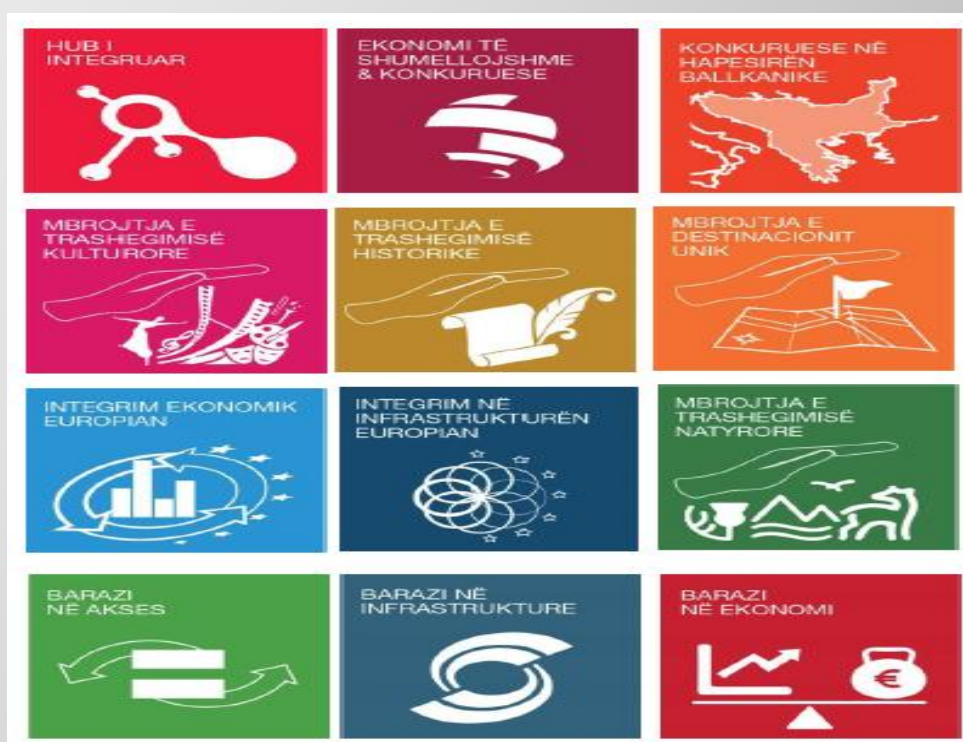

Vlerësimi Strategjik Mjedisor për Planin e Përgjithshëm Kombëtar

RAPORTI FINAL

Mars 2016

TABELA E PERMBAJTJES

1.	SEKSIONI 1: PERMBLEDHJE JO-TEKNIKE	1
1.1	Hyrje.....	1
1.2	Kuadri i Vleresimit.....	2
1.3	Objektivat e VSM	2
1.4	Vleresimi i Ndikimeve Mjedisore	5
1.5	Procesi i Konsultimeve	6
1.6	Konkluzione dhe Rekomandime	7
2.	SEKSIONI 2: HYRJE.....	9
2.1.	Cfare eshte VSM.....	9
2.2.	Kuadri Ligjor i VSM.....	9
2.3.	Fazat kyc te procesit te VSM-se	10
3.	SEKSIONI 3: PERSHKRIM I PERGJITHSHEM I PLANIT	12
3.1.	QELLIMI DHE OBJEKTIVAT KRYESORE	12
3.2.	KUADRI LIGJOR DHE RREGULLATOR	13
3.3.	LIDHJA ME POLITIKA DHE DOKUMENTE te TJERE.....	14
3.4.	ANALIZA, NISMA, PROGRAME ZBATIMI ETJ.....	17
4.	SEKSIONI 4: PERSHKRIMI I GJENDJES AKTUALE.....	19
4.1.	Toka.....	19
4.1.1.	Morfologjia.....	19
4.1.2.	Karakteristikat e tokes	20
4.1.3.	Erozioni i tokes dhe Shkretetirezimi	22
4.1.4.	Sizmiciteti	25
4.2.	Ajri.....	26
4.2.1.	Shkaqet kryesore te ndotjes se ajrit	26
4.2.2.	Ndotsit e ajrit	27
4.3.	Faktoret Klimatike.....	31
4.3.1.	Permbytjet	33
4.4.	Uji	35
4.4.1.	Burimet e Ujit	35
4.4.2.	Cilesia e burimeve ujore.....	37
4.4.3.	Perdorimi i ujit	38
4.5.	Biodiversiteti	39

4.6.	Mbetjet	49
4.6.1.	Menaxhimi i ujrave te perdorur	49
4.6.2.	Menaxhimi i mbetjeve te ngurta	50
4.6.3.	Menaxhimi i mbetjeve bashkiake (landfilleve)	52
4.7.	Zhurma	54
4.8.	Popullsia dhe asetet materiale	54
4.9.	Trashegimia Kulturore.....	57
4.10.	Peizazhi	59
5.	SEKSIONI 5: TENDENCAT E MUNDSHME NE TE ARDHMEN, PA PLANIN (ALTERNATIVA "0")	61
5.1.	Toka.....	61
5.2.	Ajri.....	61
5.3.	Faktoret Klimatike.....	61
5.3.1.	Pershtatja ndaj ndryshimeve klimatike.....	61
5.3.2.	Masat zbutese ndaj ndryshimeve klimatike	62
5.4.	Uji	62
5.5.	Biodiversiteti.....	62
5.6.	Mbetjet	63
5.7.	Zhurma	63
5.8.	Popullsia dhe asetet materiale	63
5.9.	Trashegimia Kulturore.....	64
5.10.	Peizazhi	64
6.	SEKSIONI 6: BAZA PER PERGATITJEN E VLERESIMIT MJEDISOR.....	65
6.1.	Percaktimi i Objektivave Mjedisore	65
6.1.1.	Detyrimet e specifikuara ne konventat e ratifikuara dhe ne direktivat respektive te BE-se, si dhe ne dokumentat strategjike te Shqiperise.....	66
6.1.2.	Identifikimi i ndikimeve mjedisore.....	76
6.2.	Metodika e Vleresimit te ndikimit ne mjedis.....	77
6.2.1.	Vleresimi i Impakteve Kumulative te Projekteve Strategjike.....	85
7.	SEKSIONI 7: VLERESIMI I PERPUTHSHMERISE SE OBJEKTIVAVE	87
8.	SEKSIONI 8: VLERESIMI I PROJEKTEVE SPECIFIKE	90
9.	SEKSIONI 9 VLERESIMI I NDIKIMEVE MJEDISORE	95
9.1.	Vleresimi i pasojave nga zbatimi i Planit dhe ndikimet e pasojave te zbatimit te Planit per realizimin e objektivave mjedisore te Planit.....	95
9.1.1.	Toka.....	95

9.1.2.	Ajri	96
9.1.3.	Faktoret klimatike	98
9.1.4.	Uji	99
9.1.5.	Natyra.....	100
9.1.6.	Mbetjet	102
9.1.7.	Ndotja prej zhurmes	104
9.1.8.	Popullatat dhe asetet materiale	105
9.1.9.	Trashegimia kulturore	106
9.1.10.	Peisazhi.....	107
9.1.11.	Konkluzion mbi Vleresimin.....	107
9.2.	Impaktet Kumulative.....	110
9.2.1.	Impaktet Kumulative te Projekteve Strategjike	111
9.3.	Impaktet Nderkufitare	152
9.3.1.	Toka.....	154
9.3.2.	Ajri	154
9.3.3.	Faktoret Klimaterike.....	154
9.3.4.	Ujrat	154
9.3.5.	Natyra.....	154
9.3.6.	Mbetjet	154
9.3.7.	Ndotja nga zhurmat	154
9.3.8.	Popullatat dhe asetet materiale	154
9.3.9.	Trashegimia Kulturore.....	154
9.3.10.	Peisazhi.....	154
10.	SEKSIONI 10. UDHEZIME DHE MASAT ZBUTESE	155
10.1.	Toka.....	155
10.2.	Ajri	156
10.3.	Faktoret klimatike	158
10.3.1.	Masat zbutese ndaj ndryshimeve klimaterike	158
10.3.2.	Pershtatja ndaj ndryshimeve klimatike.....	158
10.4.	Uji	159
10.5.	Mjedisi Natyror	160
10.6.	Mbetjet	162
10.7.	Zhurmat.....	163
10.8.	Popullsia dhe asetet materiale	165

10.9.	Trashegimia kulturore.....	165
10.10.	Peisazhi.....	166
10.10.1.	Strategjia e Peizazhit	166
10.10.2.	Masat e pergjithshme zbutese ndaj peizazhit	167
10.10.3.	Faza e ndertimit	167
11.	SEKSIONI 11: MONITORIMI I NDIKIMEVE NE MJEDIS	169
12.	SEKSIONI 12: PROCESI I KONSULTIMEVE	174
13.	SEKSIONI 13: KONKLUZIONE DHE REKOMANDIME	175
12	SHTOJCAT	178
	SHTOJCA 01: Minutat e Takimeve Konsultative.....	178
	SHTOJCA 02: Minutat e Degjeses Publike	202
	SHTOJCA 03: Pershkrim i pergjithshem i procesit te perafimit te legjislacionit shqiptar ne sektorin e mjedisit.....	223
	SHTOJCA 04: Bibliografi dhe Referenca	248

Figurat

Figura 1 - Harta Fizike e Shqiperise	20
Figura 2-Harta gjeologjike e Shqiperise dhe Harta tektonike	21
Figura 3 - Struktura e perdorimit te tokes	22
Figura 4 - Harta e erozionit dhe Harta e rrezikut gjeologjik ne Shqiperi	23
Figura 5 - Harta e rrezikut sizmik dhe Harqet kryesore sizmike	26
Figura 6-Grafiku i vlerave vjetore te SO ₂	28
Figura 7-Grafiku i vlerave vjetore te NO ₂	28
Figura 8-Grafiku i vlerave vjetore te PM ₁₀	29
Figura 9-Grafiku i numrit te diteve qe tejkalon standartin ditor te BE-se per PM ₁₀	29
Figura 10 - Vlerat mesatare vjetore te PM 2.5	30
Figura 11: Tendencat gjate 4 viteve te fundit per PM ₁₀	30
Figura 12: Tendenca gjate 4 viteve te fundit per PM _{2.5}	30
Figura 13 - Vlerat vjetore te CO	31
Figura 14: Ndryshimet e vlerave te temperaturave vjetore deri ne vitin 2100 sipas skenareve te ndryshem	31
Figura 15: Ndryshimi i parashikuar per reshjet vjetore (%)	32
Figura 16: Emetimet CO ₂ eqv per gjithe sektoret e ekonomise (kt)	33
Figura 17: Emetimet CO ₂ eqv per gjithe sektoret e ekonomise per vitet 2000, 2005 dhe 2009 (kt)	33
Figura 18: Tendencat e CO ₂ , CH ₄ , N ₂ O qe kontribuojne ndaj emetimeve CO ₂ eqv (kt)	33
Figura 19: Emetimet CO ₂ eqv per gjithe sektoret e ekonomise per vitet 2000, 2005 dhe 2009 (%).....	33
Figura 20 - Harta e permbytjeve ne Shqiperi	34
Figura 21 - Harta e baseneve ujore ne Shqiperi	36
Figura 22: Harta e zonave pyjore ne Shqiperi	40
Figura 23: Tabela permbledhese e Listes se Kuqe te specieve te flores dhe faunes	41
Figura 24: Speciet e mbrojtura te faunes se eger sipas grupeve kryesore te klasifikimit	42
Figura 25: Harta e zonave te mbrojtura	44
Figura 26 - Harta e Impjanteve te trajtimit te ujerave te zeza	50
Figura 27-Tendenca e Gjenerimit te mbetjeve urbane, inerte dhe ne total	52
Figura 28- LAeq/dite ne qytetet kryesore krahasuar me normat e BE	54
Figura 29: PBB-ja dhe rritja ekonomike 2010-2013	55
Figura 30: Popullsia urbane/rurale ne Shqiperi 2001 - 2015	55
Figura 31: Lindjet, vdekjet dhe rritja natyrale e popullise, 2001 - 2014	55
Figura 32: Tendenca e emigracionit 1990-201	56
Figura 33: Punesimi sipas aktiviteve ekonomike 2014	56
Figura 34: Harta e trashegimise kulturore ne Shqiperi	58
Figura 35: Harta fizike e Shqiperise	59
Figura 36-Harta e integruar e vizionit dhe sistemeve	110
Figura 37-Harta Kumulative e Zonave te Mbrojtura dhe Biokorridoreve	113
Figura 38_Harta Kumulative e Permbytjeve dhe Ngritjes se Nivelit te Detit	122
Figura 39-Harta Kumulative e Perdoruesve Kryesore te Ujit	127
Figura 40-Harta Kumulative e Cilesise se Ujit	131
Figura 41-Harta Kumulative e Cilesise se Ajrit dhe Zhurmave	136
Figura 42-Harta Kumulative e Menaxhimit te Mbetjeve	142
Figura 43_Harta Kumulative e Peisazhit dhe Trashegimise Kulturore	147

Tabelat

2-1_Fazat kyc te procesit te VSM-se	10
3-1_Permbledhje e dokumentacionit te konsultuar	14
4-1_Grafiket e gryerjes pergjate bregdetit	24
4-2_Parashikimet e ndryshimeve ne temperature (°C) nga horizonte te ndryshme kohore te lidhura me vitin 1990	32
4-3: Parashikimet e ndryshimeve ne reshje (%) nga horizonte te ndryshme kohore te lidhura me vitin 1990	32
4-4_Vecorite kryesore hidrologjike te baseneve me te medhenj	35
4-5_Vleresimi i perafert i perdorimit te ujit ne Shqiperi	38
4-6_Statusi i mbrojtjes per speciet e FLORES	43
4-7_Statusi i mbrojtjes per speciet e FAUNES	43
4-8_Lista e zonave te mbrojtura	45
4-9_Impiantet e trajtimit te ujerave te ndotura	49
4-10_Gjenerimi i mbetjeve sipas qarqeve, per vitin 2014	51
4-11_Nivelet e monitoruara te zhurmave gjate dites dhe nates krahasuar me normat e BE	54
4-12_Treguesit e kujdesit shendetsor ndaj pacienteve	57
6-1_Lidhja mes sektoreve te mjedisit dhe objektivave mjedisore si dhe dokumentat perkates te planeve, programeve apo politikave mjedisore	66
6-2_Identifikimi i ndikimeve potenciale mjedisore	76
6-3_Simbolet e Vleresimit te Impakteve	86
7-1_Grafiku i Vleresimit te nivelit te perputhshmerise mes objektivave	87
7-2_Vleresimi i perputhshmerise se politikave te Planit me Objektivat Mjedisore	88
8-1_Projekte Specifike qe pritet te shkaktojne Ndikime ne Mjedis	91
8-2_Krahasimi i projekteve specifike ne kuadrin e perputhshmerise se tyre me objektivat mjedisore; perqindjet e ndikimeve te vleresuara	94
9-1_Indikatoret kryesore kumulative dhe synimet lidhur me cilesine e ajrit ne Shqiperi	97
9-2_Indikatori PM10 dhe synimet lidhur me cilesine e ajrit ne Shqiperi	98
9-3_Prezantimi i perputhshmerise se objektivave mjedisore me projektet strategjike individuale te Planit	109
9-4_Lista e grup-projekteve te Planit	111
9-5_Efektet e pritshme kumulative te projekteve strategjike_Zonat e Mbrojtura dhe Biokorridoret	114
9-6_Efektet e pritshme kumulative te projekteve strategjike_Permbytjet dhe Ngritja e Nivelit te Detit	123
9-7_Efektet e pritshme kumulative te projekteve strategjike_Thatesira dhe Pakesimi i Ujerave Nentokesore	128
9-8_Efektet e pritshme kumulative te projekteve strategjike_Cilesia e Ujit	132
9-9_Efektet e pritshme kumulative te projekteve strategjike_Cilesia e Ajrit dhe Zhurmat	137
9-10_Efektet e pritshme kumulative te projekteve strategjike_Menaxhimi i mbetjeve	143
9-11_Efektet e pritshme kumulative te projekteve strategjike_Peisazhi dhe Trashegimia Kulturore	148
9-12_Prezantimi i impakteve nderkufitare	153
11-1_Monitorimi i ndikimeve ne mjedis prej zbatimit te planit	171

SHKURTIME

AKM	Agjencia Kombetare e Mjedisit
AKPT	Agjencia Kombetare e Planifikimit te Territorit
ARM	Agjencia Rajonale e Mjedisit
BB	Banka Boterore
BE	Bashkimi Evropian
BER	Burimet e Energjise se Rinovueshme
BMA	Bimet medicinale dhe aromatike
BTEX	Benzen, Toluen, Etilbenzen dhe Ksilol
CFC	Klorfluorkarbonet
ERE	Enti Rregullator i Energjise
GHG	Shkarkimet e gazeve sere
HCFC	Hidrogjen flourklorkarbonet
IAP	Gazesjellesi Joniano-Adriatik
IEA	Zona me Rendesi Ekologjike
INSTAT	Instituti i Statistikave
IOM	Organizata Nderkombetare per Migrimin
IPA	Instrumenti per Asistencen e Para-Anetaresimit
ITUN	Implant i Trajtimet te Ujerave te Ndotur
IUCN	Unioni Nderkombetar per Ruajtjen e Natyres
KE	Komisioni Evropian
KEE	Keshilli Ekonomik Evropian
KEE	Keshilli Ekonomik Evropian
KfW	Banka Gjermane per Zhvillim
KKT	Keshilli Kombetar i Territorit
KM	Keshilli i Ministrave
Konsulent	Bashkimi i Operatoreve Ekonomik AVCON dhe iC Consulenten
CITES	Konventa mbi Tregtine Nderkombetare te Specieve te Rrezikuara te Flores dhe Faunes se Eger
Konventa Espoo	Konventa per Vleresimin e Ndikimit ne Mjedis ne Kontekst Nderkufitar se bashku me Amendimet dhe Protokollet
KTZH	Komiteti Teknik i Zhurmave
LAeq	Niveli i zhurmave urbane
MB	Mbreteria e Bashkuar
METE	Ministria e Ekonomise, Tregtise dhe Energjetikes
MM	Ministria e Mjedisit
MRR	Mbetje te rrezikshme
MZHU	Ministria e Zhvillimit Urban
NATURA 2000	Rrjeti i zonave te mbrojtura te natyres ne territorin e Bashkimit Evropian
NBSAP	Strategjia Kombetare e Biodiversitetit dhe Plani i Veprimit
NJQV	Njesi e Qeverisjes Vendore
NMVOC	Perberes organike te paqendrueshem pa-metan
NOPIU	Njesia Kombetare e Implementimit te Projekteve te Ozonit
OBSH	Organizata Boterore e Shendetesise
OM	Objektiv Mjedisor
OSHEE	Operatori i Shperndarjes se Energjise Elektrike
PBB	Prodhimi i Brendshem Bruto
PCB/PCT	Bifenile te poliklorinuara / Trifenile te poliklorinuara
PINS B	Plani i Integruar Ndersektorial per Bregdetin
PKIE	Plani Kombetar per Integrimin Evropian

PKPZM	Programi Kombetar i Punes per Zonat e Mbrojtura
Plani	Plani te Pergjithshem Kombetar
PPK	Plani i Pergjithshem Kombetar
PT	Planifikim I Territorit
SBERAJ	Strategjia e Bashkimit Evropian per Rajonin Adriatiko - Jonian
SEE	Strategjia e Evropes Jug-Lindore
SEIZP	Sistemi European i Informacionit per Zjarret ne Pyjet
SHBA	Shtetet e Bashkuara te Amerikes
SKMIU	Strategjia Kombetare per Menaxhimin e Integruar te Ujerave
SKMM	Strategjia Kombetare per Menaxhimin e Mbetjeve
SKZHI	Strategjia Kombetare per Zhvillim dhe Integrim 2014-2020
SPI	Sistemi i Planifikimit te Integruar
TAP	Tubacioni Trans-Adriatik
TMD	Teknikat me te mira te disponueshme
UBT	Universiteti Bujqesor i Tiranes
UET	Universiteti European i Tiranes
UNDP	Programi i Kombeve te Bashkuara per Zhvillim
UNECE	United Nations Economic Commission for Europe
UNEP	Programi i Kombeve te Bashkuara per Mjedisin
UNESCO	Organizata per Edukim, Shkence dhe Kulture e Kombeve te Bashkuara
UNFCCC	Konventa Kuader e Kombeve te Bashkuara per Ndryshimet Klimatike
UNIDO	Organizata e Kombeve te Bashkuara per Zhvillim Industrial
VKM	Vendim i Keshillit te Ministrave
VNM	Vleresim i Ndikimit ne Mjedis
VOC	Perberes organike te paqendrueshem
VSM	Vleresimi Strategjik Mjedisor
WBR	Unaza e Ballkanit Perendimor

SEKSIONI 1: PERMBLEDHJE JO-TEKNIKE

1.1 Hyrje

Vizioni: Shqipëria, nje qender e integruar ne sistemin ekonomik dhe infrastrukturor Evropian, nje ekonomi e shumellojshme dhe konkurruese ne hapësirën Ballkanike, nje shtet qe synon barazine ne akses, ne infrastrukture, ne ekonomi dhe dije. Mbrojtje te trashëgimise natyrore, historike dhe kulturore me synimin per tu shndërruar ne nje destinacion unik.

Plani i Pergjithshem Kombetar do te orientoje perdorimin dhe shfrytëzimin e qendrueshem te burimeve dhe potencialeve te Shqipërise. Brenda ketij kuadri do te kete nje vemendje te vecante per rivleresimin e asetëve te trashëgimise kulturore dhe te burimeve natyrore.

Qellimi i hartimit te nje Plani te Pergjithshem Kombetar konsiston ne krijimin e platformes drejtuese dhe te garancise ligjore te nevojshme per nje zhvillim te qendrueshem urban, ekonomik, social e mjedisor ne territor.

Qellimet specifike strategjike qe synon te permbushë Plani i Pergjithshem Kombetar, bazuar edhe ne parimet e Ligjit te PT-se, jane:

- te siguroje zhvillimin e qendrueshem te territorit, nepermjet perdorimit racional te tokes dhe te burimeve natyrore,
- te vleresojë potencialin aktual e perspektiv per zhvillim te territorit ne nivel kombetar e vendor, ne baze te balancimit te burimeve natyrore, te nevojave ekonomike e njerezore dhe interesave publike e private,
- te nxise veprimet e duhura per mbrojtjen, restaurimin dhe rritjen e cilesise se trashëgimise natyrore e kulturore dhe per ruajtjen e shumellojshmerise biologjike dhe te peizazhit,
- te mundesojë te drejten e perdorimit e te zhvillimit te prones, ne perputhje me interesat e shoqërise, instrumentet planifikuese dhe legjislacionin,
- te krijojë kushte te pershtatshme e te drejta dhe shanse te barabarta per banim, veprimtari ekonomike e sociale per te gjitha kategorite sociale, kohezion ekonomik e social dhe gezim te te drejtave te pronesise,
- te siguroje qe autoritetet kombetare e vendore te planifikimit, te hartojne e te perditesojne rregullisht instrumente te planifikimit, sipas kerkesave te tregut dhe nevojave sociale,
- te siguroje qe autoritetet e planifikimit te bashkerendojne veprimtarite e tyre per te nxitur planifikimin e harmonizuar e te integruar te territorit,
- te garantoje, sipas legjislacionit per ndertimin, zbatimin e rregullave te sigurise se ndertimeve dhe te punimeve te ndertimit per jeten dhe shendetin e njerezve.

Plani percakton 5 siteme territoriale kombetare dhe nje liste projektesh strategjike per secilin sistem si me poshte:

- *Sistemi Urban – RRITJE INTELIGJENTE*
 - Krijimi i 6 rajoneve ekonomike paresore
 - Krijimi i 9 qendrave primare, te cilat do te intensifikoje infrastrukturen e sherbimeve primare ne shendetesi dhe arsim. Investime ne infrastrukture me qellim rritjen e aksesit te popullsise se zonave perreth drejt qendres primare
 - Krijimi i 10 qendrave te specializuara, ose ndryshe Qytete te Talentuara, te cilat do te zhvillohen ne perputhje me potencialet e tyre per tu kthyer ne qytete terheqese per te jetuar e punuar
 - Krijimi i 42 qendrave lokale
- *Sistemi Ujor – UJI ESHTE JETA*
 - Konsolidimi i rrjetit te infrastruktures se sherbimit me furnizimin e ujit te pijshem, ujesjelles e kanalizime

- Prezantimi i Vijes Blu, nje vije kufizuese rreth te gjitha burimeve ujore te vendit tone qe ndalon perdorimet e papershtatshme te tyre
- *Sistemi Bujqesor – EFICIENCE per nje sektor bujqesor Konkurses*
 - Infrastruktura e zinxhirit Prodhim – Grumbullim – Perpunim – Eksportim
 - Investime ne teknologjine e prodhimit per modernizimin e tij
 - Investime ne infrastrukturen e mirembajtjes, kanale ujites, vaditese, hidrovore
 - Infrastruktura e transportit
- *Sistemi Natyror – PROMOVIM dhe AKSES*
 - Rrjeti kombetar i bicikletave, i cili akseson/pershkon zonat natyrore me vlera peisazhistike natyrore, dhe zonat e trashegimise historike dhe kulturore
 - Shpallja e Parkut te Lumit Buna
 - Shpallja e Parkut te Alpeve
 - Shpallja e Parkut te Lumit Vjosa
- *Sistemi i Infrastruktures - SHQIPERIA QENDER NDERLIDHESE (HUB) INFRASTRUKTURE DHE ENERGITIKE per BALLKANIN*
 - Ndertimi i 2 aeroporteve te reja (ne veri – Kukes dhe jug)

1.2 Kuadri i Vleresimit

Vleresimi Strategjik Mjedisor (VSM) eshte nje nga instrumentet kyc per integrimin e ceshtjeve mjedisore dhe parimeve te zhvillimit te qendrueshem ne planifikimin strategjik dhe vendim-marrjen. Ai eshte nje mjet i njohur globalisht per planifikimin me pjesemarrje qe perdoret per te analizuar dhe perfshire ceshtjet e mjedisit ne politikat, planet dhe programet e propozuara.

Vleresimi Strategjik Mjedisor mund te kuptohet si “*nje proces sistematik i cili parashikon dhe vlereson efektet e mundshme mjedisore gjate hartimit te nje plani apo programi, me qellim adresimin e ketyre efekteve ne menyre te pershtatshme qe ne fazat me te hershme te vendim-marrjes*”.

Kuadri ligjor i VSM-se perfshin ne menyre te detyrueshme Ligjin Shqiptar per VSM-ne, nderkohe qe, per te qene koherent, nuk eshte lene menjane edhe kuadri ligjor nderkombetar. Referencat perkatese ligjore jane dhene me poshte:

- ❖ **Ligji nr. 91/2013 “Per Vleresimin Strategjik Mjedisor”**
- ❖ **Direktiva 2001/42/EC e Komisionit Evropian**
- ❖ **Protokolli i VSM-se i hartuar dhe miratuar ne Konventen e Espoo (UNECE)**

1.3 Objektivat e VSM

Bazuar ne analizen e:

- detyrimeve te specifikuara ne konventat e ratifikuara dhe ne direktivat respektive te BE-se, si dhe ne dokumentat strategjike te Shqiperise,
- situates ekzistuese te mjedisit, dhe
- ndikimeve potenciale mjedisore qe mund te shkaktohen nga aktivitetet e parashikuara ne Plan

Raporti i VSM-se percakton sektoret me te rendesishem mjedisore dhe objektivat mjedisore si dhe percakton dhe analizon ndikimet potenciale si me poshte:

➤ **Toka**

Objektiva Mjedisor 1 (OM 1): Garantimi i menaxhimit dhe perdorimit te qendrueshem te tokes dhe mbrojtja e saj.

Objektiva Mjedisor 2 (OM 2): Parandalimi i shfrytezimit te burimeve natyrore, duke rritur nivelin e perdorimit te materialeve te riciklueshme nga mbetjet qe gjenerohen gjate ndertimit / rehabilitimit te infrastruktures.

Ndikimet Potenciale:

- fragmentimi i zonave me aktivitet te dendur bujqesor apo zona pyjore
- perdorimi i burimeve te energjise se rinovueshme dhe karburanteve 'bio'
- administrimi i mbetjeve te gjeneruar nga aktivitetet e nderhyrjeve infrastrukturore

➤ **Ajri**

Objektiva Mjedisore 3 (OM 3): Garantimi i arritjes se objektivave afatgjata per sasite vjetore te shkarkimeve te ndotesve, per te arritur perputhshmerine me kufijte maksimale te lejueshem nga BE per shkarkimet e ndotesve atmosferike.

Ndikimet Potenciale:

- emetimi i ndotesve ne ajer, te cilet kane ndikime te demshme tek ekosistemet dhe biodiversiteti
- emetimi i ndotesve per te cilet jane percaktuar kufijte e siperme ne nivel kombetar
- ndikimi ne shendet (sistemi respirator) ne rastet e nje pranie te larte te ndotesve ne ajer

➤ **Faktoret klimatike**

Objektiva Mjedisore 4 (OM 4): Adoptimi i infrastruktures ne pergjigje te ndryshimeve klimatike dhe reduktimi i sasive vjetore te emetimeve te gazeve sere ne nivelet e percaktuara ne SKZHI II.

Ndikimet Potenciale:

- ndjeshmeria e rrjeteve dhe strukturave ndaj situatave ekstreme te motit
- emetimet e gazrave 'sere' qe shkaktohen nga djegia e karburanteve

➤ **Uji**

Objektiva Mjedisore 5 (OM 5): Kufizimi i efekteve negative mbi ujerat nentokesore dhe siperfaqesore, ujerat e njelmet, ujerat bregdetare dhe burimet e ujit te pijshem.

Ndikimet Potenciale:

- siguria nga permbytjet
- ndikimet e substancave te rrezikshme ne cilesine e ujerave siperfaqesore dhe nentokesore, ne rast te derdhjeve aksidentale te tyre
- ndikimet tek ujesjellesat dhe cilesia e ujit te pijshem
- ndikimet mbi ujerat qe perdoren per larje (plazh)

➤ **Mjedis natyror**

Objektiva Mjedisore 6 (OM 6): Garantimi i kohezionit te popullatave dhe mbrojtjes se biodiversitetit.

Objektiva Mjedisore 7 (OM 7): Ruajtja e zonave qe kane nje status te vecante mbrojtjeje, prej aktiviteve me ndikime te konsiderueshme.

Ndikimet Potenciale:

- fragmentimi i habitateve
- ndikim ne linjat e migrimit te kafsheve
- ndikim ne integritetin dhe funksionalitetin e zonave te mbrojtura dhe te zonave te Natura 2000
- ndikime mbi tipologjine dhe cilesite e vecorive te cmuara natyrore

➤ **Mbetjet**

Objektiva Mjedisore 8 (OM 8): Kompletimi teresor i infrastruktures se landfilleve e incineratoreve dhe njekohesisht reduktim i sasise se depozitimit te mbetjeve ne landfill nepermjet proceseve te reduktimit dhe rritjes se riciklimit e riperdorimit.

Ndikimet Potenciale:

- ndikimet nga zona te ndotura te njohura si Hot-Spote (mbetje kimike, materiale te rrezikshme) qe akoma nuk jane sistemuar
- ndikimet nga vend depozitime te hapura (te ligjshme dhe te paligjshme)
- kapacitet i pamjaftueshem i landfilleve ekzistues / mungesa e tyre
- mbetjet inerte, mbetjet e rrezikshme, mbetjet spitalore dhe mbetjet e kafsheve nuk trajtohen sipas kerkesave ligjore
- ndarja ne burim e mbetjeve / riciklimi (kuadri ligjor eshte plotesuar qe prej vitit 2011, por nuk zbatohet ne praktike).

➤ **Zhurma**

Objektiva Mjedisore 9 (OM 9): Reduktimi i ndotjes se zhurmes/akustike dhe perafrimi me nivelet e rekomanduara nga BE dhe OBSH.

Ndikimet Potenciale:

- ndotja akustike qe shkaktohet gjate ndertimit dhe shfrytezimit te infrastruktures perkatese dhe ndikimi tek shendeti i njerezve

➤ **Popullsia dhe asetet materiale**

Objektiva Mjedisore 10 (OM 10): Permiresimi i kohezionit social, sigurise se jeteses dhe levizshmerise se qendrueshme.

Ndikimet Potenciale:

- ndikime mbi asetet materiale per shkak te nevojës per hapësire
- aksesibiliteti dhe lidhjet mes zonave/rajoneve te ndryshme
- ndikimet qe lidhen me sigurine rrugore

➤ **Trashëgimia Kulturore**

Objektiva Mjedisore 11 (OM 11): Ruajtja e shtrirjes, permbajtjes dhe vecorive te zonave dhe strukturave te trashëgimise kulturore.

Ndikimet Potenciale:

- ndikime ne elementet e trashëgimise kulturore

➤ **Peisazhi**

Objektiva Mjedisore 12 (OM 12): Garantimi i ruajtjes se peisazheve te vecanta dhe zonave peisazhistike me vecori dalluese ne nivel kombetar dhe krijimi i nje imazhi peisazhi me cilesi te larte.

Ndikimet Potenciale:

- ndryshimi i peisazhit dhe i vecorive pamore te hapësires

Ndikimet e rendesishme ne mjedis dhe objektivat mjedisore jane analizuar dhe vleresuar sipas shkalleve te meposhtme:

A – s'ka ndikim/ndikim pozitiv

B – ndikim i parendesishem

C – ndikimi behet i parendesishem per shkak te zbatimit te masave zbutë

D – ndikim i rendesishem

E – ndikim shkaterrues

X – Vleresimi i ndikimit nuk eshte i mundur

Vleresimi i ndikimeve te Planit sipas shkalles A, B dhe C do te thote qe ndikimet e zbatimit te Planit ndaj arritjes se objektivave mjedisore jane te pranueshme. Ndikimet e parendesishme jane vleresuar me B, ndersa ndikimet qe behen te pranueshme vetem pas zbatimit te masave zbutese perkatese, jane vleresuar me C. Shkallet D dhe E nenkuptojne se ndikimet e zbatimit te Planit ndaj arritjes se objektivave mjedisore jane te papranueshme.

1.4 Vleresimi i Ndikimeve Mjedisore

Objektivat e percaktuara mjedisore duhet te jene ne perputhje me Ligjin 91/2013 “Per Vleresimin Strategjik Mjedisor”, objektivat e percaktuara ne SKZHI II dhe Direktiven 2001/42/KE, te cilat jane te rendesishme per te vleresuar politikat dhe projektet qe parashikon Plani per te arritur objektivat e tij. per te percaktuar rendesine e objektivave mjedisore, duhet te vleresohet perputhshmeria e objektivave dhe politikave te Planit me objektivat e percaktuara mjedisore. Vleresimi i perputhshmerise krijon konflikte apo veprime te ndersjellta mes objektivave dhe politikave te ndryshme, si dhe konflikte te theksuara interesi mes objektivave; te gjitha keto duhen vene ne dukje vecanerisht ne pjesen e Vleresimit te projekteve specifike te Planit.

Ne pergjithesi, ne kendveshtrimin e perputhshmerise me objektivat mjedisore, objektivat dhe politikat e Planit, jane si me poshte:

- objektivat perputhen plotesisht (4 objektiva)
- objektivat perputhen pjeserisht (5 objektiva)
- lidhja mes objektivave eshte e zbehte (5 objektiva)

Ne kendveshtrimin e lidhjes mes objektivave te Planit dhe objektivave mjedisore, verehet nje diversifikim i perputhshmerise sipas fushave perkatese mjedisore. Konkretisht:

- Secila prej objektivave te Planit (pervec 1 objektive qe lidhet me integrimin dhe bashkepunimin e sektorit te bujqesise me sektoret e tjere te ekonomise) eshte ne perputhshmeri te plote me te pakten 3 objektiva mjedisore.
- Secila prej objektivave te planit (pervec 1 objektive qe lidhet me sektorin e energjise) eshte ne perputhshmeri te pjesshme me te pakten 1 objektiv mjedisor.
- Nente objektiva te planit kane nje lidhje te zbehte me te pakten 1 objektiv mjedisor.
- Secila prej objektivave te planit (pervec dy objektivave qe lidhen me sistemin urban dhe rajonalizimin) nuk kane lidhje me te pakten 1 objektiv mjedisor.
- Dy objektiva te Planit qe lidhen me Sistemin Urban dhe Rajonalizimin jane pothuajse ne perputhshmeri te plote me te gjitha objektivat mjedisore.
- Nje objektiv i Planit qe lidhet me sektorin e energjise “Shnderrimi i Shqiperise nga nje vend Importues i energjise elektrike, ne vend eksportues te saj” nuk perputhet me 6 objektiva mjedisore.

Edhe ne kendveshtrimin e lidhjes mes objektivave te Planit dhe objektivave mjedisore diversifikimi i perputhshmerise eshte i larte. Sidoqofte dy objektiva mjedisore (i) Perdorimi i qendrueshem i tokes, dhe (ii) Kohezioni social, sigura e trafikut dhe levizshmeria e qendrueshme, jane objektivat me nivelin me te larte te perputhshmerise me objektivat mjedisore.

Persa i perket nivelit te larte te mosperputhshmerise qe verehet tek sektori i energjise, ndikimet negative qe pritet te shfaqen mund te parandalohen apo zbuten duke aplikuar masat e duhura zbutese.

Si konkluzion i pergjithshem mund te thuhet se objektivat dhe politikat e Planit jane ne perputhshmeri me objektivat mjedisore.

Krahasimi i projekteve specifike individuale paraqitet si me poshte:

- Ne marrëdhënie me objektivat mjedisore, projektet specifike që lidhen me Sistemin Urban janë të pranueshme nga pikepamja mjedisore, duke marrë parasysh zbatimin e masave zbutëse kryesisht për projektin PUr1;
- Përsa i përket Sistemit Ujor, projekti specifik PUJ1 prite që të ketë ndikime të konsiderueshme, dhe si i tillë përputhet pjesërisht dhe në mënyrë të kushtëzuar me objektivat mjedisore. Ky problem adresohet përmes zbatimit të masave përkatëse zbutëse. Lidhur me projektin PUJ2, ky projekt është totalisht dhe në të gjitha aspektet plotësisht në përputhje me objektivat mjedisore;
- Përgjithësisht, projektet specifike të Sistemit Bujqësor janë në përputhshmeri të lartë me objektivat mjedisore. Projekti PB1 dhe PB3 kanë një përqindje përputhshmerie të pjesshme apo të kushtëzuar, për shkak të ndikimeve që priten të shkaktojnë, dhe që kërkojnë zbatimin e masave përkatëse zbutëse.
- Të gjitha projektet e Sistemit Natyror janë plotësisht në përputhje me objektivat mjedisore;
- Pothuajse të gjitha projektet e Sistemit të Infrastruktura, sidomos PI4, PI5 dhe PI7, kanë një përputhshmeri të kufizuar me objektivat mjedisore. Kjo për shkak të ndikimeve të konsiderueshme që këta projekte kanë në mjedis. Masat zbutëse duhet aplikuar për të gjitha projektet e këtij sistemi.

Në përgjithësi, konkludohet se duke realizuar nderhyrjet e duhura hapësimore dhe duke zbatuar të gjitha masat e nevojshme zbutëse, të gjitha grup-projektet janë të pranueshme nga këndvështrimi mjedisor.

1.5 Procesi i Konsultimeve

Pjesëmarrja e grupeve të interesit dhe konsultimi me ta ka qenë një pjesë integrale e procesit të hartimit të VSM-se. Përfshirja efektive e grupeve përkatëse të interesit ka kontribuar në cilësinë e Vlerësimit, ka sjellë të dhëna për analizën dhe raportin e VSM-se, dhe do të mbështetë zbatimin e planit pas miratimit të tij, si dhe do të kontribuojë në një pranim më të lehtë dhe më të zbutur të projekteve përkatëse.

Për të patur konsultime dhe pjesëmarrje efektive të grupeve të interesit është bërë identifikimi i tyre, është përcaktuar qëllimi i angazhimit të tyre dhe janë përzgjedhur menyrat e konsultimit dhe pjesëmarrjes.

Gjatë procesit të hartimit të VSM-se janë konsultuar grupet e mëposhtme:

- Ministritë e linjes
- Autoritetet mjedisore
- Njësitet e qeverisjes vendore
- OJF-te
- Universitetet
- Publiku i gjere

Konsulenti në bashkëpunim me ekipin e hartimit të Planit ka realizuar 27 takime me grupet e interesit, ku specifikisht 22 takime me fokus grupe, 4 takime në nivel të gjere Rajonal dhe në fund takimi final në Tiranë. Rrethi i parë i takimeve me fokus grupe përbante informim dhe marrje mendimesh lidhur me çështjet njohëse që do të përbante raportin e VSM-se dhe më në detaj për çështje të raportit paraprak të VSM-se. Takimet e realizuara si në nivel Qendror ashtu dhe Rajonal, arriten qëllimin e mbulimit të gjithë territorit përkatës të Planit. Ky përafrim bëri të mundur realizimin e një procesi konsultimi të suksesshem si në drejtimin vertikal, pra i lidhur me hierarkinë e vendim-marrjes, ashtu dhe në drejtimin horizontal i lidhur me gjithëpërfshirjen e grupeve të interesit në rajonet përkatëse.

Takimi final, në përfundim të procesit të konsultimit me publikun, dhe në përputhje me kërkesat ligjore mbi informimin e publikut dhe konsultimin me të lidhur me procesin e hartimit të VSM-se, u

krye ne 15 janar 2016 ne Tirana International Hotel ne Tirane, ku u mbajt degjese publike finale mbi raportin e VSM per Planin. Ky takim u parapri me njoftimin elektronik te me shume se 120, te koordinuara mes AKPT dhe Ministrise se Mjedisit. Nderkohe si Plani ashtu edhe raporti i VSM u publikua ne forme elektronike ne portalet e MZHU, AKPT dhe MM. Ne perputhje me kerkesat e ligjit te VSM u la koha prej 30 dite para se te mbahej takimi final. Ne kete takim te prezantimit te raportit te VSM-se, pjesemarresit ngriten nje sere ceshtjesh dhe sugjerimesh, te cilat u regjistruan ne minutat e takimit dhe me pas Konsulenti i perpunoj ne raportin final te VSM.

1.6 Konkluzione dhe Rekomandime

Procesi i VSM, nisur nga analiza e impakteve te projekteve strategjike ne lidhje me arritjen e objektivave mjedisore konkludon si me poshte:

- Ne pergjithesi, evidentohet qe me ane te pozicionimit te pershtatshem te aktiviteteve hapesine dhe duke ndermarre gjithe masat zbutese, te gjithe grupet e projekteve te propozuara jane te pranueshme nga kendveshtrimi mjedisor.
- Gjate zbatimit te projekteve, priten te ndodhin impakte pozitive dhe negative. Impaktet pozitive priten per ajrin dhe ndryshimet klimatike si edhe per popullsine dhe asetet materiale.
- Pergjithesisht, shumica e impakteve negative jane te lidhura me fazen e planifikimit (pozicionimi i infrastruktures specifike ne hapesiren e territorit dhe pergatitja e kushteve teknike te pershtatshme), pasi Shqiperia ka vecori te theksuara diverse dhe te shumta nga ana natyrore, kulturore dhe peisazhistike qe mund te ndikohen konsiderueshem prej zhvillimeve te infrastruktures, sidomos atyre me shtrirje te gjere dhe korridoreve sipas sektoreve (transport, energji, uje, etj.).
- Impakte negative mbi shendetin human mund te ndodhin per shkak te rritjes se ndotjes nga zhurmat dhe impaktet ne cilesine e ajrit, vecanerisht ne zonat me densitet te larte banimi ku do te perqendrohen edhe nje seri veprimesh ne territor te ngushte dhe kjo do te ndikojte kryesisht ne fazen e zbatimit te projekteve specifike.

Ne vijim raporti VSM thekson edhe rekomandimet e meposhtme te pergjithshme:

- ✓ Ka nevojë për të forcuar bashkëpunimin dhe koordinimin ndërmjet autoriteteve perkatese te sekoreve te caktuar ekonomike me autoritetet e mjedisit dhe shendetesise.
- ✓ Ka nevojë për integrim te metejshe mjedisor te planeve sektoriale dhe atyre vendore ne Plan, me qellim zbatimin e masave zbutese dhe zbatimin e procedurave te parashikuara nga VSM-ja dhe VNM-te specifike.
- ✓ Ka nevojë për të siguruar infrastrukturen mjedisore dhe standardet e parashikuara per sherbimet. Kjo nevojë duhet te ndiqet me permiresimin e praktikës se menaxhimit mjedisor te sektoreve perkates.
- ✓ Plotesimi i standarteve mjedisore duhet te shoqerohet edhe me rritjen e portofolit financiar dhe investimeve ne drejtim te menaxhimit dhe mbrojtjes se mjedisit.
- ✓ Rritja e transparences per investimet e reja, kontrollin e shkarkimeve ne uje apo ajer, administrimin e zonave te mbrojtura, menaxhimit e mbetjeve, etj. ndihmon ne rritjen e bashkëpunimit me publikun dhe zbatimin e politikave te parashikuara nga Plani.
- ✓ Pergatitja dhe zbatimi i planeve apo projekteve specifike mjedisore si dhe efektshmeria e zbatimit te Planit ne teresi, jane masa te rendesishme per te siguruar shendetin e publikut dhe per te rritur kontributin ne lidhje me arritjen e objektivave mjedisore.

Si rekomandime specifike per Planin, pare nga kendveshtrimi i impakteve kumulative, mund te permenden:

- ✓ Impaktet kumulative te projekteve qe parashikon te zhvilloje Plani do te jepnin rezultat pozitiv ne raport me Objektivat Mjedisore, lidhur me Zonat e Mbrojtura dhe Biokorridoret, ne rast se krahas zbatimit me prioritet te Legjislacionit Mjedisor dhe “best practices” nderkombetare do te aplikohen masat zbutese efektive dhe te integruara me mjedisin.
- ✓ Masat ne lidhje me monitorimin e ujrave si dhe aplikimi i masave adaptuese kundrejt permbytjeve dhe ngritjes se nivelit te detit duhet te nderthuren qe ne fazat e hershme te projektimit.
- ✓ Plani duhet te jete me konservator ne raport me ceshtjet e menaxhimit dhe cilesise se ujrave si sasi dhe cilesi, perfshire edhe akuiferet. Projektet qe kane te bejne me ujin ne perdorim te konsiderohen me kondicione kufizuese mjedisore per aq kohe sa pasigurite dhe ireversibiliteti eshte i larte.
- ✓ Plani duhet te nxite realizimin e projekteve te impianteve te trajtimit te ujrave te perdorur urbane dhe ne nje shkalle me te gjere duke e shtrire kete mase edhe ne aktivite e tjera industriale qe krijojne shkarkime ujrash industriale te ndotura dhe qe ndikojne sidomos ne cilesine e ujrave siperfaqesore, nentokesore dhe te ujrave bregdetare.
- ✓ Masat zbutese qe do te zbatohen per zhvillimin e infrastruktures, gjate rehabilitimit/ndertimit duhet te parashikojne edhe mbrojtjen nga ndotja e ajrit dhe zhurmat duke aplikuar „best practices“.
- ✓ Nderkohe qe Plani zhvillon konceptin mbi rrjetin kombetar te rrugeve automobilistike dhe bicikletave, te pershpjetohe zhvillimet e ngjashme dhe zbatimi brenda rrjetit lokal urban duke aplikuar „best practices“ ndaj permiresimit te cilesise se ajrit dhe uljes se efekteve negative/ndotese nga zhurma.
- ✓ Elementi i impaktit te mbetjeve te parashikuara kerkon te trajtohet qysh heret ne zhvillimin e masave, ne menyre integrale, Ndersektoriale dhe ne lidhje me menaxhimin e tokes. Keto sisteme duhet te perfshijne 3 R-te (Riciklimi, Riperdorimi, Reduktimi) si pjese e suksesshme e zbatimit ne praktike.
- ✓ Ne kete kuader Plani duhet te parashikojte kapacitete me te medha per landfillet ekzistuese dhe se pari ndertimi i landfilleve te reja teknologjike duhet te paraprijte investimet ne kete sektor dhe te koordinohen ne kohe sipas rajoneve perketatese ku do te ndodhin zhvillimet (se pari ne zonen bregdetare dhe ne qendrat primare te zhvillimit ne cdo rajon).
- ✓ Ne teresi, projektet specifike duhet te projektohen ne harmoni me standartet e ruajtjes se peisazhit dhe mbrojtjen e trashegimise kulturore, ku se bashku me elementet e cilesise se mjedisit te jene paresore duke aplikuar „best practices“.

SEKSIONI 2: HYRJE

2.1.Cfare eshte VSM

Vleresimi Strategjik Mjedisor (VSM) eshte nje nga instrumentet kyc per integrimin e ceshtjeve mjedisore dhe parimeve te zhvillimit te qendrueshem ne planifikimin strategjik dhe vendim-marrjen. Ai eshte nje mjet i njohur globalisht per planifikimin me pjesemarrje qe perdoret per te analizuar dhe perfshire ceshtjet e mjedisit ne politikat, planet dhe programet e propozuara.

Vleresimi Strategjik Mjedisor mund te kuptohet si *“nje proces sistematik i cili parashikon dhe vlereson efektet e mundshme mjedisore gjate hartimit te nje plani apo programi, me qellim adresimin e ketyre efekteve ne menyre te pershtatshme qe ne fazat me te hershme te vendim-marrjes”*.

Qellimi i VSM-se mund te perkufizohet si garantimi qe konsideratat mjedisore informojne dhe integrohen ne vendim-marrjen strategjike ne mbeshtetje te nje zhvillimi te qendrueshem dhe te shendetshem nga kendveshtrimi mjedisor. Me konkretisht, procesi i VSM-se mbeshtet autoritetet pergjegjese per planet dhe programet, si dhe vendim-marresit, qe te marrin ne konsiderate:

- Tendencat kyc mjedisore, potencialet dhe shqetesimet qe mund te prekin apo mund te preken nga plani apo programi;
- Objektivat dhe indikatorët mjedisore qe jane ne perputhje me planin apo programin;
- Efektet e mundshme dhe te konsiderueshme mjedisore te opsioneve te propozuara dhe te zbatimit te planit apo programit;
- Masat per te shmangur, zvogeluar apo zbutur efektet negative dhe ato per te rritur e perforcuar efektet pozitive;
- Pikepamje, sugjerime dhe informacion nga autoritetet perkatese, publiku dhe – sipas rastit – vendet fqinje qe preken nga zbatimi i planit apo programit.

Ne pergjithesi, VSM-ja aplikohet per plane, programe, politika dhe dokumente te tjere me natyre strategjike (perfshire mundesisht edhe dokumentet ligjore).

2.2.Kuadri Ligjor i VSM

Kuadri ligjor i VSM-se perfshin ne menyre te detyrueshme Ligjin Shqiptar per VSM-ne, nderkohe qe, per te qene koherent, nuk eshte lene menjane edhe kuadri ligjor nderkombetar. Referencat perkatese ligjore jane dhene me poshte:

- ❖ **Ligji nr. 91/2013 “Per Vleresimin Strategjik Mjedisor”**, i cili ka per qellim te siguroje mbrojtje te larte te mjedisit dhe zhvillim te qendrueshem, permes perfshirjes se ceshtjeve te mjedisit gjate hartimit, miratimit, rishikimit, ndryshimit ose modifikimit te planeve a programeve me pasoja te mundshme negative ne mjedis. Ligji percakton institucionet dhe autoritete perkatese, detyrat dhe pergjegjesite e tyre, si dhe rregullat e procedures per kryerjen e Vleresimit Strategjik Mjedisor. Ligji eshte perafuar me Direktiven 2001/42/KE, date 27 qershor 2001. Me shume informacion gjendet ne http://www.legjislacioni.gov.al/frontend/change_documents/129.
- ❖ **Direktiva 2001/42/EC e Komisionit Evropian** mbi Vleresimin e efekteve ne mjedis prej planeve apo programeve te caktuara (Direktiva e VSM-se). Me shume informacion gjendet ne <http://ec.europa.eu/environment/eia/home.htm>.
- ❖ **Protokolli i VSM-se i hartuar dhe miratuar ne Konventen e Espoo (UNECE)**. Me shume informacion gjendet ne http://www.unece.org/env/eia/sea_protocol.htm.

2.3.Fazat kyc te procesit te VSM-se

Ne tabelen me poshte pershkruhen fazat kyc te procesit te VSM-se.

2-1_Fazat kyc te procesit te VSM-se

Faza	Pershkrimi
Shqyrtimi	Gjate shqyrtimit identifikohet nevoja per VSM qe aplikohet ne nje plan, program apo projekt specifik. Shqyrtimi si proces fokuson burimet tek ato plane, programe apo projekte te cilat mund te shkaktojne efekte te konsiderueshme ne mjedis dhe shendet, dhe perjashton nga procesi i VSM-se ato te cilat kane ndikime te vogla, ose nuk kane fare ndikime. <i>Qellimi i shqyrtimit eshte te identifikojne nese VSM-ja duhet te aplikohet per nje plan, program apo projekt specifik.</i>
Studimi i shtrirjes / qellimit te VSM	Ceshtjet e identifikuar gjate studimit te shtrirjes /qellimit te VSM-se do te orientojne Vleresimin e gjendjes baze te mjedisit, Vleresimin aktual te ndikimeve te pritshme dhe konsideratat per opsione te mundshme alternative. VSM-ja merr ne konsiderate perfshirjen e aspekteve me te gjera mjedisore apo sociale, sic jane adaptimet ndaj ndryshimeve klimatike, mundesite per punesim etj. <i>Qellimi i kesaj faze eshte te percaktohen ceshtjet kyc qe duhen adresuar ne raportin e VSM-se.</i>
Analiza e gjendjes ekzistuese	Analiza e gjendjes ekzistuese do te perbeje bazen per Vleresimin e ndikimeve dhe perpilimin e skemes se monitorimit. Per VSM-ne eshte e rendesishme qe te pervijohen tendencat e mundshme ne te ardhmen – keshtu qe duhet te behet analiza e tendencave ne te kaluaren, me qellim qe te parashikohen zhvillimet qe do te ndodhin ne te. Vleresimi i ndikimeve te pritshme nuk mund te behet pa kuptuar mire gjendjen ekzistuese te ceshtjeve kyc te identifikuar ne studimin e shtrirjes/qellimit te VSM-se. <i>Qellimi i analizes se gjendjes ekzistuese eshte qe te orientoje drejt nje specifikimi me te mire te ceshtjeve kyc, dhe nje identifikimi me te mire te problemeve kryesore qe lidhen me planet, programet apo projektet perkatese.</i>
Analiza e ndikimeve dhe formulimi i masave zbutese	VSM-ja analizon efektet e konsiderueshme negative si dhe ato pozitive te planeve te propozuara. Nje nga perfitimet kryesore prej VSM-se eshte se ai mundeson identifikimin e efekteve mjedisore te nje numri projektesh te perfshira ne dokumentin strategjik, dhe si i tille ai do te adresojte efektet e pritshme kumulative, te cilat mund te rezultojne prej aktiviteteve te vogla individualisht, por te konsiderueshme te marra se bashku, qe do te kryhen per nje periudhe te caktuar kohore. Ne vijim te rrezeve dhe ndikimeve te identifikuar, VSM-ja sugjeron masa zbutese per te adresuar efektet e pritshme negative si dhe per te rritur ndikimet pozitive qe do te vijne nga zbatimi i planeve, programeve apo projekteve perkatese. <i>Kjo faze ka per qellim te vleresojte efektet e konsiderueshme negative dhe pozitive te planeve perkatese, dhe, ne vijim te konkluzioneve te analizes se ndikimeve, te marre ne konsiderate alternativat dhe opsionet, dhe te formuloje masat zbutese per te parandaluar, reduktuar dhe, sa me shume te jete e mundur, te kompensoje cdo ndikim te konsiderueshem negativ te planeve</i>

	<i>programeve apo projekteve perkatese.</i>
Hartimi i raportit te VSM-se	Raporti i VSM-se permbledh te gjitha gjetjet dhe konkluzionet e nxjerra gjate gjithe procesit te VSM-se dhe sherben si baze per konsultimet me autoritetet perkatese dhe grupet e tjera te interesit. <i>Qellimi i kesaj faze eshte pergatitja e nje raporti te shkruar mire dhe te kuptueshem, i cili paraqet te gjitha informacionin dhe te dhenat e rendesishme, konkluzionet dhe rekomandimet ne nje menyre te qarte, dhe keshtu do te mundesoje konsultime efektive me autoritetet perkatese dhe grupet e tjera te interesit.</i>
Adoptimi	Jepet informacion mbi adoptimin e planit, programit apo projektit perkates, si jane reflektuar komentet dhe sugjerimet e procesit te konsultimeve, si dhe per metodat e monitorimit te efekteve te konsiderueshme mjedisore qe vijnë nga zbatimi i planit, programit apo projektit perkates.
Monitorimi	Monitorimi i efekteve te konsiderueshme mjedisore dhe realizimi i veprimeve te duhura korrigjuese / zbutese per cdo efekt mjedisor te konsiderueshem te paparashikuar.

SEKSIONI 3: PERSHKRIM I PERGJITHSHEM I PLANIT

3.1.QELLIMI DHE OBJEKTIVAT KRYESORE

Vizioni: Shqipëria, një qender e integruar në sistemin ekonomik dhe infrastrukturor Evropian, një ekonomi e shumëllojshme dhe konkurruese në hapsirën Ballkanike, një shtet që synon barazime në akses, në infrastrukture, në ekonomi dhe dije. Mbrojtje të trashëgimisë natyrore, historike dhe kulturore me synimin për të shndërruar në një destinacion unik.

Plani i Pergjithshëm Kombëtar do të orientojë përdorimin dhe shfrytëzimin e qëndrueshëm të burimeve dhe potencialeve të Shqipërisë. Brenda këtij kuadri do të ketë një vëmendje të vecantë për rivlerësimin e aseteve të trashëgimisë kulturore dhe të burimeve natyrore.

Qëllimi i hartimit të një Plani të Pergjithshëm Kombëtar konsiston në krijimin e platformes drejtuese dhe të garancise ligjore të nevojshme për një zhvillim të qëndrueshëm urban, ekonomik, social e mjedisor në territor.

Qëllimet specifike strategjike që synon të përmbushë Plani i Pergjithshëm Kombëtar, bazuar edhe në parimet e Ligjit të PT, janë:

- të sigurojë zhvillimin e qëndrueshëm të territorit, nëpërmjet përdorimit racional të tokës dhe të burimeve natyrore,
- të vlerësojë potencialin aktual e perspektiv për zhvillim të territorit në nivel kombëtar e vendor, në bazë të balancimit të burimeve natyrore, të nevojave ekonomike e njerezore dhe interesave publike e private,
- të nxisë veprimet e duhura për mbrojtjen, restaurimin dhe rritjen e cilësive të trashëgimisë natyrore e kulturore dhe për ruajtjen e shumëllojshmërisë biologjike dhe të peizazhit,
- të mundësojë të drejtën e përdorimit e të zhvillimit të pronës, në përputhje me interesat e shoqërisë, instrumentet planifikuese dhe legjislacionin,
- të krijojë kushte të pershtatshme e të drejta dhe shanse të barabarta për banorët, veprimtari ekonomik e sociale për të gjitha kategoritë sociale, kohezion ekonomik e social dhe gezim të të drejtave të pronës,
- të sigurojë që autoritetet kombëtare e vendore të planifikimit, të hartojnë e të përditesojnë rregullisht instrumente të planifikimit, sipas kërkesave të tregut dhe nevojave sociale,
- të sigurojë që autoritetet e planifikimit të bashkërendojnë veprimtaritë e tyre për të nxitur planifikimin e harmonizuar e të integruar të territorit,
- të garantojë, sipas legjislacionit për ndërtimin, zbatimin e rregullave të sigurtë se ndërtimet dhe të punimeve të ndërtimit për jetën dhe shëndetin e njerezve.

Plani përcakton 5 sisteme territoriale kombëtare dhe një listë projektesh strategjike për secilin sistem si më poshtë:

- *Sistemi Urban – RRITJE INTELIGJENTE*
 - Krijimi i 6 rajoneve ekonomike pasesore
 - Krijimi i 9 qendrave primare, të cilat do të intensifikojnë infrastrukturen e shërbimeve primare në shëndetësi dhe arsim. Investime në infrastrukture me qëllim rritjen e aksesit të popullsisë së zonave përreth drejt qendrës primare
 - Krijimi i 10 qendrave të specializuara, ose ndryshe Qytete të Talentuara, të cilat do të zhvillohen në përputhje me potencialet e tyre për të kthyer në qytete tërheqëse për të jetuar e punuar
 - Krijimi i 42 qendrave lokale

- *Sistemi Ujor – UJI ESHTE JETA*
 - Konsolidimi i rrjetit të infrastruktures së shërbimit me furnizimin e ujit të pijshëm, ujësjellës e kanalizime
 - Prezantimi i Vijes Blu, një vijë kufizuese rreth të gjitha burimeve ujore të vendit të tona që ndalon përdorimet e papershtatshme të tyre
- *Sistemi Bujqësor – EFICIENÇE për një sektor bujqësor Konkurrues*
 - Infrastruktura e zinxhirit Prodhim – Grumbullim – Perpunim – Eksportim
 - Investime në teknologjinë e prodhimit për modernizimin e tij
 - Investime në infrastrukturën e mirëmbajtjes, kanale ujëtare, vaditese, hidrovore
 - Infrastruktura e transportit
- *Sistemi Natyror – PROMOVIM dhe AKSES*
 - Rrjeti kombëtar i bicikletave, i cili akseson/përshkon zonat natyrore me vlera paisazhistike natyrore, dhe zonat e trashëgimisë historike dhe kulturore
 - Shpallja e Parkut të Lumit Buna
 - Shpallja e Parkut të Alpeve
 - Shpallja e Parkut të Lumit Vjosa
- *Sistemi i Infrastruktures - SHQIPERIA QENDER NDERLIDHESE (HUB) INFRASTRUKTURE DHE ENERGITIKE për BALLKANIN*
 - Ndertimi i 2 aeroporteve të reja (në veri – Kukës dhe jug)

3.2.KUADRI LIGJOR DHE RREGULLATOR

Baza kryesore ligjore për Planin e Përgjithshëm Kombëtar është Ligji nr. 73/2015 “Për disa shtesa dhe ndryshime në Ligjin nr. 107/2014 “Për planifikimin dhe zhvillimin e territorit”, (këtë e tutje, përmendur si Ligji për PT-ne) dhe Vendimi i Këshillit të Ministrave Nr.481, datë 22.06.2011 për “Miratimin e rregullores uniforme të instrumenteve të planifikimit” (i ndryshuar).

Në mënyrë më të detajuar, kuadri ligjor në fushën e planifikimit të territorit që do të zbatohet gjatë procesit të hartimit të PPK-së, përfshin aktet e mëposhtme:

- Ligji nr. 73/2015 “Për disa shtesa dhe ndryshime në Ligjin nr. 107/2014 “Për planifikimin dhe zhvillimin e territorit”;
- VKM Nr.1190, datë 13.11.2009 për “Mënyrën e organizimit dhe të funksionimit të agjencisë kombëtare të planifikimit të territorit”;
- VKM Nr.459, datë 16.6.2010 për “Miratimin e standardeve të përbashkëta gjeodezike dhe GIS”;
- VKM Nr.460, datë 16.6.2010 për “Organizimin dhe funksionimin e regjistrimit të planifikimit të territorit”;
- VKM Nr.480, datë 22.06.2011 për “Miratimin e rregullores model të planifikimit”; VKM Nr.481, datë 22.6.2011 për “Miratimin e rregullores uniforme të instrumenteve të planifikimit” (i ndryshuar);
- VKM Nr.502, datë 13.07.2011 për “Miratimin e rregullores së kontrollit të zhvillimit të territorit” (i ndryshuar).

Më pas, ndodhet e renditur një përmbledhje paraprake e teresise së fushave të kuadrit ligjor, që do të përdoren si baza dhe reference në procesin e hartimit të PPK. Por duhet sqaruar se gjatë procesit të hartimit të PPK-së do të identifikohen dhe merren në konsideratë edhe të gjitha fushat e kuadrit ligjor. Aktet ligjore apo nënligjore të vecanta, që kanë impakt në procesin planifikues të territorit në nivel të përgjithshëm kombëtar, janë të renditura si më poshtë:

- Kuadri ligjor i mjedisit
- Kuadri ligjor i punesimit
- Kuadri ligjor i bujqesise dhe ushqimit
- Kuadri ligjor i zhvillimit rural
- Kuadri ligjor i drejtesise
- Kuadri ligjor i mbrojtjes sociale
- Kuadri ligjor i turizmit
- Kuadri ligjor i informacionit
- Kuadri ligjor i pronesise intelektuale
- Kuadri ligjor i shkences, teknologjise dhe inovacionit
- Kuadri ligjor i energjise
- Kuadri ligjor i mbetjeve
- Kuadri ligjor minerar
- Kuadri ligjor i turizmit kulturor dhe mjedisor
- Kuadri ligjor ushtarak
- Kuadri ligjor i transportit
- Kuadri ligjor ne fushen e te drejtave te pronesise
- Kuadri ligjor per zhvillimin rajonal
- Kuadri ligjor per mbrojtjen e konsumatoreve dhe mbikeqyrjen e tregut
- Kuadri ligjor i sigurise kombetare te Republikes se Shqiperise
- Kuadri ligjor i sherbimeve shoqerore
- Kuadri ligjor i sherbimeve te furnizimit me uje dhe kanalizimeve
- Kuadri ligjor per zhvillim dhe integrim

3.3.LIDHJA ME POLITIKA DHE DOKUMENTE te TJERE

Ne kete pjese synohet qe te jepet konteksti i politikave dhe dokumenteve te tjere brenda se cilave funksionon Plani dhe ku eshte bazuar hartimi i VSM-se. per kete qellim jane konsultuar dhe perdorur nje sere dokumentesh, perfshire konventat nderkombetare, Direktivat e BE-se dhe politikat ne nivelin kombetar. Tabela 3-1 me poshte paraqet dokumentat e konsultuara.

Ne Shtojcen 2 jepet nje pershkrim me i detajuar i Direktivave te BE-se dhe legjislacionit perkates shqiptar na kuadrin e perafimit me Direktivat e BE-se.

3-1_Permbledhje e dokumentacionit te konsultuar

Konteksti Nderkombetar

Legjislacioni Horizontal

- Direktiva 2004/35/KE "Mbi pergjegjesine mjedisore, parandalimin dhe riparimin e demeve mbi ambientin";
- Direktiva 2001/42/KE "Per vleresimin e pasojave ne mjedis te planeve dhe programeve te caktuara";
- Direktiva e Keshillit 85/337/KE "Mbi vleresimin e efekteve te projekteve publike dhe private mbi mjedisin";
- Direktiva 2003/4/KE mbi te drejten e publikut per te pasur informacion mjedisor;
- Direktiva 2003/35/KE mbi "Terheqjen e publikut ne vendimmarrje ne hartimin e planeve programeve ne fushen e mjedisit dhe amendimet per pjesemarrjen e publikut dhe aksesin ne drejtesi";

Cilesia e Ajrit:

- Direktiva 2008/50/KE mbi cilesine e ajrit te ambientit dhe per nje ajer me te paster per Evropën;
- Direktiva 2001/81/KE mbi Tavanet Kombetare te Shkarkimit per disa ndotes atmosferike;
- Direktiva 2012/33 ne lidhje me permbajtjen e squfurit ne lendet djegese ne transportin detar;
- Direktiva 2004/42/KE mbi limitimin e shkarkimeve te komponimeve organike te avullueshme per shkak te perdorimit te tretesve organik ne disa bojera dhe llaqe te caktuara dhe produkteve per rilyerjen e automjeteve;
- Direktiva 97/68/KE mbi perafrimin e legjislacionit te Vendeve Anetare ne lidhje me masat qe do te ndermerren kunder shkarkimit te ndotesve te gazte dhe lendes se ngurte pezull nga motoret me djegie te brendshme qe instalohen ne makinerite e levizshme jo rrugore;
- Direktiva 2005/55/KE mbi perafrimin e legjislacionit te Vendeve Anetare ne lidhje me masat qe do te ndermerren kunder shkarkimeve te ndotesve te gazte dhe lendes se ngurte pezull nga motoret me ndezje me kompresion dhe motoret me ndezje pozitive qe djegin gaz natyral apo te lengshem per perdorim ne automjete.

Ndryshimet Klimatike:

- Vendimi i Keshillit 2002/358/KE ne lidhje me miratimin, ne emer te Komunitetit Evropian, te Protokollit te Kiotos te Konventes Kuader te Kombeve te Bashkuara per Ndryshimet Klimatike dhe permbushjen e perbashket te angazhimeve ne perputhje me to;
- Direktiva 2003/87/KE per krijimin e nje skeme te tregtimit te njesive te lejuara te gazeve me efekt serre brenda Komunitetit e cila amendon Direktiven e Keshillit 96/61/KE;
- Direktiva 2004/101/KE per krijimin e nje skeme te tregtimit te njesive te lejuara te gazeve me efekt serre brenda Komunitetit, ne lidhje me mekanizmat e Protokollit te Kiotos-s;
- Direktiva 2009/29/KE e cila amendon Direktiven 2003/87/KE ne menyre qe te permiresoje dhe zgjeroje skemen tregtare te kompensimit te njesive te lejuara te emisioneve te gazeve me efekt serre te Komunitetit;
- Vendimi i Komisionit Nr. 2010/2/BE i cili percakton nje liste te sektoreve dhe nensektoreve te cilet mendohet te jene te ekspozuar ndaj nje risku te konsiderueshem te rrjedhjes se karbonit;
- Direktiva 2008/101/KE e cila amendon Direktiven 2003/87/KE ne menyre qe te perfshije aktivitetet e aviacionit ne skemen e tregtise se njesive te lejuara te gazeve me efekt serre brenda Komunitetit;
- Direktiva 1999/94/KE ne lidhje me disponueshmerine e informacionit te konsumatorit mbi ekonomine e lendes djegese dhe emetimet e CO₂ ne lidhje me tregtimin e makinave te reja te pasagjereve;

Administrimi i Mbetjeve:

- Direktiva 2008/98/KE mbi mbetjet;
- Direktiva 86/278/EKE Per mbrojtjen e mjedisit dhe vecanerisht te tokes, kur llumrat e ujerave te ndotura perdoren ne bujqesi;
- Direktiva 2006/66/KE Per baterite dhe akumulatoret, mbetjet nga baterite dhe akumulatoret;
- Direktiva 94/62/KE Per Ambalazhet dhe Mbetjet nga Ambalazhet;
- Direktiva 2000/53/KE Per automjetet ne fund te jetes
- Direktiva 2002/96/KE dhe Direktiva 2012/19/EU Per mbetjet nga pajisjet elektrike dhe elektronike;
- Direktiva 1999/31/KE Mbi landfillin e mbetjeve;
- Direktiva 2006/21/KE Per menaxhimin e mbetjeve nga industria nxjerrese;
- Direktiva 2011/65/EU Per kufizimin e perdorimit te substancave te rrezikshme ne pajisjet elektrike dhe elektronike.

Cilesia e Ujerave:

- Direktiva 2000/60/KE per krijimin e nje kuadri ne fushen e politikave te ujit;
- Direktiva 91/271/EKE per trajtimin e ujerave te ndotur urbane;

- Direktiva 2008/56/KE per krijimin e nje kuadri ne fushen e politikave mjedisore detare (direktiva per kuadrin e strategjise detare);
- Direktiva 98/83/KE per cilesine e ujit te pijshem;
- Direktiva 91/676/KE per mbrojtjen e ujerave nga ndotja e shkaktuar nga nitratat e perdorura ne bujqesi;
- Direktiva 2006/7/KE per menaxhimin e cilesise se e ujerave te larjes;
- Direktiva 2006/118/KE per mbrojtjen e ujerave nentokesore nga ndotja dhe degradimi;
- Direktiva 2013/39/BE per sa i perket substancave prioritare ne fushen e politikave te ujit;
- Direktiva 2009/90/KE qe parashtron specifikimet teknike per analizat kimike dhe monitorimin e statusit te ujit;
- Direktiva 2007/60/KE per vleresimin dhe menaxhimin e rreziqeve nga permbytjet.

Mbrojtja e Natyres:

- Direktiva 2009/147/KE Per ruajtjen e shpendeve te eger;
- Direktiva 92/43/KE Per ruajtjen e habitateve natyrore, floren dhe faunen e eger;
- Direktiva 83/129/KE lidhur me importin ne shtetet anetare te lekures se disa llojeve te vegjlish te fokave dhe produkteve te derivuara prej tyre;

Zhurmat:

- Direktiva 2002/49/KE 2 Per vleresimin dhe administrimin e zhurmave ne mjedis.
- Direktiva 70/157/EKE mbi perafrimin e legjislacionit te shteteve anetare ne lidhje me nivelin e lejueshem te zhurmes dhe te shkarkimeve nga mjetet motorike;
- Direktiva 97/24/KE mbi disa komponente dhe karakteristika te mjeteve motorike me dy ose tri rrota;
- Direktiva 2001/43/KE mbi gomat e mjeteve motorike dhe te rimorkiove te tyre si dhe montimi i tyre;
- Direktiva 2009/40/KE mbi kontrollet e pershtatshmerise rrugore per mjetet motorike dhe rimorkiot e tyre.

Konventat:

- UNESCO Konventa e UNESCO-s per Ruajtjen e Trashegimise Kulturore Jomateriale (2003)
- Konventa Nderkombetare per te Drejtat Ekonomike, Sociale dhe Kulturore
- Konventa Kuader e Kombeve te Bashkuara per Ndryshimet Klimatike (UNFCCC)
- Konventa e Bernes (1976): Ruajtja e Faunes se Eger dhe Mjedisit Natyror Evropian
- Konventa e Biodiversitetit (Diversiteti Biologjik) (1992)
- Konventa e Ramsarit per Ligatinat (1971)
- Konventa e Aarhusit (Konventa mbi te Drejten per Informacion, Pjesemarrjen e Publikut ne Vendim-marrje dhe te Drejten per t'ju drejtuar Gjykates per Ceshtjet Mjedisore) (1998)
- Konventa e Bonit (1979); Konventa per Mbrojtjen e Specieve Shteguese te Kafsheve te Egra
- Konventa CITES (1975): Konventa mbi Tregtine Nderkombetare te Specieve te Rrezikuara te Flores dhe Faunes se Eger
- Konventa e Barcelones (1976); Konventa per Mbrojtjen e Mjedisit Detar dhe Zones Bregdetare te Detit Mesdhe
- Konventa e Espoos (1991): Konventa per Vleresimin e Ndikimit ne Mjedis ne Kontekst Nderkufitar se bashku me Amendimet dhe Protokollet
- Konventa per Ruajtjen e Trashegimise Kulturore Nenujore(2001)

Konteksti Rajonal

- Strategjia e Evropes Juglindore 2020 (SEJ 2020)

- Kuadri i Investimeve ne Ballkanin Perendimor (KIBP).
- Strategjia e Bashkimit Evropian per Rajonin Adriatiko - Jonian (SBERAJ),
- Programi IPA II
- Samiti i Ballkanit Perendimor – rrjeti i korridoreve kyc rajonale te transportit

Konteksti Kombetar

- Strategjia Kombetare per Zhvillim dhe Integrim 2015-2020
- Strategjia Kombetare Ndersektorale per Bujqesine dhe Zhvillimin Rural 2014-2020
- Strategjia e Zhvillimit te Biznesit dhe Investimeve 2014-2020
- Strategjia e Furnizimit me Uje & Kanalizimet 2014-2020
- Strategjia Kombetare Ndersektorale per Administrimin e Mbetjeve 2010-2025
- Plani Kombetar per Administrimin e Mbetjeve 2010-2025
- Strategjia Ndersektorale e Mjedisit 2015-2020 (draft)
- Plani i Pergjithshem Kombetar per Territorin (draft)
- Legjislacioni perkates mbi ekologjine, ajrin, mjedisin detar, zonat e mbrojtura, VSM dhe VNM, administrimin e mbetjeve, trashegimine kulturore, zhurmat, ujin, bujqesine, pyjet, etj. *(nje liste e detajuar e ligjeve, pershkrimet te tyre dhe sektoreve te zbatimit eshte dhene ne Shtojcen 2)*

Burimi: Shqiperia – Plani Kombetar per Integrimin Evropian (Mars 2015)

3.4.ANALIZA, NISMA, PROGRAME ZBATIMI ETJ.

Sipas Ligjit nr. 73/2015 “Per disa shtesa dhe ndryshime ne Ligjin nr. 107/2014 “Per planifikimin dhe zhvillimin e territorit”, Keshilli i Ministrave ishte ngarkuar te filloje hartimin e Planit te Pergjithshem Kombetar, jo me vone se 6 muaj nga data e hyrjes ne fuqi te Ligjit te Planifikimit te Territorit (qe ne 2009) dhe ta miratoje ate jo me vone se 2 vjet nga data e fillimit te efekteve te plota te Ligjit te Planifikimit te Territorit (instrumentet e planifikimit te territorit dhe procesi i planifikimit me efekte te plota te ligjit kane filluar jo me vone se data 30 shtator 2011). Pra, konkretisht, ka 4 vjet qe nisma e ketij plani duhej perpiluar, ndersa pergatitja e planit duhej te ishte miratuar ne KKT-ja prej dates 30 shtator 2013.

Keto vonesa kane renduar situaten ne terren, duke degraduar panoramen e pergjithshme me ndertime te realizuara ne mungese te nje plani kombetar, dhe per me teper kane shkaktuar dem ekonomik kombetar pasi nderkohe eshte stimuluar hartimi i planeve vendore dhe rajonale, te gjitha hartuar dhe miratuar ne mungese te nje kornize politike kombetare te planifikimit. Situata ekzistuese paraqitet shume emergjente. Mungesa e nje plani ka shkaktuar edhe parcelizimin e planifikimit, aty ku kompetencat dhe juridiksionet territoriale ndahen. Kjo ka penguar hartimin e planeve rajonale, qe do te ishin potencialisht te integrueshme me njera-tjetren, ne rastin kur nje plan i pergjithshem kombetar do t’u paraprinte. Per me teper, te gjitha planet vendore dhe ato rajonale (te pakta ne numer), si dhe zhvillimet deri me sot, jane jetesuar pa rakorduar nje vision te qarte rajonal, e aq me pak kombetar. Ndaj, hartimi i PPK-se eshte nje nevojë urgjente per te ndalur perkeqesimin e situates ne territor dhe jo vetem.

Nevoja per te analizuar dhe reaguat perballe situates aktuale nuk duhet te lere jashte vemendjes projektet kombetare strategjike qe tashme jane pjese shume e rendesishme e realitetit tone te zhvillimit, ne menyre qe zgjidhjet, te cilat pritet te parashtrihen ne PPK, te kene nje bosht per t’u lidhur ne forme integrale me keto projekte (si TAP, Bankers etj). Sigurisht, kjo do te perfshije ne analize shume indikatore te ekonomise, qe mund te kene karakter industrial, bujqesor apo turistik.

Nje aspekt tjeter i situates ekzistuese qe mbart nje problematike mjaft shqetesuese eshte edhe mungesa e planeve te pergjithshme vendore per shumicen e njesive te qeverisjes vendore. Hartimi i

ketij plani duhet te parashikojë zgjidhje që janë në mbështetje të pushtetit vendor, për të mundësuar që ky i fundit të marrë një rol udhëheqës në zhvillimin e tokës, duke mbrojtur zonat natyrore, historike dhe bujqësore, duke garantuar partneritet publik e privat në financimin e infrastrukturave e shërbimeve dhe duke administruar shpërndarjen e së drejtës së zhvillimit. Kjo përdyshim është e lidhur ngushtë edhe me reformën territoriale, e cila do ta lehtësojë një procesin, sepse do të qartësojë kufijtë territoriale dhe kompetencat mes autoriteteve në planifikim.

Zhvillimet kaotike dhe shpesh informale në territor, si dhe mungesa e planifikimit dhe e kontrollit të territorit nga njesitë vendore, kanë dëmtuar rëndë edhe peizazhin natyror. Peizazhi është një element i rëndësishëm që një plan kombëtar duhet të marrë në konsideratë dhe ta mbrojë me çdo kusht. Situata tepër kaotike dhe “kërpudhezimi” i territorit me ndertime spontane apo individuale, ngre nevojën e vlerësimit të informalitetit, si dhe të parashikimit të mënyrës së integritetit të vendbanimeve, duke respektuar vizionin e planit.

Natyrisht hartimi i një plani kombëtar vlerëson zgjidhjet në nivel “makro”, por është e detyrueshme që gjatë punës për hartimin e tij, politikën të detajohen dhe të përkthehen në projekte të integruara rajonale dhe vendore, që do të minimizojnë sindromat e urbanizimit të paorganizuar dhe piketojnë ndryshime rrethësore mbi një bazë të integruar të dhënash mbi territorin. Ky proces duhet të mishërohet në këtë Plan, në mënyrë që situata aktuale të ridimensionohet me standarde të pranueshme, që garantojnë frymëmarrje dhe zhvillim të qëndrueshëm.

SEKSIONI 4: PERSHKRIMI I GJENDJES AKTUALE

4.1. Toka

4.1.1. Morfologjia

Relievi i Shqiperise eshte kryesisht malor. Vargmalet e para alpine u formuan nga mbarimi i jurasikut, ndersa gjate eres kenozoike u shpejtua procesi malformues ne teresine e Albanideve, qe tani perbejne token e nentoken e Shqiperise. Lartesia mesatare e relievit eshte 708 metra, ose 2 here me e larte se mesatarja e Evropes. Lartesia me te medha gjenden ne Alpet shqiptare dhe ne malet e Lindjes (Korabi 2751 metra mbi nivelin e detit, perben edhe majen me te larte te Shqiperise). Territori i Shqiperise ndahet ne 4 rajone te medha natyrore (fiziko-geografike):

- Rajoni Verior dhe Verilindor
- Rajon Malor Qendror
- Rajoni i Maleve Jugore
- Ultesira Perendimore

Fushat zene kryesisht pjesen perendimore, pergjate bregdetit Adriatik, por ka edhe ne pjese te tjera te vendit. Fushat me te larta jane ato te pellgut te Korces, mbi 800 metra mbi nivelin e detit. Fushat gjenden kryesisht pergjate lumenjve kryesore si: Vjose, Devoll, Osum, Shkumbin, Erzen, Mat e Drin, ku gjenden, gjithashtu, edhe tokat bujqesore e qendra te medha banimi, si dhe pershkohen nga rruge te rendesishme lidhjesh.

Nga Krahina Malore Veriore vlen te vecohen Alpet Shqiptare qe shquhen per kontrast te madh midis maleve te larta dhe luginave te thella. Rreth 30 maja malesh ndodhen mbi 2 500 m mbi nivelin e detit. Nder luginat dallohen sidomos lugina e Valbones dhe ajo e Thethit. Krahina Malore Qendrore nuk eshte aq kompakte sa ajo Veriore, por e ndare ne disa masive malore, si: Vargu i Korabit, Malet e Lures, Malet e Skenderbeut etj. Keto male nderpriten nga lugina te ndryshme. Krahina Malore Jugore arrin deri ne detin Jon ne jug dhe eshte e copetuar ne disa vargje malore dhe lugina lumore. Vend te vecante ne te ze riviera shqiptare, e cila shtrihet nga Gjiri i Vlores deri ne Butrint ne jug. Pergjate bregdetit Adriatik, ne perendim te vendit shtrihet Ultesira Perendimore e Shqiperise me gjatesi nga veriu ne jug rreth 200 km dhe me gjeresi nga perendimi ne lindje, deri ne 50 km. Kjo ultesire perben ultesiren me te madhe ne pjesen perendimore te Ballkanit dhe eshte rajoni me i zhvilluar ekonomik i Shqiperise.

Relievi i tokave shqiptare shtrihet nga niveli i detit deri ne lartesine 2751m (mali i Korabit). I gjithë ky ndryshim i lartesisë ndikon në ndryshimet e mëdha klimaterike, në bimesi, si dhe në dendësinë e vendosjes së qendrave të banuara në drejtim vertikal. Në reliev të tyre mbizoterojnë kodrat dhe malet. Duke u nisur nga lartësia mbi nivelin e detit, dallohen: relievi i ulet, i mesëm dhe i lartë. Relievi i ulet shtrihet nga niveli i detit, deri në 200 m mbi këtë nivel. Ai përfshin fushat dhe kodrat e uleta pranë brigjeve detare të Adriatikut e Jonit dhe përgjatë sektoreve të mesëm të luginave lumore. Relievi i mesëm shtrihet nga 200 deri në 1000m mbi nivelin e detit. Ai ka shtrirjen më të madhe dhe përfshin: kodrat, gropat, fushëgropat dhe luginat kryesore. Relievi i lartë shtrihet 1000 m mbi nivelin e detit dhe përfshin malet dhe sistemet malore. Pjesa më e madhe e këtyre maleve ka lartësi deri në 2000 m. Malet me lartësi më të madhe se 2000 m kanë shtrirje të kufizuar.

Figura 1 - Harta Fizike e Shqiperise

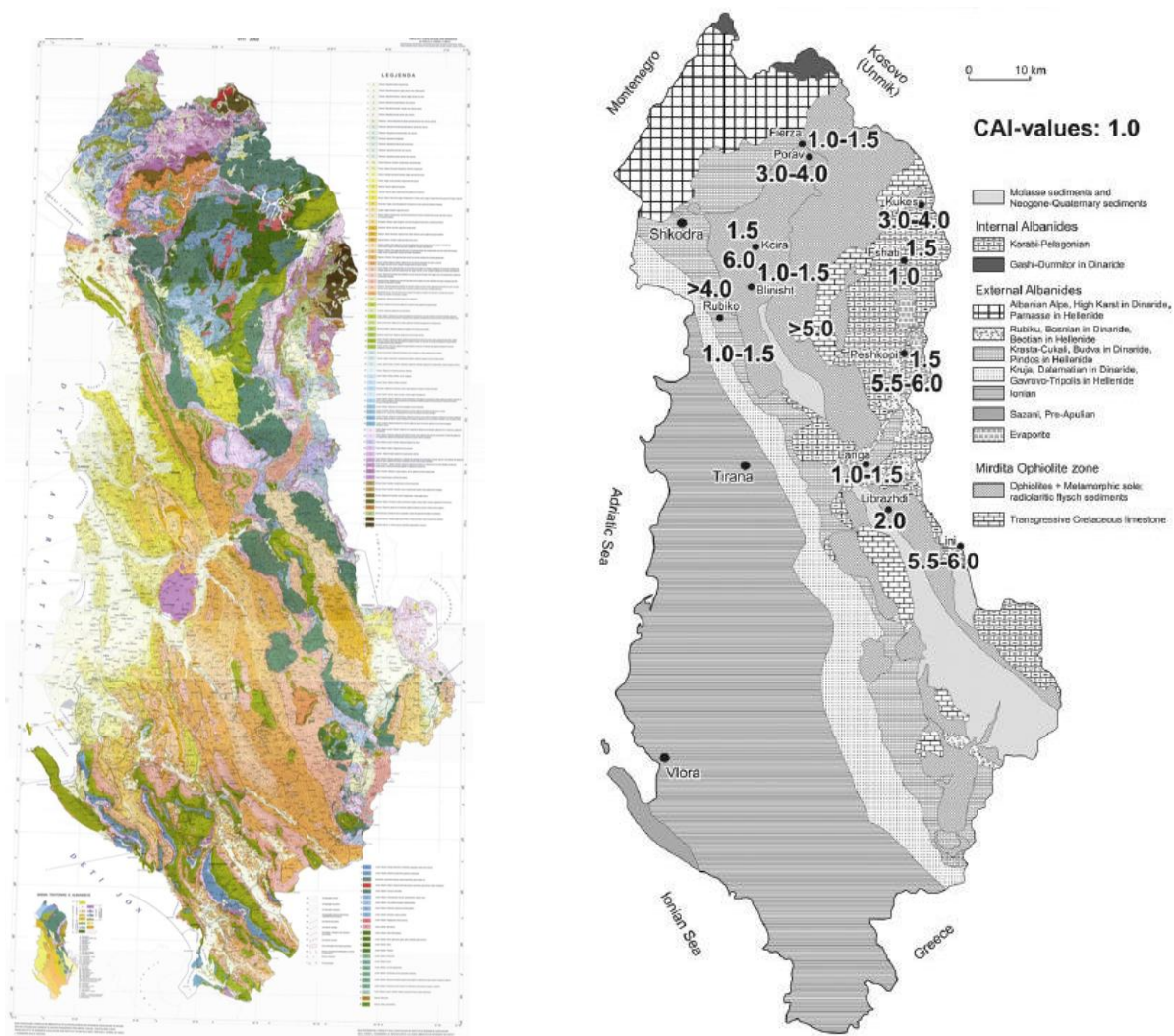

Burimi: Wikimedia Commons

4.1.2. Karakteristikat e tokes

Ne Shqiperi, sipas hartes se meposhtme, verrejme keto zona kryesore: Sedimentet Miocenike dhe Neogjene, zona me Depozitime te Kuaternarit, Zona e brendshe e Shqiperise (me formacione Paleozoike), zona periferike (jonike, dinarike etj) dhe Ofilitet Konglo.

Figura 2-Harta gjeologjike e Shqiperise dhe Harta tektonike

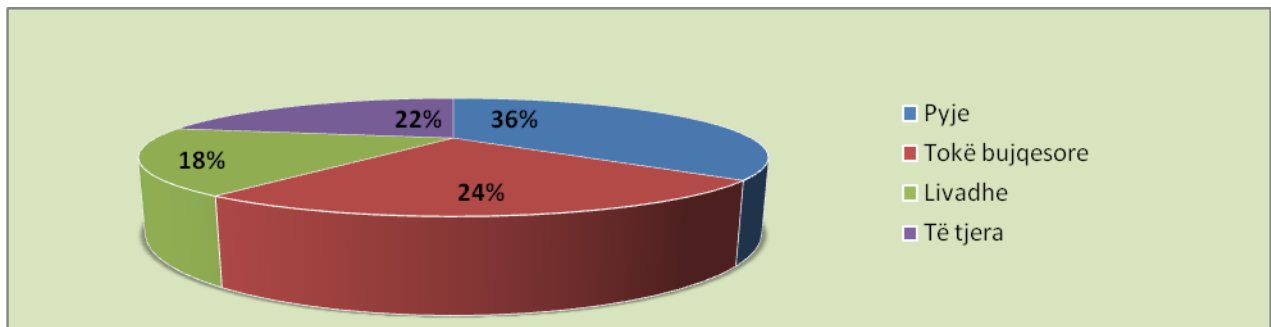

Burimi: <http://www.gsa.gov.al/>

Tokat e Shqiperise variojne per te krijuar keshtu zona te vecanta ne varesi te klimes, flores, relievit etj. Toka grupohet ne kater zona sipas lartesis:

- Tokat Gri - Kafe gjenden ne lartesisite deri me 600m. Ato perfshijne zonen e ulet bregdetare dhe kodrinore qe perben rreth 15% te territorit te vendit. Nga keto toka, rreth 70% jane toka bujqesore te mbjella. Zonat e uleta perfshijne rreth 84,000 ha toke aluvionale dhe 15,000 ha toke te kripur. (saline)
- Toka kafe e maleve gjendet ne brendesi te vendit ne lartesisite nga 600m - 1000m. Ato perbejne rreth 38 % te siperfaqes totale dhe rreth 40% te tokes se punueshme.
- Tokat pyjore gri te cilat ndeshen ne lartesisite nga 1000m - 1800m dhe perbejne rreth 15% te siperfaqes totale prej te cilave 10% eshte kultivuar.
- Tokat e lendenave malore te cilat ndeshen ne lartesisite 1600m - 2600m dhe perbejne rreth 10% te siperfaqes se vendit.

Figura 3 - Struktura e përdorimit të tokës

Burimi: Raport per Gjendjen e Mjedisit, 2014

4.1.3. Erozioni i tokës dhe Shkretëtirëzimi

Erozioni është një fenomen natyror që keqësohet me gërryerjen, c'vendosjen dhe transportin e lendeve të ngurta ose materialit tokësor kryesisht nën forcen e veprimit të ujit, akullit ose erës.

Erozioni vepron në kundërshtim me ekuilibrin natyror të ekosistemeve. Nevojitet një kohë shumë e gjatë për të kompensuar humbjen e lendeve të shkaktuara nga erozioni për një kohë fare të shkurtër.

Erozioni ngelet një rrezik serioz për tokën në Shqipëri. Ndryshimet klimaterike shpesh shfaqen me çrregullime në sasinë dhe intensitetin e reshjeve duke kontribuar në shkallën e erodimit të tokës. Parandalimi dhe kufizimi i erozionit është i lidhur direkt me përmirësimin e kushteve të mjedisit dhe në afatgjatë ndikon drejtpërdrejtë cilësinë e jetesës.

Faktorët që përcaktojnë erozionin renditen si më poshtë:

- Faktorët klimatikë: reshjet dhe temperaturat që të konvertuara në Indeksin Fourier dhe Indeksin Bagnouls - Gaussen, japin potencialin e klimes për të stimuluar erozionin e tokës në një rajon të caktuar.
- Faktorët tokësorë: tekstura, thellesia e tokës dhe përmbajtja e gureve, që përcaktojnë erodibilitetin e tokës ose aftësinë e saj për të shkeputur, transportuar dhe depozituar gjatë procesit të erozionit.
- Relievi/pjerrësia: konfigurimi i terrenit dhe pjerrësia janë një faktor baze në përcaktimin e rrezikut potencial të erozionit.
- Vegjetacioni: vlerësimi i shkallës së mbulesës bimëre si faktor frenues mbi erozionin që njëkohësisht ben lidhjen midis rrezikut potencial dhe erozionit
- Faktorët Humane: duhet përmendur që ky faktor mund të ndikojë potencialisht në të dy drejtimet, për mirë apo për keq. Fatkeqësisht ndërhyrjet njerëzore përgjithësisht kanë rënduar situatën e erozionit në vend.

Vlerat e këtyre faktorëve e në kushtet e territorit Shqiptar favorizojnë potencialisht nivelin e lartë të erozionit të tokës.

Të dhënat teorike tregojnë se në rreth 167.646 ha ose 25% të tokave bujqësore rreziku potencial është mesatar ndërsa në rreth 442.200 ha ose 75% të tokave rreziku është i lartë. Nisur nga përberja grimcometrike (tekstura) tokat më të predispozuar ndaj erozionit janë ato të Vithkuqit dhe Radhimes dhe më pak të predispozuar janë ato të Lezhës dhe Librazhdit.

Faktori bimor është marrë në nivele të ndryshme i pa mbrojtur nga bimesia (tokë ugar), bimë prashitese, me mbrojtje mesatare (bimë të lashta), dhe me mbrojtje të lartë (bimë livadhore).

Teorikisht, tokat e rajoneve të Beratit, Pogradecit, Skraparit, Gramshit, Mirditës, Elbasanit, Korçës, Permetit dhe Kolonjes janë të rrezikuara potencialisht nga **rreziqet e shkarjeve dhe shembjeve**. Gjithashtu dukuria e shkarjeve dhe shembjeve të tokës ka filluar të shfaqet dhe të veproje në zonat e pjerrta në afërsi të zonave urbane të qyteteve Tiranë, Durrës, Lezhë, Sarandë. Sipërfaqet e tokës që

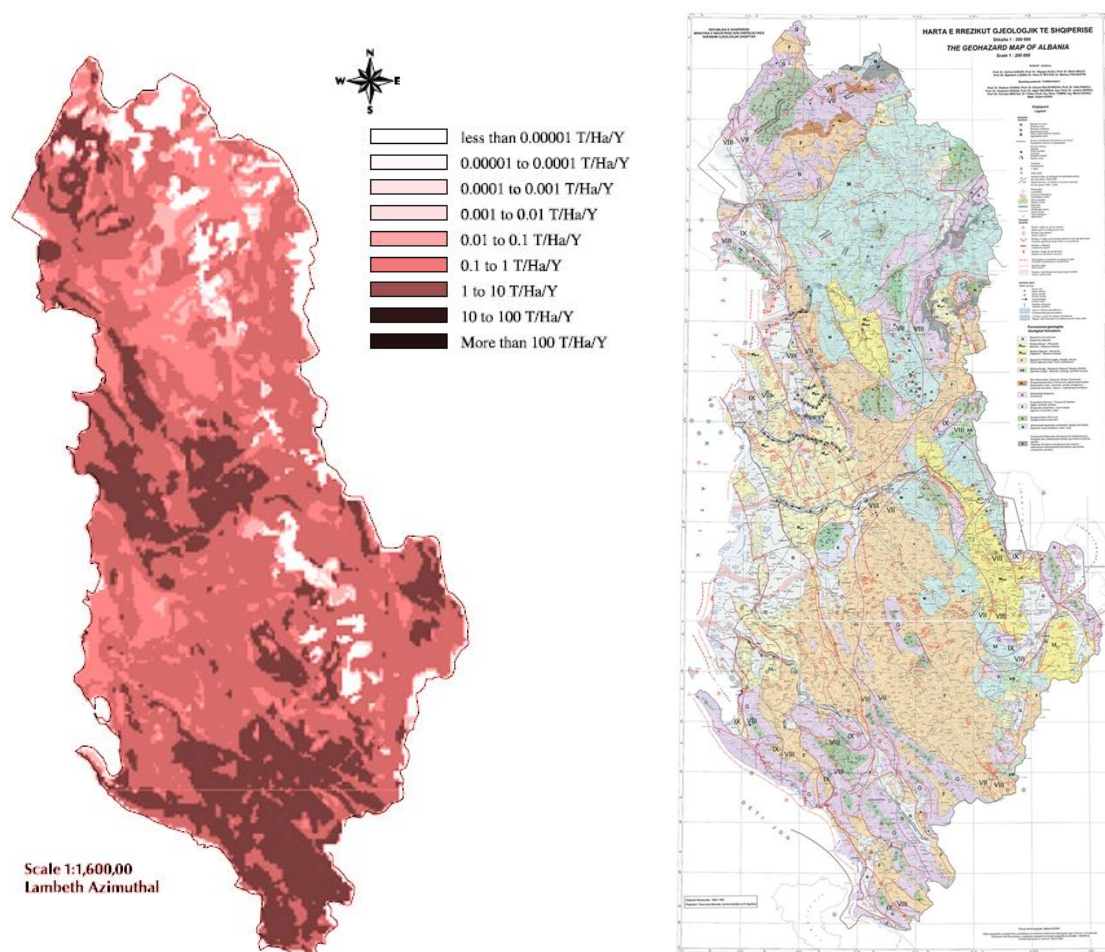
rrezikohen nga keto shkarje dhe shembje vleresohet te jene rreth 140- 150 mije ha ne te gjithë teritorin e Shqiperise.

Relievi i thyer, reshjet, demtimi i vegjetacionit natyror, braktisja e tokave bujqesore etj, ngelen faktore qe stimulojne proceset e shkarjeve dhe shembjeve te tokes. Faktoret me kryesore qe ndikojne ne shkarje jane:

- mosmenaxhimi i ujerave siperfaqesore dhe nentokesore
- mbikullotja ne zonat me bimesi livadhore
- punimet qe kryhen ne rruge.
- reshjet me sasi relativisht te larta.
- ndertimi hidrogeologjik i shtresave te tokes.
- Siperfaqet e tokave te shkara dhe te rreshqitura ne vitin 2014 rezultojne te kene te njejten tendence krahasuar me nje vit me pare.

Per shkak te reshjeve dhe mungeses se menaxhimit te ujerave siperfaqesore dhe nentokesore risku i shkarjeve te tokes ngelet i larte. **Erozioni i tokes nga uji** shihet qarte ne Figura 4. Kushtet favorizuese te erozionit (klime, perdorimi i tokes dhe relievi) jane te larta ndaj duhen mare masa parandaluese urgjentisht. Nivelet e erozionit jane te larta me norma me te medha se $10t\ ha^{-1}v^{-1}$, sidomos ne pjesen jugore dhe Qendrore te vendit. Ka tre zona ku niveli i erozionit i kalon $100t\ ha^{-1}v^{-1}$ (dy ne Gjirokastrer dhe nje ne Sarande)

Figura 4 - Harta e erozionit dhe Harta e rrezikut gjeologjik ne Shqiperi

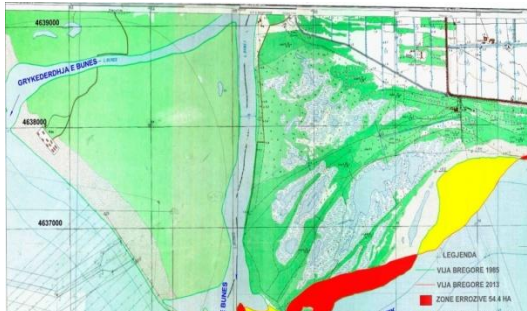
Burimi: S. Grazhdani, S. Shumka / Desalination 213 (2007) 263–272

Burimi: Instituti i Kerkimeve Gjeologjike

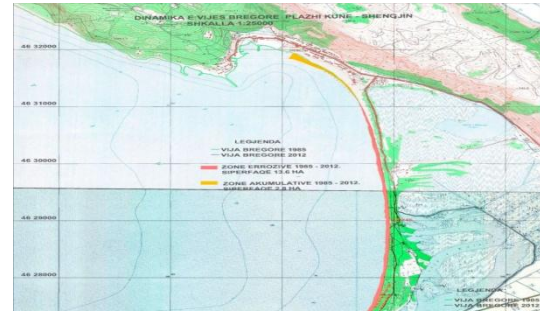
Nje tjetër lloj erozioni është **gerryerja e tokës në brigjet e lumenjve**. Gjate viteve të fundit demtimet në brigjet e lumenjeve janë rezultat i shfrytëzimit të materialeve inerte në shtreterit të lumenjeve, demtimi i objekteve mbrojtëse dhe demtimi i vegjetacionit për gjatë shtratit të tyre. Në serinë e grafikeve të mëposhtme paraqiten pasojat e gerryerjes përgjatë gjithë bregdetit të vendit:

4-1_Grafiket e gerryerjes përgjatë bregdetit

01

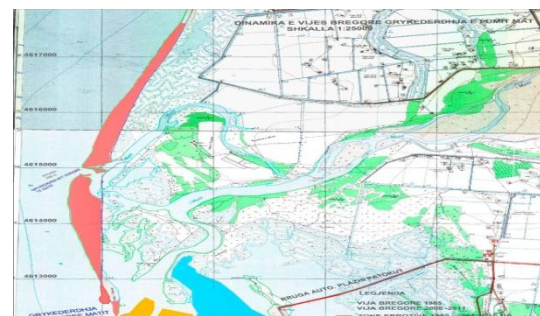
02

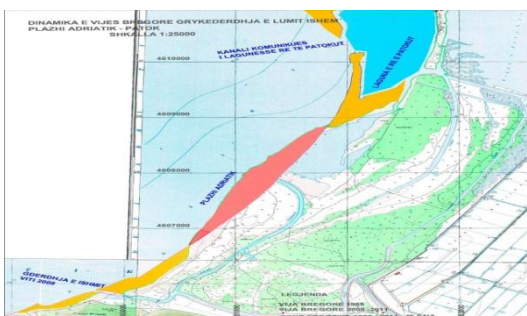
03

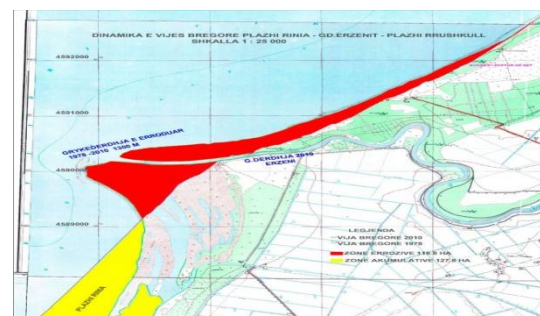
04

05

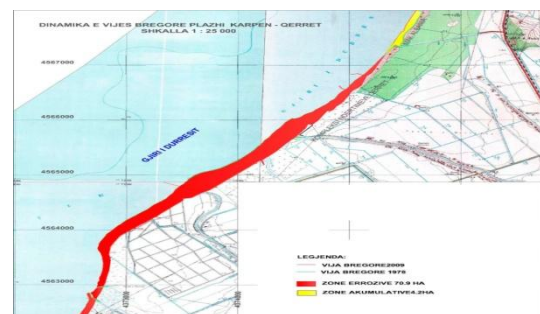
06

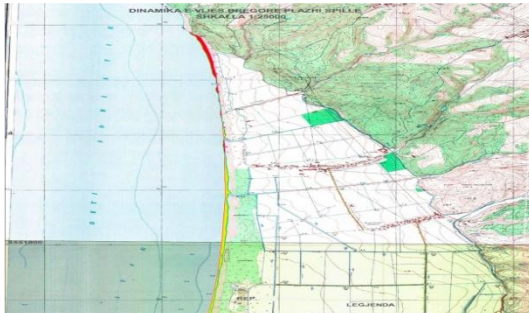
07

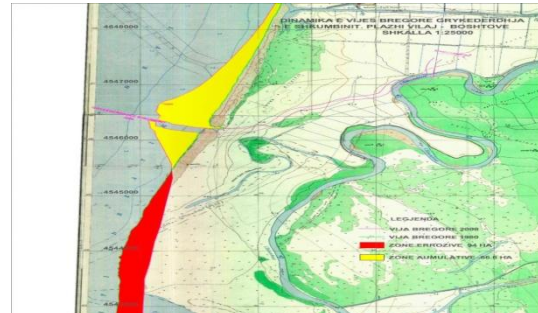
08

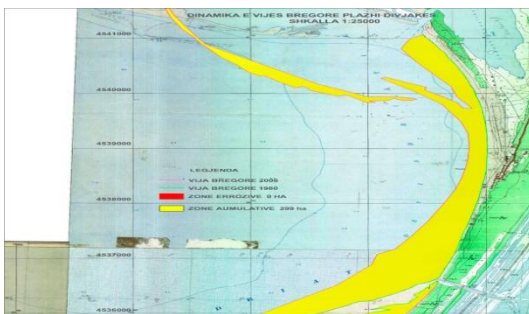
09

10

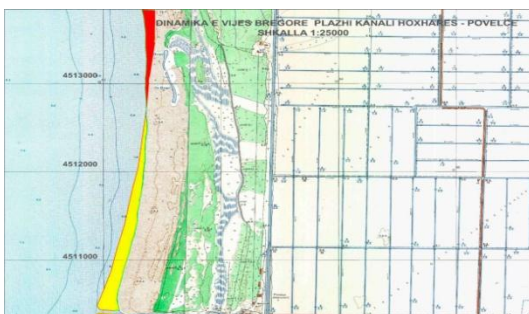
11

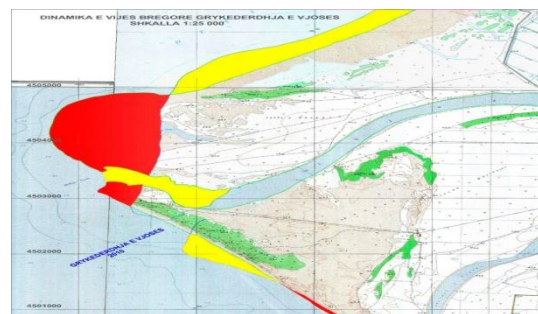
12

13

14

Vija bregdetare e vendit është një zonë aktive nën efektin e erozionit të vazhdueshëm si pasojë e gërryerjes nga lumenjtë. Materialet e erruara (me të kuqe), në grykederdhjet e lumenjve apo thyerjet e vijes bregdetare, depozitohen kryesisht përgjatë gjireve bregdetare (me të verdhe). Duhet theksuar se ndërhyrjet me natyrë parandaluese nuk kanë qenë të efektshme, si dhe kanë rezultuar me impakt negativ në disa raste, duke përshpejtuar kështu erozionin.

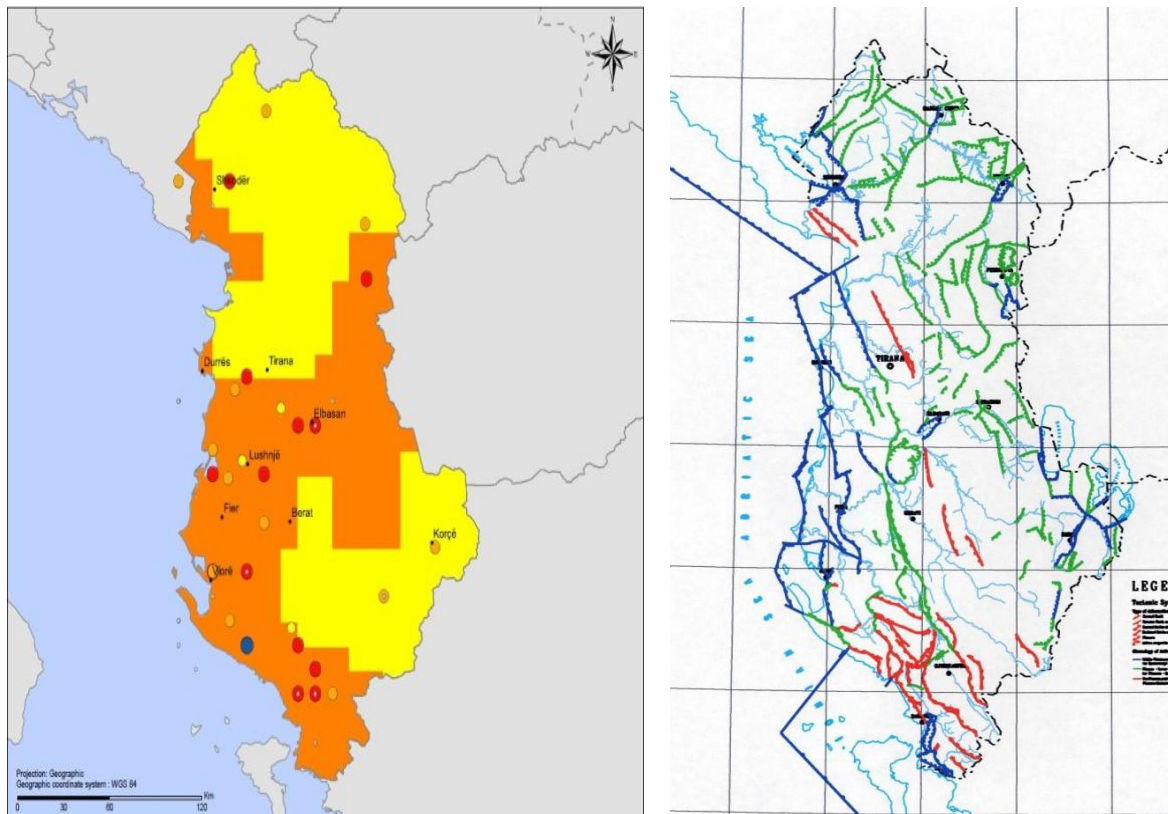
4.1.4. Sizmiciteti

Në vendin tone janë përcaktuar zonat e burimeve sizmike janë terrene që kanë një aktivitet sizmik të dallueshëm. Shqipëria është një ndër vendet me sizmioaktive në Evropë. Sizmiciteti i Shqipërisë karakterizohet nga një mikroaktivitet sizmik intensiv ($1.0 < M < 3.0$), nga shumë tërmete të vegjël ($3.0 < M < 5.0$), nga tërmete të rralla me madhësi mesatare ($5.0 < M < 7$) dhe shumë rralla nga tërmete të forta ($M > 7.0$). Shumica e tërmeteve të forta ndodhin në 3 breza sizmike mirë të përcaktuara, si vijon:

- Brezi termotor Joniko-Adriatik, në buzën lindore të mikroplakës së Adrias me shtrirje veriperëndim – juglindje
- Brezi termotor Peshkopi – Korce, me shtrirje veri-jug,
- Brezi termotor Elbasan – Diber, me shtrirje verilindore.

Harta e meposhtme percakton zonat me rrezik sizmik me te larte, ku kane ndodhur edhe termetet me te medha ne rajon. Zonat me te rrezikuara per nga veprimtaria e termeteve jane Durresi, Vlora, Saranda, Lezha, Shkodra, Korca Kukesi, Dibra, Lushnja etj. Qytetet si; Durresi, Vlora, Shkodra, Pogradeci, Korca, Elbasani, Peshkopia, etj., jane goditur nga termete te fuqishme ne shekullin e XIX dhe XX.

Figura 5 - Harta e rrezikut sizmik dhe Harqet kryesore sizmike

Por, zona me rrezik te larte mund te rezultojne edhe rajone te tjera te vendit qe karakterizohen nga troje te dobeta, te paqendrueshme (te shkrifte, lymra, torfa, troje te ngopura me uje, troje ne terrene te rreshqitshem dhe me pjerrtesi te madhe, troje ne afersi te thyerjeve tektonike aktive, etj) te cilat e rrisin ndjeshem efektin sizmik edhe kur ndodhin termete me te “vegjel” ne madhesi.

4.2.Ajri

4.2.1. Shkaqet kryesore te ndotjes se ajrit

Ne pergjithesi shkaqet kryesore te ndotjes se ajrit jane:

- aktivitetet industriale;
- mjetet automobilistike dhe sasia e trafikut ne pergjithesi;
- pajisjet e ngrohjes neper ndertesa.

Specifikisht ne vendin tone,shkaktaret kryesore te ndotjes kane qene historikisht industrite e perfshira ne shkrirjen e kromit, bakrit, hekurit dhe celikut, metalurgji, dhe gjenerimin e energjise termoelektrike. Sot shkaqet kryesore te ndotjes se ajrit jane djegja e pakontrolluar e mbetjeve, nxjerrja dhe rafinimi i naftes, prodhimi i cimentos dhe trafikui.

Faktoret kryesor qe ndikojne ne ndotjen e ajrit jane jane sektori i transportit, i cili mbetet nje nga burimet kryesore te ndotjes se ajrit urban. Kjo lidhet me numrin e madh te automjeteve qe nuk plotesojne standartet e shkarkimeve ne ajer, cilesia e lendes djegese qe perdorin, viti i prodhimit te tyre, si dhe perdorimi i automjeteve me motor pa konvertor katalitik duke favorizuar rritjen e

permbajtjes se pluhurit si dhe shkarkimet e gazta gjate djegjes se karburantit. Gjithashtu mungesa e siperfaqeve te gjelberta dhe zbatimi pa kriter i ndertimeve kane ndikimin e tyre ne ndotjen e cilesise se ajrit sidomos ne shkarkimin e pluhurave.

Me rritjen e transportit automobilistik sipas tendences se deri tanishme edhe permbajtja e NO_2 mund te arrije vleren kufi te lejuar, se pari ne qytetin e Tiranes Durrës, e me radhe ne qytetet e tjera brenda nje harku kohor 3-5 vjet. Pa nderprere kete tendence rritesse te transportit automobilistik, nje nderhyrje efektive ne planifikimin urban te qyteteve respektive, ku te merret parasysh optimizimi i trafikut, perdorimi i mjeteve alternative te transportit rrugor, kontrolli teknik i automjeteve sipas standarteve te BE si rritja e siperfaqeve te gjelberuara do te ndikonte pozitivisht ne reduktimin e ndotjes potenciale mjedisore prej gazeve e tymrave te ciluar nga automjetet.

4.2.2. Ndotsit e ajrit

Gjate vitit 2014- 2015 jane ndermarre disa nisma ligjore qe lidhen me cilesine e ajrit te mjedisit dhe me sistemin e taksave per lendet djegese. VKM nr. 594, date 10.09.2014, miratoi Strategjine Kombetare te Cilesise se Ajrit te Mjedisit dhe Ligjin nr. 162/2014, date 04.12.2014 "Per mbrojtjen e cilesise se ajrit te mjedisit". Ky ligj perben kornizen per mbrojtjen e cilesise se ajrit dhe eshte bazuar ne Direktiven 2008/50/EC dhe 2004/107/EC. Ligji hyn ne fuqi ne Dhjetor 2017.

VKM nr 352/2015 "Per vleresimin e cilesise se ajrit te mjedisit dhe kerkesat per disa ndotes ne lidhje me te", u miratua me date 29.04.2015.

Bazuar ne Planin Kombetar per Integrimin Evropian 2014-2020, Plani Kombetar i Veprimit per Cilesine e Ajrit ne mjedis eshte parashikuar te pergatitet gjate 2015-2016 ne kuader te projektit IPA 2013.

Ministria e Mjedisit ka pergatitur draftin e pare te projektvendimit "Mbi masat per kontrollin e Perberesve Organik te Avullueshem(VOC) qe rezulton nga magazinimi i benzines dhe shperndarjes se saj nga terminalet ne pikat e shitjes"

AKM-ja kryen monitorimin e vazhdueshem te ndotesve te ajrit PM_{10} , $\text{PM}_{2.5}$, NO_2 , SO_2 , O_3 , CO dhe BTEX, ne stacionet ne qytetet kryesore: Tirane, Elbasan, Durrës, Shkoder, Vlore dhe Korce. Ndotsit kryesore qe emetohen kryesisht nga sektori i transportit jane SO_2 dhe NO_2 .

Cilesia e ajrit ne Shqiperi ne zonat kryesore urbane eshte permiresuar mesatarisht ne masen 30 %, ndersa shkalla e ekspozimit te popullates ndaj ndotjes ngelet problem, si pasoje e tejkalimit te normes vjetore te diteve te ndotura.

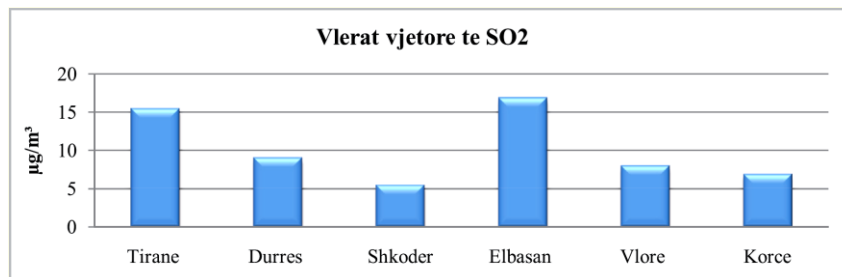
Problematike mbetet numri i diteve qe tejkalon standartin ditor te BE-se ($50 \mu\text{g}/\text{m}^3$) ne 4 stacione: ne stacionin e Tirana AKM numri i diteve te tejkaluara nga 35 dite te lejuara eshte 102dite, ne stacionin e Tirana MM numri i diteve te tejkaluara eshte 62 dite, ne stacionin e Elbasanit numri i diteve te tejkaluara eshte 57 dite dhe ne stacionin e Korce numri i diteve te tejkaluara eshte 63dite.

Organizata Boterore e Shendetesise vlereson se 80% e vdekjeve te parakohshme nga infarkti dhe semundjet e zemres, 14% te vdekjeve nga semundjet kronike obstructive pulmonare ose semundjeve akute pulmonare, dhe 6% te vdekjeve nga kanceri i mushkerive, lidhet me ndotjen e ajrit urban.

Perqendrimet e ozonit tejkalojne vlerat kufi per shkak te sasive te teperta te perberesve organike te paqendrueshme (VOC) dhe oksideve te azotit te emetuar. Inputet azotit nga amoniakut (NH_3) dhe oksidet e azotit demtojne token, demtojne cilesine e ujit, destabilizojne pyjet dhe kane nje ndikim negativ ne biodiversitetin. Ka shume burime te ndotjes se ajrit ne Shqiperi; sektoret kryesore kontribues jane ai i transportit, industria, bujqesia, perdorimi shtepiak i produkteve si dhe ngrohja. Te gjithë keto sektore cilojne nje shumellojshmeri ndotesash si dioksid sqfuri, okside te azoti, substance organike volatile si dhe lende, grimcore perkatesisht: transporti (NO_x , PM_{10}), djegia nga druri (PM_{10}), bujqesia (NH_3 , PM_{10}), dhe industria (VOC, NO_x , PM_{10}).

SO₂ është formuar nga oksidimi i squfurit dhe kryesisht nga djegia e lëndës djegëse me përmbajtje squfuri. Sektori i prodhimit të energjisë elektrike është burimi kryesor i SO₂. SO₂ gjithashtu mund të ndihmojë në formimin e grimcave dytesore sulfate dhe formimin e shiut acid. SO₂ është një ndotës që shkakton probleme serioze në shëndetin e popullatës si përkeqësimin e astmës si dhe redukton funksionin e mushkrive dhe irriton aparatit respirator. Kjo mund të shkaktojë dhimbje koke, shqetësim dhe ankth. SO₂ ndihmon në formimin e shiut acid, impakti i të cilit mund të jetë i dukshëm duke shkaktuar demtimin e pyjeve dhe ekosistemin e liqeneve dhe lumenjve.

Figura 6-Grafiku i vlerave vjetore të SO₂

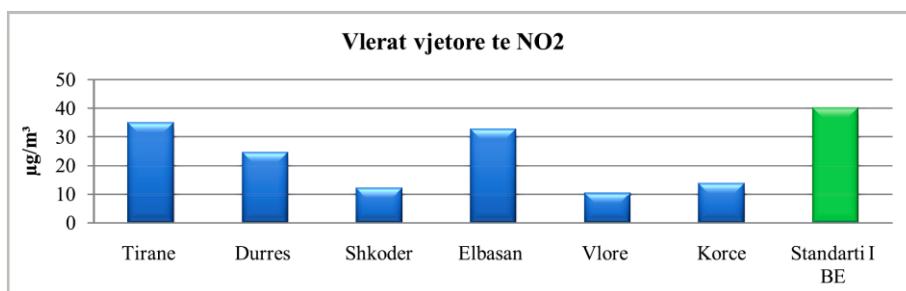

Burimi: Raport për Gjendjen e Mjedisit, 2014

Në Figura 6 janë dhënë vlerat mesatare vjetore të SO₂ në qytetet kryesore të vendit tone si Tirane, Durres, Shkoder, Vlore dhe Korce dhe siç vihet re dhe nga grafiku vlerat e monitoruara të SO₂ janë të ulta. Po të referohemi vlerave ditore dhe orare të monitoruara vërejmë se nivelet e tyre janë me të uleta në krahasim me standartin orar dhe ditore të BE-së. (Standarti orar është 350 µg/m³ dhe standarti ditore është 125 µg/m³) Siç është përmendur dhe më lart SO₂ kalon në formën e shiut acid dhe në formën e grimcave të pluhurit duke ndikuar në mënyrë indirekte në shëndetin e popullatës dhe në ekosistem. Po të referohemi dhe vlerave orare dhe ditore në asnjë nga stacionet nuk kemi tejkalim të standartit të BE-së.

NO₂ është një ndotës që emetohet në atmosferë si rezultat i djegies së lëndës djegëse nga proceset industriale dhe sektori i transportit rrugor. NO₂ është grup gazesh i përbërë nga NO (Monoksidi i Azotit) dhe NO₂ (Dioksidi i Azotit). NO përben pjesën më të madhe të emisioneve të NO₂ dhe ndihmon në formimin e ozonit dhe grimcave të pluhurit. NO₂ është i lidhur me efekte të padëshiruara në shëndet, ky mund të demtojë melcine, mushkrë, shpretken dhe gjakun. Ashtu si SO₂ dhe NO₂ ndikon në formimin e shiut acid dhe në eutrofikimin e tokës dhe ujit.

Figura 7-Grafiku i vlerave vjetore të NO₂

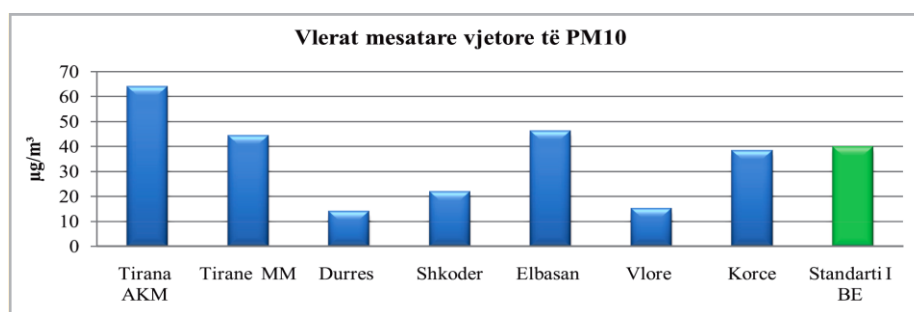
Burimi: Raport për Gjendjen e Mjedisit, 2014

Për NO₂ burimi kryesor i ndotjes është shkarkimi i automjeteve dhe siç vihet re nga grafiku nivelet më të larta janë monitoruar në stacionet e instaluar pranë rrugëve me trafik të rënduar. Në Tirane stacioni është instaluar në Ministrinë e Mjedisit ku numri i makinave që qarkullojnë në rrugë është i lartë gjatë gjithë ditës. Po ashtu dhe nivelet e NO₂ janë 35.01 µg/m³ dhe përafrohen me standartin e BE-së i cili është 40 µg/m³. Gjithashtu dhe në stacionin e Elbasanit i cili është stacion trafiku nivelet e NO₂ janë 32.67 µg/m³. Në stacionet e tjera nivelet e NO₂ janë të uleta në krahasim me

standartin e BE-se. Po ti referohemi dhe vlerave orare ne asnje nga stacionet nuk kemi tejkalim te standartit te BE-se.

Grimcat e pluhurit (PM) jane nje perzierje e aerosoleve (te ngurta ose te lengeta) qe perfshin nje diapason te gjere ne madhesi dhe kompozime kimike. PM_{10} , $PM_{2.5}$ i referohet grimcave me diameter 10 dhe 2.5 micrometer ose me te vogel, dhe emetohet direkt ne atmosfere si grimca primare ose formohet si rezultat i emisioneve te SO_2 , NO_x , NH_3 dhe NMVOC PM emetohen nga shume burime antropogjenike si djegia e lendes djegese, ndertimet, pluhuri natyral pezull, kripa e detit etj. PM mund te shkaktojne dhe perkeqesojne semundjet e zemres dhe mushkrive, goditje ne zemer dhe aritmi. PM mund te demtojne sistemin nervor qendror, sistemin prodhues dhe mund te shkaktojne kancer. Nje nga rezultatet e ekspozimit te PM mund te shkaktoje vdekje te parakohshme.

Figura 8-Grafiku i vlerave vjetore te PM_{10}

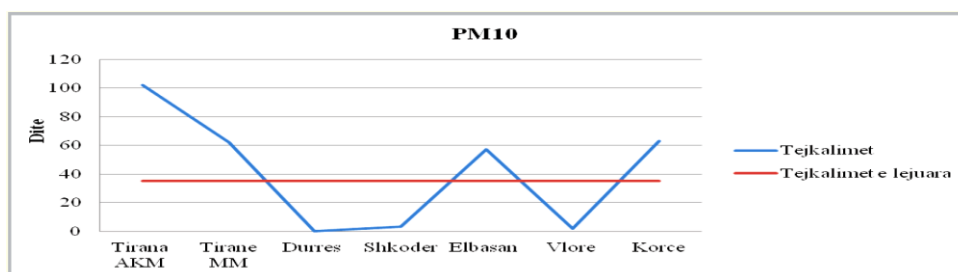
Burimi: Raport per Gjendjen e Mjedisit, 2014

Per vlerat mesatare vjetore te PM_{10} ne 7 stacione monitorimi, 2 stacione ne Tirane dhe nga 1 stacion ne qytetet Durres, Shkoder, Elbasan, Vlore dhe Korce, sic vihet re dhe nga grafiku kemi tejkalim te vleres kufi te BE prej $40 \mu g/m^3$ ne tre stacione monitorimi ne stacionin e Agjencise Kombetare te Mjedisit, Ministrise Mjedisit dhe Elbasanit. Te tre stacionet jane stacione me burim ndotje trafikun ku numri i makinave qe qarkullojne ne rruget prane stacioneve eshte shume i larte. Ne stacionin e AKM ne ndotjen e ajrit nga PM_{10} pervec shkarkimit te automjeve ndikon edhe pluhuri i rrugeve dhe ndertimet. Vlera me e larte ditore eshte monitoruar ne muajin Prill dhe eshte $142.55 \mu g/m^3$ nga $50 \mu g/m^3$ qe eshte standarti ditor i BE.

Problematike mbetet numri i diteve qe tejkalon standartin ditor te BE-se ($50 \mu g/m^3$) ne 4 stacione:

Ne stacionin e Tirana AKM numri i diteve te tejkaluara nga 35 dite te lejuara eshte 190%, ne stacionin e Tirane MM numri i diteve te tejkaluara eshte 77%, ne stacionin e Elbasanit numri i diteve te tejkaluara eshte 63% dhe ne stacionin e Korces numri i diteve te tejkaluara eshte 80%.

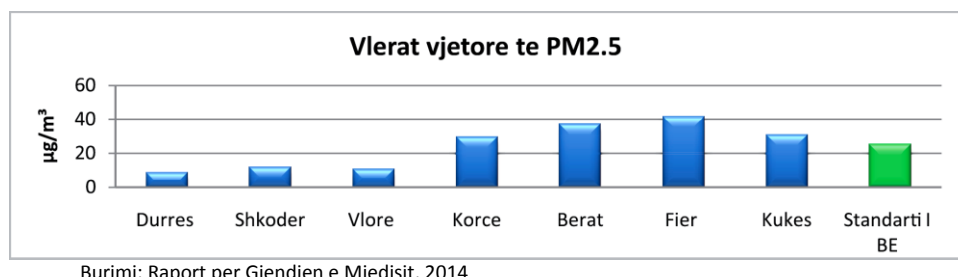
Figura 9-Grafiku i numrit te diteve qe tejkalon standartin ditor te BE-se per PM_{10}

Burimi: Raport per Gjendjen e Mjedisit, 2014

$PM_{2.5}$ jane grimcat e pluhurit me diameter te barabarta dhe me te vogel se 2.5 mikron, ndryshe quhen dhe grimcat ultrafine. Keto grimca jane te rrezikshme per shendetin e popullates pasi depertojne thelle ne mushkri duke shkaktuar probleme serioze te cilat te cojne dhe ne vdekje te parakohshme.

Figura 10 - Vlerat mesatare vjetore te PM 2.5

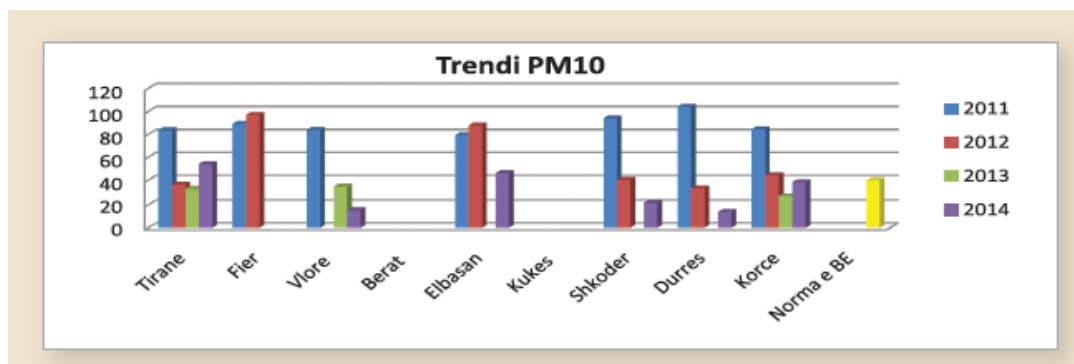
Burimi: Raport per Gjendjen e Mjedisit, 2014

PM_{2.5} është monitoruar ne 7 qytete gjithsej: Durres, Shkoder, Vlore dhe Korce nga AKM-ja dhe ne Berat, Fier, Kukes nga ISHP dhe sic vihet re dhe nga grafiku kemi tejkallim te vleres se ketij ndotesi ne stacionin e Korces, Beratit, Fierit dhe Kukesit. Ne qytetin e Korces kjo vjen si rezultat i perdorimit te druve si lende djegese per ngrohjen e banesave. Kurse ne qytetet e tjera qe ka tejkallim ndikojne shume ndertimet e reja gjithashtu dhe trafiku i renduar.

Tendenca nder vite

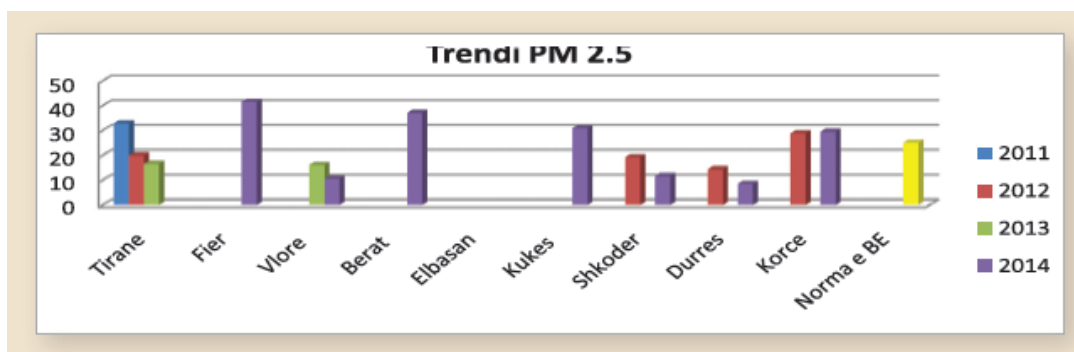
Shifrat e meposhtme japin krahasimin e vlerave mesatare vjetore te treguesve te monitoruar te ajrit urban per kater vitet e fundit ne qytete te ndryshme te Shqiperise, si dhe krahasimin e tyre me vleren standarde te BE-se.

Figura 11: Tendencat gjate 4 viteve te fundit per PM10

Burimi: Raport per Gjendjen e Mjedisit, 2014

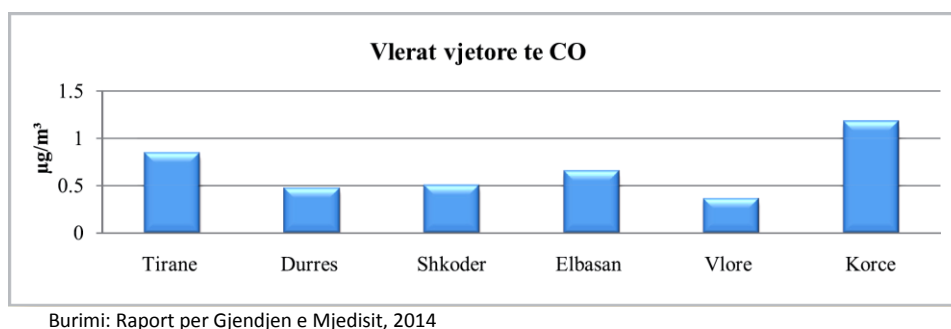
Figura 12: Tendenca gjate 4 viteve te fundit per PM2.5

Burimi: Raport per Gjendjen e Mjedisit, 2014

Monoksidi i Karbonit (CO) emetohet ne atmosfere per shkak te djegies jo te plote te lendes djegese. Burimet kryesor te shkarkimit te CO ne ajer jane transporti rrugor, biznesi, shtepite dhe industria. CO hyn ne reaksion me ndotesit e tjere duke prodhuar ozonin e niveleve te uleta te atmosferes. Monoksidi i karbonit (CO) eshte nje ndotes qe ne nivele te larta mund te shkaktoje probleme ne zemer dhe te demtojte sistemin nervor. Ky gjithashtu mund te shkaktoje dhimbje koke, marramendje dhe lodhje.

Figura 13 - Vlerat vjetore te CO

4.3.Faktoret Klimatike

Pas perfundimit Komunikimit Kombetar te Pare dhe te Dyte te Konventes se Kombeve te Bashkuara per Ndryshimet Klimatike (UNCCC), Shqiperia ka perparuar ne procesin e Komunikimit te Trete Kombetar.

Vleresimi i ndryshimit dhe adaptimit

Qellimi i vleresimit perfshin si modelimin klimaterik ashtu dhe vleresimin e integruar te ndikimeve te ndryshimeve klimaterike ne sektoret kryesore ne zonat bregdetare te Shqiperise. Keta sektore kryesore jane: bujqesia, shendetesia, burimet ujore, fatkeqesite natyrore, turizmi dhe biodiversiteti.

Vemendje e vecante i eshte kushtuar vleresimit te fatkeqesive natyrore te lidhura me ndryshimet klimatike dhe menaxhimit te tyre. Fokusi ne keta sektore ne zonen bregdetare eshte percaktuar me ane te konsultimeve me palet e interesuara, i cili theksoi rolin e rendesishem qe zona bregdetare ka ne prioritetet kombetare te zhvillimit ne Shqiperi. Shkalla e vleresimit eshte ne nivel kombetar, pra pergjate gjithe bregdetit. Do te zhvillohet nje plan i pershtatjes per zonen bregdetare (i perbere nga nje portofol i projekteve per zbatim), duke pasur si pikenisje rezultatet e projektit "Identifikimi dhe zbatimi i adoptimit te masave reaguese ne deltat e lumenjve Drin - Mat".

Ndryshimet e parashikuara ne regjimin e temperatures

Per shkak te ndryshimit te mundshem te regjimit te temperatures, zona bregdetare shqiptare ka te ngjare te ngrohet me tej. Te gjitha skenaret tregojne nje rritje te mundshme te temperaturave vjetore per te gjitha horizontet kohore, lidhur me vitin 1990 (Figura 14).

Figura 14: Ndryshimet e vlerave te temperaturave vjetore deri ne vitin 2100 sipas skenareve te ndryshem

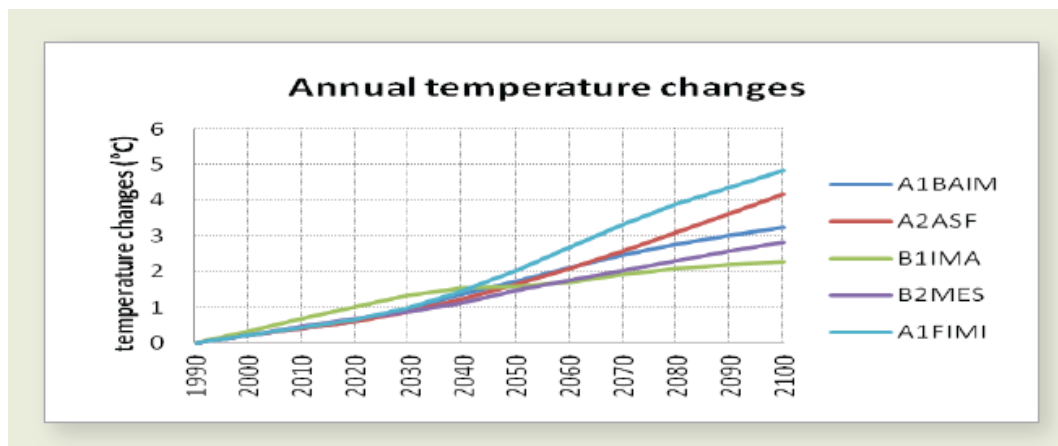

Tabela 4-2 tregon ndryshimet e parashikuara te temperatures deri ne vitin 2100 si rezultate mesatare ne skenare te ndryshem.

4-2_Parashikimet e ndryshimeve ne temperature (°C) nga horizonte te ndryshme kohore te lidhura me vitin 1990

Vitet	2030	2050	2080	2100
Vjetore	1. 0 (0. 7 deri 1. 2)	1. 7 (1. 3 deri 2. 2)	2. 8 (2. 0 deri 3. 5)	3. 2 (2. 4 deri 4. 1)
Dimer	0. 8 (0. 7 deri 0. 9)	1. 2 (1. 1 deri 1. 4)	2. 0 (1. 7 deri 2. 3)	2. 4 (1. 9 deri 2. 7)
Pranvere	1. 0 (0. 8 deri 1. 12)	1. 5 (1. 3 deri 1. 8)	2. 6 (2. 2 deri 3. 0)	3. 1 (2. 6 deri 3. 6)
Vere	1. 6 (0. 5 deri 1. 8)	2. 5 (2. 1 deri 2. 8)	4. 3 (3. 8 deri 4. 9)	5. 3 (4. 6 deri 6. 0)
Vjeshte	1. 0 (1. 0 deri 1. 1)	1. 6 (1. 5 deri 1. 8)	2. 8 (2. 7 deri 3. 0)	3. 5 (3. 2 deri 3. 7)

Burimi: Raport per Gjendjen e Mjedisit, 2014

Ndryshimet e parashikuara ne regjimin e reshjeve

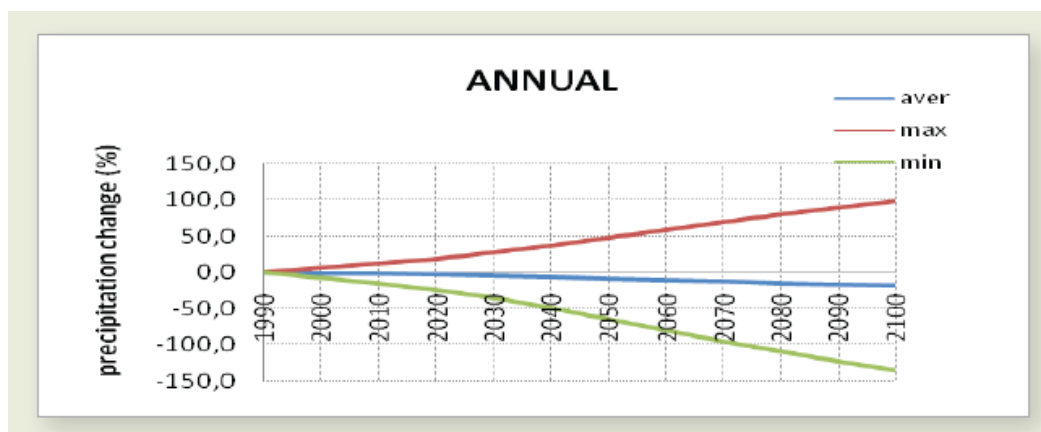
Te gjithë skenaret tregojne nje ulje te reshjeve vjetore per te gjitha horizontet kohore, lidhur me vitin 1990. Duke u bazuar ne rezultatet e tyre arrihet ne perfundimin se ekziston mundesia e zvogelimit te reshjeve vjetore me -8,5 % (nga -56,0 % deri ne 47,4 %) ne vitin 2050; dhe me -18,1 % (nga -89,7 % deri ne 94,0 %) ne vitin 2100 (Tabela 4-3 dhe Figura 15).

4-3: Parashikimet e ndryshimeve ne reshje (%) nga horizonte te ndryshme kohore te lidhura me vitin 1990

Vitet	2030	2050	2080	2100
Vjetore	-3. 84(-35. 4 deri 27. 7)	-8. 46(-56. 0 deri 47. 4)	-14. 37(-78. 6 deri 81. 1)	-18. 13(-89. 7 deri 94. 9)
Dimer	-5. 96(-15. 9 deri 4. 0)	-10(-27. 9 deri 7. 7)	-14. 3(-44. 6 deri 16. 1)	-18. 1(-55. 8 deri 19. 6)
Pranvere	-2. 45(-11. 9 deri 7. 0)	-7. 26(-25. 3 deri 10. 75)	-14. 26(-45. 1 deri 16. 6)	-17. 7(-55. 3 deri 19. 8)
Vere	-10. 4(-12. 8 deri -7. 9)	-19. 7(-24. 1 deri -15. 3)	-41. 9(-49. 2 deri -34. 5)	-50. 4(-59. 4 deri -41. 3)
Vjeshte	0. 5(-10. 1 deri 11. 1)	-2. 5(-21. 3 deri 16. 3)	-6. 9(-38. 1 deri 25. 2)	-9. 5(-48. 1 deri 29. 1)

Burimi: Raport per Gjendjen e Mjedisit, 2014

Figura 15: Ndryshimi i parashikuar per reshjet vjetore (%)

Burimi: Raport per Gjendjen e Mjedisit, 2014

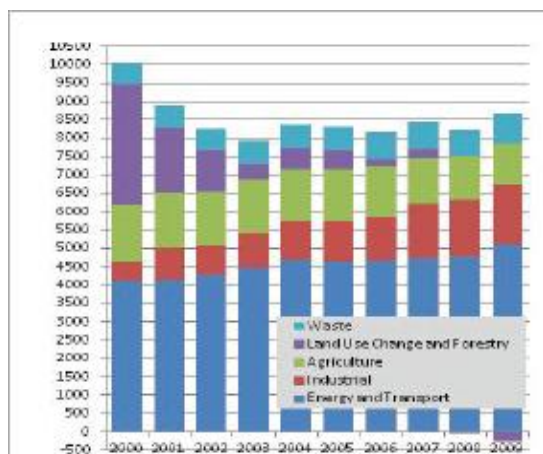
Emetimet direkte nga gazrat serre

Ne vitin 2009 emetimi total i drejtperdrejte i gazit serre (GHG) ne Shqiperi ishte 7,834 kilo-ton (kt) te ekuivalentit CO₂, ekuivalent me nivelet e vitit 1990 (Burimi: FNC dhe KNS) 8,308 kt i ekuivalentit te CO₂ ne vitin 2005 dhe 8,425 kt i ekuivalentit te CO₂ (Burimi: drafti TNC). Sektori kryesor qe kontribuon ne GHGs eshte energjia (57,29 % e totalit) nepermjet transportit, e ndjekur nga bujqesia (16.85 %), proceset industriale (14.67 %), ndryshimet e perdorimit te tokes dhe pyjeve (8.88 %) dhe

mbeturinat (2.31 %). Eshte e rendesishme te theksohet se deri ne 2008-2009 Shqiperia e kishte transformuar vetveten (sektori LUCF) nga nje "emetues GHG" ne nje "lavaman GHG " (Burimi: drafti TNC).

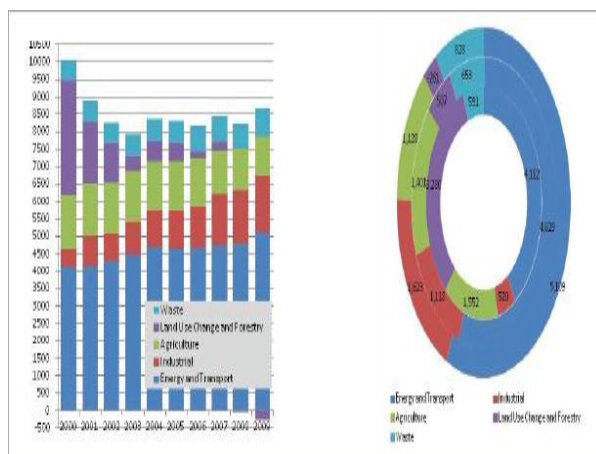
Emetimet aktuale per fryme ne Shqiperi jane rreth 2.8 ton per banor (ne krahasim me emetimet ne 27 vendet e BE-se qe jane 9.9 ton/banor). Emetimet per njesi te PBB-se jane rreth 0.6 ton CO₂ per 1000 USD (ne krahasim me emetimet ne 27 vendet e BE-se qe jane 0.4 kt CO₂ per Euro te PBB-se) . Shqiperia ka emetime relativisht te uleta per njeri, por emetime disi te larta per njesi PBB-je per shkak te nivelit te ulet te PBB-se Prandaj mund te pritet qe emetimet te rriten ne te ardhmen nderkohe qe ekonomia zhvillohet, por ne te njejten kohe ka nje potencial te madh per rritjen e efikasitetit ne kete proces.

Figura 16: Emetimet CO₂eqv per gjithe sektoret e ekonomise (kt)

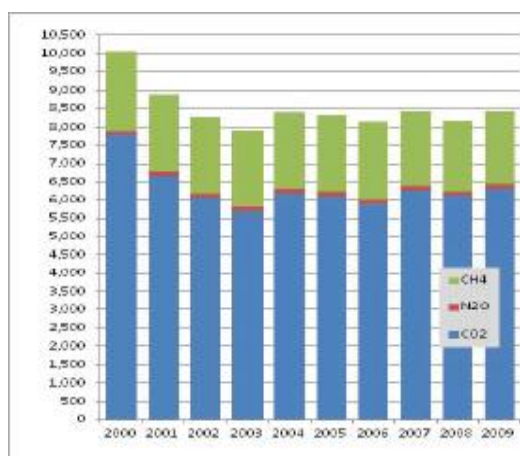
Burimi: Raport per Gjendjen e Mjedisit, 2014

Figura 17: Emetimet CO₂eqv per gjithe sektoret e ekonomise per vitet 2000, 2005 dhe 2009 (kt)

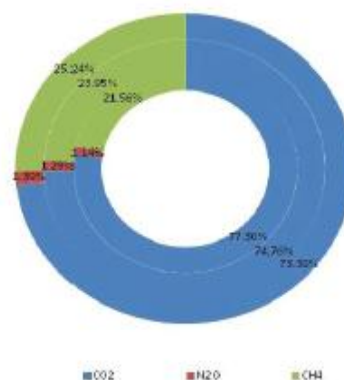
Per sa i perket emetimeve, kontributi me i larte ne emetimet e GHG vjen nga CO₂ me 77,30 % (2000), 74,76 % (2005) dhe 73,38% (2009); i dyti ne radhe eshte CH₄ me 21,56% (2000), 23,95% (2005) dhe 25,24% (2009); dhe i treti eshte N₂O (Figura 18 dhe Figura 19).

Figura 18: Tendencat e CO₂, CH₄, N₂O qe kontribuojne ndaj emetimeve CO₂eqv (kt)

Burimi: Raport per Gjendjen e Mjedisit, 2014

Figura 19: Emetimet CO₂eqv per gjithe sektoret e ekonomise per vitet 2000, 2005 dhe 2009 (%)

4.3.1. Permbytjet

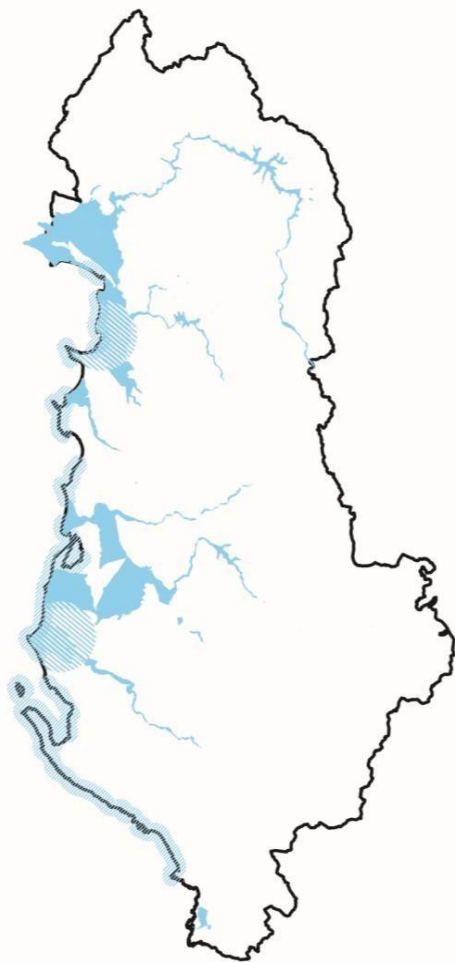
Gjate dekadave te shkuara, Shqiperia eshte goditur mesatarisht nga nje fatkeqesi natyrore madhore ne vit. Ne 30 vjet, midis 1980 dhe 2010, jane regjistruar 23 fatkeqesi te tilla. Prej tyre nente fatkeqesi

kane qene permbytje, kater termete dhe tre goditje nga temperatura ekstreme. Gjate kesaj periu dhe, per shkak te ketyre fatkeqesive 163 njerez humben jeten ndersa rreth 4 milione u preken ne nje mase apo ne nje tjeter.

Prej 25 Dhjetorit te 2009 deri me 10 Janar 2010, Shqiperia pesoi permbytje te vazhdueshme per shkak te temperaturave te larta dhe bores se shkrirje heret ne zonat malore, kryesisht ne basenin e lumit Drin. Kjo solli permbytje nga lumi Buna.

Shume lumenj shkarkojne ujrat ne lumin Buna, njeri prej te cileve eshte dhe lumi Drin jane ndertuar edhe hidrocentralet me te rendesishme te vendit. Shkarkimi ne hidrocentralin e Vaut te Dejes arriti nivelin e 2,500 m³/sek. Kjo, kombinuar edhe me prurjet masive te lumenjve Drin, Gjader dhe Kir cuan ne rritjen e nivelit te liqenit te Shkodres dhe permbytje ne fshatrat nga te dyja anet e Bunes.

Figura 20 - Harta e permbytjeve ne Shqiperi

Burimi: PPK

Nderkohe qe nga 25 Dhjetori i 2009 deri me 10 Janar 2010, zonat bregdetare perreth Lezhes jane permbytur per shkak te rreshjeve qe arriten rreth 170mm dhe ererave e dallgeve te forta.

Qeveria Shqiptare e deklaroi "katastrofe natyrore" ne 5 janar 2010, kur permbytjet detyruan mijra njerez te zhvendoseshin. Qarku i Shkodres arriti nje gjendje kritike, pasi niveli i ujit ne rruget kryesore te rajonit arriti deri ne nje meter, dhe dy metra ne fshatin Berdice. Permbytjet e izoluan rajonin nga pjesa tjeter e vendit duke bllokuar aksesin nga rruget kombetare. Permbytjet ndodhen nga nje kombinim faktoresh:

- Moti: i renduar, me rreshje te zgjatura, shkrirje e akujve nga temperaturat e larta jashte normales.
- Ndryshimet ne menaxhimin e tokes dhe perdorimin e saj: transformimi i tokes bujqesore ne toke ndertimi, problemet me erozionin nga menaxhimi i keq i pyjeve, ndertimi ne zona te ndaluara ne anet e lumenjve, digave, rezervuareve, shfrytezimi pa kriter i shtratit te lumenjve, ndertimet ne toka kenetore (zona nen nivelin e detit), mosfunksionimi i duhur i sistemeve hidrike dhe problemet ne menaxhimin e tyre
- Hidrologjia dhe menaxhimi i ujit: Shume lumenj derdhen ne lumin Buna. Nje prej tyre eshte lumi Drin ku jane ndertuar tre nga hidrocentralet me te medhenj te vendit. Gjate diteve te permbytjes, rreshjet cuan ne ngritjen kritike te nivelit te ujit.

Ky fenomen nuk eshte zgjidhur ende, duke qene se permbytje te egra goditen Tiranen me tetor 2013. Me shkurt 2015, permbytje te medha perfshine zonen e jugut te Shqiperise per shkak te daljes nga shtrati te lumenjve si pasoje e rreshjeve te shumta (Vjosa, Gjanica, Shkumbin, Seman etj). Rajonet me te prekura qene ato te Fierit, Beratit, Vlores, Gjirokastrës, Permetit dhe Elbasanit etj.

Permbytjet e fundit ndodhen me tetor 2015, ku pervec demeve te medha ekonomike pati edhe humbje ne jete njerezish. Keto permbytje u vune re kryesisht ne zonen perendimeore te vendit por jo vetem. Rajonet me te prekur jane ato te: Durrës, Tiranës, Fierit, Vlores, Lezhës, Beratit, Skraparit, Gramshit, Lushnjes, Ersekës, Kolonjes, Gjirokastrës etj.

4.4.Uji

4.4.1. Burimet e Ujit

Shqiperia zoteron burime te bollshme te ujit. Edhe pse sasite jane te mjaftueshme per nevojat aktuale, cilesia e tyre shpesh eshte problem per shkak te ndotjes se tanishme dhe historike, sidomos ne zonat e uleta fushore ku jeton pjesa me e madhe e popullsisë dhe ku zhvillohen pjesa me e madhe e aktiviteteve industriale dhe bujqesore. Problem tjetër mbetet shpërndarja jo e njëtrajtshme e burimeve ujore ne vend. Burimet e përgjithshme, te ripërtëritshme, te ujit ne Shqiperi perdoren per qellime urbane, industriale dhe bujqesore si edhe per sigurimin e prodhimit te energjise elektrike nga hidrocentralet. Ujrat sipërfaqesore dhe ato nentokesore jane te lidhur dhe varen nga njeri tjetri, por konsiderohen burime te ndara. Ka gjashte basene kryesore lumenjsh (Drin, Mat, Ishem - Erzen, Shkumbin, Seman dhe Vjose), qe dalin nga kufinjtë e shteteve fqinje dhe pershkojne Shqiperine.

4-4_Vecorite kryesore hidrologjike te baseneve me te medhenj

Lumi	Gjatesia (km)	Pellgu (km ²)	Prurja mesatare (m/s)	Moduli i prurjes (1/s/km ²)	Raporti i prurjes (maks/min)	Mineralizimi (mg/l)
Drini	285	14.173	352	24,8	5,1	257
Mati	115	2.441	103	42.6	9.3	222
Shkumbini	181	2.444	61.5	25.2	13.2	317
Semani	281	5.649	95.7	16.9	13.7	440
Vjosa	272	6.706	195	29.1	7.2	335

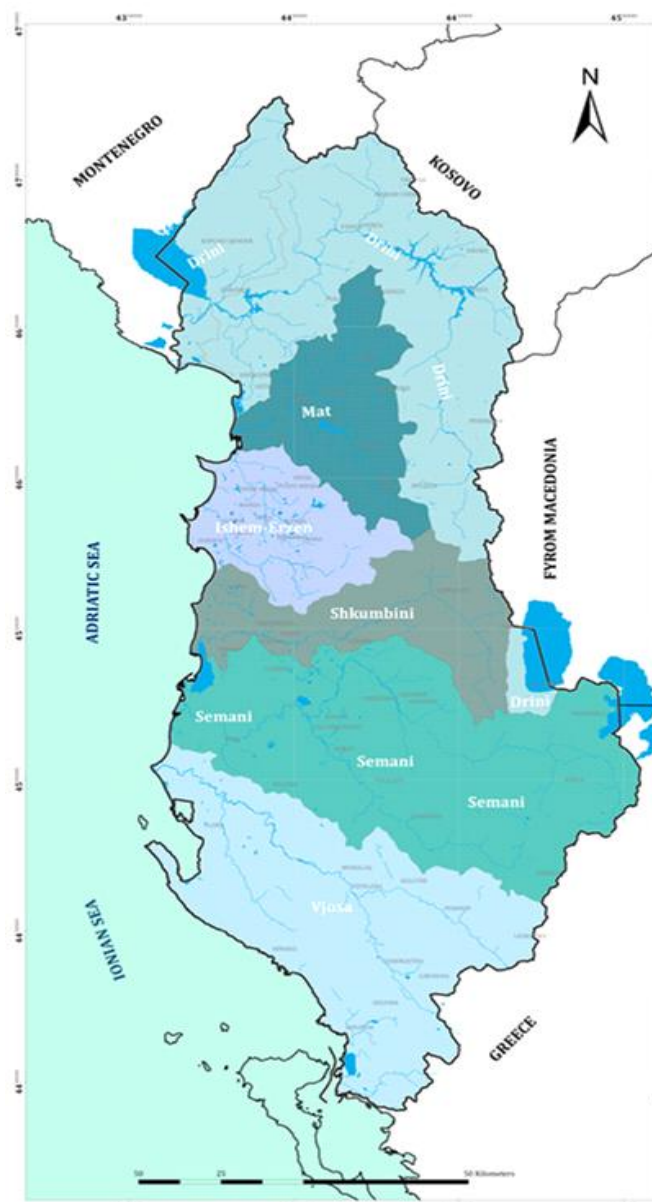
Burimi: Raport per Gjendjen e Mjedisit, 2014

Topografia malore do te thote se ushqimi kryesor i ketyre lumenjve jane rrekete, ndersa me pas shpejtesia zvogelohet kur ata kalojne ne fusha dhe ne fund shperndahen ne ligatinat dhe lagunat ne bregdet.

Burimet nentokesore jane te shperndara ne te gjithe vendin dhe nxirren nga pusët ne lugina dhe fusha, dhe burimet ne rajonet malore. Burimet nentokesore jane burimi kryesor i ujit te pijshem. Rreth 70% e qyteteve kryesore te Shqiperise jane te furnizuara nga pusët nentokesore. Ata jane gjithashtu burimi kryesor per ujitje dhe bujqesi ne zonat e Shkodres dhe Vlores.

Shumica e lumenjve ne Shqiperi kane formuar nje seri lagunash, kenetash dhe ligatinash. Gjate regjimit komunist, ligatinat e medha pergjate bregdetit jane drenazhuar dhe bonifikuar per te siguruar toke per bujqesi. Si rezultat, ligatinat me vlere jane zhdukur. Lagunat e medha pergjate bregdetit perfshijne ato te Karavastase, Nartes dhe Butrintin. Keto ekosisteme natyrore ujore kritike per vleren e tyre te larte te biodiversitetit jane duke u kercenuar nga ngarkesa e ndotjes dhe ne shume raste ato jane duke u perdorur per shkarkimin e ujerave te zeza te patrajtuar.

Figura 21 - Harta e baseneve ujore ne Shqiperi

Burimi: Strategjia Kombetare per Menaxhimin e Integruar te Ujerave

Territori perfshin kater liqene kryesore nderkufitare (Oher, Shkoder, Prespe) si dhe 247 liqene te tjera me te vogla qe zene rreth 4% te siperfaqes totale te vendit.

Ujrat siperfaqesore shfrytezohen kryesisht per: energji elektrike, bujqesi dhe furnizimin me uje. Shqiperia eshte e pasur edhe me ujra te nentokesore. Ne kuader te menaxhimit te burimeve ujore po kryhen veprime per permiresimin e kanalizimeve urbane dhe rurale. Si dhe jane ndertuar dhe jane ne ndertim e siper disa impjante te trajtimit te ujerave te mbetura urbane.

Problemi me kritik aktual eshte ndotja e ujerave siperfaqesore qe shkaktohet nga shkarkimi i ujerave te mbetura te patrajtura. Rezultatet e monitorimit ne vite tregojne per nje ndikim te dukshem dhe te qendrueshem te shkarkimeve urbane ne cilesine e ujrave te lumenjeve dhe liqeneve. Mbishfrytezimi i burimeve ne zonat bregdetare dhe ndotja e shtresave te cekta ujore, njihen si dy dukuri qe hasen ne nje sere zonash.

Ka patur arritje te konsiderueshme ne drejtim te transpozimit te Direktives Kuader te Ujit, traspozimi i Direktives se Ujit te Pijshem eshte ne faze te avancuar, ne shkallen 80%, i Direktives se Nitrateve

eshte ne fazen fillestare, ku vetem 4 dispozita te Direktives jane transpozuar ne legjislacionin kombetar, i Direktives e Ujerave te Larjes eshte transpozuar plotesisht.

4.4.2. Cilesia e burimeve ujore

Burimet e pergjithshme te ujit ne Shqiperi perdoren kryesisht per qellime urbane industriale dhe bujqesore, si edhe per sigurimin e prodhimit te energjise elektrike nga hidrocentralet. Ujerat siperfaqesore dhe ato nentokesore jane te lidhur dhe varen nga njeri tjetri, por konsiderohen burime te ndara. Te dhenat qe kemi ne dispozicion flasin per nje ndotje serioze te ujerave siperfaqesore ne menyre te vecante te atyre qe ndodhen ne afersi te burimeve te medha te ndotjes si: qyteteve, zonave industriale ekzistuese, komplekseve te dikurshme industriale dhe atyre te nxjerrjes dhe perpunimit te mineraleve.

Problemi me kritik aktual eshte ndotja e ujerave siperfaqesore qe shkaktohet nga shkarkimi i ujerave te mbetura te patrajtuara. Rezultatet e monitorimit ne vite tregojne per nje ndikim te dukshem dhe te qendrueshem te shkarkimeve urbane ne cilesine e ujrave te lumenjeve dhe liqeneve Mbi shfrytezimi i burimeve ne zonat bregdetare dhe ndotja e shtresave te cekta ujore, njihen si dy dukuri qe hasen ne nje sere zonash. Gjate viteve te fundit jane hartuar politika per nje mire menaxhim te burimeve ujore nepermjet vendosjes se nje kuadri monitorimi dhe kontrolli, per te reduktuar ndotjen e ujerave nentokesore dhe siperfaqesore nga aktivitetet e veprimtarive industriale, bujqesore dhe aktivitetet te popullsise ne zonat rurale dhe urbane, qe shkaktojne demtim te ekosistemeve ujore, si dhe te lumenjve nga shfrytezimi pa kriter, mbrojtja e ujerave detare, menaxhimi i ujerave nderkufitare, zvogelimi i efekteve nga permbytja dhe thatesira.

Ka patur arritje te konsiderueshme ne drejtim te transpozimit te Direktives Kuader te Ujit, traspozimi i Direktives se Ujit te Pijshem eshte ne faze te avancuar, ne shkallen 80%, i Direktives se Nitratese eshte ne fazen fillestare, ku vetem 4 dispozita te Direktives jane transpozuar ne legjislacionin kombetar, i Direktives e Ujerave te Larjes eshte transpozuar plotesisht.

Ne lumenjte kryesore te vendit Drin, Bune, Mat, Ishem, Erzen, Seman dhe Vjose monitorimi relizohet nga Agjencia Kombetare e Mjedisit(AKM), ne 34 stacione duke perfaqesuar gjithë gjatesine e lumit ne rrjedhjen e siperme, ne rrjedhjen e mesme dhe ne rrjedhjen e poshtme. Monitorimi i liqeneve Oher, Shkoder, Prespe eshte realizuar ne 6 stacione dhe 1 stacion ne lagunen e Butrintit, kurse monitorimi i cilesise se ujerave bregdetare te ndikuar nga shkarkimet urbane ne 10 stacione ne ne qytetet Durres, Vlore dhe Sarande.

Vleresimi i cilesises se ujerave te lumenjve bazohet ne tete parametrat me kryesore te ndotjes kimike te percaktuara ne Direktiven Kuader te Ujit te BE. Sipas kesaj Direktive, ujerat e lumenjve klasifikohen ne pese klasa, ku gjendja e moderuar ose klasa e trete, konsiderohet si klasa me nivelin minimal te pranueshem te cilesise se ujerave te lumenjve. te dhenat e meposhtme i takojne monitorimit te fundit ne vitin 2014:

- Temperatura mesatar vjetore ne ujerat e lumenjve te monitoruar varion ne vlerat nga 13. 9-20. 6 °C dhe perputhen me ndryshimet sezonale natyrore. Ne rrjedhjen e siperme ujerat e lumenjve karakterizohen nga temperatura me te ulta, pasi jane ujera qe vijne nga zonat malore. Ne monitorimin e vitit 2014 te krahasuar me ate te nje viti me pare, nuk kemi ndryshime ne ecurine vjetore te temperatures se ujerave te lumenjve.
- Ujerat e lumenjve tane vleresohen alkaline me pH nga 7. 5-8. 3 dhe ne vlera brenda normes se lejuar te (< 8. 5)
- Permbajtja e alkalinitetit te pergjithshem rezulton ne vlera me te larta ne lumin e Gjanices dhe ne Drinin e Lezhes. Vlerat e ketij parametri kane luhate vjetore pothuajse te njejte per te gjithë stacionet e lumenjve te tjere.
- Percjellshmeria elektrike ne vlera me te larta rezulton ne stacionet e lumit Ishem, ne stacionin Sallmone te lumit Erzen, ne lumin e Gjanices dhe ne Seman (Mujalli) pas bashkimit me lumin e Gjanices. Ky tregues eshte ne rritje nga seria ne seri per keto stacione, gje qe

tregon se jane nen ndikim te vazhdueshem te shkarkimeve te lengeta urbane dhe industriale.

- Permbajtja e NBO5 si tregues i matjes se ndotjes organike, rezulton me tendenca ne rritje ne basenet lumore te Shqiperise nga viti 2010 deri 2014, shkak i te cilit eshte shkarkimi i ujerave urbane dhe industriale te patrajuara. Krahatur me vlerat limite baseni i Vjoses dhe Matit jane te cilesise se mire, Drini dhe Shkumbini te cilesise se trete, gjendje e moderuar, kurse Ishmi dhe Semani te cilesise se katert, gjendje e varfer. Ne basenin e Drinit vlere e larte e NBO5 ndikohet nga ndotja e Drinit te Lezhes, i cili vitet e tjera nuk eshte monitoruar. Me e theksuar kjo tendence vihet re ne pellgun e lumit Seman dhe pellgun e lumit Ishem. Ne basenin e Semanit vlere e larte e NBO5 ndikohet nga lumi i Gjanices, qe eshte nje nga lumenjte e ndotur te vendit. Ne lumin Ishem situata paraqitet me problematike per sa i perket permbajtjes se NBO5. Lumi i Ishmit dhe Gjanices jane lumenjte ne te cilet ndihet fuqishem ndikimi i shkarkimeve urbane dhe industriale.
- Permbajtja e amonjakut per vitin 2014 paraqitet me nivelin me te larte ne lumin Ishem si pasojte e shkarkimeve te ujrave urbane te patrajuara qe derdhen ne dy deget kryesore, lumi i Tiranes dhe i Lanes, si dhe te ujerave te perdorura te zones industriale te Tiranes. Vlere te larta rezultojne dhe ne lumin e Semanit ku ujerat e tij ndoten nga dega e lumit te Gjanices ku permbajtja e NH₄ eshte ne vlere te konsiderueshme. Basenet e tjere kane permbajtje te amonjakut pothuajse te njete ne vite 2012-2014 me nje tendence te lehte ne rritje. Sipas klasifikimit rezulton se baseni i Matit, Drinit, Shkumbinit dhe Vjoses jane te cilesise shume te mire -te mire, kurse baseni i Semanit paraqitet ne gjendje te varfer dhe Ishmit ne gjendjen me te keqe
- Permbajtja e fosforit rezulton ne vlere me te larta ne zonat ujore me te ndotura. Shkak per kete gjendje jane shkarkimet e lengeta urbane te patrajuara qe permbajne tretesira detergjentesh me permbajtje fosfori, ende ne perdorim nga shume perdorues familjare dhe industrial. Vlere mesatare vjetore e fosforit total per 2014 eshte me e larte ne lumin e Ishmit. Ne stacionet T2- ura Kamez dhe L2- tek ish dogana, qe ndodhen pas shkarkimit te kolektoreve te ujerave urbane te patrajuara te qytetit te Tiranes, permbajtja e fosforit total rritet ne vlere shume te larta duke u klasifikuar ne cilesine me te ulet, te varfer - ne te keqe. Situata paraqitet e njejte edhe ne tre stacionet e lumit Ishem. Edhe ne lumin e Gjanices shkarkimet urbane te qytetit te Fierit kane ndikuar direkt ne rritjen e permbajtjes se fosforit ne vlere te larta duke i klasifikuar te cilesise se IV, gjendje e varfer. Tendence e permbajtjes se fosforit total ne vitet 2010-2014 paraqitet ne vlere te qendrueshme ne te gjitha basenet. Vlerat me te larta rezultojne ne basenin e Ishmit dhe Semanit te cilet klasifikohen respektivisht ne vlerat kufi te cilesise mesatare dhe cilesi e mire. Basenet e tjere klasifikohen te cilesise shume te mire.

4.4.3. Perdorimi i ujit

Te dhenat tregojne se 89 milion m³ ose 33% e ujit te prodhuar shitet per te gjeneruar te ardhura nga sektori. Si pasojte 181 milion m³ ose 67% e ujit te prodhuar rezulton ne humbjen e te ardhurave.

4-5_Vleresimi i perafert i perdorimit te ujit ne Shqiperi

Perdorimi i ujit	Vellimi (miliarde m ³)
Uji per njerez	0,22
Uji per ushqim	1 013
626 rezervuare	0 560
Lumenjte dhe liqenet	0 450
Ujerat nentokesore	0 003
Uji per industrine	14,0
Totali	15 233

Burimi: Shqiperia - Strategjia Kombetare per Menaxhimin e Integruar te Burimeve Ujore

Problemet kryesore ne lidhje me ujin per njerezit perfshijne: (1) mungesa e infrastruktures adekuate; (2) vetem 28 nga 56 ndermarrjet e ujit jane ne gjendje te ofrojne furnizim me uje dhe kanalizimeve; (3) mbulimi me uje per zonat urbane dhe rurale eshte 80,3% ; (4) mbulimi me kanalizime eshte vetem 47,9 %; (5) numri i madh i lidhjeve te paligjshme; (6) disponueshmeria e sherbimit ne nje mesatare prej 12 ore ne dite; (7) perdorimi i ulet i matjes (normat e sheshta aplikohen gjeresisht); (8) uji i pa-faturuar eshte 67.1 % dhe norma e faturimit eshte 82,25 %; dhe (9) nga tete impiantet e trajtimit te ujerave te zeza te ndertuara, vetem pese funksionojne aktualisht. Ka ende shqetesime edhe per menaxhimin e pergjithshem te sherbimeve te ujit dhe kanalizimeve: (1) qeverite vendore nuk ushtrojne kompetencat e tyre sic jane percaktuar nga ligji; (2) Keshillat Mbikeqyrese formale nuk i vezhgojne rregullisht kerkesat e ligjit, perfshi zbatimin e dobet; dhe (3) kapacitetet e pergjithshme te dobeta profesionale dhe teknike te kompanive te furnizimit te ujit.

Sektori i bujqesise eshte nje nga perdoruesit me te rendesishem, vecanerisht per **prodhimin e ushqimit**. Megjithate, ky sektor perballlet me disa probleme: (1) mungesa e ujit per ujitje gjate periudhes se veres; (2) rreziku i permbytjeve gjate reshjeve te renda ne periudhen e dimrit-pranveres; (3) shqetesime te sigurise rreth rezervuareve te ujitjes dhe digave; (4) infrastrukture e vjeter dhe e amortizuar (nderhyrjet ne sisteme jane duke u bere teper te kushtueshme); (5) mungesa e fondeve dhe e investimeve ne mirembajtjen e sistemeve ujtese dhe kulluese; dhe (6) mungesa e nje sistemi te rikuperimit te koston operative.

Uji per natyren eshte nje komponent kyc i mjedisit dhe vendi ka pesuar ndryshime te pakthyeshme ne shtratet e lumenjve. Shqetesimet aktuale jane: (1) strategjia per menaxhimin e burimeve ujore eshte e vjetruar (1997) dhe nuk pasqyron realitetin aktual (nje strategji e re eshte ne pergatitje e siper); (2) mungesa e menaxhimit te basenit lumor; (3) mungesa e inventari te burimeve ujore bazuar ne basenet e lumenjve; (4) nxjerrja e paligjshme dhe e pakontrolluar e zhavorrit te lumit; (5) nxjerrjen e paligjshme dhe e pakontrolluar e ujit; dhe (6) kapacitetet e dobeta institucionale ne nivel lokal.

Uji per industrine Prodhimi dhe shitja e energjise hidro-elektrike eshte nje nga burimet kryesore te te ardhurave te qeverise dhe per kete arsye ka nje ndikim direkt mbi stabilitetin fiskal. Pavaresisht rendesise se tij ekonomike, zhvillimi i pershtatem per industrine eshte penguar nga mungesa e inventareve te ujerave mbitokesore dhe nentokesore (vecanerisht per burimet e ujit qe mund te perdoren per prodhimin e energjise elektrike) dhe boshlleqet ligjore ne pergjegjesite e autoriteteve per basenin e lumenjve.

4.5.Biodiversiteti

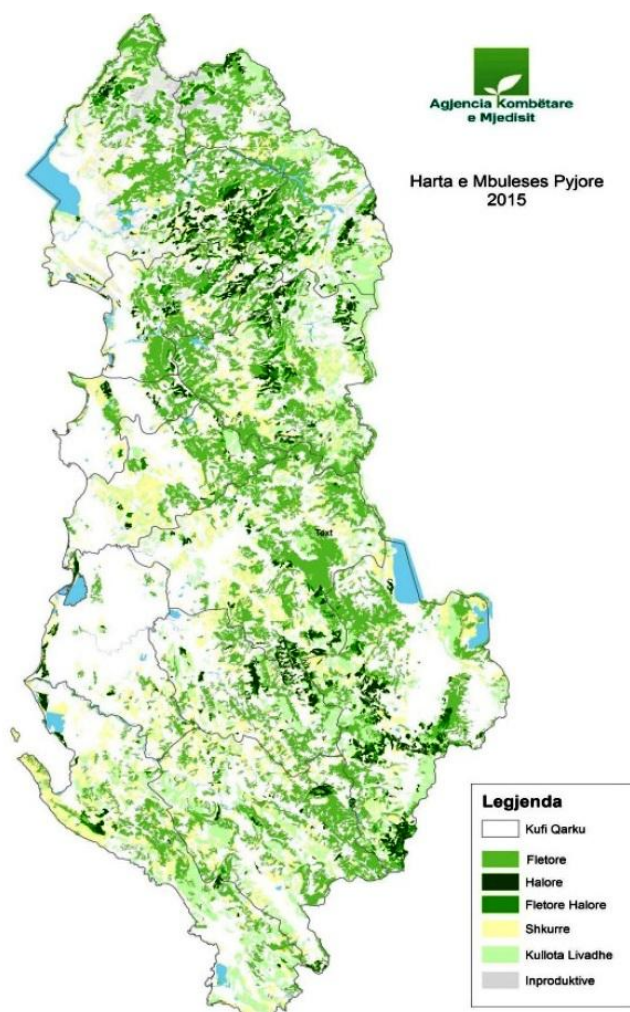
Shqiperia eshte e mirenjohur per ekosistemet dhe habitatet me shume larmi. Brenda territorit te saj ka ekosisteme detare, zona bregdetare, liqene, lumenj , gjelberim te perjetshem dhe shkurre, pyje gjethegjere, pyjet me pish , kullota alpine e nen-alpine, livadhe dhe ekosisteme te larta malore.

Siperfaqja totale e tokes ne Shqiperi eshte e ndare ne tre zona kryesore ekologjike (zona bregdetare thjeshte, zona kodrinore nen-malore tranzicionit dhe zona malore) dhe 13 nen-zona, te cilat kontribuojne ne biodiversitetin e pasur te vendit.

Pyjet

Shqiperia eshte e pasur ne burime pyjeve dhe te kullotave. Ka 4 zona fitoklimatike ne Shqiperi si rezultat i disa faktoreve si toka, klima, dhe bimesia te quajtura: zona e pyjore dhe e shkurreve mesdhetare, zona me peme lisi, zona me peme ahu dhe halore, dhe kullotat alpine. Pyjet mbulojne 1,030,000 ha ose 36 % te territorit te vendit dhe kullotat rreth 400,000 ha ose 15% . Perafersisht 60 % (244,000 ha) e kullotave jane kullota alpine, nen-alpine dhe livadhet.

Figura 22: Harta e zonave pyjore ne Shqiperi

Burimi: Agjencia Kombetare e Mjedisit

Ne Shqiperi gjenden afersisht 30% e flores evropiane dhe 42% e gjitareve evropiane. Relievi ka krijuar kushtet per ekzistencen dhe mbrojtjen e nje speciesh endemike dhe nen-endemike. Ka 32 specie bimore me 150 nenspecie qe jane endemike ne Shqiperi dhe 160 specie te tjera bimore qe jane nen-endemike ne rajonin e Ballkanit.

Shqiperia ka 91 specie ornitofauna te rrezikuara globalisht dhe disa prej tyre kane rendesi kritike (p.sh. *Pelecanus crispus*, *Phalacrocorax pygmeus*, and *Acipenser sturio*). Lagunat bregdetare dhe liqenet e medha jane zona te rendesishme, vecanerisht per zogjte qe migrojnë ne dimer. Ne to, cdo vit hasen 70 specie te shpendeve te ujit dhe zogjve te ujit me nje popullsi te pergjithshme prej 180.000 individesh ne Shqiperi gjate dimrit. Shqiperia ka nje numer racash autoktone te bagetive dhe te lashtave. Rreth 30 specie te lashtash jane autoktone te Shqiperise. Ka 9 raca autoktone dhish dhe 5 delesh. Ka nje trashegimi te rendesishme per mbrojtjen dhe permiresimin e prodhimit dhe cilesise se bujqesise dhe blegtorise.

Ne malesite ka me shume se 52 00 ha pyje natyrore me peme me shume se 200 vjecare me vlere te larte per biodiversitetin e kafsheve dhe shpendeve te egra dhe per qellime argetimi. Kjo zone eshte zona me e rendesishme per kerkime dhe burime gjenetike.

Flora

Flora e shumellojshme e Shqiperise perben rreth 30% te te gjitha llojeve bimore evropiane ne vend ku rreth 3.200 lloje te flores dhe rreth 250 specie kane vlere mjekesore, si ereza dhe aromatike.

Pyjet dhe kullotat kane nje larmi te llojeve, formacioneve dhe komuniteteve bimore dhe shtazore. Perafersisht 60% e kullotave jane kullota alpine, nen-alpine dhe livadhe. Pyjet dhe kullotat kane nje diversitet te larte te shkurreve mesdhetare, pyjeve me lis, pyjeve me ah, pishave malore, etj. dhe komuniteteve te kafsheve.

Pergjate bregdetit te vendit ka shume ekosisteme me rendesi ne rajonin e Mesdheut si per shembull laguna, ligatina, duna ranore, delta lumenjsh, pyje hidrofile dhe higrofile. Liqenet dhe lumenjte jane gjithashtu te rendesishme per larmine biologjike dhe peizazhore te vendit. Bukuria e peizazhit e ben Shqiperine terheqese per aktivitete rekreative bazuar ne natyre.

Biodiversiteti

Duke marre parasysh informacionin ekzistues, Shqiperia ka nje diversitet te pasur te flores dhe faunes me rreth 3.200 lloje te bimeve vaskulare, 2.350 lloje te bimeve jo vaskulare dhe 15.600 specie invertebroresh dhe vertebroresh. Shqiperia eshte nje rruge e rendesishme migrimi per zogjte.

Elementet kryesore te flores shqiptare jane mesdhetare (24%), ballkanike (22%), evropiane (18%) dhe euroaziatike (14%) .

Fauna

Per sa i perket spektrit faunistik te vendit ai dominohet nga elemente Euroaziatik, Holartik, Mesdhetar dhe Ballkanik. Pyjet e larte te Shqiperise mbajne komunitete gjitaresh te medhenj si ujku, ariu, rreqebulli, dhia e eger, derri i eger, kaprolli etj. Rreth 756 lloje rruazoresh raportohen deri me sot ne Shqiperi dhe prej tyre 70 lloje gjitaresh, 323 shpende, 36 reptile dhe 15 amfibe. Shume prej tyre jane lloje te rrezikuara ose te kercenuara. Terreni malor ne brendesi siguron habitat per gjitaret e medhenj si ariu.

Shpendet

Shqiperia ka nje klime te bute mesdhetare qe mbeshtet nje grup unik llojesh shpendesh, qe perfshin lloje te rralla dhe te rrezikuara si Pelikani kacurrel. Ne Shqiperi gjenden 277 lloje shpendesh te 48 familjeve. Gjithashtu 2 nga 9 llojet endemike evropiane gjenden ketu.

Mbrojtja e llojeve dhe habitateve

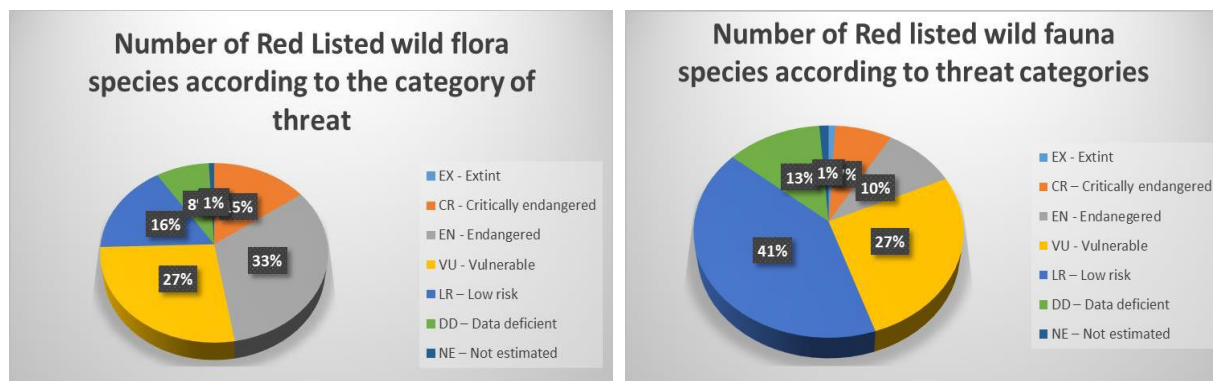
Ne ndjekje te zbatimit te dispozitave te ligjeve hartohen aktet nenligjore, te cilat plotesojne bazat ligjore per elemente te vecanta te natyres. Ne mesin e dokumenteve te tilla eshte lista e flores dhe faunes qe jane nen mbrojtje dhe jane materializuar me botimin e Librit te Kuq te Flores shqiptare dhe Librin e Kuq te Faunes Shqiptare.

Mbrojtja e llojeve me interes per t'u ruajtur realizohet permes dispozitave te vecanta te ligjit per biodiversitetin dhe ligjit per mbrojtjen e faunes se eger. Ligji i biodiversitetit ne te njejten kohe permban dispozita per speciet pushtuese dhe masat mbrojtese per ruajtjen e specieve. Arritja e statusit te favorshem te ruajtjes per speciet synohet nepermjet ligjit te biodiversitetit dhe ligjit per zonat e mbrojtura qe permbajne dispozita per mbrojtjen e biodiversitetit brenda zonave te mbrojtura dhe jashte tyre.

Mbrojtja e habitatit behet nepermjet dispozitave te ligjit per zonat e mbrojtura, bazuar mbi te cilat eshte shfaqur rrjeti perfaqesues i zonave te mbrojtura qe do te sherbejne per te identifikuar dhe krijuar rrjetin ekologjik NATURA 2000. Ligji per mbrojtjen e faunes se eger parashikon dispozita mbrojtese per habitatet e rendesishme per shpendet ne pergjithesi dhe shpendet shtegtare ne vecanti.

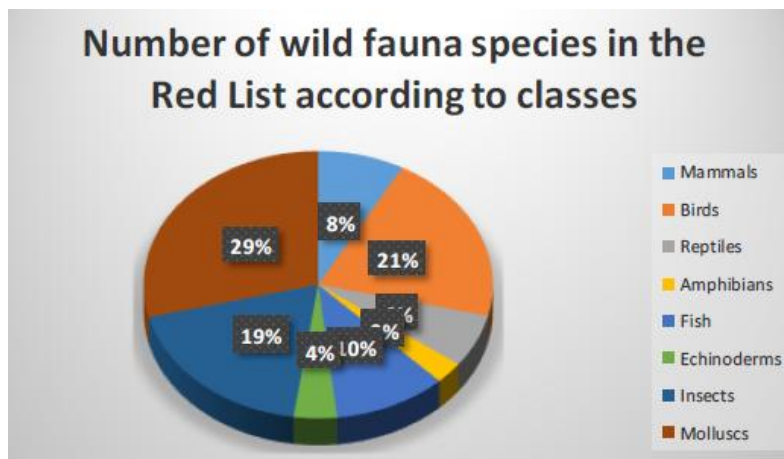
Bazuar ne dispozitat ligjore kombetare te gjitha llojet e listuara ne Listen e Kuqet te flores dhe faunes se eger te Shqiperise, sipas kategorive te ndryshme ne rrezik te IUCN-se, gezojne mbrojtje te vecante dhe nuk mund te perfshihen ne listen e llojeve per gjueti ne Republiken e Shqiperise. Aktualisht, 405 llojet flores se eger dhe 575 lloje te faunes se eger jane perfshire ne Listen e Kuqe (Ministria e Mjedisit, Urdhri i Ministrise nr. 1280 i dates 20.11.2013).

Figura 23: Tabela permbledhese e Listes se Kuqe te specieve te flores dhe faunes

Burimi: Ministria e Mjedisit - Raporti i Peste Kombetar i Shqiperise ne Konventen e Kombeve te Bashkuara per Diversitetin Biologjik - Maj 2014

Figura 24: Speciet e mbrojtura te faunes se eger sipas grupeve kryesore te klasifikimit

Burimi: Ministria e Mjedisit - Raporti i Peste Kombetar i Shqiperise ne Konventen e Kombeve te Bashkuara per Diversitetin Biologjik - Maj 2014

4-6_Statusi i mbrojtjes per speciet e FLORES

Grupi	Numri i pergjithshem ne Shqiperi	Speciet e kercenuara ne nivel			Speciet e mbrojtura nga				
	Totali	Kombetar	Global	Evropian	Konventa Barcelones	Konventa Bernes	CITES	Direktiva e habitateve	VKM
Bimet	3228	363	80	80		11	37	2	308
Alga detare	Totali 156	13			3	3			
	Alga e kuqe 82	7			1	1			
	Alga kafe 36	4			2	2			
	Alga jeshile 38	2							

Burimi: Ministria e Mjedisit

4-7_Statusi i mbrojtjes per speciet e FAUNES

Grupi	Numri i pergjithshem ne Shqiperi	Speciet e kercenuara ne nivel		Speciet e mbrojtura nga						
Fauna	Totali	Kombetar	Global	Konventa e Barcelones	Konventa e Bernes	Konventa e Bonit	CITES	Direktiva e habitateve	Direktiva per zogjte	Rregullorja e faunes
Gjitaret	91	46	21	5	63	31	11	40		42
Zogjte	330	115	17 / 119 (Eur.)	14	217	146	52		186	
Zvarraniket	37	37	9	3	37	3	3			24
Amfibet	15	15	2		15					8
Peshqit	311	54	16	17	31	5	4	13		1
Insektet	680	108	16		10	2	4			
Molusket	183	130	1	9	8		1			

Burimi: Ministria e Mjedisit

Figura 25: Harta e zonave te mbrojtura

cuar perqindjen totale te zonave te mbrojtura ne kategori te ndryshme te menaxhimit ne 13,17% ne vitin 2011, krahasuar me vetem 5,7% ne 2002.

Trendi pozitiv eshte vecanerisht i dukshem per caktimin ligjor te zonave te mbrojtura qe korrespondojne me kategorine IUCN:

IUCN I: Rezerve vreptesisht natyrore/rezerve shkencore

IUCN II: Park kombetar

IUCN III: Monument natyre

IUCN IV: Rezerve natyrore e menaxhuar

IUCN V: Peizazh/vije detare e mbrojtur

IUCN VI: Rezerve me burime te menaxhuara

Disa nga llojet me te rendesishme te shpendeve qe gjenden ne vend, perfshi shqiponjen e arte - e njohur si simboli kombetar i Shqiperise - llojet e grabitqareve, thellezat e pyllit dhe shpendet dimeronjes. Pyjet e Shqiperise ende ruajne komunitete te konsiderueshme te gjitareve te medhenj, sic jane ariu kaf, ujku gri, dhia e eger dhe derri i eger. Malet ne veri dhe lindje te vendit jane habitati i i fundit i mbetur i rreqebullit ballkanik - nje popullate e rrezikuar se tepermi e rreqebullit euroaziatik.

Gjate viteve te fundit Shqiperia ka ecur perpara dhe ka bere investime te medha per mbrojtjen e ardhme te aseteve natyrore unike dhe te peizazhit. Ne ndjekje te fushave kryesore te punes qe jane identifikuar nga NBSAP 2000 si dhe rezultatet e Programit Kombetar te Punes mbi Zonat e Mbrojtura (PKPZM) per periudhen 2006-2009, rrjeti i zonave te mbrojtura eshte zgjeruar.

Qe nga viti 1996, siperfaqet e deklaruar ligjerisht si zona te mbrojtura ne Shqiperi jane me se trefishuar nga 108,475 ha ne 378,748 ha, duke e

4-8_Lista e zonave te mbrojtura

Nr	Zona	Kategoria	Zona (ha)	Nr. i ZM
Zonat e mbrojtura shperndare ne disa rajone				
01	Divjake-Karavasta	IUCN II: Park kombetar	22 230,2	1
02	Shebenik-Jabllanice	IUCN II: Park kombetar	33 927,7	1
03	Bredhi i Hotoves-Dangelli	IUCN II: Park kombetar	34 361,1	1
04	Mali i Dajtit	IUCN II: Park kombetar	29 216,9	1
05	Mali i Tomorit	IUCN II: Park kombetar	24 723,1	1
06	Korab-Koritnik	IUCN IV: Rezerve natyrore e mbrojtur/Park natyror	55 550,2	1
07	M. Gropa-Bize-Martanesh	IUCN V: Peizazh i mbrojtur	25 266,4	1
08	Monumente biologjike	IUCN III: Monument natyre	0,0	348
09	Monumente gjeologjike	IUCN III: Monument natyre	0,0	398
Rajoni i Vlores				
10	Vjose – Narte	IUCN V: Peizazh i mbrojtur	19 738,0	1
11	Rrezoma	IUCN IV: Rezerve natyrore e mbrojtur/Park natyror	1 400,0	1
12	Butrinti	IUCN II: Park kombetar	9 424,4	1
13	Syri i Kalter	IUCN III: Monument natyre	180,0	1
14	Llogora	IUCN II: Park kombetar	1 010,0	1
15	Karaburun	IUCN IV: Rezerve natyrore e mbrojtur/Park natyror	20 000,0	1
16	Karaburun – Sazan	IUCN II: Park kombetar	12 428,0	1
Rajoni i Gjirokastrës				
17	Kardhiq	IUCN I: Rezerve strikte natyrore/rezerve shkencore	1 800,0	1
18	Zhej	IUCN III: Monument natyre	1 500,0	1
19	Bredhi i Sotires	IUCN III: Monument natyre	1 740,0	1
Rajoni i Korces				
20	Guri i Nikes	IUCN VI: Rezerve me burime te menaxhuara	2 200,0	1
21	Liqeni i Pogradecit	IUCN V: Peizazh i mbrojtur	27 323,0	1
22	Prespa	IUCN II: Park kombetar	27 750,0	1
23	Cangonji	IUCN IV: Rezerve natyrore e mbrojtur/Park natyror	250,0	1
24	Bredhi i Drenoves	IUCN II: Park kombetar	1 380,0	1
25	Krastafillak	IUCN IV: Rezerve natyrore e mbrojtur/Park natyror	250,0	1
26	Nikolice	IUCN V: Peizazh i mbrojtur	510,0	1
27	Germenj-Shelegur	IUCN IV: Rezerve natyrore e mbrojtur/Park natyror	430,0	1
28	Piskal – Shqeri	IUCN VI: Rezerve me burime te menaxhuara	5 400,0	1
Rajoni i Durresit				
29	Qafe Shtame	IUCN II: Park kombetar	2 000,0	1
30	Rrushkull	IUCN IV: Rezerve natyrore e mbrojtur/Park natyror	650,0	1
Rajoni i Fierit				
31	Pishe Poro	IUCN IV: Rezerve natyrore e mbrojtur/Park natyror	1 500,0	1
32	Levan	IUCN IV: Rezerve natyrore e mbrojtur/Park natyror	200,0	1
Rajoni i Elbasanit				
33	Kuturman	IUCN IV: Rezerve natyrore e mbrojtur/Park natyror	3 600,0	1
34	Qafe Bushi	IUCN IV: Rezerve natyrore e mbrojtur/Park natyror	500,0	1
35	Polis	IUCN IV: Rezerve natyrore e mbrojtur/Park natyror	45,0	1
36	Stravaj	IUCN IV: Rezerve natyrore e mbrojtur/Park natyror	400,0	1
37	Sopot	IUCN IV: Rezerve natyrore e mbrojtur/Park natyror	300,0	1
38	Dardhe-Xhyre	IUCN IV: Rezerve natyrore e mbrojtur/Park natyror	400,0	1

Rajoni i Shkodres				
39	Thethi	IUCN II: Park kombetar	2 630,0	1
40	Liqeni i Shkodres	IUCN IV: Rezerve natyrore e mbrojtur/Park natyror	26 535,0	1
41	Lumi i Bunes-Velipoje	IUCN V: Peizazh i mbrojtur	23 027,0	1
Rajoni i Lezhes				
42	Berzane	IUCN IV: Rezerve natyrore e mbrojtur/Park natyror	880,0	1
43	Kune-Vain-Tale	IUCN IV: Rezerve natyrore e mbrojtur/Park natyror	4 393,2	1
44	Patok-Fushekuqe-Ishem	IUCN IV: Rezerve natyrore e mbrojtur/Park natyror	5 000,7	1
45	Bjeshka e Oroshit	IUCN VI: Rezerve me burime te menaxhuara	4 745,0	1
Rajoni i Kukesit				
46	Lumi i Gashit	IUCN I: Rezerve rreptesisht natyrore/rezerve shkencore	3 000,0	1
47	Lugina e lumit te Valbones	IUCN II: Park kombetar	8 000,0	1
48	Tej Drini Bardhe	IUCN IV: Rezerve natyrore e mbrojtur/Park natyror	30,0	1
49	Nikaj Mertur	IUCN IV/1: Park natyror rajonal	17 505	1
Rajoni i Dibres				
50	Lura	IUCN II: Park kombetar	1 280,0	1
51	Zall Gjogaj	IUCN II: Park kombetar	140,0	1
52	Vlashaj	IUCN III: Monument natyre	50,0	1
53	Liqeni i Ulzes & zona perreth	IUCN IV/1: Park natyror rajonal	4 206,0	1
54	Luzni-Buiac	IUCN VI: Rezerve me burime te menaxhuara	5 900,0	1
Rajoni i Beratit				
55	Bogoni	IUCN IV: Rezerve natyrore e mbrojtur/Park natyror	330,0	1
56	Balloll	IUCN IV: Rezerve natyrore e mbrojtur/Park natyror	330,0	1
Totali		16% e territorit te vendit	460 060,9	799

Burimi: MM/AKM

Habitatet natyrore si dhe flora e fauna jane nen nje presion te vazhdueshem dhe kane pesuar ulje te ndjeshme cilesore dhe sasiore. Gjithnje e me shume lloje dhe habitate jane nen kercenim ne shkalle te ndryshme. Ndryshimet e medha negative ndodhin ne vendbanimet e fermave bujqesore , pyjet dhe zonat bregdetare. Shumica e presionit ushtrohet mbi biodiversitetin, vecanerisht ne zonat ku perdorimi i tokes per aktivitete nga njerezit eshte intensiv .

Speciet endemike dhe nenendemike

Relievi i Shqiperise ka krijuar kushtet per ekzistencen dhe mbrojtjen e nje numri speciesh endemike relikte dhe nen-endemike. Ne Shqiperi ka 27 specie bimesh endemike dhe 150 nen-specie bimesh. Nje total prej 160 speciesh bimore jane nenendemike ne Shqiperi, Greqi dhe Ish- Republikat Jugosllave.

Midis paleoendemikeve takohen relikte me origjine shume te hershme si Wulfenia baldaccii, Forsythia europea, Gymnospermium, shqipetarum, ndersa prej neoendemikeve mund te permenden Lunaria telekiana, Crepis bertiscea, Petasites doerfleri, Leucojum valentinum subsp. Vlorense, Aster albanicus subsp. Paparistoi dhe te tjera. Ne krahasim me floren, fauna shqiptare eshte me pak e njohur dhe e studiuar Ajo ka nje numer te konsiderueshem te llojeve endemike dhe relikte. Liqeni i Ohrit shquhet si me i rendesishmi ne vend per sa i perket endemizmit faunistik: mbi 50 lloje Moluskesh te njohur prej ketij grupi ne kete liqen dhe 2 lloje peshqish (korani dhe belushka) jane endemike.

Insektet e njohur deri me sot ofrojne 16 lloje relikte (11 lloje hemipteresh dhe 5 lloje fluturash). Njohja e metejshme e faunes se vendit, ne menyre te vecante studimet biospeleologjike, qe jane ne hapat e para ne vendin tone, me siguri do te zbulojne endemizma te ri ne vend.

Rendesia e Shqiperise per llojet globalisht te rrezikuara

Shqiperia strehon lloje qe jane te kercenuar ne nivel evropian dhe boteror. Ka nje numer llojesh globalisht te rrezikuara, me te pakten 73 lloje vertebroresh dhe 18 invertebroresh qe kane pjese te habitatit dhe popullatave te tyre ne vend. Per disa nga ato (*Pelecanus crispus*, *Phalacrocorax pygmeus*, *Salmo letnica* dhe *Acipenser sturio*), Shqiperia ka nje rendesi teper te madhe, deri ne kritike per jeten e tyre.

Breshka e detit eshte gjetur pergjate bregdetit Jon ku plazhet e ngushta dhe te virgjera jane te pershtatshme per leshimin e vezeve. Pelikani kacurrel eshte nje lloj i kercenuar i cili ka vendndodhjen e vetme te folenizimit ne Shqiperi ne lagunet e Karavastase. Foka e detit qe eshte praktikisht e zhdukur ne Mesdhe me perjashtim te zonave te vecanta te Egjeut dhe Adriatikut, eshte pare ndonjehere edhe ne Shqiperi.

Flora

Flora e Shqiperise perfaqesohet nga 165 familje me rreth 910 gjini. Rreth 15% jane lloje te karakterit Ballkanik dhe pjesa tjeter nen-ballkanike. Elementi floristik mesdhetar perben rreth 24% te diversitetit llojor, prej te cilave 8% jane euromesdhetare, 7% stenomesdhetare, 25% mesdhetare atlantike, etj. Elementi floristik evropian ze rreth 18 %, ku vendin kryesor e zene llojet e Evropes jugore (5,5%) dhe ato te Evropes juglindore (4,5%). Elemente tejet floristike jane dhe ato euroaziatike me 14% dhe eurosiberiane me 4%. Ne kete numer afro 350 lloje e varietete jane drure e shkurre pyjore, 85% e te cileve rriten e zhvillohen spontanisht ne natyre, kurse 15% jane te futur (te sjelle nga jashte), per qellime ekonomike e dekorative.

Ne Librin e Kuq, 320 lloje bimore konsiderohen te kercenuara apo te rralla. Nga pikepamja e elementit floristik, llojet endemike zene rreth 11%, subendemike rreth 39%, ballkanike rreth 11% dhe subballkanike rreth 4%. Pjesa tjeter rreth 35%, e ze elementi joballkanik. Ne kete liber permenden tre lloje pyjore qe mund te zhduken: geshtenja e kalit (*Aesculus hippocastanum*), tisi (*Taxus baccata*) dhe ylli i Alpeve (*Leontopodium alpinum*). Geshtenja e kalit dhe Tisi konsiderohen si bime relike te terciarit.

Fauna

Fauna perfaqesohet kryesisht nga elementi euroaziatik por edhe nga elementet holarktik, mesdhetar si dhe endemizmat e subendemizmat ballkanike. Vendi perben gjithashtu nje biokorridor te levizjes se faunes nga veriu ne jug te Evropes e me tej ne Afriken veriore e Azine e vogel dhe e ndersjella.

Ne ujerat e detit Adriatik, te Jonit dhe ato te brendshme gjendet nje faune e pasur pararruazoresh dhe rruazoresh, qe nga celenteratet e deri te gjitarat e medhenj. Nga pararruazoret takohen rreth 46 lloje ekinodermatesh, 115 lloje krustacesh dhe 520 lloje molusqesh bivalvore dhe gasteropode te ujerave detare, te embla dhe tokesore, nga 720 te pritshem.

Numerohen afro 4.000 lloje insektesh, nga 14.000 lloje te pritshem. Grupin me te madh e perben Rendi Lepidoptera me rreth 1.700 lloje, Rendi i flatramembranoreve me 850 lloje, te flatraforteve me 600 lloje dhe gjysemflatraforteve me 320 lloje.

Iktiofauna perfshin 313 lloje e nenlloje, nga 350 lloje te pritshem ne kete grup. Ujerave te embla i perkasin 64 lloje dhe ujerave detare 249 lloje, nga te cilet 4 lloje jane endemike.

Amfibet dhe reptilet perfaqesojne nje herpetofaune te pasur me 15 lloje amfibesh, nga 16 te pritshem, dhe 37 lloje reptilesh, nga 38 te pritshem. Ne pyje jetojne nje numer i konsiderueshem nga ky grup, qe perfaqesojne afro 10-12 lloje amfibesh dhe 8-10 lloje reptilesh. Nga amfibet lloji *Rana epeirotica* eshte lloj subendemik.

Shpendet perbehen nga 323 lloje, nga 335 lloje te pritshem, e perfaqesohen ne 19 rende dhe 54 familje. Rreth 118 lloje shpendesh jane te perhershme ose 46% e ornitofaunes, 72 lloje jane veronjes, 45 lloje jane dimeronjes, 22 lloje jane kalimtare, 26 lloje jane rastesor dhe 22 lloje te tjera

citohen nga literatura. Nga shpendet rreth 62 lloje jane te lidhur teresisht me jeten e pyllit, ku 42 lloje jane te perhershem. Pjesa me e madhe e zogjve gjenden ne zonat ligatinore dhe vecanerisht ne lagunat bregdetare dhe ne liqenet nderkufitare (Shkodra, Ohri dhe Prespa).

Gjitaret perfaqesohen me 69 lloje (64 jane tokesore dhe 5 detare), te pritshem 84 lloje, e perbejne afro 42% te mamalofaunes evropiane (200 lloje). Rendi i lakuriqeve te nates (Chiroptera) ka 26 lloje, Rendi i brejtesve (Rodentia) ka 23 lloje, Rendi i mishngrenesve (Carnivora) ka 13 lloje dhe Rendi i insektengrenesve (Insectivora) perbehet nga 11 lloje. Afro 60 lloje te ketij grupi jane te lidhur me jeten e pyllit, vecanerisht per 13 lloje gjitaresh, jeta e te cileve eshte e lidhur teper ngushte me ekosistemin pyjor, sic jane ariu (Ursus arctos), rriqebulli (Lynx lynx), ujku (Canis lupus), dhia e eger (Rupicapra rupicapra) dhe kaprolli (Capreolus capreolus). Lepuri i gropes (Oryctolagus cuniculus) jeton vetem ne ishullin e Sazanit. Nga gjitaret 3 lloje jane cilesuar subendemike, Pitymys thomasi, Pitymys felteni dhe Talpa stankovic.

Rendesia e Shqiperise per llojet shtegtare

Shqiperia eshte nje udhekryq i rendesishem per migrimin e shpendeve, lakuriqeve te nates dhe insekteve. Ne to, cdo vit hasen 70 specie te shpendeve te ujit dhe zogjve te ujit me nje popullate te pergjithshme prej 180,000 individesh ne Shqiperi gjate dimrit. Gjithashtu ne Shqiperi jane regjistruar 5 lloje te rrezikuara shpendesh. Ato jane pelikani kacurrel, Lesser Kestrel, Corn crane, pata ballebardhe dhe Ferruginous Pochard.

Lagunat bregdetare dhe liqenet e medhenj ne brendesi te vendit perfaqesojne zona te rendesishme vecanerisht per dimerimin e shpendeve shtegtare. Se paku kater prej ketyre ligatinave (Laguna e Karavastase, Laguna e Nartes, Liqeni i Shkodres dhe ai i Ohrit) mund te konsiderohen si Zona te nje Rendesie Nderkombetare per shpendet, te njohura si ZRSH (Zona me Rendesie per Shpendet), dhe plotesojne kushtet per te qene si zona Ramsar (Karavastaja, Butrinti dhe Shkodra jane shpallur te tilla), me me shume se 20,000 mije shpende dimeronjes uji secila.

Shqiperia si nje vend mesdhetar i pasur me gelqerore dhe shpella, ofron varietete habitatesh qe mund te perdoren si vende jetese per lakuriqet e nates. Rreth gjysma e llojeve te gjetura te lakuriqeve te nates njihen si lloje qe jetojne ne shpella. Tunelet e ndertuara ne kohet e shkuara per qellime ushtarake dhe shumica e minierave qe nuk perdoren me, jane vende te vlefshme per lakuriqet e nates. Disa nga keto jane tashme te populluara nga kolonite e lakuriqeve te nates. Nje rast i vecante eshte Shpella e Trenit qe ndodhet ne hyrje te Liqenit te Prespes se Vogel, dhe qe eshte mbushur nga sedimentet e shkarkuara nga devijimi i Lumit Devoll keto 20-25 vjetet e fundit. Meqenese kjo shpelle eshte bere me e vogel dhe e thare, ka humbur rendesine e saj per te bujtur koloni te vegjlish per disa lloje lakuriqesh, vecanerisht per *Miniopterus schreibersi*, *Myotis capaccinii* dhe *Myotis daubentonii* dhe *Eptesicus serotinus*.

Lloje me rendesi ekonomike

Vlerat mjekesore, industriale dhe ushqimore te shume bimeve dhe kafsheve jane tashme te njohura. Deri me sot njihen rreth 300 lloje bimesh mjekesore dhe aromatike, ose afro 10% e flores se bimeve te larta te vendit. Numri i bimeve qe mund te kene veti kuruese apo rendesi aromatike mund te jete dhe me i larte. Rreth 40 lloje bimesh kane rendesi foragjere, ndersa afro 35 lloje bimesh kane veti regjese apo ngjyruese. Numri i bimeve mjaltese te njohura deri me sot arrin ne afro 50 lloje, ndersa numri i bimeve qe perdoren si ushqim ne afro 70 lloje. Gjithe llojet e peshqve detare dhe te ujerave te embla, nje pjese e konsiderueshme e molusqeve (sepiet, kalamaret, oktapodet) dhe parruazoreve te tjere detare (si psh karkalecat) perdoren gjeresisht sot si ushqim per njeriun. Kohet e fundit ka filluar dhe konsumi i disa lloje bretkosash. Molusqet jane nje burim i rendesishem per pergatitjen e produkteve farmaceutike dhe produkteve te tjera kozmetike. Guaskat e tyre sherbejne per te prodhuar objekte artistike, pulla, pjese te veglave muzikore etj Insektet kane rendesi te madhe per pjalmim dhe nje pjese e tyre ka vlere ushqimore dhe industriale, si bleta dhe krimbat e mendafshit.

Gezofrat e disa gjitareve si kunadhet, dhelpra, ketri etj., kane patur dhe kane ende rendesi per industrine e gezofrave.

Zhvillimi i infrastruktures se transportit ka nje numer efektsh te mundshme mbi biodiversitetin, duke perfshire demtimin e drejtperdrejte te vendeve te rendesishme me natyre te mbrojtur, apo zakonet e llojeve te mbrojtura, fragmentimin ose humbjen e habitateve, duke krijuar barriera ndaj levizjes dhe shkembimit gjenetik ndermjet popullatave dhe pengimin e zakoneve per shkak te zhurmes, ndotjes se lehte dhe materialeve te ndotura qe rrjedhin.

4.6.Mbetjet

4.6.1. Menaxhimi i ujrave te perdorur

Direktiva mbi trajtimin e mbetjeve urbane (Directive 91/271/KE) eshte nje nga mjetet me te rendesishme te politikave per menaxhimin e ujrave ne Evrope. Qellimi eshte per te mbrojtur mjedisin nga efektet negative te ujrave te ndotura urbane nga zonat e banimit (qytetet / fshatra) dhe ujrave te zeza industriale te biodegradueshme nga industria ushqimore (p.sh. industria e perpunimit te qumeshtit, industria e mishit, etj). Direktiva kerkon mbledhjen e duhur te ujrave te zeza dhe rregullon shkarkimet duke specifikuar minimumin e llojin e trajtimit te parashikuar dhe vendos vlerat maksimale apo ndotesit kryesore (ngarkeses organike dhe ushqyesve).

Zbatimi i plote i Direktives eshte parakusht per arritjen e objektivave mjedisore te percaktuara ne Kornizen e Direktives se BE-se (DKM - 2000/60 / EC) dhe Direktiven mbi Strategjine Detare (Direktiva 2008/56 / EC). Plani i shtate i propozuar i Veprimit mbi Mjedisin dhe projekti per mbrojtjen e resurseve ujore te Evropes, theksojne rendesine e mbledhjes dhe trajtimit te ujrave te ndotura urbane.

Historikisht nuk ka pasur objektete te trajtimit te ujrave te zeza dhe ato jane derdhur direkt ne lumenj, ku pastaj rrjedh ne det. Kjo praktike ka rezultuar ne kontaminim te gjere dhe te ashper te lumenjve dhe shtreterve te lumenjve. Shqiperia ka alokuar financimin per te permiresuar dhe per te ndertuar urgjent infrastrukturen e nevojshme te trajtimit te ujrave te zeza. Momentalisht trajtimi i ujrave te zeza i sherbejn rreth 25% te popullsis se vendit dhe pritet qe ne vitin 2020, kur keto objekte te jene plotesisht operative, 45% e popullsis se do te jete i lidhur me objektet e trajtimit te ujrave te zeza. Tabela e meposhtme eshte nje permbledhje e shkurter per secilin impiantit te trajtimit te ujrave te zeza. Ende nuk eshte konfirmuar se keto impiante jane ne te vertete duke punuar ne kapacitetin e projektuar.

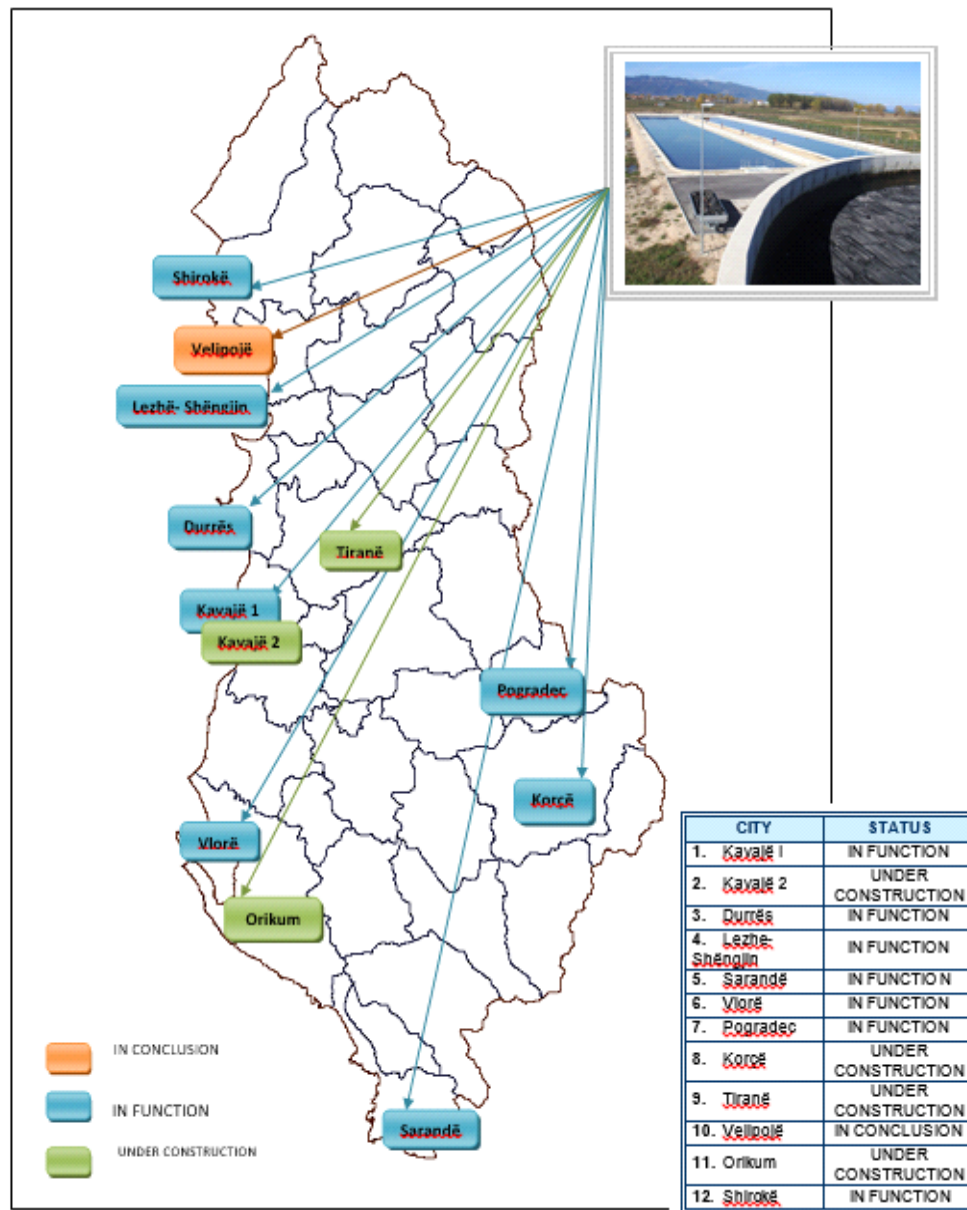
4-9_Impiantet e trajtimit te ujrave te ndotura

Vendndodhja	Kosto (milion €)	Popullsia e sherbyer	Siperfaqja e sherbimit (Ha)	Vellimet e perpunuara te ujrave te zeza (Q=m3/dite)	Statusi aktual i njohur
Kavaje	5	25,000	3.4	4,500	Ne pune
Kavaje 2	10	75,000	13	13,500	Ne ndertim
Durres	11.1	250,000	70	60,000	Ne pune
Lezhe-Shengjin	4.9	50,000	30	12,400	Ne pune
Sarande-Ksamil	3.8	70,000	30	12,240	Ne pune
Vlore	2.7	170,000	3.4	42,000	Perfunduar ndertimi por nuk eshte vene ne perdorim
Pogradec	5	60,000	12	4,500	Ne pune
Korce	8.7	85,000	12	15,000	Ne pune
Tirane	67	350,000	53	94,000	Ne ndertim
Velipoje	3.5	2,000-50,000	2.8	15,800	Ne ndertim
Orikum	3.2	55,000	2	4,000	Ne ndertim

Shiroke	1.0	2,500-12,000	0.5	320	Ne pune
Shkoder	10	100,000	S'ka informacion	S'ka informacion	Studim Fizibiliteti
Divjake	S'ka informacion	S'ka informacion	S'ka informacion	S'ka informacion	Studim Fizibiliteti
Himare	S'ka informacion	S'ka informacion	S'ka informacion	S'ka informacion	Studim Fizibiliteti
Totali	135.9	1,352,000		278,260	

Burimi: Strategjia Kombetare per Menaxhimin e Integruar te Ujerve

Figura 26 - Harta e Impjanteve te trajtimit te ujerave te zeza

Burimi: Strategjia Kombetare per Menaxhimin e Integruar te Ujerve

4.6.2. Menaxhimi i mbetjeve te ngurta

Menaxhimi i mbetjeve ne vend eshte akoma ne nje nivel te ulet. Me sisteme per grumbullimin e mbetjeve te ngurta jane pajisur vetem qytetet, por jo zonat rurale. Sasia e mbetjeve qe riciklohet eshte 10%. Kryesisht mbetjet asgjesohen ne vend grumbullimet e mbetjeve. Pervec landfill-eve te Sharres dhe Bushatit dy venddepozitime te tjera te medha po planifikohen te behen brenda nje afati te shkurter (2013): nje ne Korce/ Maliq (mbeshtetur nga KfW) dhe nje tjeter ne Sarande/Bajkaj (mbeshtetur nga Banka Boterore).

Nuk ka nje sistem te sigurte per administrimin e mbetjeve te rrezikshme (atyre te prodhuara nga industrite dhe ato shtepiake). Sistemi i menaxhimit te mbetjeve te rrezikshme eshte shume i dobet dhe pjesa me e madhe e grumbullimit te mbetjeve kryhet nga sektori privat, gjithashtu edhe impiantet e riciklimit jane ne pronesi te sektorit privat. Sigurimi i ketyre aktiviteteve dhe sistemi i menaxhimit jane ende ne fillimet e tyre dhe varen nga disponueshmeria e materialeve te riciklueshme me nje cilesi te mire. Ne shumicen e rasteve industria e riciklimit varet nga lendet e para te riciklueshme qe importohen ne Shqiperi.

Ekziston nje politike dominuese dhe e perhapur e hapjes se gropave dhe e grumbullimit te mbetjeve ne to. Instrumentet ekonomike per administrimin e mbetjeve jane te pakta dhe me vlere te pakonsiderueshme.

Problemet e administrimit te mbetjeve jane te shumta dhe te ndryshme. Zonat rurale nuk jane te mbuluara akoma nga sherbimet e menaxhimit te mbetjeve. Pjesa me e madhe e mbetjeve te ketyre zonave depozitohen neper lumenj ose ne ane te rrugëve te cilat pastrohen nga ujerat dhe ne kete menyre zhvendosen ne nje pjese tjeter toke dhe ne fund ne rrjedhjet ujore. Mbetjet bashkiake kane nje perqindje te larte te mbetjeve organike dhe aktualisht ne vendin tone nuk kompostohen keto mbetje me qellim qe te reduktohet sasia e tyre ne venddepozitime. Pjesa me e madhe e mbetjeve te krijuara (ne peshe) jane te prirura te jene substanca inerte, ne vecanti mbetjet e ndertimeve, por rreziket me te medha jane te lidhura me vellime te vogla (kryesisht industriale) te mbetjeve te rrezikshme. Mbetjet komunale kane nevojë per nje grumbullim te kushtueshem dhe te zgjeruar, transportim dhe rregullim. Kondita te vecanta duhet t'u aplikohen kategorive te ndryshme, si p.sh. mbetjet nga shendetesia. Sektori i mbetjeve paraqet nje nga sfidat me te rendesishme qe ndesh Shqiperia.

Raporti i fundit mjedisor i 2014 i hartuar nga Qeveria permbledh keto ceshtje:

- Sistemet per grumbullimin dhe heqjen e mbetjeve jane te pamjaftueshme dhe joefektive;
- Vendimet per mbledhjen dhe heqjen e tyre nuk mund te behen ne mungese te nje informacioni te besueshem;
- Nuk ka nje tradite te mirefillte per trajtimin dhe heqjen e mbetjeve;
- Burimet financiare dhe teknike jane te pamjaftueshme; dhe
- Publiku ka mungese informacioni per sa i perket rrezikut qe shkaktohet nga administrimi i dobet i mbetjeve.

Ministria e Transportit dhe Infrastruktures ka ngritur dhe plotesuar "Regjistrin vjetor te prodhimit te mbetjeve urbane dhe inerte sipas Bashkive dhe Qarqeve". Sic vihet re nga tabela, qarku i Tiranes gjeneron sasine me te madhe te mbetjeve urbane ndersa qarku i Vlores gjeneron sasine me te madhe te mbetjeve inerte ne krahasim me qarqet e tjera. Kjo shpjegohet me numrin e madh te popullsisë si dhe zhvillimin ekonomik (prioritar sektori i ndertimit) ne keto qarqe. Llogaritja e sasise se mbetjeve te ngurta urbane eshte bere per te gjitha bashkite dhe komunat. Krahasuar me vitin e kaluar, vihet re nje ulje e ndjeshme e shumes totale te mbetjeve.

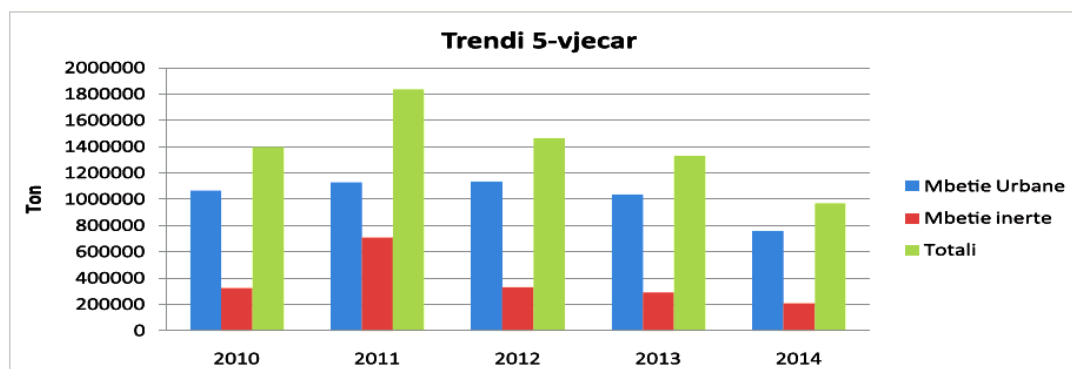
4-10_Gjenerimi i mbetjeve sipas qarqeve, per vitin 2014

Nr	Qarku	Popullsia	Sasia Vjetore Mb. Ngurta Shtepiake (ton)	Sasia Vjetore Mb. Inerte (ton)	Sasia e Mb. ngurta Shtepiake (kg/person / dite)	Nr. Banoreve Perfitues te Sherbimit
1	Qarku Berat	109539	26683	20368	0.7	109539
2	Qarku Diber	37000	13639	1360	1	36500
3	Qarku Durres	307776	91737	5426	0.75	2907226
4	Qarku Elbasan	203470	58138	15880	1.05	197320
5	Qarku Fier	218262	93538	14523	1.05	203815
6	Qarku	96964	34909	2175	2.13	77786

	Gjirokastrë					
7	Qarku Korce	133473	52034	3613	1	132566
8	Qarku Kukës	107912	21600	25100	1.2	107912
9	Qarku Lezhë	44014	11754	1185	1.15	34214
10	Qarku Tiranë	778338	246800	43784	0.9	765759
11	Qarku Shkodër	147569	32586	4044	0.6	145709
12	Qarku Vlorë	204500	76989	73700	1.1	184320
13	TOTALI	2388817	760407	211158	12.63	4902666

Burimi: Ministria e Transportit dhe Infrastruktës

Figura 27-Tendenca e Gjenerimit të mbetjeje urbane, inerte dhe ne total

Burimi: Raport për Gjendjen e Mjedisit, 2014

4.6.3. Menaxhimi i mbetjeje bashkiake (landfilleve)

Ministria e Transportit dhe Infrastruktës menaxhon një program të rëndësishëm investimesh që kontribuon në zhvillimin e infrastruktures, duke përfshirë dhe infrastrukturen e sektorit të mbetjeje. Bazuar në Planin Kombëtar të Menaxhimit të Mbetjeje 2010-2025 është parashikuar që menaxhimi dhe trajtimi i mbetjeje të bëhet në nivel rajonal për 12 qarqet ekzistuese. Objektivi kryesor është mbyllja dhe rehabilitimi i venddepozitimeve ekzistuese, dhe ndërtimi i venddepozitimeve rajonale sipas standarteve të BE. Aktualisht janë të ndërtuara disa landfille në përputhje me standartet europiane.

Me poshtë paraqiten landfille të cilat janë të ndërtuara ose në ndërtim.

1. Venddepozitimi (Landfilli) i Sharres, Tiranë - në ndërtim
2. Venddepozitimi (Landfilli) Bushat, Shkodër - i përfunduar por jo operacional
3. Venddepozitimi (Landfilli) Bajkaj, Sarandë dhe Stacionit të Transferimit, në Himarë - i përfunduar
4. Venddepozitimi (Landfilli) Rreshen - i marrë në dorezim nga bashkia Rreshen me 17.03.2011
5. Venddepozitimi (Landfilli) Korce - në ndërtim

Nga ana e ministrisë së Transportit dhe Infrastruktës gjatë 2013-2014 janë rehabilituar keto venddepozitime:

- Rehabilitimi i fushës ekzistuese të mbetjeje të ngurta, Durrës;
- Rehabilitimi i fushës ekzistuese të mbetjeje të ngurta, Shkodër;
- Rehabilitimi i fushës ekzistuese të mbetjeje të ngurta, Vlorë;
- Rehabilitimi i fushës ekzistuese të mbetjeje të ngurta, Sarandë.

Në bazë të një inspektimi të kryer nga Ministria e Mjedisit rezulton se venddepozitimet ekzistuese të mbetjeje urbane, të bashkive kryesore të vendit, janë jashtë çdo kushti teknik dhe kriteri mjedisor. Po kështu, përfaqësuesit e këtyre bashkive shprehën, se nuk kanë projekte dhe mundësi financiare për përmirësimin e kësaj situatë.

Ne zbatim te VKM Nr. 333 dt. 26.1.2011 “Per administrimin e venddepozitimeve rajonale te mbetjeve urbane” , eshte e domosdoshme hartimi i studimeve, projekt zbatimeve, si dhe ndertimit te venddepozitimeve te reja rajonale si me poshte:

- Venddepozitim, (Landfill), Kukes;
- Venddepozitim, (Landfill), Fier;
- Venddepozitim, (Landfill), Berat;
- Venddepozitim, (Landfill), Vlore;
- Venddepozitim, (Landfill), Gjirokaster;
- Venddepozitim, (Landfill), Diber.

Po keshtu, lind nevoja e ndertimit te disa landfilleve te vegjel, si ne qytetet: Puke, Krume, Burrel, Skrapar, Koplik, etj.

Persa i perket riciklimit, rreth 60 kompani private jane ne treg, te cilat po merren me riciklimin e mbetjeve. Jo te gjitha prej tyre kane leje per te vepruar nga MM-ja (ish MMPAU). Kompanite riciklojne keto rryma mbetjesh:

- Riciklim letre: 3 kompani
- plastike: 10 kompani
- tekstik: 1 kompani
- alumini: 4 kompani
- celiku: 15 kompani
- metal skrapi: 21 kompani
- mbetje inerte (tulla nga shkaterrimet): 1 kompani
- druri: 1 kompani
- vajrash te mbetura: 1 kompani
- gomash te perdorura: 1 kompani.

Grumbullimi mbetjeve per riciklim nga keto kompani behet ne menyre te thjeshte. 92% e komunitetit rom merret me mbledhjen e tyre, te cilet jane te regjistruar si te papune. Jane regjistruar rreth 12 000 individe qe merren me mbledhjen e metaleve. Ata nuk jane pajisur mire dhe te patrajnuar dhe mbi te gjitha nuk kane nje kontrate zyrtare me bleresit e tyre.

Barrierat qe pengojne riciklimin: cmimi i larte i energjise, si dhe cmimi i transportit, fuqia e dobet ekonomike e grumbulluesve, individet dhe kompanite se bashku; mungese e vecimit qe ne fillim; mungese informacioni ne nivel publik, administrativ dhe tregtar; mungese ne stimulimin dhe promovimin e riperdorimit, riciklimit dhe perpunimin; mungese eksperience nga vete bizneset; veshtiresi ne hyrjen e burimeve financiare per te zhvilluar biznese te tilla. Kohet e fundit ka pasur disa iniciativa pozitive per ndarjen e mbetjeve ne dy grupe kryesore, organike dhe joorganike. Si shembuj pozitive te ndarjes se mbetjeve permenden bashkite e Lezhes, Korces, Fierit dhe Tiranës.

Nuk ka nje rrjet te integruar dhe te pershtatshem impiantesh per trajtimin dhe heqjen e mbetjeve, si dhe rikuperimin e mbetjeve. Ata nuk marrin ne konsiderate Teknikat me te Mira te Disponueshme (TMD). Nuk ka pasur asnje bashkepunim me shtetet anetare te tjera per sa i perket administrimit te mbetjeve.

Pjesa me e madhe e mbetjeve te riciklueshme vjen nga mbetjet urbane, dhe pjeserisht nga sektori industrial. Duhet theksuar se nuk ka impiante te kompostimit te mbetjeve te biodegradueshme dhe te djegies se mbetjeve urbane (te pa riciklueshme) si dhe mbetjeve industriale per shfrytezimin e energjise se tyre per industrine prodhuese.

Gjenerimi i mbetjeve per vitin 2014 eshte 0,9 kg per person ne dite ose ne total 971565 ton. Sasia e mbetjeve te riciklueshme te eksportuara per vitin 2013 eshte 35 055 ton. Mbetjet shume per t'u bere per te arritur objektivat ne fushen e mbetjeve si per uljen e gjenerimit te mbetjeve dhe per zbatimin e hierarkise se menaxhimit te mbetjeve.

4.7.Zhurma

Niveli i zhurmave urbane (LAeq): eshte niveli i vazhduar ekuivalent i presionit akustik te ponderuar (A0), te prodhuar nga te gjitha burimet e zhurmave qe ekzistojne ne nje vend te caktuar dhe gjate nje kohe te caktuar.

Monitorimi tregon se Shqiperia qendron afer vendeve te para ne Evrope me parametra te larte te ndotjes nga zhurma urbane. Si vlerat mesatare te dites ashtu dhe ato te nates e tejkalojne standardin e legjislacionit te BE-se dhe ate shqiptar. Ne vecanti, vlerat mesatare te zhurmës gjate dites dhe nates ne qytetet e monitoruara jane perkatesisht **LAeq 63 dB (A)** dhe **LAeq 49.1 dB (A)**. Te dy vlerat e tejkalojne standardin legjislacionin te BE-se dhe ate shqiptar (LAeq/Diten 55 dB (A) dhe LAeq/Naten 45 dB (A)).

Gjate vitit 2014, vlera mesatare e zhurmës si ditën dhe natën, ka qenë me e ulët krahasuar me vitin 2011 (monitorimi i fundit). Tirana vazhdon të jetë qyteti me vlera më të larta të zhurmës, gjatë ditës dhe nates, perkatesisht **LAeq 67.9 dB (A)** dhe **LAeq 57.3 dB (A)**.

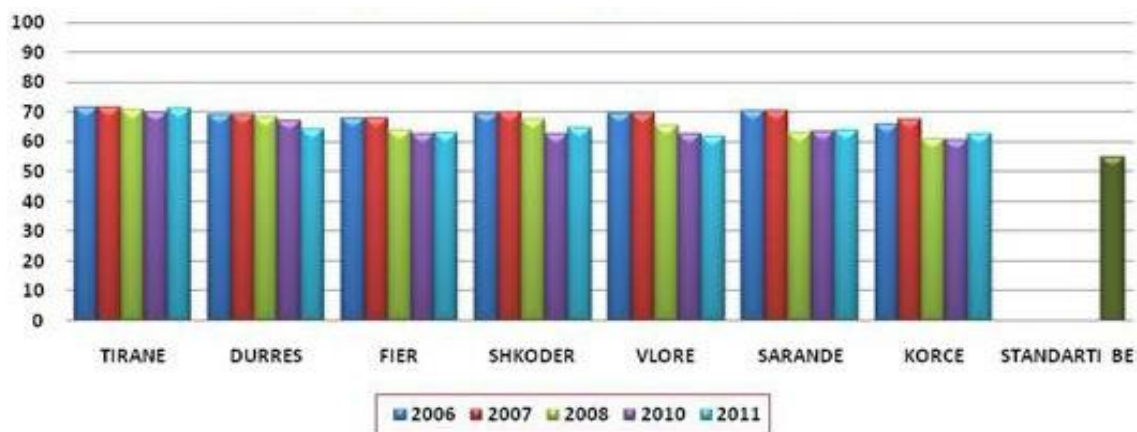
4-11_Nivelet e monitoruara te zhurmave gjate dites dhe nates krahasuar me normat e BE

Qytetet	LAeq/Diten dB (A)	LAeq/Naten dB (A)
Tirane	67.9	57.3
Fier	60.9	48.5
Vlore	62.2	50.4
Sarande	62.3	46.1
Korce	61.9	43
Standarti BE	55	45

Burimi: Raport per Gjendjen e Mjedisit, 2014

Grafiku i meposhtem shfaq rezultatet e monitorimit te qyteteve kryesore te vendit nga 2006-2011, krahasuar me normat e BE:

Figura 28- LAeq/dite ne qytetet kryesore krahasuar me normat e BE

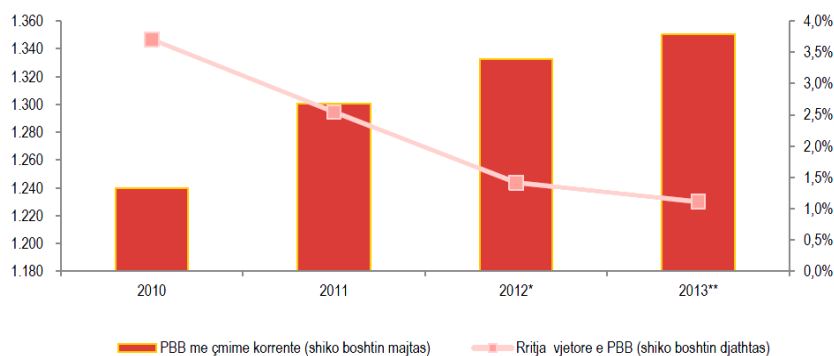

Burimi: Raport per Gjendjen e Mjedisit, 2011

4.8.Popullsia dhe asetet materiale

Gjate viteve te fundit Shqiperia ka pasur nje nga rritjet me te larta ekonomike ne Evrope. Ajo ka nje stabilitet makroekonomik dhe norme pozitive te rritjes reale. Megjithate, per shkak te krizes globale ekonomike dhe financiare, ritmet e rritjes ekonomike jane ne renie qe nga viti 2009. Ne vecanti, ne vitin 2010 u regjistrua nje rritje modeste prej 3.8 % dhe ne vitin 2011 nje rritje prej 3.1 %. Norma ka vazhduar te bjere per vitet ne vijim. Bazuar ne te dhenat e Bankes Boterore, PBB-ja ne Shqiperi per vitin 2014 ishte 13,37 miliarde dollare.

Figura 29: PBB-ja dhe rritja ekonomike 2010-2013

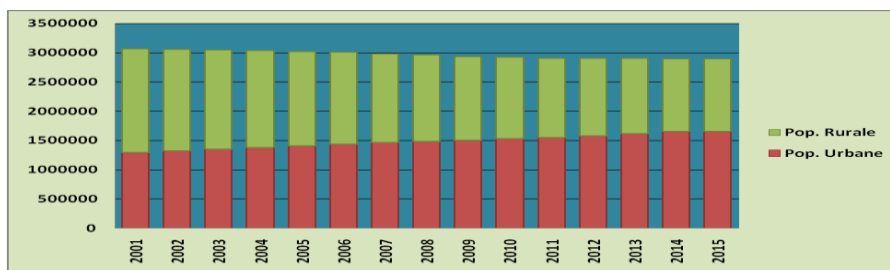

Burimi: INSTAT - PBB-ja 2013

Popullsia

Popullsia e Shqipërisë me 1 janar 2015 arriti në 2.893.005 banorë duke pësuar një rënie me 2942 banorë, krahasuar me atë të 1 janarit 2014. Nga kjo popullsi 1.462.005 janë meshkuj dhe 1.431.000 janë femra. Raporti gjinor i popullsisë së Shqipërisë është 102,1 meshkuj për çdo 100 femra. Moshë mediane e popullsisë është 35 vjeç.

Figura 30: Popullsia urbane/rurale në Shqipëri 2001 - 2015

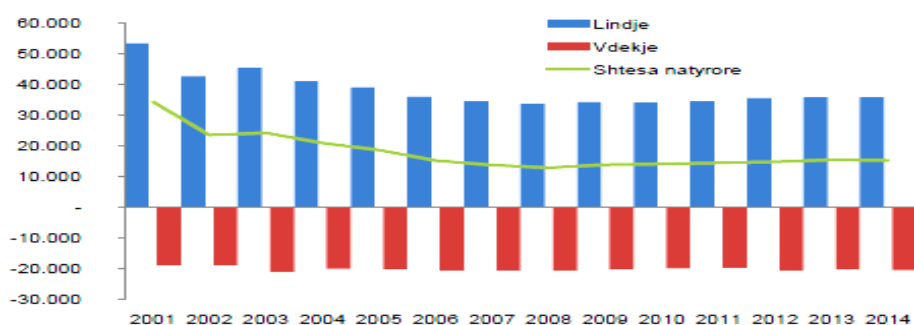
Burimi: INSTAT

Sipas projeksioneve të popullsisë, bazuar në Regjistrimin e Popullsisë dhe Banesave të vitit 2011, indeksi sintetik i pjellorisë do të vazhdojë të bjerrë me ritme shumë të ngadalta. Kjo tregon vazhdimin e procesit të plakjes së popullsisë. Moshë mesatare e popullsisë është rritur nga 30.6 vjeç në vitin 2001 në 36.6 vjeç në vitin 2014. Ka disa arsye për këtë, por tri janë më të dukshme:

- Niveli i lartë i emigrimit në popullsinë e moshës së fertilitetit;
- Rritja e moshës mesatare të martesës si për meshkujt ashtu dhe për femrat;
- Përdorimi i metodave kontraceptive.

Lidhur me të dhënat statistikore mbi vdekshmërinë, gjatë dekadës së fundit numri i vdekjeve ka mbetur relativisht në të njëjtat nivele. Nga pikepamja gjinore, femrat jetojnë më gjatë se meshkujt. Jetëgjatësia në Shqipëri në vitin 2014 ishte 80.3 vjeç për femrat dhe 76.4 vjeç për meshkujt.

Figura 31: Lindjet, vdekjet dhe rritja natyrale e popullsisë, 2001 - 2014

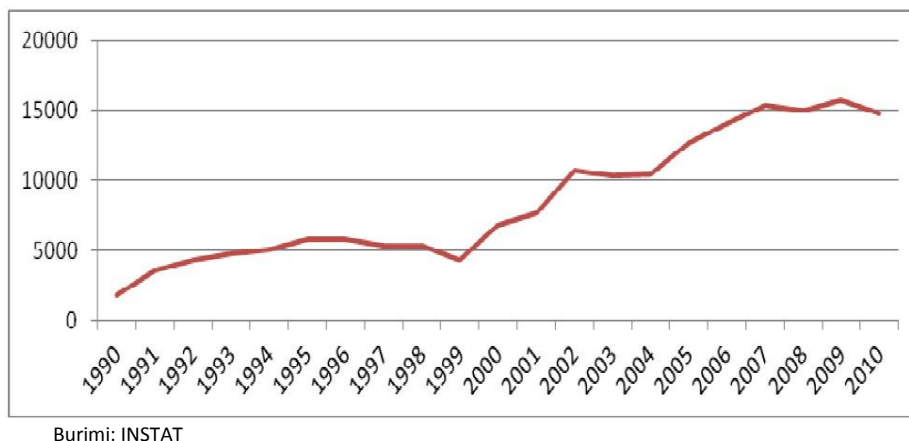

Burimi: INSTAT

Emigracioni dhe imigracioni

Eshte llogaritur qe 46,413 persona u larguan nga vendi ne vitin 2014; 52 % i ketij numri ishin meshkuj. Ne te njejtin vit, numri i imigranteve ne Shqiperi u llogarit te ishte 28,367 persona. Migracioni neto per vitin 2014 ishte -18,046 persona. Si pasoje, popullata ka pasur nje renie prej 2,942 persona (15,104 rritje natyrale -18,046 migracion neto) Gjate vitit 2014, migracioni neto ne Shqiperi pati nje renie me 245 persona ne krahasim me vitin 2013.

Figura 32: Tendenca e emigracionit 1990-201

Punesimi

Gjate vitit 2014 numri i te punesuarve ne Shqiperi ishte 1037 mije persona. Ne krahasim me vitin e meparshem punesimi eshte rritur me 1,3%. Niveli i pjesemarrjes se forces punetore per popullaten 15-64 vjec eshte 61,5 %. Per popullaten 15-64 vjec niveli i pjesemarrjes se forces punetore eshte 20,9% pike me i larte se femrat. Bujqesia e sektoret e sherbimit kane nivelin me te larte te punesimit me perkatesisht 42.7 % dhe 39.4 % te punesimit total.

Analiza e punesimit sipas grupeve profesionale pasqyron qarte strukturen e punesimit sipas sektoreve. Ne vitin 2014, 53,5 % e te punesuarve ishin punetore te aftesuar ne bujqesi dhe tregti, dhe 16,3% ishin punonjes zyre, sherbimi dhe shitjes.

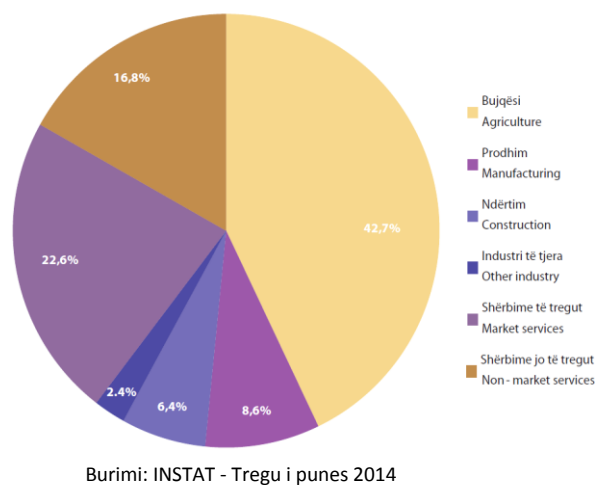
Sipas vleresimeve te anketes se 2014, rezulton se 41,6% e punonjesve jane te punesuar, 26 % jane te vetepunesuar (me punonjes ose pa punonjes) dhe 32.4% jane punetoreve kontribues ne familje. Duke analizuar tregun e punes ne nje perspektive gjinore, femrat kane 1,7 here me shume gjasa se meshkujt te jene te punetore kontribuese ne familje.

Shendeteti

Situata shendetesore paraqitet me probleme per shkak te periudhes se veshtire te tranzicionit, megjithate treguesit kryesor jane ne rrugen e permiresimit te tyre si ne sherbimin shendetesor paresor edhe ate spitalor.

Niveli i disa treguesve te rendesishem, si jetegjatesia, vdekshmeria dhe semundshmeria kronike jane te krahasueshme me vendet zhvilluara, ndersa tregues si vdekshmeria foshnjore, vdekshmeria amtare dhe semundshmeria akute infektive jane te krahasueshme me ato te vendeve ne zhvillim. Tregues pozitiv eshte ulja e semundshmerise infektive dhe reduktimi i tyre qe parandalohen nga vaksinat.

Figura 33: Punesimi sipas aktiviteteve ekonomike 2014

Sistemi Shendetesor ne Shqiperi eshte kryesisht publik. Sektori Privat mbulon sherbimin farmaceutik, stomatologjik dhe me pak sherbime te tjera. Ky sistem ka evoluar ne menyre te ndjeshme gjate viteve te tranzicionit. Institucionet e Sherbimit Paresor kane si mision mbrojtjen e shendetit ne perputhje me objektivat e OBSH " shendet per te gjithe ". Keto institucione kane ardhur duke u zvogeluar persa i perket numrit te tyre dhe aktivitetit ne treguesit kryesore. Kjo shpjegohet me riorganizimin e ketyre institucioneve, krijimin e mjediseve me te pertshtatshme, rritjen e cilesise se sherbimit si dhe krijimin e sektorit privat.

Institucionet ne Sherbimin Spitalor perfaqsohen nga spitalet e pergjithshme edhe te specializuara. Reforma spitalore me kontributin e donatoreve po permireson treguesit e shfrytezimit te spitaleve ne drejtim te perqendrimit te sherbimeve ne spitale te medhenj, ne drejtim te aparaturave dhe sherbimeve me te kualifikuara. Tregues ne rritje mbeten nje grup semundjesh te popullates si: semundjet e aparatit te frymemarjes, gastrointestinal, infektive, urogenital, qarkullimit te gjakut dhe insultet cerebrale. Statistikat tregojne se nje pjese relativisht e larte e vdekjeve dhe semundjeve ne Shqiperi vijne si pasoje: duhan-pirjes, abuzimi me alkool, pakujdesia ne rruge, perdorimi i drogave ilegale, menyra e te ushqyerit dhe stresi si nje fenomen i ri i shoqerise moderne. Inaktiviteti fizik eshte nje faktor risku sepse ai prezanton nje problem potencial per hipertensionin, semundjeve te artereve koronare te zemres etj.

4-12_Treguesit e kujdesit shendetsor ndaj pacienteve

Viti	Spitale	Qendra shendetsore pa krevate		
		Qendra shendetsore	Ambulanca	Poliklinika
1999	51	567	1624	51
2000	50	580	1505	50
2001	50	577	1421	50
2002	50	571	1375	50
2003	50	582	1501	50
2004	50	688	1779	50
2005	50	671	1675	50
2006	49	682	1690	50
2007	46	605	1673	50
2008	45	580	1,877	46
2009	44	616	1,772	46
2010	44	475	2,079	46
2011	44	456	1,970	46
2012	44	421	1,946	46
2013	44	409	1,998	46

Burimi: Ministria e Shendetsise

Sistemi shendetsor shqiptar eshte nje nga me te pabarabartet ne Evrope dhe Azi sipas Bankes Boterore me 2013. Ne pasqyrimin e gjendjes per 2014, Shqiperia shpenzon rreth 2.6% te PBB per kujdes shendetsor, por nga kjo sasi mbulon vetem 40% te nevojës, dhe njerezit paguajne 60% te mbetur. Sipas bankes Boterore, per 17% te familjeve shqiptare, kostua e kujdesit shendetsor eshte shume e rende pasi kalon 10% te te ardhurave te tyre.

4.9.Trashegimia Kulturore

Shqiperia ka nje larmi karakteristikash, si te ndertuara nga njeriu ashtu dhe historike, kulturore dhe natyrore. Ne kategorine e vendeve arkeologjike dhe vende historike, vendi eshte shume i pasur ne aspektin e trashegimise kulturore e historike te gjithë epokave, duke perfshire ate parahistorike, antikitetin, keshtjellat e hershme kristjane dhe mesjetare, shume manastire bizantine, kisha, etj. Ne te gjitha zonat perfituese ka muzeume te rendesishem dhe infrastruktura te tjera kulturore qe

Figura 34: Harta e trashëgimise kulturore ne Shqiperi

Burimi: <http://turizmshqipetar.weebly.com/harta-turistike-e-shqipeumlriseuml.html>

Ne Shqiperi gjendet nje shumellojshmeri kishash bizantine dhe post- bizantine, xhamish manastiresh me afreske dhe ikona te vyera, ura te vjetra te stilit otoman dhe monumenteve te tjera.

Shqiperia eshte atashuar ne UNESCO, ku edhe eshte nderuar me futjen e tre komplekseve kulturore ne listen prestigjioze te Trashëgimise Kulturore (Bunrinti, Gjirokastra - Berati) Nen mbrojtjen e UNESCO eshte edhe izo-polifonia e cilesuar si nje kryeveper e njerezimit. Momentalisht me status kandidat jane amfiteatri i Durrësit, qyteti antik i Apollonisë, pasuria natyrore dhe kulturore e liqenit te Ohrit, dhe varret mbretërore te Selces.

Bazat e legjislacionit per mbrojtjen e trashëgimise kulturore jane: Ligj nr. 9048 per Trashëgimine Kulturore dhe Ligji nr. 9386 per Muzete. Duhet permendur se megjithese dokumentacioni egziston, Shqiperia ka ende shume probleme ne mirembajtjen dhe menaxhimin e trashëgimise kulturore te saj per shkak te financimeve te kufizuara si dhe ndergjegjesimit ende te vogel te banoreve. Kultura e Shqiperise perfshin edhe kengen iso-polifonike qe mbrohet nga UNESCO, e cila njihet si unike ne bote.

pasurojne produktin turistik . Mbrojtja e monumenteve, vendeve arkeologjike dhe vendeve historike eshte perfshire ne objektivat e cdo niveli planifikimi hapesinor, zhvillimor, mjedisor dhe urban.

Mikpritja eshte nje shenje dalluese e kultures shqiptare qe daton qindra vjet me pare. E vendosur ne udhekryq te Perandorise se lashte Romake dhe Bizantine, shume pushtues kane kaluar neper rajon, duke lene gjurmët e kulturat e tyre. Sot thesaret dhe mbetjet e disa prej qyteterimeve te medha botërore, duke perfshire qyteterimin helen, romak, bizantin, osman, venedikas dhe italian modern, jane ende te dukshme.

Tjeter tipar karakteristik i kultures shqiptare eshte toleranca fetare. Nje numer i madh kishash bizantine, xhamish, manastiresh me afreske te cmuara dhe ikona, urash otoman dhe monumenteve te llojeve te tjera mund te gjenden ne vend.

4.10. Peizazhi

Shqipëria është kryesisht një vend malor; 28% është e përbërë prej maleve dhe 47% janë kodra, ndërsa fushat përbejnë 25%, me një lartësi deri në 300 m mbi nivelin e detit. Lartësia mesatare e vendit është 708m mbi nivelin e detit, dy herë më e madhe sesa lartësia mesatare e Evropës.

Peizazhi malor i Shqipërisë është i mrekullueshëm dhe i mahnitshëm, me pyje lisi, ahë, pishë dhe pemesh halore, me lumenj me ujë të pastër dhe të ftohtë. Rajonet më të larta, ku majat arrijnë rreth 2,700 m ndodhen Alpet dramatike shqiptare në veri dhe një sërë malesh të pyllëzuara, që shtrihen në gjatësinë e vendit dhe në kufirin lindor. Malet janë të populluara në pjesën Qendrore me peme dhe në jug ka kullota.

Figura 35: Harta fizike e Shqipërisë

Burimi: Gjeografia e Shqipërisë

Në pjesën fundore të lindjes së rajonit ka një zonë me një ultësirë të madhe ndërmjet maleve, që formon liqenët e mrekullueshme të Ohrit dhe Prespës.

Vargmali jugor

Keto male ndodhet në jug të rajonit Qendror dhe ofrojnë një strukturë tektonike edhe me të rregullt, të karakterizuar nga prania e një numri malesh me shkëmbinj gelqeror dhe luginash që janë paralele me njëra-tjetrën, nga verilindja në jugperëndim. Shumica e majave të maleve është 2000 m mbi nivelin e detit, megjithatë ka disa luginë që zbresin deri në nivelin e detit. Malet më të larta të rajonit

Bazuar mbi vecantësitë territoriale dhe strukturat e relievit, dallohen katër rajone natyrore dallohen: Alpet e Veriut të Shqipërisë; Rajoni malor Qendror; Rajoni malor jugor; Ultesira perëndimore.

Alpet e Shqipërisë së veriut

Keto male gjenden përgjatë anës së djathtë të lugës në Drinit. Në përgjithësi lartësia mesatare është 1500 m mbi nivelin e detit, megjithatë pjesa më e madhe e tyre është mbi 2000 m, dhe maja më e lartë është Jezercë 2603 m mbi nivelin e detit. Forma e rajonit është shumë thepisur, me male si piramida me gryka dhe luginë të thella, që i bëjnë të duken më të larta se ç'janë në realitet. Luginë e Bogës, Thethit dhe Jezercës lenë një përshtypje të jashtëzakonshme të vizitoret.

Rajoni malor Qendror

Keto male ndodhen ndërmjet luginës së Drinit dhe luginave dhe lumenjve të Devollit të ulët dhe Osumit të sipërm. Ato ndryshojnë nga rajoni në Alpet e Veriut sepse ato nuk janë të thepisura. Tre male që shtrihen veri-perëndim deri në jugperëndim janë në strukturën e përgjithshme të relievit. Maja më e lartë e këtij vargmali është mali i Korabit 2751 m mbi nivelin e detit. Ka edhe dy ultësira të gjata që shtrihen ndërmjet tyre, Mati dhe Shkumbini i Sipërm dhe ultësira e Drinit të Zi. Liqenët e Lures, që konsiderohen si "perlat e peizazhit shqiptar" janë pjesë të mahnitësive e rajonit.

jane Tomorri 2417 m dhe Papingji 2486 m. Malet e rajonit jugor jane kryesisht te zhveshur me pyje te rralla.

Utesira perendimore

Utesira perendimore ndodhet ne pjesen perendimore te Shqiperise dhe shtrihet pergjate linjes bregdetare te detit Adriatik. Ajo perbehet nga rrafshina me lartesi te ulet. Kjo utesire shtrihet pergjate 200 km nga liqeni i Hotit ne veri deri ne Vlore ne jug. Ne lindje shtrihet deri ne shpatet perendimore te Alpeve te Veriut, te vargmalit Qendror dhe vargmalit jugor qe penetron deri ne 50 km nga brigjet e detit. Nje varg kodrash e ndan utesiren ne rrafshnalta te vecanta. Ne teresi rrafshnaltat kane nje pjerrtesi te paperfillshme dhe kryesisht nuk ngrihen me larte se 20 metra mbi nivelin e detit. Utesira shtrihet nga veriu ne jug dhe eshte depertuar nga lumenj me pellgjeve te medha si Shkumbini, Semani dhe Mati. Rrafshnaltat e utesires karakterizohen nga nje relief i sheshte. Disa pjese te rrafshnaltes ne afersi te zones bregdetare, si Tale (Lezhe), Velipoje (Shkoder), Fushe -Kuqe (Lac) dhe Divjake - Lushnje) ndodhen ne nivelin e detit. Pergjate bregdetit ka shume laguna dhe pjese me rere, keto te fundit formojne plazhe te shkelqyera per banjo dielli si per shembull ne Shengjini, Velipoje, Durres, Karavasta, Godullat, Vain, Kenalle, Divjake, etj.

Vlerat argetuese

Shqiperia ka karakteristika unike ekologjike qe ofrojne potencial te konsiderueshem por te nenshfrytezuar te turizmit, duke perfshire zonat bregdetare, terrenin malor, lumenjte, parqet, zonat e mbrojtura, etj. Industria e turizmit ne Shqiperi aktualisht perqendrohet ne zonat bregdetare dhe jo ne karakteristikat unike qe e bejne kete vend te vecante nga fqinjet e tij. Vecorite natyrore te Shqiperise kane potencial per te terhequr turiste qe kerkojne pervoja ekologjike dhe kulturore. Zhvillimi i menduar mire dhe i qendrueshem i ketyre burimeve mund te permiresoje jetesen fshatrave dhe komuniteteve rurale ne te gjitha Shqiperine.

Vlerat rekreative te larmise biologjike dhe peizazhore jane nje pasuri, e cila mund te perdoret per te nxitur zhvillimin e turizmit. Nese nuk behen investime se shpejti per mbrojtjen dhe ruajtjen e larmise biologjike dhe peizazhore, ekziston rreziku i humbjes se vlerave rekreative te tyre per te ndihmuar turizmin ne nxitjen si nje mjet per te promovuar zhvillimin dhe prosperitetin ne Shqiperi. Shetitja ne natyre, ecja neper udhe, zhytja, banjot e diellit, ngjitja ne male, gjuetia dhe peshkimi dhe aktivitete te tjera ne zonat e mbrojtura qe jane pjese e ketij zhvillimi te turizmit, kerkojne qe Shqiperia te marre masat e duhura per mbrojtjen e mjedisit dhe biodiversitetit saj .

SEKSIONI 5: TENDENCAT E MUNDSHME NE TE ARDHMEN, PA PLANIN (ALTERNATIVA "0")

5.1. Toka

Perdorimi i tokes bujqesore dhe pyjeve

Ne qofte se Plani nuk adaptohet, vellimi i perdorimit aktual te tokes bujqesore dhe pyjeve do te mbetet ne nivelin aktual. Infrastruktura perkatese nuk do te rikonstruktohet apo ndertohet mbi bazen e nje analize te nevojave dhe mundesive; prandaj krijimi i kesaj infrastrukture mund te jete i paplanifikuar, gje e cila do te kete nje efekt negativ ne perdorimin aktual te hapësirës, si dhe ne vellimin e perdorimit aktual tokes bujqesore dhe pyjeve.

Perdorimi i burimeve natyrore

Ne qofte se Plani nuk adaptohet, infrastruktura perkatese nuk do te ndertohet apo modernizohet ne menyre te tille qe dheu i germuar dhe mbetjet nga ndertimet te trajtohen, ne menyre qe shumica e tyre te riperdoret ne nje kantier ndertimi te infrastruktures apo te riciklohet ne materiale ndertimi. Nderhyrjet infrastrukture te paplanifikuara apo te rastit, pengojne gjithashtu perdorimin e sasive te medha te materialeve te ndertimit te prodhuara nga riciklimi i ketyre materialeve ne kantieret e tjera te ndertimit apo nga perpunimi i llojeve te tjera te mbetjeve te cilat perdoren per te prodhuar materiale ndertimi te cilesise se njejte me materialet e ndertimit qe merren direkt nga burimet natyrore.

5.2. Ajri

Ne qofte se Plani nuk adaptohet, infrastruktura perkatese, duke marre parasysh rritjen e parashikuar te disa sektoreve specifike, si transporti (vecanerisht ai rrugor) dhe industria, nuk do te planifikohet dhe rregullohet ne menyre qe te eliminoje dyndjet dhe bllokimet ne rruge, te cilat pengojne trafikun e qete dhe me barre me te vogel ndaj mjedisit apo te eliminoje shkarkimet e pakontrolluara ne ajer prej impianteve industriale.

Pavaresisht nga fakti se kontributi me i madh ne arritjen e objektivit mjedisor ne lidhje me tavanin e emetimeve te ndotesve nga nderhyrjet infrastrukture pritet te vije nga sektori i transportit, dhe me konkretisht nga perdorimi i automjeteve me me shume eficence energjetike, trafiku i corganizuar dhe kongjestuar i rrjetit rrugor zhen te gjitha efektet e perdorimit te automjeteve te prodhuara ne perputhje me standardet teknike. Pavaresisht automjeteve te permiresuara teknikisht, bllokimet e trafikut ne rrjetin rrugor dhe shpejtesia e udhetimit, e reduktuar gjithnje e me shume ne qendrat urbane, do te sillte si pasoje tejkalimin e maksimumit te emetimeve te ndotesve, sidomos te NOx dhe CO.

Permiresimi i cilesise se ajrit te ambientit ne zonat urbane dhe arritja e standardeve te pershkruara ne lidhje me cilesine e ajrit te ambientit jane objektivat kryesore te cilat bazohen ne masat per mbrojtjen e mjedisit ne Plan.

Ne qofte se Plani nuk adaptohet, infrastruktura perkatese nuk do te planifikohet dhe rregullohet dhe ne kete menyre nuk do te mundesohet ulja e nivelit te emetimit te ndotesve qe kontribuojne ne shfaqjen e grimcave PM₁₀ dhe PM_{2.5}. Keshtu qe nuk do te realizohet objektivi i percaktuar mjedisor ne lidhje me cilesine e ajrit te deri ne vitin 2020.

5.3. Faktoret Klimatike

5.3.1. Pershtatja ndaj ndryshimeve klimatike

Ne qofte se Plani nuk adaptohet, zbatimi i masave per te reduktuar ndjeshmerine e infrastruktures ndaj ndryshimeve klimatike nuk do te trajtohet ne menyre sistematike gjate planifikimit dhe

rregullimit. Theksi kryesor është vendosur në reduktimin e ndjeshmerisë ndaj permbytjeve, bores dhe ngricave. Cdo ndertim i ri apo rikonstruktion i infrastruktures duhet të analizohet në lidhje me ndjeshmerinë e tij ndaj fenomeneve ekstreme të motit, ndërsa kostot financiare të demtimit të mundshëm të infrastruktures duhet të vlerësohen paraprakisht. Bazuar në analizen e ndjeshmerisë së infrastruktures ndaj fenomeneve ekstreme të motit, duhet të planifikohen masa të qëndrueshme për të reduktuar efektet negative të ndryshimeve klimatike në infrastrukture në nivele ekonomikisht dhe shoqërisht të pranueshme.

Në mungesë të politikave, investimeve në infrastrukturë mbrojtëse dhe të menaxhimit të fragmentuar të burimeve natyrore në pellgjet ujëmbledhëse, do të kenë efekte negative si: (i) humbje në token bujqësore dhe në disa teritorë të banuara afër bregdetit/në ultësirë; (ii) rritje e presionit ndaj qendrave urbane për strehim, punësim dhe infrastrukturë; (iii) tendencë për të lëvizur më në thellësi të *hinterland*-it malor, por kushtet e vështira gjeografike dhe klimatike, si dhe mungesa e masave institucionale ndaj efekteve të ndryshimit klimatik, do të frenojnë dëshirën që këto zhvendosje të ndodhin në masë dhe të organizuara. Si rezultat, zhvendosjet sporadike do të fragmentojnë më tej territorin duke rrezikuar burimet me të vlershme që do të pakesohen gjithnjë e më shumë. Një rezultat do të zgjedhin të vendosen në zonat më lehtësisht të arritshme dhe me burime mëlehtësisht të vjelshme.

5.3.2. Masat zbutëse ndaj ndryshimeve klimatike

Në qoftë se Plani nuk adaptohet, infrastruktura perkatese, duke marrë parasysh rritjen e parashikuar të disa sektoreve specifike, si transporti (veçanërisht ai rrugor) dhe industria, nuk do të planifikohet dhe rregullohet në mënyrë që të eliminojë dyndjet dhe bllokimet në rrugë, të cilat pengojnë trafikun e qetë dhe me barre më të vogël ndaj mjedisit apo të eliminojë shkarkimet e pakontrolluara në ajër prej impianteve industriale. Zbatimi i masave për zbutjen e ndryshimeve klimatike duke ulur emetimet e gazit serre në sektorët që mbulon Vendimi Nr 406/2009/KE do të jetë dukshëm në rrezik.

Edhe në rastin e emisioneve të gazrave me efekt serre, kontributi më i madh në arritjen e objektivit mjedisor në lidhje me tavanin e emetimeve të ndotesve nga nderhyrjet infrastrukturorë pritet të vijë nga sektori i transportit, dhe më konkretisht nga përdorimi i automjeteve me më shumë efikasitet energjetike. Megjithatë, trafiku i organizuar dhe i kongjestuar i rrjetit rrugor zhben të gjitha efektet e përdorimit të automjeteve të prodhuara në përputhje me standardet teknike. Pavarësisht automjeteve të përmirësuara teknikisht, bllokimet e trafikut në rrjetin rrugor dhe shpejtësia e udhëtimit të reduktuar gjithnjë e më shumë në qendrat urbane, do të sillte si pasoje tejkalimin e maksimumit të emetimeve të gazrave me efekt serre të përcaktuara deri në vitin 2020.

5.4.Uji

Në qoftë se Plani nuk adaptohet, infrastruktura dhe politika perkatese nuk do të planifikohet dhe rregullohet në mënyrë gjithëpërfshirëse. Infrastruktura nuk do të rikonstruktohet apo ndertohet mbi bazën e një analize të nevojave dhe mundësive. Prandaj, ndertimi i infrastruktures së re mund të mos marrë në konsideratë karakteristikat ekzistuese natyrore (siperfaqet mbrojtëse, përshkueshmëri të tokës dhe ndikimin në cilësinë e ujrave nentokësore, etj).

Rreziku i aksidenteve që përfshijnë rrjedhje të cilat ndikojnë në statusin kimik të ujërave sipërfaqësore dhe nentokësore është dukshëm më i madh në sektorin e transportit. Plani parashikon edhe rivitalizimin e transportit hekurudhor. Në qoftë se Plani nuk adaptohet, transporti i mallrave me i shpeshtë në infrastrukturën rrugore, do të rrisë mundësinë e ndotjes për shkak të aksidenteve që përfshijnë rrjedhje të substancave të rrezikshme.

5.5.Biodiversiteti

Më adaptimin e Planit, infrastruktura perkatese do të planifikohet dhe rregullohet në mënyrë gjithëpërfshirëse. Infrastruktura do të rikonstruktohet apo ndertohet mbi bazën e një analize të

nevojave dhe mundesive. Per shkaqet e siperpermendura, infrastruktura do te planifikohet, qe do te thote gjithashtu me pak nevojë për të kryer ndërhyrje të reja infrastrukturore. Si rezultat, hapësira nuk do të fragmentohet në mënyrë të panevojshme dhe nuk do të preken rruget migratore të kafsheve të egra. Masat e aktiviteteve të Planit duhet të përfshijë krijimin e kalimeve të përshtatshme për kafshet e egra nëse fragmentet ekzistuese provojnë se janë të përshtatshme apo të pakalueshme (vendkalimet janë penguar nga gardhet ose vdekshmëria e kafsheve në rruge është rritur). Nëse masat e Planit nuk zbatohen, vdekshmëria e kafsheve në rruge dhe lidhjet midis popullatave mund të përkeqësohen, gjë e cila mund të ndikojë në biodiversitetin e zonave perkatëse.

Masat e parashikuara përfshijnë masa për të reduktuar nivelin e zhurmës në mjedisin natyror, të cilat do të kenë një ndikim lokal pozitiv të përhershëm të kafshet e egra. Nëse masat nuk zbatohen, zhurma në mjedisin natyror do të rritet për shkak të ndërhyrjeve infrastrukturore të pakontrolluara dhe të paplanifikuara.

5.6.Mbetjet

Sektori i grumbullimit / trajtimit / riciklimit të mbetjeve është një ndër sektoret me problematike në Shqipëri, për vetë natyrën e tij ndërlidhëse me një sërë sektorësh të tjere (ajri, toka, uji, shëndeti etj). Aktualisht ky sektor ka një sërë problematikash, të cilat kanë gjetur reflektim dhe adresim në Plan.

Keto problematika përfshijnë: praninë e zonave të ndotura të njohura si Hot-Spote që akoma nuk janë sistemuar; vend depozitime të hapura (të ligjshme dhe të paligjshme); kapacitet i pamjaftueshëm i landfilleve ekzistues apo mungesa e tyre aty ku duhet; menaxhimi i mbetjeve është akoma në nivele të ulëta; mbetjet inerte, mbetjet e rrezikshme, mbetjet spitalore dhe mbetjet e kafsheve nuk trajtohen sipas kërkesave ligjore; mungesa e landfilleve për mbetjet e rrezikshme; ndarja në burim e mbetjeve / riciklimi akoma nuk praktikohet në Shqipëri; kuadri ligjor, megjithatë i përgjigjet kërkesave të BE-së, nuk mund të ndryshojë realitetin për shkak të mungesës në investime; etj.

Nëse Plani nuk adoptohet kjo situatë jo vetëm që do të vijojë të mbetet problematike, por do të përkeqësohet më tej për shkak të zhvillimeve të pakontrolluara në të gjithë sektoret përfshirë edhe planifikimin hapësiror / urban.

5.7.Zhurma

Skenari 'mos bëj asgjë' nuk përfshin asnjë ndërhyrje infrastrukturore, me përjashtim të ruajtjes së gjendjes ekzistuese. Nëse aktivitetet e parashikuara në Plan nuk zbatohen apo përfshihen në programet e detajuara të masave për zvogelimin e ndotjes nga zhurma, niveli i zhurmës do të rritet, vecanërisht me shumë për shkak të zhvillimeve të pakontrolluara infrastrukturore. Prandaj, objektivi i arritjes së standardit të BE-së mbi zhurmen (LAeq / ditën në 55dB (A) dhe LAeq / natën në 45 dB (A)) nuk do të realizohet.

Politikat dhe aktivitetet infrastrukturore të parashikuara në Plan do të sigurojnë kohezion, efikasitet dhe qëndrueshmëri, dhe rritjen e përfitimeve për përdoruesit e kësaj infrastrukture.

Nëse masat e politikave të Planit nuk zbatohen, ekspozimi i banorëve ndaj zhurmës do të rritet. Në përputhje me legjislacionin shqiptar dhe direktivat e BE-së, menaxheret e burimeve individuale të zhurmës duhet të rehabilitojnë zonat me ndotje akustike të tepërta. Megjithatë, përmirësimet e efektshme të mjedisit mund të kryhen vetëm nëpërmjet masave të kombinuara, logjistike dhe organizative.

5.8.Popullsia dhe asetet materiale

Pavarësisht nga disa investime të fundit në rrjetin e rrugeve lokale dhe rajonale, cilesia e infrastruktures së transportit në Shqipëri mbetet e ulët dhe ka dallime të konsiderueshme rajonale

ne aspektin e qasjes ndaj tregjeve dhe shërbimeve themelore. Cilesia e ofrimit të shërbimeve në zonat rurale është ende e ulët dhe pjesa më pak e pasur e popullatës ka qasje të kufizuara në shërbimet sociale, vecanerisht shëndetësi dhe arsim. Kufizimet e transportit publik dhe kostot e larta ndikojnë në levizshmërinë e njerezve dhe qasjen ndaj mundësive (dmth të punësimit) jashtë fshatrave. Mënyrën e vazhduar të aseteve, mirëmbajtja rutine e rrugëve, dhe qasja më e besueshme në transportin publik mund të zvogëlojë shpenzimet dhe të sjellë përfitime të rëndësishme njësoj si për familjet, fermerët dhe firmat.

Edhe pse shkalla e aksidenteve fatale është në rënie (kjo shkallë është përafërsisht e barabartë gjatë dekadës së fundit), siguria rrugore në Shqipëri është një problem i madh social dhe i shëndetit publik. Qeveria është fokusuar në zbatimin e ligjeve dhe rregullores të sigurisë rrugore, në vend që t'i japë vëmendje auditimeve të sigurisë dhe përmirësimit të pikave të errëta, inkorporimit të standardeve të sigurisë në projektimin dhe ndërtimin e infrastrukturës, si dhe rritjes së ndergjegjësisë së publikut.

Në qoftë se Plani nuk do të adaptohet dhe masat nuk do të zbatohen, aksesueshmëria do të mbetet një shqetësim i rëndësishëm, dhe çështjet e sigurisë do të vazhdojnë të jenë një problem serioz. Si pasojë nuk priten efekte pozitive në mënyrën dhe kushtet e jetesës në qendrat e banuara.

5.9. Trashëgimia Kulturore

Në qoftë se Plani nuk adaptohet dhe nuk zbatohen aktivitetet infrastrukturore, integriteti dhe karakteristikat e zonave dhe njësive të trashëgimisë kulturore, sidomos të peizazheve kulturore, peizazheve historike, zonave të trashëgimisë urbane dhe zonave të tyre të ndikimit, dhe vendeve arkeologjike, do të ruhen në një masë më të madhe. Nga ana tjetër, zhvillimi i infrastrukturës dhe politikave përkatëse nuk do të planifikohet dhe rregullohet në mënyrë gjithëpërfshirëse, dhe infrastruktura nuk do të rikonstruhet apo ndërtohet mbi bazën e një analize të nevojave dhe mundësive. Prandaj zhvillimet e paplanifikuara do të kenë një efekt negativ në trashëgiminë kulturore.

5.10. Peizazhi

Në qoftë se Plani nuk adaptohet, dhe aktivitetet infrastrukturore nuk zbatohen, integriteti dhe tiparet e peizazheve të jashtëzakonshëm dhe zonave të peizazhit me karakteristika të dallueshme në nivel kombëtar, do të ruhen. Imazhi i peizazheve më cilësor të lartë i zonave të ruajtura mirë dhe me elemente të rëndësishme kulturore, do të ruhet. Nga ana tjetër, zhvillimi i infrastrukturës dhe politikave përkatëse nuk do të planifikohet dhe rregullohet në mënyrë gjithëpërfshirëse, dhe infrastruktura nuk do të rikonstruhet apo ndërtohet mbi bazën e një analize të nevojave dhe mundësive. Prandaj zhvillimet e paplanifikuara do të ndikojnë në mënyrë të konsiderueshme në degradimin e peizazhit.

SEKSIONI 6: BAZA PER PERGATITJEN E VLERESIMIT MJEDISOR

6.1.Percaktimi i Objektivave Mjedisore

Bazuar ne analizen e:

- detyrimeve te specifikuara ne konventat e ratifikuara dhe ne direktivat respektive te BE-se, si dhe ne dokumentat strategjike te Shqiperise,
- situates ekzistuese te mjedisit, dhe
- ndikimeve potenciale mjedisore qe mund te shkaktohen nga aktivitetet e parashikuara ne Plan

Raporti i VSM-se percakton sektoret me te rendesishem mjedisore dhe objektivat mjedisore si me poshte:

➤ *Toka*

Objektiva Mjedisore 1 (OM 1): Garantimi i menaxhimit dhe perdorimit te qendrueshem te tokes dhe mbrojtja e saj.

Objektiva Mjedisore 2 (OM 2): Parandalimi i shfrytezimit te burimeve natyrore, duke rritur nivelin e perdorimit te materialeve te riciklueshme nga mbetjet qe gjenerohen gjate ndertimit / rehabilitimit te infrastruktures.

➤ *Ajri*

Objektiva Mjedisore 3 (OM 3): Garantimi i arritjes se objektivave afatgjata per sasite vjetore te shkarkimeve te ndotesve, per te arritur perputhshmerine me kufijte maksimale te lejueshem nga BE per shkarkimet e ndotesve atmosferike.

➤ *Faktoret klimatike*

Objektiva Mjedisore 4 (OM 4): Adoptimi i infrastruktures ne pergjigje te ndryshimeve klimatike dhe reduktimi i sasive vjetore te emetimeve te gazeve sere ne nivelet e percaktuara ne SKZHI II.

➤ *Uji*

Objektiva Mjedisore 5 (OM 5): Kufizimi i efekteve negative mbi ujerat nentokesore dhe siperfaqesore, ujerat e njelmet, ujerat bregdetare dhe burimet e ujit te pijshem.

➤ *Mjedisi natyror*

Objektiva Mjedisore 6 (OM 6): Garantimi i kohezionit te popullatave dhe mbrojtjes se biodiversitetit.

Objektiva Mjedisore 7 (OM 7): Ruajtja e zonave qe kane nje status te vecante mbrojtjeje, prej aktiviteteve me ndikime te konsiderueshme.

➤ *Mbetjet*

Objektiva Mjedisore 8 (OM 8): Kompletimi teresor i infrastruktures se landfilleve e incineratoreve dhe njekohesisht reduktim i sasise se depozitimit te mbetjeve ne landfill nepermjet proceseve te reduktimit dhe rritjes se riciklimit e riperdorimit.

➤ *Zhurma*

Objektiva Mjedisore 9 (OM 9): Reduktimi i ndotjes se zhurmes/akustike dhe perafrimi me nivelet e rekomanduara nga BE dhe OBSH.

➤ *Popullsia dhe asetet materiale*

Objektiva Mjedisore 10 (OM 10): Permireshimi i kohezionit social, sigurise se jeteses dhe levizshmerise se qendrueshme.

➤ *Trashegimia Kulturore*

Objektiva Mjedisore 11 (OM 11): Ruajtja e shtrirjes, permbajtjes dhe vecorive te zonave dhe strukturave te trashegimise kulturore.

➤ *Peisazhi*

Objektiva Mjedisore 12 (OM 12): Garantimi i ruajtjes se peisazheve te vecanta dhe zonave peisazhistike me vecori dalluese ne nivel kombetar dhe krijimi i nje imazhi peisazhi me cilesi te larte.

Shpjegimi i percaktimit te objektivave mjedisore jepet ne seksionet ne vijim.

6.1.1. Detyrimet e specifikuara ne konventat e ratifikuara dhe ne direktivat respektive te BE-se, si dhe ne dokumentat strategjike te Shqiperise

Per te percaktuar objektivat e rendesishme specifike, jane perdorur detyrimet e specifikuara ne konventat e ratifikuara dhe ne direktivat respektive te BE-se, si dhe ne dokumentat strategjike te Shqiperise. Lidhja mes sektoreve te mjedisit dhe objektivate mjedisore si dhe dokumentat perkates te planeve, programeve apo politikave mjedisore eshte paraqitur ne Tabelen 6-1.

6-1_Lidhja mes sektoreve te mjedisit dhe objektivate mjedisore si dhe dokumentat perkates te planeve, programeve apo politikave mjedisore

Dokumenti	Qellimi dhe objektiva	Lidhja me sektorin perkates te mjedisit	Lidhja me objektivat mjedisore
Strategjia tematike per Mbrojtjen e Tokes – COM(2006)231. Referenca ne Shqiperi gjendet ne Ligjin nr. 10431 date 9.6.2011 “Per Mbrojtjen e Mjedisit” (neni 18)	Duhet marre ne konsiderate pozitat mbi te cilat eshte bazuar hartimi i Direktives qe percakton kuadrin per mbrojtjen e tokes dhe amendon Direktiven 2004/35/EC. Strategjia merr ne konsiderate nje sere funksionesh, diversitetin dhe kompleksitetin e tokes si dhe nje sere procesesh degradimi te cilave ajo (toka) u nenshtrohet. Objektivi strategjik eshte mbrojtja dhe shfrytezimi i qendrueshem i tokes, bazuar ne parimet e meposhtme udhezuese: - parandalimi i degradimit te metejshem dhe ruajtja e funksioneve te tokes kur toka perdoret dhe kur funksionet e tokes shfrytezohen, si dhe kur toka sherben si mjedis prites per efektet e aktivitetit te njeriut apo fenomeneve mjedisore; - Rikthimi i tokes se degraduar ne nje nivel funksionaliteti konsistent te pakten me perdorimin aktual apo te synuar, duke pasur parasysh kostot e <i>restaurimit</i> te tokes.	Toka	OM 1
Direktiva 2008/98/EC per mbetjet, Direktiva 2006/12/EC per mbetjet Transpozuar ne legjislacionin shqiptar si VKM nr. 175, date 19.1.2011 “Per miratimin e strategjise kombetare te menaxhimit te mbetjeve 2010-2025 dhe te planit kombetar te menaxhimit te mbetjeve 2010-2025”	Qellimi thelbesor i te gjitha rregulloreve mbi mbetjet eshte mbrojtja e shendetit te njerezve dhe e mjedisit nga efektet e demshme qe shkaktohen nga grumbullimi, transportimi, perpunimi, depozitimi dhe trajtimi i mbetjeve. Direktiva 2008/98/KE (Direktiva Kuader mbi Mbetjet) parashikon nje qasje te re mbi administrimin e mbetjeve bazuar ne parandalimin e ndikimeve negative te gjenerimit te mbetjeve dhe administrimit mbi shendetin e njeriut dhe mjedisin, si dhe duke synuar kufizimin e prodhimit te mbetjeve, si dhe nxitjen e perdorimit te mbetjeve si burim nga riciklimi dhe rikuperimi. Mbetja eshte nje burim i lendes se pare (dhe jo dicka qe duhet shperbere sa me lire qe te jete e mundur), keshtu qe duhet te merren masa per te riperdorur mbetjet sa me shume te jete e mundur. Persa i perket riciklimit, SKZHI-II paraqet nje objektiv mjedisor qe eshte ‘55% e mases totale te mbetjeve te riperdoret apo riciklohet, deri ne 2020’.	Toka Mbetjet	OM 2 OM 8
Direktiva 2008/50/EC mbi cilesine e ajrit dhe per ajer me te paster per	Direktiva 2008/50/EC percakton masat qe synojne si vijon: 1. Perkufizimin dhe percaktimin e objektivate per cilesi te ajrit te ambientit hartuar ne	Ajri	OM 3

Dokumenti	Qellimi dhe objektiva	Lidhja me sektorin perkates te mjedisit	Lidhja me objektivat mjedisore
Evropen. Direktiva 2004/107/CE lidhur me arsenikun, kadmiumin, merkurin, nikelin dhe hirokarburet aromatike policiklike ne ajrin e mjedisit. Shqiperia i ka perafuar plotesisht keto direktiva permes: - Ligjit nr. 162/2014, date 12.04.2014 " Per mbrojtjen e cilesise se ajrit te mjedisit " dhe - VKM nr. 594, date 10.09.2014 " Per miratimin e Strategjise Kombetare te Cilesise se Ajrit "	menyre te tille qe shmangin, parandalojne apo reduktojne efektet e demshme ne shendetin e njerezve dhe ne mjedisin ne teresi; 2. Perlllogaritjen e cilesise se ajrit te ambientit ne Vendet Anetare me baze metoda dhe kriteret te perbashketa; 3. Sigurimin e informacionit mbi cilesine e ajrit te ambientit ne menyre qe te ndihmoje luften kunder ndotjes dhe shqetesimit te ajrit dhe te monitoroje prirjet dhe permiresimet qe vijne si rezultat i masave kombetare dhe te Komunitetit; 4. Garantimin se informacioni i tille mbi cilesine e ajrit te ambientit do t'i behet i disponueshem publikut; 5. Mirembajtjen e cilesise se ajrit atje ku eshte e mire dhe permiresimin e saj ne raste te tjera; 6. Nxitjen e rritjes se bashkepunimit midis Vendeve Anetare per reduktimin e ndotjes se ajrit. Objektivat e Direktives 2004/107/CE jane te: (a) te percaktoje nje vlere te synuar per perqendrimin e arsenikut , kadmiumit , nikelit dhe benzo (a) pirenit ne ajrin e ambientit me qellim shmangien , parandalimin ose reduktimin e efekteve te demshme te arsenikut , kadmiumit , nikelit dhe hidrokarbureve policiklike aromatike ne shendetin e njeriut dhe ne mjedis si nje i tere; (b) te sigurojne, ne lidhje me arsenikun, kadmiumin, nikelin dhe hidrokarburet policiklike aromatike, qe cilesia e ajrit te ambientit eshte ruajtur atje ku ajo eshte e mire dhe eshte permiresuar ne raste te tjera; (c) te percaktoje metodat e perbashketa dhe kriteret per vleresimin e perqendrimeve te arsenikut, kadmiumit, nikelit dhe hidrokarbureve policiklike aromatike ne ajrin e ambientit si dhe per depozitimin e arsenikut, kadmiumit, merkurit, nikelit dhe hidrokarbureve policiklike aromatike; (d) te siguroje qe informacioni i duhur mbi perqendrimet e arsenikut, kadmiumit, merkurit, nikelit dhe hidrokarbureve policiklike aromatike ne ajrin e ambientit si dhe mbi depozitimet e arsenikut, kadmiumit, merkurit, nikelit dhe hidrokarbureve policiklike aromatike eshte marre dhe te siguroje se ajo eshte vene ne dispozicion te publikut. SKZHI II percakton objektivat per nivelet e emetimeve ne ajer si me poshte: per NO_x - 40 µ/m³, per PM₁₀ - 40 µ/m³, per PM_{2,5} - 25 g / m³ dhe 20 g/m³ dhe SO₂ - 125 µ/ m³.		
Strategjia e BE per adaptimin ndaj ndryshimeve klimatike (COM (2013) 216 final).	Objektiva e pergjithshme e Strategjise se BE per adaptimin eshte te kontribuojne ne nje Evrope me elastike ndaj klimes. Kjo do te thote rritjen e punes pergatitore dhe te kapacitetit per t'ju pergjigjur ndikimeve nga ndryshimet klimatike ne nivel lokal, rajonal dhe kombetar, duke zhvilluar nje perafim logjik dhe duke permiresuar koordinimin.	Faktoret klimatike	OM 4

Dokumenti	Qellimi dhe objektiva	Lidhja me sektorin perkates te mjedisit	Lidhja me objektivat mjedisore
	Shqiperia ka ratifikuar Konventen e Vjenes dhe Protokollin e Montrealit, ne Tetor 1999, si dhe eshte anetare e Konventes Kuader te Kombeve te Bashkuara mbi Ndryshimet Klimatike (UNFCCC), qe nga Janari 1995. Shqiperia ka pergatitur dy Komunikime Kombetare ne 2002 dhe 2009, si dhe ka finalizuar me sukses vete vleresimin per pergatitjen e Komunikimit te Trete Kombetar te UNFCCC. Ne vitin 2016 eshte parashikuar te perfundoje hartimi i Strategjise Kombetare dhe Planit Kombetar te Veprimit per Ndryshimet Klimatike, me koheshtrirje 2016-2030.		
Vendimi 406/2009/EC per perpjekjet e Shteteve Anetare te zvogelojne emetimet e gazeve sere qe t'i plotesojne detyrimet e Komunitetit per zvogelimin e gazeve sere deri me 2020	Vendimi 406/2009/EC percakton kontributin minimal te vendeve anetare per te arritur detyrimin per zvogelimin e emetimit te gazeve 'sere' per periudhen nga 2013 deri ne 2020 per emetimet e gazeve 'sere' qe mbulohen nga ky vendim si dhe rregullat per arritjen e ketyre kontributeve dhe Vleresimin e tyre. Angazhimi per reduktimin e emetimeve te gazeve 'sere' i referohet: - emetimeve nga perdorimi i lendeve djegese ne shtepi dhe ne sektorin e sherbimeve; - emetimeve nga perdorimi i lendeve djegese ne sektorin e transportit; - emetimeve nga perdorimi i lendeve djegese ne ndermarrjet e vogla dhe te mesme dhe ne sektorin e energjise; - emetimet qe clirohen nga sektori i energjise; - emetimet nga proceset industriale; - perdorimi i tretesve dhe produkteve te tjere; - emetimet nga bujqesia; - emetimet nga administrimi i mbetjeve. Shqiperia akoma nuk e ka transpozuar kete vendim; eshte parashikuar te behet ne vitin 2018. Pra bie brenda afateve kohore te realizimit te Planit, keshtu qe dipsozitat e ketij vendimi lidhur me faktoret klimatike, duhet te adresohen perpara ne kohe. per me teper, SKZHI-II percakton kufijte e synuar per emetimet e gazeve 'sere' ne 2020 si me poshte: - Nje reduktim i synuar prej 8% i GHG-ve krahasuar me skenarin baze¹; dhe - Nje reduktim i synuar prej 40% ne sasine e HCFC-ve (hidroklorfluorkarbon).	Faktoret klimatike	OM 4
Direktiva 2000/60/EC (Direktiva Kuader e Ujit) (transpozuar ne legjislacionin shqiptar permes VKM	Direktiva percakton masat per arritjen e objektivit strategjik te statusit te mire ekologjik per ujerat ne vitin 2015.	Uji	OM 5

¹ Projektioni aktual i emetimeve te GHG ne 2020 tregon 18,000 Gg CO₂ ek. Ky projektion do te rishikohet ne kuader te Komunikimit te Trete Kombetar te UNFCCC. Ne rast te financimit te huaj per NAMA (masat adaptuese kombetare per reduktimin e GHG) reduktimi i GHG mund te rritet me 16% krahasuar me skenarin baze.

Dokumenti	Qellimi dhe objektiva	Lidhja me sektorin perkates te mjedisit	Lidhja me objektivat mjedisore
nr. 246, date 30.04.2014 "Per percaktimin e normave te cilesise se mjedisit per ujerat siperfaqesore")			
Direktiva 2008/56/EC qe vendos kuadrin per veprimin e komunitetit ne fushen e politikës mjedisore te detit (Direktiva Kuader e Strategjise Detare). Shqiperia planifikon ta adoptoje plotesisht kete strategji gjate tremujorit te funksit te vitit 2016 permes nje VKM-je specifike "Per permbajtjen, zhvillimin dhe zbatimin e Strategjise Mjedisore Detare".	Direktiva percakton kuadrin brenda se cilit vendet anetare duhet te marrin masat e nevojshme 'per te arritur apo mbajtur nje gjendje te mire mjedisore ne mjedisin detar' deri ne vitin 2020. Ne perputhje me kete Direktive jane hartuar dhe zbatuar strategjite detare, me qellim qe te: - mbrojne mjedisin detar, parandalojne degradimin e tij, apo, nese eshte e mundur, rivendosin ekosistemet detare ne zonat e prekuara nga efektet e demshme; - parandalojne dhe pakesojne nderhyrjet ne mjedisin detar me qellim eliminimin gradual te ndotjes dhe keshtu garantojne se nuk ka pasoja te medha per biodiversitetin detar, ekosistemet detare dhe shendetin e njeriut dhe se keto nuk jane te kercenuara.	Uji	OM 5
Direktiva 2008/105/EC per standartet e cilesise mjedisore ne fushen e politikave ujore (transpozuar ne legjislacionin shqiptar permes VKM nr. 246, date 30.04.2014 "Per percaktimin e normave te cilesise se mjedisit per ujerat siperfaqesore")	Kjo Direktive percakton standartet e cilesise mjedisore per substancat prioritare dhe ndotesit e tjere, sic percaktohet ne Direktiven 2000/60/EC me objektive arritjen e nje gjendjeje te mire kimike te ujerave siperfaqesore dhe ne perputhje me parashikimet dhe objektivat e Direktives 2000/60/EC mbi parandalimin e emetimit te substancave ne uje, duke ndare ujerat e zeza. VKM-ja qe transpozon Direktiven 2008/105/EC ne legjislacionin shqiptar percakton normativa te detajuara dhe gjithepershireset per Vleresimin e gjendjes kimike te ujerave siperfaqesore.	Uji	OM 5
Direktiva 2006/7/EC per Menaxhimin e Cilesise se Ujit per Larje (transpozuar ne legjislacionin shqiptar permes VKM nr. 246, date 30.04.2014 "Per percaktimin e normave te cilesise se mjedisit per ujerat siperfaqesore")	Direktiva percakton masat per te: a) monitoruar dhe klasifikuar sipas cilesise ujin per larje; b) menaxhuar cilesine e ujit per larje; dhe c) informuar publikun mbi cilesine e ujit per larje. Qellimi (objektiva) i kesaj Direktive eshte 'te ruaje, mbroje dhe permiresoje cilesine e mjedisit dhe te mbroje shendetin e njerezve, duke plotesuar Direktiven 2000/60/EC'.	Uji	OM 5
Direktiva e Keshillit 98/83/EC ne lidhje me cilesine e ujit te caktuar per konsumim njerezor (transpozuar ne	Direktiva e Keshillit 98/83/EC regullon cilesine e ujit qe perdoret per konsum nga njerezit. Uji eshte i shendetshem dhe i paster nese ai nuk permban mikroorganizma, parazite dhe cdo substance tjeter, te cilat ne sasi apo perqendrimet e caktuara perbejne nje rrezik potencial	Uji	OM 5

Dokumenti	Qellimi dhe objektiva	Lidhja me sektorin perkates te mjedisit	Lidhja me objektivat mjedisore
legjislacionin shqiptar permes VKM nr. 246, date 30.04.2014 "Per percaktimin e normave te cilesise se mjedisit per ujerat siperfaqesore")	per shendetin e njerezve. Objektiva e kesaj direktive eshte te mbroje shendetin e njerezve prej cdo efekti negativ apo ndotjeje te ujit qe perdoret per konsum nga njerezit, duke garantuar qe uji te jete i paster dhe i shendetshem.		
Direktiva 2006/118/EC per mbrojtjen e ujerave nentokesore nga ndotja dhe perkeqesimi (transpozuar ne legjislacionin shqiptar permes VKM nr. 246, date 30.04.2014 "Per percaktimin e normave te cilesise se mjedisit per ujerat siperfaqesore")	Direktiva 2006/118/EC per mbrojtjen e ujerave nentokesore nga ndotja dhe perkeqesimi percakton masa specifike per te parandaluar dhe kontrolluar ndotjen e ujerave nentokesore ne perputhje me Direktiven 2000/60/EC. Keto masa kryesisht perfshijne: - kriteret per Vleresimin e statusit kimik te ujit nentokesor, dhe - kriteret per identifikimin dhe kthimin mbrapsht te tendencave te konsiderueshme dhe te qendrueshme te rritjes, dhe per percaktimin e pikenisjeve per tendencat e kunderta. Objektiva: 'Deri ne vitin 2015 duhet te arrihet nje status i mire kimik i ujit nentokesor'.	Uji	OM 5
Direktiva 2000/59/EC per mjediset e pritjes ne porte te mbetjeve qe gjenerohen nga anijet dhe tepricat e mbetura prej kargove. Shqiperia ka miratuar nje rregullore respektive per kete qellim.	Qellimi i Direktives eshte te reduktoje shkarkimet ne det te mbetjeve qe gjenerohen nga anijet dhe tepricat e mbetura prej kargove, vecanerisht shkarkimet ilegale. Objektiva: 'Forcimi i mbrojtjes se mjedisit detar duke permiresuar disponibilitetin dhe perdorimin e mjedisve pritese ne porte per mbetjet qe gjenerohen nga anijet dhe tepricat e mbetura prej kargove'. Zbatimi i rregullores qe transponon kete Direktive ne legjislacionin shqiptar kontribuon ne arritjen e nje gjendjeje te mire ekologjike per ujerat detare.	Uji	OM 5
Direktiva 2007/60/EC per vleresimin dhe menaxhimin e rreziqeve nga permbytjet (Direktiva e Permbytjeve). Shqiperia e ka perafuar pjeserisht kete direktive permes: - Ligji nr. 9860, date 21.01.2008 qe amendon Ligjin nr. 8518, date 30.7.1999 "Per Ujitjen dhe Kullimin" - VKM nr. 835, date 3.12.2004 "Per Planin Kombetar te Emergjencave Civile" - VKM nr. 267 date 07.05.2014 "Per miratimin e listes se substancave prioritare ne mjediset ujore"	Direktiva ka percaktuar negociatat nderkufitare lidhur me menaxhimin e rreziqeve nga permbytjet, dhe perfshin angazhime te rendesishme per te rritur transparencen dhe integrimin e qytetareve. Objektiva e directives se menaxhimit te rreziqeve nga permbytjet eshte te reduktoje rreziqet dhe pasojat negative te permbytjeve ne BE. Persa i perket Shqiperise, ne fund te 2015, dhe gjate tremujorit te pare te 2016, eshte parashikuar miratimi i dy VKM-ve: - VKM "Per kushtet dhe kriteret e nevojshme per krijimin, mbajtjen, menaxhimin dhe perditesimin e Kadastres Kombetare te Burimeve Ujore" - VKM "Per permbytjen, zhvillimin dhe zbatimin e Strategjise Kombetare per Ujerat, planet e menaxhimit te baseneve te lumenjve dhe planet e menaxhimit te rrezikut nga permbytjet" Kjo perpjekje do te garantoje perafrim te plote te legjislacionit shqiptar me kete direktive.	Uji	OM 5

Dokumenti	Qellimi dhe objektiva	Lidhja me sektorin perkates te mjedisit	Lidhja me objektivat mjedisore
Direktiva 2009/147/EC per mbrojtjen e zogjve te eger. Shqiperia e ka perafuar pjesersiht kete direktive, permes ligjeve: - Ligji nr. 68/2014 "Per disa shtesa dhe ndryshime ne ligjin nr. 9587, date 20.7.2006, "per mbrojtjen e biodiversitetit", te ndryshuar" - Ligji nr. 10006, date 23.10.2008; "Per mbrojtjen e faunes se eger" - Ligji nr. 10253, date 11.3.2010 "Per Gjuetine"	Direktiva ofron nje kornize te plote per mbrojtjen, menaxhimin dhe kontrollin e te gjitha zogjve te eger qe ndodhen ne BE. Direktiva udhazon shtetet anetare te marrin masa per te mbajtur popullacionin e te gjitha llojeve te zogjve te eger qe ndodhen ne shtetin e BE-se. Masa te tilla mund te perfshijne mirembajtjen dhe/ose ri-krijimin e vendbanimeve ne menyre qe te mbajne keto popullata te zogjve. Per te gjitha speciet e zogjve qe referohen ne Shtojcen I te Direktives si dhe per te gjitha speciet e rregullta migratore, qe kane nevojte per mbrojtje, vendet anetare duhet te krijojne Zonat e Vecanta te Mbrojtjes (ZVM), apo te quajtura zonat Natura 2000. Ne keto ZVM duhet garantuar qe popullatat e specieve gjenden ne nje shtate te favorshme. SKZHI II percakton si objektive strategjike "Ngritjen e rrjetit ekologjik "Natura 2000". Gjate periudhes 2015 – 2016 eshte parashikuar amendimi i ligjit "Per gjuetine", gje qe do te siguroje perafrimin e plote te kesaj Direktive ne legjislacionin shqiptar.	Mjedisi natyror	OM 6
Direktiva e Keshillit 92/43/EEC per ruajtjen e habitateve natyrore dhe te flores e faunes se eger. Shqiperia e ka perafuar pjesersiht kete direktive permes ligjeve: - Ligji nr. 68/2014 "Per disa shtesa dhe ndryshime ne ligjin nr. 9587, date 20.7.2006, "per mbrojtjen e biodiversitetit", te ndryshuar"; - Ligji nr.9868, date 4.2.2008. per disa shtesa dhe ndryshime ne ligjin nr.8906, date. 6.6.2002 "Per zonat e mbrojtura" - Ligji nr. 10006, date 23.10.2008 "Per mbrojtjen e faunes se eger""; - and - VKM nr. 866, date 10.12.2014 "Per miratimin e listes se habitateve natyrore, flores, faunes dhe zogjve me interes per komunitetin evropian"	Direktiva e habitateve kerkon qe Shtetet Anetare duhet te marrin masat e duhura per te menjanuar ne zonat e vecanta te ruajtjes shkaterrimin e habitateve natyrore dhe te habitateve te specieve si dhe shqetesimin e specieve per te cilat jane percaktuar zonat e Natura 2000, ne rastet kur ky shqetesim eshte dukshem i lidhur me objektivat e kesaj Direktive. Kjo dispozite aplikohet per ZVM-te e propozuara, sic percaktohet ne merputhje me procedurat dhe kriteret e direktives se habitateve. SKZHI II percakton si objektiva strategjike: - Nje rritje e synuar me 17% e siperfaqes se Zonave te Mbrojtura ne gjithe territorin, permes zgjerim dhe menaxhimit te integruar te zonave te mbrojtura; - Garantimi i statusit te mbrojtur per 5% te specieve dhe habitateve te kercenuara. Ne vitin 2014 eshte miratuar Ligji nr.9868, date 4.2.2008. per disa shtesa dhe ndryshime ne ligjin nr.8906, date. 6.6.2002 "Per zonat e mbrojtura", i cili ka siguruar perafrimin e plote te kesaj Direktive ne legjislacionin shqiptar	Mjedisi natyror	OM 6

Dokumenti	Qellimi dhe objektiva	Lidhja me sektorin perkates te mjedisit	Lidhja me objektivat mjedisore
Konventa e Bernes (Bern, 1979) (ratifikuar nga parlamenti i Shqiperise me Ligjin nr. 8294, date 2.3.1998)	Per ruajtjen e flores dhe faunes se eger dhe mjedisit natyror evropian. Objektiva kryesore eshte ruajtja e flores dhe faunes se eger dhe habitateve natyrore.	Mjedisi natyror	OM 6
Konventa Ramsar (Ramsar, 1971) (ratifikuar ne 29.3.1996)	Shtetet pale kane rene dakort qe te: - percaktojne ligatinat e territorit te tij te pershtatshme per tu perfshire ne listen e ligatinave me rendesi nderkombetare; - formulojne dhe zbatojne plane per promovimin dhe mbrojtjen e ligatinave te perfshira ne Liste, si dhe per perdorimin sa me racional te ligatinave ne territorin e tyre - promovojne ruajtjen e ligatinave dhe shpendeve ujore duke krijuar rezervate natyrore ne ligatina, te perfshira ose jo ne Liste, dhe siguron ruajtjen e tyre ne menyren me te pershtatshme; - marrin ne konsiderate pergjegjesine e tij nderkombetare per ruajtjen, menaxhimin dhe perdorimin racional te grupeve shtegtare te shpendeve ujore, si kur percakton nje hyrje ne Liste ashtu dhe kur ushtron te drejtat e tij per ndryshim ne kete Liste ne lidhje me ligatinat ne territorin e tij; - konsultojne njera tjetren rreth zbatimit te detyrimeve te dala nga kjo Konvente vecanerisht ne rastet kur nje ligatine shtrihet ne territorin e me shume se te nje shteti pale ose kur nje sistem uhor ndahet mes disa Shteteve Pale.	Mjedisi natyror	OM 6
Direktiva 2002/49/EC per vleresimin dhe administrimin e zhurmes ne mjedis. Shqiperia e ka perafuar pjeserisht kete Direktive permes Ligjit 39/2013 „Per disa ndryshime ne ligjin nr. 9774, date 12.7.2007 “per vleresimin dhe administrimin e zhurmes ne mjedis”.	Objektivi kryesor eshte menaxhimi i qendrueshem i zhurmes me qellim respektimin e niveleve te lejuara dhe mbrojtjen e shendetit te njerezve. percaktojne kerkesa specifike per zhurmat e gjeneruara nga sektore te tjere, sic eshte transporti rrugor, ajror, hekurudhor, zhurmat e gjeneruara nga pajisjet dhe makinerite. Ne tremujorin e fundit te vitit of 2017 eshte parashikuar miratimi i dy VKM-me: "Per kriteret, procedurat dhe rregullat per certifikim, pezullimin dhe heqjen e certifikates se ekspertit te zhurmes ne mjedis" and - Per perberjen dhe organizimin e Komitetit Teknik te Zhurmave (KTZH)" Kjo gje do te siguroje perafrimin e plote te kesaj Direktive ne legjislacionin shqiptar.	Zhurmat	OM 9
Direktiva 2008/96/EC mbi sigurine e infrastruktures rrugore (e perafuar plotesisht nepermjet Udhhezimit Nr. 9, date 3.07.2012 “Mbi auditimin dhe	Objektiva e kesaj Direktive eshte ‘garantimi i infrastruktures se sigurt rrugore per te gjithë perdoruesit e rruges’.	Popullsia dhe asetet materiale	OM 10

Dokumenti	Qellimi dhe objektiva	Lidhja me sektorin perkates te mjedisit	Lidhja me objektivat mjedisore
inspektimin e sigurise rrugore"			
Konventa Europiane per Mbrojtjen e Trashegimise Arkeologjike – Konventa e Maltes (MEKVAD) (Shqiperia ka aderuar permes miratimit te Ligjit nr. 9806 date 17.9.2007)	Konventa i referohet konceptit gjithepershires te ruajtjes se trashegimise arkeologjike. Ajo percakton lidhjen mes ruajtjes se trashegimise arkeologjike dhe planifikimit hapesor. Konventa kerkon qe cdo pale firmose te: - kerkoje te pajtoje dhe nderthure kerkesat perkatese te arkeologjise me planet hapesor duke siguruar qe arkeologet marrin pjese ne hartimin e politikave te planifikimit hapesor dhe ne faza te ndryshme te zbatimit te ketyre politikave; - siguroje qe arkeologet, planifikuesit urbane dhe ata hapesor konsultohen sistematikisht me njeri-tjetrin me qellim lejimin e modifikimit te atyre planeve hapesor qe kane te ngjare te demtojne trashegimine arkeologjike - siguroje kohe dhe burime te mjaftueshme per nje studim te duhur shkencor qe duhet te behet ne zonen perkatese dhe qe te publikohen rezultatet e atij studimi - siguroje qe vleresimi per ndikimin ne mjedis dhe vendimet rezultuese perfshijne konsideraten e plote mbi zonat arkeologjike dhe shtrirjet e tyre - garantoje konservimin <i>in situ</i>, kur eshte e mundur, te elementeve te trashegimise arkeologjike qe jane gjetur gjate kryerjes se aktiviteteve hapesor; - siguroje qe zonat arkeologjike jane te arritshme nga publiku, dhe se rruget hyrese per pranimin e nje numri te madh vizituesh, nuk demtojne vecorite arkeologjike dhe shkencore te ketyre zonave dhe mjedisit perreth. Objektiva: 'Zonat arkeologjike dhe pozicionimi i tyre duhen marre plotesisht ne konsiderate gjate hartimit te planeve e programeve dhe integritet te aktiviteteve. Elementet e trashegimise arkeologjike qe jane gjetur gjate kryerjes se aktiviteteve ne zone duhet te konservohen <i>in situ</i>, kur eshte e mundur.'	Trashegimia kulturore	OM 11
Konventa per Mbrojtjen e Trashegimise Arkitektonike te Europes – Konventa e Granades (Shqiperia ka aderuar permes miratimit te Ligjit nr. 9806 date 17.9.2007)	Konventa perforc konceptin gjithepershires ne ruajtjen e trashegimise arkitektonike (monumente, njesi arkitektonike, zona apo struktura memoriale). Konventa kerkon qe cdo pale pjesemarrrese te: - zbatoje mbikeqyrje dhe procedurat e autorizimeve te duhura ne perputhje me kerkesat e paracaktuara per mbrojtje ligjore te strukturave ne fjale; - parandaloje demtimin, rrenimin ose shkaterrimin e strukturave te mbrojtura. Politika e ruajtjes gjithepershires te trashegimise arkitektonike i detyron te gjitha palet firmose qe te: - perfshijne mbrojtjen e trashegimise arkitektonike si objektiv te rendesishem ne planifikimin hapesor dhe ate urban; - nxitin programet per restaurimin dhe mirembajtjen e trashegimise arkitektonike;	Trashegimia kulturore	OM 11

Dokumenti	Qellimi dhe objektiva	Lidhja me sektorin perkates te mjedisit	Lidhja me objektivat mjedisore
	- mundesojne qe ruajtja, rivitalizimi dhe permiresimi i trashegimise arkitektonike te behet nje karakteristike e rendesishme e politikave ne fushen e cultures, mbrojtjes se mjedisit dhe planifikimit hapesor; - aty ku eshte e mundur brenda procesit te planifikimit urban dhe hapesor, te nxitin ruajtjen dhe perdorimin e disa strukturave, te cilat individualisht nuk e justifikojne statusin e ruajtjes, por qe jane te rendesishme si pjese e zhvillimit urban apo rural dhe si element i cilesise se jetes; - nxitin perdorimin dhe zhvillimin e afesive dhe materialeve tradicionale, te cilat jane te rendesishme per te ardhmen e trashegimise arkitektonike. Objektiva: 'Ruajtja e Trashegimise Arkitektonike si nje qellim i rendesishem i planifikimit hapesor dhe atij urban.'		
Strategjia Kombetare per Zhvillim dhe Integrim, drafti i 2-te, 2015 - 2020	Strategjia e dyte Kombetare per Zhvillim dhe Integrim (SKZHI-II) paraqet vizionin e Shqiperise per zhvillimin e saj social, demokratik dhe ekonomik per periudhen 2015-2020, si dhe aspiraten per integrimin evropian. SKZHI-II shpjegon se si do te arrihet ky vizion permes politikave dhe strategjive te qeverise, duke synuar ne: ▪ Shnderrimin e Shqiperise ne nje vend te denje per t'u anetaresuar ne Bashkimin Evropian, ▪ Arritjen e standarteve qe i sherbejne qytetareve, rritjes se mireqenies se tyre dhe garantimit te mbrojtjes se te drejtave te tyre, dhe ▪ Hartimit te politikave qe nxitin konkurruesmerine dhe prosperitetin ekonomik ne Shqiperi si dhe krahasuar me vendet e rajonit dhe me gjere. SKZHI-II eshte nje komponent kyc i Sistemit te Planifikimit te Integruar (SPI) ne Shqiperi. SPI perhet nga nje komplet parimesh operacionale, te cilat garantojne se planifikimi dhe zbatimi i politikave te qeverise behen ne nje menyre koherente, efektive dhe te integruar. Kuadri kohor 2015-2020 i SKZHI-II eshte harmonizuar me periudhen vijuese 2014-2020 te planifikimit financiar te BE-se, me Strategjine e Lisbones deri ne 2020, dhe me tre ciklet vijues Kuadrit Afatmesem Buxhetor. Pervet ketyre proceseve, SKZHI-II eshte harmonizuar edhe me procese dhe dokumente te tjere kyc te zhvillimit dhe reformimit strategjik, si me poshte: ▪ Dokumenti Tregues Strategjik per Shqiperine (2014-2020), referuar gjithashtu edhe si Dokumenti Strategjik i Komisionit Evropian per Venden; ▪ Programi Kombetar i Reformave Ekonomike (PKRE) 2015-2017, perfshire Strategjine e Zhvillimit te Bizneseve dhe Investimeve 2014-2020; ▪ Strategjia e Administrimit te Financave Publike 2014-2020; ▪ Strategjia e Evropes Jug-Lindore 2020 (SEE2020) – Punesimi dhe Prosperiteti ne Perspektiven Evropiane; ▪ Plani Kombetar per Integrimin Evropian (PKIE) 2014-2020;	Toka Ajri Faktoret klimatike Uji Mjedisi natyror Mbetjet Zhurma Popullsia dhe asetet materiale Trashegimia kulturore Peisazhi	OM 1 OM 2 OM 3 OM 4 OM 5 OM 6 OM 7 OM 8 OM 9 OM 10 OM 11 OM 12

Dokumenti	Qellimi dhe objektiva	Lidhja me sektorin perkates te mjedisit	Lidhja me objektivat mjedisore
	- Raportet e progresit te BE dhe Bankes Boterore (sic eshte Kuadri i Financimit te Vendit 2015-2020); dhe - Raporte te hartuara nga partnered e Shqiperise qe kane lidhje me strategjite per zhvillim kombetar dhe integrimin ne BE. Integrimi ne BE eshte qellimi madhor. Mireqeverisja, demokracia dhe sundimi i ligjit perbejne themelet mbi te cilat do te arrihet vizioni i SKZHI-II. Kjo do te mbeshtetet nga kater shtylla: - Rritja permes stabilitetit makroekonomik dhe fiskal perben Shtyllen 1 te mbeshtetjes per arritjen e vizionit te SKZHI-II. - Rritja permes rritjes se konkurruesmerise perben Shtyllen 2. - Investimi tek njerezit dhe kohezioni social perben Shtyllen 3. - Rritja permes perdorimit te qendrushem te burimeve perben Shtyllen 4.		

*Burimi: Plani Kombetar per Integrimin Evropian – Shqiperi
Strategjia Kombetare per Integrimin Evropian*

6.1.2. Identifikimi i ndikimeve mjedisore

Ndikimet mjedisore qe mund te shkaktohen nga aktivitetet e parashkuara ne Plan jane pervijuar ne Tabelen 6-2 me poshte.

6-2_ Identifikimi i ndikimeve potenciale mjedisore

Sektori i mjedisit	Percaktimi i ndikimeve qe mund te vleresohen ne raportin e VSM-se	Vleresimi PO/JO
Toka	- fragmentimi i zonave me aktivitet te dendur bujqesor apo zona pyjore - perdorimi i burimeve te energjise se rinovueshme dhe karburanteve 'bio' - administrimi i mbetjeve te gjeneruar nga aktivitetet e nderhyrjeve infrastrukturore	PO
Ajri	- emetimi i ndotesve ne ajer, te cilet kane ndikime te demshme tek ekosistemet dhe biodiversiteti - emetimi i ndotesve per te cilet jane percaktuar kufijte e siperme ne nivel kombetar - ndikimi ne shendet (sistemi respirator) ne rastet e nje pranie te larte te ndotesve ne ajer	PO
Faktoret klimatike	- ndjeshmeria e rrjeteve dhe strukturave ndaj situatave ekstreme te motit - emetimet e gazrave 'sere' qe shkaktohen nga djegia e karburanteve	PO
Uji	- siguria nga permbytjet - ndikimet e substancave te rrezikshme ne cilesine e ujerave siperfaqesore dhe nentokesore, ne rast te derdhjeve aksidentale te tyre - ndikimet tek ujesjellesat dhe cilesia e ujit te pijshem - ndikimet mbi ujerat qe perdoren per larje (plazh)	PO
Mjedisi natyror (biodiversiteti, habitatet, zonat e mbrojtura)	- fragmentimi i habitateve - ndikim ne linjat e migrimit te kafsheve - ndikim ne integritetin dhe funksionalitetin e zonave te mbrojtura dhe te zonave te Natura 2000 - ndikime mbi tipologjine dhe cilesite e vecorive te cmuara natyrore	PO
Mbetjet	- ndikimet nga zona te ndotura te njohura si Hot-Spote (mbetje kimike, materiale te rrezikshme) qe akoma nuk jane sistemuar - ndikimet nga vend depozitime te hapura (te ligjshme dhe te paligjshme) - kapacitet i pamjaftueshem i landfilleve ekzistues / mungesa e tyre - mbetjet inerte, mbetjet e rrezikshme, mbetjet spitalore dhe mbetjet e kafsheve nuk trajtohen sipas kerkesave ligjore - ndarja ne burim e mbetjeve / riciklimi (kuadri ligjor eshte plotesuar qe prej vitit 2011, por nuk zbatohet ne praktike).	PO
Zhurma	- ndotja akustike qe shkaktohet gjate ndertimit dhe shfrytezimit te infrastruktures perkatese dhe ndikimi tek shendet i njerezve	PO
Popullsia dhe asetet materiale	- ndikime mbi asetet materiale per shkak te nevojës per hapësire - aksesibiliteti dhe lidhjet mes zonave/rajoneve te ndryshme - ndikimet qe lidhen me sigurine rrugore	PO
Trashegimia kulturore	- ndikime ne elementet e trashegimise kulturore	PO
Peisazhi	- ndryshimi i peisazhit dhe i vecorive pamore te hapësirës	PO

6.2. Metodika e Vleresimit te ndikimit ne mjedis

Vleresimi i paraqitur ne Seksionin 9 eshte pergatitur ne perputhje me kerkesat e Ligjit 91/2013 “Per Vleresimin Strategjik Mjedisor”, ku jepet edhe pervijimi dhe permbytja e raportit te VSM-se. Ndikimet e rendesishme te Planit ne mjedis dhe objektivat mjedisore jane analizuar dhe vleresuar sipas shkalleva te meposhtme:

A – s’ka ndikim/ndikim pozitiv

B – ndikim i parendesishem

C – ndikimi behet i parendesishem per shkak te zbatimit te masave zbutese

D – ndikim i rendesishem

E – ndikim shkaterrues

X – Vleresimi i ndikimit nuk eshte i mundur

Vleresimi i ndikimeve te Planit sipas shkalles A, B dhe C do te thote qe ndikimet e zbatimit te Planit ndaj arritjes se objektiveve mjedisore jane te pranueshme. Ndikimet e parendesishme jane vleresuar me B, ndersa ndikimet qe behen te pranueshme vetem pas zbatimit te masave zbutese perkatese, jane vleresuar me C. Shkallet D dhe E nenkuptojne se ndikimet e zbatimit te Planit ndaj arritjes se objektiveve mjedisore jane te papranueshme. Me poshte jane pershkruar indikatorët dhe kriteret e Vleresimit si dhe shkallet perkatese te Vleresimit per secilen objektive mjedisore.

Pershkrimi i kriterëve dhe metodologjise se Vleresimit per objektivat mjedisore

- Toka

Ne tabelen me poshte jane pershkruar kriteret e Vleresimit dhe metodologjia per OM 1: Garantimi i menaxhimit dhe perdorimit te qendrueshem te tokes dhe mbrojtja e saj.

Indikator / kriteri i Vleresimit	Shkalla e Vleresimit
- ndryshimi i strukture aktuale te perdorimit te tokes dhe pyjeve (zbatimi i aktiviteteteve qe lidhen me nderhyrjet infrastrukturore ne toka bujqesore dhe zona pyjore do te coje ne humbjen dhe/ose ndryshimin e perhershem te kategorise se perdorimit te tyre (nga toke bujqesore apo zone pyjore ne truall ndertimi apo ndonje kategori tjeter)) - ndryshimi i strukture se perdorimit te tokes bujqesore me potencial te mire prodhues (zbatimi i aktiviteteteve qe lidhen me nderhyrjet infrastrukturore ne toka bujqesore me potencial te mire prodhues do te coje ne humbjen e perhershme te tokes bujqesore me cilesi te larte) - probabiliteti i zbatimit te aktiviteteteve qe lidhen me nderhyrjet infrastrukturore ne zona pyjore me status te vecante (zbatimi i aktiviteteteve qe lidhen me nderhyrjet infrastrukturore ne zona pyjore me status te vecante mbrojtjeje / konservimi mund te preke ne menyre te konsiderueshme ato cilesi per te cilat zona eshte vene nen kete status) - probabiliteti i zbatimit te aktiviteteteve qe lidhen me nderhyrjet infrastrukturore	A – s’ka ndikim/ndikim pozitiv: Aktivitetet e parashikuara nuk prekin zonat pyjore apo token bujqesore, sipas ndarjes aktuale te perdorimit te tokes. B – ndikim i parendesishem: Nese zbatohen dispozitat ligjore, ndikimi mbi perdorimin e qendrueshem te tokes bujqesore dhe pyjeve do te jete i parendesishem, pavaresisht faktit se aktivitetet do te zbatohen ne toka bujqesore me potencial te mire prodhues, apo ne zona pyjore me nje funksion te mirepercaktuar te prodhimit te lendes drusore. C – ndikimi behet i parendesishem per shkak te zbatimit te masave zbutese: Probabiliteti i ndryshimit te strukture aktuale te perdorimit te tokes bujqesore dhe pyjeve eshte i larte. Infrastruktura do te shtrihet ne toka bujqesore me potencial te mire prodhues, apo ne zona pyjore me nje funksion te mirepercaktuar te prodhimit te lendes drusore. Duhet parashikuar masa zbutese per te reduktuar ndikimin. D – ndikim i rendesishem: Probabiliteti i ndryshimit te strukture aktuale te perdorimit te tokes bujqesore dhe pyjeve eshte shume i larte. Ndikimi mbi perdorimin e qendrueshem te tokes bujqesore dhe te pyjeve do te jete i konsiderueshem. Infrastruktura do te shtrihet ne toka bujqesore me potencial te mire prodhues, apo ne zona pyjore me nje funksion te mirepercaktuar te prodhimit te lendes drusore. Nuk mund te merren masa zbutese per te reduktuar ndikimin. E – ndikim shkaterrues: Probabiliteti i ndryshimit te strukture aktuale te perdorimit te tokes bujqesore me potencial te mire prodhues, apo te zonave pyjore me nje funksion te mirepercaktuar te prodhimit te lendes drusore eshte kaq i madh sa qe ndikimi ne

ne zona pyjore me nje funksion te mirepercaktuar te prodhimit te lendes drusore <i>(zbatimi i aktiviteteteve qe lidhen me nderhyrjet infrastrukture ne zona pyjore me nje funksion te mirepercaktuar te prodhimit te lendes drusore do te coje ne humbjen e perhershme te ketyre zonave)</i>	bujqesi dhe pyje do te kete pasoja shkaterruese. X – Vleresimi i ndikimit nuk eshte i mundur: Ndikimi nuk mund te vleresohet per shkak te mungeses se te dhenave.
--	--

Ne tabelen me poshte jane pershkruar kriteret e Vleresimit dhe metodologjia per OM 2: Parandalimi i shfrytezimit te burimeve natyrore, duke rritur nivelin e perdorimit te materialeve te riciklueshme nga mbetjet qe gjenerohen gjate ndertimit / rehabilitimit te infrastruktures.

Indikatori / kriteri i Vleresimit	Shkalla e Vleresimit
- niveli i riciklimit te mbetjeve qe gjenerohen gjate ndertimit / rehabilitimit te infrastruktures fizike <i>(aktivitetet qe lidhen me ndertimin / rehabilitimin e infrastruktures fizike duhet te garantojne se te pakten 55% e mbetjeve qe gjenerohen duhet te riciklohen, dhe materiali qe germohet duhet, sa me shume te jete e mundur te riciklohet duke u perdorur ne mbushjet gjate ndertimeve)</i>	A – s’ka ndikim/ndikim pozitiv: Aktivitetet e parashikuara nuk do te shkaktojne mbetje nga punimet e ndertimit apo germimet. B – ndikim i parendesishem: Zbatimi i aktiviteteteve do te gjeneroje mbetje nga ndertimi. Megjithate, ato do te perpunohen totalisht, nderkohe qe 55% e tyre do te riperdoren si mbetje ndertimore e riciklueshme. C – ndikimi behet i parendesishem per shkak te zbatimit te masave zbutese: Zbatimi i aktiviteteteve do te gjeneroje mbetje nga ndertimi. Megjithate, per shkak te vecorive cilesore te mbetjeve, ato nuk mund te perpunohen dhe nuk mund te garantohet se 55% e tyre do te riperdoren, ne rast se nuk zbatohen masat zbutese. D – ndikim i rendesishem: Zbatimi i aktiviteteteve do te gjeneroje mbetje nga ndertimi. Megjithate, per shkak te vecorive cilesore te mbetjeve, te pakten 55% e tyre nuk mund te perpunohen dhe riperdoren. Nuk mund te merren masa zbutese per te rritur sasine e mbetjeve te ricikluara. E – ndikim shkaterrues: Zbatimi i aktiviteteteve do te gjeneroje mbetje nga ndertimi, per te cilat duhet te organizohet procesi i largimit. X – Vleresimi i ndikimit nuk eshte i mundur: Ndikimi nuk mund te vleresohet per shkak te mungeses se te dhenave.

- **Ajri**

Ne tabelen me poshte jane pershkruar kriteret e Vleresimit dhe metodologjia per OM 3: Garantimi i arritjes se objektivave afatgjata per sasite vjetore te shkarkimeve te ndotesve, per te arritur perputhshmerine me kufijte maksimale te lejueshem nga BE per shkarkimet e ndotesve atmosferike.

Indikatori / kriteri i Vleresimit	Shkalla e Vleresimit
- sasia vjetore e emetimeve te ndotesve ne ajer, dmth e oksideve te squfurit, oksideve te azotit, lendes organike volatile pa permbajtje metani, amoniakut dhe pjesezave <i>(permiresime te matshme te cilesise se ajrit duke arritur nivelet e synuara te ndotesve e ajrit ne lidhje me shenetin e njerezve, sipas vlerave respektive: per NOx - 40 μm^3, per PM₁₀ - 40 μm^3, per PM_{2,5} - 25 g/m³ dhe 20 g/m³ dhe SO₂ - 125 μm^3.</i> - numri vjetor i diteve kur tejkalohet niveli i ndotjes se ajrit me pjeseza, i matur ne	A – s’ka ndikim/ndikim pozitiv: Aktivitetet e parashikuara nuk do te shkaktojne emetime te ndotesve ne ajer (perfshire edhe pjesezat), per te cilat jane percaktuar kufijte maksimale te emetimit ne nivel kombetar. Zbatimi i aktiviteteteve do te redukoje emetimet e ndotesve. B – ndikim i parendesishem: Zbatimi i aktiviteteteve do te shkaktojne emetime te ndotesve ne ajer (perfshire edhe pjesezat), per te cilat jane percaktuar kufijte maksimale te emetimit ne nivel kombetar, por jo deri ne ate mase sa te tejkalohen kufijte e percaktuar ne SKZHI-II. C – ndikimi behet i parendesishem per shkak te zbatimit te masave zbutese: Zbatimi i aktiviteteteve do te shkaktojne emetime te ndotesve ne ajer (perfshire edhe pjesezat), per te cilat jane

pikat e monitorimit, te cilat jane te ekspozuara ndaj emetimeve te ndotesve (duhet te reduktohet me 40% numri i diteve kur tejkalohe nivel i ndotjes se ajrit me pjeseza; sa me pak dite me ndotje te larte te ajrit, aq me i ulet eshte ndikimi tek shendeti i njerezve dhe kostoja per shoqerine, per shkak te numrit relativisht te larte te njerezve te ekspozuar, shendeti i te cileve preket nga ky faktor)	percaktuar kufijte maksimale te emetimit ne nivel kombetar deri ne ate mase sa do te tejkalohe kufijte e percaktuar ne SKZHI-II. per te reduktuar emetimet duhet te parashikohen dhe zbatohen masa zbutese ne menyre qe niveli maksimal i emetimeve te zbrese ne kufijte e parashikuar ne SKZHI-II. D – ndikim i rendesishem: Zbatimi i aktiviteteve do te shkaktoje emetime te ndotesve ne ajer (perfshire edhe pjesezat), per te cilat jane percaktuar kufijte maksimale te emetimit ne nivel kombetar deri ne ate mase sa do te tejkalohe kufijte e percaktuar ne SKZHI-II. Nuk mund te merren masa zbutese per te reduktuar nivelin e emetimeve nen kufijte e percaktuar dhe per te mbajtur ndikimin nen nivelin e percaktuar te ndotjes se ajrit me pjeseza. E – ndikim shkatterues: Zbatimi i aktiviteteve do te shkaktoje emetime te ndotesve ne ajer (perfshire edhe pjesezat), per te cilat jane percaktuar kufijte maksimale te emetimit ne nivel kombetar deri ne ate mase sa kufijte e percaktuar ne SKZHI-II do te tejkalohe ne menyre te konsiderueshme dhe ndotja e ajrit me pjeseza do te jete ne nivel te tille qe do te kete nje efekt te konsiderueshem dhe te demshem mbi shendetin e njerezve. X – Vleresimi i ndikimit nuk eshte i mundur: Ndikimi nuk mund te vleresohet per shkak te mungeses se te dhenave
--	--

• Faktoret klimatike

Ne tabelen me poshte jane pershkruar kriteret e Vleresimit dhe metodologjia per OM 4: Adoptimi i infrastruktures ne pergjigje te ndryshimeve klimatike dhe reduktimi i sasive vjetore te emetimeve te gazeve sere ne nivelet e percaktuara ne SKZHI II.

Indikatori / kriteri i Vleresimit	Shkalla e Vleresimit
- adaptimi i infrastruktures perkatese ndaj ndryshimeve klimatike (aktivitetet qe lidhen me ndertimin / rehabilitimin e infrastruktures perkatese duhet te perfshijne aktivite qe zvogelojne apo parandalojne pasojat e ndryshimeve klimatike, vecanerisht te permytjeve, debores dhe ngricave) - sasia vjetore e emetimeve te gazeve 'sere' (sasia maksimale e emetimeve te gazeve 'sere' nuk duhet te tejkaloje sasine e synuar vjetore prej 18,000 Gg CO₂ ekuivalent ne 2020².) Ndikimet kumulative te te gjitha aktiviteteve te Planit nuk duhet te shkaktojne nje sasi vjetore nga te gjitha burimet e emetimeve te gazeve 'sere' qe te tejkaloje vlerat e synuara qe jepen ne SKZHI-II lidhur me Reduktimin e Emetimeve te Gazeve 'Sere' ne 2020.)	A – s'ka ndikim/ndikim pozitiv: Aktivitetet e parashikuara garantojne adaptimin ndaj ndryshimeve klimatike, apo nje gje e tille s'ka nevojte te garantohet; aktivitetet e parashikuara nuk do te shkaktojne rritje te emetimeve te gazeve 'sere'. Zbatimi i aktiviteteve do te reduktojte emetimet e gazeve 'sere'. B – ndikim i parendesishem: Aktivitetet e parashikuara garantojne adaptimin ndaj ndryshimeve klimatike, apo nje gje e tille s'ka nevojte te garantohet. Emetimeve e gazeve 'sere' do te rriten, por por jo deri ne ate mase sa te tejkalohe kufijte e percaktuar ne SKZHI-II. C – ndikimi behet i parendesishem per shkak te zbatimit te masave zbutese: Aktivitetet e parashikuara garantojne adaptimin ndaj ndryshimeve klimatike, apo nje gje e tille s'ka nevojte te garantohet. Emetimeve e gazeve 'sere' do te rriten deri ne ate mase sa do te tejkalohe kufijte e percaktuar ne SKZHI-II. per te reduktuar emetimet duhet te parashikohen dhe zbatohen masa zbutese, te cilat do te garantojne qe niveli i emetimeve nuk do te kaloje kufijte e parashikuar ne SKZHI-II. D – ndikim i rendesishem: Aktivitetet e parashikuara garantojne adaptimin ndaj ndryshimeve klimatike, apo nje gje e tille s'ka nevojte te garantohet. Emetimeve e gazeve 'sere' do te rriten deri ne ate mase sa do te tejkalohe kufijte e percaktuar ne SKZHI-II. Nuk mund te merren masa zbutese per te reduktuar nivelin e

² Projektioni aktual i emetimeve te GHG ne 2020 tregon 18,000 Gg CO₂ ek. Ky projektion do te rishikohet ne kuader te Komunikimit te Trete Kombetar te UNFCCC. Ne rast te financimit te huaj per NAMA (masat adaptuese kombetare per reduktimin e GHG) reduktimi i GHG mund te rritet me 16% krahasuar me skenarin baze.

	emetimeve nen kufijte e percaktuar. E – ndikim shkaterrues: Aktivitetet e parashikuara nuk garantojne adaptimin ndaj ndryshimeve klimatike, apo zbatimimi i aktiviteteve do te rrite emetimet e gazeve 'sere' deri ne ate mase sa kufijte e percaktuar ne SKZHI-II do te tejkalohen ne menyre te konsiderueshme. X – Vleresimi i ndikimit nuk eshte i mundur: Ndikimi nuk mund te vleresohet per shkak te mungeses se te dhenave.
--	--

- Uji

Ne tabelen me poshte jane pershkruar kriteret e Vleresimit dhe metodologjia per OM 5: Kufizimi i efekteve negative mbi ujerat nentokesore dhe siperfaqesore, ujerat e njelmet, ujerat bregdetare dhe burimet e ujit te pijshem.

Indikatori / kriteri i Vleresimit	Shkalla e Vleresimit
- mundesi nderhyrjeje ne zonat me burime ujore te mbrojtura (zbatimimi i aktiviteteve jashte zonave me burime ujore do te thote me pak mundesi per ndotjen e ujit nentokesor qe perdoret si burim furnizimi me uje) - mundesi nderhyrjeje ne zonat me burime ujore per larje (zbatimimi i aktiviteteve ne zonat me burime ujore per larje do te thote me shume mundesi per ndotjen e ujerave qe perdoren per larje) - mundesi nderhyrjeje ne zonat me rrezik permbytjeje (zbatimimi i aktiviteteve ne zonat me rrezik permbytjeje redukton zonat mbrojtese dhe rrit mundesine per deme nga permbytjet) - mundesi nderhyrjeje ne zonat ujembajtese me nje nivel te larte te prekshmerise (zbatimimi i aktiviteteve ne zonat ujembajtese me nje nivel te larte te prekshmerise do te thote me shume mundesi per ndotjen e ujerave nentokesore)	A – s'ka ndikim/ndikim pozitiv: Aktivitetet nuk do te ushtrojne trysni shtese mbi ujerat nentokesore dhe siperfaqesore, ujerat e njelmet, ujerat bregdetare dhe burimet e ujit te pijshem, apo ndikimi do te jete pozitiv. B – ndikim i parendesishem: Nese zbatohen dispozitat perkatese ligjore, ndikimi mbi ujerat nentokesore dhe siperfaqesore, ujerat e njelmet, ujerat bregdetare dhe burimet e ujit te pijshem do te jete i parendesishem, pavaresisht faktit se aktivitetet mund te zbatohen ne zona me burime ujore te mbrojtura, ne zona ujembajtese me nje nivel te larte te prekshmerise, ne zona me burime ujore per larje apo ne zona me rrezik permbytjeje. C – ndikimi behet i parendesishem per shkak te zbatimit te masave zbutese: Megjithatë zbatimin e dispozitave ligjore, trysnia mbi ujerat nentokesore dhe siperfaqesore, ujerat e njelmet, ujerat bregdetare dhe burimet e ujit te pijshem mund te jete e madhe, sidomos per shkak se probabiliteti i zbatimit te aktiviteteve ne zona me burime ujore te mbrojtura, ne zona ujembajtese me nje nivel te larte te prekshmerise, ne zona me burime ujore per larje apo ne zona me rrezik permbytjeje, eshte i larte. Duhet parashikuar dhe zbatuar masa zbutese per te reduktuar ndikimin. D – ndikim i rendesishem: Megjithatë zbatimin e dispozitave ligjore, trysnia mbi ujerat nentokesore dhe siperfaqesore, ujerat e njelmet, ujerat bregdetare dhe burimet e ujit te pijshem do te jete e madhe, sidomos per shkak se probabiliteti i zbatimit te aktiviteteve ne zona me burime ujore te mbrojtura, ne zona ujembajtese me nje nivel te larte te prekshmerise, ne zona me burime ujore per larje apo ne zona me rrezik permbytjeje, eshte shume i larte. Nuk mund te merren masa zbutese per te reduktuar ndikimin. E – ndikim shkaterrues: Megjithatë zbatimin e dispozitave ligjore, trysnia mbi ujerat nentokesore dhe siperfaqesore, ujerat e njelmet, ujerat bregdetare dhe burimet e ujit te pijshem do te jete jashtezakonisht e madhe, sidomos per shkak se probabiliteti i zbatimit te aktiviteteve ne zona me burime ujore te mbrojtura, ne zona ujembajtese me nje nivel te larte te prekshmerise, ne zona me burime ujore per larje apo ne zona me rrezik permbytjeje, eshte shume i larte. Mitigation Nuk mund te merren masa zbutese per te reduktuar ndikimin. X – Vleresimi i ndikimit nuk eshte i mundur: Ndikimi nuk mund te vleresohet per shkak te mungeses se te dhenave.

- **Mjedisi natyror**

Ne tabelen me poshte jane pershkruar kriteret e Vleresimit dhe metodologjia per OM 6: Garantimi i kohezionit te popullatave dhe mbrojtjes se biodiversitetit.

Indikatori / kriteri i Vleresimit	Shkalla e Vleresimit
- mundesia e nderhyrjes ne zonat Qendrore te habitateve te mishngrenesve te medhenj <i>(zbatimi i aktiviteteteve qe lidhen me nderhyrjet infrastrukturore ne zonat e rendesishme ekologjike te habitateve te mishngrenesve te medhenj do te sjelle nje trysni me te madhe mbi keta lloje dhe do te nderprese linjat e migrimit; ka mundesi potenciale per ndikim tek biodiversiteti ne nivel rajonal dhe nderkufitar)</i> - mundesia e nderhyrjes ne zonat me pyje te dendura <i>(planifikimi i infrastruktures se re ne zona me pyje te dendura do te sjelle ndikime negative mbi kafshet e egra dhe do te nderprese linjat e migrimit; ka mundesi potenciale per ndikim tek biodiversiteti ne nivel lokal dhe rajonal)</i>	A – s’ka ndikim/ndikim pozitiv: Nuk do te kete ndikim ne kohezionin e popullatave dhe ne mbrojtjen e biodiversitetit, apo ndikimi do te jete pozitiv. B – ndikim i parendesishem: Nese zbatohen dispozitat perkatese ligjore, ndikimi ne kohezionin e popullatave dhe ne mbrojtjen e biodiversitetit do te jete i parendesishem. C – ndikimi behet i parendesishem per shkak te zbatimit te masave zbutese: Megjithatë zbatimin e dispozitave ligjore, nuk mund te garantohet kohezioni i popullatave dhe mbrojtja e biodiversitetit. Duhet parashikuar dhe zbatuar masa zbutese per te reduktuar ndikimet e rendesishme. D – ndikim i rendesishem: Megjithatë zbatimin e dispozitave ligjore, nuk mund te garantohet kohezioni i popullatave dhe mbrojtja e biodiversitetit. Nuk eshte e mundur te merren masa zbutese per te reduktuar ndikimin. E – ndikim shkaterrues: Megjithatë zbatimin e dispozitave ligjore, ndikimi mbi kohezionin e popullatave dhe mbrojtjen e biodiversitetit eshte shkaterrues. Nuk eshte e mundur te merren masa zbutese per te reduktuar ndikimin. X – Vleresimi i ndikimit nuk eshte i mundur: Ndikimi nuk mund te vleresohet per shkak te mungeses se te dhenave.

Ne tabelen me poshte jane pershkruar kriteret e Vleresimit dhe metodologjia per OM 7: Ruajtja e zonave qe kane nje status te vecante mbrojtjeje, prej aktiviteteteve me ndikime te konsiderueshme.

Indikatori / kriteri i Vleresimit	Shkalla e Vleresimit
- mundesia e nderhyrjes ne zonat e Natura 2000 dhe/ose zonat e mbrojtura <i>(zbatimi i aktiviteteteve qe lidhen me nderhyrjet infrastrukturore ne zonat e mbrojtura do te sjelle ndikime negative ne funksionimin dhe kohezionin e ketyre zonave, si dhe tek speciet dhe llojet e vecanta te habitateve)</i> - mundesia e nderhyrjes ne zonat me vlera te vecanta natyrore <i>(zbatimi i aktiviteteteve qe lidhen me nderhyrjet infrastrukturore ne zonat me vlera te vecanta natyrore do te sjelle ndikime negative ne llojin dhe cilesine e ketyre vlerave te vecanta natyrore)</i>	A – s’ka ndikim/ndikim pozitiv: Nuk do te kete ndikim ne zonat natyrore me status mbrojtjeje, apo ndikimi do te jete pozitiv. B – ndikim i parendesishem: Nese zbatohen dispozitat perkatese ligjore, ndikimi ne zonat natyrore me status mbrojtjeje do te jete i parendesishem, megjithatë faktin se ka mundesi te nderhyrjes se aktiviteteteve ne zonat natyrore me status mbrojtjeje dhe ne zonat me vlera te vecanta natyrore. C – ndikimi behet i parendesishem per shkak te zbatimit te masave zbutese: Megjithatë zbatimin e dispozitave ligjore, zonat natyrore me status mbrojtjeje nuk mund te mbrohen. Duhet parashikuar dhe zbatuar masa zbutese per te reduktuar ndikimet e rendesishme. D – ndikim i rendesishem: Megjithatë zbatimin e dispozitave ligjore, zonat natyrore me status mbrojtjeje nuk mund te mbrohen. Nuk eshte e mundur te merren masa zbutese per te reduktuar ndikimin. E – ndikim shkaterrues: Megjithatë zbatimin e dispozitave ligjore, ndikimi mbi zonat natyrore me status mbrojtjeje eshte shkaterrues. Nuk eshte e mundur te merren masa zbutese per te reduktuar ndikimin. X – Vleresimi i ndikimit nuk eshte i mundur: Ndikimi nuk mund te vleresohet per shkak te mungeses se te dhenave.

- **Mbetjet**

Ne tabelen me poshte jane pershkruar kriteret e Vleresimit dhe metodologjia per OM 8: Kompletimi teresor i infrastruktures se landfillleve e incineratoreve dhe njekohesisht reduktim i sasise se depozitimit te mbetjeve ne landfill nepermjet proceseve te reduktimit dhe rritjes se riciklimit e riperdorimit.

Indikatori / kriteri i Vleresimit	Shkalla e Vleresimit
- sasia e mbetjeve qe gjenerohen dhe depozitohen ne landfill <i>(zhvillimet e reja do te rritin sasine e mbetjeve qe gjenerohen, perfshire mbetjet e ngurta, te lengeta dhe te rrezikshme, dhe ky fakt ben qe te priten ndikime negative ne cilesine e tokes, te ujerave nentokesore, te ajrit dhe ne shendetin e njerezve)</i> - sasia e mbetjeve qe riciklohen <i>(SKZHI II deklaroi se deri ne 2020 sasia e mbetjeve urbane te ricikluara do te jete 55%)</i> - ndertimi i landfillleve te reja <i>(kjo gje do te ndikojte pozitivisht ne procesin e trajtimit dhe riciklimit te mbetjeve; megjithate gjate ndertimit dhe shfrytezimit te tyre priten disa ndikime, te cilat do te jene te parendesishme nese aplikohet strategjia e duhur e zbutjes)</i>	A – s’ka ndikim/ndikim pozitiv: Aktivitetet e pritshme nuk do te rritin sasine e mbetjeve te gjeneruara. Zbatimi i aktiviteve do te permiresojte procesin e grumbullimit/trajtimit te mbetjeve. B – ndikim i parendesishem: Zbatimi i aktiviteve do te rrite sasine e mbetjeve te gjeneruara, por jo deri ne ate mase sa te influencojte procesin e grumbullimit/trajtimit te mbetjeve dhe te preke mjedisin natyror dhe njerezor. C – ndikimi behet i parendesishem per shkak te zbatimit te masave zbutese: Zbatimi i aktiviteve do te rrite sasine e mbetjeve te gjeneruara, gje qe do te shkaktojte ndotje te tokes, ujit, ajrit dhe rreziqe per shendetin e njerezve. Duhet parashikuar dhe zbatuar masa zbutese per te reduktuar ndikimin, te cilat garantojne se procesi i grumbullimit/trajtimit te mbetjeve i pergjigjet sasise se rritur te mbetjeve dhe se niveli i ndotjes ulet deri ne kufijte e vlerave te pranuar/percaktuara. D – ndikim i rendesishem: Zbatimi i aktiviteve do te rrite sasine e mbetjeve te gjeneruara, gje qe do te shkaktojte ndotje te tokes, ujit, ajrit dhe rreziqe per shendetin e njerezve. Nuk ka mundesi te merren masa zbutese per ta mbajtur ndikimin nen kufijte e vlerave te pranuar/percaktuara. E – ndikim shkaterrues: Zbatimi i aktiviteve do te rrite sasine e mbetjeve te gjeneruara, dhe ndotja e tokes, ujit, ajrit dhe rreziqet per shendetin e njerezve jane ne nje mase te tille qe kane efekt te konsiderueshem dhe te demeshem per shendetin e njerezve. X – Vleresimi i ndikimit nuk eshte i mundur: Ndikimi nuk mund te vleresohet per shkak te mungeses se te dhenave.

- **Zhurma**

Ne tabelen me poshte jane pershkruar kriteret e Vleresimit dhe metodologjia per OM 9: Reduktimi i ndotjes se zhurmes/akustike dhe parafrimi me nivelet e rekomanduara nga BE dhe OBSH.

Indikatori / kriteri i Vleresimit	Shkalla e Vleresimit
- ekspozimi ndaj zhurmes se shkaktuar prej nderhyrjeve ne infrastrukture <i>(sa me pak shqetesime qe te kete mjedisi nga zhurma, aq me i ulet eshte ndikimi ne cilesine e mjedisit, shendetin e njerezve dhe kostot e shoqerise, per shkak te numrit te njerezve te ekspozuar, shendeti i te cileve preket direkt)</i>	A – s’ka ndikim/ndikim pozitiv: Aktivitetet e pritshme nuk do te rritin ekspozimin ndaj zhurmes. Perkundrazi keto aktivite do ta ulin kete ekspozim. B – ndikim i parendesishem: Zbatimi i aktiviteve do te rrite pak ekspozimin ndaj zhurmes, por nese zbatohen dispozitat perkatese ligjore, ndikimi do te jete i parendesishem. C – ndikimi behet i parendesishem per shkak te zbatimit te masave zbutese: Zbatimi i aktiviteve do te rrite ekspozimin ndaj zhurmes. Megjithate zbatimin e dispozitave ligjore, ndikimi do te jete i rendesishem. Duhet parashikuar dhe zbatuar masa zbutese shtese per te reduktuar ndikimin. D – ndikim i rendesishem: Zbatimi i aktiviteve do te rrite ekspozimin ndaj zhurmes. Megjithate zbatimin e dispozitave ligjore, ndikimi do te jete i rendesishem. Duhet parashikuar dhe zbatuar masa zbutese shtese per te reduktuar ndikimin. Nuk ka mundesi te

	merren masa zbutese per te reduktuar ndikimin. E – ndikim shkaterrues: Zbatimi i aktiviteteve do te rrite ekspozimin ndaj zhurmës deri ne nje mase te tille qe kjo gje do te kete nje efekt te konsiderueshem dhe te demshem per shendetin e njerezve e me tej. X – Vleresimi i ndikimit nuk eshte i mundur: Ndikimi nuk mund te vleresohet per shkak te mungeses se te dhenave.
--	---

- **Popullsia dhe asetet materiale**

Ne tabelen me poshte jane pershkruar kriteret e Vleresimit dhe metodologjia per OM 10: Permiresimi i kohezionit social, sigurise se jeteses dhe levizshmerise se qendrueshme.

Indikatori / kriteri i Vleresimit	Shkalla e Vleresimit
- lidhja mes vendbanimeve dhe qendrave rajonale (nje lidhje me e shpejte dhe me e mire permireson kohezionin social: lidhja me e shpejte me qendrat e qyteteve perben nje baze me te mire per zhvillimin e turizmit dhe aktiviteteve ekonomike, te cilat nga ana e tyre sjellin ndikime pozitive ne te ardhurat individuale dhe komunitare, ne menyren e jeteses dhe ne vleren e asetave materiale – pasurite e paluajtshme) - perfshirja e aktiviteteve per te permiresuar sigurine e trafikut (me shume aktivitete te kesaj natyre sjellin permiresim te sigurise rrugore dhe me pak aksidente) - perfshirja e aktiviteteve per te rritur efektivitetin e transportit publik (perdorimi sa me i madh i transportit publik sjell nje levizshmeri me efektive dhe te qendrueshme; nje transport publik me efektiv sjell uljen e ngarkese se trafikut ne rruge dhe ruan vleren e asetave materiale sic eshte toka dhe pasurite e paluajtshme; gjithashtu nje transport publik me efektiv redukton sforcin financiare per familjet, pasi redukton nevojën per te patur apo perdorur makina personale) - perfshirja e aktiviteteve per te rritur mundesite per nje menyre te shendetshme te jeteses (aktivitetet qe lidhen me levizshmerine e qendrueshme, kerkojne nje organizim te mire te infrastruktures clodhese/agetuese (per shembull korsite e bicikletave, monopetet e ecjes me kembe, perfshire edhe mberritjen deri aty); clodhja/argetimi ndikon pozitivisht ne gjendjen mendore dhe fizike te njerezve dhe ne kete menyre redukton kostot e shoqerise, pasi shfrytezohet nje menyre e shendetshme e jeteses)	A – s'ka ndikim/ndikim pozitiv: Aktivitetet nuk do te ndikojne ne arritjen e objektives, ose zbatimi i tyre do te permiresoje lidhjet mes zonave te vecuara me qendrat rajonale, do te permiresoje sigurine e trafikut dhe levizshmerine e qendrueshme. B – ndikim i parendesishem: Zbatimi i aktiviteteve do te garantoje lidhjet mes zonave te vecuara me qendrat rajonale, sigurine e trafikut dhe levizshmerine e qendrueshme, por krahasuar me gjendjen aktuale keto lidhje do te jene disi me te dobeta. C – ndikimi behet i parendesishem per shkak te zbatimit te masave zbutese: Zbatimi i aktiviteteve do t'i beje me te dobeta lidhjet mes zonave te vecuara me qendrat rajonale, sigurine e trafikut dhe levizshmerine e qendrueshme, krahasuar me gjendjen aktuale. Duhet parashikuar dhe zbatuar masa zbutese per te reduktuar ndikimin. D – ndikim i rendesishem: Zbatimi i aktiviteteve do t'i beje konsiderueshem me te dobeta lidhjet mes zonave te vecuara me qendrat rajonale, sigurine e trafikut dhe levizshmerine e qendrueshme, krahasuar me gjendjen aktuale. Nuk ka mundesi te merren masa zbutese. E – ndikim shkaterrues: Zbatimi i aktiviteteve do t'i shkatertoje plotesisht lidhjet mes zonave te vecuara me qendrat rajonale, sigurine e trafikut dhe levizshmerine e qendrueshme, krahasuar me gjendjen aktuale. X – Vleresimi i ndikimit nuk eshte i mundur: Ndikimi nuk mund te vleresohet per shkak te mungeses se te dhenave.

- **Trashegimia kulturore**

Ne tabelen me poshte jane pershkruar kriteret e Vleresimit dhe metodologjia per OM 11: Ruajtja e shtrirjes, permbajtjes dhe vecorive te zonave dhe strukturave te trashegimise kulturore.

Indikatori / kriteri i Vleresimit	Shkalla e Vleresimit
- probabiliteti qe infrastruktura te shtrihet ne njesite e regjistruara te trashegimise kulturore <i>(zbatimi i aktiviteteteve qe lidhen me nderhyrjet infrastrukturore ne njesite e trashegimise kulturore mund te rrezikojne seriozisht integritetin e trashegimise dhe te modifikoje vecorite e saj cilesore. Vecanerisht te rrezikuar jane peisazhet kulturore dhe peisazhet historike te zonave te trashegimise arkitektonike dhe arkeologjike)</i> - probabilitet i shkaterrimit te mbetjeve arkeologjike <i>(zbatimi i aktiviteteteve qe lidhen me nderhyrjet infrastrukturore ne njesite e trashegimise kulturore nenkupton cenimin e tokes dhe si pasoje mbart nje probabilitet te larte per shkaterrimin e mbetjeve arkeologjike)</i>	A – s'ka ndikim/ndikim pozitiv: Aktivitetet e parashikuara nuk shtrihen ne njesite e regjistruara te trashegimise kulturore. Perderisa hapesira nuk do te cenohet, edhe mbetjet arkeologjike nuk do te demtohen. B – ndikim i parendesishem: Ka mundesi potenciale qe aktivitetet te shtrihen ne njesite e regjistruara te trashegimise kulturore. Perderisa aktivitetet shtrihen prane apo pergjate infrastruktures ekzistuese, probabiliteti qe aktivitetet te shtrihen ne njesite e regjistruara te trashegimise kulturore dhe qe mbetjet arkeologjike te demtohen, eshte i ulet. Duke zbatuar dispozitat perkatese ligjore, ndikimi mbi vecorite cilesore te njesive te regjistruara te trashegimise kulturore do te jete i parendesishem. C – ndikimi behet i parendesishem per shkak te zbatimit te masave zbutese: Probabiliteti qe aktivitetet te shtrihen ne njesite e regjistruara te trashegimise kulturore, dhe per pasoje te zvogelojne permasat e tyre, eshte i larte. Megjithe zbatimin e parashikimeve ligjore, ndikimi i aktiviteteteve mbi trashegimine kulturore do te jete i rendesishem. per shkak se aktiviteti shtrihet ne zone te gjere, probabiliteti i demtimit te mbetjeve arkeologjike eshte i larte. Duhet parashikuar dhe zbatuar masa zbutese per te reduktuar ndikimin. D – ndikim i rendesishem: Probabiliteti qe aktivitetet te shtrihen ne njesite e regjistruara te trashegimise kulturore, dhe per pasoje te zvogelojne permasat e tyre, eshte shume i larte. Megjithe zbatimin e parashikimeve ligjore, ndikimi i aktiviteteteve mbi trashegimine kulturore do te jete i konsiderueshem. per shkak se aktiviteti shtrihet ne zone te gjere, probabiliteti i demtimit te mbetjeve arkeologjike eshte shume i larte. Nuk mund te merren masa zbutese per te reduktuar ndikimin. E – ndikim shkaterrues: Ndikimi i aktiviteteteve mbi vecorite cilesore te njesive te regjistruara te trashegimise kulturore, do te jete shkaterrues. Edhe ndikimi mbi mbetjet arkeologjike do te jete shkaterrues. X – Vleresimi i ndikimit nuk eshte i mundur: Ndikimi nuk mund te vleresohet per shkak te mungeses se te dhenave.

• Peisazhi

Ne tabelen me poshte jane pershkruar kriteret e Vleresimit dhe metodologjia per OM 12: Garantimi i ruajtjes se peisazheve te vecanta dhe zonave peisazhistike me vecori dalluese ne nivel kombetar dhe krijimi i nje imazhi peisazhi me cilesi te larte.

Indikatori / kriteri i Vleresimit	Shkalla e Vleresimit
- probabiliteti qe infrastruktura te shtrihet ne peisazhe te vecanta dhe zona peisazhistike me vecori dalluese ne nivel kombetar <i>(zbatimi i aktiviteteteve qe lidhen me nderhyrjet infrastrukturore ne njesite e peisazhit mund te rrezikojne seriozisht integritetin e peisazheve te vecanta dhe zonave peisazhistike me vecori dalluese ne</i>	A – s'ka ndikim/ndikim pozitiv: Aktivitetet e parashikuara nuk shtrihen ne peisazhe te vecanta dhe zona peisazhistike me vecori dalluese ne nivel kombetar. Do te ruhet imazhi i peisazhit me cilesi te larte, pasi aktivitetet do te integrohen ne zona me nje shkalle te larte te degradimit te peisazhit. B – ndikim i parendesishem: Ka mundesi potenciale qe aktivitetet te shtrihen ne peisazhe te vecanta dhe zona peisazhistike me vecori dalluese ne nivel kombetar, apo ne zona peisazhistike imazhi i te cilave eshte ne prishje e siper. Ndikimi mbi imazhin

<i>nivel kombetar, dhe te shkatërroje vecorite e tyre cilesore)</i> - probabiliteti qe infrastruktura te shtrihet ne zonat peisazhistike me elemente te mbrojtur te natyres dhe ne zonat me peisazhistike kulturore jashtezakonisht te ekuilibruara, te cilat mbartin edhe simbolika te vecanta <i>(zbatimi i aktiviteteteve qe lidhen me nderhyrjet infrastrukturore ne njesite e peisazhit mund te ndryshoje ne menyre te konsiderueshme imazhin ekzistues te peisazhit. Ndikimi eshte vecanerisht i dukshem ne zonat peisazhistike me elemente te mbrojtur te natyres dhe ne zonat me peisazhistike kulturore jashtezakonisht te ekuilibruara)</i>	eksitues te peisazhit do te jete i parendesishem, pasi shumica e aktiviteteteve do te integrohen ne zona me nje shkalle te larte te degradimit te peisazhit. C – ndikimi behet i parendesishem per shkak te zbatimit te masave zbutese: Probabiliteti qe aktivitetet te shtrihen ne peisazhe te vecanta dhe zona peisazhistike me vecori dalluese ne nivel kombetar, eshte i larte. Ndikimi mbi vecorite cilesore te ketyre zonave eshte i madh. Aktivitetet do te shtrihen ne zona te konservuara peisazhistike natyrore apo kulturore, keshtu qe ndikimi ne peisazhet me cilesi te larte te imazhit te tyre, do te jete i rendesishem. Duhet parashikuar dhe zbatuar masa zbutese per te reduktuar ndikimin. D – ndikim i rendesishem: Probabiliteti qe aktivitetet te shtrihen ne peisazhe te vecanta dhe zona peisazhistike me vecori dalluese ne nivel kombetar eshte i madh, keshtu qe edhe ndikimi eshte i konsiderueshem. Aktivitetet do te shtrihen ne zonat peisazhistike me elemente te mbrojtur te natyres dhe ne zonat me peisazhistike kulturore jashtezakonisht te ekuilibruara, keshtu qe ndikimi ne peisazhet me cilesi te larte te imazhit te tyre, do te jete i rendesishem. Nuk mund te merren masa zbutese per te reduktuar ndikimin. E – ndikim shkaterrues: Ndikimi i aktiviteteteve mbi vecorite cilesore te peisazheve te vecanta dhe zonave peisazhistike me vecori dalluese ne nivel kombetar do te jete shkaterrues. Peisazhet me cilesi te larte te imazhit te tyre dhe qe permbajne elemente te jashtezakonshem natyrore dhe kulturore, do te shkatërrohen. X – Vleresimi i ndikimit nuk eshte i mundur: Ndikimi nuk mund te vleresohet per shkak te mungeses se te dhenave.
--	---

6.2.1. Vleresimi i Impakteve Kumulative te Projekteve Strategjike

Ne Seksionin 9 eshte paraqitur edhe nje analize qe lidhet me Vleresimin e impakteve kumulative te projekteve strategjike te Planit. Keto projekte jane grupuar sipas natyres se ngjashme te tyre dhe jane analizuar nen kendveshtrimin e elementeve me te rendesishem dhe me te ndjeshem mjedisore.

Nga ana tjeter, Vleresimi i impakteve eshte bere duke i analizuar ato (impaktet) sipas nje liste kriteresh, dhe per secilin kriter eshte paraqitur dhe analizuar edhe statusi i secilit impakt ne perputhje me kriterin perkates.

Per ta bere paraqitjen e kesaj analize me te lehte per t'u kuptuar dhe me dinamike ne kendveshtrimin e gjithethepershirjes, per secilin kriter dhe statusi brenda kriterit eshte perdorur nje simbolike specifike. Detajet lidhur me kete jepen ne Tabelen 6-3 me poshte.

6-3_Simbolet e Vleresimit te Impakteve

Kriteri i Vleresimit	Simboli	Shpjegimi
Probabiliteti	!!	Shume i larte
	!	I larte
	0	S'ka probabilitet
Shkalla	--	Impakt negativ i larte
	-	Impakt negativ i ulet
	0	S'ka impakt
	+	Impakt pozitiv i ulet
	++	Impakt pozitiv i larte
Frekuenca / Kohezgjatja	>>	Impakt i shpeshte deri i perhershëm apo afatgjate deri i perhershëm
	>	Impakt rastesor / afatshkurter
	0	S'ka impakt
Reversibiliteti	IR	I pakthyeshem
	R	I kthyeshem
	0	S'ka ndikim
Dimensioni Nderkufitar	TR	Ndikim i mundshëm nderkufitar
	0	S'ka ndikim
Pasiguria	?	Ndikimi i mundshëm varet vetem nga mareveshjet e zbatimit
	0	S'ka ndikim
Sekuenca	P	Impakt primar
	S	Impakt sekondar
	0	S'ka ndikim
Nderveprimet	I	S'ka nderveprime
	C	Efekte kumulative
	SY	Efekte sinergjike
	0	S'ka ndikim

SEKSIONI 7: VLERESIMI I PERPUTHSHMERISE SE OBJEKTIVAVE

Objektivat e percaktuara mjedisore duhet te jene ne perputhje me Ligjin 91/2013 “Per Vleresimin Strategjik Mjedisor”, objektivat e percaktuara ne SKZHI II dhe Direktiven 2001/42/KE, te cilat jane te rendesishme per te vleresuar politikat dhe projektet qe parashikon Planit per te arritur objektivat e tij. per te percaktuar rendesine e objektivate mjedisore, duhet te vleresohet perputhshmeria e objektivate dhe politikave te Planit me objektivat e percaktuara mjedisore. Vleresimi i perputhshmerise krijon konflikte apo veprime te ndersjellta mes objektivate dhe politikave te ndryshme, si dhe konflikte te theksuara interesi mes objektivate; te gjitha keto duhen vene ne dukje vecanerisht ne pjesen e Vleresimit te projekteve pecifike te Planit.

Perputhshmeria e politikave te Planit eshte vleresuar duke i kombinuar keto politika me objektivat mjedisore te kesaj VSM-je. Vleresimi eshte bere duke perdorur perafrimin standart ne forme matrice. per te kryer Vleresimin numerik te nivelit te perputhshmerise eshte perdorur grafiku i Vleresimit qe jepet ne Tabelen 7-1 me poshte.

7-1_Grafiku i Vleresimit te nivelit te perputhshmerise mes objektivate

Niveli i perputhshmerise	Vleresimi numerik absolut	Vleresimi numerik mesatar
Objektivat perputhen plotesisht	3	3.00
Objektivat perputhen pjeserisht	2	1.50 – 2.99
Lidhja mes objektivate eshte e zbehte	1	0.00 – 1.49
Nuk ka lidhje mes objektivate	0	0.00
Objektivat nuk perputhen	-1	negativ

Vleresimi i perputhshmerise se objektivate dhe politikave te Planit me objektivat mjedisore

Rezultatet e Vleresimit te perputhshmerise se politikave te Planit me objektivat mjedisore jane paraqitur ne Tabelen 7-2 me poshte. Tabela tregon se, ne parim, te gjitha politikat e Planit jane ne perputhje me objektivat mjedisore.

7-2_Vleresimi i perputhshmerise se politikave te Planit me Objektivat Mjedisore

Objektiva Mjedisore	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Mesatarja
Objektivat dhe politikat e Planit	Toka – Perdorimi i qendruhem i tokes	Toka – Shfrytezimi i burimeve natyrore	Ajri – Emetimet e ndotesve	Faktoret Klimatike – Adaptimi ndaj ndryshimeve klimatike	Uji – Kufizimi i efekteve negative	Mjedis Natyror – Kohezioni i popullatave dhe biodiversiteti	Mjedis Natyror – Zonat e Mbrojtura	Mbetjet – Kompletimi i landfileve	Zhurmat – Reduktimi i zhurmave ne deri ne nivlete e OBSH-se	Popullsia dhe asetet materiale – kohezioni social, siguria e trafikut	Trashegimia kulturore – Ruajtja	Peisazhi – Ruajtja	Vleresimi numerik
Sistemet Territoriale Kombetare													
Sistemi Urban – RITJE INTELIGJENTE													
Zhvillimi Inteligent dhe Gjitheperfishes i vendit	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3.00
Sistemi Ujor – UJI ESHTJE JETA													
Densifikimi i zhvillimit urban	3	3	0	2	3	3	0	2	2	3	0	2	1.92
Korridoret natyrore pergjate luginave te lumenjve	3	3	2	2	3	3	3	1	0	1	0	3	2.00
Sistemi Bujqesor – EFICIENCE per nje sektor bujqesor Konkurses													
Ruajtje maksimale e fondit te tokes bujqesore	3	3	0	0	1	0	0	0	0	3	0	1	0.92
Vendosja e nje rrjeti te sukseshem te zinxhirit ekonomik bujqesor	0	0	0	0	0	0	0	2	0	3	0	0	0.42
Integrim dhe bashkepunim me sektoret e tjere te ekonomise	0	0	2	1	0	0	0	1	1	3	0	0	0.67
Krijimi i poleve bujqesore dhe profilizimi i tyre sipas karakteristikave te prodhimit bujqesor	3	0	1	1	2	0	0	2	1	3	0	0	1.08
Krijimi i markave te produkteve karakteristike bujqesore shqiptare	3	0	0	0	0	3	0	0	0	3	0	0	0.75
Sistemi Natyror – PROMOVIM dhe AKSES													
Rritje te zonave natyrore nepermjet prezantimit te korridoreve lidhese natyrore	3	3	1	1	3	3	3	0	1	1	0	3	1.83
Arritje te targetave Europiane per siperfaqen e territoreve te mbrojtura natyrore	3	3	3	1	3	3	3	0	1	2	0	3	2.08
Sistemi i Infrastruktures - SHQIPERIA QENDER NDERLIDHESE (HUB) INFRASTRUKTURE DHE ENERJITIKE per BALLKANIN													
TRANSPORTI													
Krijimi/konsolidimi i nje sistemi te integruar multimodal mbarekombetar	2	2	3	1	0	0	0	2	3	3	0	1	1.42
ENERGJIA													
Shnderrimi i Shqiperise nga nje vend Importues i energjise elektrike, ne vend eksportues te saj	-1	-1	3	3	-1	-1	-1	0	0	3	0	-1	0.25
Rajonalizimi													
Nxitja e bashkepunimit rajonal / nderkufitar	0	0	0	0	1	2	2	1	0	3	3	3	1.25
Fuqizimi i rajoneve ekonomike me rendesi kombetare	3	3	3	1	3	2	3	3	3	3	3	3	2.75

Ne pergjithesi, ne kendveshtrimin e perputhshmerise me objektivat mjedisore, objektivat dhe politikat e Planit, jane si me poshte:

- objektivat perputhen plotesisht (4 objektiva)
- objektivat perputhen pjeserisht (5 objektiva)
- lidhja mes objektivave eshte e zbehte (5 objektiva)

Ne kendveshtrimin e lidhjes mes objektivave te Planit dhe objektivave mjedisore, verehet nje diversifikim i perputhshmerise sipas fushave perkatese mjedisore. Konkretisht:

- -Secila prej objektivave te Planit (pervec 1 objektive qe lidhet me integrimin dhe bashkepunimin e sektorit e bujqesise me sektoret e tjere te ekonomise) eshte ne perputhshmeri te plote me te pakten 3 objektiva mjedisore.
- -Secila prej objektivave te planit (pervec 1 objektive qe lidhet sektorin e energjise) eshte ne perputhshmeri te pjesshme me te pakten 1 objektiv mjedisor.
- -Nente objektiva te planit kane nje lidhje te zbehte me te pakten 1 objektiv mjedisor.
- -Secila prej objektivave te planit (pervec dy objektivave qe lidhen me sistemin urban dhe rajonalizimin) nuk kane ne lidhje me te pakten 1 objektiv mjedisor.
- -Dy objektiva te Planit qe lidhen me Sistemin Urban dhe Rajonalizimin jane pothuajse ne perputhshmeri te plote me te gjitha objektivat mjedisore.
- -Nje objektiv i Planit qe lidhet me sektorin e energjise "Shnderrimi i Shqiperise nga nje vend Importues i energjise elektrike, ne vend eksportues te saj" nuk perputhet me 6 objektiva mjedisore.

Edhe ne kendveshtrimin e lidhjes mes objektivave te Planit dhe objektivave mjedisore diversifikimi i perputhshmerise eshte i larte. Sidoqofte dy objektiva mjedisore (i) Perdorimi i qendrueshem i tokes, dhe (ii) Kohezioni social, sigura e trafikut dhe levizshmeria e qendrueshme, jane objektivat me nivelin me te larte te perputhshmerise me objektivat mjedisore.

Persa i perket nivelit te larte te mosperputhshmerise qe verehet tek sektori i energjise ndikimet negative qe pritet te shfaqen mund te parandalohen apo zbuten duke aplikuar masat e duhura zbutese.

Si konkluzion i pergjithshem mund te thuhet se objektivat dhe politikat e Planit jane ne perputhshmeri me objektivat mjedisore.

SEKSIONI 8: VLERESIMI I PROJEKTEVE SPECIFIKE

Plani i Pergjithshem Kombetar i Territorit percakton projekte specifike/strategjike per cdo politike apo objektive , te cilat jane gjykuar si me te pershtatshmet per arritjen e politikës/objektives perkatese. Projektet jane listuar per cdo politike/objektive, sipas percaktimeve ne Plan.

Ne Tabelen 8-1 jane identifikuar projektet specifike/strategjike qe pritet te shkaktojne ndikime direkte ne mjedis, ne lidhje me objektivat mjedisore te percaktuara. Shkurtimeisht, keto projekte perfshijne realizimin e lidhjeve strategjike infrastrukturore me rajonin dhe Evropën, ndertimin e korridoreve energjitike, eficensen per nje bujqesi konkurruese, zhvillimin dhe promovimin e zonave natyrore, zhvillimin e rrjetit kombetar te transportit etj.

Ky seksion perfshin Vleresimin e projekteve specifike ne lidhje me perputhshmerine e tyre me objektivat mjedisore. Vleresimi i projekteve specifike eshte bere mbi bazen e percaktimit te klasifikimit mesatar te perputhshmerise se secilit projekt me te 12 objektivat mjedisore. Vleresimi i perputhshmerise se projekteve me objektivat mjedisore eshte kryer duke ndjekur shkallezimin e meposhtem:

Shpjegimi	Shkalla e Vleresimit
Projekti perputhet plotesisht me objektivat mjedisore	> 75 %
Projekti perputhet pjeserisht me objektivat mjedisore	51 – 75 %
Lidhja mes projektit dhe objektivate mjedisore eshte e vagullt; perputhshmeria e projektit me objektivat mjedisore eshte e kushtezuar	26 – 50 %
Projekti nuk perputhet me objektivat mjedisore	0 – 25 %

Krahasimi i projekteve specifike me objektivat mjedisore eshte paraqitur ne Tabelen 8-2.

Vleresimi i paraqitur ne Tabelen 8-2 eshte nje derivat i vleresimit te bere dhe paraqitur ne Tabelen 9-3 me poshte. Kjo e fundit paraqet vleresimin e impakteve qe vijne prej zbatimit te Planit ndaj arritjes se objektivate mjedisore per cdo projekt specifik. Tabela 9-3 tregon gjithashtu se gjate zbatimit te projekteve specifike mund te shkaktohen impakte te pranueshme nga kendveshtrimi i objektivate mjedisore (shkalla A, B apo C) nderkohe qe nuk jane evidentuar impakte te rendesishme (shkalla D, E).

Ka nje lidhje ndermjet shkalles se vleresimit (A, B dhe C) ne Tabelen 9-3 dhe shkalles se vleresimit (PL, PP dhe PK) ne Tabelen 8-2.

Lidhja mes dy tabelave eshte si me poshte:

Tabela 9-3	Tabela 8-2
Shkalla A	Perputhshmeri e Larte (PL)
Shkalla B	Perputhshmeri e Pjesshme (PP)
Shkalla C	Perputhshmeri e Kushtezuar (PK)

Numri absolut i shkalleve respektive per cdo projekt specifik, domethene numri i A-ve, B-ve dhe C-ve ne Tabelen 9-3 eshte konvertuar ne pike perqindjeje tek shkalla e vleresimit (PL%, PP% dhe PK%) ne Tabelen 8-2.

Per shembull, *projekti PUr1* ne Tabelen 9-3 eshte vleresuar me *tre A* (s'ka impakt/impakt pozitiv per 3 objektiva mjedisore nga 12 gjithsej, ose 25.00% e totalit), *tre B* (ndikim i parendesishem per 3 objektiva ose 25.00% e totalit) dhe *gjashte C* (ndikimi behet i parendesishem per shkak te zbatimit te masave zbutese, per 6 objektiva ose 50.00% e totalit). Keshtu qe, ne Tabelen 8-2, *projekti PUr1* vleresohet te jete 25.00% ne Perputhshmeri te Larte, 25.00% ne Perputhshmeri te Pjesshme dhe 50.00% ne Perputhshmeri te Kushtezuar.

Pojektet e listuara me poshte do te perputhen plotesisht apo pjeserisht me objektivat mjedisore, gjate zbatimit dhe funksionimit te aktiviteve perkatese, dhe, per te gjitha aktivitetet duhet te garantohet zbatimi i masave zbutese per te reduktuar ndikimin ne mjedis, sipas kerkesave te legjislacionit perkates.

8-1_Projekte Specifike qe pritet te shkaktone Ndikime ne Mjedis

Sistemi i Plani	Politika	Projekti Strategjik	Kodi*
Sistemi Urban – RRITJE INTELIGJENTE	Zhvillimi Inteligent dhe Gjitheperfshires i vendit	– Krijimi i 6 rajoneve ekonomike paresore	PUr1
		– Krijimi i 9 qendrave primare, te cilat do te intensifikojne infrastrukturen e sherbimeve primare ne shendetesi dhe arsim. Investime ne infrastrukture me qellim rritjen e aksesit te popullsisë se zonave perreth drejt qendres primare	PUr2
		– Krijimi i 10 qendrave te specializuara, ose ndryshe Qytete te Talentuara, te cilat do te zhvillohen ne perputhje me potencialet e tyre per tu kthyer ne qytete terheqese per te jetuar e punuar	PUr3
		– Krijimi i 42 qendrave lokale	PUr4
Sistemi Ujor – UJI ESHTË JETA	Densifikimi i zhvillimit urban	– Konsolidimi i rrjetit te infrastruktures se sherbimit me furnizimin e ujit te pijshem, ujesjelles e kanalizime	PUj1
	Korridoret natyrore pergjate luginave te lumenjve	– Prezantimi i Vijes Blu, nje vije kufizuese rreth te gjitha burimeve ujore te vendit tone qe ndalon perdorimet e papershtatshme te tyre	PUj2
Sistemi Bujqesor – EFICIENCE per nje sektor bujqesor Konkurues	Vendosja e nje rrjeti te sukseshem te zinxhirit ekonomik bujqesor	– Infrastruktura e zinxhirit Prodhim – Grumbullim – Perpunim – Eksportim	PB1
		– Investime ne teknologjine e prodhimit per modernizimin e tij	PB2
		– Investime ne infrastrukturen e mirembajtjes, kanale ujtese, vaditese, hidrovore	PB3
	Integrim dhe bashkepunim me sektoret e tjere te ekonomise	– Infrastruktura e transportit	PB4
Sistemi Natyror – PROMOVIM dhe AKSES	Rritje te zonave natyrore nepermjet prezantimit te korridoreve lidhese natyrore	– Rrjeti kombetar i bicikletave, i cili akseson/pershkon zonat natyrore me vlere peisazhistike natyrore, dhe zonat e trashegimise historike dhe kulturore	PN1
	Arritje te targetave europiane per siperfaqen e zonave te mbrojtura	– Shpallja e Parkut te Lumit Buna	PN2
		– Shpallja e Parkut te Alpeve	PN3
		– Shpallja e Parkut te Lumit Vjosa	PN4
Sistemi i Infrastruktures - SHQIPERIA QENDER	Krijimi dhe konsolidimi i nje sistemi te integruar multimodal mbare kombetar	– Ndertimi i 2 aeroporteve te reja (ne veri – Kukes dhe jug)	PI1
		– Ndertimi i 3 stacioneve intermodale kombetare (ne Fier, Elbasan dhe Berat)	PI2
		– Ndertimi i 10 stacioneve intermodale nderkombetare ne Tirane, Durres, Lezhe,	PI3

Sistemi i Plani	Politika	Projekti Strategjik	Kodi*
NDERLIDHESE (HUB) INFRASTRUKTURE DHE ENERJITIKE per BALLKANIN		Shkoder, Kukes, Pogradec, Korce, Vlore, Sarande, Gjirokaster	
		– Ndertimi i 5 korridoreve strategjike: ○ Korridori i Gjelber Veri-Jug, ○ Korridori Blu Veri-Jug, ○ Korridori 8, Rruga e Arbrit, ○ Korridori 10, Segmeti Durres – Kukes – Morine, ○ Boshti Qendror jugor	PI4
		– Ndertimi i 4,500 km rrjet hekurudhor	PI5
		– Zhvillimi i 4 porteve kryesore te Shqiperise me kapacitete te 2-fishuara si pikenisje te autostradave detare: ○ Porti i Durresit (perpunimi dhe transport mallrash) ○ Porti i Vlores (turistik dhe energjitik) ○ Porti i Shengjinit (turistik dhe peshkimi) ○ Porti i Sarandes (turistik)	PI6
	Rrjet eficient Energjitik	– Kater Korridore Energjetike: ○ Gazsjellesi TAP (Trans Adriatic Pipeline) ○ Realizimi i gazsjellesit IAP (Ionian Adriatic Pipeline) qe do te kaloje ne pjesen perendimore te Shqiperise, nga Fieri ne Shkoder per te furnizuar Malin i Zi e me tej ○ Nga korridori IAP do te realizohet degezimi i rendesishem qe furnizon me gaz Kosoven nepermjet Kukesit ○ Realizimi i Unazes Perendimore te Ballkanit (Western Ballkan Rings – WBR)	PI7

* Kodet e percaktuara per cdo projekt specifik do te perdoren ne seksionet dhe tabelat ne vijim lidhur me Vleresimin e ndikimeve dhe masat zbutese.

Legjenda e Kodeve:

PUr: Projekte per Sistemin Urban

PUj: Projekte per Sistemin Ujor

PB: Projekte per Sistemin Bujqesor

PN: Projekte per Sistemin Natyror

PI: Projekte per Sistemin e Infrastruktures

Krahasimi i projekteve specifike individuale paraqet si me poshte:

- Ne marredhenie me objektivat mjedisore, projektet specifike qe lidhen me Sistemin Urban jane te pranueshme nga pikepamja mjedisore, duke marre parasysh zbatimin e masave zbutese kryesisht per projektin PUR1;
- Persa i perket Sistemit Ujor, projekti specifik PUj1 prite qe te kete ndikime te konsiderueshme, dhe s ii tille perputhet pjeserisht dhe ne menyre te kushtezuar me objektivat mjedisore. Ky problem adresohet permes zbatimit te masave perkatese zbutese. Lidhur me projektin PUj2, ky projekt eshte totalisht dhe ne te gjitha aspektet plotesisht ne perputhje me objektivat mjedisore;
- Pergjithesisht, projektet specifike te Sistemit Bujqesor jane ne perputhshmeri te larte me objektivat mjedisore. Projekti PB1 dhe PB3 kane nje perqindje perputhshmerie te pjesshme apo te kushtezuar, per shkak te ndikimeve qe priten te shkaktojne, dhe qe kerkojne zbatimin e masave perkatese zbutese.
- Te gjitha projektet e Sistemit Natyror jane plotesisht ne perputhje me objektivat mjedisore;
- Pothuajse te gjitha projektet e Sistemit te Infrastruktures, sidomos PI4, PI5 dhe PI7, kane nje perputhshmeri te kufizuar me objektivat mjedisore. Kjo per shkak te ndikimeve te konsiderueshme qe keta projekte kane ne mjedis. Masat zbutese duhet aplikuar per te gjitha projektet e ketij sistemi.

Ne pergjithesi, konkludohet se duke realizuar nderhyrjet e duhura hapesinore dhe duke zbatuar te gjitha masat e nevojshme zbutese, te gjitha grup-projektet jane te pranueshme nga kendveshtrimi mjedisor.

8-2_Krahasimi i projekteve specifike ne kuadrin e perputhshmerise se tyre me objektivat mjedisore; perqindjet e ndikimeve te vleresuara

Projekti Specifik	Kodi	Shkalla e Vleresimit*		
		PL%	PP%	PK%
SISTEMI URBAN				
Krijimi i 6 rajoneve ekonomike paresore	PUr1	25.00	25.00	50.00
Krijimi i 9 qendrave primare	PUr2	41.67	25.00	33.33
Krijimi i 10 qendrave te specializuara, ose ndryshe Qytete te Talentuara	PUr3	58.33	25.00	16.67
Krijimi i 42 qendrave lokale	PUr4	66.66	16.67	16.67
SISTEMI UJOR				
Konsolidimi i rrjetit te infrastruktures se sherbimit me furnizimin e ujit te pijshem, ujesjelles e kanalizime	PUj1	33.33	33.34	33.33
Prezantimi i Vjjes Blu, nje vije kufizuese rreth te gjitha burimeve ujore te vendit	PUj2	100.00	00.00	00.00
SISTEMI BUJQESOR				
Infrastruktura e zinxhirit Prodhim – Grumbullim – Perpunim – Eksportim	PB1	58.33	25.00	16.67
Investime ne teknologjine e prodhimit per modernizimin e tij	PB2	100.00	00.00	00.00
Investime ne infrastrukturen e mirembajtjes, kanale ujtese, vaditese, hidrovore	PB3	50.00	16.67	33.33
Infrastruktura e transportit	PB4	75.00	16.67	08.33
SISTEMI NATYROR				
Rrjeti kombetar i bicikletave	PN1	100.00	00.00	00.00
Shpallja e Parkut te Lumit Buna	PN2	100.00	00.00	00.00
Shpallja e Parkut te Alpeve	PN3	100.00	00.00	00.00
Shpallja e Parkut te Lumit Vjosa	PN4	100.00	00.00	00.00
SISTEMI I INFRASTRUKTURES				
Ndertimi i 2 aeroporteve te reja (ne veri – Kukes dhe jug)	PI1	41.67	08.33	50.00
Ndertimi i 3 stacioneve intermodale kombetare	PI2	50.00	00.00	50.00
Ndertimi i 10 stacioneve intermodale nderkombetare	PI3	50.00	00.00	50.00
Ndertimi i 5 korridoreve strategjike (i Gjelber Veri-Jug; Blu Veri-Jug; Rruga e Arbrit; Korridori 10, Segmeti Durres – Kukes – Morine, dhe Boshti Qendror jugor)	PI4	00.00	08.33	91.67
Ndertimi i 4,500 km rrjet hekurudhor	PI5	08.33	00.00	91.67
Zhvillimi i 4 porteve kryesore te Shqiperise me kapacitete te 2-fishuara si pikenisje te autostradave detare	PI6	33.33	00.00	66.67
Kater Korridore Energjetike (TAP, IAP, degezimi i IAP per ne Kosove, WBR)	PI7	00.00	08.33	91.67

Legjenda: **PL%** – Perqindja e Perputhshmerise se Larte, **PP%** – Perqindja e Perputhshmerise se Pjesshme, **PK%** – Perqindja e Perputhshmerise se Kushtezuar

Perputhshmeri e larte

Perputhshmeri e pjesshme

Perputhshmeri e kushtezuar

Paperputhshmeri

SEKSIONI 9 VLERESIMI I NDIKIMEVE MJEDISORE

9.1.Vleresimi i pasojave nga zbatimi i Planit dhe ndikimet e pasojave te zbatimit te Planit per realizimin e objektive mjedisore te Planit

Seksioni 7 perfshin Vleresimin e perputhshmerise se Planit me zonat e vecanta mjedisore dhe objektivat e rendesishme mjedisore. Udhezimet, masat zbutese dhe masat specifike paraqiten ne Seksionin 10.

9.1.1. Toka

Objektivi Mjedisor 1: Garantimi i menaxhimit dhe perdorimit te qendrueshem te tokes dhe mbrojtja e saj

Ndikimi me i madh gjate fazes se ndertimit pritet ne zhvillimet e infrastruktures, sidomos asaj rrugore, te mbetjeve, te qendrave te sherbimeve, etj nderkohe qe nga fusha te tjera do te jene te kufizuara ne nje territor me te ngushte lokal. Nuk priten ndikime ne ato sektore ose nen sektore ku perqendrimi me i madh i aktiviteteve do te kete te beje me plotesimin e boshlleqeve ligjore dhe te strukture (aktivitete soft) ku gjithë detyrat dhe angazhimet do te jene te natyres institucionale dhe organizative.

Permes okupimit te tokes, ndertimet ne infrastrukture prodhojne ndikime te gjera te pakthyeshme, qe reflektohen pas zhvillimit si nje ndryshim ne perdorimin e tokes. Toka bujqesore dhe pyjet do te pesonin shkaterrim te pakthyeshem ne seksionet e marra nga ndertimet e reja ose ato te rindertuara mbi seksionet e vjetra. Shpesh ndertimet e reja krijojne edhe fragmentime te tokes bujqesore. Ndikimet afatshkurter (te riparueshme) qe mund te ndoshin gjate fazes se ndertimit perfshijne lidhjet permes tokave bujqesore ose pyjore, demtimet dhe okupimet e tokave ose demtimin e produkteve per shkak te afersise me sheshet e ndertimit, ndotjet e tokes etj.

Per shkak te zhvillimeve te reja ne infrastrukture, perdorimi i tokes bujqesore ekzistuese peson ndryshim nga ana e pozicionimit te lidhjeve te reja infrastrukture. Masat qe zbatohen mund te sjellin renien e perhershme te potencialit dhe prodhimtarise te tokes bujqesore qe nenkupton humbjen e perhershme te funksionimit te tokes per prodhimtarine bujqesore. Nese masat e infrastruktures shtrihen edhe pertej territoreve aktuale te zhvillimit, fragmentimi i tokes bujqesore do te rritet dhe kushtet per prodhimtarine bujqesore do te perkeqesohen edhe me tej.

Pozicionimi i vendosjes se strukturave infrastrukture te reja ne hapësira te hapura dhe me natyre per te konservuar biodiversitetin do te sjellin nderhyrje direkte tek aktivitetet e vazhdueshme te zonave pyjore te cilat duhet te kryejne funksionet vegjetative bimore me ane te drureve si aktivitet primar (demtime te pakthyeshme).

Udhezimet e pergjithshme dhe masat zbutese qe paraqiten ne Seksionin 10 duhet te merren parasysh per te realizuar kete objektiv.

Objektivi Mjedisor 2: Parandalimi i shfrytezimit te burimeve natyrore, duke rritur nivelin e perdorimit te materialeve te riciklueshme nga mbetjet qe gjenerohen gjate ndertimit / rehabilitimit te infrastruktures.

Aktivitetet ndertimore ne pergjithesi (rindertime ose te reja) te infrastruktures jane burim i prodhimit te sasive te medha te mbetjeve, dhe gjithashtu krijojne presione mbi perdorimin e burimeve natyrore. Mbetjet gjenerohen jo vetem perkohesisht gjate fazes se ndertimit, por edhe ne menyre te vazhdueshme gjate fazes operacionale si edhe per efekt te proceseve te mirembajtjes se strukturave. Impakti nga gjenerimi i mbetjeve eshte i perhershem dhe ne mjaft raste i pakthyeshem ne lidhje me impaktin ndaj burimeve natyrore. Prandaj, ky impakt negative ndaj mjedisit duhet te pakesohet me ane te masave per menaxhimin e mbetjeve.

Duke konsideruar menyren sesi gjenerohen dhe llojin e strukture, sasite e mbetjeve te gjeneruara nga zhvillimet ne infrastrukture prej cdo sektori ekonomik duhet te konsiderohen si sasira te medha, sidomos

prej veprave te nivelit kombetar ose rajonal, nderkohe qe sasite e mbetjeve nga zhvillimet ne nivel lokal priten te jene me te lokalizuara dhe me te pakta krahasuar me dy nivelet e para..

Shqiperia ka kryer transpozimin e Direktives 2008/98/EC mbi mbetjet, me ane te VKM no. 175, date 19.1.2011 sic referohet edhe ne "Strategjine Kombetare Ndersektorale per Menaxhimin e Mbetjeve 2010-2025" dhe ne "Planin Kombetar per Menaxhimin e Mbetjeve 2010-2025". Ne kete aspekt, SKZHI II prezanton si objective mjedisore "55 per qind e mases totale te mbetjeve te riperdoret ose riciklohet deri ne 2020".

Ndertimet e reja ose zgjerimet e infrastrukturave sipas sektoreve, brenda kuadrit te zbatimit te masave specifike te angazhimeve per secilin nga drejtimet e veprimeve prioritare respektive te Planit, ofrojne nje mundesi ideale gjate fazes se ndertimit per riperdorimin ose procesimin e materialeve dhe mbetjeve industriale te prodhuara, ku efekti i sinergjise reflektohet vecanerisht ne faktet e meposhtme:

- Sasira te medha mbetjesh mund te perdoren vecanerisht ne ndertimet e rrugeve dhe infrastrukturave te ngjashme ku materialet mbushese jane mjaft te nevojshme;
- Substanca potenciale toksike te mbetjeve mund te mobilizohen ne menyre permanente ne rast se ato perdoren ne menyren e duhur; dhe
- Kompozite te reja te ndertimit shpesh kane karakteristika me te mira funksionale ne krahasim me ato konvencionale.

Ne vijim te zbatimit te masave specifike qe paraqiten ne Plan, administrimi ekonomik i burimeve natyrore duhet te mbeshtetet nga masa te tjera te pergjithshme shtese qe promovojne pakesimin e ndotjes se mjedisit duke perdorur materiale te riciklueshme ne ndertimin dhe rindertimin e infrastruktures se parashikuar per cdo sektor. Prandaj, masa te tilla duhet te pergatiten dhe te perfshihen qe ne fazat e hershme te programeve te zhvillimit ne cdo sektor dhe per cdo mase specifike me vete.

Udhezimet e pergjithshme dhe masat zbutese qe paraqiten ne Seksionin 10 duhet te merren parasysh per te realizuar kete objektiv.

9.1.2. Ajri

Objektivi Mjedisor 3: Garantimi i arritjes se objektivave afatgjata per sasite vjetore te shkarkimeve te ndotesve, per te arritur perputhshmerine me kufijte maksimale te lejueshem nga BE per shkarkimet e ndotesve atmosferike.

Shkarkimet e ndotesve jane karakteristike gjate fazes se ndertimit te infrastruktures dhe ate te operimit ne nje sere aktivitetesh nga sektore te ndryshem te ekonomise, por ne lidhje direct me Planin ndikimi kryesor vjen nga sektori i transportit.

Gjate fazes se ndertimit ose te rindertimit te infrastruktures, shkarkimi i ndotesve krijon impakt afatshkurter ne mjedis, keshtu qe shumica e efekteve te tyre jane te kthyeshe.

Gjate fazes se operimit te infrastruktures, shumica e shkarkimeve jane te pranishme si ne ajer edhe ne uje e toke, ne varesi te proceseve te aktiviteteve qe krijohen nga operimi i infrastruktures perkatese.

Zbatimi i masave specifike qe synojne arritjen e qellimeve te Planit pritet te kene nje impakt pozitiv per shkak te pakesimit te shkarkimeve te ndotesve, se pari per shkak te masave te parashikuara lidhur me sistemet multimodale te transportit sic jane transporti transferues me kargo dhe pjeserisht ne transportin e pasagjereve det - toke me mjetet rrugore dhe hekurudhore. Masa te tjera nga sektoret qe emetojne shkarkime te ndotesve ne ajer priten gjithashtu te kontribuojne me efekte pozitive per shkak te pakesimit te ndotesve te shkarkuar, ne vecanti te atyre qe synojne pakesimin e bllokimeve/ngjeshjes dhe perdorimin me te madh te sistemit public te transportit si edhe kontrollit te shkarkimeve ne ajer nga industrite dhe promovimit te metejshem te energjive te gjelberta permes investimeve te pritshme ne hidrocentrale dhe gazit natyror.

Megjithate, ekziston edhe rreziku qe Permiresimi i metejshem i rrjetit rrugor do te prodhoje te ashtuquajturin 'kerkese e detyruar' per shkak te pakesimit te ngjeshjes, i cili nga ana tjeter mund te rris sasine e

shkarkimeve te ndotesve, vecanerisht ne zona ku nuk kishte ndotje para se te zbatoheshin masat e Planit. Gjithsesi, impaktet negative me Permiresimin e rrjetit rrugor mund te pakesohen dhe biles te parandalohen permes marrjes njekohesisht te masave te pergjithshme per promovimin e perdorimit te rrjetit public te transportit te pasagjereve dhe bicikletave.

Sfidat kryesore dhe prioritete e prezantuara ne SKZHI II qe pasqyrohen edhe ne Plan jane: (1) kompletimi i adoptimit dhe zbatimit te standarteve Europiane mbi cilesine e ajrit urban dhe shkarkimeve ne ajer; (2) konsolidimi i Sistemit Kombetar te Monitorimit sipas standarteve Europiane; dhe (3) adoptimi e zbatimi i planeve te veprimit mbi cilesine e ajrit si ne nivel Qendror dhe ate lokal.

Duke konsideruar qe sektori i transportit prodhon sasira te konsiderueshme shkarkimesh te ndotesve te ajrit brenda sasise se lejuar tavan te shkarkimeve ne ajer te percaktuara/synuara per Shqiperine, mund te ishte me e pershtatshme te supozohej per vlere me te ulta te percaktuara/synuara per shkarkimin total te ndotesve ne Shqiperi ne menyre qe te pakesohen shkarkimet e ndotesve nga transporti.

Objektivi strategjik eshte "Arritja e permiresimeve te matshme ne 2020 per cilesine e ajrit permes":

- Objektivit prej 40% pakesim ne nivelin e ndotesve ne zonat urbane; dhe
- Arritja e niveleve objektive te ndotesve te ajrit duke u bazuar ne shendetin human, sipas vlerave respektive: per NO_x - 40 µg/m³, per PM₁₀ - 40 µg/m³, per PM_{2.5} - 25 µg/m³ dhe SO₂ - 125 µg/m³.

Shperndarja reciproke e ngarkeses per te arritur tavanet e shkarkimeve kombetare vjetore per cdo sektor (energji, industri, tregeti dhe sherbime, transport, bijqesi dhe menaxhim i mbetjeve) do te percaktohet me ne detaje permes amendimeve prej Programit Operacional te perputhshmerise me tavanet e shkarkimeve kombetare. Gjithsesi, kerkesat per pakesimin e shkarkimeve nga transporti nuk priten te jene me te ulta sesa pakesimi mesatar i percaktuar per shkarkimin total te ndotesve ne Shqiperi. per kete arsye, tavanet e shkarkimit per NO_x dhe PM_{2.5} qe jane ndotesit kryesore prej transportit rrugor jane percaktuar ne baze te pakesimit indikativ ne shkarkimet ndotes.

9-1_Indikatoret kryesore kumulative dhe synimet lidhur me cilesine e ajrit ne Shqiperi

Indikatori	Njesite e matura / Vendmatjet	Burimi	Vlera e fundit e vlefshme		Synimi ne 2017	Synimi ne 2020
			Viti	Vlerat	Vlerat	Vlerat
Cilesia e ajrit (mesatarja vjetore e perqendrimit te 3 ndotesve te ajrit me perqendrimin mesatar ne 4 qytete)	mg/m ³ te PM10; SO ₂ ; NO ₂ ne TR/SH/DR/EL	Ministria e Mjedisit - INSTAT	2014	55.17; 47.46; 20.66 21.92; 10.42; 19.42 35.29; 17.25; 14.34	46; 40; 18; 15; 10; 16 30; 16; 14; 40; 14; 22	15-25 % pakesim i vleres

Burimi: SKZHI II

Rinovimi i mjeteve motorike kontribuon se tepermi ne pakesimin e shkarkuesve ndotes, si edhe zhvillimi i standarteve sipas tipave te aprovuar per mjetet siguron qe shumica e shkarkimeve te ndotesve te synuara per transportin te arrihen. Masat per promovimin e transportit public te pasagjereve dhe transportin hekurudhor kargo kontribuojne gjithashtu ne pakesimin e shkarkimit te ndotesve.

Plani nuk mund te adresojte specifikisht promovimin e rinovimit te mjeteve, por me ane te te gjithe masave/veprimeve, vecanerisht atyre qe promovojne transportin public te pasagjereve dhe transferimin e transportit kargo nga rruga ne hekurudhe, ka ndikim pozitiv ne mjedis dhe kontribuon qenesisht ne arritjen e synimeve per shkarkimet kombetare.

Persa i takon shkarkimeve te grimcave pezulli ne ajer, ato do te pesojne rritje te perkohshme ne zonat ku do te zbatohen masat e rindertimit te infrastruktures sipas sektoreve (impakte te kthyesme). Ne perputhje me rregullat qe rregullojne masat per pakesimin e shkarkimeve te grimcave nga sheshet e ndertimit,

zbatimi i punimeve ne ndertim garanton qe rritjet e perkoheshme lokale te ndotesve te mjedisit ne ajer te jene ende te pranueshme per mjedisin dhe njerezit.

Ekspozimi ne ajer te ndotur ka impakt kryesor negative mbi shendetin human. Eshte perlogaritur se 2 milion njerez vdesin vazhdimisht cdo vit per shkak te ajrit te ndotur. Problemet me te shumta ne sigurimin e cilesise se ajrit te pershtatshem te mjedisit lidhet me arritjen tavanit te percaktuar per grimcat.

Transporti eshte burimi kryesor ndotes i ajrit te mjedisit permes grimcave pezulli ne ajer. Grimcat mund te japin nje sere impaktesh negative mbi shendetin: ato shkaktojne dhe rrendojne astmat, krijojne ateriosklerosa, perkeqesojne pervijimin e semundjeve te frymemerrjes dhe kardiovaskulare, shkaktojne kancer, etj.. Raporti i mortalitetit ne zonat ku ndotja me grimca pezulli eshte larte eshte 15 – 20 per qind me larte ne krahasim me zonat me ajer relativisht te paster.

Pritet qe zbatimi i masave te Planit te ulin ne menyre permanente shkarkimet e grimcave nga transporti rrugor, se pari per shkak te eliminimit te blookimeve te trafikut, menaxhimit me te mire te shtresave siperfaqesore te rrugeve dhe perdorimit te me shume mjeteve rrugore me eficence energjie.

Sic u permend me siper, sfidat kryesore dhe prioritetet prezantohen ne SKZHI II dhe ato jane permblodhur ne tabelen me poshte ne raport me pakesimin e diteve kur PM10 tejkalon standartet.

9-2_Indikatori PM10 dhe synimet lidhur me cilesine e ajrit ne Shqiperi

Indikatori	Njesite e matura / Vendmatjet	Burimi	Vlera e fundit e vlefshme		Synimi ne 2017	Synimi ne 2020
			Viti	Vlerat	Vlerat	Vlerat
Numri i diteve ne nje vit kur PM10 tejkalon standartin e 50 µg/m ³ ndaj diteve te monitoruara	Numri i diteve qe tejkalojne ne % ne Tirane, Elbasan, Korce	AKM, Ministria e Mjedisit	2014	Tirane 77% Elbasan 63% Korce 80%	Tirane 62%; Elbasan 50% Korce 65%	Tirane 40%; Elbasan 40%, Korce 50%

Burimi: SKZHI II

Ne menyre qe te arrihen objektivat e eliminimit te mos-perputhshmerise se cilesise se ajrit me standartet e percaktuara per cilesine e ajrit, qe ndodh shpesh ne disa zona te kufizuara, zakonisht ne bashkite me densitet te larte, eshte imperative qe Qeveria dhe Institucionet respektive te pergatisin dhe adoptojne Planet e Cilesise se Ajrit ne ato zona qe tejkalojne ndotjen e ajrit ne mjedis. Programe te detajuara te veprimit per te reduktuar ndotjen nga grimcat PM10 do te vijojne pergatitjen e ketyre planeve. Keto programe dhe veprime qe vijne nga Plani do te duhet te jene ne bashkepunim te plote me njeri tjetrin.

Udhezimet e pergjithshme dhe masat zbutese qe paraqiten ne Seksionin 10 duhet te merren parasysh per te realizuar kete objektiv.

9.1.3. Faktoret klimatike

Objektivi Mjedisor 4: Adoptimi i infrastruktures ne pergjigje te ndryshimeve klimatike dhe reduktimi i sasive vjetore te emetimeve te gazeve sere ne nivelet e percaktuara ne SKZHI II.

Nje sere aktivitetesht ndertimore te infrastruktures dhe praktika sektoriale kane impakt permanent (te kthyshem) mbi shkarkimet e gazeve sere (GHG), qe perbejne shkakun kryesor te ndryshimeve klimatike. per shkakun qe karburantet fosile (nafta dhe derivatet) clirojne GHG ne ajer gjate perdorimit perfaqesojne ne keto momente burimin me te rendesishem te energjise ne sektorin e transportit e bejne sot kete sektor te parin si burim shkarkimesht te gazeve sere ne Shqiperi, pasi sektori i energjise ketu eshte hidro. Impakti ne ndryshimet klimatike eshte gjithashtu pasoje ne kushtet e motit dhe klimes qe po rriten cdo vit. Nje tjetër pasoje pasoje e temperaturave te larta globale jane ndryshimet ne modelimet e fenomeneve mesatare klimatike dhe ngjarjet me te shpeshta te kushteve ekstreme te motit (thatesira, permbytje, erozione, stuhi me breshër, vale te nxehta, temperature te uleta me ngrica, etj.).

Vendimi 406/2009/EC percakton minimumin e kontributit te Shteteve Anetare te EU per te kapur angazhimin e reduktimit te shkarkimeve te gazeve sere te Komunitetit per periudhen nga 2013 ne 2020 per te gazet sere qe mbulohen nga ky vendim dhe rregullat per te bere keto kontribute si dhe per Vleresimin e tyre me pas.

Shqiperia ende nuk ka bere transpozimin e ketij vendimi; qe planifikohet te ndodhe ne 2018. Kjo periudhe eshte brenda kohes se zbatimit te Planit; prandaj parashikimet e ketij vendimi ne lidhje me faktoret klimatike duhet te adresohen ne avance. per me teper, SKZHI II vendos synimin per shkarkimet e gazeve sere ne 2020 si vijon:

- Nje synim 8% reduktim te GHG sic krahasohet me skenarin baze³; dhe
- Nje synim 40% reduktim ne sasine e HCFC-s (hidroklorofluorokarbon).

Ne nivelin strategjik te zhvillimit te sektoreve, masat ne lidhje me fushen e adaptimit te ndryshimeve klimatikemund te trajtohen si te pergjithshme. Perpara projektimit dhe zbatimit te cdo veprimi individual dote jete e nevojshme te krijohen udhezues specifike, metodologji dhe procedura per grumbullimin e informacionit rreth ngjarjeve ekstreme te motit dhe per te planifikuar dhe zbatuar detyrat respektive.

Shkarkimet e gazeve sere nga sektore te tille si transporti rrugor, bujqesia, energjia, etj. perfaqesojne nje rrezik te konsiderueshem per masat zbutese te ndryshimeve klimatike. Ne vijim vec shkarkimeve te perkoheshme te gazeve seregjate fazes se ndertimit te veprave infrastrukturore te parashikuara ne Plan, shkarkimet e gazeve sere priten te rriten edhe pse do te merren masa per te eliminuar mjaft pengesa. Zbatimi i masave specifike duhet te garantojne perdorim me te madh te transportit public, metodave te reja bujqesore te kultivimit dhe vaditjes, energjise te rinovueshme, etj. Promovimi i ketyre masave dhe perdorimi i mjeteve te reja te energjise eficiente do te kontribuojne ne parandalimin e shkarkimeve nga sektoret kontribues ne GHG ne fazen afat-mesme dhe ndoshta nje renie pas 2020.

Rritja e shkarkimeve te gazeve sere nga transporti ajror priten per shkak te punimeve te ndertimit, nderkohe qe rritjet potenciale ne shkarkimet e gazeve sere per shkak te rritjes se volumeve te transportit ajror nuk perfaqesojne nje ndarje te rendesishme ne strukturen totale te shkarkimeve ne Shqiperi. i ngjashem me transportin ajror eshte edhe ai detar per sa i takon kontributit ndares ne prodhimin e gazeve sere.

Transporti ngelet sektori kyc ne arritjen e objektivave kombetare mbi masat per ndryshimet klimatike i vijuar nga sektori bujqesor dhe perdorimi i tokes.

Udhezimet e pergjithshme dhe masat zbutese qe paraqiten ne Seksionin 10 duhet te merren parasysh per te realizuar kete objektiv.

9.1.4. Uji

Objektivi Mjedisor 5: Kufizimi i efekteve negative mbi ujerat nentokesore dhe siperfaqesore, ujerat e njelmet, ujerat bregdetare dhe burimet e ujit te pijshem.

Impaktet me te medha per arritjen e ketij objektivi mjedisor pritet nga zhvillimet e sektoreve kyc te lidhur me ujin si edhe ato qe mund te ndikojne ne cilesine dhe funksionimin natyror te baseneve ujore. (ujesjelles/kanalizimet, vaditja dhe bujqesia e blegtoria ne pergjithesi, industria ushqimore dhe perpunuese, sherbimet dhe turizmi, shendetesia, etj)

Impaktet mbi ujerat siperfaqesore, nentokesore, ujrata e njelmet, ujrata bregdetare dhe burimet e ujit te pijshem jane karakteristike te periudhes se ndertimeve ose rindertimeve te infrastruktures dhe gjithashtu ne vijim te operimit te strukturave edhe me teper. Kjo ne varesi respektive te sektoreve perkates ne lidhje me nevojën per perdorimin e ujit ose nderveprimet me burimet dhe trupat natyrore ujore. Ne shumicen e

³ Projektionet aktuale te shkarkimit te GHG ne 2020 tregojne 18,000 Gg CO₂ eq. Ky projektion do te rishikohet gjate 2016 ne kuader te Komunikimit te Trete Kombetar per UNFCCC. Ne rastin e financimit nderkombetar per NAM-an (masat e pershtatshme kombetare per pakesimin e GHG) pakesimi i GHG mund te rritet me 16% krahasuar me skenaret baze.

rasteve keto impakte krijohen sit e limituara ne mjedisn lokal, megjithate ne mjaft raste ndodh efekti kumulativ i impaktit dhe krijohen ngarkesa ndotjeje te medha ndotese qe ngrihen ne nivel rajonal dhe disa here edhe nderkufitar pertej kufijve. Impaktet ndertimore te infrastruktures ngelen ne pergjithesi afat-shkurter dhe te rikthyeshme (rasti psh i cilesise se ujrave). Pas fazes ndertimore, impaktet jane kryesisht me pak te perhapura, port e parykthyeshme permanente (rasti psh i impaktit te morfologjise se vijes ujore natyrore, kushteve hidrologjike ic conditions, ruajtja e zonave). Impaktet e mesiperme mund te prodhojne ndryshime ne elementet cilesore per krijimin e statusit ekologjik te ujrave siperfaqesore, qe jane elementet biologjik, hidromorfologjik, mbeshtetes, kimik dhe fiziko-kimik dhe ne statusin kimik te ujrave. Nese udhezimet e pergjitheshme dhe masat zbutese vezhgohen, ndryshimet ne elementet cilesore nuk do te kapercenje se tepermi qe te kercenojne arritjen e objektivave mjedisore.

Veprimet e sektoreve qe ndikojne ne ujrat dhe objektivat mjedisore mbi ujrat prmbliiden si me poshte:

- Pozicionimi i veprave infrastrukturore mund te ndikojne ne menyre permanente te drejtperdrejte ose indirekt situaten hidrologjike ne nje zone te caktuar duke sjelle edhe suate eko-morfologjike mbi rrjedhen e ujit;
- Rrjedhja e vazhdueshme e substancave te rrezikshme qe rezultojne nga burime te ndryshme ndotese (impakt ne cilesine e ujrave siperfaqesore dhe ato nentokesore, impakt potencial mbi ujrat balneare);
- Derdhja e substancave te rrezikshme per shkak te ngjrjeve te jashtezakonshme (impakt potencial direkt, ne distance te larget deri nderkufitar mbi cilesine e ujrave siperfaqesore dhe nentokesor, impakt potencial mbi ujrat balneare);
- Rrezik i larte ekzistent nga permbytjet (aplikimi i zgjidhjeve ndertimore me kete kriter si rrezik i larte) ne zonat qe permbyten ose masa rregulluese ne rrjedhen e ujrave; ndryshime ne situaten hidrologjike ne nje zone te caktuar, perfshire pakesimin ne zonat mbajttese (direct ose ne distance);
- Ndryshimet ne regjimin ujqor te ujrave nentokesore per shkak te ujrave te nderhyrjeve te veprave infrastrukturore (psh tunelet);
- Pozicionimi i strukturave infrastrukturore ne zonat aquifere me ndjeshmeri te larte ose shume te larte mund te kene impakt negative mbi burimet ujore ekzistuese dhe potenciale (direkt, indirekt, nderkufitar);
- Pozicionimi ne zonat e ujrave te mbrojtur te burimeve ujore (ndikim lokal, potencialisht rajonal dhe nderkufitar).

Shqiperia ka aprovuar Ligjin No. 111/2012 “Menaxhimi i Integruar I Burimeve Ujqore” dhe “Strategjine Kombetare Sektoriale per Furnizimin me Ujqe dhe Kanalizimet 2014-2040”, “Strategjine Ndersektoriale per Menaxhimin e Mbetjeve 2010-2025” dhe “Planin Kombetar per Menaxhimin e Mbetjeve 2010-2025”. Midis te tjerave, keto dokumente percaktojne qe aktivitetet ne ujqe dhe tokat anash ujrave mund te kryhen vetem nese ato jane bazuar mbi planet e zhvillimit hapesinor dhe nuk mund te pozicionohen diku tjetër pa gjeneruar kosto te larta disproporcionale. Pozicionimi i ketyre aktiviteteteve mund te ndikojne thelbesisht mbi statusin ekologjik te rrjedhave ujqore dhe te pakesojne zonat e mbajtjes dhe impaktet kumulative mbi biodiversitetin e zones dhe sherbimet e ekosistemeve te zones.

Udhezimet e pergjithshme dhe masat zbutese qe paraqiten ne Seksionin 10 duhet te merren parasysh per te realizuar kete objektiv.

9.1.5. Natyra

Objektivi Mjedisor 6: Garantimi i kohezionit te popullatave dhe mbrojtjes se biodiversitetit

Impaktet qe kane te bejne me fragmentimin e habitateve dhe biodiversitetin jane karakteristike gjate fazes se ndertimit ose rindertimit te infrastruktures dhe me tej. Ato verehen me teper ne mjedisn lokal, ndersa ne rastin e projekteve me shtrirje te gjere impaktet ndihen edhe ne nivelin rajonal dhe pergjate kufijve (psh ne migrimin e karnivoreve te medhenj, rruget e migrimit te shpendeve, vijat ujore te kalimit nderkufitar etj.). Gjate ndertimit ose rindertimit te infrastruktures, impaktet jane kryesisht afat-shkurter dhe te kthyeshme (psh ndotje nga zhurmat e sheshit te ndertimit, kafshet largohen prej makinerive te ndertimit, etj.). Pas ndertimit, impaktet jane kryesisht permanente dhe te pakthyeshme per shkak te ndryshimeve ne

perdorimin e tokës (psh nderprerja e rrugëve të migrimit, rritja e zhurmës nga strukturat e zhvilluara në vend, pengesa në mjedis – linja elektrike, etj.).

Ndertimi i strukturave të reja dhe rindertimi ose modernizimi i infrastruktures ekzistuese mund të rezultojë në:

- Humbje të zonave të habitatit dhe llojeve të habitatit dhe përfaqësuesve individuale të llojeve të bimëve dhe kafshëve (impakt direkt, i përhershëm);
- Impakt direkt, permanent mbi funksionimin e disa habitateve për shkak të fragmentimit të habitatit;
- Në rastin e aktiviteteve me shtrirje të gjera në një habitat me të rrezikuar, një impakt direkt është i mundshëm mbi biodiversitetin e zonës me të ngushtë ose të gjere (impakt permanent);
- Kalimet e reja shpesh fragmentojnë habitatet e kafshëve të egra dhe nderpresin rruget migratore dhe rrugicat e fluturimit ose pengojnë migrimin e disa grupeve të kafshëve (vecanërisht të gjitarëve dhe amfibeve, nëse një rrugë kryqëzohet me një korridor migrimi ose fluturimi, konflikte me të shpendet dhe lakuriqet e natës janë gjithashtu të mundshme), të cilat mund të pengojnë në mënyrë permanente migrimin e kafshëve individuale midis popullatave individuale dhe të shkaktojnë një rënie të biodiversitetit në disa zona (impakt direkt, kumulativ, i largët);
- Shumica e problemeve të migrimit ndodhin në fazat e ndërtimit të infrastruktureve të mëdha ku nuk ka përkujdesje për rindertimin e kalimeve dhe komunikimeve të shkeputura të habitateve (psh ndertimi i urave të gjelbërta). Kjo duhet të merret parasysh kur projektohet dhe ndërtohet (impakt direkt, në distancë);
- Në zonat ku nuk merren masa mbrojtëse ekziston mundësia e konflikteve mes infrastruktures së ngritur dhe gjitarëve gjatë lëvizjeve ditore dhe amfibeve që lëvizin gjatë sezonit të migrimit (impakt direkt, në distancë); demtime të rregullta dhe të shpeshta mund të shkaktojnë gjithashtu rënie të përmasave të popullatave (impakt direkt, kumulativ, në distancë);
- Zhurma ka impakt negativ vecanërisht për shpendet dhe gjitarët dhe nuk është i pranishëm vetëm në distancën me të afërt të aktivitetit, por përhapet mjaft me gjere (impakt në distancë);
- Rrezatimi në drejtim të qiellit prej ndricimit të strukturave të ndryshme të infrastruktureve mund të krijojë shqetësim direkt në ciklin jetësor, vecanërisht për kafshët që janë aktive natën dhe ato që janë aktive në mbremje;
- Pozicionimi i aktiviteteve në ujë ose në tokat në krahe të vijave ujore⁴ (që lejohet për marrëveshje me rendesi kombëtare dhe që nuk mund të pozicionohen diku tjetër pa gjeneruar kosto të përmasave të mëdha), mund të krijojë impakte negative permanente dhe direkte për habitatet ujore dhe ato përgjatë vijave, vecanërisht kur infrastruktura shtrihet përgjatë rrjedhave ujore.

SKZHI II prezanton sfidat kryesore lidhur me mbrojtjen e mjedisit, të cilat janë: (1) nevoja për të krijuar rrjetin ekologjik Natura 2000 për Shqipërinë dhe Komunitetin Evropian; (2) rishikimin dhe forcimin organizativ të strukturave menaxhuese të zonave të mbrojtura; dhe (3) nevoja për të garantuar zbatim me efektiv të planeve të menaxhimit për zonat e mbrojtura dhe planet e veprimtari për llojet dhe habitatet.

Gjatë fazës së projektimit dhe sidomos përpara nisjes së fazës së zbatimit të aktiviteteve specifike individuale të Planit duhet të përfshihen masa që do të lehtësojnë ruajtjen e korridoreve migratore të kafshëve dhe në këtë mënyrë të arrihet objektivi i SKZHI II “Përmirësimi dhe forcimi i mbrojtjes së natyrës”.

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse që paraqiten në Seksionin 10 duhet të merren parasysh për të realizuar këtë objektiv.

Objektivi Mjedisor 7: Ruajtja e zonave që kanë një status të vecantë mbrojtjeje, prej aktiviteteve me ndikime të konsiderueshme.

⁴ Biodiversiteti i lartë karakterizohet nga ujrat dhe tokat përgjatë tyre të pacenuara. Toka të tilla janë gjithashtu me vlerë për shkak të shërbimeve të shumta për ekosistemin (vecanërisht për shërbimet e balancimit: proceset balancuese të ekosistemit, përmirësimin e cilesisë së ajrit, balancimin e klimës, trajtimin e ujrave, balancimin e erozionit të tokës, zonat mbajtëse për ujrat e permbytjeve dhe shërbimet kulturore, psh. rekreacionale).

Zhvillimet infrastrukturore ne mjediset natyrale perfaqesojne nje humbje permanente te habitateve dhe ndikojne ne menyre negative permanente ne perhapjen natyrale te tipeve te habitateve dhe ato te habitateve te llojeve te bimeve dhe kafsheve, ne cilesine e tyre dhe ne integrimin e habitateve te popullatave. Nese zhvillimi vendoset ne zona me status natyror te mbrojtur, impaktet mund te jene vecanerisht te zgjeruara dhe shkaterruese, pasi ato mund te degradojne ne menyre permanente nivelin e konservimit te mjedisit natyror dhe objektivat e mbrojtjes per zonat e mbrojtura, sic jane ato per pikat e Natura 2000, Zonat me Rendesi Ekologjike (IEAs) dhe vecorite e vlerave natyrore. Vemendje e vecante duhet te kushtohet nese strukturat e infrastruktures pozicionohen ne zonat e mbrojtura ku mund te ndodhin humbje permanente te siperfaqeve te kualifikuara, tipet kyc te habitateve, habitatet e llojeve, impakte mbi integritetin, funksionalitetin dhe kohezionin e zonave. Ketu jane te mundshme edhe impaktet permanente dhe direkte mbi cilesine e vecorive te vlerave dhe te tipeve te tyre per shkak te te cilave eshte bere deklarimi i vecorise. Duke qene se nje pjese e mire e territorit te Shqiperise eshte deklaruar zone me nje statur natyror te mbrojtur, ka mjaft mundesi qe ndertimet e reja te kalojne prane ose hyjne ne territoret e ketyre zonave.

Impaktet ne zonat me status natyror te mbrojtur jane te mundshme gjate periudhes se ndertimeve te reja ose rindertimeve te sistemeve te infrastruktures dhe ne vijim. Ato jane me te dukshme ne mjedisin lokal, nderkohe qe per aktivite te zgjeruara, ato mund te ndjehen ne nivel rajonal dhe pertej kufirit (psh, impakti mbi kohezionin dhe integritetin e rrjetit te Natura 2000). Gjate periudhes se ndertimeve te reja ose rindertimeve te sistemeve te infrastruktures, impaktet jane kryesisht afat-shkurter dhe te kthyeshem (psh ndotje nga zhurma ne kantierin e ndertimit, turbullimi i vijave ujore). Pas ndertimit, impaktet jane kryesisht permanente dhe te pakthyeshem per shkak te ndryshimeve ne perdorimin e tokes (psh, rritje e ndotjes nga zhurmat prej transportit, pengesat ne mjedis, shkaterrimi i habitateve ten je lloji te kualifikuar, etj.

Udhezimet e pergjithshme dhe masat zbutese qe paraqiten ne Seksionin 10 duhet te merren parasysh per te realizuar kete objektiv.

9.1.6. Mbetjet

Objektivi Mjedisor 8: Kompletimi teresor i infrastruktures se landfillleve e incineratoreve dhe njekohesisht reduktim i sasise se depozitimit te mbetjeve ne landfill nepermjet proceseve te reduktimit dhe rritjes se riciklimit e riperdorimit.

Problemet / shqetesimet kryesore qe lidhen me kete sektor jane listuar me poshte:

- Prania e zonave te ndotura te njohura si Hot-Spote (mbetje kimike, materiale te rrezikshme) qe akoma nuk jane sistemuar (ndotja e tokes nga aktivite Industriale perpara vitit 1990). Nga 36, jane rehabilituar vetem 5 pika te rrezikshme mjedisore.
- Prania e vend-depozitimeve te hapura (te ligjshme dhe te paligjshme) te hedhjes se mbetjeve. MZHU po punon per saktesimin e numrit.
- Kapacitet i pamjaftueshem i landfillleve ekzistues/mungesa e tyre (SKMM pozicionin politiken 1 landfill per rajon).
- Menaxhimi i mbetjeve eshte akoma ne nivele te ulta, sisteme grumbullimi miks ka vetem ne qytete. 70% e ish komunave nuk e ofrojne fare sherbimin e mbledhjes se mbetjeve.
- Mbetjet inerte, mbetjet e rrezikshme, mbetjet spitalore dhe mbetjet e kafsheve nuk trajtohen sipas kerkesave ligjore, mungesa e landfillleve per mbetjet e rrezikshme. Nuk ka landfill te vecanta, trajtim i vecuar behet vetem nga sektori privat.
- Ndarja ne burim e mbetjeve / riciklimi, e cila megjithese eshte kerkese ligjore qe prej vitit 2011, nuk realizohet ne praktike.
- Kuadri ligjor i pergjigjet kerkesave te BE-se, por nuk mund te ndryshoje realitetin per shkak te mungeses ne investime

Zhvillimi i zonave te caktuara mund te cenoje integritetin e shtresave te ujrave nentokesore dhe ndotja me kimikate te rrezikshme mund te kaloje ne shtresat nentokesore. Mund te shkaktojne semundje

kancerogjene deri ne largesi te medha prej zonave ne fjale. Pikat e vjetra e te nxehta perbejne rrezik jo vetem per shendetin e njeriut, por krijojne ambient per investime te reja para pastrimit te duhur.

Planet sektoriale mund te parashikojne nderhyrje teknike, rinovime urbane, pra te krijojne kushte per nje rritje ekonomike te qendrueshme. Planet nuk mund te garantojne zhvillime ne keto pika/sheshe. Kriteret e forta mjedisore-shendetsore percaktojne zonat e perjashtuara nga zhvillimi urban.

Djegje te mbetjeve ne fushe, perhapja e ndotesve nepermjet ajrit konsiderohet si nje rrezik serioz per shendetin, gje qe krijon rreziqe potenciale per shendetin e banoreve lokale. Rrjedhjet e mbetjeve nga fusha ndotin ujerat siperfaqesore te lumenjve qe kalojne prane. Pamje e shemtuar vizive e territorit qe ndikon ne imazhin e tij te pergjithshem dhe terheqes per aktivitetet, vizitoret dhe banoret. Mbetjet e ketyre zonave depozitohen ne lumenj ose ne ane te rrugeve te cilat pastrohen nga ujrat dhe ne kete menyre zhvendosen ne nje pjese tjeter toke dhe ne fund ne rrjedhjet ujore.

Plani synon eliminimin e venddepozitimeve te mbetjeve pergjate lumenjve si dhe mbulimin e venddepozitimeve te hapura dhe perdorimin e tyre si hapesira te gjelbra

Nuk ka zbatim te direktives se BE per landfillet. Ka efekt te drejtperdrejte ne zhvillimin e turizmit dhe zhvillimin e pergjithshem ekonomik te vendit. Ka dhe nje efekt te drejtperdrejte ne aktivitetet turistike dhe ekonomike te vendit.

Plani parashikon rritjen te numrit te landfilleve dhe promovim te incinerimit. Ne qytetet bregdetare eshte e domosdoshme te ndertohen edhe pika per perpunimin e mbetjeve pasi ndotja eshte nje nga shkaqet kryesore qe ul cilesine e mjedisit ne qytetet kryesore.

Nevoja dhe investime te shtuara per landfille, nga menaxhimi jo i diferencuar i mbetjeve. Nuk kursehen hapesira dhe ka impakte negative ne mjedis mungesa e infrastruktures per grumbullimin e diferencuar te mbetjeve (kontenierte), nxitja e riperdorimit, riciklimit dhe rikuperimit. Nga Zonat rurale qe nuk mbulohen me sherbim nje sasi e konsiderueshme mbetjesh qarkullojne ne rrjetin hidrik duke krijuar nje potencial ndotes, duke ndikuar keshtu vecanerisht ne degradimin e zonave te mbrojtura bregdetare dhe ulur keshtu aftesine e tyre riperteritese. Ndikim tjeter negativ eshte edhe degradim i peisazhit dhe mjedisit. Shumica e ish komunave (sot njesi administrative), rreth 70% e tyre, nuk e ofrojne fare sherbimin e mbledhjes se mbeturinave. Ndertesat e shumta informale nuk kane mbledhje te rregullt te mbetjeve te ngurta.

Plani parashikon ngritjen e infrastruktures se duhur per trajtimin e mbetjeve te ngurta dhe bashkite duhet ta konsiderojne kete nje prioritet me nisen e planeve te pergjithshme vendore. Strategjite ne Infrastrukture dhe perpunim te Mbetjeve duhet te ndermerren nga ministrite e linjes dhe NjQV- te.

Rrezik potencial per shendetin nga hedhja e mbetjeve te rrezikshme (MRR) dhe atyre klinike ne zona te pacaktuara. Shkakimi i MRR ne uje, ajer ose toke shkakton rreziqe per shendetin e njerezve dhe mjedisin, sjell ndotjen e tokes dhe ujerave nentokesore pastrimi i te cilave kerkon kosto te medha. Hedhja e MRR ne kanale demton sistemin e kanalizimeve dhe ve ne rrezik funksionimin e impianteve te trajtimit te bimeve. MRR ne skrap metali ose materiale te tjera te ricikluara shkakton rreziqe mjedisore dhe te shendetit ne industrine e riciklimit

Plani parashikon ngritjen e landfilleve industriale rajonale

Aktivitetet e riciklimit kufizohen te sektori informal dhe sektori privat zhvillon mbledhjen e pjeseve te riciklueshme te mbetjeve jo nepermjet sistemit.

Plani parashikon riciklimin perkrah rritjen se kapacitetit te landfilleve. Gjithashtu rekomandohen masa dhe programe per riciklimin e mbetjeve te cilat do te kishin nje impakt ne zgjatjen e perdorimit te landfilleve duke siguruar edhe perfitim ekonomik. Strategjia e menaxhimit te mbetjeve duhet te perfshij dhe mundesite e incentivimit te riciklimit nga konsumatorët si dhe krijimin e zonave te dekompozimit te mbetjeve organike ne cdo zone rurale per krijuar lende te pare per industrine bujqesore per nje ekonomi ciklike.

Problem te tjera qe shfaqen ne kete sektor jane: mosrealizimi i objektivave te synuara ne dokumentat strategjike dhe afatet perkatese, dhe gjetja e zgjidhjeve te perkohshme Qendrore, rajonale, vendore qe ndikojne negativisht mjedisin.

Ne kete kuader, Plani duhet te percaktoje qarte standartin e detyrueshem sektorial te sherbimit qe imponon me tej rregullime financiare ne funksion te mbrojtjes se burimeve dhe zhvillimit te turizmit

Udhhezimet e pergjithshme dhe masat zbutese qe paraqiten ne Seksionin 10 duhet te merren parasysh per te realizuar kete objektiv.

9.1.7. Ndotja prej zhurmes

Objektivi Mjedisor 9: Reduktimi i ndotjes se zhurmes/akustike dhe perafrimi me nivelet e rekomanduara nga BE dhe OBSH.

Ne zona individuale pritet nje nivel me i larte ndotjeje mjedisore gjate fazes se ndertimit dhe me tej gjate fazes se operimit. per kete, masat zbutese do te duhet te realizohen gjate fazes se ndertimit, vecanerisht mbikqyrja e shkarkimeve te pershkruara prej makinerive te ndertimit, vendosja e nje kohe te limituar per ndertimin dhe nese nevojitet zbatimi i masave per te parandaluar zhurmen te perhapet ne mjedis.

Impaktet gjate fazes operationale do te jene afat-gjate. Si rregull, projektet me shtrirje te gjere ose si korridore (rruge, linja tubacionesh, shtylla elektrike, etj.) nenkuptohet kane impakt me te madh mbi mjedis dhe ne menyre direkte pergjate korridoreve, por ne te njejten kohe mund te zbuten me ridrejtimin e aktiviteteve ato bejne te mundur te pakesojne impaktet lokale sidomos aty ku densiteti i popullsisë eshte i larte.

Ne perputhje me legjislacionin mbi mbrojtjen nga zhurmat, kushtet e meposhteme mund te aplikohen gjate fazes se operimit te strukturave te reja ne infrastrukture:

- Nje burim i ri zhurme nuk duhet te prodhoje ndotje pertej kufirit te lejuar te zhurmes ne mjedis;
- Nje burim i ri zhurme nuk duhet te rris ndotjen nga zhurma, ne nje zone ku zhurma ishte tashme pertej kufirit te lejuar, perpara se te te vendosej ky aktiviteti i burimit te ri;
- Masat e mbrojtjes nga zhurma duhet te garantojne parandalimin dhe pakesimin e zhurmes qe vjen nga perdorimi ose operimi i nje burimi ne mjedis.

Nga aspekti i mbrojtjes prej zhurmave, keto masa mbrojtese te rreferuara ne legjislacion duhet te perdoren per te pakesuar ndotjen nga zhurmat ne te gjitha aktivitetet e prishme per te ulur dhe mbajtur me poshte se niveli ligjor i percaktuar. Zbatimi i masave te metejshme shtese per mbrojtjen nga zhurmat do te jete i nevojshem ne zonat e qendrave te medha urbane dhe korridoret e lidhjeve te infrastruktures.

Politikat sektoriale per masat e veprimit do te bejne te mundur gjithashtu indirekt lehtesimin e situates ekzistuese qe do te rezultojne ne pakesimin e ndotjes nga zhurmat ne zonat kryesore hub te transportit, ne rrjetin e autostradave dhe ne qendrat kryesore urbane (Tirana, Durres, Vlora, Korca).

Rritje e ndotjes nga zhurmat pritet ne afersi te aeroporteve (Rinas, Kukes dhe aeroporti i jugut), vecanerisht nese rritet trafiku ajror.

Veprimet me te rendesishme ne Plan, nga aspekti i mbrojtjes se mjedisit nga zhurmat jane ato aktivitetet qe garantojne pakesimin e shkarkimit te zhurmes, sic jane modernizimi i mjeteve dhe i vete infrastruktures dhe teknologjise si dhe masat per pakesimin e impaktit te zhurmes ne mjedis. Veprime qe influencojne indirekt ne riorientimin e rrjedhes se trafikut ne korridoret e transportit te distancave te gjata dhe ne mjedisin urban (transporti public) jane gjithashtu te rendesishme.

Ne pozicionimin e veprimeve mbi infrastrukturen sipas sektoreve te zhvillimit ne hapesire, zgjidhjet e pergjithshme dhe teknike do te duhet te sigurohen te tilla qe garantojne se ndotja nga zhurmat nuk e tejkalon kufirin e lejuar. Gjithe masat zbutese qe kerkohen burojne nga legjislacioni dhe synimet jane te vendosura ne SKZHI-II.

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse që paraqiten në Seksionin 10 duhet të merren parasysh për të realizuar këto objektiv.

9.1.8. Popullatat dhe asetet materiale

Objektivi Mjedisor 10: Permiresimi i kohezionit social, sigurise se jeteses dhe levizshmerise se qendrueshme.

Në vijim të impakteve mbi shëndetin human, arritjet e këtyre objektivave influencojnë gjithashtu konsiderueshem situatën ekonomike të njerezve dhe asetet materiale që ata kanë në dispozicion. Gjithashtu, ato kanë sinergji të rëndësishme pasi synojnë të kufizojnë rritjen e mbipopullimit, kërkojnë përdorim në rritje të zgjidhjeve mbi ofrimin e shërbimeve dhe infrastrukture, hapësirës dhe energjisë, si edhe të efekteve të demshme mbi asetet materiale për shkak të ekspozimit të tyre në mjedise të ndotura. Impaktet do të jenë pozitive, permanente dhe rajonale.

Sipas SKZHI-II, objektivat kryesore mbi popullsinë dhe asetet materiale janë (i) Mundësi me të mëdha dhe cilësi me të mirë të arsimimit; (ii) Një sistem kujdesi shëndetësor me i fortë dhe me i aksesueshem; (iii) Zgjerimi i mundësive për punësim; (iv) Forcimi i sistemit të sigurimeve shoqërore dhe mbrojtjes sociale; (v) Krijimi i një shoqërie gjithëpërfshirëse; (vi) Garantimi i barazisë gjinore; (vii) Fokus me i madh tek artet dhe kultura; (viii) Forcimi i rolit të sporteve

Për sa i takon problemet kryesore që lidhen me çështjet e mirëqenies, sigurisë dhe shëndetit, në mënyrë të përmblodhur ato kanë të bëjnë me aksesimin e trafikut dhe transportit në zonat urbane dhe rurale, lidhur ngushtë me levizshmërinë drejt tregjeve dhe ruajtjen e lidhjeve në komunitet. Nderkohe komunitetet lokale e kanë sfidën me të madhe me ruajtjen e situatës social-ekonomike (përfshirë bujqësinë, hortikulturën, akuakulturën, pyjet, shërbimet utilitare, edukimin etj.).

Zhvillimet e parashikuara në Plan detyrimisht që do të shkaktojnë me shumë trafik, me shumë emetime, me shumë zhurmë dhe me shumë trysni mbi burimet natyrore. për të patur një zhvillim të qëndrueshem Plani parashikon, ndër të tjera edhe zhvillimin e sistemeve të trajtimit të mbetjeve dhe të ujërave të zeza. Në këto këndvështrim problemet që shkaktohen nga menaxhimi i dobët i këtyre sistemeve ka gjasa të zvogelohen.

Ndër rreziqet dhe shkaqet e tyre mund të përmendim:

- Rritjen e nivelit të zhurmave dhe uljen e cilësisë së ajrit, që shkaktohen nga shtimi i trafikut, rritja e aktiviteteve urbane dhe shtimi i zhurmave nga aktivitetet e shërbimeve në komunitet;
- Uljen e cilësisë së ajrit që shkaktohet nga trafiku i renduar;
- Cilësia e ulet e ujit të pijshëm e shkaktohet nga pakesimi i burimeve ujore për shkak të keqmenaxhimit të tyre si dhe për shkak të rritjes së ndotjes dhe eutrofikimit
- Rritja e sasisë së mbetjeve në vendet e paautorizuara që vjen si pasoje e keqmenaxhimit të mbetjeve të ngurta dhe mungesës së ndërgjegjesimit.
- Zhvillimet e reja në qendrat urbane dhe industriale do të sjellin rritjen e numrit të banorëve dhe të përdoruesve të rrugëve, duke sjellë kështu një rrezik real për sigurinë e njerezve.

Fokusimi në zhvillimet infrastrukturale që i përgjigjen realizimit të qëllimeve dhe objektivave perkatese, kryesisht për t'i shërbyer rritjes së pritshme të numrit të vizitorëve në zonat perkatese, mbart me vete rrezikun që komunitetet dhe vendbanimet ekzistuese mund të neglizohen nga pikepamja e shërbimeve komunitare. Nderkohe që zhvillimi i përgjithshëm social-ekonomik pritet që të kontribuojë në rritjen e mirëqenies së njerezve, ekziston rreziku që rritja ekonomike të kete një shpërndarje të cekuilibruar.

Ndër rreziqet dhe shkaqet e tyre mund të përmendim:

- Mungesa e transportit dhe levizshmërisë e shkaktohet nga humbja e lidhjeve me token bujqësore, plazhet dhe shërbimet sociale, si dhe nga një transport publik i pamjaftueshem

- Prishja e cilesise se jetes qe vjen si pasoje e zhvillimeve te reja te cilat demtojne menyren tradicionale te jeteses dhe sjellin rritje te kostove baze te jeteses.

Ndergjegjesimi i njerezve mbi problemet mjedisore nuk rezulton automatikisht me ndryshimin e sjelljeve te tyre. Duke dhene informacione, rritur ndergjegjesimin, dialogimin me te gjitha palet e interesuar dhe me perfshirjen e publikut ne proceset vendimarrrese per politikat e propozuara do te kontribuojne se tepermi ne ndryshimin e modeleve te sjelljes persa i takon zgjidhjeve te qendrueshme, gje qe eshte theksuar se tepermi edhe ne udhezimet strategjike te Planit Kombetar Mjedisor te Veprimit.

Plani ofron zgjidhje qe kane te bejne me mobilitete te qendrueshme alternative si eshte rasti i trafikut te bicikletave qe klasifikohet midis menyrave me te pershtatshme te transportit ne terma mjedisor dhe te shendetit. Ne nivel kombetar ky perafirim me ane te sistemit te rrugeve per bicikletat mund te lehtesoje transferimet ne distancat e zakonshme te levizjeve neper qytete dhe zonat fushore dhe bregdetare ne distance te shkurtera dhe per rekreacion ne distance te gjata. Krijimi i rrugeve te bicikletave dhe rrugicave te marshimeve me ane te aksesimit te pershtatshem ne qendrat e rekreacionit do te kishte nje impakt pozitiv ne shendetin human (impakt lokal).

Sa i takon perhapjes gjeografike te zonave te banuara ne Shqiperi, veprimet e paraqitura ne Plan do te sjellin zonat e largeta me afer (ne kohe dhe hapesire) me qendrat kryesore dhe vecanerisht me tregjet dhe sherbimet. Ky eshte impakt pozitiv, rajonal dhe permanent.

Udhezimet e pergjithshme dhe masat zbutese qe paraqiten ne Seksionin 10 duhet te merren parasysh per te realizuar kete objektiv.

9.1.9. Trashegimia kulturore

Objektivi Mjedisor 11: Ruajtja e shtrirjes, permbajtjes dhe vecorive te zonave dhe strukturave te trashegimise kulturore.

Zhvillimet e infrastruktures mund te krijojne impakte direkte ne njesi dhe zona te trashegimise kulturore gjate fazes se ndertimit dhe me tej te operimit si rezultat i efekteve te meposhtme:

- Degradimi i vecorive te peisazhit perreth njesive te trashegimise kulturore (impakt indirekt, i pakthyeshem);
- Demtimi i strukturave te trashegimise kulturore (impakt direkt, i pakthyeshem);
- Shkaterim i mbetjeve arkeologjike gjate fazes se ndertimit (impakt direkt, lokal, i pakthyeshem);
- Vibrime qe mund te shkaktojne demtime te strukturave te trashegimise kulturore (impakt indirekt, i pakthyeshem);
- Clirime gazrash ndotes qe bejne pjese ne kontribuimin e shirave acid dhe qe shkaktojne demtime te strukturave te trashegimise (impakt indirekt, kumulativ, ne distance).

Duke qene se Shqiperia ka nje diversitet te madh te trashegimise kulturore, ne terma kompozimi dhe perhapjeje ne te gjitha vendin, gje qe ka te ngjare qe ndertimet e reja te infrastruktures do te perzihen ne keto zona, vecanerisht me peisazhin kulturor , peisazhin historik, trashegimine arkitekturore dhe zonat e tyre te influences si edhe pikat arkeologjike. Pozicionimi i infrastruktures sipas sektoreve do te ndryshoje ne menyre permanente perdorimin e hapesires ne keto zona. per kete, duhet te zbatohen masa te pershtatshme per te ruajtur vecorite e zones se trashegimise kulturore. Nga aspekti i ruajtjes se mbetjeve arkeologjike, aktivitetet ne mjedis konsiderohen akte destructive (psh germimet). Kerkime paraprake arkeologjike ne plan te gjere do te duhet te kryhen, rezultatet e tyre do te duhet te merren ne konsiderate kur te pozicionohen strukturat e infrastruktures dhe masat per te ruajtur mbetjet arkeologjike do te duhet te zbatohen.

Ne vijim te impakteve direkte permanente, zbatimi i veprimeve te Planit mund te ndikojte gjithashtu ne trashegimine kulturore ne menyre indirekte, dmth duke perkeqesuar vecorite e peisazhit ne mjedisin perreth njesise se trashegimise kulturore, vibracionet mund te shkaktojne demtime ne strukturat e trashegimise kulturore, dhe shkarkimet e gazeve qe jane perberes te shirave acide mund te shkaktojne

deme ne strukturat e monumenteve. per me teper ne efektet indirekte, impakti i gazeve mund te jete kumulativ dhe te ndikojne ne distanca te medha.

Gjate fazes se operimit, keto veprime mund te kene nje impakt te drejtperdrejte pozitiv mbi trashegimine kulturore. Arritja me lehte tek zonat me rendesi historike dhe kulturore do te rezultojne ne rritjen e numrit te vizitoreve. Nga ana tjeter, nje impakt pozitiv i drejtperdrejte mund te kthehet shpejt ne impakt negative. Me shume vizitore mund te prodhojne me shume mbetje dhe te rritin ndotjen akustike.

Udhhezimet e pergjithshme dhe masat zbutese qe paraqiten ne Seksionin 10 duhet te merren parasysh per te realizuar kete objektiv.

9.1.10. Peisazhi

Objektivi Mjedisor 12: Garantimi i ruajtjes se peisazheve te vecanta dhe zonave peisazhistike me vecori dalluese ne nivel kombetar dhe krijimi i nje imazhi peisazhi me cilesi te larte.

Percaktimi i impaktit mbi cilesine e peisazhit, buron kryesisht nga vecorite vizive te hapesires dhe nga elementet karakteristike te peisazhit qe jane te pranishem ne kete hapesire. Peisazhi cenohet me shume nga infrastruktura qe shtrihet ne zona te hapura, ku impaktet jane me te dukshme per shkak te nje niveli te larte shtrirjeje (impakte te perheshme, te pakthyeshme. Ndikimi eshte vecanerisht i larte ne rastin e nje nderhyrjeje infrastrukture ne zona me peisazh te jashtezakonshem, apo me tipare te vecanta, si dhe ne zona peisazhistike me elemente natyrore te mbrojtur, te cilet mbartin nje kuptim te rendesishem simbolik.

Impaktet mbi vecorite peisazhistike te zonave mund te perkufizohen si direkte, kumulative, indirekte dhe te dobeta. Strukturat infrastrukture ne hapesire, behen elemente te peisazhit dhe pjese perberese e tij. Keshtu qe, sistemimi i ketyre strukturave duhet te behet ne perputhje me tipologjine ekzistuese te peisazhit. Marrja ne konsiderate e vecorive natyrore dhe topografise se zones ku parashikohet te zhvillohet projekti, do te reduktojne fragmentimin e peisazhit.

Udhhezimet e pergjithshme dhe masat zbutese qe paraqiten ne Seksionin 10 duhet te merren parasysh per te realizuar kete objektiv.

9.1.11. Konkluzion mbi Vleresimin

Tabela 9-3 me poshte paraqet Vleresimin e impakteve mbi zbatimin e Planit bazuar ne realizimin e objektivave mjedisore, te paraqitura per secilin veprim.

Tabela 9-3 tregon se impaktet mbi objektivat mjedisore mund te ndodhin gjate zbatimit te secilit prej veprimeve individuale (niveli A, B dhe C), nderkohe qe nuk u pa e nevojshtme te vleresohej me graden D (veprimi ne kundërshtim te plote me objektivat mjedisore). Ne pergjithesi, u vu re qe me ane te pozicionimit te pershtatshem te aktiviteteve hapesinore dhe duke ndermarre gjithë masat zbutese, te gjithë grupet e veprimeve jane te pranueshme nga kendveshtrimi mjedisor. Ne perputhje me gjetjet, jane propozuar masa zbutese te pergjithshme dhe specifike ne Seksionin 10.

Gjate zbatimit te veprimeve, priten te ndohin impakte pozitive dhe negative. Impaktet pozitive priten per ajrin dhe ndryshimet klimatike si edhe per popullatat dhe asetet materiale. Vleresimi i rezultateve tregon se nuk do te kete impakte mbi faktoret klimatike duke konsideruar qe mjetet e transportit do te vijojne te rinovohen ne te ardhmen edhe me tej, gjë qe do te sjelle si pasoje permiresim te cilesise se ajrit dhe cilesise se shendetit human, midis te tjerave. per me tej ne pjesen pozitive te impakteve mbi popullaten dhe asetet materiale do te vije si rezultat i zbatimit te infrastruktures ne pergjithesi qe do te beje te mundur pakesimin e kohes se udhetimit, sigurine ne levizje, parafrimin me tregjet dhe qendrat kryesore urbane dhe sherbimet publike ne pergjithesi.

Pergjithesisht, shumica e impakteve negative jane te lidhura me fazen e planifikimit (pozicionimi i infrastruktures ne hapesire dhe pergatitja e kushteve teknike te pershtatshme), pasi Shqiperia ka vecori te theksuara diverse dhe te shumta nga ana natyrore, kulturore dhe peisazhi qe mund te ndikohen konsiderueshem prej zhvillimeve te infrastruktures, sidomos atyre me shtrirje te gjere dhe korridoreve sipas sektoreve (transport, energji, uje, etj.). Impaktet negative shfaqen ne fazen e planifikimit prej

aspekteve te perdorimit te tokes, efekteve ne uje, natyre (si biodiversiteti edhe zonat me status te mbrojtur), trashegimine kulturore dhe peisazhin. Keto impakte do te kerkojne krijimin e nje programi bashkekohor mbi masat zbutese dhe nje zbatim te pershtatshem te ketyre masave.

Impakte negative mbi shendetin human mund te ndodhin per shkak te rritjes se ndotjes nga zhurmat dhe impaktet ne cilesine e ajrit, vecanerisht ne zonat me densitet te larte banimi ku do te perqendrohen edhe nje seri veprimesh ne territor te ngushte dhe kjo do te ndikojte kryesisht ne fazen e zbatimit te projekteve specifike.

9-3_Prezantimi i perputhshmerise se objektivave mjedisore me projektet strategjike individuale te Planit

Projekti specifik Objektivi Mjedisor	Sistemi Urban				Sistemi Ujor		Sistemi Bujqesor				Sistemi Natyror				Sistemi i Infrastruktures						
	PUr1	PUr2	PUr3	PUr4	PUj1	PUj2	PB1	PB2	PB3	PB4	PN1	PN2	PN3	PN4	PI1	PI2	PI3	PI4	PI5	PI6	PI7
EO1 – Toka (Menaxhim i qendrueshem i tikes) – <i>Vleresimi i pergjithshem</i>	A	A	A	A	B	A	B	A	A	A	A	A	A	A	B	C	C	C	C	C	C
EO2 – Toka (Shfrytëzimi i burimeve natyrore) – <i>Vleresimi i pergjithshem</i>	C	C	B	B	B	A	A	A	C	A	A	A	A	A	C	C	C	C	C	C	C
EO3 – Ajri– <i>Vleresimi i pergjithshem</i>	C	B	B	A	A	A	B	A	B	B	A	A	A	A	C	C	C	C	C	C	C
EO4 – Faktoret Klimaterike – <i>Vleresimi i pergjithshem</i>	B	B	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	C	A	C
EO5 – Uji– <i>Vleresimi i pergjithshem</i>	C	C	C	C	C	A	C	A	C	A	A	A	A	A	C	C	C	C	C	C	C
EO6 – Natyra (Ruajtja e Biodiversitetit) – <i>Vleresimi i pergjithshem</i>	B	A	A	A	B	A	A	A	C	A	A	A	A	A	C	A	A	C	C	C	C
EO7 – Natyra (Ruajtja e zonave me status mbrojtje te natyres) – <i>Vleresimi i pergjithshem</i>	B	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	C	A	C
EO8 – Mbetjet – <i>Vleresimi i pergjithshem</i>	C	C	C	C	C	A	C	A	C	C	A	A	A	A	C	C	C	C	C	C	C
EO9 –Zhurmat – <i>Vleresimi i pergjithshem</i>	C	C	B	B	B	A	B	A	B	B	A	A	A	A	C	C	C	C	C	C	C
EO10 –Popullsia dhe Asetet Materiale – <i>Vleresimi i pergjithshem</i>	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	B	A	A	B
EO11 – Trashegimia Kulturore – <i>Vleresimi i pergjithshem</i>	A	A	A	A	C	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	C	A	C
EO12 – Peisazhi – <i>Vleresimi i pergjithshem</i>	C	B	A	A	C	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	C	A	C

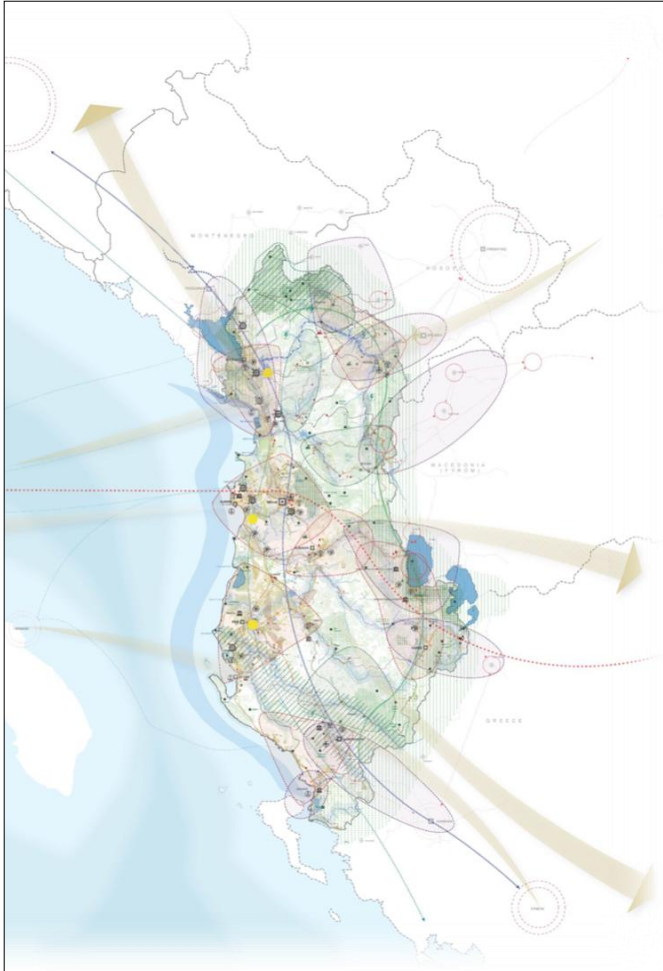
Legjenda:

- A jo impakt/ impakt pozitive
- B impakt i parendesushem
- C impakti eshte i parendesishem pasi zbatohen masat zbutese

9.2.Impaktet Kumulative

Impaktet mjedisore kumulative percaktohen ne kete Raport si nje kombinim i impakteve te zbatimit te veprimeve te Planit ne aspekte te ndryshme te mjedisit.

Figura 36-Harta e integruar e vizionit dhe sistemeve

Ne zbatimin e veprimeve te Planit, impaktet mjedisore kumulative variojne sipas aspekteve individuale te mjedisit.

Kur vleresohen impaktet mbi token, ajrin dhe faktoret klimatike, impaktet kumulative te zbatimit te veprimeve te Planit shprehen si shuma e impakteve te te gjitha masave, si te tilla ne Vleresimin e impakteve kumulative mbi:

- token, zona toke bujqesore dhe e pyjeve e fragmentuar per shkak te integritit te strukturave te infrastruktures se re qe kombinohen;
- asetet minerale, shkalla e riciklimit te gjenerimit te mbetjeve ndertimore gjate fazes se ndertimit dhe rindertimit qe kombinohen;
- ajrin, shkarkimet e ndotesve qe pasojne zbatimin e masave qe kombinohen; dhe
- faktoret klimatike, shkarkimet e gazeve sere qe pasojne zbatimin e masave qe kombinohen.

Nga aspekti i impakteve mbi ajrin dhe faktoret klimatike, impaktet kumulative si shume e impakteve te te gjitha veprimeve te Planit jane te rendesishme per realizimin e objektivave mjedisore te percaktuar per sektoret e Shqiperise per 2030 ne lidhje me:

- menaxhimin e mbetjeve te ndertimit;
- shkarkimet tavane te ndotesve dhe
- sasia vjetore me e larte e shkarkimit te gazeve sere.

Kur vleresohen impaktet mbi ujin, natyren, trashegimine kulturore dhe peisazhin, impaktet kumulative zakonisht nuk mund te shprehen si nje shume e impakteve te te gjitha veprimeve per te arritur synimet e Planit. Kur vleresohen impaktet kumulative ne aspektet e permendura me siper, karakteristikat e nje impakti individual qe kontribuon ne impaktet kumulative jane shume te rendesishme. Keto jane pergjithesisht karakteristika ne te cilat impaktet ndryshojne njeri nga tjetri sipas vendit (impakt direkt dhe ne distance) dhe kohes (afat-shkurter, afat-mesem dhe afat-gjate, perkohesisht dhe permanent) te impaktit.

Kur vleresohen impaktet mbi shendetin human, impaktet kumulative te zbatimit te veprimeve te Planit shprehen si nje kombinim i impakteve qe kontribuojne ne shendetin dhe mireqenien e njerezve dhe zakonisht referohen per:

- reduktimin e ekspozimit ne nivelet e tejkaluara te zhurmes;
- reduktimin e ekspozimit ne nivelet e tejkaluara te ajrit te ndotur ne mjedis; dhe
- masat qe lehtesojne veprimtari shlodhese dhe rekreative ne nje mjedis te shendetshem per distanca te shkurtera, vecanerisht gjate shkembimeve ditore (impaktet u vleresuan midis popullates).

Kur vleresohen impaktet mbi popullaten dhe asetet materiale, impaktet kumulative te zbatimit te veprimeve ne Plan shprehen si nje kombinim i impakteve te ndryshme qe ndikojne ne hapesiren e tyre te jeteses dhe ne jeten e tyre. Masat per te arritur synimet e Planit jane positive nga aspekti i impakteve mbi popullsin dhe asetet materiale, nese impaktet kumulative te tyre kontribuojne ne arritjen e kohezionit social, sigurine dhe qendrushmerine.

9.2.1. Impaktet Kumulative te Projekteve Strategjike

Ne kete Seksion eshte paraqitur nje analize qe lidhet me Vleresimin e impakteve kumulative te projekteve strategjike te Planit. Keto projekte jane grupuar sipas natyres se ngjashme te tyre dhe jane analizuar nen kendveshtrimin e elementeve me te rendesishem dhe me te ndjeshem mjedisore.

Nga ana tjeter, Vleresimi i impakteve eshte bere duke i analizuar ato (impaktet) sipas nje liste kriteresh, dhe per secilin kriter eshte paraqitur dhe analizuar edhe statusi i secilit impakt ne perputhje me kriterin perkates.

Lista e grup-projekteve te Planit jepet ne Tabelen 9-4 me poshte:

9-4_Lista e grup-projekteve te Planit

Sistemi i Planit	Projekti Strategjik	Kodi
Sistemi Ujor – UJI ESHTE JETA	– Konsolidimi i rrjetit te infrastruktures se sherbimit me furnizimin e ujit te pijshem, ujesjelles e kanalizime dhe konservimi i burimeve ujore te vendit tone nepermjet aplikimit te Vijes Blu	PUj1 PUj2
Sistemi Bujqesor – EFICIENCE per nje sektor bujqesor Konkurses	– Infrastruktura e zinxhirit Prodhim – Grumbullim – Perpunim – Eksportim dhe investime ne infrastrukturen e mirembajtjes (kanale ujtese, vaditese, hidrovore)	PB1 PB3
Sistemi Natyror – PROMOVIM dhe AKSES	– Rrjeti kombetar i bicikletave	PN1
	– Shpallja e parqeve te reja (Lumi Buna, Alpet, Lumi Vjosa)	PN2 PN3 PN4
Sistemi i Infrastruktures - SHQIPERIA QENDER LIDHJESE (HUB) INFRASTRUKTURE DHE ENERGJITIKE per BALLKANIN	– Ndertimi i 2 aeroporteve te reja (ne veri – Kukes dhe jug)	PI1
	– Ndertimi i stacioneve intermodale kombetare (Fier, Elbasan dhe Berat) dhe nderkombetare (Tirane, Durres, Lezhe, Shkoder, Kukes, Pogradec, Korce, Vlore, Sarande, Gjirokaster)	PI2 PI3
	– Ndertimi i 5 korridoreve strategjike: ○ Korridori i Gjelber Veri-Jug,	PI4

Sistemi i Planit	Projekti Strategjik	Kodi
	○ Korridori Blu Veri-Jug, ○ Korridori 8, Rruga e Arbrit, ○ Korridori 10, Segmeti Durres – Kukes – Morine, ○ Boshti Qendror jugor	
	– Ndertimi i 4,500 km rrjet hekurudhor	PI5
	– Zhvillimi i 4 porte kryesore te Shqiperise me kapacitete te 2-fishuara si pikenisje te autostradave detare: ○ Porti i Durresit (perpunimi dhe transport mallrash) ○ Porti i Vlores (turistik dhe energjitik) ○ Porti i Shengjinit (turistik dhe peshkimi) ○ Porti i Sarandes (turistik)	PI6
	– Kater Korridore Energjetike: ○ Gazsjellesi TAP (Trans Adriatic Pipeline) ○ Realizimi i gazsjellesit IAP (Ionian Adriatic Pipeline) qe do te kaloje ne pjesen perendimore te Shqiperise, nga Fieri ne Shkoder per te furnizuar Malin i Zi e me tej ○ Nga korridori IAP do te realizohet degezimi i rendesishem qe furnizon me gaz Kosoven nepermjet Kukesit ○ Realizimi i Unazes Perendimore te Ballkanit (Western Ballkan Rings – WBR)	PI7

Kjo analize kumulative fokusohet ne impaktet mbi nje sere elementesh te mjedisit. Per vleresimin e impakteve per secilin element jane realizuar tre hapa:

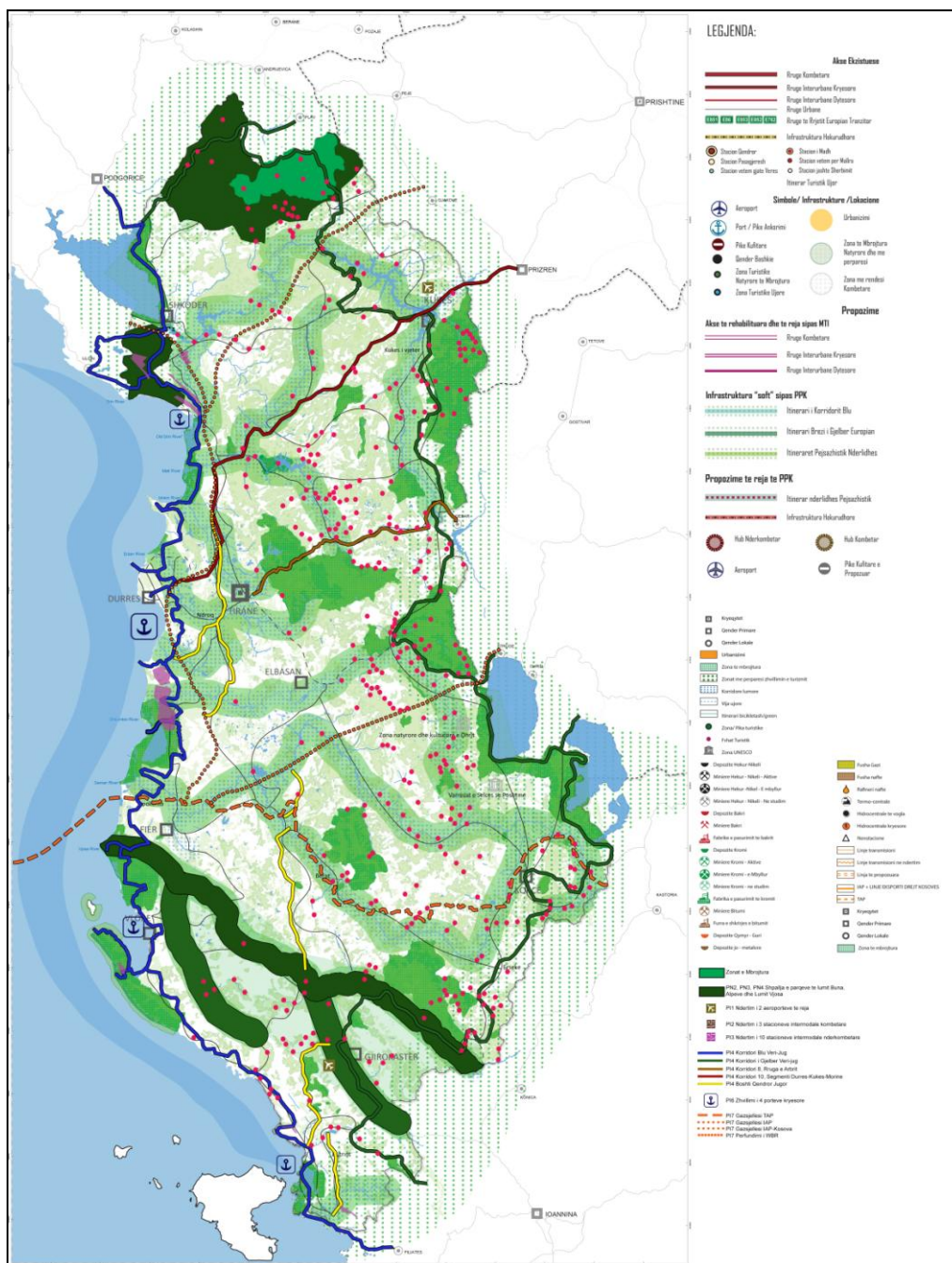
1. Eshte kryer analiza e impakteve te pritshme kumulative te projekteve strategjike, duke u mbeshtetur ne harten baze GIS dhe ne hartat perkatese tematike.
2. Eshte paraqitur pozicionimi gjeografik i projekteve strategjike te propozuara si dhe nderveprimi i ketyre projekteve (impaktet pozitive apo negative) me zonen perkatese. Kjo paraqitje eshte bere duke shkeputur nga harta baze ate zone gjeografike qe mbulohet nga projekti i propozuar, si dhe duke pozicionuar edhe projekte te sektoreve te tjere (energja, uji, etj.), te cilet pritet qe te ndikojne ne zonen ne fjale.
3. Jane dhene rekomandimet perkatese

➤ **Zonat e Mbrojtura dhe Biokorridoret**, te cilat jane analizuar bazuar ne tematikat e meposhtme:

- Transporti
- Energjia
- Industria Minerare
- Zhvillimi Urban dhe Turizmi

Fillimisht, nga grupi i punes per hartimin e Planit eshte pergatitur harta baze GIS si dhe hartat tematike me perkatesine e siperpermendur (Figura 37).

Figura 37-Harta Kumulative e Zonave te Mbrojtura dhe Biokorridoreve

Burimi: AKPT

Bazuar ne harten e mesiperme eshte bere analiza e impakteve, e cila paraqitet ne Tabelen 9-5 me poshte:

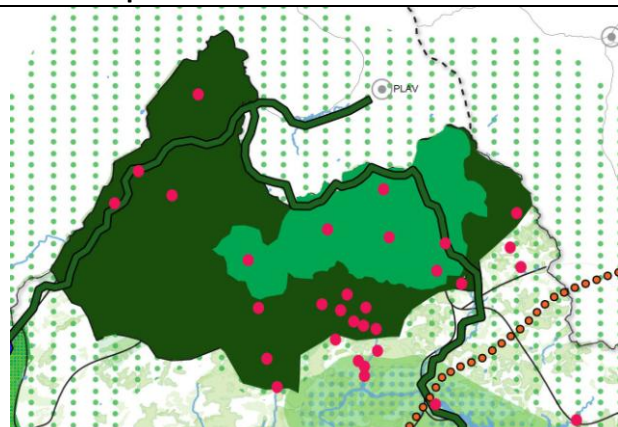
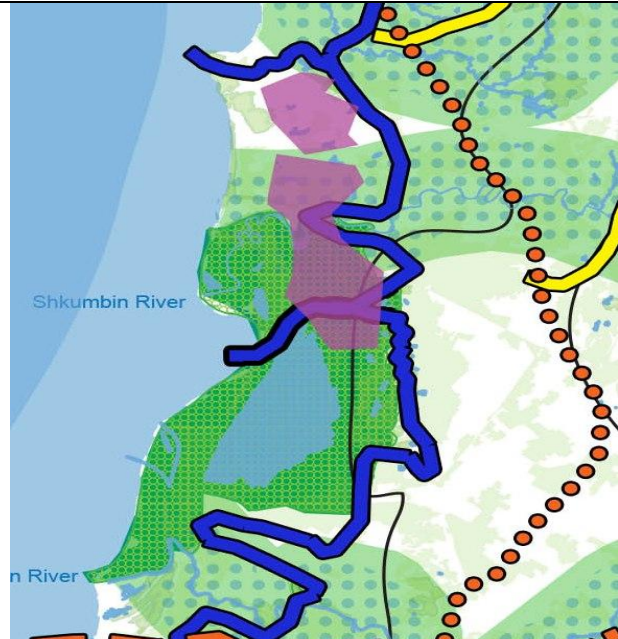
9-5_Efektet e pritshme kumulative te projekteve strategjike_Zonat e Mbrojtura dhe Biokorridoret

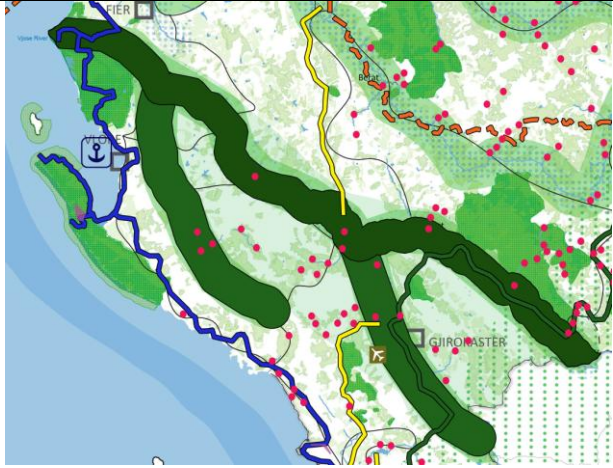
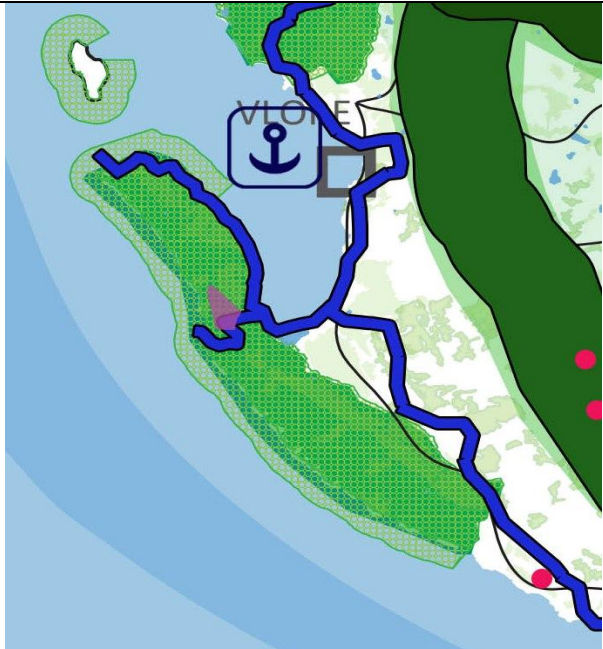
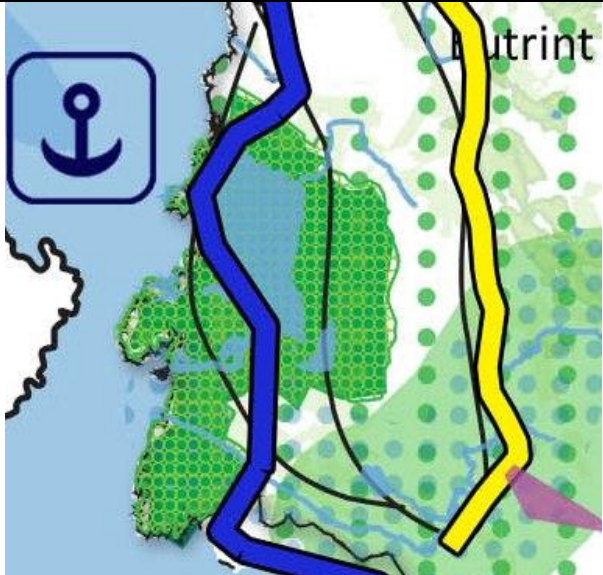
Zonat e Mbrojtura dhe Biokorridoret										
Projekti Strategjik	Ndikimet Potenciale								Perskrimi	Komente
	Probabiliteti	Shkalla	Frekuenca/Kohezgjatja	Reverseibiliteti	Dimensioni nderkufitar	Pasiguria	Sekuenca	Nderveprimi		
PUj1 dhe PUj2: Konsolidimi i rrjetit te infrastruktures se sherbimit me furnizimin e ujit te pijshem, ujesjelles e kanalizime dhe konservimi i burimeve ujore te vendit tone nepermjet aplikimit te Vijes Blu	!	+	>>	R	0	?	0	SY	Te dy masat pritet qe te kene nje impakt pozitiv mbi zonat e mbrojtura dhe biokorridoret, megjithese ky impakt vleresohet ne nje shkalle te ulet. Duhet theksuar se impakti pozitiv eshte afatgjate, pasi garantohet konservimi i burimeve ujore ne nivel kombetar. Sidoqofte, impaktet e pritshme varen nga zbatimi i disa marreveshjeve institucionale, vecanerisht ato qe lidhen me organizimin e shoqerive te ujesjelles-kanalizimeve. Nderveprimi pritet qe te jete ne sinergji edhe me projektet / impaktet e tjera.	Impakti i kesaj mase do te kete rezultate me te drejtperdrejta me realizimin e projekteve te impianteve te trajtimit te ujrave te perdorur urbane dhe ne nje shkalle me te gjere duke e shtrire kete mase edhe ne aktivite e tjera industriale qe krijojne shkarkime ujrash industriale te ndotura dhe qe ndikojne sidomos ne cilesine e ujrave te zonave te mbrojtura bregdetare dhe detare, ne zonat bregdetare te grykederdhjeve te lumenjve dhe hidrovoreve si edhe pergjate biokorridoreve lumore, sic prezantohen ne plan.
PB1 dhe PB3: Infrastruktura e zinxhirit Prodhim – Grumbullim – Perpunim – Eksportim dhe investime ne infrastrukturen e mirembajtjes (kanale ujtese, vaditese, hidrovore)	!	-	>	R	0	?	S	C	Keto projekte pritet qe te kene nje impakt te ulet negativ mbi zonat e mbrojtura dhe biokorridoret, sidomos ato qe lidhen me infrastrukturen e ujitjes dhe kullimit. Sidoqofte impaktet jane te kthyeshe dhe afatshkurtra. Ato jane sekondare dhe kumulative.	Aspektet mjedisore te projekteve qe kane te bejne me menaxhimin e mbetjeve dhe cilesine e ujrave duhet te jene pjese e investimeve qe do te behen.
PN1: Rrjeti kombetar i bicikletave	!!	++	>>	0	0	0	0	SY	Krijimi i ketij rrjeti eshte e sigurt qe do te kete impakte pozitive dhe ne nje shkalle te larte ne	Kjo mase do te duhet te implementohet si komplement me projektet e zonave te

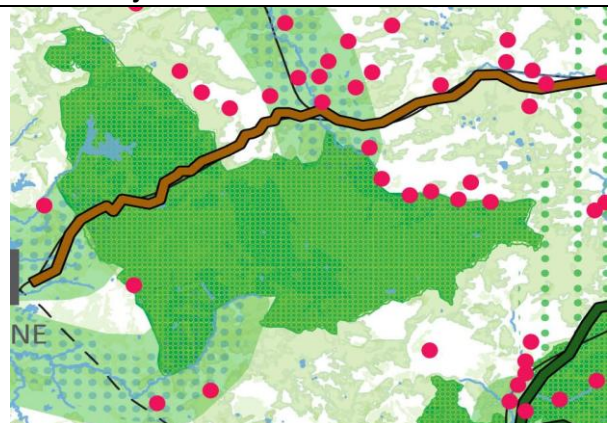
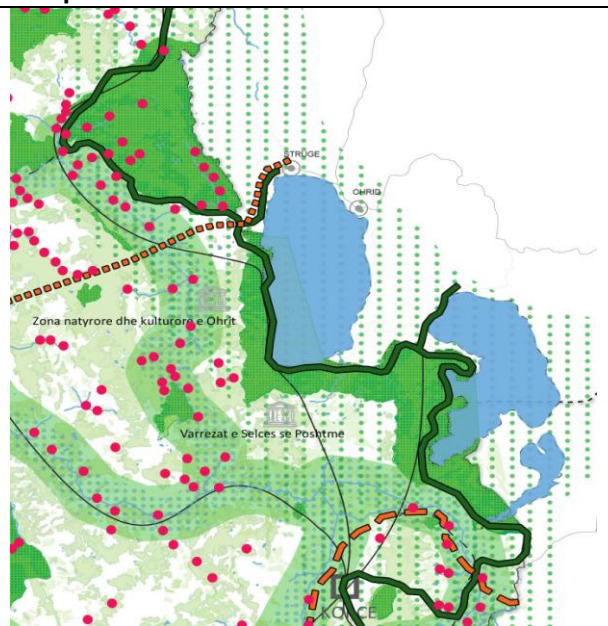
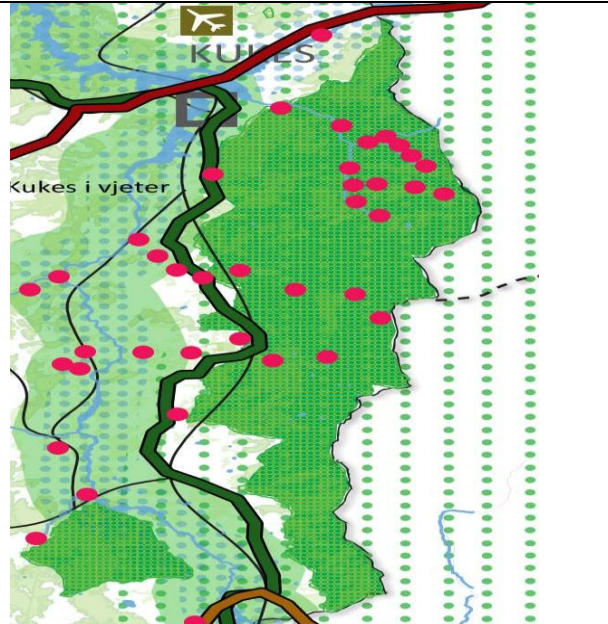
									kuader te ruajtjes se zonave te mbrojtura dhe biokorridoreve. Keto impakte jane te perhershme dhe sinergjike me aktivitetet e tjera qe parashikohen ne kete fushe.	mbrojtura per te perafuar njerezit me natyren.
PN2, PN3 dhe PN4: Shpallja e parqeve te reja (Lumi Buna, Alpet, Lumi Vjosa)	!!	++	>>	R	TR	?	P	C	Projektet e parashikuara do te kene nje ndikim te larte pozitiv per ruajtjen e zonave te mbrojtura dhe biokorridoreve. Shpallja e parqeve, sidomos per dy lumenjte, do te garantoje disiplinimin e rrjedhes se tyre si dhe ruajtjen e shtratit lumor. Ndikimet jane nderkufitare dhe kumulative.	Elementi nderkufitar i ketyre masave paracakton nderveprimin me vendet fqinje, per te pasur integrimin e plote te masave mbi habitatet dhe ekosistemet. Persa i takon investimeve qe krijojne impakt ne zonat e mbrojtura dhe per me teper kur ato ndodhen brenda tyre (HEC-et, bujqesia intensive, turizmi, transporti, etj.) duhet te aplikohet me prioritet legjislatoni per zonat e mbrojtura.
PI1: Ndertimi i 2 aeroporteve te reja (ne veri – Kukes dhe jug)	!!	-	>>	IR	TR	?	P	C	Impaktet jane negative, megjithese me nje shkalle te ulet. Nderhyrjet / demtimi i mundshem i elementeve te zonave te mbrojtura apo biokorridoreve jane te perhershme dhe te pakthyeshme. Keto jane impakte direkte dhe i shtohen impakteve te projekteve te tjera ne kete fushe. per shkak se aeroportet do te pozicionohen ne zona afer kufirit me vendet fqinje, impaktet kane edhe natyre nderkufitare.	Duke pasur ne konsiderate qe aeroporti i Jugut do te gjenerohet ne territorin ekzistues te njerit nga fushat e aviacionit, supozohet qe nuk do te kete impakte te drejtperdrejta shtese ne perdorimin e tokes. Megjithate ne cdo opsion qe do te zhvillohet, aeroporti i Jugut duke qene prane zonave te mbrojtura dhe biokorridoreve do te kerkoje investime shtese per te minimizuar impaktet e drejtperdrejta afatgjate. Elementi nderkufitar i impaktit shkon per te dy aeroportet e parashikuara dhe kerkon te trajtohet qysh heret ne zhvillimin e masave.
PI4: Ndertimi i 5 korridoreve strategjike (I Gjelber, Blu Veri-Jug, Tete - Rruga e Arbrit, Dhjete - Segmeti Durres – Kukes – Morine dhe Boshti Qendror Jugor)	!!	-	>>	IR	O	?	P	C	Impaktet jane negative, megjithese me nje shkalle te ulet. Nderhyrjet / demtimi i mundshem i elementeve te zonave te mbrojtura apo biokorridoreve jane te perhershme dhe te pakthyeshme. Keto jane impakte direkte dhe i shtohen impakteve te projekteve te tjera ne kete fushe.	Impaktet me te drejtperdrejta qe krijojne 5 korridoret rrugore kane te bejne me fragmentimin e habitateve dhe nderveprimi me biokorridoret, sidomos ato ujore. Projektet do te kene vepra inxhinierike si tunele, viadukte dhe germime gje qe parashikojne te sjellin impakte ireversibile dhe nje pjese e tyre pritet te ndikojne edhe

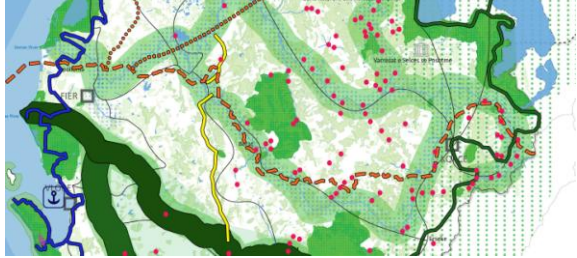
										me efekte te drejtperdrejta dhe afatgjate zonat e mbrojtura dhe biokorridoret (psh rruga e Arberit ne lidhje me Parkun Kombetar te Dajtit). Impaktet negative duhet te kompensohen me masa zbutese efektive qe jane pjese e projektimit dhe planit afatgjate te operimit. Ne asnje rast aksi rrugor nuk duhet te projektohet brenda territorit te zones se mbrojtur (sic parashikon edhe vete plani). Ne teresi, 5 koridoret rrugore duhet te projektohen ne harmoni me zonat e mbrojtura dhe biokorridoret, ku elementet e mbrojtjes se mjedisit te jene parasore duke aplikuar „best practices“.
PI5: Ndertimi i 4,500 km rrjet hekurudhor	!!	-	>>	IR	0	?	P	C	Impaktet jane negative, megjithese me nje shkalle te ulet. Nderhyrjet / demtimi i mundshem i elementeve te zonave te mbrojtura apo biokorridoreve jane te perhershme dhe te pakthyeshme. Keto jane impakte direkte dhe i shtohen impakteve te projekteve te tjera ne kete fushe.	Duke ju referuar Strategjise se Transportit „2016-2020“ (draft) kjo mase duket jo realiste per t-u realizuar brenda afatit te planit, por per kete duhet te ndiqet korrigjimi ne baze te konkluzioneve qe do te nxjerre Strategjia e Transportit per sektorin e hekurudhes.
PI6: Zhvillimi i 4 porteve kryesore (Shengjin, Durres, Vlore, Sarande)	!!	--	>>	IR	0	?	P	C	Impaktet jane negative dhe me nje shkalle te larte. Nderhyrjet / demtimi i mundshem i elementeve te zonave te mbrojtura apo biokorridoreve jane te perhershme dhe te pakthyeshme. Keto jane impakte direkte dhe i shtohen impakteve te projekteve te tjera ne kete fushe.	Duke ju referuar Strategjise se Transportit „2016-2020“ (draft) kjo mase duket parealizueshme (referuar objektivit te planit per dyfishim kapacitetesh). Megjithate, cdo nderhyrje ne infrastrukture duhet te konsideroje masat e impakteve mjedisore dhe ato Ndersektoriale (impakti mbi zonat e mbrojtura ligatinore dhe detare, dinamiken e vijes bregdetare, ujrat balneare, migrimin e specieve, etj.). Menaxhimi i integruar i kapaciteteve aktuale, duke forcuar komponentet e impakteve mjedisore, duhet te jene parakusht per zgjerimin e porteve.

PI7: Kater Korridore Energjetike (TAP, IAP AL, IAP KS dhe WBR)	!!	--	>>	IR	0	?	P	C	Impaktet jane negative dhe me nje shkalle te larte. Nderhyrjet / demtimi i mundshem i elementeve te zonave te mbrojtura apo biokorridoreve jane te perhershme dhe te pakthyeshme. Keto jane impakte direkte dhe i shtohen impakteve te projekteve te tjera ne kete fushe.	Impaktet me te drejtperdrejta qe krijojne 4 korridoret energjetike kane te bejne me fragmentimin e habitateve dhe nderveprimi me biokorridoret, sidomos ato ujore. Projektet do te kene vepra inxhinierike si tunele, viadukte dhe germime gje qe parashikojne te sjellin impakte ireversibile dhe nje pjese e tyre pritet te ndikojne edhe me efekte te drejtperdrejta dhe afatgjate zonat e mbrojtura dhe biokorridoret (psh TAP ne lidhje me bentosin detar dhe zonat e peshkimit). Impaktet negative duhet te kompensohen me masa zbutese efektive qe jane pjese e projektimit dhe planit afatgjate te operimit. Ne asnje rast akset rrugor nuk duhet te projektohet brenda territorit te zonave te mbrojtura (sic parashikon edhe vete plani). Ne teresi, duke qene se te 4 koridoret energjetike do te projektohen duke aplikuar „best practices“, pritet te jene ne harmoni me zonat e mbrojtura dhe biokorridoret, ku elementet e mbrojtjes se mjedisit te jene parasore.
--	----	----	----	----	---	---	---	---	--	--

Parku i Alpeve 	Impakti Sic verehet ne harte, ne kete zone eshte dhene me koncesion ndertimi i nje sere HEC-esh, te cilat kane impakt negativ mbi biodiversitetin dhe burimet natyrore te zones. Shpallja e Parkut te Alpeve do te duhet te shoqerohet edhe me masa ligjore per projektet qe kane ndikim negative dhe mosperputhje me statusin e Parkut.
Parku i Bunes 	Impakti Ne lidhje me projektin e shpalljes se Parkut te Bunes, impaktet negative shkaktohen prej tre nderhyrjeve: - Projekti IAP - Korridori Blu - Park Eolik Impaktet e ketyre projekteve jane te konsiderueshme, dhe shpallja me status e Parkut do te kerkonte VNM te thelluara. Nga kendveshtrimi i statusit te Parkut duhet anuluar zbatimi i parkut eolik si edhe shikimi i mundesive per zgjidhjeve alternative ne rastin e dy projekteve te tjera.
Parku Divjake-Karavasta 	Impakti Korridori Blu dhe Parku Eolik kane ndikim negativ ne Zonen e Mbrojtur Divjake-Karavasta. Parku eolik nuk duhet realizuar ne brendesi te zones se Parkut, per shkak te impaktit te drejtperdrejt mbi faunen, nderkohe qe korridori blu duhet te kete shtrirje jashte zones se parkut, per te evituar impaktet dhe per kete do te kerkoje VNM te thelluar.

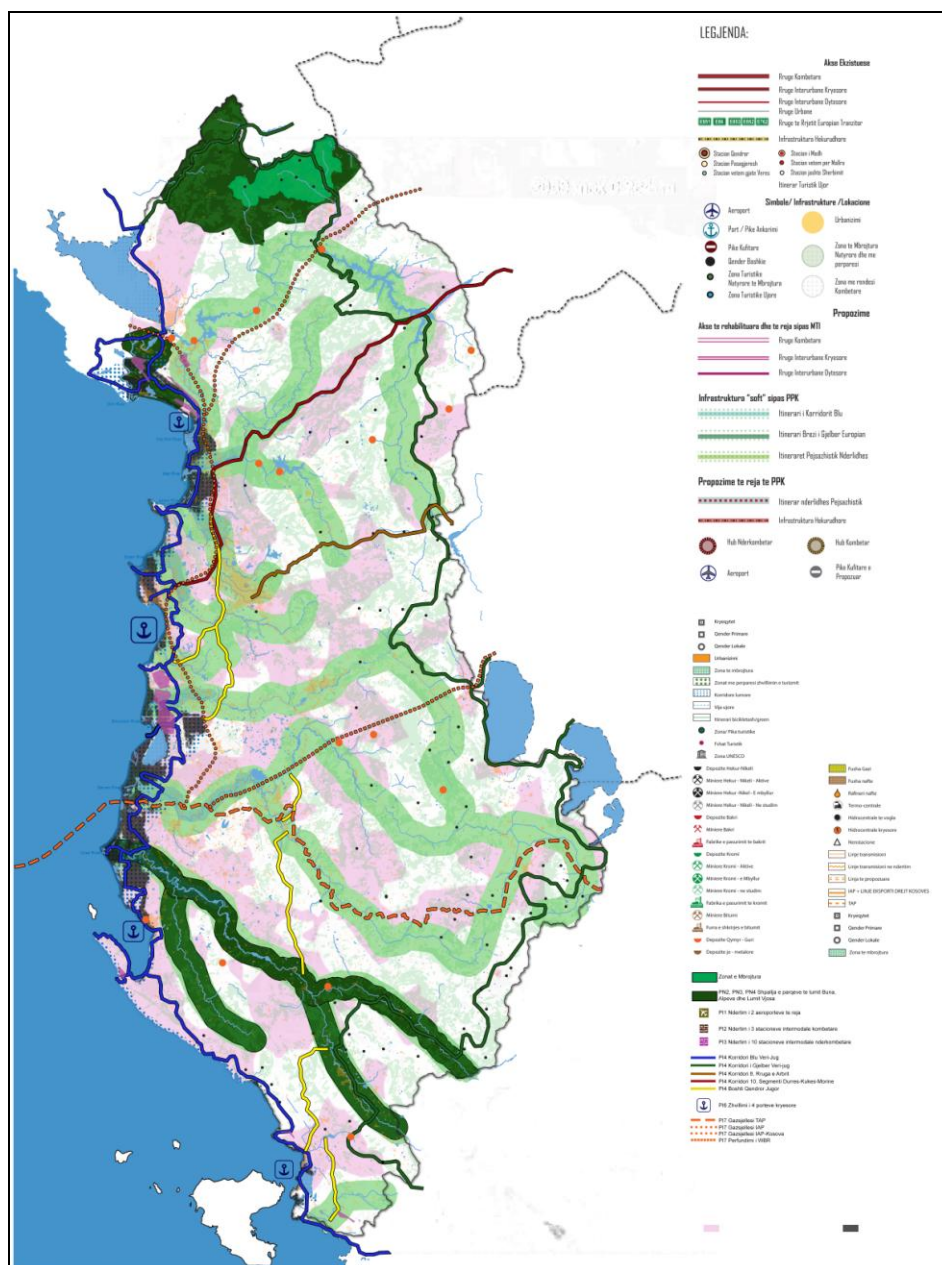
Parku i Vjoses 	Impakti Shpallja e Parkut të Vjoses është një projekt me ndikime pozitive, por që preket nga projekte të tjera të parashikuara në zone: - HEC-et - Korridori Blu - Aksi i Jugut Zbatimi i legjislacionit për parqet të përmendura në rastin e Parkut të Bunes duhet të adresohen si çështje të impakteve të këtyre projekteve edhe mbi Parkun e Vjoses.
Parku u Karaburunit 	Impakti Zona e Parkut Kombëtar Karaburun-Sazan ndikohet negativisht nga projektet e Parkut Eolik dhe Korridorit Blu. Parku eolik nuk duhet realizuar fare në këto zone, ndërkohë që pjesa e korridorit blu duhet të bëhet në përputhje me nderhyrjet e parashikuara brenda zonave të mbrojtura, siç parashikohet edhe në legjislacion.
Parku i Butrintit 	Impakti Impaktet këtu shkaktohen nga Korridori Blu. Kjo pjesë e korridorit, që shtrihet brenda zonës së parkut, duhet të bëhet në përputhje me nderhyrjet e parashikuara brenda zonave të mbrojtura, siç parashikohet edhe në legjislacion.

Parku i Dajtit 	Impakti Rruga e Arberit ndikon negativisht tek Parku i Dajtit. Ky projekt tashme ka krijuar mjaft impakte te pakthyeshme, gje qe le te hapur ose rishikimin e statusit te shtrirjes se Parkut ne te ardhmen ose rikuperimin e demeve te metejshme ne realizimin e plote ne kete shtrirje te kesaj rruge.
Parku Shebenik-Jabllanice, Liqeni i Ohrit dhe Prespa 	Impakti Impakte negative priten nga HEC-et qe jane dhene me koncesion. Korridori i gjelber pritet te kete impakt pozitiv. Duhet qe te anulohen te gjitha lejet per HEC-e brenda zones se parkut.
Parku Korab-Koritnik 	Impakti Impakte negative priten nga HEC-et qe jane dhene me koncesion. Korridori i gjelber pritet te kete impakt pozitiv. Duhet qe te anulohen te gjitha lejet per HEC-e brenda zones se parkut.

Korridori lumor i Osumit	Impakti
	Projekti TAP pritet qe te kete impakt ne korridorin lumor te Osumit. Duhet bere nje konsultim me masat zbutese te parashikuara nga TAP, ne menyre qe, ne rast se eshte e nevojshme, te behet rishikimi/perditesimi i tyre ne kuader te krijimit te korridorit lumor te Osumit.

Rekomandime:

Impaktet kumulative te masave qe parashikon te zhvilloje Plani do te jepnin rezultat pozitiv ne raport me Objektivat Mjedisore, lidhur me Zonat e Mbrojtura dhe Biokorridoret, ne rast se krahas zbatimit me prioritet te Legjislacionit Mjedisor dhe “best practices” nderkombetare do te aplikohen masat zbutese efektive dhe te integruara me mjedisin. Ne asnje rast projektet dhe masat nuk duhet te nderhyjne ne territorin e zonave te mbrojtura (sidomos Parqet Kombetare), sic parashikon edhe Plani. Persa i takon investimeve qe krijojne impakt ne zonat e mbrojtura dhe per me teper kur ato ndodhen brenda tyre (HEC-et, bujqesia intensive, turizmi, transporti, etj.) duhet te aplikohet me prioritet legjislacioni per zonat e mbrojtura, i cili i ndalon ato.

9-6_Efektet e pritshme kumulative te projekteve strategjike_Permbytjet dhe Ngritja e Nivelit te Detit

Permbytjet dhe ngritja e nivelit te detit										
Projekti Strategjik	Ndikimet Potenciale								Perskrimi	Komente
	Probabiliteti	Shkalla	Frekuenca/Kohezgjatja	Reverseibiliteti	Dimensioni nderkufitar	Pasiguria	Sekuenca	Nderveprimi		
PB1 dhe PB3: Infrastruktura e zinxhirit Prodhim – Grumbullim – Perpunim – Eksportim dhe investime ne infrastrukturen e mirembajtjes (kanale ujtese, vaditese, hidrovore)	!!	++	>	R	0	?	S	C	Projektet e parashikuara do te kene nje ndikim te larte pozitiv kundrejt permbytjeve dhe ngritjes se nivelit te detit, megjithese ndikimi eshte dytesor. Sistemimi dhe mirembajtja e infrastruktures se kanaleve kulluese dhe ujtese si dhe e hidrovoreve kontribuon shume fort ne parandalimin e permbytjeve. Impaktet vleresohen si kumulative, se bashku me nderhyrjet e tjera ne kete aspekt.	Masat ne lidhje me monitorimin e ujrave si dhe aplikimi i masave adaptuese kundrejt permbytjeve dhe ngritjes se nivelit te detit duhet te nderthuren qe ne fazat e hershme te projektimit (modeli i masave adaptuese per zonen e grykederdhjeve te lumenjve Drin-Lezhe dhe Mat). Keto masa jane efektive kur aplikohen te integruara ne pellgun ujembledhes te lumenjve. Masat adaptuese per bujqesine jane integruar ne Raportin e Komunikimit te Trete te Shqiperise per UNFCCC.
PN2, PN3 dhe PN4: Shpallja e parqeve te reja (Lumi Buna, Alpet, Lumi Vjosa)	!!	++	>>	R	TR	?	P	SY	Projektet e parashikuara do te kene nje ndikim te larte pozitiv kundrejt permbytjeve dhe ngritjes se nivelit te detit. Shpallja e parqeve, sidomos per dy lumenjte, do te garantoje disiplinimin e rrjedhes se tyre si dhe ruajtjen e shtratit lumor. Ndikimet jane nderkufitare dhe sinergjike.	Ne kuader te planifikimit te menaxhimit te parqeve, vemendje e vecante te kushtohet per integrimin e zonave te sigurise nga permbytjet dhe atyre ligatinore.
PI4: Ndertimi i 5 korridoreve strategjike (I Gjelber, Blu Veri-Jug, Tete - Rruga e Arbrit, Dhjete -	!!	-	>	IR	0	?	P	C	Impaktet jane negative, megjithese me nje shkalle te ulet. Nderhyrjet / demtimi i mundshem i kanaleve kulluese jane impakte te perhershme dhe te pakthyeshme. Keto	Impaktet me te drejtperdrejta qe krijojne 5 korridoret rrugore kane te bejne me fragmentimin e habitateve dhe nderveprimi me trupat natyrore ujore si dhe

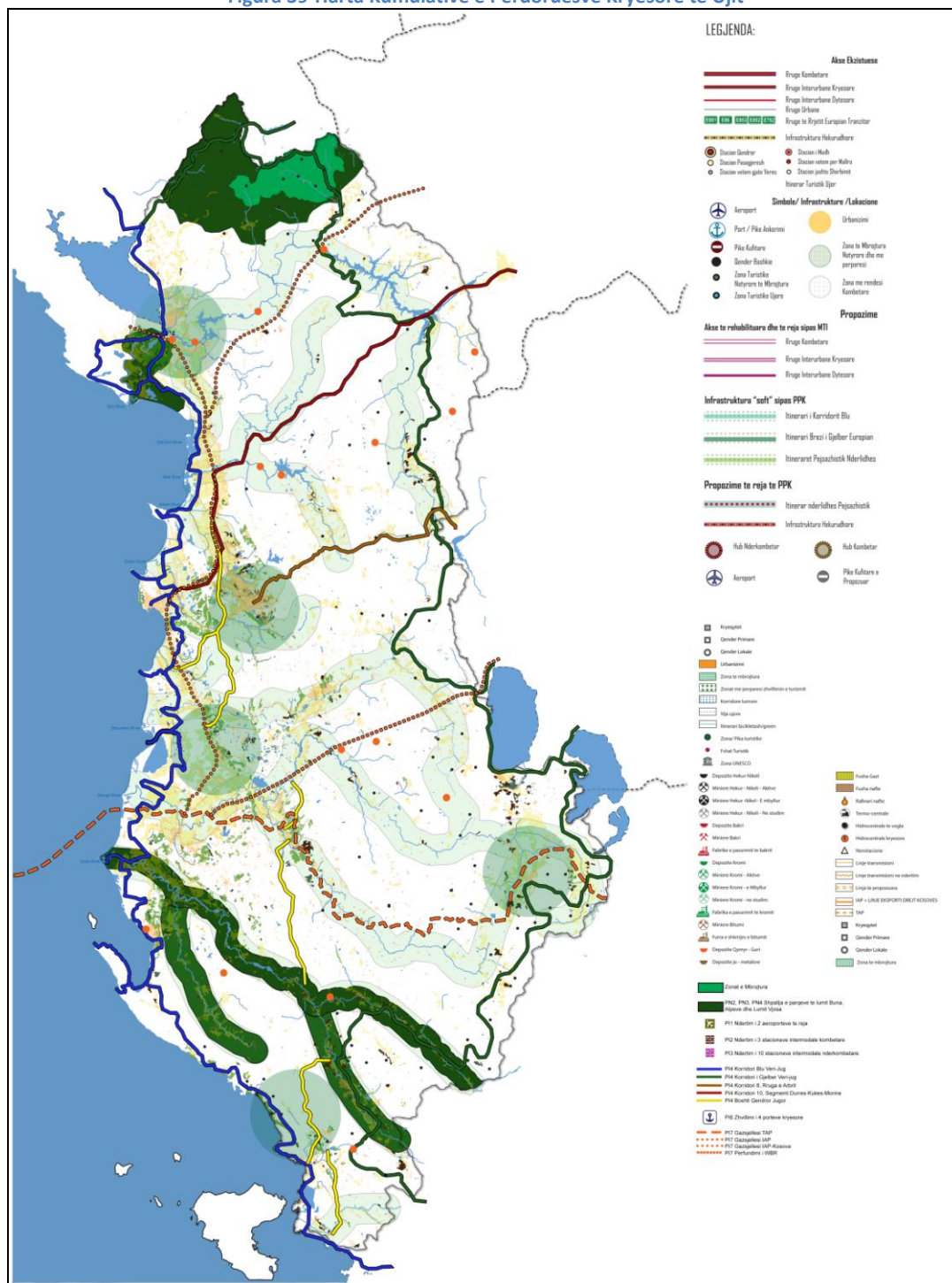
Segmeti Durres – Kukes – Morine dhe Boshti Qendror Jugor)									jane impakte direkte dhe i shtohen impakteve te projekteve te tjera ne kete fushe.	infrastrukturen bujqesore. Ne teresi, 5 koridoret rrugore duhet te projektohen ne harmoni me habitatet natyrore (perfshire ujoret), ku elementet e mbrojtjes se mjedisit te jene parasore duke aplikuar „best practices“.
PI5: Ndertimi i 4,500 km rrjet hekurudhor	!!	-	>	IR	0	?	P	C	Impaktet jane negative, megjithese me nje shkalle te ulet. Nderhyrjet / demtimi i mundshem i kanaleve kulluese jane impakte te perhershme dhe te pakthyeshme. Keto jane impakte direkte dhe i shtohen impakteve te projekteve te tjera ne kete fushe.	Duke ju referuar Strategjise se Transportit „2016-2020“ (draft) kjo mase duket jo realiste per t-u realizuar brenda afatit te planit, por per kete duhet te ndiqet korrigjimi ne baze te konkluzioneve qe do te nxjerre Strategjia e Transportit per sektorin e hekurudhes.

Parku i Bunes 	Impakti Permbytjet dhe ngritja e nivelit te detit pritet qe te ndikojne konsiderueshem mbi territorin qe do te jete projekti i shpalljes se Parkut te Bunes. Ky fakt duhet mbajtur ne vemendje ne momentin e shpalljes, per te percaktuar kufijte e shtrirjes dhe zonimin e parkut si dhe masat adaptuese te nevojshme.
Rajoni Lezhe-Ishem 	Impakti Permbytjet dhe ngritja e nivelit te detit pritet qe te ndikojne tek projektet e Korridorit Blu dhe IAP. Ky fakt duhet mbajtur ne vemendje ne momentin e duhur per te percaktuar vijen e shtrirjes se secilit projekt si dhe masat e nevojshme adaptuese shtese.
Rajoni i Duresit 	Impakti Permbytjet dhe ngritja e nivelit te detit pritet qe te ndikojne tek projektet e Korridorit Blu dhe IAP. Ky fakt duhet mbajtur ne vemendje ne momentin e duhur per te percaktuar vijen e shtrirjes se secilit projekt si dhe masat zbutese te nevojshme.

Rajoni Divjake-Karavasta deri ne Grykederdhjen e Vjoses	Impakti
	Permbytjet dhe ngritja e nivelit te detit pritet qe te ndikojte tek projektet e Korridorit Blu, IAP dhe Parkun e Vjoses. Ky fakt duhet mbajtur ne vemendje ne momentin e duhur per te percaktuar vijen e shtrirjes se secilit projekt, kufijte e shtrirjes se parkut si dhe masat zbutese te nevojshme.

Rekomandime:

Masat ne lidhje me monitorimin e ujrave si dhe aplikimi i masave adaptuese kundrejt permbytjeve dhe ngritjes se nivelit te detit duhet te nderthuren qe ne fazat e hershme te projektimit. Keto masa jane efektive kur aplikohen te integruara ne pellgun ujembledhes te lumenjve dhe bregdetit. Impaktet qe parashikohen nga rritja e nivelit te detit dhe permbytjet, si edhe masat adaptuese jane integruar ne Raportin e Komunikimit te Trete te Shqiperise per UNFCCC.

9-7_Efektet e pritshme kumulative te projekteve strategjike_Thatesira dhe Pakesimi i Ujerave Nentokesore

Thatesira dhe pakesimi i ujerave nentokesore										
Projekti Strategjik	Ndikimet Potenciale								Perskrimi	Komente
	Probabiliteti	Shkalla	Frekuenca/Kohezgjatja	Reverseibiliteti	Dimensioni nderkufitar	Pasiguria	Sekuenca	Nderveprimi		
PUj1 dhe PUj2: Konsolidimi i rrjetit te infrastruktures se sherbimit me furnizimin e ujit te pijshem, ujesjelles e kanalizime dhe konservimi i burimeve ujore te vendit tone nepermjet aplikimit te Vijes Blu	!!	-	>>	IR	0	?	P	C	Ka nje probabilitet te larte per te patur efekte te pritshme negative, por ne nje shkalle te ulet. Kjo lidhet sidomos me nderhyrjet ne rrjetin e Furnizimit me Uje te pijshem, te cilat ndikojne direkt tek kolona e ujerave nentokesore. Perderisa ky eshte nje proces i vazhdueshem, edhe impaktet pritet qe te jene afatgjata. Pritet qe keto impakte te jene kumulative, pasi projektet ne fjale do te zhvillohen ne zona ku parashikohen edhe projekte te sektoreve te tjere, vecanerisht te sektorit urban dhe te infrastruktures se sherbimeve dhe transportit.	Duke qene se Kadastra e Ujit ende nuk ka arritur te kete funksionalitet integral dhe Menaxhimi i Integruar i Baseneve Ujore eshte ne fazat fillestare, ngelet qe pasiguria dhe risku i impakteve ne akuifere te ngelet i larte (sidomos Baseni i Fushe Kuqes dhe pergjithesisht basenet nentokesore ku ka densitet te larte popullsie dhe aktivitetesh ekonomike). Kjo perkthehet qe rritja e perqendrimit te popullsisë dhe aktivitetëve ne 10 Qendrat Primare qe parashikon Plani te kene shtim impakti ne lidhje me efektet ndaj thatesires dhe perkeqesim tesarise dhe cilesise se ujrave nentokesore. Kjo do te thote qe masat e konservimit te Vijes Blu te paraprijne investimet ne Infrastrukture si edhe te vendosen koeficiente projektimi ne lidhje me efektet e thatesires.
PB1 dhe PB3: Infrastruktura e zinxhirit Prodhim – Grumbullim – Perpunim – Eksportim dhe investime ne infrastrukturen e mirembajtjes	!!	-	>>	IR	0	?	P	C	Projektet pritet qe te kene impakte negative ne shkalle te ulet. Keto impakte jane afatgjata, te pakthyeshe dhe primare, pasi lidhen direkt me nevojat dhe kerkesat per uje per bujqesi.	Intensifikimi i aktivitetëve bujqesore do te thote nevojë per me shume uje, gje qe nese nuk kontrollohet do te ndikojë drejtperdrejte ne sasine dhe me tej ne cilesine e ujrave siperfaqesore dhe

(kanale ujtese, vaditese, hidrovore)										netokesore. Ne vijim me shtimin e efekteve te ndrushimeve klimatike pasojat mund te jene me katastrofike. per kete duhet te aplikohen masat zbutese qe kane te bejne me hartimin e planeve te integruara te menaxhimit te baseneve ujore dhe monitorimin e kerkeses e cilesise se ujrave (Kadastra e Ujit). Projektet e popozuara te mos shtrihen ne terriore te gjera pa kryer masat zbutese te mesiperme.
PN2, PN3 dhe PN4: Shpallja e parqeve te reja (Lumi Buna, Alpet, Lumi Vjosa)	!	+	>	IR	TR	?	P	SY	Projektet e parashikuara do te kene nje impakt pozitiv ne shkalle te ulet kundrejt efektit te thatesires dhe kolones se ujrave nentokesore. Shpallja e parqeve, sidomos per dy lumenjte, do te garantoje disiplinimin e rrjedhes se tyre si dhe ruajtjen e shtratit lumor, gje qe nga ana e vet do te garantoje ruajtjen e kanaleve te komunikimit me rezervat ujore nentokesore. Ndikimet jane nderkufitare dhe sinergjike.	Ne kuader te planifikimit te menaxhimit te parqeve, vemendje e vecante te kushtohet per menaxhimin e integruar te basenit ujr perkates.
PI4: Ndertimi i 5 korridoreve strategjike (I Gjelber, Blu Veri-Jug, Tete - Rruga e Arbrit, Dhjete - Segmeti Durres – Kukes – Morine dhe Boshti Qendror Jugor)	!	-	>>	IR	O	?	S	C	Projektet pritet qe te kene impakte negative ne shkalle te ulet. Keto impakte jane afatgjata dhe te pakthyeshme, megjithese jane sekondare, si pasoje e shkaktimit te impakteve primare mbi kolonen ujore. Impaktet jane kumulative.	Impaktet me te drejtperdrejta qe krijojne 5 korridoret rrugore kane te bejne me fragmentimin e habitateve dhe nderveprimi me trupat natyrore ujore si dhe infrastrukturen bujqesore. Ne teresi, 5 koridoret rrugore duhet te projektohen ne harmoni me habitatet natyrore (perfshire ujoet), ku elementet e mbrojtjes se mjedisit te jene parasore duke aplikuar „best practices“.

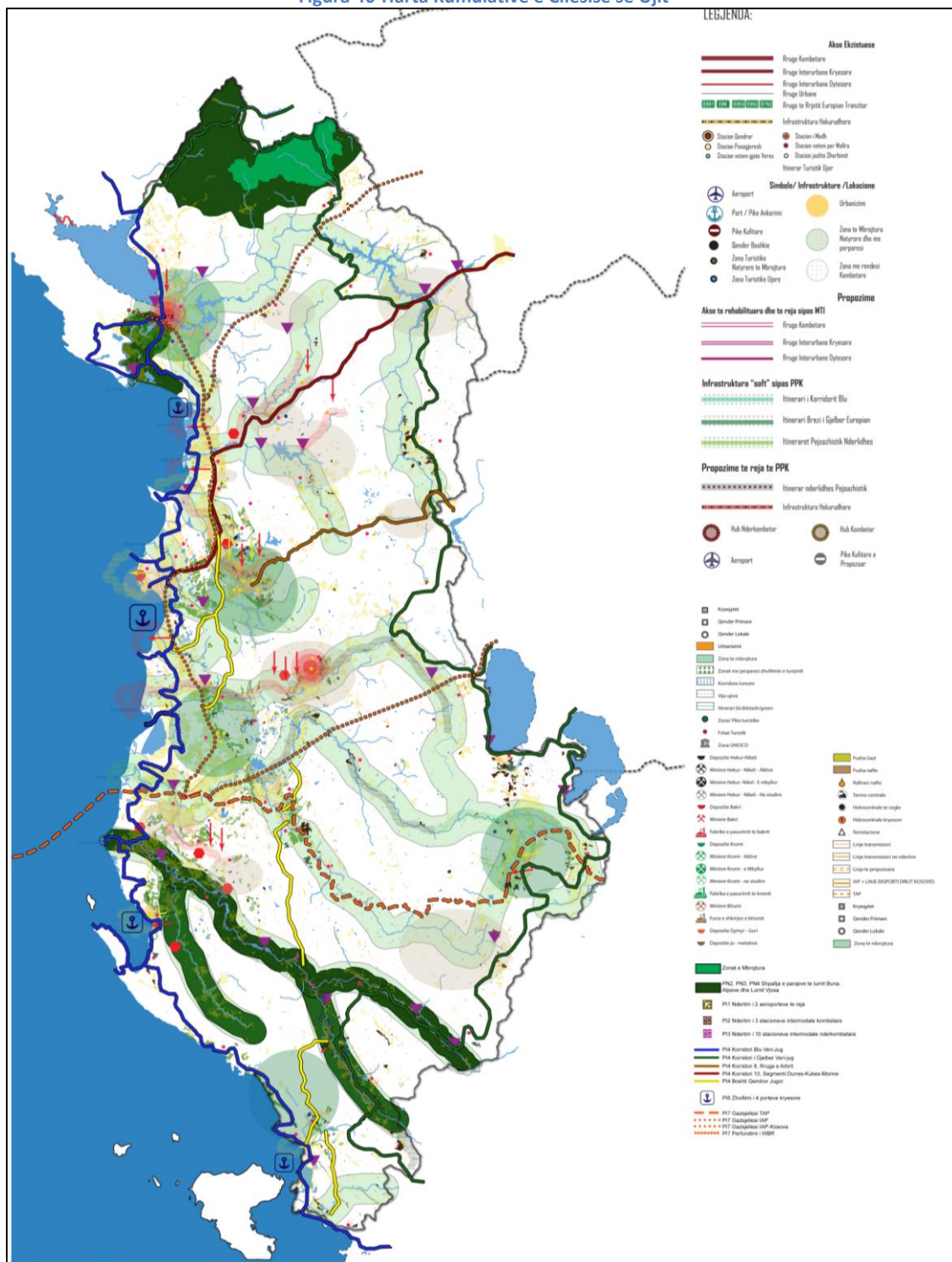
Parku i Bunes	Impakti
	Ne parkun e Bunes do te ndikojne negativisht aktivitetet bujqesore dhe ato aktivitetete qe shfrytezojne ujin nentokesor. Ne kete rast, duhet qe keto aktivitetete te nderpriten brenda kufijve te parkut, sic edhe kerkohet nga legjislacioni perkates.

Rekomandime:

Duke qene se informacioni per Kadastren e Ujit ende nuk eshte funksional dhe i aksesueshem, kjo pasqyrohet si impakt ne Plan (mungon si burim informacioni risku mbi thatesiren dhe pakesimit te ujrave nentokesore). Bazuar ne eksperienca te ngjashme, atehere Plani duhet te jete me konservator ne raport me ceshtjet e menaxhimit dhe cilesise se ujrave si sasi dhe cilesi, perfshire edhe akuiferet. Projektet qe kane te bejne me ujin ne perdorim te konsiderohen me kondicione kufizuese mjedisore per aq kohe sa pasigurite dhe ireversibiliteti eshte i larte.

- **Cilesia e Ujit**, e cila është analizuar bazuar në tematikën e mëposhtme:
- Aktivitetet kryesore shkarkuese – zonat industriale, bujqësia, zhvillimi urban, minierat
- Fillimisht, nga grupi i punës për hartimin e Planit është përgatitur harta baze GIS si dhe hartat tematike me perkatesinë e sipërpermendur (Figura 40).

Figura 40-Harta Kumulative e Cilesise se Ujit

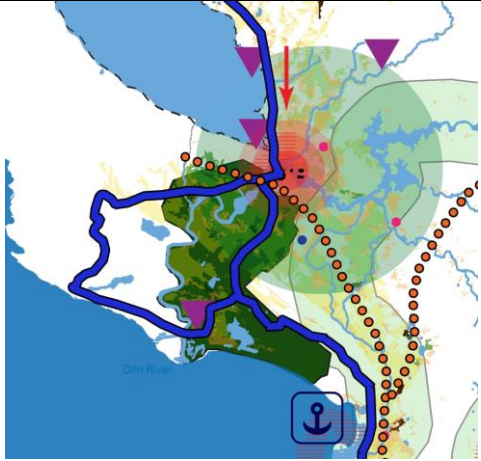
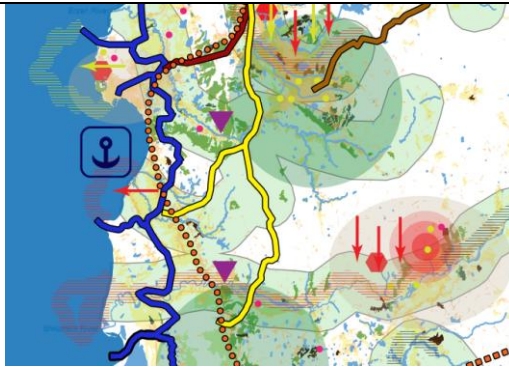
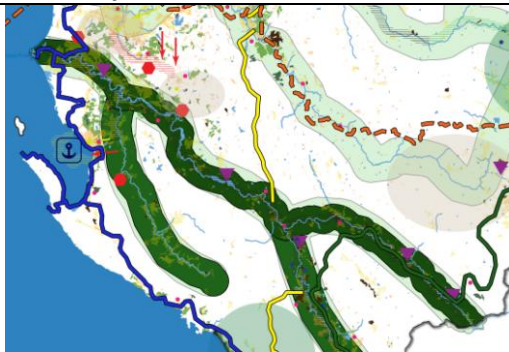
Burimi: AKPT

Bazuar në hartën e mësipërme është bërë analiza e impakteve, e cila paraqitet në Tabelën 9-8 më poshtë:

9-8_Efektet e pritshme kumulative te projekteve strategjike_Cilesia e Ujit

Cilesia e Ujit										
Projekti Strategjik	Ndikimet Potenciale								Perskrimi	Komente
	Probabiliteti	Shkalla	Frekuenca/Kohezgjatja	Reverseibiliteti	Dimensioni nderkufitar	Pasiguria	Sekuenca	Nderveprimi		
PUj1 dhe PUj2: Konsolidimi i rrjetit te infrastruktures se sherbimit me furnizimin e ujit te pijshem, ujesjelles e kanalizime dhe konservimi i burimeve ujore te vendit tone nepermjet aplikimit te Vijes Blu	!!	++	>	R	0	?	P	C	Projektet e parashikuara do te kene nje ndikim te larte pozitiv ne cilesine e ujit. Si Permiresimi i rrjetit te shperndarjes, ashtu dhe konservimi i burimeve ujore, jo vetem qe ndikojne pozitivisht ne rritjen e cilesise se ujit, por ne te njejten kohe sherbejne edhe si masa zbutese ndaj projekteve qe kane efekte te pritshme negative ne kete aspekt. Marreveshjet institucionale jane te rendesishme per t'i arritur keto impakte, permes realizimit te projekteve specifike.	Mase zbutese per cilesine e ujrave siperfaqesore dhe nentokesore perben realizimi i projekteve te impianteve te trajtimit te ujrave te perdorur urbane dhe ne nje shkalle me te gjere duke e shtrire kete mase edhe ne aktivitete e tjera industriale qe krijojne shkarkime ujrash industriale te ndotura dhe qe ndikojne sidomos ne cilesine e ujrave nentokesore.
PB1 dhe PB3: Infrastruktura e zinxhirit Prodhim – Grumbullim – Perpunim – Eksportim dhe investime ne infrastrukturen e mirembajtjes (kanale ujtese, vaditese, hidrovore)	!!	--	>>	IR	0	?	S	C	Projektet ne fjale pritet qe te kene impakte te larta negative dhe per me teper keto impakte jane te pakthyeshme dhe afatgjata.	Permiresimet ne infrastrukturen bujqesore, krahas impakteve pozitive kryesisht ne mbrojtje nga permytjet do te sjellin edhe intensifikim te aktiviteteve bujqesore, gje qe ka si rrjedhoje rritjen e ndotjes se ujrave.
PN2, PN3 dhe PN4: Shpallja e parqeve te reja (Lumi Buna, Alpet, Lumi Vjosa)	!!	++	>>	R	TR	?	S	SY	Projektet e parashikuara do te kene nje ndikim te larte pozitiv kundrejt Permiresimit te cilesise se ujit. Shpallja e parqeve, sidomos per dy lumenjte, do te garantoje ruajtjen e mases perkatese ujore nga ndotjet qe vijne	Ne kuader te planifikimit te menaxhimit te parqeve, vemendje e vecante te kushtohet per integrimin e pellgut ujembledhes si objektiv primar I kesaj mase

									nga burime te ndryshme, duke garantuar keshtu Permiresimin e cilesese se ujit. Impaktet jane nderkufitare dhe sinergjike.	
PI4: Ndertimi i 5 korridoreve strategjike (I Gjelber, Blu Veri-Jug, Tete - Rruga e Arbrit, Dhjete - Segmeti Durres – Kukes – Morine dhe Boshti Qendror Jugor)	!	-	>	R	0	?	P	C	Projektet perkatese do te kene nje impakt negativ ne shkalle te ulet. Ky impakt eshte afatshkurter dhe i kthyeshem, pasi lidhet vetem me fazen e zbatimit te projektit. Impakti eshte kumulativ.	Ne teresi, 5 koridoret rrugore duhet te projektohen ne harmoni me habitatet natyrore (perfshire aspektet e cilesise se ujrave), duke aplikuar „best practices“.
PI5: Ndertimi i 4,500 km rrjet hekurudhor	!	-	>	R	0	?	P	C	Projektet perkatese do te kene nje impakt negativ ne shkalle te ulet. Ky impakt eshte afatshkurter dhe i kthyeshem, pasi lidhet vetem me fazen e zbatimit te projektit.	Duke ju referuar Strategjiise se Transportit „2016-2020“ (draft) kjo mase duket jo realiste per t-u realizuar brenda afatit te planit, por per kete duhet te ndiqet korrigjimi ne baze te konkluzioneve qe do te nxjerre Strategjia e Transportit per sektorin e hekurudhes.
PI6: Zhvillimi i 4 porteve kryesore (Shengjin, Durres, Vlore, Sarande)	!!	--	>>	IR	0	?	P	C	Impaktet jane negative dhe me nje shkalle te larte. Punimet infrastrukturore te ndertimit dhe mirembajtjes, dhe sidomos mbetjet e ngurta dhe te lengeta qe gjenerohen ne porte, shkaktojne impakte te perhershme dhe te pakthyeshme mbi cilesine e ujit. Keto jane impakte direkte dhe i shtohen impakteve te projekteve te tjera ne kete fushe.	Cdo nderhyrje ne infrastrukture duhet te konsideroje masat e impakteve mjedisore dhe ato Ndersektoriale (impakti mbi zonat e mbrojtura ligatinore dhe detare, dinamiken e vijes bregdetare, ujrat balneare, migrimin e specieve, etj.). Menaxhimi i integruar i kapaciteteve aktuale, duke forcuar komponentet e impakteve mjedisore, duhet te jene parakusht per zgjerimin e porteve.

Parku i Bunes 	Impakti Ndikim negativ i hotspoteve. Masat zbutese sipas rekomandimeve me poshte dhe Seksionit 10 te raportit.
Rajoni Lezhe-Durres 	Impakti Ndotja e vijes bregdetare nga prurjet e lumenjve. Masat zbutese sipas rekomandimeve me poshte dhe Seksionit 10 te raportit.
Rajoni Tirane-Durres-Elbasan 	Impakti Ndikim negativ i hotspoteve mbi ujin e lumenjve dhe vijen bregdetare. Masat zbutese sipas rekomandimeve me poshte dhe Seksionit 10 te raportit.
Parku i Vjoses 	Impakti Ndikim negativ i hotspoteve. Masat zbutese sipas rekomandimeve me poshte dhe Seksionit 10 te raportit.

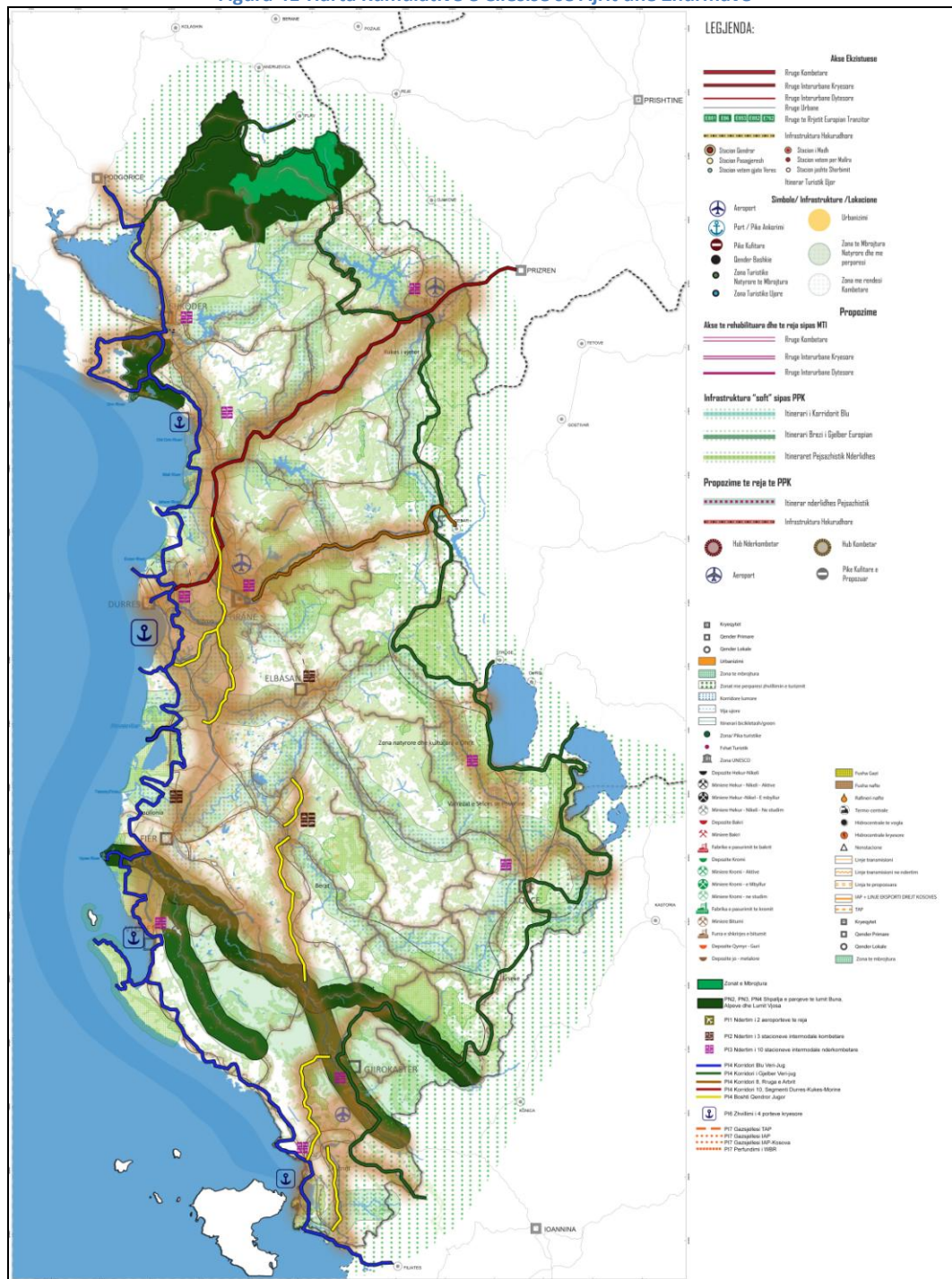
Rekomandime:

Plani duhet te nxite realizimin e projekteve te impianteve te trajtimit te ujrave te perdorur urbane dhe ne nje shkalle me te gjere duke e shtrire kete mase edhe ne aktivitete e tjera industriale qe krijojne shkarkime ujrash industriale te ndotura dhe qe ndikojne sidomos ne cilesine e ujrave siperfaqesore, nentokesore dhe te ujrave bregdetare.

- **Cilesia e Ajrit dhe Zhurmat**, te cilat jane analizuar bazuar ne tematikat e meposhtme:
- Transporti
 - Alternativat per mos-perdorimin e makinave personale per transport (mundesite per zhvillimin e transportit publik)
 - Energjia

Fillimisht, nga grupi i punës për hartimin e Planit është përgatitur harta baze GIS si dhe hartat tematike me perkatesine e sipërpermendur (Figura 41).

Figura 41-Harta Kumulative e Cilesise se Ajrit dhe Zhurmave

Burimi: AKPT

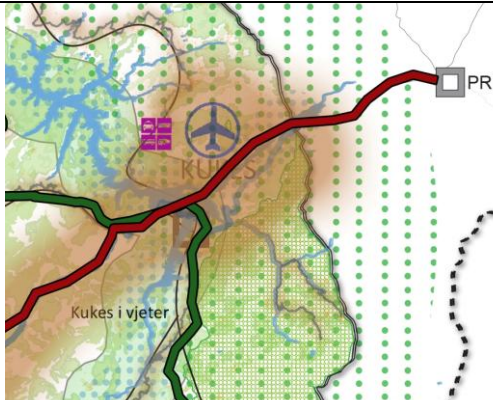
Bazuar ne harten e mesiperme eshte bere analiza e impakteve, e cila paraqitet ne Tabelen 9-9 me poshte:

9-9_Efektet e pritshme kumulative te projekteve strategjike_Cilesia e Ajrit dhe Zhurmat

Cilesia e Ajrit dhe Zhurmat										
Projekti Strategjik	Ndikimet Potenciale								Perskrimi	Komente
	Probabiliteti	Shkalla	Frekuenca/Kohezgjatja	Reverseibiliteti	Dimensioni nderkufitar	Pasiguria	Sekuenca	Nderveprimi		
PN1: Rrjeti kombetar i bicikletave	!!	++	>>	0	0	0	0	SY	Krijimi i ketij rrjeti eshte e sigurt qe do te kete impakte pozitive dhe ne nje shkalle te larte ne kuader te Permiresimit te cilesise se ajrit dhe uljese se nivelit te zhurmave. Keto impakte jane te perhershme dhe sinergjike me aktivitetet e tjera qe parashikohen ne kete fushe.	Nderkohe qe Plani zhvillon konceptin mbi rrjetin kombetar, te pershpejtohen zhvillimet e ngjashme dhe zbatimi brenda rrjetit lokal urban si papirirje e realizimit te rrjetit kombetar.
PN2, PN3 dhe PN4: Shpallja e parqeve te reja (Lumi Buna, Alpet, Lumi Vjosa)	!!	++	>>	0	0	0	0	SY	Shpallja e ketyre parqeve eshte e sigurt qe do te kete impakte pozitive dhe ne nje shkalle te larte ne kuader te Permiresimit te cilesise se ajrit dhe uljese se nivelit te zhurmave. Keto impakte jane te perhershme dhe sinergjike me aktivitetet e tjera qe parashikohen ne kete fushe.	Kujdes te tregohet ne konceptimin e Planeve te parqeve per mobilitetin e vizitoreve ne respekt me natyren. Promovimi duhet te jete per ngritjen e infrastrukturave te lehta qe mbeshtesin aktivitetet pa makina, ne drejtim te sporteve dhe aktiviteteve ne natyre.
PI1: Ndertimi i 2 aeroporteve te reja (ne veri – Kukës dhe jug)	!!	--	>>	IR	TR	?	P	C	Impaktet jane negative dhe me nje shkalle te larte. Impaktet qe lidhen me uljen e cilesise se ajrit dhe ndotjen akustike ne rastin e ndertimit dhe funksionimit te aeroporteve, jane te perhershme dhe te pakthyeshme. Keto jane impakte direkte dhe i shtohen impakteve te projekteve te tjera ne kete fushe. per shkak se aeroportet do te ndertohen ne zona kufitare me vendet fqinje,	Konsiderohet qe aeroporti i Jugut do te zhvillohet ne territorin ekzistues te njerit nga fushat e aviacionit dhe duke qene prane zonave te mbrojtura dhe biokorridoreve do te kerkojne investime shtese per te minimizuar impaktet e drejtperdrejta afatgjate. Elementi nderkufitar i impaktit shkon per te dy aeroportet e parashikuara dhe kerkon te

									impakti pritet qe te jete edhe nderkufitar.	trajtohet qysh heret ne zhvillimin e masave.
PI2 dhe PI3: Ndertimi i stacioneve intermodale kombetare (Fier, Elbasan dhe Berat) dhe nderkombetare (Tirane, Durres, Lezhe, Shkoder, Kukes, Pogradec, Korce, Vlore, Sarande, Gjirokaster)	!	-	>	R	0	?	P	C	Probabiliteti qe projektet ne fjale te shkaktojne impakte mbi cilesine e ajrit dhe zhurmat, eshte i ulet, nderkohe qe edhe vete impaktet jane ne nje shkalle te ulet, afatshkurtra dhe te kthyeshme. Infrastruktura ndikon direkt ne uljen e cilesise se ajrit dhe rritjese nivelit te zhurmave, prandaj impaktet jane primare dhe njekohesisht kumulative.	Impaktet negative duhet te kompensohen me masa zbutese efektive qe jane pjese e projektimit dhe planit afatgjate te operimit. Ne asnje rast stacionet nuk duhet te projektohen brenda, por as ne afersi te territorit te zonave te mbrojtura . Ne teresi, gjithte stacionet duhet te projektohen ne harmoni me standartet e cilesise se ajrit dhe zhurmave, ku elementet e cilesise se mjedisit te jene parasore duke aplikuar „best practices“.
PI4: Ndertimi i 5 korridoreve strategjike (I Gjelber, Blu Veri-Jug, Tete - Rruga e Arbrit, Dhjete - Segmeti Durres – Kukes – Morine dhe Boshti Qendror Jugor)	!!	-	>>	IR	0	?	P	C	Probabiliteti qe projektet ne fjale te shkaktojne impakte mbi cilesine e ajrit dhe zhurmat, eshte i larte, megjithate keto impakte jane ne nje shkalle te ulet. Sidoqofte impaktet jane aftagjata, deri dhe te perhershme dhe te pakthyeshme. Infrastruktura ndikon direkt ne uljen e cilesise se ajrit dhe rritjese nivelit te zhurmave, prandaj impaktet jane primare dhe njekohesisht kumulative.	Impaktet me te drejtperdrejta qe krijojne 5 korridoret rrugore kane te bejne mjaft me impaktet ne cilesine e ajrit dhe zhurmat. Ne teresi, 5 korridoret rrugore duhet te projektohen ne harmoni me habitatet natyrore (perfshire cilesine e ajrit dhe zhurmat), ku elementet e mbrojtjes se mjedisit te jene parasore duke aplikuar „best practices“.
PI5: Ndertimi i 4,500 km rrjet hekurudhor	!!	-	>>	IR	0	?	P	C	Probabiliteti qe projektet ne fjale te shkaktojne impakte mbi cilesine e ajrit dhe zhurmat, eshte i larte, megjithate keto impakte jane ne nje shkalle te ulet. Sidoqofte impaktet jane aftagjata, deri dhe te perhershme dhe te pakthyeshme. Infrastruktura ndikon direkt ne uljen e cilesise se ajrit dhe rritjese nivelit te zhurmave, prandaj impaktet jane primare dhe njekohesisht kumulative.	Duke ju referuar Strategjise se Transportit „2016-2020“ (draft) kjo mase duket jo realiste per t-u realizuar brenda afatit te planit, por per kete duhet te ndiqet korrigjimi ne baze te konkluzioneve qe do te nxjerre Strategjia e Transportit per sektorin e hekurudhes. Megjithate edhe per referencat e zbatimit te infrastruktures hekurudhure, nese do te rehabilitohen/ndertohen, elementet e mbrojtjes se mjedisit te jene parasore duke aplikuar „best practices“.
PI6: Zhvillimi i 4 porteve kryesore	!!	-	>>	IR	0	?	P	C	Probabiliteti qe projektet ne fjale te shkaktojne impakte mbi cilesine e ajrit dhe	Impaktet priten te jene me shume gjate fazes se ndertimit. Masat zbutese qe do te

(Shengjin, Durres, Vlore, Sarande)									zhurmat, eshte i larte, megjithate keto impakte jane ne nje shkalle te ulet. Sidoqofte impaktet jane aftagjata, deri dhe te perhershme dhe te pakthyeshme. Infrastruktura ndikon direkt ne uljen e cilesise se ajrit dhe rritjene nivelit te zhurmave, prandaj impaktet jane primare dhe njekohesisht kumulative.	zbatohen per infrastrukturen portuale, gjate rehabilitimit/ndertimit duhet te parashikojne edhe mbrojtjen nga ndotja e ajrit dhe zhurmat duke aplikuar „best practices“.
------------------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	---	---

Parku i Bunes 	Impakti Korridori Blu dhe stacionet intermodale nderkombetare te Shkodres dhe Lezhes ndikojne tek Parku i Bunes. Aplikimi i masave te duhura zbutese e adreson kete problem.
Rajoni i Kukesit 	Impakti Levizja ne Rugen e Kombit dhe funksionimi i Aeroportit te Kukesit kane efekte te pritshme negative ne drejtim te zhurmave dhe cilesise se ajrit. Duhet zbatuar masat zbutese te propozuara ("best practices") dhe te pershkruara me hollesi ne Seksionin 10
Rajoni qendror Tr-Dr 	Impakti Impakti i infrastruktures (Korridori Blu, Rruga e Kombit, Aksi Qendror Jugor, Aeroporti Nene Tereza, terminalat intermodale nderkombetare, Porti i Durrësit) VNM-te respektive per secilin projekt individual duhet te pershkruajne me hollesi masat zbutese te aplikueshme ne keto raste.
Parku i Vjoses 	Impakti Impakti i infrastruktures rrugore pergjate korridorit natyror lumor te Parkut te Vjoses (rruge dhe terminale intermodale). VNBM-te respektive duhet te percaktojne alternative me te mire dhe masat zbutese specifike.

Aeroporti i Jugut	Impakti
	Impakti i aeroportit te Jugut persa i perket ndotjes akustike. Adresimi sipas masave te parashikuara ne Seksionin 10.

Rekomandime:

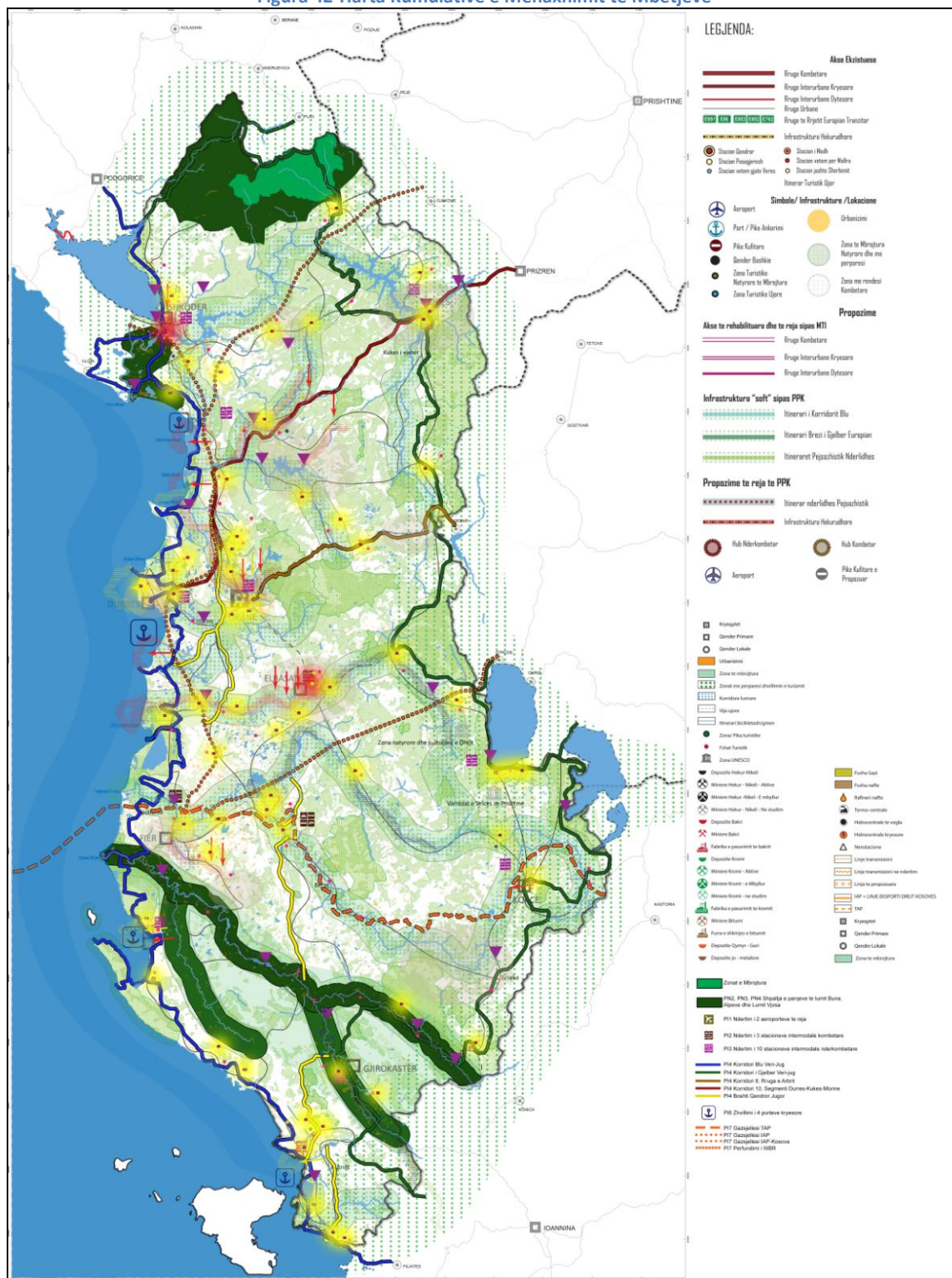
Masat zbutese qe do te zbatohen per zhvillimin e infrastrukturen, gjate rehabilitimit/ndertimit duhet te parashikojne edhe mbrojtjen nga ndotja e ajrit dhe zhurmat duke aplikuar „best practices“. Ne asnje rast nuk duhet te projektohet brenda, por as ne afersi te territorit te zonave te mbrojtura kur impaktet nga shkarkimet ne ajer dhe zhurmat ndikojne ekosistemet dhe habitatet e llojeve nen mbrojtje. Promovimi brenda dhe ne periferite e zonave te mbrojtura duhet te jete ngritja e infrastrukturave te lehta qe mbeshtesin aktivitetet pa makina, ne drejtim te sporteve dhe aktiviteteve ne natyre.

Nderkohe qe Plani zhvillon konceptin mbi rrjetin kombetar te rrugeve automobilistike dhe bicikletave, te pershejtohen zhvillimet e ngjashme dhe zbatimi brenda rrjetit lokal urban duke aplikuar „best practices“ ndaj Permiresimit te cilesise se ajrit dhe efekteve negative/ndotese nga zhurma.

- **Menaxhimi i Mbetjeve**, e cila eshte analizuar bazuar ne tematiken e meposhtme:
 - Vendodhja e strukturave te ndryshme te trajtimit te mbetjeve (perfshire landfillet)

Fillimisht, nga grupi i punes per hartimin e Planit eshte pergatitur harta baze GIS si dhe harta tematike me perkatesine e siperpermendur (Figura 42).

Figura 42-Harta Kumulative e Menaxhimit te Mbetjeve

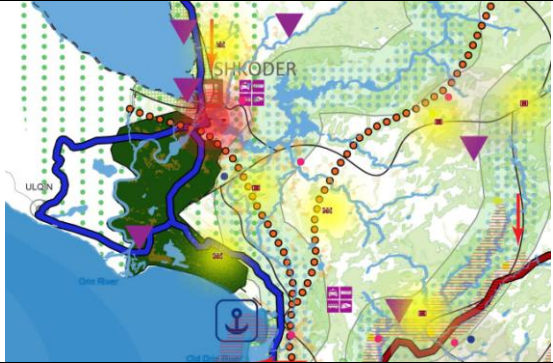
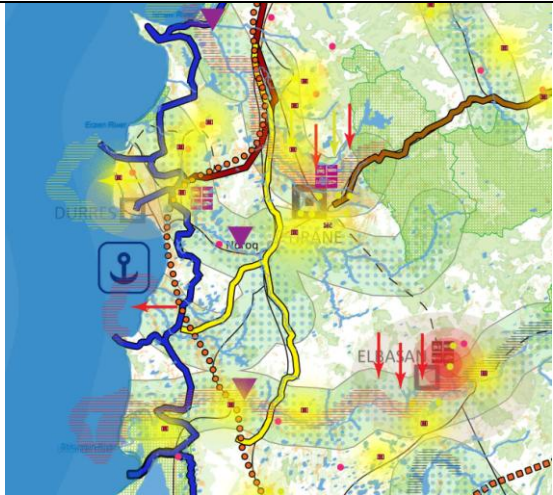
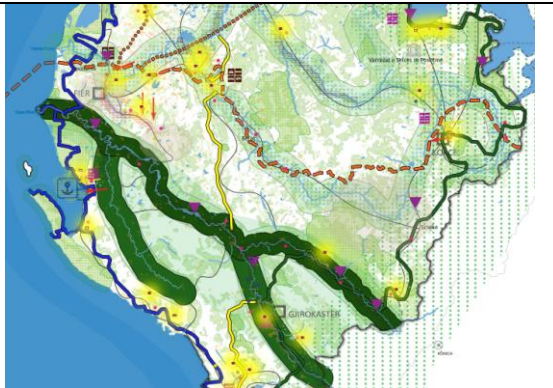
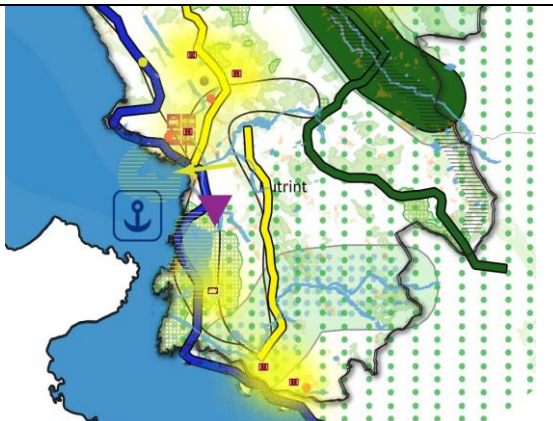
Burimi: AKPT

Bazuar ne harten e mesiperme eshte bere analiza e impakteve, e cila paraqitet ne Tabelen 9-10 me poshte:

9-10_Efektet e pritshme kumulative te projekteve strategjike_ Menaxhimi i mbetjeve

Menaxhimi i mbetjeve										
Projekti Strategjik	Ndikimet Potenciale								Perskrimi	Komente
	Probabiliteti	Shkalla	Frekuenca/Kohezgjatja	Reverseibiliteti	Dimensioni nderkufitar	Pasiguria	Sekuenca	Nderveprimi		
PUj1: Konsolidimi i rrjetit te infrastruktures se sherbimit me furnizimin e ujit te pijshem, ujesjelles e kanalizime	!!	--	>>	R	0	?	P	C	Ndertimi i infrastruktures se Furnizimit me Uje te pijshem dhe kanalizimet e ujrave te ndotura pritet qe te kene impakt negative. Megjithese ky impakt vleresohet ne nje shkalle te ulet per fazen e ndertimit duke perdorur "best practices", ne rastin e operimit te Impianteve te Trajtimit te Ujrave te Ndotur (ITUN) masa e sllaxhit te prodhuar do te kete frekuence te perhershme dhe permanente ku pasigurite jane te pritshme me sekuenca primare dhe nderveprim kumulativ.	Se pari impakti negativ vjen gjate fazes se zbatimit per shkak te volumeve te mbetjeve qe do te prodhojne keto projekte. Impakte me te drejtperdrejta me realizimin e projekteve te ITUN urbane dhe ne nje shkalle me te gjere edhe ne aktivite e tjera industrial vjen nga prodhimi i llumit/sllaxhit ne ITUN dhe qe ne nje mase te madhe duhet te depozitohet ne landfille, sidomos nese nuk ka kushtet e kerkuara per riciklim ose riperdorim. Kjo nenkupton qe Plani duhet te parashikojte kapacitete me te medha per landfillet ekzistuese dhe se pari ndertimi i landfilleve te reja teknologjike duhet te paraprijte investimet ne kete sektor dhe te koordinohen ne kohe sipas rajoneve perketatese ku do te ndodhin zhvillimet (se pari ne zonen bregdetare dhe ne qendrat primare te zhvillimit ne cdo rajon).
PB1 dhe PB3: Infrastruktura e zinxhirit Prodhim – Grumbullim – Perpunim –	!	-	>	R	0	?	S	C	Projekti ne fjale pritet qe te kete nje impakt sidomos ne procesin e mbledhjes dhe seleksionimit te mbetjeve. Zinxhiri	Keto projekte pritet te rrisin volumet e mbetjeve. Pjese perberese e projekteve te infrastruktures ne bujqesi duhet te jete

Eksportim dhe investime ne infrastrukturen e mirembajtjes (kanale ujtese, vaditese, hidrovore)									agroushqimor pritet qe te permbaje edhe infrastrukturen e duhur per trajtimin e mbetjeve. Impakti eshte kumulativ ne kuader edhe te masave per administrimin e mbetjeve, masa te cilat do te merren nga projektet e tjera zhvillimore sipas rajoneve.	edhe lidhja e tyre me sistemin e rrjetit te infrastruktures se landfilleve dhe infrastruktures se menaxhimit te mbetjeve. Keto sisteme duhet te perfshijne 3 R-te (Riciklimi, Riperdorimi, Reduktimi) si pjese e suksesshme e zbatimit ne praktike.
Projektet e Sektorit te Transportit dhe Energjise: • PI1 (Ndertimi i aeroportëve) • PI2 dhe PI3 (Ndertimi i stacioneve intermodale) • PI4 (Ndertimi i korridoreve strategjike rrugore) • PI5 (Ndertimi i rrjetit hekurudhor) • PI6 (Zhvillimi i porteve) • PI7 (Korridoret Energjetike)	!!	--	>>	IR	0	?	P	C	Impaktet jane negative dhe me nje shkalle te larte ne fazen e zbatimit te projekteve per shkak te volumeve te mbetjeve qe do te prodhojne. Impaktet ne nje mase me te vogel dhe per ceshtje specifike pritet te kene edhe ndikime te pakthyesme (psh. Korridoret rrugore dhe ato energjitike si edhe portet). Keto jane impakte direkte me nderveprim te larte kumulativ qe do te duhet te parashikohet me kujdes sidomos ne rajone te tilla si perreth dhe brenda qendrave primare, ne afersi te zonave te mbrojtura dhe atyre sensitive.	Konsiderohet qe volumet e mbetjeve qe pritet te prodhohen nga projektet e parashikuara ne sektorin e transportit dhe energjise do te kerkojne investime shtese per depozitimin e mbetjeve per te minimizuar impaktet e drejtperdrejta afatgjate. Elementi i impaktit te mbetjeve te parashikuara kerkon te trajtohet qysh heret ne zhvillimin e masave ne menyre integrale Ndersektoriale dhe ne lidhje me menaxhimin e tokes. Keto sisteme duhet te perfshijne 3 R-te (Riciklimi, Riperdorimi, Reduktimi) si pjese e suksesshme e zbatimit ne praktike.

Parku i Bunes 	Impakti Impakti i landfillleve dhe hotspoteve ne parkun e Bunes dhe cilesine e ujrave perreth. Masat zbutese sipas rekomandimeve me poshte dhe Seksionit 10 te raportit ne lidhje me zonat e mbrojtura.
Rajoni qendror Tirane-Durres-Elbasan 	Impakti Impakti i landfillleve dhe hotspoteve ne rajonin qendror dhe cilesine e ujrave. Masat zbutese sipas rekomandimeve me poshte dhe Seksionit 10 te raportit.
Parku i Vjoses 	Impakti Impakti i landfillleve dhe hotspoteve ne parkun e Vjoses dhe korridoreve lumore natyrore te tjera. Masat zbutese sipas rekomandimeve me poshte dhe Seksionit 10 te raportit.
Parku i Butrintit 	Impakti Impakti i landfillleve ne Parkun e Butrintit. Masat zbutese sipas rekomandimeve me poshte dhe Seksionit 10 te raportit ne lidhje me zonat e mbrojtura.

Rekomandime:

Ne teresi, Plani parashikon zhvillime te infrastruktures ne te gjithë sektoret e ekonomise. Se pari keto projekte pritet te krijojne volume mbetjesh gjate fazes se zbatimit dhe nje pjese e tyre edhe gjate fazes operationale, duke konsideruar edhe disa me impakte te pakthyeshme. Konsiderohet qe volumet e mbetjeve qe pritet te prodhohen nga projektet e infrastruktures do te kerkojne investime shtese per depozitim e mbetjeve per te minimizuar impaktet e drejtperdrejta afatgjate. Krahas investimeve ne infrastrukture, impakt negativ ne shtimin e volumit te prodhimit te mbetjeve do te jene ato qe kane te bejne me volumet e mbetjeve ngaprishjet e ndertimeve ilegale qe nuk do te klasifikohen per procedurat e legalizimit, sidomos ne zonen bregdetare dhe qendrat urbane kryesore te vendit.

Impakte me te drejtperdrejta me realizimin e projekteve te ITUN urbane dhe ne nje shkalle me te gjere edhe ne aktivite e tjera industrial vjen nga prodhimi i llumit/sllaxhit ne ITUN dhe qe ne nje mase te madhe duhet te depozitohet ne landfille, sidomos nese nuk ka kushtet e kerkuara per riciklim ose riperdorim.

Elementi i impaktit te mbetjeve te parashikuara kerkon te trajtohet qysh heret ne zhvillimin e masave, ne menyre integrale, Ndersektoriale dhe ne lidhje me menaxhimin e tokes. Keto sisteme duhet te perfshijne 3 R-te (Riciklimi, Riperdorimi, Reduktimi) si pjese e suksesshme e zbatimit ne praktike.

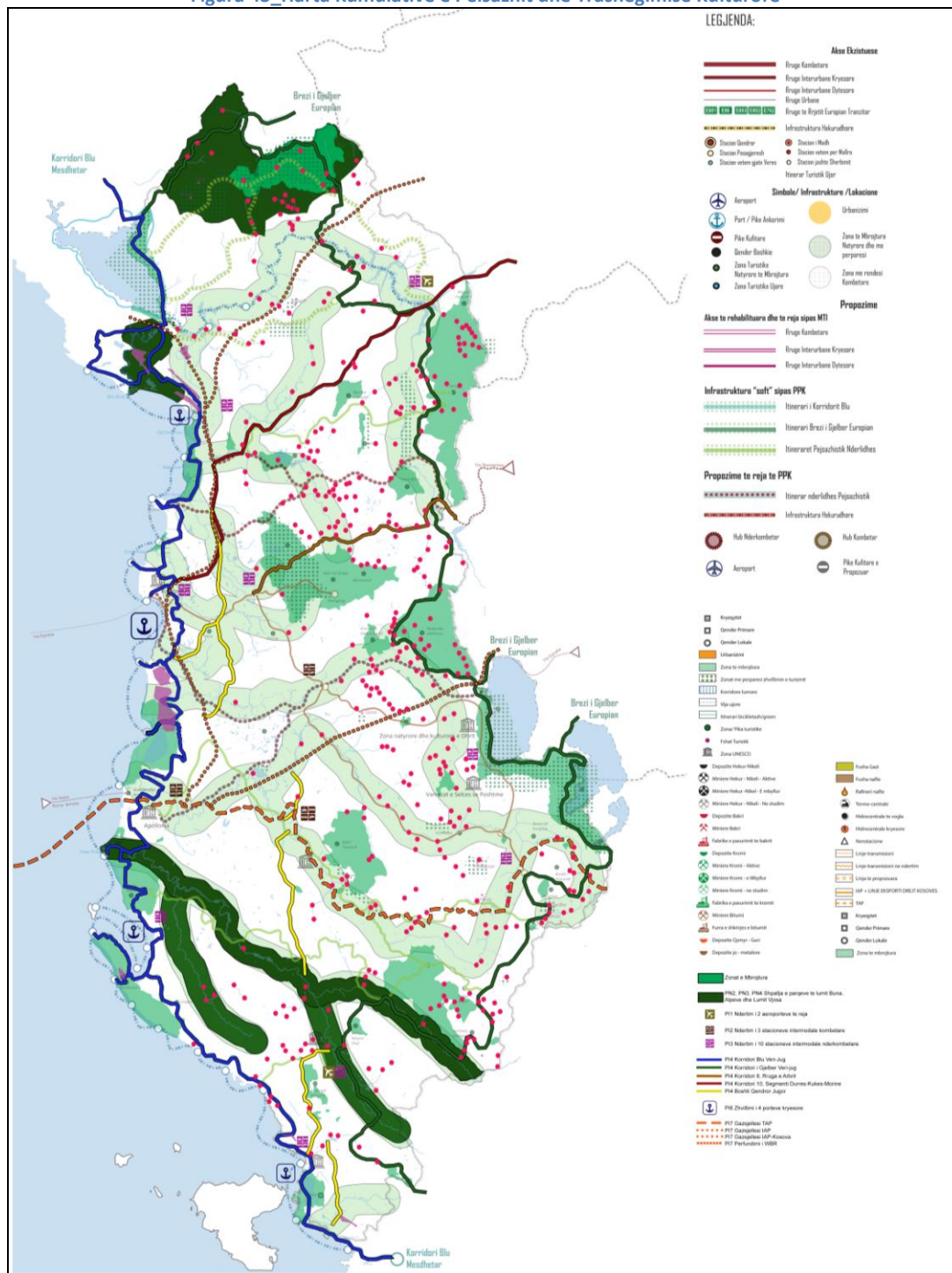
Kjo nenkupton qe Plani duhet te parashikojë kapacitete me te medha per landfillet ekzistuese dhe se pari ndertimi i landfilleve te reja teknologjike duhet te paraprijë investimet ne kete sektor dhe te koordinohen ne kohe sipas rajoneve perketatese ku do te ndodhin zhvillimet (se pari ne zonen bregdetare dhe ne qendrat primare te zhvillimit ne cdo rajon).

➤ **Peisazhi dhe Trashegimia Kulturore**, te cilat jane analizuar bazuar ne tematikat e meposhtme:

- Transporti
- Energjia
- Minierat
- Turizmi

Fillimisht, nga grupi i punes per hartimin e Planit eshte pergatitur harta baze GIS si dhe hartat tematike me perkatesine e siperpermendur (Figura 43).

Figura 43_Harta Kumulative e Peisazhit dhe Trashegimise Kulturore

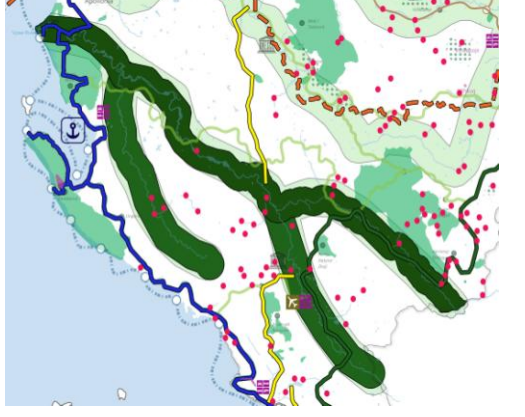
Burimi: AKPT

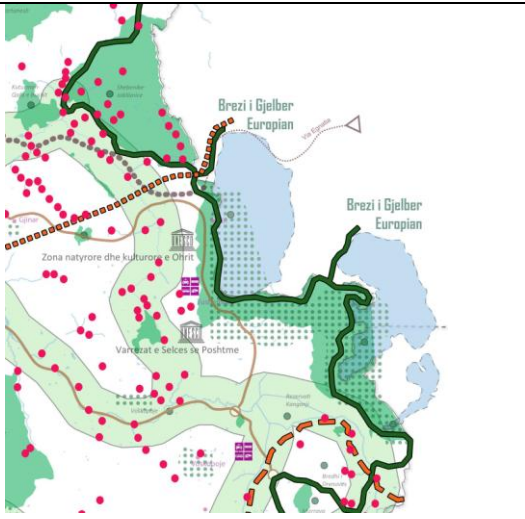
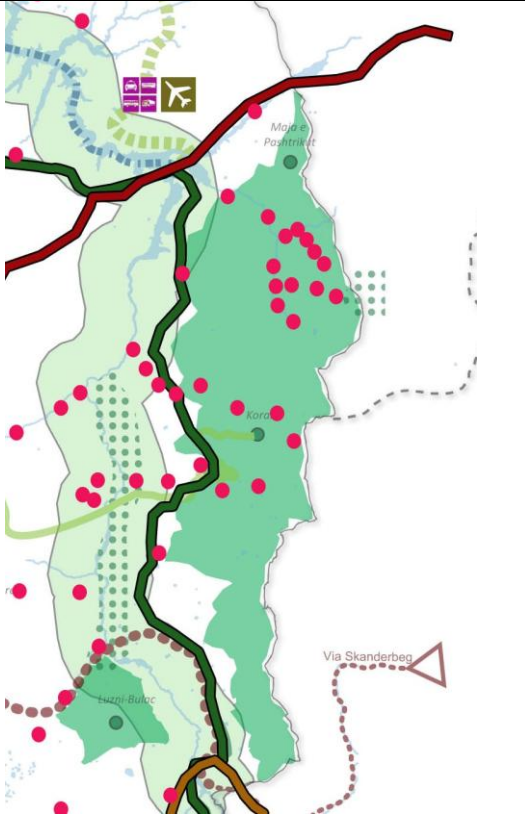
Bazuar ne harten e mesiperme eshte bere analiza e impakteve, e cila paraqitet ne Tabelen 9-11 me poshte:

9-11_Efektet e pritshme kumulative te projekteve strategjike_Peisazhi dhe Trashegimia Kulturore

Peisazhi dhe Trashegimia Kulturore										
Projekti Strategjik	Ndikimet Potenciale								Pershkrimi	Komente
	Probabiliteti	Shkalla	Frekuenca/Kohezgjatja	Reverseibiliteti	Dimensioni nderkufitar	Pasiguria	Sekuenca	Nderveprimi		
PUj1 dhe PUj2: Konsolidimi i rrjetit te infrastruktures se sherbimit me furnizimin e ujit te pijshem, ujesjelles e kanalizime dhe konservimi i burimeve ujore te vendit tone nepermjet aplikimit te Vjjes Blu	!	+	>	R	0	?	S	SY	Impaktet pritet te jene pozitive, por ne nje shkalle te ulet. Impaktet do te jene te perkohshme apo afatshkurtra. Jane te kthyeshe dhe sinergjike.	Ne teresi, keto projekte duhet te projektohen ne harmoni me standartet e ruajtjes se peisazhit dhe mbrojtjen e trashegimise kulturore, ku se bashku me elementet e cilesise se mjedisit te jene parasore duke aplikuar „best practices“.
PN1: Rrjeti kombetar i bicikletave	!!	++	>>	0	0	0	S	C	Projekti ne fjale ndikon direkt ne ruajtjen dhe promovimin e elementeve te peisazhit dhe trashegimise kulturore, keshtu qe impaktet e tij jane shume pozitive dhe afatgjata. Keto impakte jane kumulative, te lidhura edhe me projektet e tjera te se njejtës tipologji.	Kjo mase do te duhet te implementohet si komplement me projektet qe parashikojne permiresime ne cilesine e peisazhit dhe trashegimise kulturore per te perafuar njerezit me natyren, kulturen dhe zhvillimin e turizmit.
PN2, PN3 dhe PN4: Shpallja e parqeve te reja (Lumi Buna, Alpet, Lumi Vjosa)	!!	++	>>	0	TR	?	P	C	Projektet ne fjale ndikojne direkt ne ruajtjen dhe promovimin e elementeve te peisazhit dhe trashegimise kulturore, keshte qe impaktet e tyre jane shume pozitive dhe afatgjata. Keto impakte jane kumulative, te lidhura edhe me projektet e tjera te se njejtës tipologji. Shkaktimi i impakteve varet edhe nga arritja e marreveshjeve institucionale mbi shpalljen e parqeve. Impaktet kane shtrirje	Ne kuader te planifikimit te menaxhimit te parqeve, vemendje e vecante te kushtohet per integrimin e tyre me aspektet e rehabilitimit dhe Permiresimit te peisazhit natyror si edhe me komponentet e trashegimise kulturore.

									nderkufitare.	
Projektet e Sektorit te Transportit dhe Energjise: • PI1 (Ndertimi i aeroportëve) • PI2 dhe PI3 (Ndertimi i stacioneve intermodale) • PI4 (Ndertimi i korridoreve strategjike rrugore) • PI5 (Ndertimi i rrjetit hekurudhor) • PI6 (Zhvillimi i porteve) • PI7 (Korridoret Energjetike)	!!	--	>>	IR	0	?	P	C	Impaktet jane negative dhe me nje shkalle te larte. Nderhyrjet / demtimi i mundshem i elementeve te peisazhit apo trashegimise kulturore jane te perhershme dhe te pakthyeshme. Keto jane impakte direkte dhe i shtohen impakteve te projekteve te tjera ne kete fushe.	Ne teresi, keto projekte duhet te projektohen ne harmoni me standartet e ruajtjes se peisazhit dhe mbrojtjen e trashegimise kulturore, ku se bashku me elementet e cilesise se mjedisit te jene parasore duke aplikuar „best practices“.

Parku i Alpeve 	Impakti HEC-et kane impakt negativ persa i perket peisazhit ne Parkun e Alpeve. Keshtu qe lejet koncesionare duhet te anulohen per ato HEC-e qe jane brenda zones se parashikuar te parkut. Korridori i Gjelber ka impakt pozitiv.
Parku i Bunes 	Impakti Ne lidhje me projektin e shpalljes se parkut te Bunes, impaktet negative shkaktohen prej tre nderhyrjeve: - Projekti IAP - Korridori Blu - Park Eolik Impaktet e ketyre projekteve jane te konsiderueshme, dhe shpallja e parkut do te kerkonte ndalimin e tyre (parku eolik) apo zgjidhje alternative ne rastin e dy projekteve te tjera.
Parku i Vjoses 	Impakti HEC-et shkaktojne impakte negative ne: - Parkun e Vjoses, - Bredhi i Hotoves-Dangelli, - Piskal Shqerri Projekti TAP ndikon ne korridorin natyror lumor te Osumit. HEC-et qe shkaktojne efekte negative duhet te anulohen. Persa i perket TAP duhet bere nje konsultim me masat zbutese te parashikuara nga TAP, ne menyre qe, ne rast se eshte e nevojshme, te behet rishikimi/perditesimi i tyre ne kuader te krijimit te korridorit lumor te Osumit

Shebenik Jabllanice, Liqeni i Ohrit dhe Parku i Prespes	Impakti
	HEC-et kane impakt negativ persa i perket peisazhit ne Parkun Shebenik-Jabllanice, Liqenin e Ohrit dhe Parkun e Prespes. Keshtu qe lejet koncesionare duhet te anulohen per ato HEC-e qe jane brenda zones se parashikuar te parkut. Korridori i Gjelber ka impakt pozitiv.
Parku Korab-Koritnik	Impakti
	HEC-et kane impakt negativ persa i perket peisazhit ne Parkun Korab-Koritnik. Keshtu qe lejet koncesionare duhet te anulohen per ato HEC-e qe jane brenda zones se parashikuar te parkut. Korridori i Gjelber ka impakt pozitiv.

Rekomandime:

Ne teresi, keto projekte duhet te projektohen ne harmoni me standartet e ruajtjes se peisazhit dhe mbrojtjen e trashegimise kulturore, ku se bashku me elementet e cilesise se mjedisit te jene parasore duke aplikuar „best practices“.

9.3.Impaktet Nderkufitare

Ligji 91/2013 “Mbi Vleresimin Strategjik Mjedisor” kërkojnë përcaktimin dhe konsultimin mbi efektet nderkufitare për planet dhe programet e hartuara.

Tabela 9-12 më poshtë tregon impaktet pozitive dhe negative nderkufitare mbi objektivat mjedisore për veprimet mbi prioritet dhe synimet. Tabela tregon që impaktet negative mbi zhurmen, ujë, natyrën dhe peisazhin janë të mundshme. Impaktet pozitive permanente do të reflektohen në cilësinë e ajrit dhe ndryshimet klimatike, shëndetin publik dhe popullatën. Nga aspekti i shëndetit, masat që kryejnë përkembime në zonat kufitare do të kenë impakt pozitiv nderkufitar (impakt pozitiv mbi cilësinë e ajrit dhe pakesimin e ndotjes nga zhurmat). Zbatimi i masave të tjera nuk pritet të ketë impakt nderkufitar mbi objektivat mjedisore.

9-12_Prezantimi i impakteve nderkufitare

Projekti specifik Objektivi Mjedisor	Sistemi Urban				Sistemi Ujor		Sistemi Bujqesor				Sistemi Natyror				Sistemi i Infrastruktures						
	PUR1	PUR2	PUR3	PUR4	PUJ1	PUJ2	PB1	PB2	PB3	PB4	PN1	PN2	PN3	PN4	PI1	PI2	PI3	PI4	PI5	PI6	PI7
EO1 – Toka (Menaxhim i qendrueshem i tikes) – Vleresimi i pergjithshem												+									
EO2 – Toka (Shfrytezimi i burimeve natyrore) – Vleresimi i pergjithshem												+									
EO3 – Ajri– Vleresimi i pergjithshem															-						
EO4 – Faktoret Klimaterike – Vleresimi i pergjithshem															-						
EO5 – Uji– Vleresimi i pergjithshem												+	+								
EO6 – Natyra (Ruajtja e Biodiversitetit) – Vleresimi i pergjithshem												+	+		-						
EO7 – Natyra (Ruajtja e zonave me status mbrojtje te natyres) – Vleresimi i pergjithshem												+	+		-						
EO8 – Mbetjet – Vleresimi i pergjithshem												+	+		-						
EO9 –Zhurmat – Vleresimi i pergjithshem															-						
EO10 –Popullsia dhe Asetet Materiale – Vleresimi i pergjithshem															+						
EO11 – Trashegimia Kulturore – Vleresimi i pergjithshem																					
EO12 – Peisazhi – Vleresimi i pergjithshem												+	+								

Legjenda:

(-) – impakt negativ

(+) – impakt pozitiv

(-/+) – impakt neutral

Ato veprime te Planit qe mund te prodhojne impakte nderkufitare paraqiten me poshte.

9.3.1. Toka

Nuk priten ndikime nderkufitare (pervec ndikimit pozitiv qe do te kete projekti PN2 – Shpallja e Parkut te Lumit Buna) pasi projektet shtrihen dhe zbatohen brenda territorit te Shqiperise.

9.3.2. Ajri

Nese nuk percaktohen dhe zbatohen masat zbutese, priten ndikime nderkufitare ne cilesine e ajrit prej projektit PI1 – Ndertimi i dy aeroporteve. Persa i perket projekteve te tjera nuk priten ndikime nderkufitare pasi projektet shtrihen dhe zbatohen brenda territorit te Shqiperise, dhe per me teper zbatimi i masave zbutese i ben ndikimet te parendesishme edhe brenda kufijve territorial (shkalla C).

9.3.3. Faktoret Klimaterike

Nese nuk percaktohen dhe zbatohen masat zbutese, priten ndikime nderkufitare ne faktoret klimatike prej projektit PI1 – Ndertimi i dy aeroporteve. Persa i perket projekteve te tjera nuk priten ndikime nderkufitare pasi projektet shtrihen dhe zbatohen brenda territorit te Shqiperise.

9.3.4. Ujrat

Priten ndikime nderkufitare pozitive qe do te kene projektet PN2 dhe PN3 – Shpallja e Parkut te Lumit Buna dhe Parkut te Alpeve.

9.3.5. Natyra

Priten ndikime nderkufitare pozitive qe do te kene projektet PN2 dhe PN3 – Shpallja e Parkut te Lumit Buna dhe Parkut te Alpeve.

Nese nuk percaktohen dhe zbatohen masat zbutese, priten ndikime nderkufitare ne biodiversitetin prej projektit PI1 – Ndertimi i dy aeroporteve.

9.3.6. Mbetjet

Priten ndikime nderkufitare pozitive qe do te kene projektet PN2 dhe PN3 – Shpallja e Parkut te Lumit Buna dhe Parkut te Alpeve.

Nese nuk percaktohen dhe zbatohen masat zbutese, priten ndikime nderkufitare ne ceshtjen e prodhimit dhe trajtimit te mbetjeve prej projektit PI1 – Ndertimi i dy aeroporteve.

9.3.7. Ndotja nga zhurmat

Vleresohet se ndikimet e mundshme nderkufitare mund te shkaktohen nga projekti PI1 – Ndertimi i dy aeroporteve.

Gjate pergatitjes se planifikimit hapesor dhe dokumentacionit perkates per kete projekt, duhet te garantohen te gjitha masat zbutese me qellim parandalimin e ndikimeve nderkufitare mbi ndotjen akustike. Nese zbatohen keto masa ndikimet zbuten dhe behen te parendesishme.

9.3.8. Popullatat dhe asetet materiale

Projekti PI1 ka ndikim pozitiv pasi do te forcohen lidhjet ne planin nderkombetar me vendet fqinje si dhe do te permiresojte lidhjet me aeroportet nderkombetare dhe do te lehtesojte nje rrjedhe me te shpejte te pasagjereve dhe mallrave.

9.3.9. Trashegimia Kulturore

Nuk ka ndikime nderkufitare mbi ruajtjen e vellimit dhe vecorive te njesive dhe zonave te trashegimise kulturore, pasi te gjitha projektet do te realizohen brenda territorit shqiptar, nderkohe qe zonat e mbrojtura te trashegimise kulturore nuk shtrihen pertej kufijve shteterore.

9.3.10. Peisazhi

Priten ndikime nderkufitare pozitive qe do te kene projektet PN2 dhe PN3 – Shpallja e Parkut te Lumit Buna dhe Parkut te Alpeve.

SEKSIONI 10. UDHEZIME DHE MASAT ZBUTESE

Ky paragraf percakton udhezimet dhe masat mbrojtese per te siguruar arritjen e objektivave te rendesishem mjedisore ne fushat e vecanta. Duke zbatuar udhezimet e pergjithshme dhe masat zbutese, ndikimet negative te pershkruara ne Seksionin 6.1 do te parandalohen dhe do te sigurohet arritja e objektivave mjedisore.

Per me teper, ky seksion ofron disa masa specifike zbutese te zbatueshme per projektet specifike te pershkruara ne Plan. Eshte e rendesishme te theksohet se lista e dhene me poshte e masave specifike per zbutjen nuk eshte shteruese. Masa me te detajuara ne aspektin e permbajtjes dhe analizes do te duhet te pergatiten si pjese e VNM-ve individuale per cdo projekt specifik te Planit.

10.1. Toka

Udhezimet e pergjithshme dhe masat zbutese per te arritur Objektivat Mjedisore 1 dhe 2

Duke zene nje territor te caktuar, ndertimi i infrastruktures se parashikuar do te shkaktoje ndikime te gjera te perhershme, te cilat do te pasqyrohen si nje ndryshim ne strukturen e perdorimin e tokes. Prandaj, kur planifikohet integrimi i infrastruktures se parashikuar ne mjedis, duhet te garantohet menaxhimi i qendrueshem i tokes dhe mbrojtja e saj.

Aktivitetet ne token bujqesore dhe pyjore duhet te reduktohet ne nivelin me te ulet te mundshem, dhe duhet t'i jepet prioritet i larte planifikimit te aktiviteteteve ne toke me potencial me te varfer te prodhimit, dhe toke jashte zonave te dendura pyjore apo zonave pyjore me funksione te rendesishme te prodhimit te lendes se pare te drurit. Me integrimin e infrastruktures se parashikuar ne mjedis, permiresimet brenda korridoreve apo strukturave ekzistuese kane perparesi mbi ndertimet e reja. Infrastruktura e parashikuar duhet te planifikohet ne ate menyre qe mos te rrite probabilitetin e rreshqitjeve te tokes ne zonen perreth aktiviteteteve.

Per te siguruar perdorimin e qendrueshem te burimeve natyrore, do te duhet qe projektet specifike te plotesohen me udhezime per te promovuar riciklimin dhe riperdorimin e mbetjeve te ndertimit ne ndertimin dhe rikonstruksionin e infrastruktures se re, dhe me e rendesishmja, perdorimin e materialeve te certifikuar te ndertimit, prodhuar nga riciklimi i post-produkteve ose mbetjeve nga sektoret e tjere. Kur perdoren materiale ndertimi per infrastrukturen e re, te cilat nuk jane me origjine primare natyrore, duhet te merret parasysh fakti se:

- kerkohen sasi me te medha te materialeve te ndertimit, kryesisht si mbushje;
- mobilizohen ne menyre te perhershme disa substanca te rrezikshme nga materialet e mbetjeve; dhe
- materialet e reja te ndertimit mund te kene cilesi me te mira funksionale se materialet me origjine natyrale.

Masa Zbutese Specifike

- ***Punimet ne dhera te ndotura***

- Gjate punimeve mund te zbulohen dhera te ndotura. Keto dhera duhen larguar. Pastaj duhet vendosur toke artificiale me gjeomembrane, argjile dhe shtrese plehu, mbi te cilen duhet te mbillet bar dhe peme. Kjo toke artificiale duhet te mbuloje edhe siperfaqet e ndotura qe nuk do te levizen.
- Te gjitha materialet ndotes (dherat dhe mbetjet) qe do te largohen, duhet te depozitohen dhe groposen ne vende te caktuara ku duhet te jene te izoluar nga ujerat nentokesore.

- ***Ndotja e tokes***

- Toka qe shtrihet nen rruge mund te jete ne rrezik gjate ndertimit, pasi mund te ndotet nga derdhjet e hidrokarbureve dhe ato kimike. Pastaj toka mund te sherbeje si nje burim ndotjeje kur pershkohet nga ujerat nentokesore.
- **Metoda e thyerjes e shkembit**
 - Ne zonat ku kerkohen prerje te medha, do te ndeshen shkembinte, te cilet mund te kerkojne zhvendosje. Metoda e zhvendosjes mund te varioje nga germimi me nje ekskavator, deri tek shperthimi, i cili do te sjelle zhurme te konsiderueshme dhe dridhje qe lidhen me te.
- **Riperdorimi i materialit te germuar**
 - Materiali, i cili germohet nga prerja e seksioneve eshte nje burim natyral dhe perdorimi i tij ne baze te nje skeme do te maximizohet duke perdorur teknika konstruktive te cilat intensifikojne ngjeshjen e materialeve per t'u perdorur si mbushje inxhinerike.
 - Megjithate, pashmangshmerisht do te kete nje sasi te konsiderueshme materiali, i cili, per shkak te vecorive te tij fizike dhe strukture, nuk eshte i pershtatshem per t'u perdorur si mbushje inxhinerike brenda skemes. Megjithate, ky material mund te jete i pershtatshem per aktivite te tjera, sic eshte krijimi i peisazhit, ku nuk aplikohen kerkesa kaq te rrepta strukture. Riperdorimi i ketij materiali do te maksimizohet brenda skemes, dhe cdo material i tepert do te transportohet jashte.
 - Materiali i germuar i parashikuar per riperdorim do te trajtohet dhe transportohet ne minimum, dhe o te depozitohet ne menyre te tille qe te minimizojne ndikimet e gerryerjes. Koha midis germimit dhe riperdorimit gjate periudhes se lagesht duhet te jete sa me e vogel. Gjate periudhave te zgjatura me lageshtire, kontraktori duhet te nderprese germimin dhe vendosjen e materialit per te parandaluar degradimin per shkak te lageshtires.
- **Erozioni**
 - Percaktimin e vijes bregdetare qe nenkupton percaktimin nga ana ligjore te asaj qe quhet vija zero e detit mbi bazen e se ciles do te realizoheshin me mire vleresimet e erozionit detar, dinamikes se levizjes se bregdetit dhe te sedimenteve
 - Duhet ndermarre mbrojtja e argjinatures nga erozioni, me qellim qe te sigurohet stabilizimi i argjinatures, perfshire edhe perzgjedhjen e material me pak te erodueshem, perdorimin e gabioneve dhe gureve te thyer, si dhe nje ngjeshje te mire, vecanerisht perreth urave dhe tobinove.
 - Mbjellja duhet perfunduar sa me shpejt te jete e mundur, menjehere pas mbushjes, per te lehtesuar rigjenerimin e nje mbulesse stabilizuese te tokes. Aty ku eshte e nevojshme do te kerkohet hapje e kanaleve per te siguruar mbjelljen e suksesshme te bimeve.
 - Aty ku eshte e nevojshme, zonat e shkarkimit prej strukturave kulluese do te pajisen me gure te thyer, per te reduktuar erozionin, vecanerisht ne rastet kur jane instaluar strukturat e kullimit dhe/ose nivelet e formacioneve te rruges jane ngritur dhe krijojne shpate te zhveshura, te cilat kerkojne stabilizim, perpara fillimit te sezonit te shirave.

10.2. Ajri

Udhhezimet e pergjithshme dhe masat zbutese per te arritur Objektivin Mjedisor 3

Ne planifikimin e politikave dhe aktiviteve te Planit ne zonat e ndotjes se tepruar te ajrit, duhet te merren parasysh objektivat e SKZHI II dhe standartet e lejuara te emetimeve, te percaktuara nga BE, OBSH dhe legjislacioni perkates shqiptar.

Duhet te pergatitet nje program i detajuar i masave per zvogelimin e ndotjes me grimca PM₁₀ dhe PM_{2.5} per zonat problematike. Programi do te duhet te verehet gjate planifikimit te politikave dhe

projekteve specifike te Planit per zonat problematike, ne nje shkalle me te gjere. Prioritet ne proceduren e perzgjedhjes duhet t'i jepet varianteve te cilat ofrojne permiresimin me te madh te cilesise se ajrit te ambientit.

Gjate pergatitjes sepolitikave dhe projekteve te reja ne infrastrukture, duhet te respektohen udhezimet dhe masat ne vijim, ne menyre qe te arrihen objektivat e reduktimit te ndotjes se ajrit te ambientit ne zonat e ndikimit te aktiviteteteve perkatese:

➤ ***Cilesia e ajrit - komuniteti***

- Monitorim te rasteve te semundjeve dhe shkaktareve
- Percaktimi i zonave urbane te reja me cilesi te larte ajri per popullsine
- Dizenjim me kushtet dhe kriteret e pershtatjes ndaj ndryshimeve klimatike, mirembajtje dhe zevendesim i materialeve rezistente ndaj ndryshimit te temperaturave dhe lageshtise
- Perdorim i mjeteve te transportit publik me emetime te gazeve ne nivele te uleta ose me filtra ajri te reduktimit maksimal
- Percaktimi i zonave industriale me teknologji te larte dhe me emetime te gazeve ne sasi te ulet

➤ ***Cilesia e ajrit - ekosistemet***

- Identifikimi dhe monitorimi i burimeve te gazeve qe shkaktojne shiun acid
- Komunikim nderkufitar institucional per te shmangur incidentet mjedisore te qarkullimit e ajrit si dhe percaktimi i masave konkrete te veprimit ne raste te incidenteve nderkufitare
- Percaktimi i kriterëve te tjetersimit te siperfaqeve te tokes dhe qellimit te perdorimit te saj qe ne fazat e projektimit
- Shtimi i siperfaqeve me pyje dhe bimesi
- Strukturimi i kerkesave per lende drusore
- Percaktimi i masave te emergjencave ne rastet e aksidenteve industriale per zvogelimin e ndikimeve ne mjedis dhe ne cilesine e tij

Masa Zbutese Specifike

- Monitorimi i cilesise se ajrit ne te gjithë territorin e vendit duke vendosur stacione automatike te monitorimit si ne zonat urbane dhe ato rurale (te gjitha bashkite te kene dy-tre stacione monitorimi sipas specifikes se zonave industriale dhe te banimit)
- Koordinimi midis institucioneve Qendrore dhe vendore per vleresimin e kushteve mjedisore qe lidhen me cilesine e ajrit dhe me masat ndaj ndryshimeve klimatike

Gjate fazes se ndertimit, masat me te zakonshme specifike te rekomanduara ne punimet infrastrukturore rruges konsistojne ne:

- Implementimi i sistemit te shtypjes se pluhurit: ujitja e aneve te rrugeve, perdorimi i ndarjeve te rrugeve per te kufizuar nxjerrjen e pluhurit (per shembull perdorimi i larjes se rrotave, gje qe behet perdite); dhe
- Kufizimi i shpejtesise se impianteve te levizshme ne rruge.

Ulja e ndikimit nga ndertimi perfshin gjithashtu:

- vendodhjen potenciale te zonave qe kerkohen instalimin e kantierit, magazinim si dhe zonat e stabilizimit te tokes; dhe
- rruget e transportit qe perdoren per shperndarjen e materialeve.

Persa i perket fazes se shfrytezimit te infrastruktures propozohen masat specifike te meposhtme:

- kontrolli i kufijve te shpejtesise se automjeteve gjate sezonit me nivelin me te larte te ndotjes se

- ajrit me pezulli ne qendrat kryesore urbane; dhe
- mirembajtje e rregullt e siperfaqeve rrugore per te pakesuar sa me shume qe te jete e mundur ringritjen e pezullive.

10.3. Faktoret klimatike

Udhhezimet e pergjithshme dhe masat zbutese per te arritur Objektivin Mjedisor 4

10.3.1. Masat zbutese ndaj ndryshimeve klimaterike

Zbatimi i masave per te arritur objektivat e Planit duhet te marre parasysh te ashtuquajturat objektiva indikative per te reduktuar emetimet e gazit, te cilat jane te percaktuara deri ne vitin 2020 ne SKZHI II per reduktimin e emetimeve te gazit serre. Ne kete kuder duhet mbajtur ne vemendje si me poshte:

- percaktimi i protokolleve dhe monitorimi i rasteve te trajtimit te semundjeve qe vijne si pasoje e ngjarjeve te motit;
- percaktimi i masave te emergjencave civile per te shmangur/zbutur ndikimet nga kushtet ekstreme te motit
- Percaktimi i kriterëve dhe politikave per futjen e teknologjive bashkekohore ne bujqesi si dhe praktikave me te mira te bujqesise organike
- zbatimi i nje politike parkimi kufizuese ne zonat urbane; dhe
- integrimi i ceshtjeve te ndryshimeve klimatike ne kuadrin politik dhe ligjor duke specifikuar institucionet dhe pergjegjesite per identifikimin, zbatimin dhe monitorimin e masave zbutese/pershtatese ndaj ndikimeve te ndryshimeve klimatike.

10.3.2. Pershtatja ndaj ndryshimeve klimatike

Projektet specifike te Planit duhet te hartohen ne nje menyre te tille qe te sigurojne nje perdorim efektiv te burimeve, qe do te thote se ndjeshmeria e infrastruktures se parashikuar ndaj ndryshimeve klimatike, fatkeqesive natyrore dhe fatkeqesive antropogjenike duhet te verehet sic duhet. Kjo do te thote se kur planifikohet infrastruktura, duhet te merren ne konsiderate masa nga vleresimet e rreziqueve, te cilat do te rrisnin elasticitetin e infrastruktures ndaj ndryshimeve klimatike ne menyren e duhur, vecanerisht ne lidhje me reshjet, permbytjet, temperaturat e larta dhe valet e te nxehtit, thatesirat, rritjet e nivelit te detit dhe stuhite. Ne kete kuader, eshte e nevojshme te:

- pergatitet nje analize e ndjeshmerise se infrastruktures se parashikuar ndaj ndryshimeve klimatike, dhe
- zbatohen masat dhe orientimet e bazuara ne rezultatet e analizave te cilat permiresojne ne menyren e duhur elasticitetin e infrastruktures ndaj ndryshimeve klimatike.

Per te arritur objektivin mjedisor ne lidhje me pershtatjen ndaj ndryshimeve klimatike, duhet te sigurohen si me poshte:

- ne terma afatgjate, infrastruktura duhet te jene me pak e ndjeshme ndaj pasojave te reshjeve ekstreme (shirave, debores, apo edhe ngricave);
- gjate planifikimit te cdo ndertimi te ri apo zgjerimi te strukturave ekzistuese, duhet te kryhet nje analize ndjeshmerie e infrastruktures se parashikuar ne kushtet ekstreme te motit , dhe ne baze te rezultateve te saj, duhet te pergatitet nje plan masash per te reduktuar ne menyre te perhershme pasojat e ketyre fenomeneve;
- zbatimi i masave per te reduktuar ndjeshmerine e infrastruktures ndaj kushteve ekstreme te motit duhet te behet nje detyre qendrore e menaxhimit te cdo lloj infrastrukture. Qellimi i zbatimit te ketyre masave duhet te bazohet sidomos ne reduktimin e demit te shkaktuar per perdoruesit e infrastruktures se ndjeshme ndaj motit, nese ata nuk mund ta perdorin ate; dhe

- duhet te percaktohen qarte udhezimet per metodologjine, procedurat dhe realizimin e mbledhjes se informacionit mbi kushtet ekstreme te motit, si dhe per planifikimin dhe zbatimin e masave per te reduktuar ndjeshmerine e infrastruktures se parashikuar ndaj kushtet ekstreme te motit,

Masa Zbutese Specifike

- Shtimi i siperfaqeve me pyje dhe bimesi
- Strukturimi i kerkesave per lende drusore
- Dizenjimi dhe percaktimi i kriterave te ndertimit te infrastrukturave nentokesore me materiale dhe struktura rezistente ndaj kushteve te motit dhe ne vecanti ndaj temperaturave te larta dhe lageshtise
- Ndalimi i nderhyrjeve ilegale ne infrastrukturat nentokesore
- Monitorimi i vazhdueshem i kushteve ekologjike te mjediseve natyrore
- Monitorimi i dinamikes se vijes bregdetare dhe nivelit te detit
- Monitorimi i nivelit te detit dhe cilesise se ujerave ne zonat ligatinore dhe ujerat nentokesore
- Monitorimi i vijes bregdetare dhe sasise se sedimenteve qe vijne nga lumenjte
- Monitorimi i levizjes se tokes dhe tjetersimit te saj
- Monitorimi i marrjes se zhavorreve nga shtreterit e lumenjve
- Percaktimi i zonave te lejuara per ndertim HEC-esh dhe digash per bujqesine
- Monitorimi i gjendjes se monumenteve dhe veprave te trashegimise kulturore
- Monitorimi i levizjes se popullsise ne zonat urbane dhe rurale
- Zbatimi i kodeve te reja te ndertimit per ndertesat sociale dhe kulturore duke perdorur materiale termoizoluese dhe rezistente ndaj kushteve te motit
- Ndertimi i impianteve te trajtimit te mbetjeve te lengeta urbane dhe industriale per te zvogeluar sasine e lendeve ndotese ne mjediset ujore, tokesore dhe ajrore, dhe
- Percaktimi i zonave buferike per rastet e ndikimeve nga rritja e nivelit te detit

10.4. Uji

Udhezimet e pergjithshme dhe masat zbutese per te arritur Objektivin Mjedisor 5

Ne menyre qe te kufizohen efektet e presionit qe do te ushtroje infrastruktura e parashikuar ne burimet ujore dhe keshtu te parandalohen ndikimet negative ne cilesine e ujit (sidomos ujit te pijshem), duhet te shmanget integrimi hapesinor i infrastruktures se re ne zonat e mbrojtura ujore.

Ne integrimin hapesinor te infrastruktures se re, eshte e nevojshme qe te shmanget integrimi i objekteve ne zonat ne rrezik nga permbytjet dhe erozioni si pasoje e tyre. Ne rast te nderhyrjeve ne keto zona, duhet te provohet se niveli ekzistues i rrezikut nga permbytjet ne zonen perreth nuk do te rritet. Udhezimi i lartpermendur duhet te merret parasysh ne menyre qe te reduktoje presionin e infrastruktures se re ne zonat ne rrezik nga permbytjet, dhe per te siguruar se niveli i rrezikut nga permbytjet ne zona te vecanta nuk do te rritet.

Kur planifikohen nderhyrjet ne zonat me rrezik jashtezakonisht te larte, shume te larte dhe te larte te akuifereve, eshte e nevojshme qe te studjohen dhe planifikohen zgjidhjet e duhura teknike per te parandaluar ndikimet negative gjate ndertimit dhe shfrytezimit, si dhe ne rastin e ngjarjeve te jashtezakonshme (p.sh. rrjedhjet e substancave te rrezikshme). Shqyrtimi i udhezimit te lartpermendur do te reduktoje probabilitetin e ndotjes nentokesore, duke siguruar ndikime te kufizuara te presionit te infrastruktures se re ne ujerat nentokesore.

Sa me shume qe te jete e mundur, infrastruktura e re nuk duhet te nderhyje ne toke bregdetare. Aktivitetet e tilla mund te ndikojne ne menyre te konsiderueshme ne statusin ekologjik te rrjedhave ujore, te zvogelojne basenet mbrojtese ujore, dhe te prodhojne ndikime kumulative mbi biodiversitetin e zones dhe sherbimet e ekosistemeve te zones. Ne rastet e perjashtimit te kesaj

mase, kjo duhet te behet e mundur vetem ne baze te argumentimit te eksperteve, duke deklaruar se elementi i infrastruktures nuk mund te integrohet ne vende te tjera pa shpenzime jashtezakonisht te larta. Ne llogaritjen e ketyre shpenzimeve duhet te perfshihen edhe kostot qe vijne si pasoje e pakesimit te sherbimeve qe vijne nga ekosistemi. Shqyrtimi i udhezimit te lartpermendur do te beje llogaritjen e kostove me te sakte dhe te balancuar. Duhet te priten me pak aktivitetete zonat bregdetare. Kjo do te parandalonte ndikime te rendesishme negative ne gjendjen ekologjike te rrjedhave ujore.

Ne menyre qe te zvogelohen ndjeshem ndikimet negative ne cilesine e ujit te detit, duhet te merren masat e meposhtme:

- te blihen pajisjet e duhura per t'u marre me derdhjet e substancave te rrezikshme ne det;
- te ndertohet infrastruktura e duhur per te pritur dhe asgjesuar mbetjet nga anijet dhe strukturat portuale;
- te sigurohet qarkullimi i rrjedhave ujore dhe keshtu te parandalohet eutrofikimi permes planifikimit te duhur dhe funksionimit te porteve.

Masa Zbutese Specifike

- Ne rast se zbatimi i nje projekti specifik do te ndikojte ndjeshem ne ndonje akuifer, gjate hartimit te dokumentacionit te projektit duhet bere edhe nje vleresim i demit ndaj ujerave nentokesore. Vleresimi duhet te perfshije gjithashtu edhe nje menyre per ta kaluar kete zone (si psh ndertimin e nje ure) per te garantuar mbrojtjen e ujit nentokesor.
- Duhet bere percaktimi i zonave me specifike per qellime te perdorimit te ujerave per HEC-e, rezervuare, per bujqesine.
- Duhet planifikuar zgjidhjet e duhura teknike per te parandaluar ndikimet negative mbi ujerat e larjes, gjate fazeve te ndertimit dhe shfrytezimit te infrastruktures, si dhe ne rastet e ndodhive te jashtezakonshme (psh derdhjet e substancave te rrezikshme).
- Ndikimet e ndotjes do te shmangen duke adoptuar praktika te mira te menaxhimit te punes ne terren, sic jane:
 - Nuk do te autorizohet depozitimi i produkteve te demshme ne nje distance me pa se 50 m nga brigjet e lumenjve si dhe do te kufizohet prane rrjedhave te tjera ujore sic jane kanalet kulluese;
 - Ambientet e magazinimit duhet te rrethohen dhe mbulohen per te parandaluar derdhje te ndryshme;
 - Kanalet anesore do te ndertohen perpara ndertimit te rruges, per te parandaluar derdhjen e rrjedhjeve te rruges gjate ndertimit, ne lume, apo kanalet kulluese;
 - Hedhja e betonit duhet te behet duke perdorur armaturen e duhur, per te shmangur ndotjen;
 - Kur derdhjet nga kantieri duhet te shkarkohen ne nje lume, norma e derdhjeve duhet te kontrollohet, ne menyre qe ajo te mos shkaktojte permbytje lokale ne rrjedhen e ujit, apo erozioni;
 - Ne rast se ka derdhje serioze te kimikateve apo lengjeve gjate ndertimit, kontraktori duhet te hartojte nje program te masave per ujerat siperfaqesore dhe te nentokesore. Marrja e mostrave te ujerave nentokesore duhet te beje in situ matjen e pH, turbullires dhe percjellshmerise elektrike. te gjitha veprimet e kerkuara dhe, nese nevojiten, analizat, duhet te behen ne perputhje me legjislacionin shqiptar.

10.5. Mjedis Natyror

Udhezimet e pergjithshme dhe masat zbutese per te arritur Objektivat Mjedisore 6 dhe 7

Per te ruajtur ne menyre te perhershme mjedisin natyror dhe biodiversitetin, duhet te merren parasysh masat e meposhtme:

- Shfrytezimi i infrastruktures ekzistuese ka perparesi mbi ndertimin e infrastruktures sere;
- Nese aktivitetet ne mjedisin e paprekur nuk mund te shmangen, duhet te shmangen aktivitetet ne zonat e mbrojtura, zonat me rendesi mjedisore dhe zonat me karakteristika te cmuara natyrore;
- Prioritet duhet t'i jepet varianteve me me pak ndikim ne rruget e migrimit te kafsheve te egra (variante te cilat kalojne me shume neper tunele dhe variante te cilat nderpresin me pak rruget e migrimit);
- Duhet te sigurohen pasazhe te pershtatshme per kafshet e egra, gje qe eshte ne perputhje me praktikatat me te mira evropiane. Para se te planifikohet cdo ndertimi i ri, duhet te kryhet nje studim apo te permbledhen rezultatet e studimeve ekzistuese, te cilat do te lehtesonin integrimin ne menyre te pershtatshme te nje strukture te caktuar ne nje vend (formen, madhesine, dhe sistemimin e objektit dhe rrethinave te tij). Planet duhet gjithashtu te parashikojne pasazhe per kafshet e vogla (amfibet, gjitaret e vegjel, zvarranikeve) ne baze te studimeve ekzistuese ose, nese eshte e nevojshme, hulumtimeve shtese.

Ne integrimin hapesor te infrastruktures se parashikuar, duhet te shmangjet nderhyrja e projekteve ne zonat me karakteristika te cmuara natyrore. Shqyrtimi i udhezimit do te lehtesoje ruajtjen e llojeve dhe karakteristikave te vlefshme natyrore.

Ne integrimin hapesor te infrastruktures se parashikuar, duhet te shmangjet nderhyrja e projekteve ne zonat e mbrojtura. Nese aktivitetet ne zona te tilla nuk mund te shmangen, dhe nese kjo eshte e lejuar ne baze te aktit per mbrojtjen e nje zone te caktuar, duhet te merren parasysh udhezimet, bazat dhe kushtet per ruajtjen e zonave te mbrojtura te natyres te cilat jane ne regjim mbrojtjeje, te miratuar me aktet per mbrojtjen. Shqyrtimi i udhezimit do te lehtesoje mbrojtjen e zonave te mbrojtura.

Ne integrimin hapesor te infrastruktures se parashikuar, nderhyrja e projekteve ne zonat e Natura 2000 duhet te shmangjet. Shqyrtimi i udhezimit do te lehtesoje mbrojtjen e lidhjes dhe integritetit te zonave te Natura 2000 .

Periudha per zbatimin e projekteve duhet te rregullohet sipas cikleve jetesore te kafsheve dhe bimeve, dmth:

- duke ju pershtatur kafsheve pa apo me aktivite me nje shtrirje ne nje mase te vogel, qe perkon me periudhen kur kafshet kane nevojte per qetes, ose nuk mund te levizin larg, sidomos gjate periudhes se riprodhimit, shumimit, rritjes, dhe dimerimit;
- duke ju pershtatur bimeve duke lehtesuar prodhimin e fares, mbjelljen natyrore dhe format e tjera te riprodhimit.

Respektimi i mases do te zvogeloje shqetesimet per ciklet e jetes se kafsheve dhe bimeve dhe do te rrishte probabilitetin per te arritur apo ruajtur nje gjendje te favorshme te popullise. Mundesite e arritjes se objektivit per ruajtjen e biodiversitetit do te jene me te larta.

Ne perputhje me objektivin SKZHI II *"nje rritje e synuar te 17% e siperfaqes se Zonave te Mbrojtura te territorit nepermjet permiresimit dhe menaxhimit te integruar te zonave te mbrojtura"* siperfaqja e zonave te mbrojtura pritet te rritet. Prandaj, nderhyrja hapesor e infrastruktures se parashikuar ne zonat e propozuara per mbrojtje duhet te shmangjet per te parandaluar konfliktet e mundshme dhe ndikimet negative ne arritjen e objektive mjedisore te ruajtjes se natyres.

Sa me shume qe te jete e mundur, infrastruktura e re nuk duhet te nderhyje ne toke bregdetare. Aktivitetet e tilla mund te ndikojne ne menyre te konsiderueshme ne statusin ekologjik te rrjedhave ujore, per te zvogeluar basenet mbrojtese ujore, dhe per te prodhuar ndikime kumulative mbi

biodiversitetin dhe shërbimet e ekosistemeve të zonës. Në rastet e përjashtimeve, kjo duhet të bëhet e mundur vetëm në bazë të argumentimit të ekspertëve, duke deklaruar se elementi i infrastrukturës nuk mund të integrohet në vende të tjera pa shpenzime jashtëzakonisht të larta. Në llogaritjen e ketyre shpenzimeve duhet të përfshihen edhe kostot që vijnë si pasoje e pakesimit të shërbimeve që vijnë nga ekosistemi. Shqyrtimi i udhëzimit të lartpërmendur do të bëjë llogaritjen e kostove më të sakta dhe në mënyrë të balancuar sic duhet. Në zonat bregdetare pritet të zhvillohet më pak nderhyrje, për të parandaluar kështu ndikime të rëndësishme negative në biodiversitetin e ketyre zonave.

Masa Zbutese Specifike

Projektet specifike duhet të plotësohen me detyrën për të mbrojtur në mënyrë më adekuate llojet e vecanta të kafshëve prej rreziqeve që vijnë si pasoje e ndërtimit të infrastrukturës së re. Duhet të zbatohet masa zbutese specifike: ***Sigurimi i korridoreve të migrimit dhe siguria e kafshëve.*** Përbajtja e kësaj mase duhet të jetë si më poshtë:

- Të ulet fragmentimi i habitateve të llojeve, duke krijuar pasazhe për kafshët e egra në linjat ekzistuese të levizjes (vecanerisht për gjitarët dhe amfibet). Për këtë qëllim, fillimisht, duhet të kryhet një studim apo të përmbledhen të dhënat nga monitorimet ekzistuese rreth vdekshmërisë së kafshëve të egra në rrugë. Pastaj, bazuar në gjetjet e studimit, do të krijohen lehtësira për migrimin e kafshëve të egra. Në kuadër të kësaj mase, do të përgatitet një listë prioritare e zonave 'të zeza' ku kafshët rrezikohen më shumë dhe në këtë zonë do të zbatohen masat zbutese përkatëse (sisemim të vendkalimeve, gardhe anësore etj.). Gjithashtu kjo gje ndikon pozitivisht në përmirësimin e sigurisë së trafikut.
- Në zonat ku planifikohet infrastruktura e re, duhet të sigurohet ruajtja e rrugëve ekzistuese të migrimit, duke ndërtuar strukturat e duhura dhe duke kryer gjithë sistemit e tjera për të parandaluar levizjen e kafshëve të egra (sidomos mishngrënësve, drerëve, lakuriqve të natës dhe amfibeve). Për nevojën të planifikimit, do të përgatitet në fazën e parë një studim (ose nëse është e mundur do të përmbledhen rezultatet e studimeve të tashme të kryera), i cili do të përfshijë të dhëna për speciet, migrimin e cilave do të preket nga aktiviteti, si dhe udhëzime për projektuesin që do të planifikojë objektin apo nderhyrjen (vendndodhja, forma, madhësia, gjelberimi i objektit dhe rrethinave, etj.).

Këto masa do të lehtësojnë lidhjet mes habitateve (rivendosin apo ruajnë rrugët e migrimit) të specieve dhe arrijnë e objektivat mjedisore që lidhen me mbrojtjen e natyrës.

10.6. Mbetjet

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutese për të arritur Objektivin Mjedisor 8

Zhvillimet e parashikuara padyshim që mbartin pasojën e gjenerimit të shtuar të sasive të mbetjeve, të cilat mund të cenojnë integritetin e shtresave të ujërave nentokesore dhe ndotja me kimikate të rrezikshme mund të kalojë në shtresat nentokesore. Nga ana tjetër mund të shkaktohen semundje kancerogjene deri në largësi të mëdha prej zonës së ndotur. Pikat e vjetra të ndotjes së rëndësishme përbejnë rrezik jo vetëm për shëndetin e njeriut, por krijojnë ambient për investime të reja para pastrimit të duhur. Gjenerimi i mbetjeve ka efekt të drejtperdrejtë në zhvillimin e turizmit dhe zhvillimin e përgjithshëm ekonomik të vendit si dhe në integritetin e zonave të mbrojtura mjedisore.

Masat zbutese që duhen parashikuar dhe zbatuar lidhur me administrimin e mbetjeve janë si më poshtë:

- Rehabilitimi /Inkapsulimi i pikave të ndotjes mjedisore, rinovimi urban dhe ripërdorimi i tokës, duke i kthyer në zone të gjelbra me vlerë rekreative për qytetin, të tjerat në përputhje me normat e sigurisë.

- Propozohet të studiohen të gjitha territoret e objekteve industriale që kanë përdorur ose gjeneruar kimikate të rrezikshme për shëndetin dhe të priorizohen mbi bazën e shkallës së rrezikut, duke zbatuar të gjitha direktivat e BE-së që lidhen me kontaminimin e rrezikshëm të tokës.
- Plani të përcaktojë dhe të ndajë zonat e ligjshme dhe të paligjshme të hedhjes së mbetjeve.
- Inventarizimi dhe diagnostifikimi i vend-depozitimeve, si dhe përcaktimi i prioritetëve, planifikimi dhe duhet bërë dhe raportimi. Rekomandimin e rregullimeve institucionale dhe financiare për të arritur këtë.
- Duhet ripare norma 1 landfill/rajon sipas strategjisë kombëtare, kur pritet rikompozim i rajoneve në kuadrin e reformës së re territoriale. Rekomandimin e rregullimeve institucionale dhe financiare për të arritur këtë.
- Hartimi i projekteve të standardizuara dhe mbështetja teknike duhet t'u ofrohet zonave të mbetjeve dhe autoriteteve lokale për të garantuar cilësinë e përshtatshme të planeve dhe që rezultatet e tyre të jenë të krahësueshme. Në kuadrin e reformës territoriale bashkitë duhet të zgjerohen shërbimin në këto zona.
- Zhvillimi i infrastrukurës dhe përfshirja në planin rajonal dhe vendor të menaxhimit të mbetjeve
- Japë të domosdoshëm buxhetet e mjaftueshme për menaxhimin e mbetjeve, që përfshijnë gjithashtu dhe sektorin privat
- Landfilli apo impianti i trajtimit mund të organizohen vetëm në nivel rajonal.
- Të shihet mundësia e ngritjes së një landfili industrial qendror për depozitimin e mbetjeve të ngurta industriale mbas trajtimit të tyre me metodat e përcaktuara nga Konventa e Bazelit, duke shmangur depozitimin e tyre në landfillet urbane
- Planin duhet të saktësojë orientimin drejt trajtimit të tyre sipas hierarkisë që është me praktikë dhe me arritshmëri në nivelet e ulëta, të nderlidhura me masa që varen shumë nga aktoret kryesore në qeverisjen Qendrore, politikën e saj dhe përgjegjësitë e prodhuesve. Zbatimi i Strategjisë Kombëtare të Menaxhimit të Mbetjeve duke vendosur standarde lokale, për të cilat kanë rënë dakord të 3 nivelet.
- Duhet planifikuar zonat e përshtatshme për vendndodhjen e zonës së riciklimit, kompostimit, duke konsideruar me përparësi ndikimin në mjedis.
- Krijimi i kushteve të duhura për donatorët ndërkombëtarë (veçanërisht për fondet e BE-së) për të financuar infrastrukturën e nevojshme.
- Mobilizimi i një instrumenti financiar nga niveli kombëtar, rajonal dhe lokal, me qëllim që të plotësohen funksionet e tij në fushën e menaxhimit të mbetjeve.
- Forcimi i mekanizmave për mbledhje me të mirë të tarifave dhe zbatimi i sanksioneve
- Përcaktimi i zonave ndërkufitare detare për menaxhimin e incidenteve të ndotjes industriale.

10.7. Zhurmat

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse për të arritur Objektivin Mjedisor 9

Kur të planifikohen politikat për zhvillimin e infrastrukurës së parashikuar, në mënyrë që të zvogëlohet ndotja ajrore në mjedis në përputhje me objektivat e përcaktuara në SKZHI II, është e nevojshme të sigurohen masa që kontribuojnë në:

- reduktimin e ekspozimit të zonave urbane ndaj ndikimeve negative;
- mbrojtjen e mjedisit.

Ndotja akustike ne Shqiperi eshte vecanerisht e larte ne qendrat urbane dhe ne zonat e qendrave me te rendesishme me zhvillime infrastrukturore. Prandaj eshte e domosdoshme qe te merren masa per te zvogeluar ndotjen e mjedisit. Zbatimi i masave eshte i nevojshem ne zonat me ndotje te tepruar akustike ne situaten aktuale, ndersa duhet gjithashtu te merren masa zbutese ne te gjitha zonat ku Plani parashikon infrastrukture te re.

Gjate pergatitjes se akteve hapesinore per projektet e infrastruktures, duhet te respektohen udhezimet e meposhtme per te arritur objektivin e reduktimit te ndotjes nga zhurma:

- duhet te sigurohen per aq sa te jete e mundur, masa per te reduktuar emetimet e zhurmes ne burim (masa ne rrjetin apo strukturen perkatese infrastrukturore, automjetet ne perdorim, masa logjistike, riorganizimin e perkohshem ose te perhershem te levizjeve tranzite, reduktimi i orareve te punes apo zvogelimi i shpejtesine ne zonat e ekspozuara ndaj zhurmes, etj.) ;
- ne zonat ku tejkalohen tavanet e ndotjes, duhet te merren masa per te parandaluar shtrirjen e zhurmes ne mjedis (nepermjet barrierave te zhurmes dhe argjinaturave, galerive te mbuluara, etj) dhe per te siguruar kushte te mira jetese ne ndertesat (mbrojtja pasive);
- duhet te shmanget sa me shume qe te jete e mundur nderhyrja ne zonat e qeta te banuar dhe / ose ne zona te cilat jane te percaktuara ne baze te legjislacionit per mbrojtjen nga zhurma si vecanerisht te ndjeshme ndaj zhurmes (ndertesat e banimit, objektet e kujdesit shendetesor, zonat turistike);
- duhet te shmanget sa me shume qe te jete e mundur nderhyrja ne zonat e qeta ne natyre (zonat e mbrojtura ne perputhje me rregullat per ruajtjen e natyres).

Masat per mbrojtjen e mjedisit nga zhurma ne duhet te perqendrohet kryesisht ne: (a) masat per te reduktuar emetimet e zhurmes ne burim; (b) masat per te parandaluar shtrirjen e zhurmes ne mjedis; dhe (c) nese eshte e nevojshme, masa per krijimin e kushteve te pershtatshme te jeteses ne ndertesat e mbiekspozuara.

Masat per te reduktuar emetimet e zhurmes ne burim jane me te efektshme. Emetimet e reduktuara te zhurmes nga burimet e saj mund te arrihet kryesisht permes modernizimit te logjistikave ne perdorim, riorganizimit te flukseve te trafikut dhe orareve te kryerjes se nderhyrjeve infrastrukturore, etj. Qellimi i SKZHI II ne lidhje me vlerat e zhurmes ne vitin 2020 eshte te arrije objektivin e 56 dB / dite dhe 45 dB / nate.

Masat per te parandaluar perhapjen e zhurmes ne mjedis (barrierat e zhurmes / argjinaturat dhe mbrojtja pasive) jane perdorur kryesisht per te mbrojtur mjedisin nga zhurmat e shkaktuara prej sektorit te transportit. Masat jane te pershtatshme kryesisht per mbrojtjen e zonave me dendesi te madhe te popullsise pergjate rrjetit rrugor, nderkohe qe zbatimi i ketyre masave pergjate rrugeve ekzistuese qe kalojne permes vendbanimeve me nje strukture urbane te formuar dhe te dallueshme tashme, eshte i arsyeshem vetem ne raste te jashtezakonshme.

Masat per te siguruar kushte te duhura jetesore (permiresimi me hapesira mbrojtese i izolimit nga zhurma i dritareve ne ndertesat e ekspozuara se tepermi) jane te pershtatshme ne zonat ku masat e tjera nuk jane teknikisht te zbatueshme apo ekonomikisht te qendrueshme.

Masa Zbutese Specifike

Rritje e ndikimeve te ndotjes akustike pritet gjithashtu gjate zbatimit te aktiviteteve te infrastruktures. Ndikimet e fazes se ndertimit do te jene afatshkurter dhe te kthyeshe. Ne vecanti, per te reduktuar ndikimet gjate zbatimit te aktiviteteve, duhet te merren masat e meposhtme zbutese:

- Perdorimi i pajisjeve dhe makinerive te ndertimit te prodhuara ne perputhje me normat e emetimeve te zhurmes nga makinerive te ndertimit, ne perputhje me rregullat mbi emetimet e zhurmes nga makinerite e perdorura ne vende te hapura dhe ne perputhje me direktivat perkatese te BE-se;

- Do të ndiqen menyrat më të mira të praktikueshme, duke përfshirë edhe mirëmbajtjen e duhur të impianteve, për të minimizuar zhurmat e prodhuara nga operacionet në terren, dhe në të gjitha rastet, në përputhje me rregullat shqiptare;
- Sheshet e ndertimit dhe rruget e transportit duhet të zgjidhen në mënyrë të tillë që ndotja akustike nga makineritë e transportit, funksionimi i pajisjeve në katër dhe ndertimet e objekteve, të mos tejkalojë vlerat kufi në ndertësat më të afërta;
- Çdo impiant, i tillë si gjeneratorë apo pompa, që është i nevojshëm të përdoret para dhe pas orarit zyrtar të punës, do të jetë i rrethuar nga një bariere akustike apo reflektor portativ;
- Implementimi i masave të përkohshme për të mbrojtur nga zhurma zonat e populluara pranë kantierëve të ndertimit dhe rrugëve të transportit ku janë tejkaluar vlerat kufi.
- Respektimi i afatëve kohore për ndertimin afër zonave të populluara;
- Publiku i gjere dhe banorët e zonës do të informohen paraprakisht kur të kryhen vepra që emetojnë zhurmë të konsiderueshme;
- Në kantierin e punimeve nuk do të përdoret asnjë makineri apo pajisje që shkakton shqetësim të publikut për shkak të zhurmës;

Përsa i përket venies në shfrytëzim të aeroportit të Kukësit dhe ndertimit të aeroportit në jug, duhet evidentuar se reduktimi i zhurmës që shkaktohet nga transporti ajror nuk është i realizueshëm, përveçse kur sigurohen standartet e adoptuara globalisht për emetimet e mjeteve fluturuese dhe masat logjistike për menaxhimin e transportit ajror. Reduktimi i emetimeve dhe ndotja e mjedisit e shkaktojnë nga transporti ajror rregullohet përmes Direktives 2002/30/KE mbi përcaktimin e rregullave dhe procedurave në lidhje me prezantimin e kufizimeve operacionale që lidhen me zhurmen në aeroporte.

Një masë zbutëse për të pakesuar ndikimin e aeroporteve në rritjen e nivelit të ndotjes akustike është garantimi i lidhjeve të transportit multimodal ku mund të shpërndahet kapaciteti i transportit të pasagjerëve dhe të mallrave.

10.8. Popullsia dhe asetet materiale

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse për të arritur Objektivin Mjedisor 10

Zhvillimet e reja infrastrukturore (sidomos qendrat multimodale të transportit) pritet që të shkaktojnë një rritje të niveleve të zhurmës në mjedisin përreth tyre. Për të shmangur një përkeqësim të mjedisit ku jetohet në zonën përreth këtyre zhvillimeve, ky fakt duhet të mbahet në vëmendje kur të bëhet verifikimi i mundësive për zhvillim në fazat e mëvonshme, në kuadër të sigurimit të një lidhje multimodale në rajonin përreth.

Projektet specifike duhet të kenë në fokus edhe garantimin që infrastruktura e re vihet në dispozicion të të gjithë përdoruesve. Kjo pritet të inkurajojë përfshirjen me aktive të komunitetit në kuadër të sistemimeve infrastrukturore, në mënyrë që ta bëjë atë më të arritshëm për të gjitha shtresat dhe kategoritë sociale.

Kur planifikohen politikat dhe projektet e reja, prioritet duhet t'i jepet përmirësimit të lidhjeve dhe zhvillimit në zonat më pak të zhvilluara. Zbatimi i projekteve të kësaj natyre do të përmirësojë aksesin, dhe kështu do të kontribuojnë në zhvillimin më të shpejtë ekonomik në zonat më pak të zhvilluara.

10.9. Trashëgimia kulturore

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse për të arritur Objektivin Mjedisor 11

Zhvillimi i infrastruktures së parashikuar mund të ndikojë në njësitet dhe zonat kulturore, vecanërisht në aspektin e degradimit të karakteristikave të peizazhit të rrethinave të njësive të trashëgimise kulturore, demtimit të objekteve të trashëgimise kulturore, si dhe shkatërrimit të mbetjeve

arkeologjike nga vibrimet gjate ndertimit te objekteve te cilat mund te shkaktojne dëme ne objektet e trashëgimise kulturore. Per te shmangur keto ndikime, duhet te merren parasysh si me poshte:

- Prioritet eshte mos vendosja e infrastruktures se re ne zonat e trashëgimise kulturore. Duhet te ruhet sidomos integriteti dhe tiparet e peizazheve kulturore, zonave te ndikimit te trashëgimise arkitektonike dhe mbetjeve arkeologjike.
- Ne kuader te ruajtjes se mbetjeve arkeologjike, aktivitetet ne mjedis konsiderohen akte destruktive (p.sh. germimi). Do te duhet te kryhen hulumtime te shumta paraprake arkeologjike, rezultatet e te cilave do te duhet te merren parasysh kur te percaktohet vendosja e infrastruktures se re. Gjithashtu do te duhet te zbatohen masat per te ruajtur mbetjet arkeologjike.
- Zbulimet e nje rendesie te madhe mund te kerkojne ndryshimin e puneve pergatitore (projektit) per nje detyre te vecante. Ne rast te zbulimit te gjetjeve apo mbetjeve arkeologjike, do te njoftohet menjehere autoriteti perkates. Zona me pas do te studiohet dhe mundesisht do te rrethohet; duke mos lejuar asnje zhvillim te metejshe ne ate zone derisa ceshtja te zgjidhet sipas procedurave te percaktuara.
- Ne rastet kur vendet arkeologjike mund te rrezikohen nga aktivitetet e ndertimit, vendi do te jete i mbrojtur nga rrethimi per te parandaluar demtimin e paqellimshem ose si pasoje e neglizhences ndaj arkeologjise.
- Me integrimin e infrastruktures se parashikuar ne mjedis, permiresimet brenda korridoreve apo strukturave ekzistuese kane perparesi mbi ndertimet e reja.
- E gjithë puna e ndertimit do te jete e kufizuar brenda korridorit te punimeve. Ne rast se nevojiten me shume hapesira ose aktivite te lidhura me ndertimin jashte korridorit te punimeve, do te informohen paraprakisht autoritetet kombetare perkatese.

10.10. Peisazhi

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutese per te arritur Objektivin Mjedisor 12

Per te siguruar ruajtjen e peizazheve te jashtezakonshme, zonave te peisazheve me karakteristika te dallueshme ne nivel kombetar dhe nje imazh te cilesise se larte te peisazhit, duhet te ndiqen udhezimet e meposhtme:

- Nderhyrjet e infrastruktures se re nuk duhet te integrohen ne zonat e vecanta te peisazhit apo peizazheve me karakteristika te dallueshme ne nivel kombetar;
- Ne integrimin hapesinor te projekteve specifike duhet te kerkohen vende jashte zonave me peizazhe te vecante apo zonave me peizazhe me karakteristika te dallueshme ne nivel kombetar;
- Duhet te zbatohen masat e duhura teknike per te siguruar nje imazh te cilesise se larte te peisazhit, vecanerisht ne rastin e aktiviteve ne njesite e ruajtura apo te pasura kulturore te natyres;
- Me integrimin e infrastruktures se parashikuar ne mjedis, permiresimet brenda korridoreve apo strukturave ekzistuese kane perparesi mbi ndertimet e reja.

10.10.1. Strategjia e Peisazhit

Ne rastet kur projekti specifik i mbivendoset ndonje peisazhi ekzistues bujqesor apo rural, duhet te ndiqet nje qasje ku synohet mbrojtja e vlerave rurale dhe rezidenciale dhe pasurimi i peisazhit pergjate aneve te rruges. Objektivat e punimeve peisazhistike:

- Te zhvillohet nje peizazh, karakteristikat e te cilit lidhen me modelin, shkallen dhe diversitetin e karakteristikave te peisazhit ekzistues ;
- Te minimizohen nderhyrjet vizuale dhe te zvogelohet natyra negative e cdo pengese vizuale;

- Per te mbrojtur, te rikthehen apo te zmadhohen elementet e peizazhit ekzistues, te prekur drejtperdrejt nga propozimi;
- Te ndihmohet ne krijimin e kushteve te kendshme e te sigurta te drejtimit te mjeteve;

10.10.2. Masat e pergjithshme zbutese ndaj peizazhit

Gjate zgjedhjes dhe projektimit te detyrave te propozuara, konsiderate duhet t'i jepet shmangies se ndikimeve kudo qe te jete e mundur. Ne kete kuader, alternativa perfundimtare e miratuar per cdo projekt duhet te zgjidhet e tille qe te minimizojte ku te jete e mundur ndikimin ne karakteristikat e banimit, karakteristikat topografike, pemet dhe pyjet. Megjithate, disa ndikime jane te pashmangshme, dhe masat e propozuara synojne te zbutin natyren negative te ketyre ndikimeve.

Ne rastet kur shtrirja vertikale propozon argjinatura te larta qe krijojne ndikime te rendesishme ne mjedis, keto perforcime te larta nuk duket te jene optimizuar. Ato duhet te jene ku eshte e mundur, te reduktuara deri ne nivelin e tokes apo 1m lartesi.

Masa te tjera te pergjithshme perfshijne:

- Ne skarpata, per te parandaluar renien e shkembinjve, duhet te jene me preferueshme bordurat e gjera se platformat e ndermjetme. Skajet e skarpatave duhet te rrumbullakosen. Shpatet e parregullta duhet te jene me te preferueshme se siperfaqet gjeometrike.
- Zbatimin e standardeve kombetare shqiptare te rrugeve per pastrimin e kantierëve dhe rivegjetacionin, per te siguruar ruajtjen e komoditeve te nevojshme te peizazhit.
- Per mbushje, shpatet duhet ti nenshtrohen mbjelljes hidraulike me nje perzierje fare qe perfshin si farat e barit, ashtu edhe te shkurreve mesdhetare. Pervet kesaj, mbjellja ne vendet e ndjeshme, vecanerisht ne afersi te ambjentëve te banimit dhe rekreacionit, do te perdoret per te reduktuar apo zbutur pengesat vizuale te shkaktuara nga ngritja e argjinaturave te projektit, sidomos ne kryqezime.
- Per zonat potenciale ne nje nivel (pas optimizimit te lartesisë se projektit) bimesia e propozuar do te permiresojte ndikimet negative te automjeteve, si dhe hapësirën vizuale te projektit te propozuar.
- Pergjate gjatesise se projektit perkates do te trajtohen sipas rastit: venddepozitimet per mbeturinat, zonat e perkohshme te ndertimit, zonat e peizazhit brenda kryqezimeve, zonat e vogla te fushave te copezuara, feramat apo pronat e tjera te siguruar per ndertimin e projektit. te pikat e mbetjeve do te psh: mbillet ne menyre hidraulike. Zonat e perkohshme te ndertimit do te jene te rrethuara dhe te integruara vizualisht duke perdorur mbjelljen e bimeve sipas kerkeses.

10.10.3. Faza e ndertimit

- Kontratet do te jete e pershtatur per te siguruar praktika te mira te punes ne menyre qe te zvogeloje cfaredo ndikimi negativ qe rrjedh nga ndertimi ne nivelin me te ulet te mundshem dhe per te siguruar qe makinerite veprojne brenda zones perkatese te ndertimit te projektit. Ne te gjitha rastet, rregulloret kombetare do te mbeshteten kur te jete e mundur me udhezime nga praktiket nderkombetare.
- Zonat e perkohshme te ndertimit do te pozicionohen ne nje menyre te tille qe te shmangin ndikimet e metejshme ne pronat ekzistuese te banimit, pemet, gardhet, kanalet e kullimit etj. Keto zona, perpara ose ne fund te kontrates se ndertimit, do te rikthehen plotesisht ne gjendjen e meparshme .
- Lidhur shfrytëzimin e materialeve inerte, nxjerrja e e zhavorrit nga shtreterit e lumenjve eshte e kontrolluar ne perputhje me ligjin 10137/2009.

- Sa i perket zonave te magazinimit, kontraktori do te kerkohet te pergatise dhe zbatoje nje plan te magazinimit te perkohshem ne konsultim me punedhenesin dhe Agjensine perkatese Rajonale te Mjedisit . Ky plan do te hartohet para fillimit te punimeve te dheut. Ne kete plan , kontraktori duhet te percaktoje qarte sasine e materialit qe do te hidhet apo ruhet perkohesisht, para se te fillojne punimet perfundimtare. Plani gjithashtu do te specifikoje llojin e materialit dhe burimin e tij p.sh. germim hendeqesh, dhe siperfaqesor etj.
- Me perfundimin e cdo projekti perkates, shpatet anesore, duke perfshire germimet dhe argjinaturat, bankinat dhe siperfaqet e tjera te buta do te pergatiten per t'u mbuluar me dhé, dhe do te mbillen apo vishen me bimesi mbrojtese.

Masa Zbutese Specifike

- Ne zonat kodrinore / malore, hapesira qe kerkon okupimin e tokes do te ruhet ne minimum, me qellim qe te shmanget prerja e panevojshme e pemeve.
- Ne zonat pergjate brigjeve detare / lumore, siperfaqja e tokes se okupuar do te mbahet ne minimum, me qellim shmangien e prerjes se panevojshme te pemeve ne keto zona.
- Aty ku eshte e mundur, argjinaturat e projektit duhet te ulen ne minimumin e mundshem.
- Pjerresite e argjinaturave do te jene sa me te buta. Mbi gjithe argjinaturat do te shperndahet dhe, dhe ato do te mbillen me bime qe mund te adoptohen ne kushtet lokale.
- Ne vendet ku rruga kalon prane pronave private, do te ngrihen mbulesa bimore, me qellim reduktimin e nderhyrjes pamore.

SEKSIONI 11: MONITORIMI I NDIKIMEVE NE MJEDIS

Sistemi i monitorimit te ndikimeve ne mjedis, te cilat do te shkaktohen nga zbatimi i Planit, eshte nje mjet i thjeshte per t'u perdorur per nje monitorim efektiv.

Monitorimi i ndikimeve eshte jashtezakonisht i rendesishem per zbatimin e Planit, dhe, ne perputhje me Ligjin 91/2013 dhe Direktiven 2001/42/EC, zbatimi i nje program duhet te monitorohet, me qellim qe te identifikohen efektet negative te paparashikuara, ne menyre qe te krijohet mundesia per nje reagim te hershem ndaj ketyre efekteve dhe te behen adaptimet e mundshme.

Ne kete kuader, eshte hartuar edhe sistemi i monitorimit te ndikimeve kryesore ne mjedis, te cilat pritet qe te shkaktohen nga zbatimi i Planit. Keto ndikime jane identifikuar gjate Vleresimit te ndikimeve mjedisore te planit perkates. Sistemi i monitorimit perfshin te gjithë indikatorët perkates per cdo sektor mjedisor (biodiversiteti, cilesia e ajrit, ndryshimet klimatike, toka, uji, peisazhi, trashegimia kulturore, etj.) dhe identifikon autoritetin dhe pergjegjesine per matjen e cdo indikatorit mjedisor te propozuar.

Grumbullimi i te dhenave sugjerohet qe te mbeshetet ne dy burime:

- (a) te dhenat e para qe merren nga matja e parametrave te mjedisit, dhe
- (b) Vleresimi i indikatorëve mjedisore.

Procesi i mbledhjes se te dhenave permes matjeve mund te realizohet duke perfshire Autoritetet Rajonale (Qarqet), por edhe Institucionet Shtetore (permes Ministrise se Mjedisit), Pushtetin Lokal, institucione kerkimore shkencore dhe ato profesionale, si dhe ndermarrjet e sherbimeve publike (lendfillet, ujesjelles – kanalizime etj.). Matja e indikatorëve mjedisore eshte nje proces kompleks; ai eshte nje proces qe kryhet rregullisht dhe per me teper, ne menyre te vazhdueshme.

Ne kete kendveshtrim ne duhet qe te bazohemi ne eksperiencen dhe ne sistemet e monitorimit qe perdoren nga strukturat e tjera, duke theksuar, nga njera ane, monitorimin e zbatimit te standarteve te nevojshme te matjeve nga strukturat e tjera, dhe kryesisht nga operatorët perkates (permes perfshirjes se tyre ne procesin e nxjerrjes se lejeve perkatese mjedisore), dhe nga ana tjetër, duke u perqendruar tek procesi i grumbullimit, perpunimit dhe shperndarjes se te dhenave.

Autoritetet Rajonale duhet te luajne nje rol kyc ne procesin e administrimit dhe shperndarjes se te dhenave. Ne kete kontekst, autoritetet perkatese duhet te planifikojne dhe te veprojne si nje qender mbledhjeje, analizimi dhe shperndarjeje te informacionit. Me konkretisht, roli i Autoriteteve Rajonale duhet te perfshije sa me poshte:

- Mbledhjen e te dhenave prej matjeve qe kryhen nga sherbimet publike dhe private rajonale, qofte ne menyre te perhershme, qofte te perkohshme.
- Mbledhjen e te dhenave baze qe kryhet nga ndermarrjet e sherbimeve publike (lendfillet, ujesjelles – kanalizime, OSHEE, strukturat e menaxhimit te zonave te mbrojtura etj.).
- Marrjen e te dhenave baze qe mblidhen nga administrata publike (si psh Sistemi Kombetar i Monitorimit te Cilesise se Ujerave Siperfaqesore, etj.).
- Marrjen e te dhenave baze qe mblidhen nga institucionet kerkimore shkencore dhe organizata te tjera.
- Analizen dhe sintezen e te dhenave, me qellim nxjerrjen e konkluzioneve mbi gjendjen e mjedisit ne nje zone te caktuar.
- Ruajtjen e te dhenave dhe krijimin e intervaleve kohore me qellim monitorimin e gjendjes se mjedisit ne kohe te caktuara.
- Shperndarjen e te dhenave permes raporteve perkatese, ne perputhje me legjislacionin ne fuqi. Keto raporte synojne qe:

- (a) te plotesojne kerkesat e legjislacionit,

- (b) te informojne palet qe marrin pjese ne procesin e planifikimit dhe monitorimit te zbatimit te Planit (vendim-marresit),
- (c) te informojne publikun qe preket nga Plani.

Tabela me poshte paraqet programin e monitorimit te ndikimeve mjedisore te Planit. Tabela eshte hartuar sipas sektoreve te mjedisit si me poshte:

- Biodiversiteti
- Popullsia
- Shendetet i njerezve
- Fauna
- Flora
- Toka
- Uji
- Ajri
- Faktoret klimatike
- Asetet e prekshme
- Trashegimia kulturore (perfshire trashegimine arkitektonike dhe arkeologjike)
- Peisazhi
- Lidhja mes ketyre faktoreve

Per cdo sektor mjedisor jane dhene indikatorët perkates, strukturat pergjegjese per monitorimin, parametrat mjedisore dhe frekuenca e monitorimit.

Sic u permend edhe me siper, theksohet qe monitorimi i ndikimeve te Planit ne mjedis do te realizohet, aty ku eshte e mundur, duke perdorur te dhena qe dalin nga:

- ✓ Sistemi ekzistues i monitorimit te parametrave mjedisore nga Ministria e Mjedisit (MM) apo institucione te tjera. Disa parametra qe maten dhe japin te dhena jane:
 - Cilesia e ajrit (niveli i ndotjes),
 - Cilesia e ujit (ujerat siperfaqesore, ujerat nentokesore, ujerat e plazheve ne bregdet).
- ✓ Studime te vecanta dhe te pavarura per identifikimin e ndikimeve mjedisore ne kuader te programeve apo projekteve te tjera.
- ✓ Raportet e pergatitura nga kontraktore/konsulente te ndryshem, me te dhena te drejtperdrejta ose te referuara nga VNM-te individuale te projekteve specifike infrastrukturore te financuara nga buxheti i shtetit apo donatoret e huaj.

11-1_Monitorimi i ndikimeve ne mjedis prej zbatimit te planit

Nr	ASPEKTI MJEDISOR	INDIKATORI MJEDISOR	AUTORITETI MONITORUES	PARAMETRAT MJEDISORE	FREKUENCA E MONITORIMIT	KOMENTE
1	Biodiversiteti – fauna - flora	- Sa habitate te rendesishme jane ne gjendje te kenaqshme? - Numri dhe /ose siperfaqja me zona te mbrojtura - Permasat e biodiversitetit, krahasuar me BE (Numri i specieve endemike dhe te rralla - Siperfaqja e mbuluar me pyje - Numri dhe siperfaqja e mbuluar me zona natyrore	Strukturat e Menaxhimit te Zonave te Mbrojtura Drejtorite pergjegjese ne qarqe	- Habitatet - Numri dhe /ose siperfaqja me zona te mbrojtura - Numri i specieve endemike dhe te rralla - Siperfaqja e mbuluar me pyje - Numri dhe siperfaqja e mbuluar me zona natyrore	Sipas Planit te Menaxhimit Cdo vit	
2	Popullsia – shendeti i njerezve	- Vitet e jetegjatesise se shendetshme - Aksidentet ne pune - Perqindja e njerezve qe jetojne nen minimumin jetik	Drejtorite pergjegjese ne qarqe	- Vitet e jetegjatesise se shendetshme - Aksidentet ne pune - Perqindja e njerezve qe jetojne nen minimumin jetik	Cdo vit	
3	Toka	- Perqindja e tokes se degraduar - Sasite e mbetjeve te eliminuara ne landfille - Gjenerimi i mbetjeve per fryme dhe totali % e ricikluar (leter, xham, mbetje bashkiake bio te degradueshme, alumin)	Drejtorite pergjegjese ne qarqe Strukturat e Menaxhimit te Lendfilleve	- Perqindja e tokes se degraduar - Sasite e mbetjeve te eliminuara ne landfille - Gjenerimi i mbetjeve per fryme dhe totali % e ricikluar (leter, xham, mbetje bashkiake bio te degradueshme, alumin)	Cdo vit	
4	Uji	- Cilesia e ujerave siperfaqesore - Cilesia e ujerave nentokesore - Perdorimi i ujit nga sektori - Perqindja e riciklimit te ujit - Perqindja e popullsise se lidhur me sherbimin e trajtimit te ujerave te ndotur	Drejtorite pergjegjese ne qarqe Strukturat e menaxhimit te ITUN⁵-ve Ministria e Mjedisit	- Total N, total P, BOD-et, COD, SS, TDS, pH, percjellshmeria, etj. - pH, percjellshmeri, fortesia, kloridet, sulfatet, COD, BOD, nitrati, nitrime, total P, metalet, detergjentet, ngarkesa toksike e mikrobiologjike, etj.	Kampionim dhe matje sipas miratimit te kushteve mjedisore per cdo ITUN. Sistemi Kombetar i Monitorimit te Cilesise se Ujerave Siperfaqesore Programi i Monitorimit te	Sipas Ligjit nr. 34/2013 qe amendon Ligjin nr 9115, date 24.7.2003 “Per trajtimin mjedisor te ujerave te ndotura” Ligji nr. 9915, date 12.05.2008 “Per Kuadrin rregullator te sektorit te furnizimit me uje dhe largimin e ujerave te

⁵ ITUN – Impiant i Trajtimit te Ujerave te Ndotur

		Uji i Detit: Cilesia e ujit te bregdetit		Parametrat mikrobiologjike per ujin e bregdetit	cilesise se ujit te bregdetit ne plazhe	ndotura''. Direktiva 2006/7/EC per menaxhimin e cilesise se e ujerave te larjes
5	Ajri	- Ditet kur tejkalohen normat e cilesise se ajrit ⁶ - Shkarkimet sipas Burimit	Ministria e Mjedisit	SOx, NOx, PM10, gazet sere, Pb, CO	Cdo vit	Sistemi i Monitorimit te Cilesise se Ajrit te Ndotur
6	Faktoret klimatike	- Shkarkimet e Gazeve Sere ✓ shkarkimet sipas burimit (%) - Zhvillimi i kerkeses per energji ✓ Alokimi i prodhimit te energjise sipas burimit - Perqindja e BER (%) ⁷ - Evoluimi i numrit te automjeteve te udhetareve	Ministria e Mjedisit Ministria e Mjedisit Drejtorite pergjegjese ne qarqe	SOx, NOx, PM10, gazet sere, Pb, CO Perqindja e Energjise nga BER (%) Numri i automjeteve te udhetareve	Cdo vit	Sistemi i Monitorimit te Cilesise se Ajrit te Ndotur
7	Asetet e prekshme – Trashegimia kulturore (perfshire trashegimine arkitektonike dhe arkeologjike) – Peisazhi	- Numri i godinave te ruajtura qe restaurohen - Numri i vizitoreve - Gjelberim urban per fryme	Drejtorite pergjegjese ne qarqe	- Numri i godinave te ruajtura qe restaurohen - Numri i vizitoreve - Gjelberim urban per fryme	Cdo vit	

⁶ Kufijte kombetare per cilesine e ajrit (SKZHI II)

⁷ BER – Burimet e Energjise se Rinovueshme

Monitorimi i ndikimeve mjedisore per cdo projekt specifik te Planit, do te behet ne perputhje me programin e monitorimit dhe mund te permbaje informacion ne forme tabele, sipas formatit te paraqitur me poshte.

Projektet specifike te Planit	Indikatoret mjedisore	Parashikimi i ndikimeve kumulative (nese ka)	Ndikimi total i Planit
Projekti 001			
Projekti 002			
Projekti 003			
Projekti ...			

SEKSIONI 12: PROCESI I KONSULTIMEVE

Pjesemarrja e grupeve te interesit dhe konsultimi me ta ka qene nje pjese integrale e procesit te hartimit te VSM-se. Perfshirja efektive e grupeve perkatese te interesit ka kontribuar ne cilesine e Vleresimit, ka sjelle te dhena per analizen dhe raportin e VSM-se, dhe do te mbeshtese zbatimin e planit pas miratimit te tij, si dhe do te kontribuojne ne nje pranim me te lehte dhe me te zbutur te projekteve perkatese.

Qellimi i konsultimeve me grupet e interesit ka qene i dyanshem:

1. Krijimi i mundesise per te gjitha grupet e interesit qe, ne menyre efektive dhe ne kohen e duhur, te kontribuonin ne procesin e VSM-se, duke dhene opinionet dhe duke bere komentet perkatese.
2. Marrja e informacionit, mbledhja e te dhenave dhe verifikimi i gjetjeve dhe konkluzioneve te VSM-se.

Per te patur konsultime dhe pjesemarrje efektive te grupeve te interesit eshte bere identifikimi i tyre, eshte percaktuar qellimi i angazhimit te tyre dhe jane perzgjedhur menytrat e konsultimit dhe pjesemarrjes.

Gjate procesit te hartimit te VSM-se jane konsultuar grupet e meposhtme:

- Ministrit e linjes
- Autoritetet mjedisore
- Njesite e qeverisjes vendore
- OJF-te
- Universitetet
- Publiku i gjere

Konsulenti ne bashkepunim me ekipin e hartimit te Planit ka realizuar 27 takime me grupet e interesit, ku specifikisht 22 takime me fokus grupe, 4 takime ne nivel te gjere Rajonal dhe ne fund takimi final ne Tirane. Raundi i pare i takimeve me fokus grupe permbante informim dhe marrje mendimesh lidhur me ceshtjet njohese qe do te permbante raporti i VSM-se dhe me ne detaj per ceshtje te raportit paraprak te VSM-se. Takimet e realizuara si ne nivel Qendror ashtu dhe Rajonal, arriten qellimin e mbulimit te gjithe territorit perkates te Planit. Ky perafirmim beri te mundur realizimin e nje procesi konsultimi te suksesshem si ne drejtimin vertikal, pra i lidhur me hierarkine e vendim-marrjes, ashtu dhe ne drejtimin horizontal i lidhur me gjitheperfshirjen e grupeve te interesit ne rajonet perkatese.

Konsulenti ishte i pranishem ne cdo takim dhe ishte i disponueshem per t'ju pergjigjur te gjitha pyetjeve dhe per te konsideruar te gjitha sugjerimet. Ka patur shume pyetje / sugjerime dhe ne menyre racionale dhe selektive jane marre ne konsiderate ne raportin final.

Hollesite mbi aktivitetet qe jane kryer per konsultimin dhe lista e pjesemarrjesve ne cdo takim, se bashku me nje permbledhje te ceshtjeve dhe komenteve qe u ngriten nga pjesemarrsesit eshte paraqitur ne Shtojcen 1 me poshte.

Takimi final, ne perfundim te procesit te konsultimit me publikun, dhe ne perputhje me kerkesat ligjore mbi informimin e publikut dhe konsultimin me te lidhur me procesin e hartimit te VSM-se, u krye ne 15 janar 2016 ne Tirana International Hotel ne Tirane, ku u mbajt degjesa publike finale mbi raportin e VSM per Planin. Ky takim u parapri me njoftimin elektronik te me shume se 120, te koordinuara mes AKPT dhe Ministrise se Mjedisit. Nderkohe si Plani ashtu edhe raporti i VSM u publikua ne forme elektronike ne portalet e MZHU, AKPT dhe MM. Ne perputhje me kerkesat e ligjit te VSM u la koha prej 30 dite para se te mbahej takimi final. Ne kete takim te prezantimit te raportit te VSM-se, pjesemarrsesit ngriten nje sere ceshtjesh dhe sugjerimesh, te cilat u regjistruan ne minutat e takimit dhe me pas Konsulenti i perpunoj ne raportin final te VSM.

Minutat e kesaj degjese si dhe ceshtjet e ngritura dhe te diskutuara jane paraqitur me hollesi ne Shtojcen 2 me poshte.

SEKSIONI 13: KONKLUSIONE DHE REKOMANDIME

Procesi i VSM, nisur nga analiza e impakteve te projekteve strategjike ne lidhje me arritjen e objektivave mjedisore konkludon si me poshte:

- Ne pergjithesi, evidentohet qe me ane te pozicionimit te pershtatshem te aktiviteteve hapesinore dhe duke ndermarre gjithë masat zbutese, te gjithë grupet e projekteve jane te pranueshme nga kendveshtrimi mjedisor. Analiza e impakteve tregon se gjate zbatimit te secilit prej projekteve strategjike pritet qe te kete impakte ne klasifikuara ne shkallen A, B dhe C. Asnje projekt nuk eshte vleresuar ne shkallen D (projekti eshte ne kundërshtim te plote me objektivat mjedisore).
- Gjate zbatimit te projekteve, priten te ndodhin impakte pozitive dhe negative. Impaktet pozitive priten per ajrin dhe ndryshimet klimatike si edhe per popullsine dhe asetet materiale.
- Vleresimi i rezultateve tregon se nuk do te kete impakte mbi faktoret klimatike duke konsideruar qe mjetet e transportit do te vijojne te rinovohen ne te ardhmen edhe me tej, gje qe do te sjelle si pasoje permiresim te cilesise se ajrit dhe cilesise se shendetit human
- Impaktet pozitive per popullsine dhe asetet materiale do te vijne si rezultat i zbatimit te infrastruktures ne pergjithesi qe do te beje te mundur pakesimin e kohes se udhetimit, sigurine ne levizje, perafrimin me tregjet dhe qendrat kryesore urbane dhe sherbimet publike ne pergjithesi.
- Pergjithesisht, shumica e impakteve negative jane te lidhura me fazen e planifikimit (pozicionimi i infrastruktures ne hapesire dhe pergatitja e kushteve teknike te pershtatshme), pasi Shqiperia ka vecori te theksuara diverse dhe te shumta nga ana natyrore, kulturore dhe peisazhistike qe mund te ndikohen konsiderueshem prej zhvillimeve te infrastruktures, sidomos atyre me shtrirje te gjere dhe korridoreve sipas sektoreve (transport, energji, uje, etj.).
- Impaktet negative shfaqen ne fazen e planifikimit prej aspekteve te perdorimit te tokes, efekteve ne uje, natyre (si biodiversiteti edhe zonat me status te mbrojtur), trashegimine kulturore dhe peisazhin. Keto impakte do te kerkojne krijimin e nje programi bashkekohor mbi masat zbutese dhe nje zbatim te pershtatshem te ketyre masave.
- Impakte negative mbi shendetin human mund te ndodhin per shkak te rritjes se ndotjes nga zhurmat dhe impaktet ne cilesine e ajrit, vecanerisht ne zonat me densitet te larte banimi ku do te perqendrohen edhe nje seri veprimesh ne territor te ngushte dhe kjo do te ndikojë kryesisht ne fazen e zbatimit te projekteve specifike.

Ne vijim raporti i VSM thekson edhe rekomandimet e meposhtme te pergjithshme:

- ✓ Ka nevojë per te forcuar bashkepunimin dhe koordinimin ndermjet autoriteteve perkatese te sekoreve te caktuar ekonomike me autoritetet e mjedisit dhe shendetesise, vecanerisht kur planifikohen ndertime te infrastruktures se re.
- ✓ Ka nevojë per integrim te metejshe mjedisor te planeve sektoriale dhe atyre vendore ne Plan, me qellim zbatimin e masave zbutese dhe zbatimin e procedurave te parashikuara nga VSM-ja dhe VNM-te specifike.
- ✓ Ka nevojë per te siguruar infrastrukturen mjedisore dhe standardet e parashikuara per sherbimet ne lidhje me menaxhimin e mbetjeve, administrimin e zonave te mbrojtura, furnizimin me uje, masat adoptuese ndaj ndryshimeve klimatike etj. te cilat (infrastruktura

dhe standartet) jane te rendesishme per te shmangur ndotjen mjedisore ne zonat apo sektoret perkates. Kjo nevojë duhet te ndiqet me permiresimin e praktikës së menaxhimit mjedisor te këtyre sektoreve.

- ✓ Plotesimi i standarteve mjedisore duhet te shoqerohet edhe me rritjen e portofolit financiar dhe investimeve ne drejtim te menaxhimit dhe mbrojtjes se mjedisit.
- ✓ Rritja e transparences per investimet e reja, kontrollin e shkarkimeve ne uje apo ajer, administrimin e zonave te mbrojtura, menaxhimin e mbetjeve, etj. ndihmon ne rritjen e bashkepunimit me publikun dhe zbatimin e politikave te parashkuara nga Plani.
- ✓ Pergatitja dhe zbatimi i planeve apo projekteve specifike mjedisore si dhe efektshmeria e zbatimit te Planit ne teresi, jane masa te rendesishme per te siguruar shendetin e publikut dhe per te rritur kontributin ne lidhje me arritjen e objektivave mjedisore.

Si rekomandime specifike per Planin, pare nga kendveshtrimi i impakteve kumulative, mund te permenden:

- ✓ Impaktet kumulative te projekteve qe parashikon te zhvilloje Plani do te jepnin rezultat pozitiv ne raport me Objektivat Mjedisore, lidhur me Zonat e Mbrojtura dhe Biokorridoret, ne rast se krahas zbatimit me prioritet te Legjislacionit Mjedisor dhe “best practices” nderkombetare do te aplikohen masat zbutese efektive dhe te integruara me mjedisin. Ne asnje rast projektet dhe masat nuk duhet te nderhyjne ne territorin e zonave te mbrojtura (sidomos Parqet Kombetare), sic parashikon edhe Plani. Persa i takon investimeve qe krijojne impakt ne zonat e mbrojtura dhe per me teper kur ato ndodhen brenda tyre (HEC-et, bujqesia intensive, turizmi, transporti, etj.) duhet te aplikohet me prioritet legjislacioni per zonat e mbrojtura, i cili i ndalon ato.
- ✓ Masat ne lidhje me monitorimin e ujrave si dhe aplikimi i masave adaptuese kundrejt permytjeve dhe ngritjes se nivelit te detit duhet te nderthuren qe ne fazat e hershme te projektimit. Keto masa jane efektive kur aplikohen te integruara ne pellgun ujembledhes te lumenjve dhe bregdetit. Masat adaptuese jane integruar ne Raportin e Komunikimit te Trete te Shqiperise per UNFCCC.
- ✓ Duke qene se informacioni per Kadastren e Ujit ende nuk eshte funksional dhe i aksesueshem, kjo pasqyrohet si impakt ne Plan (mungon si burim informacioni risku mbi thatesiren dhe pakesimi te ujrave nentokesore). Bazuar ne eksperienca te ngjashme, ateherë Plani duhet te jete me konservator ne raport me ceshtjet e menaxhimit dhe cilesise se ujrave si sasi dhe cilesi, perfshire edhe akuiferet. Projektet qe kane te bejne me ujin ne perdorim te konsiderohen me kondicione kufizuese mjedisore per aq kohe sa pasigurite dhe ireversibiliteti eshte i larte.
- ✓ Plani duhet te nxite realizimin e projekteve te impianteve te trajtimit te ujrave te perdorur urbane dhe ne nje shkalle me te gjere duke e shtrire kete mase edhe ne aktivite te tjera industriale qe krijojne shkarkime ujrash industriale te ndotura dhe qe ndikojne sidomos ne cilesine e ujrave siperfaqesore, nentokesore dhe te ujrave bregdetare.
- ✓ Masat zbutese qe do te zbatohen per zhvillimin e infrastruktures, gjate rehabilitimit/ndertimit duhet te parashikojne edhe mbrojtjen nga ndotja e ajrit dhe zhurmat duke aplikuar „best practices“. Ne asnje rast nuk duhet te projektohet brenda, por as ne afersi te territorit te zonave te mbrojtura kur impaktet nga shkarkimet ne ajer dhe zhurmat ndikojne ekosistemet dhe habitatet e llojeve nen mbrojtje. Promovimi brenda dhe ne periferite te zonave te mbrojtura duhet te jete ngritja e infrastrukturave te lehta qe mbeshtesin aktivitetet pa makina, ne drejtim te sporteve dhe aktiviteteve ne natyre.

- ✓ Nderkohe qe Plani zhvillon konceptin mbi rrjetin kombetar te rrugeve automobilistike dhe bicikletave, te pershpejtohen zhvillimet e ngjashme dhe zbatimi brenda rrjetit lokal urban duke aplikuar „best practices“ ndaj permiresimit te cilesise se ajrit dhe uljes se efekteve negative/ndotese nga zhurma.
- ✓ Ne teresi, Plani parashikon zhvillime te infrastruktures ne te gjitha sektoret e ekonomise. Se pari keto projekte pritet te krijojne volume mbetjesh gjate fazes se zbatimit dhe nje pjese e tyre edhe gjate fazes operacionale, duke konsideruar edhe disa me impakte te pakthyeshme. Konsiderohet qe volumet e mbetjeve qe pritet te prodhohen nga projektet e infrastruktures do te kerkojne investime shtese per depozitim e mbetjeve per te minimizuar impaktet e drejtperdrejta afatgjate. Krahas investimeve ne infrastrukture, impakt negativ ne shtimin e volumit te prodhimit te mbetjeve do te jene ato qe kane te bejne me volumet e mbetjeve ngaprishjet e ndertimeve ilegale qe nuk do te klasifikohen per procedurat e legalizimit, sidomos ne zonen bregdetare dhe qendrat urbane kryesore te vendit.
- ✓ Impaktet me te drejtperdrejta me realizimin e projekteve te ITUN urbane dhe ne nje shkalle me te gjere edhe ne aktivitetet e tjera industriale vijne nga prodhimi i llumit/sllaxhit ne ITUN dhe qe ne nje mase te madhe duhet te depozitohet ne landfille, sidomos nese nuk ka kushtet e kerkuara per riciklim ose riperdorim.
- ✓ Elementi i impaktit te mbetjeve te parashikuara kerkon te trajtohet qysh heret ne zhvillimin e masave, ne menyre integrale, Ndersektoriale dhe ne lidhje me menaxhimin e tokes. Keto sisteme duhet te perfshijne 3 R-te (Riciklimi, Riperdorimi, Reduktimi) si pjese e suksesshme e zbatimit ne praktike.
- ✓ Ne kete kuader Plani duhet te parashikojte kapacitete me te medha per landfillet ekzistuese dhe se pari ndertimi i landfilleve te reja teknologjike duhet te paraprijte investimet ne kete sektor dhe te koordinohen ne kohe sipas rajoneve perketatese ku do te ndodhin zhvillimet (se pari ne zonen bregdetare dhe ne qendrat primare te zhvillimit ne cdo rajon).
- ✓ Ne teresi, projektet specifike duhet te projektohen ne harmoni me standartet e ruajtjes se peisazhit dhe mbrojtjen e trashegimise kulturore, ku se bashku me elementet e cilesise se mjedisit te jene paresore duke aplikuar „best practices“.

SHTOJCAT

SHTOJCA 01: Minutat e Takimeve Konsultative

Takim konsultativ me perfaqesues nga te gjitha ministrite	
Data	30.07.2015
Vendi	Prane ambienteve te AKPT, Tirane
Pjesemarresit	- Adelina Greca, AKPT - Nertil Jole, MZHU - Silvamina Alshabani, MBZHRAU - Elton Orozi, MZHETTS - Eriola Sojati, MZHETTS - Zef Cuni, Ministria e Kultures - Arta Dollani, IMK - Skender Doda, MPB, Drejtoria e Policise se Shtetit - Jeta Skenderaga, AKB - Lilika Radovicka, MTI - Besiana Llazani, MTI - Ernest Shtepani, MZHU - Eriglent Dupi, Ministria e Drejtesise - Altin Fuga, Ministria e Integritimit European - Ermir Nasi, MZHU - Ela Dobi, MZHU - Albana Kocollari, AKPT - Anisa Qorri, AKPT
Ceshtjet qe u diskutuan	Ministria e Transportit dhe Infrastruktures - Cilat jane fazat e ketij plani? - Sepse ne Ministrine e Transportit po hartohen: - Plani i qendrueshem i transportit - Projekti i linjes hekurudhore Tirane-Durres (por me idene e vazhdimet dhe me gjatete ketij segmenti), me politiken e kthimit eficient te linjave te vjetra te transportit hekurudhes (linjave ekzistuese). Per kete po merret Ministria e Transportit duke bere Reformen e Transportit. - Strategjia ndersektorale e transportit (perfundon ne Prill 2016) - Ministria e Transportit disponon statistika dhe shifra ne lidhje me turizmin, nga aksesohet, aeroportet, portet, etj. - Ministria e Transportit ka percaktuar si hapesira me te pershtatshme per aeroportin e jugut Saranden ose Vloren. - Duhet te takohemi me ministrine qe te koordinojme cfare propozon PINS Bregdeti, i cili percakton se aeroporti me i pershtatshem ne jug eshte Delvina ose Gjirokastra. - Per kete ceshtje do te na ndihmonte dhe studimi i BE-se per politikat rajonale per aeroportet. - Keshillojme ndertimin e terminaleve sipas ndarjes se re territorial. - Linja te reja trasporti duhen shtuar (duhet t'i flasim dhe me expertet e Ministrise se Transportit) dhe duhet te merren te dhena nga INSITUTI I STUDIMEVE te TRANSPORTIT, ne varesi te Ministrise se Transportit (sepse kane informacion me shifra statistikore) - Si i percaktoni ne plan, vendin/ pistat me te pershtatshme per Helikopteret? - Planifikimi i Marinave, disa plane dhe projekte per Marinat. Ministria e Bujqesise, Zhvillimit Rural dhe Administrimit te Ujerve - Koridoret e gjelberta jane interesante - Po per zonat e mbrojtura mjedisore te mbrojtura me ligj, cfare parashikon plani i bregdetit per zhvillimet qe jane bere tashme ne keto vite (pra per ndertimet ekzistuese)? Ministria e Puneve te Brendeshme

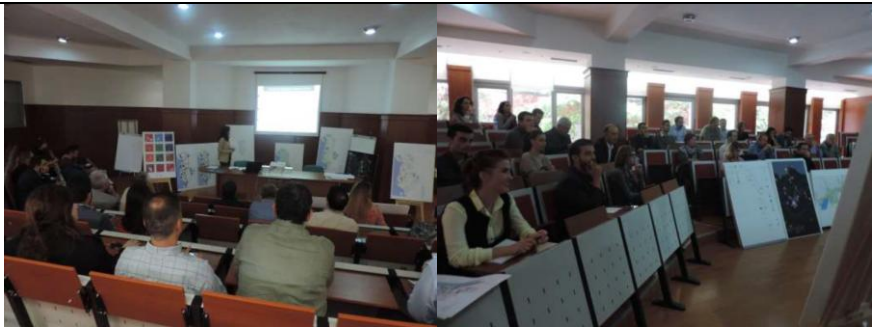
	- Nga cfare thone turistet, nuk duhet te beni rruge sepse prishni terrenin per turizmin. Ministria e Zhvillimit Ekonomik, Turizmit, Tregtise dhe Siper marrjes - Zhvillimi vertikal - Te orientohet potenciali i zhvillimit maksimal qe mund te behet ne bregdet. - Alternimi i turizmit permes vlerave kluturore me ato det-diell. - Ne te ardhmen do te kete interes dhe per klasen e pasur (madje mendohet se do te jete dominuese), sidomos kjo parashikohet te jete me interes per turistet ne vende qe sot jane me te prapambetura per turizmin, dhe qe ne te ardhmen do te zhvillohen me shume. - Zhvillimi i ri Duhet te ruaje nje raport te drejte me karakterin aktual te lokalitetit (fshatrat historik). - Ndoshta duhen parashikuar modele / struktura shembuj, qe te jene te qendrueshme ne kohe /mjedis (me kosto te ulet ndertimi). - Aksesi i marinave dhe aeroportëve te konsiderohet dhe nga Ministria e Ekonomise dhe Ministria e Zhvillimit Urban. - Balancimi i zhvillimit me rekreacionin. - Duhet konsideruar potenciali i mallrave, sherbimeve nga bujqesia e blegtoria ne funksion te bregdetit. - Investimi ne kanalizime e ujesjelles eshte i rendesishem shume. (duke menduar dhe infrastruktura alternative). - Korridoret kulturore jane me shume interes. - Ku mund te jene infrastrukturat e turizmit Elitar ne Shqiperi ? - Problemi i pronave. - Duhet konsideruar strategjia Rajonale Adriatiko-Joniane. - Identifikimi i nderhyrjeve qe mbeshteten nga EU. Cfare ata parashikojne ne kontekst rajonal? - Banka Boterore percakton si PINS Bregdeti zhvillimin e interlandit. - Ligji i turizmit do te pesoje nje AMENDIM ne lidhje me apartamentet/ oferta akomoduese, per zonat tashme te zhvilluara (me standart te ulet) ne turizem. Kjo me qellim ngritjen e vleres se tyre. - Po hartohet Action-Plan i strategjise. Ministria e Integrimit Europian - TAP ndryshon karakterin e qytetit te Fierit (e te gjithë zones se Fierit) meqe aty ka dalje te infrastruktures se TAP-it. - Direktivat e BE, per strategjine e territorit.
Fotografi	

Takim konsultativ me perfaqesues nga universitetet publike dhe private dhe OJF	
Data	01.10.2015
Vendi	Prane ambienteve te Hotel Tirana Internacional, Tirane
Pjesemarresit	- Arben Bicoku, Shoqata e Arkitekteve te Shqiperise - Eranda Janku, Planifikuese, POLIS - Andrian Vaso, ekspert VSM, iC Consulenten

	• Elfrida Alliu, Zv/dekane, F.I.N • Sokol Dervishi, Shef departamenti, Universiteti Epoka • Qerim Ismeni, OJF • Jurtin Hajro, ark. Lektor, Epoka U. • Alban Qelepiri, ark, iC Consulenten • Skerdilajd Anagnosti, ekspert Mjedisi, iC Consulenten • Shkelqim Bumci, inst. Konsulences se ndertimit • Kol Dedaj, Vleresues/ Inxhinier, shoqata e vleresuesve, • Reis Mulita, Pedagog, Universiteti Marin Barleti • Rudina Toto, Planifikuese Urbane, Co-Plan/PLGP • Andreas Faoro, Unlab
Ceshtjet qe u diskutuan	• Procesi duhet te jete sa me I hapur, On-line, per te qene me gjithte perfshires dhe per te pasur nje kontribut me te gjere. • Procesi eshte ne rrugen e duhur, edhe pse ky proces eshte pak i vonuar, sepse tentativat per ta hartuar kete plan kombetar kane nisur qe ne vitin 2006, kur nisi te hartohet Ligji per planifikimin e territorit. • Cila eshte analiza qe eshte bere per te treja keto Plane? Sepse eshte shume e rendesishme te kuptohet se cfare analizash e studimesh jane marre ne konsiderate, e ku eshte bazuar grupi I punes per te hartuar keto plane; se eshte shume e rendesishme se ku bazohet studimi qe ne po diskutojme sot. • A eshte bere nje analyze ekonomike, sepse do te ndihmonte per te kuptuar zhvillimin e se ardhmes? • Analiza demografike si eshte bere ne lidhje me shperndarjen e resurseve dhe dhe zonat urbane/ • Si parashikohet sektori I perpunimit te pasurive, resurseve te vendit, produkteve bujqesore dhe blegtorale ne kete plan? Sepse deri me dot vetem nxiren keto produkte dhe tregtohen, por nuk perpunohen. Perpunimi I Rrushit per vere, etj. • Po hekurudhen si e shihni, sepse eshte e rendesishme per transportin publik dhe transportin e mallrave. • Planifikimi per sektoret e Industrise, bujqesise dhe turizmit, duhet planifikuar sipas fjales se fundit te standarteve dhe metodologjive Europiane. • Duhet menduar gjithashtu dhe per permiresimin e standartit te jeteses. • Rajonalizimi eshte nje koncept I drejte; duhet te akordoni me Ministrine e Ceshtjeve Vendore. • A jane marre ne konsiderate dhe planet dhe studimet e miratuara, dhe ne fuqi, qe jane bere me pare? Plani I bregdetit, studim i Bankes Boterore 2007-2008? • Duhet te jene ne te gjitha takime, gjithnje dhe perfaqesuesit e qeverise vendore, sepse ata jane aktoret qe preken drejt-perdrejte nga keto plane. • Meqenese synohet te kemi nje zhvillim te qendrueshem (2020), sipas zhvillimit dhe standarteve te Europes, duke respektuar ekonomine e tregut, qasje te reja te qeverise vendore, me nje nivel bashkepunimi te aksesueshem; do te ishte mire te theksohen dhe te evidentohen me forte keto aspekte te Planeve tuaja: • Koridori 8 ! Si element i rendesishem i zhvillimit ekonomik te Shqiperise. Fati I pozicionit gjeografik (gjeopolitik i favorshem) per t'u bere pjese e rrjetit te transportit European. • Plani eshte shume pozitiv. • Duhet te konsiderohen te gjithte sektoret qe zhvillojne ne territor, sepse planet e zhvillimit te territorit jane mulrtidisiplinore. • Kur eshte bere projekti i Z. industrial te metalurgjikut, Elbasan, sa kohe eshte dashur per t'u studiuar zona se ku duhej te behej zona industrial; me trendafilin e ererave; ne menyre qe mos demtonte qytetin e Elbasanit. • Te rendesishme jane standartet e mira te jeteses, ventilimi I qytetit, orjentimi i ndvrtesave. Furnizimi me uje te pijshem. Pastrimi dhe

	permiresimi i infrastruktures ekzistuese te kanalizimeve. • Duhet incentivuar partneriteti perms ekonomive te ndryshme; te mbeshteten bizneset. • Perdorimi i hekurudhes eshte shume e rendesishme, si per transport dhe njerez. • Transporti multimodal, shume i rendesishem te percaktohet. • Porti i Duresit ka rendesi te vecante sepse nga aty fillon dhe korridori 8 ne territorin Shqiptar. • Transporti per te shkuar ne Jug te vendit, sugjerohet te behet perms propozimit te nje rruge alternative duke anashkaluar zonen Tirane-Durres. • Ne lidhje me Analizen e turizmit, duhen pare dhe vleresuar dhe distancat per shperndarjen e turisteve ne infrastrukturen akomoduese per turizmin, nga pikat hyrese (Porte, Aeroporte), me nje kohe jo me te gjate se 2 ore. • Duhet mencuri, dhe per te perdorur te ardhurat publike per te rregulluar infrastrukturen ekzistuese dhe ate baze, per t'i hapur rrugen dhe stimuluar dhe investimet e huaja. • Durresi si port dhe infrastrukture rrugore, duhet te luaj nje rol me te rendesishem per transportin nderkombetar. Duhet lidhur dhe shume mire me Hekurudhen, per transportin e mallrave. Forcimi i zonave logjistike, depozitim mallrash, gjithashtu eshte i rendesishem. • Te nxirren mesime, nga eksperiencat e meparshme, nga hartimi i planeve te ndryshme, dhe procesi i ndjekur per hartimin e tyre. Dhe le te vleresohen planet e bera me pare, sepse jane harxhim, energjish, kohe, parash, etj. • E rendesishme perdorimi i energjive te rinovueshme, eres, perms parqeve eolike dhe perms diellit qe e kemi prezent gjate gjithë vitit ne Shqiperi. Bujqesia dhe parqet eolike nuk e demtojne njera-tjetren. • Eficence me te larte ka energjia diellore se sa eolika. • Kontributi i sektorit te turizmit per ekonomine e vendit, eshte i mire 16, 7%, por nderkohe njesi/para jemi keq... • Diversifikimi i turizmit, duhet pare per te pasur turizem gjate gjithë vitit. • Transporti soft, i bicikletave, per turizmin eshte shume i rendesishem. • Prezantimi i planeve ne qytete te ndryshme, eshte shume i rendesishem.
Fotografi	

Takim konsultativ me perfaqesues nga UT, Fakulteti i Arkitektures, Urbanistikes		
Data	04.10.2015	
Vendi	Prane ambienteve te Fakultetit te Inxhinierise se Ndertimit, Tirane	
Pjesemarresit	• Gjergj Islami • Daniel Qamo • Dritan Caro • Endrit Tuzi • Armand Vokshi • Dorian Blea • Florian Nepravishta • Klaud Manehasa • Llazar Shyti • Petri Ilo • Agron Lufi • Ani Tola	

	• Dorina Pllumbi • Denada Veizaj • Etleva Bushati	• Elian Stefa • Arben Bicoku • Maks Mitrojorgji
Ceshtjet qe u diskutuan	Per Planin Kombetar: • A eshte hartuar nje harte “KOHORE” qe shpjegon kohen e implementimit te secilit aspekt • qe propozohen perms ketyre planeve? Vleresimi ekonomik, impakti ekonomik qe do te • sjell implementimi i ketije plani; a eshte bere? • A jane menduar fazat e punes per keto plane? • Cilat jane? • Kush jane referencat, mbi punen e planeve? Eksperte qe keni bashkepunuar? • Metodologjia e punes? • Prioritet zvizillimi eshte menjehere gjithe territori, apo jane percaktuar zona te caktuara? • Eshte menduar ndonje strategji per migracionin e brendshem? • Po ndonje strategji se si do te trajtohen qendrat historike? Per planin e Bregdetit dhe Zones Tirane-Durres: • A eshte bere analiza ekonomike se si perkthehen keto 16,7 % te GDP, ne ekonomine totale tonen? Po ajo e Frances? Mos u krahasoni me francen se GDP-ja e tyre eshte gjigande ne lidhje me tonen. • A kemi ne, ne Shqiperi turizem elitar? • Po agroturizem? • A keni perlogaritur te gjitha kapacitetet sa i keni per akomodimin e turistev ne bregdet? Kapaciteti ekzistues sa eshte? • Po sa territor te lire, a e keni perlogaritur, sa ju ka mbetur? Qe bashkite te dine ne te ardhmen sa infrastruktura te reja te propozojne? • Sa garanci kemi ne per kete plan per perfitimin financiar? • Cfare strategji rigjenerimi te zhvillimeve kaotike e pastudim qe jane bere vitet e fundit, jane menduar qe te aplikohen ne kete plan, nese jane menduar? • Peshkimi, ka ndonje strategji zhvillimi per akaua-kulturen? • A mendoni se duhen miratuar ne parlament Plani I Pergjithshem Kombetar? Sepse cdo here qe ndryshohen qeverite kane tendencen te ndryshojme dhe planet e miratuara nga nje qeveri e meparshme. • A eshte inkluduar reaserch-i Universitar ne hartimin e planeve? Eshte shume e rendesishme qe te inkludohet. • Po me studimet e me parshme qe jane bere nga AKPT, konkurse etj, cfare po behet, lotet e zones Tirane-Durres, Berati? • Sa siperfaqe toke bujqesore ka? Sa mundesi shfrytezimi? Detajimi dhe finalizimi ne shifra. • Sasia e hyrjeve dhe daljeve ne aksin Tirane Durres.	
Fotografi		

Takim konsultativ me perfaqesues nga Universiteti European i Tiranes, Fakulteti Ekonomik	
Data	04.10.2015
Vendi	Prane ambienteve te UET, Tirane
Pjesemarresit	• Elvin Meka • Mimoza Durresi • Engjell Pere • Mateo Spaho • Selami Xhafa • Hysen Muciku • Oltjana Zoto • Indrit Baholli • Perparim Fuga • Ertilla Druga • Ermela Kripa • Drita Kruja • Otjela Lubonja • Lorena Licenji
Ceshtjet qe u diskutuan	• Sa leke eshte kostoja e ketije plani? • Sipas mendimit te tyre nuk eshte dhe aq e rendesishme sektori ne ekonomine e bujqesise se sa ajo ne sektorin e Industrise. • Si eshte menduar te realizohet decentralizimi, duke shtuar aktivitetet, sherbimet dhe punesimin tek qendrat pra tek burimi apo anasjelltas, duke cuar njeriun te burimi (aty ku ka pune)? • A jane marre parasysh qe vija bregdetare eshte e paqendrueshme, dhe rrezikshmeria ne zonat natyrore eshte e larte? • Baza per bregdetin, qe te funksionoj mire per turizem, si fillim duhet te kete infrastrukture te mire per ne kanalizime ujesjelles, njehere e mire. • Me cfare fuqie punetore do te behet ky plan? • Ne sektorin e bujqesise, te ne ne Shqiperi, jane te punesuar 5% e popullsisë, ndersa ne Itali dhe France me shume. Si mendohet te rritet ky interes, per kete sektor? • Sic eshte boshti i forte ekonomik Tirane-Durres, ashtu mund te forcohet dhe me shume aksi Veri-Jug, Shkoder Vlore, sepse aty leviz dhe ekonomia e Shqiperise. • Policentrizmi, rrezikon investimet ekonomike qe do te behen, pra rezikon kthimin mbrapsht te perfitimeve mbi kete ekonomi te investuar. Prandaj mendohet, se Shqiperia s'eshte ende gati per policentrizem sesa eshte me e rendesishme forcimi i aksit te forte shperndares te ekonomise se vendit, Shkoder –Vlore. Eshte e rendesishme si zone ekonomike sepse sepse ka rezultate te mira dhe te larta ekonomike ne raport me investimet e bera aty aktualisht. Ne te njejten kohe plani i policentrizmit ka shume kosto per t'u implementuar. Ndersa forcimi i nje zhvillimi ekonomik ekzistues, eshte shume me efikase. • - Si mendoni t'i riktheni njerezit ne Gjirokaster dhe ne Kukes?
Fotografi	

Takim konsultativ me perfaqesues nga UT, Fakulteti i Ekonomise	
Data	14.10.2015
Vendi	Prane ambienteve te Fakultetit te Ekonomise, Tirane
Pjesemarresit	Audienca perbehej totalisht nga studente te Fakultetit Ekonomik.
Ceshtjet qe u diskutuan	• Ku hyjme ne studentet e ekonomikut ne kete tematike? • Do ishte me mire qe planeti t'i lexonim me pare. Ku mund te gjenden?

Fotografi

Takim konsultativ me perfaqesues nga Universiteti POLIS, Fakulteti arkitektures dhe planifikimit, dhe OJF Co-Plan	
Data	09.10.2015
Vendi	Prane ambienteve te Universitetit POLIS, Tirane
Pjesemarresit	• Dritan Shutina • Ledjan Bregasi • Elvan Dajko • Sotir Dhamo • Eranda Janku • Dea Buza • Imeld Sokoli • Besmira Dyca • Ani Shtylla • Enejda Cela • Fabjola Mecaj • Silvi Jano • Gerti Delli • Besmira Dyca
Ceshtjet qe u diskutuan	• Pse nuk eshte parashikuar apo propozuar perdorimi i sistemit hekurudhor, sepse mbron nga ndotja, mjedisin. • Me mire do te ishin dy aeroporte dhe jo hekurudha?? • Plani duhet te jete shume dimensionale, me strategji, objektiva dhe politika territorial. • Ketu nuk del fort, Strategjia e Zhvillimit. Objektivat duhet te jene te matshme. Cilat jane fazat e planit Kombetar? • Si parashikohet te behet incentivimi (ne rastin e policentrizmit)? Si do te zbuten pabarazite? Kjo duhet te shprehet perms Planit+Strategjite, se si do te behet. Eshte nje raport shume I mire qe ka bere PNUD. Ka percaktuar dhe 4 rajone zhvillimi per Shqiperine. • Ndersa Co-Plan ka bere studimin mbi zhvillimin e rajoneve. (mund te konsultohet) • Strategji, apo Plane evakuimi per rastin e ndryshimeve Klimaterike, a jane parashikuar? • Zhvillimi i ekonomise dhe transportit kryesor te ekonomise e kemi shume te forte ne aksin Veri-Jug, Shkoder-Vlore, dhe eshte aks qe i duhet dhene rendesi dhe duhen vleresuar propozimet ekonomike aty. Pra zhvillimi I transportit qendror si parashikohet te zhvillohet ne te ardhmen? • Po per portet e Vlores dhe Shengjinit, cfare karakteri zhvillimi eshte menduar? • Ne plane evidentohen te gjitha potenciale e vendit. Por cilat jane prioritet, te gjitha apo disa, se disa aty dalin konfliktuale. • Ne lidhje me raportet e qyteteve kufitare Shqiptare dhe qyteteve kufitare te vendeve jashte Shqiperie, pra kur flitet per rajonet nderkufitare, si eshte menduar te zhvillohen? Sepse aktualisht aktivitetet e zhvillimit dhe ekonomia, ne to gravitojne me shume ne vendet fqinje dhe jo ne Shqiperi. • Zgjedhja e prioriteteve. Duhet te shtyhet sa me shume dhe duhet guxuar sa me shume propozimi konkret i modeleve te zhvillimit. • Duhet te evidentohen pastaj sa eshte kosto-benefiti. • Kush do te jene institucionet pergjegjese qe do te ndjekin zbatimin e planit? • Detajimi planit te bregdetit, 4 segmentet, do te zhvillohen me pas si plane rajonale, apo jane pjese e planit te integruar ndersektorial te bregdetit?

	• Thellimi per segmentet, duhet te behen me plane konkrete, qe t'u vije ne ndihme bashkive per PPV-te qe ata duhet te hartojne. • Shpjegimi per zhvillimin e porteve, duhet me i thelluar, per planet sektoriale. • Ndryshimet klimaterike ne te ardhmen si pasqyrohen tek propozimi i planit, qe po ashtu behet per te ardhmen. • Jo, kujdes kur merret persiper te propozohen sa % banesa sociale parashikohet te zhvillohen, ne zona te caktuara; ketu hyn ne kompetencat e qeveris vendore!!!! Nuk duhen propozuar nga planet. • Pergezime per konsiderimin e studimeve te meparshme qe jane perfshire tek plani i zones Tirane-Durres, rasti i studimit te Vores qe eshte pergatitur nga Co-Plan. • Sugjerim, ne lidhje me referencat ku eshte marre materiali, burimet e perdorura, tek plani Tr-Dr. • Pse mos mendohet per kete zone, gje qe eshte komplet e realizueshme sepse eshte teritor qe e pranon kete lloj projekti, qe te implementohen infrastrukture trami, dhe rruge bicikletash? • Shihni gjithashtu raportin e Ragional Corporation Council (RCC) qe e analizon territorin si potencial Bujqesi dhe Trashegimni kulturore. • Duhet Reflektuar edhe ne lidhje me thithjen e zhvillimit dhe hapjen e aktiviteve te shoqerive nderkombetare (resurset e institucioneve nderkombetare, resurset humane), si USAID, etj, ne vendin tone sepse ndikojne ne zhvillimin e planeve kombetare. • Valenca politike duhet te luaje nje rol te vecante, ne planin kombetar. • Po eshte shume mire ideja e zhvillimit te klasterave, por, akoma me me interes eshte zhvillimi i te gjithe zinxhirit te klasterit sipas te gjithe sektoreve: infrastruktura perkatese, disenjimi, transporti, marketimi, etj. • Per momentin, shoqeria Shqiptare eshte aglomerim. • Si duhet orjentuar rajoni? Plani I Barcelones, si eshte zhvilluar ky qytet: permes infrastrukturave dhe programeve, investimeve ne zinxhirat e klasterave, etj, eshte nje shembull perfekt. • Rendesi thelbësore ka mbrojtja e SHENDETIT te NJERIUT. • Rruget jane ne kundërshtim me shendetin e njeriut. • Te shprehen me forte direktivat baze te planeve.
Fotografi	

Takim konsultativ me perfaqesues nga Dhoma e Tregëtisë, Biznes Albania		
Data	09.10.2015	
Vendi	Prane ambienteve te MZHU, Tirane	
Pjesemarresit	• Ylli Xhaja • Ilir Bejleri • Azem Lala • Viktor Delia • Luigj Aleks • Fatos Pustina • Luan Bregasi • Robert Ruci	
Ceshtjet qe u diskutuan	• Kush eshte pergjegjes dhe cili duhet te jete sipas ligjit, ai qe duhet te pergatis keto plane madhore? • Sepse ne Shqiperi behen gjithnje keto plane por asnjehere nuk zbatohen,	

	dhe cdo qeveri kete poces ben, por nuk i zbaton njeri. • Interesi i dhomes se tregtise eshte te dije se ku jane zonat qe konkretisht ku mund te zhvillohen bizneset e investitoreve, dhe biznesmeneve ne te ardhmen? • A eshte pyetur akademia e shkencave, a i eshte marre mendim atyre per planet, sepse shihet nje presence e madhe te rinjsh ne kete grup qe po punon per planet.
Fotografi	

Takim konsultativ me perfaqesues nga Shoqata Shqiptare eTurizmit	
Data	12.10.2015
Vendi	Prane ambienteve te MZHU, Tirane
Pjesemarresit	• Florjan Domi • Armand Ferra • Matilda Naso • Laura Payne • Eduez Likaj • Ervin Bytyci
Ceshtjet qe u diskutuan	• A eshte menduar ndonje projekt rigjenerimi, per zonat me infrastruktura turistike ekzistuese, me standarte te ulta, si pjesa e Golemit, shkembit te Kavajes e deri ne Kavaje? • Shembulli i Riminit ne Itali eshte shume i mire, per ta perdorur per panaiet, sic e perdorin ata, gjate gjithë vitit; te fokusuara jo vetem te turizmi diell-det. • Matjet e hyrje-daljes se turisteve; dhe me cfare transpoti hyjne turistet nderkombetar ne Shqiperi; nga vijne me teper? • Disponohen nga ATA dhe mund te bejme kryqezim te te dhenave. • Sipas secilit segment te bregdetit, por jo vetem, duhen pare dhe sektori i turizmit ne gjithë Shqiperine, jo vetem bregdet; gjithashtu se ku duhet rritur kapaciteti akomodues, qe te evidohen gabimet ne zhvillime ose jo, sipas kerkeses. • Nese nje tipologji turizmi eshte me pak se sa nje tjeter, duhet menduar qe asaj i rritet automatikisht kostoja. • Pa bere shteti disa zhvillime ne infrastrukturen baze, eshte veshtire te ngrihen infrastruktura te reja akomoduese, me standarte te larta ne fushe e turizmit. • Nuk mund te behet rigjenerimi urban nga vete privatet.

Fotografi

Takim konsultativ me perfaqesues nga Konfindustria	
Data	14.10.2015
Vendi	Prane ambienteve te Konfindustria-s
Pjesemarresit	- Gjergj Buxhuku F. Demko - Donika Meshi - Eva Laro
Ceshtjet qe u diskutuan	- Nese do te kemi nje investim konkret; investitor Taivanez, i cili ka fabrika prodhimi ne shume vende te botes, si Bangladesh, Indi, Afrike, etj, dhe per arsye kostosh te larta transporti, eshte i interesuar te investoje ne Shqiperi si nje vend mjaft qendror ne Europe. Mund te punesohen 2000-3000 punetore. Sipas planeve ku do te ishte vendi me i pershtatshem per kete investim? Sepse ne zonat ekonomike, te percaktuara nga MZHETTS, jane shume larg qyteteve, dhe kane me teper karakter logjistik. Si mendohet po te behet ky zhvillim i fasonerise se huaj ne Kamez? - Ne cfare politikash bazoheni Ju per hartimin e ketyre 3 planeve? - Si ka qene mardhenia me ministrit e ndryshme? A kane qene bashkepuntore? - Po per statistikate, vetem INSTAT, keni konsideruar? Sepse eshte shume i ngushte. - Nga kush strukture do te behet manaxhimi i rajonit te ri? Kjo strukture do te jete qendrore apo lokale? - Sa eshte marre parasysh ligji i investimeve strategjike? - Cfare planesh, studimesh dhe politikash te tjera jane marre parasysh per hartimin e ketyre planeve? - Si e percaktuat dhe vleresuat Ju, se cili zhvillim do te jete dominues me shume se sa nje tjetër ne te njejtin territory, per te ardhmen? - Sa fleksibel eshte plani? Duhet te jete lehtesisht i zhvillueshem ligjerisht. - Duhet te gjeni kanale shfrytëzimi te hermetizimit. - A eshte bere percaktimi i kostove dhe perfitimeve te planeve? Vleresimi i pasojave dhe investimeve. - Probleme per investimet e medha jane dhe 100 pronaret e ndryshem qe ka territori. A jane konsideruar keto si fakte? - Gjithashtu per investitorin e huaj ne Shqiperi jane dhe taksat. - Zhvillimi duhet te jete ndihmes dhe jo pengues.

Fotografi

Takim konsultativ me perfaqesues nga Universiteti Bujqesor i Tiranes	
Data	15.10.2015
Vendi	Prane ambienteve te UBT, Fakulteti Bujqesor, Tirane
Pjesemarresit	• Andjan Maci • Bari Musabelliu • Fatbardh Sallaku • Shpresim Domi • Leonidha Peri • Natasha Hoda • Etleva Dashi • Veth Tabaku • Ervin Toromani • Valta Hoxha
Ceshtjet qe u diskutuan	• A keni pergatitur dhe ndonje harte konfliktesh? • Per konceptin e propozuar ne PPK, per zonat e lira cfare statusi kane, ato sipas planit? • Sa % eshte mbulesa e pyjeve dhe kullotave ne Shqiperi? • A jane marre parasysh zona te reja per t'u mbrojtur? 16-20% te pakten eshte e rendesishme per t'u shtuar. • A eshte marre parasysh harta bujqesore dhe tregjet qe mund te zhvillohen ne to? Sepse per momentin nuk ka ndonje propozim per te mireorjentuar tregjet bujqesore. • Komplimenta per ndermarrjen e hartimit te planit dhe per punen e perkrye qe eshte bere deri me tani. • Cfare strategjie ka per ta implementuar planin? • Si, sa dhe ne c'menyre do t'i vije ne ndihme sektori i bujqesise turizmit? • A eshte meduar nje strategji mbrojtjeje per erozionin dhe mbrojtjen nga permbytjet te tokes bujqesore, ne territorin e Shqiperise? • Digat informale ne bregdet shkaktojne largimin e 90 ton per Ha ne vit toke nga vija bregdetare. Po rezikohet territori nga Golemi ne Divjake. • Duhet te merren masa per token bujqesore. • A eshte planifikuar se ku do te shkojne ne te ardhmen te papunet e sektorit te bujqesise? • Vleresimi ekonomik i zonave te mbrojtura natyrore, a eshte bere? • Duhet te punohet plani, ne platformen Online, - Gis, sipas direktivave Enspire. • Ndryshimet e klimes, ndikojne qe tani, se si te behet planifikimi ne te ardhmen. Ka nje studim te UNDP. • Duhet patjeter dhe nje vleresim ekonomik, i cili te jep dhe mundesine per te vleresuar se sa i mire ose jo eshte dhe ky plan, per te ardhmen.

Fotografi

Takim konsultativ me perfaqesues te bashkive: Tirane, Vore, Kruje, Kamez	
Data	21.10.2015
Vendi	Prane ambienteve te Pallatit te Kongreseve, Tirane
Pjesemarresit	• Aida Dedja • Anila Haxhi • Gjergj Papavasili • Adrian Vaso • Skerdilajd Anagnosti • Alban Demirxhiu • Arber Tola • Bledar Koskija • Joni Baboci • Nevin Bilali • Devis Agaraj • Mirlinda Shqarri • Elda Maci • Muhamet Kruja
Ceshtjet qe u diskutuan	• Jane bere shume plane sektoriale qe nuk kane funksionuar. Planet nuk kane qene te qendrueshem. Si garantohet qendrueshmeria e planeve? • Te Plani i Pergjithshem Kombetar nuk kam te qarte nje zonifikim ne baze te funksioneve. • Cfare karakteri do te kete Shqiperia dhe Tirana? • Cilat jane karakteristikat e zones Tirane-Durres? • Produkti i planit eshte bazuar ne studime te kryera ne vite • Zonimi ne PPK eshte bere, jane vendosur zonat prioritare te sektoreve te ndryshem, detajimi me tej do te behet ne planet vendore. • Ne nivel strategjik a parashikon PPK nje zhvillim te qendrueshem ekonomik? • Si zgjidhet problem i imigrimit te brendshem? • Cfare ndodh me autostraden Tirane-Durres qe ka nje fluks shume te madh automjeteve nga sa mund te perballoje? • A jane marre parasysh industrite minerare ne zonen e Tiranës? • Eshte nevoja e fuqizimit te disa rajoneve. • Sektoret specifike jane detyre e ministrive. • Natyra e dokumentit eshte fleksibel dhe lejon rishikimet e here pas here. • Problematikat mund te jene subject i planeve rajonale. • Ka PPK strategji per popullimin dhe depopullimin? Zgjidhje per stokun e banimit? Pasi Plani TR-DR do te vazhdoje te perqendroje ne qender te Shqiperise popullaten • Cfare do te behet me Aeroportin e Rinasit, do te zgjerohet? • Do te behet rigjenerimi i hekurudhes? • Aksi Fushe Kruje – Vore do te marri nje karakter?

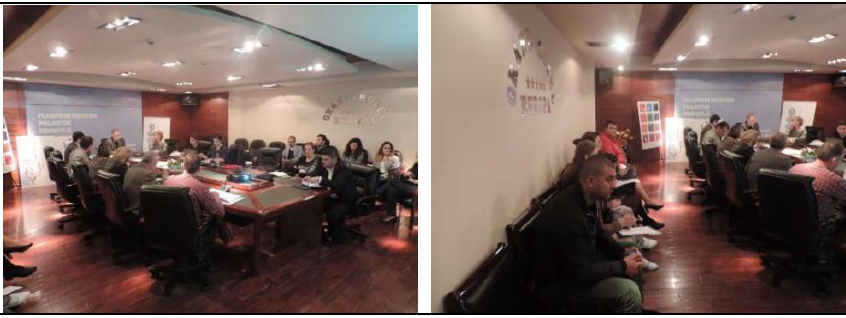
Fotografi

Takim konsultativ me perfaqesues te bashkive te qarkut Durres	
Data	21.10.2015
Vendi	Prane ambienteve te Pallatit te Kongreseve, Tirane
Pjesemarresit	- Fatmir Ejupi bashkia Durres - Adlei Likmeta bashkia Durres - Ermal Lama bashkia Durres - Adhurim Qenaj bashkia Durres - Erald Abazi bashkia Rogozhine - Maks Kona bashkia Kavaje - Deshira Qato bashkia Kavaje - Elvis Rroshi bashkia Kavaje - Dorian Allmeta bashkia Kavaje - Sabina Dauti bashkia Shijak - Mirsida Shahini bashkia Shijak - Jonida Goga bashkia Shijak - Silvana Beja bashkia Shijak - Adrian Vaso IC-AVCON - Skerdilajd Anagnosti IC-AVCON
Ceshtjet qe u diskutuan	- Teknologjia sot eshte mjaft e avancuar; sot flitet per 3D printing, ndersa ne jemi ende (dhe permes ketyre planeve), dukeu bazuar ende te teknologji te vjetra. Prespektiva e zhvillimit, eshte teknologjia e fundit, permes fasonerive dixhitale, 3D printing. - Duhet konsideruar ndoshta me shume turizmi nautik, sidomos ne zonen e Durres – Kavaje, sepse jane aktivitetet qerrisin nr e te punesuarve, jo vetem ne nje sezon por edhe gjate vitit. - Nuk duhet pare vetem mundesia e turizmit bregdetar, por duhet ndoshta konsideruar me shume turizmi malor; specifikuar menyra e planifikimit te saj permes rregullave, politikave, etj. Gjithashtu lidhur me turizmin malor, pse nuk parashikohen ne plan kombetar ku mund te jete e pershtatshme ky lloj turizmi: konkretisht per pista skiu? - Sugjerohet qe direktivat e planeve te jene sa me te qarta dhe te shpjeguara thjeshte, me qellim qe te kuptohen lehtesisht nga Bashkite te cilat do punojne me to. - Eshte e rendesishme qe ne plane, te mundesohet dhe informacioni lidhur me harten e pronesise. Sepse dalin veshtiresi ne hartimin e planeve vendore pa pasur informacionin e pronesise.
Fotografi	

Takim konsultativ me perfaqesues te bashkive te qarkut Shkoder e Lezhe

Data	23.10.2015
Vendi	Prane ambienteve te Grand Hotel, Shkoder

Pjesemarresit	• Aida Shllaku bashkia Shkoder • Fatjon Lleshaj bashkia Mirdite • Majlinda Hoxha bashkia Kurbin • Klodiana Nokaj bashkia Kurbin • Adelina Rica bashkia Kurbin • Maks Kona bashkia Kavaje • Nektar Duma bashkia Shkoder • Aldi Saraci bashkia Shkoder • Gjovalin Kola bashkia Lezhe • Ndue Lushi bashkia Lezhe • Flora Dedgjonaj bashkia Lezhe • Lindita Cane bashkia Lezhe • Petrit Marku bashkia Lezhe • Irma Temali bashkia Shkoder • Sandra Lekaj bashkia Shkoder • Joana Markolaj bashkia Vau Dejes • Ervis Marku bashkia Vau Dejes • Rudolf Toma bashkia Kurbin • Adrian Vaso IC-AVCON • Skerdilajd Anagnosti IC-AVCON
Ceshtjet qe u diskutuan	• Per zonen nga Velipoja deri ne Shengjin, cfare parashikohet per fushene e Torovices? • Porti I Shengjinit cfare karakteri do te kete, ekonomik? • Po per rajonin e Mirdites, fabrika ne Spac, per nxjerrjen e perpunimit te bakrit, kromit,etj, cfare eshte menduar te behet? Mund te punesohen 3000 punonjes. • Per infrastrukturen hekurudhore, a shihet me interes lidhja ekzistuese e Mirdites? • Po lidhja e turizmit bregdetar me ate malor? Duhet te investohet ne lidhjen me infrastrukture rrugore nga qytetet e bregdetit me qytetet turistike malore; qe me distance jane shume te vogla, por nga rruget jo te mira, aktualisht Shkoder – liqenet e Lures jane 6 ore me makine. (Nderkohe qe mund te behen per 2 ore, 120km). • A parashikojne planet te mbajne e te propozojne te njejten gjurme qe ka pas qene e studiuar per Shkodren? • Po mundesi lidhjeje te Lacit me Kunen? Se 6 km jane. • A eshte menduar nje zgjidhje per zonen e vjeter industriale ne Lac, e cila ndodhet prane lugines se lumit Fan, dhe krijon ndotje... gjithashtu prane kesaj zone kane dhene dhe toka per kompensim... • Qyteti I Lacit lidhet shume mire me Matin. • Nuk eshte normale, qe te gjitha eventet dhe projektet me te rendesishme ndodhin ne rajonin e Tirane-Durresit, dhe ne qytetet e tjera, si Shkodra, jane shume indiferente ne zhvillimin e tyre ekonomik; sepse dhe shteti nuk ka ndihmuar ne zhvillimin e tyre?! Shkodra ka arritur te mbijetoje fal mardhenies me Malin e Zi. Nderkohe qe komplet rajoni, qe nga liqeni I Komanit, Razma, Thethi, Lura etj, jane zona te shumta me vlere per nje zhvillim me te madh te ketije rajoni, ne sektorin e turizmit. Shqiperia eshte shume e centralizuar per momenti. Nderkohe qe p.sh. Korca, Gjirokastra dhe Berati, mund te ishin qytetet ku te ngriheshin universitetet me fakultetin e Arkitektures.
Fotografi	

Takim konsultativ me perfaqesues te bashkive te qarkut Fier	
Data	26.10.2015
Vendi	Prane ambienteve te Bibliotekes se qytetit, Fier

Pjesemarresit	• Renilda Hyseni bashkia Fier • Lindita Sota bashkia Fier • Silvana Aleksi bashkia Fier • Gazmira Pleshi bashkia Fier • Niketa Mucelli bashkia Patos • Emirjada Rizaj bashkia Patos • Mimoza Haxhiu bashkia Lushnje • Aurora Naka bashkia Mallakaster • Roven Greku bashkia Roskovec • Arben Dukaj bashkia Roskovec • Adrian Vaso IC-AVCON • Skerdilajd Anagnosti IC-AVCON
Ceshtjet qe u diskutuan	• Qyteti i Lushnjes duhet permendur ne planet si qytet me potencial te larte ne bujqesi. • Burimi i Mallakastres duhet nxjerre ne pah si zone qe ka shume resurse minerare; dhe ka mundesi per zhvillimin e perpunitimit te tyre. • Zonat kodrinore ne kete rajon jane te pershtatshme per te shfrytezuar energjine e erez. Dhe per panele fotovoltaike. • Eshte interesante, dhe me vlere te perdoren dhe rivitalizohen arkitekturat industrial, jo vetem me fokusin e e funksioneve qe kane pasur por edhe me funksion te ndryshem, si qender kerkimesh, universitete, qender studimesh, sic jane propozuar edhe nga Universiteti I Barit, fakulteti I arkitekture, ku me Prof. Menghinin jane propozuar disa projekte, ne lidhje me keto hapësira. Vetem se keto zona aktualisht jane prone e ministries se energjise. • Ne kete rajon, shfaqet problematika e percaktimit te tokes bujqesore dhe cila eshte toke truall. Plani i pergjithshem a e planifikon konvertimin e tokes bujqesore direkt per zhvillim... • Ne Mallakaster duhet vleresuar permes planeve jo vetem rafineria e nxjerrjes se naftes, por edhe hallkat e tjera te zinxhirit, per perpunim, etj. • Do te ishte mire diversifikimi i zhvillimeve, ne te gjitha fushat. • Plani duket me teper evidentues se sa propozues. • Zona nga Semani deri ne Shkumbini, eshte teritori qe permbytet gjithmone. • Bregu I Fierit ka pesuar degradim ne pyll, bimesi dhe ndotje te larte nga plerat. • Duhet investuar ndoshta ne shkolla profesionale dhe te nivelit te larte ne bujqesi, sepse po hikin te rinjte ne qytete te tjera. Lushnja ndoshta ka nevojë per nje universitet si ai I Kamzes “bujqesori”, sepse do te rrisje kapacitetet njerezore, ate te zhvillimit, ekonomik, te jeteses, etj.
Fotografi	

Takim konsultativ me perfaqesues te bashkive te qarkut Berat	
Data	26.10.2015
Vendi	Prane ambienteve te Qendres Kulturore, Berat
Pjesemarresit	• Adenis Hoxha bashkia Skrapar • Mirjan Bregu bashkia Berat • Elton Nino bashkia Berat • Valentina Zotkaj bashkia Berat • Ervid Hoxha bashkia Ura Vajguore • Altin Pali bashkia Ura Vajguore • Valentina Jance bashkia Ura Vajguore • Oligert Zoga bashkia Kucove • Enkeleda Ferro bashkia Kucove • Xhenisa Kostreni bashkia Kucove • Eljan Hajdari bashkia Kucove • Ferdinand Putro bashkia Kucove • Alban Qelepiri IC-AVCON • Skerdilajd Anagnosti IC-AVCON
Ceshtjet qe u diskutuan	• Kucoves I mungon lidhja infrastrukturore me Lumasin.

	- Gjithashtu, eshte shume e kerkuar lidhja Kucove- Elbasan - Ky rajon e ka te domosdoshem landfillin - Aeroporti ekzistues militar i Kucoves, pse mos shihet me aspektin, per t'u propozuar ne planin e pergjithshem kombetar, si aeroport me qellimin e nje shkolle, edukim, per aeronautike. Per aeroport militar, ose transport mallrash, por dhe terminal pasagjeresh. Kucova eshte nje pozicion dhe pike e mire lidhese e territorit. - Aeroporti gjithashtu mund te lidhet shume mire dhe me infrastrukture te mire automobilistike dhe hekurudhore, dhe behet nje nyje me te gjitha tipet e transportit; qender multimodale. Gjithashtu mund te behet dhe nje Muze aviacioni. - Me cfare politike do te ruhet balanca mes pesionit per zhvillim dhe ruajtjes se tokes bujqesore?
Fotografi	

Takim konsultativ me perfaqesues te bashkive te qarkut Kukes	
Data	27.10.2015
Vendi	Prane ambienteve te Bashkise Kukes
Pjesemarresit	Perfaqesues te bashkive, pjese perberese e qarkut Kukes.
Ceshtjet qe u diskutuan	- Si mund te rishikohen marreveshjet shtetore dhe kompanive private qe shfrytezojne resurset minerare te rajonit te Kukesit? - Si mund te rishikohen marredhenia midis kompanive shtetore dhe private qe shfrytezojne burimet ujore energjitike, te Fierzes e Komanit, me qellim qe nje pjese e perfitimeve nga shfrytezimi i ketij resursi t'u kaloje edhe rajonit dhe qendrave lokale qe e perbejne ate. Ky rajon eshte nga me te pasurit ne Shqiperi, duke siguruar energji elektrike dhe shfrytezime te burimeve minerare ne rang kombetar, pavaresisht kesaj mbetet nder rajonet me te varfra per shkak te mungeses se rregullatoreve te mesiperm.
Fotografi	

Takim konsultativ me perfaqesues te bashkive te qarkut Gjirokastr	
Data	28.10.2015
Vendi	Prane ambienteve te MZHU, Tirane
Pjesemarresit	Perfaqesues te bashkive, pjese perberese e qarkut Gjirokastr.
Ceshtjet qe u diskutuan	Perfaqesues i Bashkise Memaliaj: Ngriti shqetesimin se rruga Kelcyre-Ballaban-Buze-Terpan-Berat eshte

	lene jashte vemendjes se planit, duke e cilesuar kete si nje aks te rendesishem. Gjate dimrit kjo rruge behet thuejse e pakalueshme nga debora. U ngrit shqetesimi se bashkia nuk ka fonde te mjaftueshme per investime ne rruge. • Propozoi kthimin e zones se rezervuarit ne Komar ne zone te mbrojtur natyrore. per kete ceshtje i eshte derguar nje kerkese se bashku me projektin, ministrit te mjedisit, Z.Lefter Koka. • Ngriti shqetesimet ne lidhje me menaxhimin mjedisor dhe kontrollin te kompanite e naftes (Petrolines) qe do operojne ne bashkine e Memaliajt. • Ngriti shqetesimin se zonat nuk jane inspektuar te gjitha ne terren gjate ndarjes administrativo-territoriale dhe kjo krijon probleme ne menaxhim. Perfaqesues i Bashkise Gjirokaster: • Zonat ushtarake te cilat jane pjese e njesive administrave dhe zonave urbane ne vecanti po krijojne problem ne zhvillim dhe hartimin e nismave. • Ndarja e re administrative ka krijuar problem ne menaxhimin e aseteve per shkak te humbjes se burimeve njerezore. Kjo ka ndikuar ne vonesen per nismat. Veshtiresia vjen te periferite. Perfaqesues i Bashkise Permet: • Cfare perfshin parku i limit Vjosa dhe cili eshte koncepti per zhvillimin e tij. Do te ishte mire qe ky park te vazhdonte deri ne Erseke.
--	---

Takimi i dyte konsultativ me perfaqesues nga Universiteti Bujqesor i Tiranes		
Data	28.10.2015	
Vendi	Prane ambienteve te UBT, Fakulteti Bujqesor, Tirane	
Pjesemarresit	• Bari Musabelliu • Fatbardh Sallaku • Shpresim Domi • Leonidha Peri	• Veth Tabaku • Ervin Toromani • Andrian Vaso • Skerdilajd Anagnosti
Ceshtjet qe u diskutuan	- Duhet bere kategorizimi i tokes sipas menyres se perdorimit te saj: bujqesi, ndertim etj. - Caktimin e prioriteteve e bejne ministrite perkatese. - Plani parashikon qendrat prioritare ne nivel rajonesh. Me keto qendra lidhet ceshtja e energjise dhe e produkteve. A duhet te kemi rreth qendrave zhvillimin e bujqesise? Si do te akomodojme prioritetet e bujqesise ne qendrat rajonale? - Duhte te flasim jo per produktin fizik por per filierat agroushqimore, pra edhe per shperndarjen e prodhimit. Pra duhet te percaktohet ku do te behet grumbullimi, perpunimi, transportimi dhe shitja e produktit. - Duhet t'i jepet prioritet filierave dhe vendosjes se tyre. - I duhet dhene rendesi zhvillimit ne nivel rajonal dhe vecanerisht zinxhirit prodhim – magazinim – perpunim – tregetim, te lidhura me kerkesen. - Numri i aktoreve ne filiere eshte te pakten 5, prandaj duhet te perqendrohemi tek te gjitha aktoret. - Plani duhet te perqendrohet edhe tek shfazimi i prodhimit. - Qeveria duhet te vendose ne balance kapacitetin prodhues me ate perpunues, magazinues dhe tregetues. - Alternativa qe mundeson zhvillimin e filieres agroushqimore eshte kooperativa e marketingut. - Si mund te adresohet ceshtja e lidhjes me turizmit dhe produkteve qe vijne nga eksporti? - Studimi i UBT eshte hartuar vetem per bujqesine dhe nuk ka perfshire turizmin rural. - Ne zonen bregdetare bujqesia duhet te fokusohet tek turizmi dhe jo tek	

	eksporti, duhen produkte te reja dhe diversifikim. Duhet ndjekur orientimi bujqesi turizem. Ne zonat bujqesore bujqesia duhet te jete e orientuar. - Plani duhet te jete me referues, qunatitativ dhe deduktues. - 80% e infrastruktures akomoduese eshte gjate bregdetit, por plotesohen nevojat minimale te akomodimit. Piku i turizmit perputhet me pikun e prodhimit bujqesor. - NjQV-te do te zbatojne planin. Ato duhet te konvejerizojne prodhimin. - Cfare mund te behet per te zgjatur qendrimin e turistev ne Shqiperi? Mund te krijohet infrastrukture lidhese mes vendeve te ndryshme dhe me tipologji te ndryshme turistike. - MBZHRAU duhet te mbeshtese familjet ne zonat rurale per promovimin e produkteve vendore. - UBT ka 4-5 projekte per boronicen, dhene e Hasit, linjen e perpunimit te geshtenjes, mjaltin - MBZHRAU duhet te mbeshtese financiarisht edhe fermeret per diversifikimin e prodhimit. Duhet serra - Duhet mbeshtetur edhe linja e produkteve aromatike – mjekesore. Keto jane ose ne gjendje te eger ose te kultivuar.
--	---

Takim konsultativ me perfaqesues nga UT, Fakulteti i Gjeologji Minerave	
Data	29.10.2015
Vendi	Prane ambienteve te Fakultetit te Gjeologji Minerave, Tirane
Pjesemarresit	• Shkelqim Daja • Thoma Korini • Cerciz Durmishi • Perparim Alikaj • Gafer Muka • Altin Karriqi • Irakli Prifti • Spartak Kucaj • Luan Arapi • Emiljan Gjura • Shaqir Nazaj
Ceshtjet qe u diskutuan	• Cilat jane materialet qe jeni referuar per pregatitjen e planit? Literatura ku jeni mbeshtetur? • Per bregdetin ekzistojne disa plane te meparshme si plani i jugut nga Banka Boterore, Planet e Pergjitheshme Vendore dhe plane strategjike. Sa jane marre ne considerate keto plane dhe si jane nderthurur ne planin e Integruar te bregdetit? • Ne cfare shkalle eshte i paraqitur plani? • 2 kilometra jane pak per studimin, perkufizoni termat vije bregdetare, zone bregdetare, bregore. A ka nje kufijezim te qarte te zones bregore? • Sa jane reflektuar studimet dhe strategjite e zhvillimit ne keto plane? • Kater segmentet mbi c'kriter dhe baze jane ndare? • 200 metra pa ndertime, cili eshte kriteri perdorur? A duhet te jete standarte kjo distance pergjate gjithe bregut? • Pjesa e detit ka biodiversitetin dhe zonat e saj por ne plan paraqitet thjesht me nje ngjyre blu. • Si eshte analizuar zona bregdetare ne raport me zonen tjeter te vendit? • Harta gjeologjike, tektonike, e rreziqeve, etj. duhen paraqitur ne plan. • Harta e sherbimit gjeologjik Shqipetar eshte e viteve 2000 dhe ka nevojte per rifreskim dhe ka nevojte per interpretim nga profesioniste. • Ne bregdet ka zona te lengezuara te cilat jane shume te ndjeshme ndaj ndryshimeve sizmike per kete arsye nevoiten studime gjeologjike per te shmangur rreziqet ne te ardhmen (pasoja qe do te ndihen gjat termeteve te forta qe godasin vendin nje here ne 75 vjet). • A jane evidentuar gjithe ndotjet ne kete studim (urbane ose te rrezikshme)? Hot spotet e mbetjeve (te evidentuara nga komuniteti European per Shqiperine), rreziqet urbane, minierat, etj. jane evidentuar?

	• A ka nje harte te densitetit dhe shperndarjes se popullsise? • Sa ndikojne ne kete studim ngjarjet qe ndodhin me ne brendesi te territorit, jashte ketyre fashave? • Rrjedhat ujore duhet te shikohen ne kompleks me gjithe basenin e tyre pasi vetem ne kete menyre mund te kuptohen dhe te studiohen. • Te merren parasysh ndotjet qe sjellin lumenjte ne hapësiren bregdetare. • Sa eshte marre ne konsiderate tradita dhe e tashmja dhe si reflektohen ne kete studim? • A eshte menduar te behet nje studim i ri gjeologjik shqipetar? • Gjiri i Durresit eshte nje hot spot i madh. Gjithe zona eshte e rrezikuar nga erozioni detar. • Me interes, te merret ne konsiderate per ruajtjen e monumenteve kulturore dhe natyrore ne kete studim. • Te tregohet kujdes me detajet ne shkalle te ndryshme te hartes. • A eshte diskutuar ky plan me strategjine e ndryshimeve klimatike? • Te vleresohen hot spotet dhe vlerat e vecanta te tyre, sa eshte niveli i ndikimit te tyre? • Trajtimi i mbetjeve ne zonat industrial eshte nje ceshtje e veshtire per tu diskutuar ne kete faze dhe e rrezikshme per pasurite nentokesore, me te sigurta ngelin landfillet dhe metodat e perdoruara deri tani per trajtimin e mbetjeve.
Fotografi	

Takim konsultativ me perfaqesues te bashkive te qarkut Elbasan		
Data	29.10.2015	
Vendi	Prane ambienteve te Hotel Scampa, Elbasan	
Pjesemarresit	• Etleva Kenuti • Marvis Avllazagaj • Denis Djaloshi • Raimond Hazballa • Mirela Biba • Ardiola Lala • Fatmira Bojka • Hymet Kauqi • Rozina Tabaku • Liljana Kopani • Fiorentina Dollani • Ali Cohodari • Manjola Cekrezi • Eva Ismailaj • Dhori Nishku • Artion Taci • Skerdilajd Anagnosti • Andrian Vaso • Olsi Gega • Shkelqim Lici • Fatmir Uruci • Halim Tafani • Silvana Zekthi	
Ceshtjet qe u diskutuan	• Si mund te vleresohet mendimi per riaktivizimin e fushes se aviacionit ne Elbasan, fillimisht per qellime stervitore apo sportive, e ne te ardhmen per ta zhvilluar me tej kete infrastrukture? • Si do te ndihmoje hartimi i Planit te Pergjithshem Kombetar ne hartimin e Planit te Pergjithshem Vendor per bashkine e Elbasanit?	

Fotografi

Takim konsultativ me perfaqesues nga Agjencia Kombetare e Bregdetit

Data	09.11.2015	
Vendi	Prane ambienteve te AKPT, Tirane	
Pjesemarresit	- Auron Tare - Gentiana Troplini - Bardhok Frroku - Besmir Cako - Ermal Sina - Anisa Avduli - Juliana Petani - Jeri Skenderaga - Dorine Sinani - Gentjan Marishta - Blerim Hoxha - Emirjan Hate - Fatjona Cinaj	
Ceshtjet qe u diskutuan	- Disa nga portet e parashikuara ne plan kane nevoj per rishikim pasi nuk eshte eficiente ne aspektin ekonomik te vendosen portet dhe marina ne shume lokalitete te vendit. - Ksamili nuk eshte pike e pershtateshme per zhvillimin e portit pasi ka siperfaqe te vogel si njesi, njekohesisht ka ne afersi te saj disa porte ne Greqi. - Te evidentohen perkufizimet e qarta te porteve, marinave, dhe porteve te jahteve. - A ka parashikuar plani dicka konkrete per plazhet? - Jane marre ne konsiderat zonat me perparsi zhvillimin e turizmit? - Aeroporti ne afersi te Finiqit i panevojshem pasi mund te demtoje vlerat kulturore qe ka zona. - Veriu dhe jugu i vendit nuk jane eficiente per perdorimin e jahteve. - Ishulli i Sazanit nje destinacion i rendesishem per zhvillimin e aktiviteteteve lidhur me marinat. - Te propozohen mjete te tipit Gule per levizjen ne vijen bregdetare pasi jane mjetet me te pershtateshme per keto lloj levizjesh.	
Fotografi		

Takim konsultativ me perfaqesues te bashkive te qarkut Vlore

Data	15.11.2015	
Vendi	Prane ambienteve te Hotel Partner, Vlore	
Pjesemarresit	- Jorgo Goro - Shpendi Balilaj - Flori Beci - Elvira Ruci - Paskal Londo - Ismet Agalliu - Rubin Hekumani - Dorjan Hudhra	

	• Hans Cassens • Valbona Koci • Aurora Xheka • Merita Tartari • Shaip Beqiri • Leonidha Histro • Albana Sejko • Dhimitraq Ndreu • Deana Ceci • Fatjon Devollaj • Erjola Begaj • Anisa Plepi • Jonela Gjinaj • Merita Todor • Leonard Gjonaj • Klevis Bedinaj • Orgest Feimi • Anjeza Sheho • Mandi Jaho • Piro Stefa • Vasil Loli • Natasha Pasha • Suela Abazaj	• Ilir Troci • Safan Qerimi • Albert Bani • Desilda Caci • Jonela Halili • Jeton Puka • Ilir Mehmeti • Taulant Hyseni • Marsida Demaj • Erina Misha • Adrian Vaso • Skerdilajd Anagnosti • Foto Thanasi • Vasil Lali • Elire Mancaj • Taulant Nezaj • Klevis Beko • Alborena Meci • Erjola Gurna • Ervin Papa • Iriald Dervishaj • Erjon Kapaj • Elona Hodaj
Ceshtjet qe u diskutuan	• Si do te shihet mundesia e nje investimi, ne infrastrukturen aeroportuale, nese vjen si kerkese nga sektori privat, ne zonen e Akernise, Vlore, si do te veprohet duke qene se Plani i Pergjithshem Kombetar eshte parashikuar ne Sarande? • Ne kete rast nuk do te shihet si mundesi te ndertohej edhe ky aeroport pervec atyre qe propozon PPK?	
Fotografi		

Degjese publike ne qytetin e Korces	
Data	21.11.2015
Vendi	Prane ambienteve te Teatrit Andon Zako Cajupi, Korce
Pershkrimi	Me qytetaret e Korces u konsultua dhe u moren sugjerime per Planin e Pergjithshem Kombetar. Nje takim publik me pranine e zevendes kryeministrit z. Niko Peleshi, Ministres Eglantina Gjermani dhe eksperte te fushes se planifikimit. Ne fjalen e saj, Ministria Gjermani vleresoi draftet e pergatitura nga grupi profesionist i punes dhe deklaroi se Shqiperia 2030 eshte projekti i perbashket, i cili do te permiresohet me tej me kontributin e qytetareve per dokumentet e para te zhvillimit te territorit ne Shqiperi. Zv.Kryeministri Peleshi vleresoi si te nje rendesie kombetare hartimin e ketyre planeve kombetare. Ne fjalen e tij, numri dy i Qeverise u ndal ne punen e madhe, por " te heshtur" te bere nga Ministria e Zhvillimit Urban, nen drejtimin e Ministres Gjermani dhe specialisteve te AKPT.

	Peleshi deklaroi se Pani i Pergjithshem Kombetar normalizon njeheresh edhe ceshtjen e legalizimeve ne vendin tone. Ne kete degjese qytetaret korcare dhane sugjerimet e tyre per te ardhmen, sic eshte ndertimi i nje aeroporti ne Korce, krahas atyre ne Veri dhe Jug qe parashikojne planet kombetare.
Fotografi	

Degjese publike ne qytetin e Vlores	
Data	24.11.2015
Vendi	Prane ambienteve te Teatrit Petro Marko, Vlore
Pershkrimi	Ministria e Zhvillimit Urban dhe Agjencia Kombetare e Planifikimit te Territorit, prezantuan ne qytetin e Vlores, nje prej planeve me te rendesishme per zhvillimin ekonomik dhe territorial te vendit: Planin e Integruar Ndersektorial te Bregdetit. Ne degjesen publike me eksperte dhe qytetare mori pjese zevendes kryeministri Niko Peleshi, kryetari i bashkise se Vlores, z. Dritan Leli, ai i bashkise se Himares, Gjergji Goro, drejtues te GIZ ne Shqiperi, deputete te zones si edhe specialiste te urbanistikes dhe planifikimit. Vizioni i Planit te Integruar Ndersektorial te Bregdetit bazohet ne binomin det – toke si nje aset i rendesishem kombetar. Kjo pjese e integruar e rrjetit mesdhetar shihet si nje hapshire e miremenaxhuar ku harmonizohen nevojat per zhvillim ekonomik me domosdoshmerine e mbrojtjes se aseteve kulturore, natyrore dhe historike. Ne fjalen e saj Ministra Eglantina Gjermeni tha se 3 planet kombetare, pjese e te cilave eshte edhe Plani i Integruar Ndersektorial per Bregdetin, do te udheheqin zhvillimin ekonomik, social, mjedisor, mbrojtjen dhe ruajtjen e trashegimise natyrore dhe kulturore te vendit deri ne vitin 2030. Ky vizion do te arrihet duke specializuar vijen bregdetare ne 4 rajone: rajoni natyror Velipoje -Durrës; rajoni ekonomik Tirane – Durrës; rajoni bujqesor Durrës-Vlore dhe rajoni turistik dhe kulturor, Vlore- Konispol. Kesoj per here te pare turizmi do te orientohe sipas karakterit te rajonit bregdetar. Ajo shtoi se komunikimi me qytetaret i ben keto dokumente me te kuptueshme duke i kthyer nga teoria ne nje produkt te prekshem. Zv.kryeministri Niko Peleshi tha se: “Keqkuptimi i madh i ndryshimit te sistemeve ka qene raporti me te perbashketen. Vlora eshte ne anen e atyre zonave qe perfituan energjine me te madhe te sistemit te ri. Kjo zone eshte nje prej 26 njesive vendore qe do mbeshtetet nga MZHU per hartimin e planit te pergjithshem vendor. Ka ardhur koha e trajtimit te zhvillimeve ne territor”. Plani i Integruar Ndersektorial per Bregdetin eshte asistuar me ekspertize dhe financim te GIZ, drejtori ekzekutiv i te cilit, Hans Juergen Cassens, ne fjalen pershendetese vleresoi punen e bere per te parin dokument, qe vendos mbi baza te shendosha zhvillimin e qendrueshem territorial ne 15 vitet e ardhshme.

Fotografi

Takim konsultativ me perfaqesues te misionit te Keshillit te Europes	
Data	04.12.2015
Vendi	Prane ambienteve te Hotel Mondial, Tirane
Pershkrim	Ne kuader te prezantimeve dhe konsultimeve publike per tre planet e rendesise kombetare: Plani i Pergjithshem Kombetar; Plani i Integruar Ndersektorial per Bregdetin; dhe Plani i Integruar per zonen ekonomike Tirane-Durres, grupi i perbashket i punes MZHU – AKPT zhvilloi takimin konsultativ me perfaqesues te misionit te Keshillit te Europes, te kryesuar nga z. Bouche-Florin, President Nderi i Keshillit te Planifikimit Hapesinor ne Keshillin e Europes dhe anetar i CEMAT. Ne kete takim , ku moren pjese edhe perfaqesues nga shoqata e arkitekteve, aktore te shoqerise civile, donatore dhe eksperte planifikimi, u prezantuan 3 draftet per keto instrumente te rendesishme planifikimi si dhe u shkembyen mendime dhe moren sugjerime per perfundimin me sukses te ketij procesi. Ata do te hartojne nje raport/oponence teknike lidhur me sugjerimet e tyre per 3 planet. Ky raport do t'i dorezohet Qeverise Shqiptare nga ekspertet ne bashkepunim me Qendren e Ekspertizes per Qeverisjes Vendore ne Keshillin e Europes, per te qene nje udhezues i mire per permiresimin e tre dokumenteve me te rendesishme per zhvillimin e territorit ne vendin tone.
Fotografi	

Degjese publike ne qytetin e Shkodres	
Data	05.12.2015
Vendi	Prane ambienteve te Kinema Millenium, Shkoder
Pershkrimi	Ministria e Zhvillimit Urban dhe Agjencia Kombetare e Planifikimit te Territorit, zhvilluan ne Shkoder degjese publike per 3 planet e rendesise kombetare per zhvillimin e territorit: Planin e Pergjithshem Kombetar; Planin e Integruar Ndersektorial te Bregdetit dhe Planin per zonen ekonomike Tirane- Durres. Ne takim ishte e pranishme Ministria Gjermane, kryetarja e bashkise Shkoder, znj.Voltana Ademi, drejtues vendore, perfaqesues te shoqerise civile, eksperte e qytetare te Shkodres. Zonja Ademi vleresoi tre dokumentet si shume te rendesishme jo vetem per Shkodren, por ne teresi per Shqiperine dhe zhvillimin e qendrueshem te saj. Ndersa Ministria Gjermane ne fjalen e saj theksoi se komunikimi me qytetaret i

	ben keto dokumente me te kuptueshme, duke i kthyer nga teori ne nje produkt te prekshem. Me pas ekspertet diskutuan konkretisht mbi planet, si dokumente te rendesishme qe tregojne vizionin e zhvillimit te territorit deri ne vitin 2030.
Fotografi	

SHTOJCA 02: Minutat e Degjeses Publike

VLERESIMI STRATEGJIK MJEDISOR MINUTAT E DEGJESES PUBLIKE

**PLANI I PERGJITHSHEM
KOMBETAR**

**PLANI I INTEGRUAR
NDERSEKTORIAL I BREGDETIT**

**PLANI I INTEGRUAR
NDERSEKTORIAL I ZONES
EKONOMIKE TIRANE-DURRES**

PERGATITUR NGA:

iC consulenten shpk & Andrian VASO PF (AVCON)

Janar 2016

a member of iC group

Tirane, 15 janar 2016

Vendi: Hotel Tirana International, Salla Teuta

Koha e Nisjes: 09.00

Paneli i Takimit:

Znj. Adelina Greca (AG), Drejtore e Pergjithshme, Agjencia Kombetare e Planifikimit te Territorit

Z. Redi Baduni (RB), Drejtor, Drejtoria e Mjedisit, Ministria e Mjedisit

Znj. Orneta Shoshi (OSH), Pergjegjese e Sektorit te Vleresimit Strategjik Mjedisor dhe Vleresimit te Ndikimit ne Mjedis, Ministria e Mjedisit, Moderatore e takimit

Z. Andrian Vaso (AV), Ekspert Mjedisor, Drejtues i Grupit te Punes per hartimin e Vleresimit Strategjik Mjedisor per Planet

Hyrje

Paraprakisht, para dates se degjeses publike, organizatoret ju vune ne dispozicion pjesemarrjesve dhe publikut te gjere kopje te raportit te VSM duke i publikuar ato ne portalet perkatese te AKPT dhe MZHU, se bashku me materialet perkatese per cdo Plan. Per me tej, u shperndane ftesa zyrtare institucioneve publike, eksperteve dhe grupeve te tjere te interesit qe kane lidhje me ceshtjen e takimit.

Ne vendin e degjeses, ne kohen e regjistrimit te pjesemarrjesve, secilit ju vu ne dispozicion nje komplet materialesh qe permbante nje CD me raportet e VSM per secilin plan, fletpalosje me informacion per secilin nga planet, aksesore ndihmes per te mbajtur shenime, si dhe nje kopje e axhendes se takimit.

Ne sallën e degjeses, pervec banerave ishin pozicionuar edhe dy ekrane te medhenj qe u perdoren per prezantimin e VSM ne power point dhe prezantimin e hartave te ndikimeve kumulative.

Minutat e Takimit

OSH – Hap takimin, falenderon pjesemarrjesit dhe shpjegon se qellimi i kesaj degjese me publikun eshte prezantimi i draftit perfundimtar te raportit te Vleresimit Strategjik Mjedisor (VSM) per te tre Planet:

- Plani i Pergjithshem Kombetar
- Plani i Integruar Ndersektorial i Bregdetit
- Plani i Integruar Ndersektorial i Zones Ekonomike Tirane-Durres

Qellimi i dyte i rendesishem eshte marrja e komenteve / sugjerimeve, vleresimi dhe analizimi i tyre dhe reflektimi ne raportin perfundimtar te VSM.

Ne vijim ben prezantimin e panelit dhe ja jep fjalen Znj. Adelina Greca (AG).

AG – Shpreh kenaqesine per pjesemarrjen ne kete degjese me publikun dhe falenderon pjesemarrjesit. Me pas vijon me nje pershkrim te shkurter te procesit te hartimit te planeve ku theksohet angazhimi i grupeve perkatese te punes si dhe asistenca teknimke e huaj ne kete proces. Ne fjalen e saj, Znj. Greca u perqendrua edhe ne procesin e konsultimeve per planet, qofte konsultimet e bera me grupet e interesit, qofte ato publike.

OSH – Falenderon Znj. Greca dhe ne vijim te axhendes ja jep fjalen Z. Redi Baduni (RB).

RB – Shpreh falenderimet e rastit per pjesemarresit ne kete degjese, per institucionin e AKPT-se dhe per Konsulentin e hartimit te te VSM-se. Ne vijim sqaron pozicionin e Ministrise se Mjedisit ne lidhje me procesin e hartimit dhe te miratimit te VSM-se per Planet perkatese, por dhe per planet, programet apo pojektet ne pergjithesi, te cilat jane subjekt i hartimit te VSM-se perkatese para miratimit te tyre perfundimtar. Ne kete kuader, nje pjese e madhe e fjales se Z. Baduni pefshiu Ligjin 91/2013 “Per Vleresimin Strategjik Mjedisor” me fokus te vecante referencen ne ligj lidhur me fazat e hartimit te raportit te VSM-se si dhe permbajtjen e ketij raporti. Me tej, ai u perqendrua ne hapat ne vijim, sic parashikohen ne ligj, lidhur me procesin e dorezimit, shqyrtimit dhe miratimit te raportit te VSM-se, deri ne firmosjen dhe nxjerrjen e deklarates se ministrit. Nje vend te vecante ne fjalen e Z. Baduni zuri edhe parashikimi ligjor mbi procesin e konsultimeve per raportin e VSM-se, ne kuader te se cilave zhvillohej edhe degjesa publike.

OSH – Ne vijim i kalon fjalen Z. Andrian Vaso per prezantimin e raportit te Vleresimit Srtegjik Mjedisor per te tre Planet.

AV – Ben prezantimin e raportit te VSM duke theksuar fazat kyc te procesit te punes si dhe seksionet perkatese qe permbahen ne raport. Paralelisht me shfaqjen e prezantimit, ne nje ekran tjeter qarkullonin hartat e ndikimeve kumulative per aspektet ne te rendesishme mjedisore per te tre planet, te cilat (hartat) u perdoren si referenca, sipas rastit, gjate prezantimit.

Ne perfundim te prezantimit u hap sesioni i pyetjeve/komenteve/sugjerimeve nga ana e pjesemarresve duke shpjeguar se gjithcka qe do te thuhet dhe trajtohet nga pjesemarresit do te mbahet shenim dhe sipas rastit do te adresohet menjehere apo do te analizohet me tej para se te gjeje adresimin final.

Pyetje, Komente, Sugjerime

1: Aleko Miho (Pedagog, Universiteti i Tiranës, Fakulteti i Shkencave të Natyrës) – Hartimi i këtij raporti është një sfidë e madhe. Ju pergezoi për inisiativën dhe për atë që keni arritur dhe keni hartuar. Materiali është i gjërë, përmban shumë informacion dhe shumë faqe. Po them disa gjëra në formën e keshillave, sugjerimeve, rekomandimeve, lidhur me disa informacione që duhet të përmbajne dokumentat.

- Duhet që të evidentohet ekipi i ekspertëve që kanë punuar për raportet, të cilët (ekspertët) kanë merita dhe përgjegjësi. Kjo gjë i jep transparencë raportit dhe rrit besimin ndaj tij.
- Nga ana tjetër, raporti edhe planet janë shkruar me një terminologji SMART. Kjo është një gjë e mirë dhe bashkëkohore, por planet dhe raporti duhet të shkruhen me një gjuhë më të thjeshtë dhe të jenë më të qarta dhe të kuptueshme për të gjithë përdoruesit e tyre.
- Duhet që raporti të përmbajë listën e referencave
- Duhet që raporti të përmbajë listën e shpenzimeve për të dhënë me transparencë procesit.
- Sa është fatura financiare e zbatimit të planeve? Duhet dhënë edhe ky informacion.

Përgjigje: Andrian Vaso – Për hartimin e raportit janë angazhuar disa eksperte të fushave perkatese. Përsa i përket referencave, ato janë pjesë e dokumentit të VSM-se. Terminologjia SMART është e nevojshme, pasi këto nuk janë thjesht dokumenta teknike. Këto janë dokumenta dhe instrumente që në radhë të parë i adresohen vendimarrësve, dhe në këtë mënyrë është e nevojshme që edhe gjuha e përdorur në hartimin e tyre të përputhet me këtë nivel adresimi. Përsa i përket kostove, është e vërtetë që nuk ka një informacion të tillë në këtë fazë të zhvillimit. Kostot perkatese vijnë me vone për çdo sektor. Në fakt janë masterplanet që përmbajnë edhe një vlerësim ekonomik për sektorët perkatese.

2: Alma Bako (IBECA projekt, Ministria e Mjedisit) – Do të preferoja që prezantimi të bëhej hap pas hapi për çdo plan. Do doja të mos thuhej se çfarë është bërë, por çfarë gjerash të reja sjellin planet. Kjo pasi analiza fillon nga evidentimi i gjendejës ekzistuese. Në momentin e miratimit të planeve kombëtare, planet lokale nuk mund të ndryshojnë dot gjë. Doja të dija me shumë se çfarë përmirësimesh sjellin planet. Mirë do ishte të përfshihej edhe vlerësimi ekonomik, për të patur një ide të qartë mbi atë çka synojnë të arrijnë planet, në mënyrë që të mos jenë shumë ambicioze dhe të përealizueshme nëse kanë një kosto të papërbalueshme financiare.

Përgjigje: Andrian Vaso – Takimi i sotëm nuk është për të dhënë leksion lidhur me ato që janë shkruar. Procesi i prezantimit dhe i konsultimit ka kohë që ka filluar. Janë bërë 22 takime konsultative me grupe interesi dhe 4 degjesa me publikun e gjërë. Procesi është vijues dhe jo shterues.

Përgjigje: Adelina Greca – Puna për hartimin e planeve ka nisur që në shtator të vitit 2013. sic u përmend deri më sot janë bërë një sërë takimesh konsultative dhe degjësash publike. Pa modesti them që procesi ka qenë shumë i mirë dhe ecuria mjaft e kenaqshme. Për më tepër, gjithë informacioni lidhur me planet gjendet në web në faqet zyrtare të MZHU dhe AKPT. Nëse ju keni nevojë për më shumë informacion mund të lëmë një takim dhe ju informojmë mbi planet. Por sot nuk nuk prezantojmë planet.

3: Niko Pano (Akademik, Ekspert i Ujërave, Akademia e Shkencave) – Në si institucion kemi bërë shumë studime sidomos në fushën e ujërave. Se fundmi ka dalë libri “Basenat ujorë të Shqipërisë. Dua t’ju pergezoi për punën shumë të mirë që keni bërë. Është një gjë e mirë që sot ka një plan kombëtar për territorin. Po jap disa sugjerime:

- Në plan duhet të dalin qarte shqetësimet që ka mjedisi sot prej nderhyrjeve antropogjenike. Rasti i Butrintit dhe i Prespes. Liqeni i Prespes ka edhe rëndësi për ekonominë, pasi Prespa furnizon Liqenin e Ohrit prej nga buron Drini i Zi. Problemi i aluvioneve sidomos në kaskadën e Drinit të Bardhë është një shqetësim tjetër kombëtar, pasi kjo posjell në plakjen para kohë të këtij lumi.

- Duhet te perfshihen studimet dhe projektet nderkombetare qe jane hartuar per Shqiperine.
- Lidhur me Planin e zones Tirane-Durres, ky plan ka ndikim tek Lumi i Tiranes dhe tek Lumi i Ishmit. Kjo gje duhet te merret parasysh sidomos ne pjesen qe trajton ndryshimet klimatike.
- Duhet te kihet parasysh menaxhimi i ujerave nderkombetare.
- Plani i Bregdetit ka nje rendesi edhe per zhvillimin e turizmit dhe vecanerisht per aksesin e krocierave tek portet shqiptare.
- Ne Palase po ngrihet nje veper qe e demton dhe e prish peisazhin e zones. A e parashikon plani nje gje te tille?
- Duhet forcuar bashkepunimi mes ministrive perkatese me Akademi e Shkencave
- Po hartohet nje studim komplet per zonen Divjake-Karavasta qe mund te sherbeje si tip per te gjitha studimet e metejshme te ekosistemeve.
- Planet duhet te jene ambicioze dhe kerkuese dhe duhet te synojme me fort ne menaxhimin e burimeve ujore.

Pergjigje: Andrian Vaso – Planet dhe dokumentat qe lidhen me to kane nje zoom te caktuar. Ceshtjet specifike qe ju permendet dhe qe ngritet jane shume te mira dhe te sakta. Dokumentat perkates i kane te integruara keto ceshtje. Psh, per rastin e Prespes plani ndjek gjithcka qe ju thate dhe sugjeruat. Ajo qe ne synojme eshte qe te hartojme nje “tiger ne leter” i cili kap dhe mberthen gjithe parashikimet e dokumentave dhe kerkon me rigorozitet zbatimin e te gjitha masave te parashikuara. Sfidat e vertete e planeve nuk eshte aprovimi i tyre, eshte zbatimi i tyre ne realitet.

4: Alma Bako (IBECA project , Ministria e Mjedisit) – Cfare do te behet me bregdetin?

Pergjigje: Andrian Vaso – Lexo dokumentat perkates.

5: Luan Ahmetaj (MedAlb Institut) – Vleresoj punen e bere per Planet dhe per VSM-ne. Kam disa pyetje dhe konstatime:

- Sa eshte perfshire ne analizat e planit problem i rehabilitimit mjedisor, ne aspektin cilesor dhe sasior? Shembull konkret jane guroret ne Kruje qe kane shkaktuar demtime te pariparueshme.
- Ne plan thuhet se perdorimi i tokes bujqesore do te behet ne perputhje 100% me strukturen aktuale te perdorimit te saj. Per mendimin tim kjo eshte e ekzagjeruar, pasi te gjithe jemi deshmitar te tjettersimit real qe ndodh perdite ne strukturen e tokes bujqesore.
- Sa pjese ze ne plan zhvillimi i ekosistemeve bregliqenore, breglumore, malore etj?
- A mund te jepet sot nje pergjigje se si do te jete Shqiperia ne 2030? A do te jete “green Albania” ne 2030? A e garanton plani zhvillimin e qendrueshem?

Pergjigje: Andrian Vaso – Cdo plan permban projektet e veta specifike/stretgjike, te cilat zbresin ne nivele me te detajuara dhe zona me konkrete. Keshtu, PPK thekson korridoret lidhese mes zonave te mbrojtura si dhe korridoret lumore. Po ashtu kemi shpalljen e parqeve te reja si ai i Alpeve, i Bunes dhe i Vjoses. Ne planin e zones Tirane-Durres perfshihen projekte per rigjenerimin e Lumit te Tiranes dhe atij te Ishmit. Gjithashtu i eshte dhene fokus edhe aksesimit te zonave te mbrojtura permes krijimit te rrjetit kombetar te levizjes me bicikleta. Persa i perket ekosistemeve specifike, cdo plan i mbulon te gjitha keto ekosisteme, sipas territorit ku shtrihet plani. Pastaj, jane strategjite sektoriale ato qe zbresin ne nivele me te detajuara. Kur mungon ekspertiza e qarte, kjo jo detyrimisht i atribuohet Planeve ne vetvete por edhe strategjive sektoriale. Pritshmerite mund te jene me te medha nga sektori i sistemit pyjor, i cili duhet te ishte me solid. Persa i perket tokes bujqesore plani deklaroi mbrojtjen e saj dhe te strukture se perdorimit te saj. Pozicioni i VSM merr parasysh vetem keto deklarime te planit, dhe jo pasoja qe mund te vijne si pasoje e moszbatimit te tij. Zbatimi i planit merret i mirqene. Ne konsultimet me ekspertet perkates eshte ngritur gjithnje ceshtja e zhvillimit te ekonomise bujqesore shqiptare.

6: Aleko Miho (Pedagog, Universiteti i Tiranës, Fakulteti i Shkencave të Natyrës) – Le të mos mbetemi vetëm tek bujqësia, pasi përdoruesit e mjedisit janë të shumtë, nuk është vetëm bujqësia.

7: Ali Coka (Bioplant Albania) – Ju pergezoj për punën e bërë. Sa e shih planin e investimeve të huaja në bujqësi? Sa e merr parasysh kërkesën e brendshme dhe të eksportit për produkte bujqësore shqiptare?

Përgjigje: Andrian Vaso – Të dyja çështjet lidhen me planet dhe kanë adresimin e duhur në to. Për hollësi të mëtejshme mund t'i referohesh dokumentacionit të planeve. Përsa i përket bujqësisë, plani i jep prioritet zhvillimit rajonal.

8: Anila Morina (përgjegjëse pranë MZHU) – komenti im ka të bëjë me përdorimin e qëndrueshëm të tokës, dhe në këtë kuadër mendoj që erozioni i vijës bregdetare duhet të jetë i pozicionuar në raport.

Përgjigje: Andrian Vaso – Kjo çështje ka gjetur një seksion të vecantë në analizimin e ndikimeve kumulative të aktiviteteve të planeve përkatëse, ku çështja e mbrojtjes së vijës bregdetare është trajtuar në vecanti dhe janë propozuar edhe masat përkatëse adaptuese dhe zbutëse.

9: Gazmend Xhelili (Pedagog, Universiteti "Marin Barleti") – Aktualisht ka filluar puna për hartimin e Planeve të Përgjithshme Vendore (PPV). Si të lidhet VSM-ja e Planit Kombëtar me VSM-të e PPV-ve?

Përgjigje: Andrian Vaso – Ligji kërkon të njëjtat rregulla zbatimi edhe për projektet e planeve lokale.

10: Shpresa Harasani (specialiste pranë Ministrisë së Mjedisit) – Në kuadrin e zhvillimit rural, si është parashikuar ndërtimi i shtëpive të banimit, a do të jenë ato të lidhura me peisazhin?

Përgjigje: Adelina Greca – Do të përmend vetëm dy aspekte të planeve që lidhen me çështjen në fjalë: planet kanë në fokus të tyre mbrojtjen e tokës bujqësore, dhe lidhur me zonat e banuara / vendbanimet synohet densifikimi / grupimi i tyre dhe jo shtrirja në zona që sot nuk janë të banuara.

Përgjigje: Andrian Vaso – Edhe Ministria e Bujqësisë përmend dhe përkrah densifikimin e zonave aktualisht të banuara, me qëllim ruajtjen e tokës bujqësore dhe mosdegradimin e saj. Në shërbim të kësaj është edhe koncepti i banimit në kulla të larta. Vetë zbatimi i ligjit për zonat urbane, për bujqësinë dhe për ndërtimet e zgjidh këtë problem.

11: Aleko Miho – Mendoj se zhvillimi i fshatrave të bregdetit, kryesisht për qëllime turizmi, duhet të mbështetet me kredi të buta.

Përgjigje: Andrian Vaso – kjo përben një vlerë të shtuar në përmbajtjen e planeve dhe sidomos në zbatimin e tyre

12: Niko Pano – Përmend strukturat e dunave ranore përgjatë bregdetit dhe rolin e tyre në dinamikën e vijës bregdetare.

13: Aleko Miho – Përmend efektet e pesticideve në ujërat sipërfaqësore dhe nëntokësore, si dhe peshkëzimin e rezervuareve. Gjithashtu u përmend aspekti ekonomik i pylltarisë dhe ca parashikon planin për këtë? Parashikohet mbjellja e fidanishteve për tu përdorur si lende e parë druri??

Përgjigje: Andrian Vaso – Edhe çështjet e ngritura mbi dunat ranore, pesticidet dhe peshkëzimi, janë që të gjitha vlerë e shtuar për planet. Gjithashtu duhet të zhvillohen edhe sistemet që lidhen me infrastrukturën përkatëse. Gjithashtu, përsa i përket çështjes së pyjeve, thekson faktin se për momentin jemi në një

moratorium te pyjeve. Me pas ja jep fjalen per plotesim pergjegjjes per hartimin e Planit te Pergjithshem te Territorit: Znj. Anisa Qorri.

Pergjigje: Anisa Qorri – Plani i Pergjithshem Kombetar i jep prioritet rritjes se siperfaqes natyrore nepermjet bio-korridoreve. Plani parashikon te vetmin shfrytezim te pyjeve per arsye te turizmit dhe jo per lende te pare. Shfrytezimi i pyjeve si lende e pare do te binte ndesh me strategji te sektoriale si dhe objektivat e veteplanit. Perdorimi i ujrave eshte ne perputhje te plote me strategji te perkatese.

14: Aleko Miho – Keshillon qe ceshtjet e Peshkezesimit dhe Pyjeve te mos trajtohen si probleme lokale por te jene objekt i politikave dhe strategji te qendrore.

Andrian Vaso – Pyet pjesemarrësit nese ka ndonje pyetje tjeter dhe pasi nuk merr nje kerkese te re e deklarone te mbyllur degjese duke falenderuar palet pjesemarrëse. Gjithashtu deklarone se, per nje periudhe dy javore, ne portalet perkatese te MZHU dhe AKPT mund te depozitohen komente apo sugjerime, te cilat do te trajtohen sic u sqarua ne fillim te takimit.

Aneksi 1 – Prezantimi i Konsulentit

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR

PLANI I PËRGJITHSHËM KOMBËTAR

PLANI I INTEGRUAR NDERSEKTORIAL I BREGDETIT

PLANI I INTEGRUAR NDERSEKTORIAL I ZONËS EKONOMIKE TIRANË-DURRËS

ic consulenten a member of ic group Bashkimi i Operatoreve Ekonomike iC consulenten shpk & Andrian VASO PF (AVCON)

CFARE ESHTË VSM

Vleresimi Strategjik Mjedisor (VSM) është “nje proces sistematik i cili parashikon dhe vlereson efektet e mundshme mjedisore gjate hartimit te nje plani apo programi, me qellim adresimin e ketyre efekteve ne menyre te pershtatshme qe ne fazat me te hershme te vendim-marrjes”.

KUADRI LIGJOR I VSM

- ❖ **Ligji nr. 91/2013 “Per Vleresimin Strategjik Mjedisor”**
- ❖ **Direktiva 2001/42/EC e Komisionit Evropian**
- ❖ **Protokolli i VSM-se i hartuar dhe miratuar ne Konventen e Espoo (UNECE)**

FAZAT KYC TE PROCESIT TE VSM

- ✓ **Shqyrtimi**
- ✓ **Studimi i shtrirjes / qellimit te VSM**
- ✓ **Analiza e gjendjes ekzistuese**
- ✓ **Analiza e ndikimeve dhe formulimi i masave zbutese**
- ✓ **Hartimi i raportit te VSM-se**
- ✓ **Adoptimi**
- ✓ **Monitorimi**

PERMBAJTJA E RAPORTIT

1. SEKSIONI 1: PERMBLEDHJE JO-TEKNIKE	1
2. SEKSIONI 2: HYRJE	5
3. SEKSIONI 3: PERSHKRIM I PËRGJITHSHËM I PLANIT	8
4. SEKSIONI 4: PERSHKRIMI I GJENDJES AKTUALE	14
5. SEKSIONI 5: TENDENCAT E MUNDSHME NE TE ARDHMEN, PA PLANIN (ALTERNATIVA "0")	56
6. SEKSIONI 6: BAZA PER PERGATITJEN E VLERESIMIT MJEDISOR	60
7. SEKSIONI 7: VLERESIMI I PERPUTHSHMERISE SE OBJEKTIVAVE	82
8. SEKSIONI 8: VLERESIMI I PROJEKTEVE SPECIFIKE	85
9. SEKSIONI 9: VLERESIMI I NDIKIMEVE MJEDISORE	90
10. SEKSIONI 10: MASAT ZBUTESE	135
11. SEKSIONI 11: MONITORIMI I NDIKIMEVE NE MJEDIS	149
12. SEKSIONI 12: PROCESI I KONSULTIMEVE	154
13. SHTOJCAT	155

VIZIONI

PEK

Shqipëria, një qender e integruar në sistemin ekonomik dhe infrastrukturor Evropian, një ekonomi e shumëllojshme dhe konkurruese në hapësirën Ballkanike, një shtet që synon barazimin në akses, në infrastrukturë, në ekonomi dhe dije. Mbrojtje të trashëgimisë natyrore, historike dhe kulturore me synimin për të shndërruar në një destinacion unik.

PINS BREGDETI

Bregdeti Shqiptar një aset i rëndësishëm kombëtar dhe pjesë e integruar e rrjetit Mesdhetar me një hapësirë të mirëmenaxhuar ku harmonizohen nevojat për zhvillim ekonomik dhe nevojat lokale me domosdoshmerinë e mbrojtjes së aseteve kulturore, natyrore dhe historike duke u bërë një destinacion autentik, i shumëllojshëm dhe i pastër.

PINS TR-DR

Zona Ekonomike Tirane-Durrës një nga rajonet me të rëndësishme me prosperitet të lartë punësimi në Ballkanin Perëndimor, me infrastrukturë dhe mobilitet multimodal të integruar, që konkuron në nivel ndërkombëtar përmes investimeve inovative me anë të nxitjes së aftësisë së lartë profesionale, rajon ku ofrohet çliri jetese për të gjithë, me promovim të shërbimeve lokale dhe atraksioneve kulturore dhe mjedisore, duke e kthyer zonën ekonomike në një ambient tërheqës vendas dhe ndërkombëtar.

OBJEKTIVI KRYESOR

PPK

Krijimi i platformes drejtuese dhe garancise ligjore te nevojshme per nje zhvillim te qendrueshem urban, ekonomik, social e mjedisor ne territor.

PINS BREGDETI

Zhvillimi strategjik i sektoreve te ndryshem, sipas fushave te kompetences, te percaktuara nga legjislacioni ne fuqi per planifikimin dhe zhvillimin e territorit.

PINS TR-DR

Plani do te orientoje perdorimin dhe shfrytëzimin e zones si dhe do te krijojë infrastrukturen e pershtatshme per nje zhvillim te qendrueshem

OBJEKTIVAT SPECIFIKE - PPK

- te siguroje zhvillimin e qendrueshem te territorit, nepermjet perdorimit racional te tokes dhe te burimeve natyrore,
- te vleresojë potencialin aktual e perspektiv per zhvillim te territorit ne nivel kombetar e vendor, ne baze te balancimit te burimeve natyrore, te nevojave ekonomike e njerezore dhe interesave publike e private,
- te nxise veprimet e duhura per mbrojtjen, restaurimin dhe rritjen e cilesise se trashegimise natyrore e kulturore dhe per ruajtjen e shumellojshmerise biologjike dhe te peizazhit,
- te mundesojë te drejten e perdorimit e te zhvillimit te prones, ne perputhje me interesat e shoqerise, instrumentet planifikuese dhe legjislacionin,
- te krijojë kushte te pershtatshme e te drejta dhe shanse te barabarta per banim, veprimtari ekonomike e sociale per te gjitha kategorite sociale, kohezion ekonomik e social dhe gezim te te drejtave te pronesise,
- te siguroje qe autoritetet kombetare e vendore te planifikimit, te hartojne e te perditesojne rregullisht instrumente te planifikimit, sipas kerkesave te tregut dhe nevojave sociale,
- te siguroje qe autoritetet e planifikimit te bashkerendojne veprimtarite e tyre per te nxitur planifikimin e harmonizuar e te integruar te territorit,
- te garantoje, sipas legjislacionit per ndertimin, zbatimin e rregullave te sigurise se ndertimeve dhe te punimeve te ndertimit per jeten dhe shendetin e njerezve.

OBJEKTIVAT SPECIFIKE - PINS BREGDETI

Spektori: URBANIZIMI

- Orientimi drejt nje zhvillimi te qendrueshem urban
- Zhvillimit sipas arkitekture tradicionale

Spektori: INFRASTRUKTURA

- Aktivizimi i zonave potenciale permes infrastrukture se transportit publik te diversifikuar per turizem
- Mbulimi i bregdetit me infrastrukture primare

Spektori: ENERGJIA

- Perdorimi i energjive te rinovueshme
- Eficence energjie ne ndertim

Spektori: EKONOMIA

- Rritje ekonomike per te qene zona me e zhvilluar ne vend dhe nje rajon turistik konkurues ne rajon
- Nxitje e avantazhit konkurrues

Spektori: TURIZMI

- Shnderrimi i bregdetit shqiptar ne nje destinacion unik
- Zgjatja e sezonit turistik

Spektori: BUIQESIA

- Kthimi i bujqesise ne nje sektor primar ne ekonomine e vendit
- Marketim te produktit lokal

Spektori: NATYRA

- Shtimi i zonave te mbrojtura mjedisore
- Mbrojtja nga erozioni, rreshqitja dhe permbytja

OBJEKTIVAT SPECIFIKE – PINS TR-DR

- te siguroje zhvillimin e qendrueshem te territorit, nepermjet perdorimit racional te tokes dhe te burimeve natyrore,
- te vleresojë potencialin aktual e perspektiv per zhvillim te territorit, ne baze te balancimit te burimeve natyrore, te nevojave ekonomike e njerezore dhe interesave publike e private,
- te nxise veprimet e duhura per mbrojtjen, restaurimin dhe rritjen e cilesise se trashegimise natyrore e kulturore dhe per ruajtjen e shumellojshmerise biologjike dhe te peizazhit,
- te mundesojë te drejten e perdorimit e te zhvillimit te prones, ne perputhje me interesat e shoqerise, instrumentet planifikuese dhe legjislacionin,
- te krijojë kushte te pershtatshme e te drejta dhe shanse te barabarta per banim, veprimtari ekonomike e sociale per te gjitha kategorite sociale, kohezion ekonomik e social dhe gezim te te drejtave te pronesise.

TENDENCAT E MUNDSHME NE TE ARDHMEN, PA PLANIN (ALTERNATIVA "0")

Neqoftese Plani nuk do te adoptohet, zhvillimet e ardhshme ne teresi dhe ato infrastrukturore ne vecanti, nuk do te planifikohen dhe rregullohen ne menyre gjithepershireshe si dhe mbi bazen e analizes se nevojave dhe mundesive.

Ne kete menyre, problematikate e evidentuara do te thellohen dhe perkeqesohen me tej.

OBJEKTIVAT MJEDISORE TE VSM

Sektoret me te rendesishem mjedisore dhe **objektivat mjedisore** jane percaktuar bazuar ne:

- detyrimet e specifikuar ne **konventat** e ratifikuar dhe ne **direktivat** respektive te BE-se, si dhe ne **dokumentat strategjike** te Shqiperise
- **situaten ekzistuese** te mjedisit
- **ndikimet potenciale mjedisore** qe mund te shkaktohen nga aktivitetet e parashikuara ne Plan

SITUATA EKZISTUESE

-Pershkrim i gjendjes aktuale per secilin nga sektoret e rendesishem mjedisore

- Evidentim i ceshtjeve / problematikave

-Analizimi i trendit ne ta kaluaren dhe pervijimi i trendit ne te ardhmen

NDIKIMET POTENCIALE MJEDISORE - VIJON

Sektor i mjedisit	Percaktimi i ndikimeve qe jane vleresuar ne raportin e VSM-se
Mbetjet	- ndikimet nga zona te ndotura te njohura si Hot-Spote (mbetje kimiike, materiale te rrezikshme) qe akoma nuk jane sistemuar - ndikimet nga vend depozitime te hapura (te ligjshme dhe te paligjshme) - kapacitet i pamjaftueshem i landfilleve ekzistues / mungesa e tyre - mbetjet inerte, mbetjet e rrezikshme, mbetjet spitalore dhe mbetjet e kafshëve nuk trajtohen sipas kërkesave ligjore - ndarja ne burim e mbetjeve / rickime (kuadri ligjor eshte plotesuar qe prej vitit 2011, por nuk zbatohet ne praktike).
Zhurma	- ndotja akustike qe shkaktohet gjate ndertimit dhe shfrytëzimit te infrastruktures perkatese dhe ndikimi tek shëndeti i njerëzve
Popullsia dhe asetet materiale	- ndikime mbi asetet materiale per shkak te nevojës per hapësire - aksesibiliteti dhe lidhjet mes zonave/rrajoneve te ndryshme - ndikimet qe lidhen me sigurine rrugore
Trashegimia kulturore	- ndikime ne elementet e trashegimise kulturore
Peisazhi	- ndryshimi i peisazhit dhe i vecorive pamore te hapësires

Sektorit i mjedisit	Percaktimi i ndikimeve qe jane vleresuar ne raportin e VSM-se
Toka	- fragmentimi i zonave me aktivitet te dendur bujqesor apo zona pyjore - perdorimi i burimeve te energjise se rinoveshme dhe karburanteve 'bio' - administrimi i mbetjeve te gjeneruar nga aktivitetet e nderhyrjeve infrastrukturore
Ajri	- emetimi i ndoteseve ne ajer, te cilet kane ndikime te denshme tek ekosistemet dhe biodiversiteti - emetimi i ndoteseve per te cilet jane percaktuar kufijte e siperm ne nivel kombetar - ndikimi ne shendet (sistemi respirator) ne rastet e nje prane te larte te ndoteseve ne ajer
Faktoret klimatike	- ndeshmeria e rrjeteve dhe strukturaev ndaj situatave ekstreme te motit - emetimet e gazrave 'serre' qe shkaktohen nga djegja e karburanteve
Uji	- siguria nga permbytjet - ndikimet e substancave te rrezikshme ne cilesine e ujerave siperafaqesore dhe nentokesor, ne rast te derdhjeve aksidentale te tyre - ndikimet tek ujesjellesat dhe cilesia e ujit te pijshem - ndikimet mbi ujerat qe perdoren per larje (plazh)
Mjedisit natyror (biodiversiteti, habitateve, zonat e mbrojtura)	- fragmentimi i habitateve - ndikim ne linjat e migrimit te kafsheve - ndikim ne integritetin dhe funksionalitetin e zonave te mbrojtura dhe te zonave te Natura 2000 - ndikime mbi tipologjine dhe cilesite e vecorive te cmuara natyrore

OBJEKTIVAT MJEDISORE TE VSM

Sektori Mjedisor	Objektiva Mjedisore
<i>Toka</i>	OM 1: Garantimi i menaxhimit dhe përdorimit të qendrueshëm të tokës dhe mbrojtja e saj. OM 2: Parandalimi i shfrytëzimit të burimeve natyrore, duke rritur nivelin e përdorimit të materialeve të ricikluarës nga mbetjet që gjenerohen gjatë ndërtimit / rehabilitimit të infrastruktures.
<i>Ajri</i>	OM 3: Garantimi i arritjes së objektivave afatgjata për sasitë e vjetore të shkarkimeve të ndotësve, për të arritur përputhshmërinë me kufijtë maksimale të lejuar nga BE për shkarkimet e ndotësve atmosferike.
<i>Faktoret klimatike</i>	OM 4: Adoptimi i infrastruktures në përgjigje të ndryshimeve klimatike dhe reduktimi i sasive vjetore të emetimeve të gazeve sere në nivelet e përcaktuara në SKZHI II.
<i>Uji</i>	OM 5: Kufizimi i efekteve negative mbi ujërat nëntokësore dhe sipërfaqesore, ujërat e njelmet, ujërat bregdetare dhe burimet e ujit të pijshëm.

Sektori Mjedisor	Objektiva Mjedisore
<i>Mjedi natyror</i>	OM 6: Garantimi i kohezionit te popullatave dhe mbrojtjes se biodiversitetit. OM 7: Ruajtja e zonave qe kane nje status te vecante mbrojtjeje, prej aktiviteve me ndikime te konsiderueshme.
<i>Mbetjet</i>	OM 8: Kompletimi teresor i infrastruktures se landfilleve e incineratoreve dhe njekohesisht reduktim i sasise se depozitimit te mbetjeve ne landfill nepermjet proceseve te reduktimit dhe rritjes se riciklimit e riperdorimit.
<i>Zhurma</i>	OM 9: Reduktimi i ndotjes se zhurmes/akustike dhe perafirmi me nivelet e rekomandura nga BE dhe OBSH.
<i>Popullsia dhe asetet materiale</i>	OM 10: Permiresimi i kohezionit social, sigurise se jeteses dhe levizshmerise se qendrueshme.
<i>Trashegimia kulturore</i>	OM 11: Ruajtja e shtrirjes, permbajtjes dhe vecoreve te zonave dhe strukturave te trashegimise kulturore.
<i>Peisazhi</i>	OM 12: Garantimi i ruajtjes se peisazheve te vecanta dhe zonave peisazhistike me vecori dalluese ne nivel kombetar dhe krijimi i nje imazhi peisazhi me cilesi te larte.

PERMBLEDHJE E PERPUTSHMERISE SE OBJEKTIVAVE TE PINS BREGDETI

Ne pergjithesi:

- ✓ politikat e planit kane perputshmeri te larte me objektivat mjedisore (6 politika)
- ✓ politikat e planit perputhen pjeserisht me objektivat mjedisore (27 politika)
- ✓ lidhja mes politikave dhe objektivate eshte e zbehte (9 politika)
- ✓ politikat e planit nuk kane lidhje me objektivat mjedisore (1 politike)

Ne kendveshtrimin e lidhjes mes politikave te Planit dhe objektivate mjedisore:

- ✓ Ne secilin prej sektoreve verehet nje diversifikim i nivelit te perputshmerise se politikave perkatese te sektorit, me objektivat mjedisore.
- ✓ Sektori me nivelin me te larte te perputshmerise eshte Sektori i Natyres dhe ai i Bujqesise, nderkohe qe sektoret me nivelin me te ulet jane Ekonomia dhe Energjia, te ndjekur nga Infrastruktura.
- ✓ Te gjitha politikat, ne te gjitha sektoret, nuk kane lidhje me te pakten dy objektiva mjedisore.
- ✓ Politika qe lidhet me aktivizimin e hekurudhes ne aksin veri- jug, ne mbeshtetje te transportit publik- turistik eshte vleresuar se nuk ka lidhje me asnje nga objektivat mjedisore.

PERMBLEDHJE E PERPUTSHMERISE SE OBJEKTIVAVE TE PINS BREGDETI

Sipas sektoreve perkates mjedisore:

- ✓ Objektiva mjedisore 1 qe lidhen me menaxhimin e tokes, dhe objektiva 10 qe lidhen me popullsine, jane ne perputshmeri te plote me pjesen me te madhe te politikave te planit.
- ✓ Duhet theksuar se te dyja keto objektiva jane ose ne perputshmeri te plote, ose nuk lidhen me politikat e planit.
- ✓ Objektivat mjedisore 6 dhe 7 qe i referohen mjedisit natyror jane objektivat qe nuk lidhet me pjesen me e madhe te politikave te Planit.
- ✓ Te gjitha objektivat e tjera mjedisore paraqesin nje diversitet te madh lidhur me nivelin e perputshmerise se tyre me politikat perkatese te Planit.

PERPUTSHMERIA E OBJEKTIVAVE TE PINS TR-DR

Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper
Objektivat dhe politikat e Planit	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Meqaniper

PPOJEKTET SPECIFIKE

Sistemi / Plani	Politika	Projekti Strategjik	Kodi*
Sistemi Urban – RITIE INTELEJENTE	Zhvillimi inteligjent dhe gjelbërshësi i vendit	– Krijimi i 6 rajoneve ekonomike paretore – Krijimi i 9 qendrave primare, te cilat do te integrojnë infrastrukturën e shërbimeve primare ne shëndetesi dhe arsim. Investime ne infrastrukture me qellim rritjen e aksesit te popullsisë se zonave perreth drejt qendres primare – Krijimi i 10 qendrave te specializuara, ose ndryshe Qytete te Talentuara, te cilat do te zhvillohen ne perputhje me potenciale e tyre per tu kthyer ne qytete terheqese per te jetuar e punuar	PUR1 PUR2 PUR3
Sistemi Ujor – UJI ESHTE JETA	Densifikimi i zhvillimit urban	– Krijimi i 42 qendrave lokale – Konsolidimi i rrjetit te infrastrukturës se shërbimit me furnizimin e ujit te pijshem, ujësjellës e kanalizime	PUH4 PUJ1
	Korridoret natyrore pergate luginave te lumenjve	– Prezantimi i Vijeve Blu, nje vije kufizuese rreth te gjitha burimeve ujore te vendit tone qe ndalon perdorimet e papeshtatshme te tyre	PUJ2
Sistemi Bujqesor – EFICIENCA PER NJE SEKTOR BUIQESOR	Vendosja e nje rrjeti te sukseshem te zinchirit ekonomik bujqesor	– Infrastrukture e zinchirit Prodhim – Grumbullim – Përpunim – Eksportim – Investime ne teknologjine e prodhimit per modernizimin e tij	PB1 PB2
	Integrin dhe bashkepunim me sektoret e tjere te ekonomise	– Investime ne infrastrukture e mirembajtjes, kanale ujitese, vaditese, hidrovoce – Infrastrukture e transportit	PB3 PB4

PERPUTHSHMERIA E PROJEKTEVE SPECIFIKE TE PLANEVE NDAJ OBJEKTIVAVE MJEDISORE

Shpjegimi	Shkalla e vleresimit
Projekti perputhet plotesisht me objektivat mjedisore	> 75 %
Projekti perputhet pjeserisht me objektivat mjedisore	51 – 75 %
Lidhja mes projektit dhe objektiveve mjedisore eshte e vagullt; perputhshmeria e projektit me objektivat mjedisore eshte e kushtezuar	26 – 50 %
Projekti nuk perputhet me objektivat mjedisore	0 – 25 %

PERPUTHSHMERIA E PROJEKTEVE SPECIFIKE TE PPK

Projekti Specifik	Kodi	Shkalla e Vleresimit*
SISTEMI URBAN		
Krijimi i 6 rajoneve ekonomike paretore	PUH1	25.00 25.00 50.00
Krijimi i 9 qendrave primare	PUH2	25.00 25.00 33.33
Krijimi i 10 qendrave te specializuara, ose ndryshe Qytete te Talentuara	PUH3	58.33 25.00 16.67
Krijimi i 42 qendrave lokale	PUH4	66.67 16.67 16.67
SISTEMI UJOR		
Konsolidimi i rrjetit te infrastrukturës se shërbimit me furnizimin e ujit te pijshem, ujësjellës e kanalizime	PUJ1	33.33 33.34 33.33
Prezantimi i Vijeve Blu, nje vije kufizuese rreth te gjitha burimeve ujore te vendit	PUJ2	100.00 00.00 00.00
SISTEMI BUIQESOR		
Infrastrukture e zinchirit Prodhim – Grumbullim – Përpunim – Eksportim	PB1	58.33 25.00 16.67
Investime ne teknologjine e prodhimit per modernizimin e tij	PB2	100.00 00.00 00.00
Investime ne infrastrukturen e mirembajtjes, kanale ujitese, vaditese, hidrovoce	PB3	50.00 16.67 33.33
Infrastrukture e transportit	PB4	75.00 16.67 08.33
SISTEMI NATYROR		
Rrjeti kombetar i bicikletave	PN1	100.00 00.00 00.00
Shpallja e Parkut te Lumit Buna	PN2	100.00 00.00 00.00
Shpallja e Parkut te Alpeve	PN3	100.00 00.00 00.00
Shpallja e Parkut te Lumit Vjosa	PN4	100.00 00.00 00.00
SISTEMI I INFRASTRUKTURES		
Ndertimi i 2 aeroporteve te reja (ne veri – Kukes dhe jug)	PI1	41.67 08.33 50.00
Ndertimi i 3 stacioneve intermodale kombetare	PI2	50.00 00.00 50.00
Ndertimi i 10 stacioneve intermodale nderkombetare	PI3	50.00 00.00 50.00
Ndertimi i 5 korridoreve strategjike (i Gjelber Veri-Jug; Blu Veri-Jug; Rruga e Arbrit; Korridori 10, Segmenti Durrës – Kukes – Morine, dhe Boshiti qendror jugor)	PI4	00.00 08.33 91.67
Ndertimi i 4500 km rrjet hekurudhor	PI5	08.33 00.00 91.67
Zhvillimi i 4 porteve kryesore te Shqipërisë me kapacitete te 2-fishuara si pikënie te autostradave detare	PI6	33.33 00.00 66.67
Kater Korridore Energetike (TAP, IAP, degëzimi i IAP per ne Kosove, WSR)	PI7	00.00 08.33 91.67

Legjenda: PL% – Perqindja e Perputhshmerise se Larte, PP% – Perqindja e Perputhshmerise se Pjesshme, PK% – Perqindja e Perputhshmerise se Kushtezuar

Perputhshmeri e larte Perputhshmeri e pjesshme Perputhshmeri e kushtezuar Aperputhshmeri

PERMBLEDHJE E PERPUTHSHMERISE SE PROJEKTEVE SPECIFIKE TE PPK

- ✓ Projektet specifike qe lidhen me Sistemin Urban jane te pranueshme nga pikepamja mjedisore, duke marre parasysh zbatimin e masave zbutese kryesisht per projektin PUH1;
- ✓ Persa i perket Sistemit Ujor, projekti specifik PUJ1 prite qe te kete ndikime te konsiderueshme dhe perputhet pjeserisht dhe ne menyre te kushtezuar me objektivat mjedisore. Lidhur me projektin PUJ2, ky projekt eshte totalisht dhe ne te gjitha aspektet plotesisht ne perputhje me objektivat mjedisore;
- ✓ Pergjithesisht, projektet specifike te Sistemit Bujqesor jane ne perputhshmeri te larte me objektivat mjedisore. Projekti PB1 dhe PB3 kane nje perqindje perputhshmerie te pjesshme apo te kushtezuar, per shkak te ndikimeve qe priten te shkaktojne, dhe qe kerkojne zbatimin e masave perkatese zbutese.
- ✓ Te gjitha projektet e Sistemit Natyror jane plotesisht ne perputhje me objektivat mjedisore;
- ✓ Pothuajse te gjitha projektet e Sistemit te Infrastrukturës, sidomos PI4, PI5 dhe PI7, kane nje perputhshmeri te kufizuar me objektivat mjedisore. Kjo per shkak te ndikimeve te konsiderueshme qe keta projekte kane ne mjedis. Masat zbutese duhet aplikuar per te gjitha projektet e ketij sistemi.

Ne pergjithesi, konkludohet se duke realizuar nderhyrjet e duhura hapesine dhe duke zbatuar te gjitha masat e nevojshme zbutese, te gjitha grup-projektet jane te pranueshme nga kendveshtrimi mjedisor.

PERPUTHSHMERIA E PROJEKTEVE SPECIFIKE TE PINS BREGDETI

Projekti Specifik	Kodi	Shkalla e Vleresimit
INFRASTRUKTURA		
Ndertimi i terminalit te trageteve ne portin e Sarandes	PI1	41.67 16.66 41.67
Ndertimi i portit te jahteve (marina) ne Porto Palermo	PI2	33.33 00.00 66.67
Ndertimi i terminalit te autobuzeve per segmentin verior ne Velipoje	PI3	33.33 16.67 50.00
Projekt pilot per integrimin e zonave rurale dhe atyre te thella	PI4	33.33 08.33 58.34
Hekurudha Tirane – Durrës – Aeroporti i Rinast	PI5	41.67 25.00 33.33
EKONOMIA		
Krijimi i klasterave turistike (Porto Palermo, Himare)	PE1	100.00 00.00 00.00
Krijimi i nje qendre shendetesore / SPA ne Lagunen e Nartes	PE2	41.67 00.00 58.33
MJEDISI		
Krijimi i korridorit te gjelber per Lumin e Ishmit	PM1	100.00 00.00 00.00
Park rajonal prane Shkodres	PM2	100.00 00.00 00.00

Legjenda: PL% – Perqindja e Perputhshmerise se Larte,

PP% – Perqindja e Perputhshmerise se Pjesshme,

PK% – Perqindja e Perputhshmerise se Kushtezuar

Perputhshmeri e larte Perputhshmeri e pjesshme Perputhshmeri e kushtezuar Aperputhshmeri

PERMBLEDHJE E PERPUTHSHMERISE SE PROJEKTEVE SPECIFIKE TE PINS BREGDETI

- ✓ Te gjitha projektet specifike qe lidhen me sektorin e Infrastrukturës kane nje perqindje te konsiderueshme perputhshmerie te pjesshme apo te kushtezuar, per shkak te ndikimeve qe priten te shkaktojne, dhe qe kerkojne zbatimin e masave perkatese zbutese.
- ✓ Persa i perket dy projekteve te sektorit te Ekonomise, njeri prej tyre, PE1 eshte plotesisht ne perputhje me objektivat mjedisore, ndersa projekti i dyte, PE2 ka nje perqindje te konsiderueshme perputhshmerie te pjesshme dhe te kushtezuar, per shkak te ndikimeve qe pritet te shkaktoje, dhe qe kerkojne zbatimin e masave perkatese zbutese.
- ✓ Te dy Projektet qe lidhen me sektorin e Mjedisit jane ne perputhshmeri te plote me objektivat mjedisore.

Ne pergjithesi, konkludohet se duke realizuar nderhyrjet e duhura hapesine dhe duke zbatuar te gjitha masat e nevojshme zbutese, te gjitha grup-projektet jane te pranueshme nga kendveshtrimi mjedisor.

PERPUTHSHMERIA E PROJEKTEVE SPECIFIKE TE
PINS TR-DR

Projekti Specifik	Rendi	Shkalla e Vleresimit
	PK%	PP%
CILESIA URBANE		
Rigjenerimi i Qendres se qytetvare Vore, Shijak, Sukth dhe Kamez	PCU1	83.33 08.33 08.33
Rigjenerimi i Qendres se Ndroqit, Mamurras dhe Frazat	PCU2	83.33 08.33 08.33
Rigjenerimi i 10 qendresve te Jonore urbane (qendra fshate)	PCU3	83.33 08.33 08.33
Projekti Pilot per komplekse banorik mbi	PCU4	83.33 16.67 16.67
Projekti Pilot per Rregullim Urban per qytetin "Bujesore"	PCU5	83.33 00.00 16.66
Perrmesimi i hapësirave sportive vendore	PCU6	83.33 25.00 08.33
Mbushja e hapësirave per aje dhe permabiliteti urban ne lagje dhe njesi urbane	PCU7	83.33 08.33 00.00
Projekti Pilot per integrimin dhe urbanizimin e zonave informale, Ngrerja hapësirash me aje te planifikimit ne komunitet.	PCU8	83.33 08.33 25.00
Ngrerja e biznesve lokale dhe perrmesimi i hapësirave sociale. (Keneza / Laka / Kamez)		
CILESIA E JETES		
Projekti "Lidhja kombetare" Rajoni ne Vore	PC1	83.33 25.00 33.33
Projekti Pilot per transformimin e nje shkolle ne qender komunitare per cdo bashki rajonale	PC2	83.33 16.67 16.67
Projekti Pilot per trajtimin e shkolleve dhe hapësirave per komunitet e moshkollitara	PC3	83.33 16.67 16.67
Projekti Pilot per perrmesimin e efijencies energjetike ne godina te para viteve 90'	PC4	83.33 08.33 16.67
PERVIZITIMI		
Cluster per fashion dhe mode	PE1	83.33 25.00 33.33
Cluster "Pajtimin i drurit" (Mak - Kamez / UBT)	PE2	83.33 25.00 33.33
Cluster "Pajtimin i drurit" ne Kuvendin	PE3	83.33 00.00 25.00
Zhvillimi i nje inkubatorit per inovacionin. Ofrimi i infrastruktures baze per krijimin e nje platforme ne te cilen, talentet ne moshat 10-35 vjez mund te marrin me qira hapësira dhe zhvillojne idete e tyre ne inovacion	PE4	83.33 00.00 33.33
Rigjenerimi i zones industriale te Kombinit	PE5	83.33 08.33 41.67
Rigjenerimi i zones industriale te shkolles se autoriteteve	PE6	83.33 08.33 41.67
Projekti "Hidrimi i ri kombetare" dhe hapësira aktiviteti sportive / artistike masive	PE7	83.33 00.00 75.00
Investime ne infrastrukturen e kanalizave te kanalizave kulturore / rezervuar / hidrore etj.	PE8	83.33 08.33 33.33
Krijimi i nje "cluster" hapësirash qe do te shërbeje si platforme per rritjen e fermerave, ndjekjen e procesit nga prodhimi deri ne rikthimin e mjetit, kontrollin shqiptar / berandimin dhe rritjen e aksesit ne tregje lokale e rajonale	PE9	83.33 00.00 00.00
Projekti per zhvillimin e dy tregjeve rajonale, perrmesimin te tregjeve vendore dhe dy palave te gjuetimit	PE10	83.33 08.33 75.00
TURIZMI		
Projekti Pilot "Hidrimi Kulturor Rajonal": Peshkopia, Petrele, Arbana, Pate, Pate, F. Rodonit - Parganica e infrastruktures baze per funksionimin e tregut	PTu1	83.33 00.00 16.67
Projekti Pilot Sportit e Aventura - Krijimi i infrastruktures baze per zhvillimin e sportit te "mountain bike", shtrigje bicikletash perqendruar ne zonat e shkolleve	PTu2	83.33 00.00 16.67
Projekti Pilot "Hidrimi i ri kombetare" dhe hapësira aktiviteti sportive / artistike masive	PTu3	25.00 08.33 66.67
Zhvillimi i nje pasqir historik ne Durres ku mund te tregtohen punime artizanale / souveniri	PTu4	25.00 25.00 50.00
Poi Kulturor - Krijimi i nje zone te re e cila do te shërbeje si pol kulturor rajonal. Vendosja e struktureve te rendites kombetare si opera / teatro / biblioteka / salla koncertesh		
TRANSPORTI		
Rigjenerimi i Infrastrukturës Tirane-Vore-Durres me degjimin Rinas	PT1	83.33 25.00 33.33
Terminali i Multimodal Rajonal (Kombetar Durres)	PT2	83.33 08.33 50.00
Terminali i Multimodal Rajonal (Kombetar Tirane)	PT3	83.33 16.66 41.67

PERPUTHSHMERIA E PROJEKTEVE SPECIFIKE TE
PINS TR-DR

Terminali Vore	PT4	33.33	25.00	41.67
Unaza lindore e tiranes- lidhja rr. Arbrit- fushe kruje	PT5	08.33	33.33	58.34
Zgjerimi i Autostrades Vore-Durre dhe rruges nacionale Vore-Fushe Kruje	PT6	08.33	25.00	66.67
Aksi rajonal Vore - Ndroq	PT7	08.33	25.00	66.67
Aksi Ndroq - Kavaje	PT8	08.33	25.00	66.67
Bajaziti Tirane-Vloqar - Arbana - Petrele	PT9	08.33	33.33	58.34
Aksi Shkoz - Porto Romano	PT10	00.00	25.00	75.00
Lidhja me transport publik Tirane-Durres	PT11	75.00	16.67	08.33
Qendra logjistike qe kane dhe nje zyre per monitorimin e transportit (SMART) ne Fushe Kruje, Shkoz, Kavaje, Rruga e Arbrit	PT12	100.00	00.00	00.00
Sistemi mugur per lëvizjen me bicikleta dhe kembesore qytetas dhe pika shpërndarje per bicikletat	PT13	100.00	00.00	00.00
MJEDISI				
Rigjenerimi i Lumi Eran	PM1	100.00	00.00	00.00
Rigjenerimi i lumenjve te Tirane, Terkoz dhe Lanes (shem)	PM2	100.00	00.00	00.00
Pjellimi i kodrave me mrezik mreshnje	PM3	83.33	00.00	08.33
Canalime ne zonat bregdetare (Papat-Golem) dhe plotesime ne sistemin Apollonia-Illira	PM4	83.33	16.67	16.67
Masa per mbrojtjen nga rreziku i perrmytjeve te lumenjve	PM5	33.33	25.00	41.67
Masa per hapësira per menaxhimin e perrmytjeve dhe flukseve te medha te ujit (natyrale) infrastruktura e gjelber	PM6	33.33	25.00	41.67
Masa per mbrojtjen nga avancimi i detit	PM7	33.33	25.00	41.67
Projekti per rikthimin	PM8	100.00	00.00	00.00
Qendrat e transferimit per ne incinerator / landfill	PM9	83.33	08.33	08.33

Legjenda: PK% - Perqindja e Perputhshmerise se Larte, PP% - Perqindja e Perputhshmerise se Pjesshme, PK% - Perqindja e Perputhshmerise se Kushtezuar

PERMBLEDHJE E PERPUTHSHMERISE SE
PROJEKTEVE SPECIFIKE TE PINS TR-DR

- ✓ Te gjitha projektet specifike qe lidhen me Objektiven Strategjike 1 "Perrmesimi i Cilesise Urbane" jane te pranueshme nga pikepamja mjedisore, bile konsiderohen se do te kene ndikime pozitive ne kete drejtim. Duhet marre parasysh zbatimi i masave zbutese kryesisht per projektet PCU4 dhe PCU5.
- ✓ Persa i perket Objektives Strategjike 2 "Perrmesimi i Cilesise se Jeteses", pergjithesisht projektet jane te pranueshme nga pikepamja mjedisore; sidoqofte niveli i niveli i perputhshmerise se kushtezuar ketu eshte i larte, keshtu qe kerkohet zbatimi i masave zbutese per te kater projektet e parashikuara per arritjen kesaj objektive.
- ✓ Lidhur me projektet e parashikuara per arritjen e Objektives Strategjike 3 "Zhvillimi i Qendrueshem Ekonomik" shkalla e perputhshmerise eshte e larte. Ka projekte (PE9) qe jane totalisht ne perputhje me objektivat mjedisore, si dhe projekte te tjera (PE7 dhe PE10) per te cilet shkalla e perputhshmerise se kushtezuar eshte konsiderueshem e larte.
- ✓ Dy nga projektet e parashikuara per Objektiven Strategjike 4 "Zhvillimi i Turizmit", konkretisht PTu1 dhe PTu2 jane ne perputhshmeri te larte me objektivat mjedisore, nderkohe qe dy projektet e tjera, PTu3 dhe PTu4 kane nje perqindje te konsiderueshme perputhshmerie te pjesshme apo te kushtezuar, per shkak te ndikimeve qe priten te shkaktojne, dhe qe kerkojne zbatimin e masave perkatese zbutese.

PERMBLEDHJE E PERPUTHSHMERISE SE
PROJEKTEVE SPECIFIKE TE PINS TR-DR

- ✓ Persa i perket projekteve per Objektiven Strategjike 5 "Perrmesimi i Infrastruktures se Transportit dhe Mobilitetit ne Rajon" duhet vene ne dukje se dy projekte, PT12 dhe PT13 jane plotesisht ne perputhje me objektivat mjedisore. Te gjitha projektet e tjera kane nje perqindje te konsiderueshme perputhshmerie te pjesshme apo te kushtezuar, per shkak te ndikimeve qe priten te shkaktojne, dhe qe kerkojne zbatimin e masave perkatese zbutese.
- ✓ Projektet qe parashikohen per arritjen e Objektives Strategjike 6 "Mbrotja dhe Perrmesimi i Cilesise se Mjedisit Natyror" pergjithesisht kane nje nivel te larte perputhshmerie me objektivat mjedisore. Projektet PM1, PM2 dhe PM8 plotesisht ne perputhje, nderkohe qe per projektet PM3 dhe PM9 perqindja e perputhshmerise eshte konsiderueshem e larte.

Ne pergjithesi, konkludohet se duke realizuar nderhyrjet e duhura hapësirave dhe duke zbatuar te gjitha masat e nevojshme zbutese, te gjitha grup-projektet jane te pranueshme nga kendveshtrimi mjedisor.

VLERESIMI I NDIKIMEVE MJEDISORE

Mjedisit Natyror - OM 7: Ruajtja e zonave qe kane nje status te vecante mbrojtjeje, prej aktiviteteve me ndikime te konsiderueshme.

Indikator / Kriteri i vleresimit	Shkalla e vleresimit
- mundesia e nderhyrjes ne zonat e Natura 2000 dhe/ose zonat e mbrojtura	A – s'ka ndikim/ndikim pozitiv: Nuk do te kete ndikim ne zonat natyrore me status mbrojtjeje, apo ndikimi do te jete pozitiv.
(zbatimi i aktiviteteve qe lidhen me nderhyrjet infrastrukturore ne zonat e mbrojtura do te sjelle ndikime negative ne funksionimin dhe kohezionin e ketre zonave, si dhe tek specie dhe llojet e vecanta te habitateve)	B – ndikim i parendesishem: Nese zbatohen dispozitat perkatese ligjore, ndikimi ne zonat natyrore me status mbrojtjeje do te jete i parendesishem, megjithe faktin se ka mundesi te nderhyrjes se aktivitetve ne zonat natyrore me status mbrojtjeje dhe ne zonat me vlera te vecanta natyrore.
- mundesia e nderhyrjes ne zonat me vlera te vecanta natyrore	C – ndikimi behet i parendesishem per shkak te zbatimit te masave zbutese: Megjithe zbatimin e dispozitave ligjore, zonat natyrore me status mbrojtjeje nuk mund te mbrohen. Duhet parashikuar dhe zbatuar masa zbutese per te reduktuar ndikimin e rendesishem.
(zbatimi i aktiviteteve qe lidhen me nderhyrjet infrastrukturore ne zonat me vlera te vecanta natyrore do te sjelle ndikime negative ne llojin dhe cilesine e ketre vlerave te vecanta natyrore)	D – ndikim i rendesishem: Megjithe zbatimin e dispozitave ligjore, zonat natyrore me status mbrojtjeje nuk mund te mbrohen. Nuk eshte e mundur te merren masa zbutese per te reduktuar ndikimin.
	E – ndikim shkaterrues: Megjithe zbatimin e dispozitave ligjore, ndikimi mbi zonat natyrore me status mbrojtjeje eshte shkaterrues. Nuk eshte e mundur te merren masa zbutese per te reduktuar ndikimin.
	X – vleresimi i ndikimit nuk eshte i mundur: Ndikimi nuk mund te vleresohet per shkak te mungeses se te dhenave.

VLERESIMI I NDIKIMEVE MJEDISORE SIPAS CDO OM

Mjedisit Natyror – OM7

- Humbje permanente te habitateve;
- Ndikim negativ permanent ne shperndarjen natyrale te habitateve dhe te llojeve te bimeve dhe kafsheve, ne cilesine e tyre dhe ne integrimin e habitateve te popullatave;
- Degradimi ne menyre permanente i nivelit te konservimit te mjedisit natyror;
- Humbje permanente e siperfaqeve te kualifikuara, tipeve kyc te habitateve, habitatet e llojeve, impakte mbi integritetin, funksionalitetin dhe kohezionin e zonave;
- Ndikime permanente dhe direkte mbi cilesine e vecorive te vlerave dhe te tipeve te tyre per shkak te te cilave eshte bere deklarimi i vecoris se zones.

Gjate perudhes se ndertimeve te reja ose rindertimeve te sistemeve te infrastruktures, impaktet jane kryesisht afat-shkurter dhe te kthyeshem (psh ndotjet nga zhurma ne kantierin e ndertimit, turbullimi i vijave ujore).

Pas ndertimit, impaktet jane kryesisht permanente dhe te pakthyeshme per shkak te ndryshimeve ne perdorimin e tokes (psh, rritje e ndotjes nga zhurmat prej transportit, pengesat ne mjedis, shkaterrimi i habitateve te nje lloji te kualifikuar, etj.)

VLERESIMI I NDIKIMEVE MJEDISORE TE PPK - PERMBLEDHJE

Objektivat Mjedisore	Projekti specifik																
	PM1	PM2	PM3	PM4	PM5	PM6	PM7	PM8	PM9	PM10	PM11	PM12	PM13	PM14	PM15	PM16	PM17
E01 - Toka (Menaxhimi i qendrueshem i tokes) - Vleresimi i pergjithshem	A	A	A	A	B	A	B	A	A	A	A	A	A	A	A	B	C
E02 - Toka (Shfrytëzimi i burimeve natyrore) - Vleresimi i pergjithshem	C	C	B	B	B	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	C
E03 - Ajri - Vleresimi i pergjithshem	C	B	B	A	A	A	B	A	B	A	A	A	A	A	C	C	C
E04 - Faktoret Klimaterike - Vleresimi i pergjithshem	B	B	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A
E05 - Ujë - Vleresimi i pergjithshem	C	C	C	C	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	C	C
E06 - Natyra (Ruajtja e Biodiversitetit) - Vleresimi i pergjithshem	B	A	A	A	B	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	C
E07 - Natyra (Ruajtja e zonave me status mbrojtje te natyres) - Vleresimi i pergjithshem	B	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A
E08 - Mbrojtja - Vleresimi i pergjithshem	C	C	C	C	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	C	C
E09 - Zhurmë - Vleresimi i pergjithshem	C	C	B	B	B	A	B	A	B	A	A	A	A	A	C	C	C
E10 - Popullsia dhe Asetet Materiale - Vleresimi i pergjithshem	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	B	A
E11 - Trashëgimia Kulturore - Vleresimi i pergjithshem	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A
E12 - Paesazhi - Vleresimi i pergjithshem	C	A	A	A	C	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A

Legjenda:

- A - jo impakt / impakt pozitiv
- B - impakt i parëndësishëm
- C - impakti është i parëndësishëm pasi zbatohen masat zbutëse

VLERESIMI I NDIKIMEVE MJEDISORE TE PINS BREGDETI - PERMBLEDHJE

Objektivat Mjedisore	Projekti Specifik																
	PI1	PI2	PI3	PI4	PI5	PI6	PI7	PI8	PI9	PI10	PI11	PI12	PI13	PI14	PI15	PI16	PI17
E01 - Toka (Menaxhimi i qendrueshem i tokes) - Vleresimi i pergjithshem	C	C	C	C	C	A	C	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
E02 - Toka (Shfrytëzimi i burimeve natyrore) - Vleresimi i pergjithshem	C	C	C	C	C	A	C	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
E03 - Ajri - Vleresimi i pergjithshem	B	A	C	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
E04 - Faktoret Klimaterike - Vleresimi i pergjithshem	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
E05 - Ujë - Vleresimi i pergjithshem	C	C	C	C	C	B	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
E06 - Natyra (Ruajtja e Biodiversitetit) - Vleresimi i pergjithshem	C	C	B	C	B	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
E07 - Natyra (Ruajtja e zonave me status mbrojtje te natyres) - Vleresimi i pergjithshem	A	C	A	C	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
E08 - Mbrojtja - Vleresimi i pergjithshem	C	C	C	C	C	A	C	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
E09 - Zhurmë - Vleresimi i pergjithshem	B	A	C	B	B	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
E10 - Popullsia dhe Asetet Materiale - Vleresimi i pergjithshem	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
E11 - Trashëgimia Kulturore - Vleresimi i pergjithshem	A	C	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
E12 - Paesazhi - Vleresimi i pergjithshem	A	C	B	C	C	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A

Legjenda:

- A - jo impakt / impakt pozitiv
- B - impakt i parëndësishëm
- C - impakti është i parëndësishëm pasi zbatohen masat zbutëse

VLERESIMI I NDIKIMEVE MJEDISORE TE PINS TR-DR - PERMBLEDHJE

Objektivat Mjedisore	Projekti Specifik																
	PI1	PI2	PI3	PI4	PI5	PI6	PI7	PI8	PI9	PI10	PI11	PI12	PI13	PI14	PI15	PI16	PI17
E01 - Toka (Menaxhimi i qendrueshem i tokes) - Vleresimi i pergjithshem	B	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C
E02 - Toka (Shfrytëzimi i burimeve natyrore) - Vleresimi i pergjithshem	A	A	A	B	A	A	C	B	B	B	C	C	C	C	C	A	C
E03 - Ajri - Vleresimi i pergjithshem	A	A	A	A	A	A	A	A	A	B	A	A	A	A	A	A	B
E04 - Faktoret Klimaterike - Vleresimi i pergjithshem	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
E05 - Ujë - Vleresimi i pergjithshem	A	A	A	C	B	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C
E06 - Natyra (Ruajtja e Biodiversitetit) - Vleresimi i pergjithshem	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C
E07 - Natyra (Ruajtja e zonave me status mbrojtje te natyres) - Vleresimi i pergjithshem	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
E08 - Mbrojtja - Vleresimi i pergjithshem	C	C	C	C	C	B	C	C	C	C	C	C	C	C	C	A	C
E09 - Zhurmë - Vleresimi i pergjithshem	A	A	A	A	B	A	B	B	B	A	B	A	A	A	A	C	B
E10 - Popullsia dhe Asetet Materiale - Vleresimi i pergjithshem	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
E11 - Trashëgimia Kulturore - Vleresimi i pergjithshem	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	B
E12 - Paesazhi - Vleresimi i pergjithshem	A	A	A	A	A	A	A	A	A	B	A	A	A	A	A	C	C

Legjenda:

- A - jo impakt / impakt pozitiv
- B - impakt i parëndësishëm
- C - impakti është i parëndësishëm pasi zbatohen masat zbutëse

VLERESIMI I NDIKIMEVE MJEDISORE TE PINS TR-DR - PERMBLEDHJE

Objektivat Mjedisore	Projekti Specifik																
	PI1	PI2	PI3	PI4	PI5	PI6	PI7	PI8	PI9	PI10	PI11	PI12	PI13	PI14	PI15	PI16	PI17
E01 - Toka (Menaxhimi i qendrueshem i tokes) - Vleresimi i pergjithshem	B	A	C	C	C	C	C	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
E02 - Toka (Shfrytëzimi i burimeve natyrore) - Vleresimi i pergjithshem	C	C	C	C	C	C	C	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
E03 - Ajri - Vleresimi i pergjithshem	B	B	B	B	C	C	B	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
E04 - Faktoret Klimaterike - Vleresimi i pergjithshem	A	A	A	A	B	B	B	B	A	A	A	A	A	A	A	A	A
E05 - Ujë - Vleresimi i pergjithshem	B	A	C	C	C	C	C	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
E06 - Natyra (Ruajtja e Biodiversitetit) - Vleresimi i pergjithshem	A	A	A	B	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
E07 - Natyra (Ruajtja e zonave me status mbrojtje te natyres) - Vleresimi i pergjithshem	A	A	A	B	B	B	B	B	A	A	A	A	A	A	A	A	A
E08 - Mbrojtja - Vleresimi i pergjithshem	C	C	C	C	C	C	C	C	A	A	A	A	A	A	A	A	A
E09 - Zhurmë - Vleresimi i pergjithshem	C	C	C	C	C	C	C	C	B	A	A	A	A	A	A	A	A
E10 - Popullsia dhe Asetet Materiale - Vleresimi i pergjithshem	A	A	A	A	B	B	B	B	B	A	A	A	A	A	A	A	A
E11 - Trashëgimia Kulturore - Vleresimi i pergjithshem	A	C	B	B	A	A	A	A	C	A	A	A	A	A	A	A	A
E12 - Paesazhi - Vleresimi i pergjithshem	A	A	A	A	C	C	C	C	C	A	A	A	A	A	A	A	A

Legjenda:

- A - jo impakt / impakt pozitiv
- B - impakt i parëndësishëm
- C - impakti është i parëndësishëm pasi zbatohen masat zbutëse

IMPAKTET KUMULATIVE

Impaktet mjedisore kumulative percaktohen si një kombinim i impakteve që shkaktohen nga zbatimi i projekteve të Planit.

- Kur vlerësohen impaktet mbi token, ajrin dhe faktoret klimatike, impaktet kumulative të zbatimit të veprimeve të Planit shprehen si shuma e impakteve të të gjitha masave
- Nga aspekti i impakteve mbi ajrin dhe faktoret klimatike, impaktet kumulative si shume e impakteve të të gjithë veprimeve të Planit janë të rëndësishme për realizimin e objektivave mjedisore të përcaktuar për sektorin e Shqipërisë për 2030
- Kur vlerësohen impaktet mbi popullatën dhe asetet materiale, impaktet kumulative të zbatimit të veprimeve në Plan shprehen si një kombinim i impakteve të ndryshme që ndikojnë në hapësirën e tyre të jetesës dhe në jetën e tyre.

VLERESIMI I IMPAKTEVE KUMULATIVE TE PROJEKTEVE STRATEGJIKE

- Projektet strategjike janë grupuar sipas natyrës së ngjashme të tyre dhe janë analizuar nën këndvështrimin e elementeve me të rëndësishëm dhe me të ndjeshëm mjedisore.
- Vlerësimi i impakteve është bërë duke i analizuar ato (impaktet) sipas një liste kriteresh, dhe për secilin kriter është paraqitur dhe analizuar edhe statusi i secilit impakt në përputhje me kriterin përkatës.
- Për ta bërë paraqitjen e kesaj analize me të lehtë për t'u kuptuar dhe me dinamike në këndvështrimin e gjuhës shqiptare, për secilin kriter dhe status brenda kriterit është përdorur një simbolikë specifike.

Kriteri i Vlerësimit	Simboli	Shpjegimi
Probabiliteti	I	Shume i larte
	0	i larte
Shkalla	--	5/ka probabilitet
	-	Impakt negativ i larte
Frekuenca / Kohëzgjatja	0	Impakt negativ i ulet
	+	5/ka probabilitet
Reversibiliteti	++	Impakt pozitiv i larte
	IR	Impakti i shpeshte deri i perhershem
Dimensio Nderkufitar	R	apo afatgjate deri i perhershem
	0	Impakt rastesor / afatshkurter
Pasiguria	?	5/ka ndikim
	0	Ndikimi i mundshem varet vetem nga mareshjet e zbatimit
Sekuena	P	Impakt primar
	0	Impakt sekondar
Nderveprimet	S	5/ka ndikim
	0	Ndikimi i mundshem varet vetem nga mareshjet e zbatimit
Efekte kumulative	C	5/ka ndikim
	0	Ndikimi i mundshem varet vetem nga mareshjet e zbatimit
Efekte sinergjike	SY	5/ka ndikim
	0	Ndikimi i mundshem varet vetem nga mareshjet e zbatimit

IMPAKTET KUMULATIVE TE PROJEKTEVE SPECIFIKE - PPK

Zonat e Mbrojtura dhe Biokorridoret, te cilat jane analizuar bazuar ne tematikat e meposhtme:

- Transporti
- Energjia
- Industria Minerare
- Zhvillimi Urban dhe Turizmi

Nga grupi i punes per hartimin e Planit eshte pergatitur harta baze GIS si dhe hartat tematike me perkatesine e siperpermendur.

IMPAKTET KUMULATIVE TE PROJEKTEVE SPECIFIKE TE PPK - VLERESIMI

Zonat e Mbrojtura dhe Biokorridoret		Ndikimet Potenciale							
Projekti Strategjik	Proshkallimi	Shkalla	Frekuenca/Intensiteti	Reversibiliteti	Dimenzionet ndertues	Pergjatesia	Shkallimi	Nevojat	Nevojat
PAZ, PMS dhe PMS: Shpallja e pargjeve te rreze (Lumi Buna, Ajpet, Lumi Vjosa)	11	++	>>	R	TR	?	P	C	Elementi nderkulturr i ketre masave paracakton nderveprimin me vendet fijeje, per te pasur integrimin e plote te masave mbi habitatat dhe ekosistemet. Pasa i takon investimeve qe krijojne impakt ne zonat e mbrojtura dhe per me teper kur ato ndodhen brenda tyre (PAC-et, bujqesia intensive, turizmi, transporti, etj.) duhet te aplikohet me prioritet legjislativ per zonat e mbrojtura.
PAZ: Kater Korridore Transgjegje (TAP, LAP, LAP KS dhe VIBR)	11	--	>>	IR	D	?	P	C	Impaktet me te drojperdergje qe krijojne e korridoret energjetike kane te bejne me fragmentimin e habitateve dhe nderveprimin me biokorridoret, sidomos ato ajrore. Projekti do te kene vegra inzhinierike si tunel, vadiute dhe gerrime qe qe parashikojne te jepen impakte irreversibile dhe nje pjesa e tyre pritet te ndodhoje edhe me efekte te drojperdergje dhe atfegjate zonat e mbrojtura dhe biokorridoret (psh TAP ne lufte me hantore dheat dhe zonat e peshkimit). Impaktet negative duhet te kompensohen me masat chetuese efektive qe jane pjese e projektimit dhe planit atfegjate te operimit. Ne asnje rast akset rrugor nuk duhet te projektohen brenda teritorit te zonave te mbrojtura (sic parashihet edhe vete plani). Ne teresi, duke qene se ne e korridoret energjetike do te projektohen duke aplikuar "best practice", pritet te jene ne harmoni me zonat e mbrojtura dhe biokorridoret, ku elementet e mbrojtjes se mjedistit te jene paracore.
Bukonadimide									
projektet kumulative te masave qe parashikon te chillojne Plani do te jepen rezultat pozitiv ne raport me Objektivet Mbrojtore, sidomos me Zonat e Mbrojtura dhe Biokorridoret, ne rast se te chillohen me projektet te legjislatimit qe kane "best practice" (ndikimet negative efektive dhe te integruara me investimet, ne asnjë rast projektet dhe masat nuk duhet te ndodhen ne teritorin e mbrojtur (sidomos PMS dhe PMS), sic parashikon edhe Plani. Pasa i takon investimeve qe krijojne impakt ne zonat e mbrojtura dhe per me teper kur ato ndodhen brenda tyre (PAC-et, bujqesia intensive, turizmi, transporti, etj.) duhet te aplikohet me prioritet legjislativ per zonat e mbrojtura.									

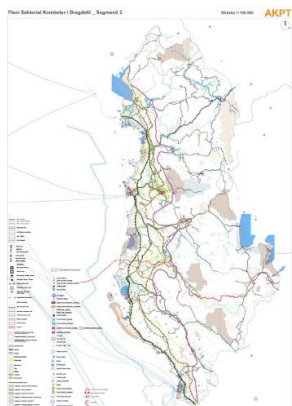
Rekomandime: Impaktet kumulative te masave qe parashikon te zhvilloje Plani do te jepen rezultat pozitiv ne raport me Objektivat Mjedisore, lidhur me Zonat Mjedisore dhe Biokorridoret, ne rast se krahas shatimit me prioritet te Legjislativ Mjedisor dhe "best practice" nderkombetare do te aplikohen masat chetuese efektive dhe te integruara me mjedisin. Ne asnje rast projektet dhe masat nuk duhet te ndertohen ne teritorin e zonave te mbrojtura (sidomos Parqet kombetare), sic parashikon edhe Plani. Pasa i takon investimeve qe krijojne impakt ne zonat e mbrojtura dhe per me teper kur ato ndodhen brenda tyre (PAC-et, bujqesia intensive, turizmi, transporti, etj.) duhet te aplikohet me prioritet legjislativ per zonat e mbrojtura, i cili i ndalon ato.

IMPAKTET KUMULATIVE TE PROJEKTEVE SPECIFIKE - PINS BREGDETI

Zonat e Mbrojtura dhe Biokorridoret, te cilat jane analizuar bazuar ne tematikat e meposhtme:

- Transporti
- Portet
- Zhvillimi Urban
- Turizmi

Nga grupi i punes per hartimin e Planit eshte pergatitur harta baze GIS si dhe hartat tematike me perkatesine e siperpermendur.

IMPAKTET KUMULATIVE TE PROJEKTEVE SPECIFIKE TE PINS BREGDETI - VLERESIMI

Zonat e Mbrojtura, Ligjtinat dhe Biokorridoret		Ndikimet Potenciale							Pershkrimi	Komente
Projekti Strategjik	Proshkallimi	Shkalla	Frekuenca/Intensiteti	Reversibiliteti	Dimenzionet ndertues	Pergjatesia	Shkallimi	Nevojat		
Ndertimi i portit te jahteve (marinar) ne Porto Palermo	11	--	>>	IR	D	?	P	C	Impaktet jane negative dhe me nje shkalle te larte. Nderhyrjet / dertimi i mundhem i elementeve te zonave te mbrojtura, ligjtinave apo biokorridoreve jane te perbereshme dhe te paktyshme. Keto jane impakte direkte dhe i shtrihen impakteve te projektive te tjera ne kete fusha.	Kjo ndertim ne infrastrukture duhet te konsiderojte masat e impakteve mjedisore dhe ato ndersektorale (impakti mbi zonat e mbrojtura detare, dinamiken e vijes bregdetare, qirjet balnearre, mepirimin e specieve, etj.) Menaxhimi i integruar, duke forcuar komponentet e impakteve mjedisore, duhet te jene paracaktuar per zhvillimin e marinarve.
Park rajonal prane Shkoderes	11	++	>>	R	D	?	P	C	Masa e parashikuar do te kete nje impakt te larte pozitiv per ruajtjen e zonave te mbrojtura, ligjtinave dhe biokorridoreve. Krijimi i parkut do te garantoje ruajtjen e habitateve dhe biodiversitetit. Impaktet jane paracore dhe kumulative.	Elementi nderkulturr i ketre masave paracakton nderveprimin me vendet fijeje, per te pasur integrimin e plote te masave mbi habitatat dhe ekosistemet. Pasa i takon investimeve qe krijojne impakt ne zonat e mbrojtura dhe per me teper kur ato ndodhen brenda tyre (PAC-et, bujqesia intensive, turizmi, transporti, etj.) duhet te aplikohet me prioritet legjislativ per zonat e mbrojtura.
Rekomandime:										
Nivellimi cumulative te masave qe parashikohen te zhvilloji Plani do te jepin rezultat pozitiv ne raport me Objektivat Mjedisore, Ishaq me Zonat Mjedisore dhe Biokorridoret, ne rast te krahut shqiptar me prioritet te Legjislatikund Mjedisore dhe "best practices" ndemkombetore te aplikohen masat zbrez efektive dhe te integruara me qendrueshme. Ne aspektin e zhvillimit te bashkeshtet dhe qendrueshmer, bashkeshtet bashkeshkallim me qendrueshmer, i cili shpreh ne teper kur te aplikohen me prioritet legjislativ per zonat e mbrojtura, ligjtinat dhe biokorridoret.										

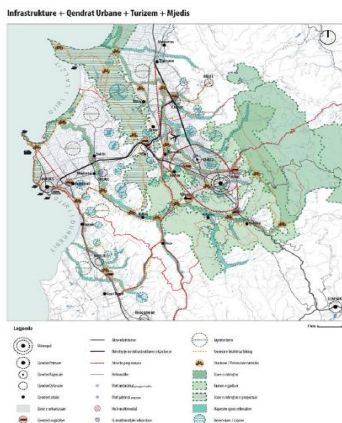
Rekomandime: Impaktet kumulative te masave qe parashikon te zhvilloje Plani do te jepen rezultat pozitiv ne raport me Objektivat Mjedisore, lidhur me Zonat Mjedisore dhe Biokorridoret, ne rast se krahas shatimit me prioritet te Legjislativ Mjedisor dhe "best practice" nderkombetare do te aplikohen masat chetuese efektive dhe te integruara me mjedisin. Ne asnje rast projektet dhe masat nuk duhet te ndertohen ne teritorin e zonave te mbrojtura (sidomos Parqet kombetare), sic parashikon edhe Plani. Pasa i takon investimeve qe krijojne impakt ne zonat e mbrojtura dhe per me teper kur ato ndodhen brenda tyre, duhet te aplikohet me prioritet legjislativ per zonat e mbrojtura, i cili i ndalon ato.

IMPAKTET KUMULATIVE TE PROJEKTEVE SPECIFIKE - PINS TR-DR

Zonat e Mbrojtura dhe Biokorridoret, te cilat jane analizuar bazuar ne tematikat e meposhtme:

- Transporti
- Portet
- Zhvillimi Urban
- Turizmi

Nga grupi i punes per hartimin e Planit eshte pergatitur harta baze GIS si dhe hartat tematike me perkatesine e siperpermendur.

IMPAKTET KUMULATIVE TE PROJEKTEVE SPECIFIKE TE PINS TR-DR - VLERESIMI

Zonat e Mbrojtura dhe Biokorridoret		Ndikimet Potenciale							Pershkrimi	Komente
Projekti Strategjik	Proshkallimi	Shkalla	Frekuenca/Intensiteti	Reversibiliteti	Dimenzionet ndertues	Pergjatesia	Shkallimi	Nevojat	Nevojat	
PES, PES dhe PES2 Krijimi i nje "Cluster" bujqesore qe do te sherbeje si platforme per rrytin e fermerëve dhe investime ne infrastrukture Kanale / rezervuar / hidrovoqe etj. zhvillimi e du tregjeve rajonale dhe dy pjese te grumbullimit	1	--	>	R	D	?	P	C	Keto masa pritet qe te kene nje impakt te ulet negativ mbi zonat e mbrojtura dhe biokorridoret, sidomos ato qe lidhen me infrastrukturen e ujitjes dhe kullimit. Sidophte impaktet jane te ktheshme dhe atfegjues, ato jane sekondare dhe kumulative.	Kjo masa do te kete rezultate me te drojperdergje me realizimin e projektive te TRUN dhe ne nje shkalle me te gjere duke e shtrine kete masa edhe ne aktivitetet e tjera industriale qe krijojne shkakimin ugrash industriale te ndodura dhe qe ndikojne sidomos ne cilesine e ujitjes te zonave te mbrojtura bregdetare dhe detare, ne zonat bregdetare te kryqederdhjeve te lumenjve dhe hidrovoqeve si edhe pargate biokorridoret lumenj.
PMS1 Pylizim i kodrave me mezik rreshtaje	11	++	>>	R	D	?	P	SY	Ndikimet e priftme tek zonat e mbrojtura dhe biokorridoret jane pozitive ne shkalle te larte, te perbereshme dhe te ktheshme. Pylizimi ndikon direkt ne ruajtjen e biokorridoreve. Impaktet jane ne sinerji me masat e tjera.	Kjo masa duhet te kete efekt pozitiv ne rrigjimin e habitateve te demtura duke perdorur ne pylizim vetem lloje te bimesise autoktone (ne asnje menyra te mos mbillen llojet ajlene kozmopolite si psh. Akacia ose plegat qe nuk jane autoktone).
Rakomendime: Impaktet luminate me masive qe parashkon te zhvilloj Planin te jepen rezultat pozitiv ne raport me Objektivat Mbrojtur, lidhur me Zonat Mbrojtore dhe Biokorridoret, rastet se krakas shatrimet me prapet te Legjislacionit Mbrojtur dhe "best practice" ndjekmerekore te do aplikohen masat chutesh me shalle te te integruara me mjedisin, ne rast qe projektet me masat nuk duhet te ndodhin ne teritorire e zane me mbrojtura (sidomos Parqet kombetare), sic parashikon edhe Planin, aspektet qe kane te bejne me menaxhimin e mjedisit, cilesine e ujitjes, zhurmata e impaktit e ndikimit natues duhet te jene pjesa e integruar e vleresimit mjedisor, per te siguruar objektivet e harmonizimit te projektive me mjedisin dhe me te jme me zbonat e zbonat te biokorridoret. Masat per pylezim do te kane efekt pozitiv ne rrigjimin e habitateve te demtura vetem nese perdorim lloje te bimesise autoktone (ne asnje menyra te mos mbillen llojet ajlene kozmopolite si psh. Akacia ose plegat qe nuk jane autoktone).										

Rekomandime: Impaktet kumulative te masave qe parashikon te zhvilloje Plani do te jepen rezultat pozitiv ne raport me Objektivat Mjedisore, lidhur me Zonat Mjedisore dhe Biokorridoret, ne rast se krahas shatimit me prioritet te Legjislativ Mjedisor dhe "best practice" nderkombetare do te aplikohen masat chetuese efektive dhe te integruara me mjedisin. Ne asnje rast projektet dhe masat nuk duhet te ndertohen ne teritorin e zonave te mbrojtura (sidomos Parqet kombetare), sic parashikon edhe Plani. Aspektet qe kane te bejne me menaxhimin e mbetjeve, cilesine e ujitjes, thirrmat dhe impaktet e ndricimit naten duhet te jene pjese e integrame e vleresimit mjedisor, per te aritur objektivat e harmonizimit te projektive me mjedisin dhe me te qe mbrojtjen e zonave te mbrojtura dhe biokorridoret. Masat per pylizim do te kene efekt pozitiv ne rigjimin e habitateve te demtuara vetem nese perdoren lloje te bimesise autoktone (ne asnje menyra te mos mbillen llojet ajlene kozmopolite si psh. Akacia ose plegat qe nuk jane autoktone).

MASAT ZBUTESE

Mjedisi Natyror – Masa te Pergjithshme

- ### Miedisi Natvror – Masa Specifike

- ## MONITORIMI I NDIKIMEVE NE MJEDIS

Liqji 91/2013 dhe Direktiva 2001/42/KE

Qellimi: Te identifikohen efektet negative te paparashikuara, ne menyre qe te krijohet mundesia per nje reagim te hershem ndaj ketyre efekteve dhe te behen adaptimet e mundshme.

Monitorimi i ndikimeve të Planit në mjedis do të realizohet, aty ku është e mundur, duke përdorur të dhëna që dalin nga:

- ## MONITORIMI I NDIKIMEVE NE MJEDIS

KONSULTIMI

Deri tani janë organizuar në gjithë vendin **22 takime konsultative** me grupime specifike dhe **4 takime rajonale** me publikun e gjerë.

Grupimet e konsultuara kane qene:

- Ministritë e linjes
- Autoritetet mjedisore
- Njesite e qeverisjes vendore
- Universitetet
- Shoqata dhe grupime te paleve te interesuara
- Publiku i gjere

Krahas aktiviteteve te mesiperme pjese e komunikimit te gjere kane qene edhe portalet:

Ministria e Zhvillimit Urban
Agjencia Kombetare e Planifikimit te Territorit

www.zhvillimiurban.gov.al
www.planifikimi.gov.al

FALEMINDERIT

**PYETJE
&
DISKUTIME**

Aneksi 2 – Lista e Pjesemarresve

Vleresimi Strategjik Mjedisor per Planin e Pergjithshem Kombetar, Planin e Integruar Ndersektorial te Bregdetit, Planin e Integruar Ndersektorial te Zones Ekonomike Tirane-Durres

Liste Pjesemarresish

Data:15.01.2016

Vendi:Salla Teuta, Hotel Tirana International

Emri Mbiemri	Institucioni	Pozicioni	Kontakti	Firma
Aleho Mito	Fak. Shk. Matyeds	Profesori i botanikes	aleho.mito@fshn.edu.al	Mito
Eglantina Dani	AKZM	Specialiste Morsali	eglantina.dani@yahoo.com	Eglantina Dani
Sulejman Xhepa	AKZM	Perfaq. / Sek. Menth	xhepa.sulejman@yahoo.com	Xhepa
Rexel Baduni	M. Mjedisit	Dr. i Mjedisit	rexel.baduni@e-gov.al	Baduni
Wilhelm Schulte	GLE	Prof. h. e.	schulte.wilhelm1@web.de	Schulte
Jonida Mamaj-Hajrizi	Qendra ENEN	Koordinator e programi	jonida.mamaj@qendra-enen.org	Mamaj
Niko Puno	Pradurimi e Re	Prof. h.		Puno
Shpresa Hoxesoni	M. Mjedisit	Specialiste		Hoxesoni
Admir Sej	MM	Specialist DBZM	Admir.sej@unipat.al	Sej
Doris Alimerko	AKPT	Specialist	doris.alimerko@planifikimi.gov.al	Alimerko
Dani Klesi	HI	HI	ardklesi@yahoo.com	Klesi
Andrian Jov	IC	Manager	andrian.jov@ic.al	Jov

Page 1 of 4

Vleresimi Strategjik Mjedisor per Planin e Pergjithshem Kombetar, Planin e Integruar Ndersektorial te Bregdetit, Planin e Integruar Ndersektorial te Zones Ekonomike Tirane-Durres

Emri Mbiemri	Institucioni	Pozicioni	Kontakti	Firma
Osnela Sholli	MM	pergjegjese VSD		Sholli
Emelinda Mollmurtaj	EDEN	DE	0672030512	Mollmurtaj
Enxheta Mollmurtaj	UMB	Perfaq. e Daput	0686580342	Mollmurtaj
Amrada Hoxhaj	UMB		0694648805	Hoxhaj
Kadi Lika	UMB	Student	0675356467	Lika
Hamik Mehmeti	UMB	Student	0665779967	Mehmeti
Marjo Muga	UMB	Student	0693026001	Muga
Ulion ferhati	UMB	Student	0682007207	Ferhati
Silviana Alshabani	MM	Perfaq. i ZM.	silviana.alshabani@unipat.al	Alshabani
Fitela Shkreli	GO2 Shogate	Drejtore Ekzek.	eershtreli@gmail.com	Shkreli
Zyay Alimeti	Med Alb Tushit	President	medalbinstitut@yahoo.com	Alimeti
Zana Ushopola	URI	Drejtor		Ushopola
Emirjeta Adhami	INCH	Frashkote off.	emirjeta.adhami@unipat.al	Adhami
Alisa Peci	EKOLEVIZJA	Koordinator e projekt	alisa.peci87@yahoo.com	Peci

Page 2 of 4

Vleresimi Strategjik Mjedisor per Planin e Pergjithshem Kombetar, Planin e Integruar Ndersektorial te Bregdetit, Planin e Integruar Ndersektorial te Zones Ekonomike Tirane-Durres

Emri Mbiemri	Institucioni	Pozicioni	Kontakti	Firma
Esmeralda Domi	UMB	Student	0666655587	
Blerta Allamej	UMB	Studente	0695781281	
Ervis Dymyshi	UMB	Student	0694325445	
Alma Bako	IBCA project	Expert	0692083815	
Goran Guci	INCA	ADVISER	0694483929	
Albana Kocelloni	AKPT	Drejtor Gjeomatrike	0673294094	
Ali Coka	Bioplant Albania	President	0662789999	
Andonina Burda	MZHU	specialist	0692865328	
Arilda Marino	MZHU	pergjegjese	0682405544	
ERVEST SHTERPAM	MZHU	-11-11	0698229802	
Jona Matshiti	IC	Civil engineer	0684031848	
Filip Kera	B. Libehove	IMS T. TATIME	0692434092	
Shendi Bulej	AKPT	Specialist	0686244162	
Anisa Buzi	AKPT	Drejtor	0682084886	

Page 3 of 4

Vleresimi Strategjik Mjedisor per Planin e Pergjithshem Kombetar, Planin e Integruar Ndersektorial te Bregdetit, Planin e Integruar Ndersektorial te Zones Ekonomike Tirane-Durres

[illegible]

Page 4 of 4

Aneksi 3 – Foto nga Degjesa

SHTOJCA 03: Pershkrim i pergjithshem i procesit te perafrimit te legjislacionit shqiptar ne sektorin e mjedisit

Detyrimi per perafrimin e legjislacionit Shqiptar ne fushen e mjedisit me ate te BE-se, rrjedh nga Neni 108 i MSA-se, ne te cilin citohet si me poshte vijon:

1. Palet do te zhvillojne dhe forcojne bashkepunimin ne detyren shume te rendesishme te luftes kunder degradimit mjedisor, me synim promovimin e qendrueshmerise mjedisor.
2. Bashkepunimi perqendrohet kryesisht ne fushat prioritare qe lidhen me acquis e Komunitetit per fushen e mjedisit.

Prioritetet

Per sa i perket mjedisit, ne fushen e **legjislacionit horizontal**, disa nga prioritetet kryesore kane te bejne me:

- a) perafrimin e plote te Ligjit "Per vleresimin e ndikimit ne mjedis" dhe Ligjit "Per lejet mjedisore" me Direktiven e Vleresimit te Ndikimit ne Mjedis;
- b) forcimin e zbatimit te legjislacionit mjedisor, si dhe
- c) garantimin sic duhet te informimit dhe pjesemarrjes se publikut ne vendimmarrje, bazuar ne detyrimet e Konventes se Aarhusit

Miratimi i projektligjit per **cilesine e ajrit** dhe aktet nenligjore per vleresimin e cilesise se ajrit dhe kriteret per disa ndotes te caktuar, si dhe perafrimi i plote i legjislacionit te BE-se, jane disa nga prioritetet kryesore ne kete fushe. Gjithashtu, me qellim permiresimin e cilesise se ajrit, si prioritate te Ministrise se Mjedisit jane edhe:

- a) hartimi i planit kombetar dhe planeve lokale te veprimit per permiresimin e cilesise se ajrit te mjedisit;
- b) forcimi i sistemit kombetar te monitorimit te ajrit urban dhe shkarkimeve ne ajer sipas standardeve evropiane, si dhe;
- c) forcimi i bashkepunimit me institucionet e linjes per integrimin e politikave te cilesise se ajrit ne strategjite sektoriale te tyre.

Megjithese, jane miratuar aktet nenligjore per **menaxhimin e mbetjeve**, si dhe jane pergatitur planet e menaxhimit per Tiranen, Lezhen dhe Shkodren, permiresimi i menaxhimit te integruar mbetjeve vazhdon te jete nje nga prioritetet kryesore te punes se Ministrise se Mjedisit. Ndarja e mbetjeve ne burim, rritja e nivelit te riciklimit, forcimi i kapaciteteve per menaxhimin e mbetjeve, asimilimi i plote i hedhjes se mbetjeve ne vendgrumbullime te pasigurta dhe asimilimi i plote i djegies se mbetjeve, ndertimi i landfilleve sipas standardeve te BE-se, sigurimi i faciliteteve per mbetjet e rrezikshme, mjekesore ose ndertimore, si dhe sigurimi i investimeve te reja per sa i perket ndarjes dhe riciklimit te mbetjeve, jane disa nga prioritetet kryesore ne kete fushe.

Ne fushen e **cilesise se ujit**, Ministria e Mjedisit ka si prioritet te punes se saj:

- a) permiresimin e kuadrit ligjor nepermjet hartimit dhe miratimit te akteve nenligjore ne zbatim te Ligjit Nr. 111/2012;
- b) vleresimin e shkalles se demtimit te baseneve te lumenjve si rezultat i aktiviteve te subjekteve qe shfrytezojne inertet lumore dhe ndermarrja e masave ndeshkuese;
- c) krijimi i regjistrit kombetar te burimeve ujore, si dhe;
- d) permiresimi i menaxhimit te burimeve ujore ne nivel baseni dhe kombetar nepermjet hartimit te strategjise kombetare te menaxhimit te integruar te burimeve ujore, hartimit te 2 planeve te menaxhimit te baseneve te lumenjve (Drin-Bune dhe Seman) dhe krijimit te kadastres elektronike kombetare te burimeve ujore.

Ne fushen e **mbrojtjes se natyres**, do te punohet per te garantuar:

- a) mbrojtjen e zonave te mbrojtura;

- b) zbatimin e rregullave te miratuara ne vitin 2011 per ngritjen e zonave te mbrojtjes se vecante ne kuadrin e Natura 2000;
- c) marrjen e masave per ndalimin e veprimtarive te paligjshme si gjuetia, prerja e drureve dhe ndertimet pa leje ne zonat e mbrojtura, si dhe;
- d) forcimin e kapaciteteve administrative te inspektoratit per goditjen e ketyre fenomeneve.

Per sa i perket **politikave per zhurmen ne mjedis**, nje nga prioritetet kryesore ne kete fushe eshte forcimi i zbatimit te vendimeve te task forces se ngritur per ndotjen akustike ne qendrat urbane dhe zonat turistike bregdetare.

Per sa i perket **ndryshimeve klimatike**, perafrimi i plote me legjislacionin e BE-se, hartimi i Strategjise Kombetare dhe Planit Kombetar te Veprimit per Ndryshimet Klimatike, ngritja e sistemit kombetar te inventareve te shkarkimeve ne ajer dhe te gazeve me efekt serre, si dhe forcimi i bashkepunimit me institucionet e linjes per integrimin e politikave te ndryshimeve klimatike ne strategjite e tyre sektoriale, jane disa nga prioritetet ne kete fushe.

Plani i veprimeve per periudhen 2015-2017*(Burimi: Shqiperia – Plani Kombetar per Integrimin Evropian (Mars 2015))***LEGJISLACIONI HORIZONTAL****Kuadri i Politikave Ekzistuese**

Titulli	Institucioni Lider	Periudha e Referuar
Strategjia Kombetare e Mjedisit	Ministria e Mjedisit	2007 – 2012

Inventari i Masave Ligjore Ekzistuese

Legjislacioni i BE-se	Legjislacioni Shqiptar	Institucioni Lider	Niveli i Perafrimit	Data e Miratimit (Legjislacioni Shqiptar)	Hyrja ne Fuqi (Legjislacioni Shqiptar)
Direktiva 2004/35/EC “Mbi pergjegjesine mjedisore, parandalimin dhe riparimin e demeve mbi ambientin”	Ligji nr. 10431, date 09.06.2011 “Per mbrojtjen e mjedisit”	Ministria e Mjedisit	I plote	09.06.2011	30.12.2013
Direktiva 2001/42/EC “Per vleresimin e pasojave ne mjedis te planeve dhe programeve te caktuara”	Ligji nr. 91, date 28.02.2013 “Per Vleresimin Strategjik Mjedisor (VSM)”	Ministria e Mjedisit	I plote	28.02.2013	04.04.2013
Direktiva 2011/92/EU Direktiva e VNM-se	Ligji nr. 10440, date 7.7.2011 “Per Vleresimin e Ndikimit ne Mjedis (VNM)”	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	07.07.2011	01.02.2013
	VKM nr. 13, date 4.1.2013 “Per miratimin e rregullave, te pergjegjesive e te afateve per zhvillimin e procedures se vleresimit te ndikimit ne mjedis (VNM)”	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	04.01.2013	31.01.2013
	VKM nr. 247, date 30.04.2014 “Per percaktimin e rregullave, te kerkesave e te procedurave per informimin dhe perfshirjen e publikut ne vendimmarrjen mjedisore”	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	30.04.2014	21.05.2014
Direktiva 2003/35/EC mbi “Terheqjen e	Ligji nr. 10431, date 09.06.2011 “Per Mbrojtjen e	Ministria e	I plote	09.06.2011	30.12.2013

publikut ne vendimmarrje ne hartimin e planeve programeve ne fushen e mjedisit dhe amendimet per pjesemarrjen e publikut dhe aksesin ne drejtesi	Mjedisit	Mjedisit			
	Ligji nr. 8672, date 26.10.2000 "Per Ratifikimin e Konventes se Aarhusit per te drejten e publikut per te pasur informacion, per te marre pjese ne vendimmarrje dhe per t'iu drejtuar gjykates per ceshtjet e mjedisit"	Ministria e Mjedisit	I plote	26.10.2000	10.11. 2000
	VKM nr. 994, date 02.07.2008 "Per terheqjen e publikut ne vendimmarrje per mjedisin"	Ministria e Mjedisit	I plote	02.07.2008	24.07.2008
	Urdhri i Ministrit nr. 1, date 03.03.2009 " Per detyrat e organeve mjedisore per te siguruar pjesemarrjen e publikut dhe te OJF-ve mjedisore ne procesin e vleresimit te ndikimit ne mjedis"	Ministria e Mjedisit	I plote	03.03.2009	03.03.2009
Direktiva 2003 /4/EC mbi te drejten e publikut per te pasur informacion mjedisor	Ligji nr. 10431, date 09.06.2011 "Per Mbrojtjen e Mjedisit"	Ministria e Mjedisit	I plote	09.06.2011	30.12.2013
	Ligji nr. 8672 date 26.10.2000 "Per Ratifikimin e Konventes se Aarhusit per te drejten e publikut per te pasur informacion, per te marre pjese ne vendimmarrje dhe per t'iu drejtuar gjykates per ceshtjet e mjedisit"	Ministria e Mjedisit	I plote	26.10.2000	10.11. 2000
	Ligji nr. 119/2014, date 18.09.2014, "Per te drejten e informimit"	Te gjitha institucionet publike	I plote	18.09.2014	02.11.2014
	VKM nr. 16, date 04.01.2012 "Per te drejten e publikut per te pasur informacion mjedisor"	Ministria e Mjedisit	I plote	04.01.2012	03.02.2012

Kuadri i Politikave te Planifikuara per Periudhen 2015-2017

Titulli	Institucioni Lider	Periudha e Referuar	Data e Miratimit	Hyrja ne fuqi
Strategjia Nder-Sektoriale e Mjedisit	Ministria e Mjedisit	2015 - 2020	Tremujori 3, 2015	Tremujori 3, 2015
Metodologjia Kombetare te Procesit te Vleresimit te Ndikimit ne Mjedis	Ministria e Mjedisit	2015 – ne vazhdim	Tremujori 3, 2015	Tremujori 3, 2015
Metodika Kombetare e Vleresimit Strategjik Mjedisor	Ministria e Mjedisit	2016 – ne vazhdim	Tremujori 3, 2016	Tremujori 3, 2016

Masat Liqjore te Parashikuara per Periudhen 2015-2017

Legjislacioni i BE-se	Status i Perkthimit ne Shqip (po/jo)	Legjislacioni Shqiptar	Status i Perkthimit ne Anglisht (po/jo)	Institucioni Pergjegjes	Niveli i Synuar i Perafrimit	Data e Planifikuar per Miratim	Hyrja ne Fuqi
<u>AFAT-SHKURTER (2015)</u>							
Direktiva 2011/92/EU Direktiva e VNM-se	Po	Ndryshimi i Ligjit nr. 10440, date 7.7.2011 “Per Vleresimin e Ndikimit ne Mjedis (VNM)”	Jo	Ministria e Mjedisit	I plote	Tremujori 3 2015	Tremujori 3 2015
	Jo	VKM “Per miratimin e rregullave dhe procedures per vleresimin e ndikimit ne mjedisin nderkufitar”	Jo	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	Tremujori 2 2015	Tremujori 2 2015
	Jo	VKM “Per rregullat e procedurat per konsultimin me grupet e interesit dhe publikun, si dhe dëgjuesën publike gjate procesit (VSM)”	Jo	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	Tremujori 1 2015	Tremujori 1 2015
	Jo	VKM “Per rregullat, pergjegjesite dhe procedurat e detajuara per VSM-ne ne kontekstin nderkufitar	Jo	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	Tremujori 4 2015	Tremujori 4 2015
<u>AFAT-MESEM 2016-2017</u>							
n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a

CILESIA E AJRIT DHE NDRYSHIMET KLIMATIKE**Kuadri i Politikave Ekzistuese**

Titulli	Institucioni Lider	Periudha e Referuar
Dokument Politikash per Adaptim ndaj Ndryshimeve Klimatike ne Deltat e Lumenjve Drini-Mati dhe me tej	Ministria e Mjedisit	2013 – 2020
Strategjia per Pershtatjen e Sistemit Shendetesor ndaj Ndryshimeve te Klimes	Ministria e Shendetesise	2011 – 2021
Plani i Administrimit per Heqjen nga Perdorimi te Hidroklorfluorokarboneve	Ministria e Mjedisit	2011 - 2040
Strategjia Kombetare per Cilesine e Ajrit	Ministria e Mjedisit	2015 - 2025

Inventari i Masave Ligjore Ekzistuese

Legjislacioni i BE-se	Legjislacioni Shqiptar	Institucioni Lider	Niveli i Perafrimit	Data e Miratimit (Legjislacioni Shqiptar)	Hyrja ne Fuqi (Legjislacioni Shqiptar)
Direktiva 2008/50/KE mbi cilesine e ajrit te ambientit dhe per nje ajer me te paster per Evrope	Ligji nr. 162/2014, date 12.04.2014 " Per mbrojtjen e cilesise se ajrit te mjedisit "	Ministria e Mjedisit	I plote	04.12.2014	04.12.2017
	VKM nr. 594, date 10.09.2014 "Per miratimin e Strategjise Kombetare te Cilesise se Ajrit"	Ministria e Mjedisit	I plote	10.09.2014	25.09.2014
Direktiva 2004/107/KE lidhur me arsenikun, kadmiumin, merkurin, nikelin dhe hidrokarburet aromatike policiklike ne ajrin e mjedisit	Ligji nr. 162/2014, date 12.04.2014 " Per mbrojtjen e cilesise se ajrit te mjedisit "	Ministria e Mjedisit	I plote	04.12.2014	04.12.2017
	VKM nr. 594, date 10.09.2014 "Per miratimin e Strategjise Kombetare te Cilesise se Ajrit"	Ministria e Mjedisit	I plote	10.09.2014	25.09.2014
Direktiva 96/62/KE mbi vleresimin dhe menaxhimin e cilesise se ajrit	Ligji nr. 10266, date 15.04.2010 "Per disa shtesa dhe ndryshime ne Ligjin nr. 8897, date 16.05.2002 "Per mbrojtjen e ajrit nga ndotja "	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	15.04.2010	30.04.2010
	VKM nr. 781, date 14.11.2012 "Per cilesine e disa lendeve te djegshme te lengshme per perdorim	Ministria e Energjise dhe	I plote	14.11.2012	29.11.2012

	termik civil dhe industrial, si dhe per perdorim ne mjetet e transportit uhor (detar, lumor dhe liqenor)”	Industrise			
	VKM nr. 147, date 21.03.2007 “Per cilesine e lendeve djegese benzine dhe diezel”, e cila percakton standardet dhe specifikime teknike ne lidhje me kushtet shendetesore dhe mjedisore per lendet djegese qe duhet te perdoren per automjetet;	Ministria e Energjise dhe Industrise	I plote	21.03.2007	05.04.2007
	Urdher i Perbashket nr. 6, date 09.10.2007 “Per mbledhjen dhe ruajtjen e te dhenave per cilesine e lendeve djegese”	Ministria e Energjise dhe Industrise	I plote	09.10.2007	24.10.2007
Direktiva 2000/71/KE per adaptimin e metodave te matjes sic percaktohen ne Shtojcat I, II, III dhe IV te Direktives 98/70/EC ndaj progresit teknik te parashikuar ne Nenin te asaj Direktive	VKM nr. 147, date 21.03.2007 “Per cilesine e lendeve djegese benzine dhe diezel”, e cila percakton standardet dhe specifikime teknike ne lidhje me kushtet shendetesore dhe mjedisore per lendet djegese qe duhet te perdoren per automjetet;	Ministria e Energjise dhe Industrise	I plote	21.03.2007	05.04.2007
	Urdher i Perbashket nr. 6, date 09.10.2007 “Per mbledhjen dhe ruajtjen e te dhenave per cilesine e lendeve djegese”	Ministria e Energjise dhe Industrise	I plote	09.10.2007	24.10.2007
Direktiva 2003/17/KE qe amendon Direktiven 98/70/KE ne lidhje me cilesine e lendeve djegese benzine dhe nafte	VKM nr. 147, date 21.03.2007 “Per cilesine e lendeve djegese benzine dhe diezel”, e cila percakton standardet dhe specifikime teknike ne lidhje me kushtet shendetesore dhe mjedisore per lendet djegese qe duhet te perdoren per automjetet;	Ministria e Energjise dhe Industrise	I plote	21.03.2007	05.04.2007
	Urdher i Perbashket nr. 6, date 09.10.2007 “Per mbledhjen dhe ruajtjen e te dhenave per cilesine e lendeve djegese”	Ministria e Energjise dhe Industrise	I plote	09.10.2007	24.10.2007

Kuadri i Politikave te Planifikuara per Periudhen 2015 – 2017

Titulli	Institucioni Lider	Periudha e	Data e Miratimit	Hyrja ne fuqi
---------	--------------------	------------	------------------	---------------

		Referuar		
Strategji Kombetare dhe Plan Kombetar i Veprimit per Ndryshimet Klimatike	Ministria e Mjedisit	2016 - 2030	Tremujori 4 2016	Tremujori 1 2017
Plani Kombetar per Adaptim ndaj Ndryshimeve Klimatike	Ministria e Mjedisit	2016 - 2026	Tremujori 4 2016	Tremujori 4 2016
Plani Kombetar i Cilesise se Ajrit	Ministria e Mjedisit	2017 - 2022	Tremujori 4 2016	Tremujori 4 2016

Masat Ligjore te Parashikuara per Periudhen 2015 – 2017

Legjislacioni i BE-se	Status i Perkthimit ne Shqip (po/jo)	Legjislacioni Shqiptar	Status i Perkthimit ne Anglisht (po/jo)	Institucioni Pergjegjes	Niveli i Synuar i Perafrimit	Data e Planifikuar per Miratim	Hyrja ne Fuqi
AFAT-SHKURTER (2015)							
Direktiva 2008/50/KE mbi cilesine e ajrit te ambientit dhe per nje ajer me te paster per Evrope	Po	VKM "Per vleresimin e cilesise se ajrit te mjedisit dhe kerkesat per disa ndotes ne lidhje me te"	Po	Ministria e Mjedisit	I plote	Tremujori 2 2015	Tremujori 2 2018
Direktiva 2004/107/KE lidhur me arsenikun, kadmiumin, merkurin, nikelin dhe hidrokarburet aromatike policiklike ne ajrin e mjedisit	Po	VKM "Per vleresimin e cilesise se ajrit te mjedisit dhe kerkesat per disa ndotes ne lidhje me te"	Po	Ministria e Mjedisit	I plote	Tremujori 2 2015	Tremujori 2 2018
Direktiva 94/63/EC per kontrollin e emetimeve te lendes organike te avullueshme (LOA) qe shkaktohen nga depozitimi i naftes dhe shperndarja e saj nga terminallet e stacioneve te sherbimit	Jo	VKM "Mbi masat per kontrollin e shkarkimit te perberesve organike te avullueshem (VOC) qe rezultojn nga magazinimi i benzines dhe shperndarjes se saj nga terminallet ne pikat e shitjes"	Po	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	Tremujori 4 2015	Tremujori 1 2016
Direktiva 98/70/KE ne lidhje me cilesine e lendeve djegese benzine dhe naftes	Jo	Udhëzim i Perbashket "Per mbledhjen, ruajtjen dhe raportimin e te dhenave per cilesine e lendeve djegese"	Jo	Ministria e Energjise dhe Industrise	I pjesshem	Tremujori 4 2015	Tremujori 1 2016

Direktiva 2002/159/ mbi nje format te perbashket per dorezimin e permbledhjeve te te dhenave kombetare mbi cilesine e lendes djegese	Jo	Udhezim i Perbashket "Per mbledhjen, ruajtjen dhe raportimin e te dhenave per cilesine e lendeve djegese "	Jo	Ministria e Energjise dhe Industrise	I pjesshem	Tremujori 4 2015	Tremujori 1 2016
AFAT-MESEM (2016 – 2017)							
Direktiva 2010/75/BE Mbi emetimet industriale (kontrolli dhe parandalimi i integruari ndotjes)	Jo	VKM "Mbi masat per kufizimin e shkarkimit te perberesve organike te avullueshem nga perdorimi i tretesve organike ne disa aktivite dhe instalime"	Po	Ministria e Mjedisit	I plote	Tremujori 4 2016	Tremujori 4 2019
Direktiva 2004/42/KE mbi limitimin e shkarkimeve te komponimeve organike te avullueshme per shkak te perdorimit te tretesve organik ne disa bojera dhe llaqe te caktuara dhe produkteve per rilyerjen e automjeteve	Jo	VKM "Mbi masat per kufizimin e perberesve organike te avullueshem nga perdorimi i perberesve organike ne disa bojera, llaqe dhe produkte per lustrimin e automjeteve"	Po	Ministria e Mjedisit	I plote	Tremujori 4 2016	Tremujori 4 2019
Direktiva mbi rikuperimin e avujve te karburantit te Fazes se II, gjate rimbushjes se mjeteve motorike ne stacionet e sherbimit	Jo	VKM "Mbi kapjen e avujve te benzines ne fazen II gjate rimbushjes se automjeteve ne pikat e shitjes"	Po	Ministria e Mjedisit	I plote	Tremujori 4 2016	Tremujori 4 2019
Direktiva 2009/30/KE persa i perket specifikimeve te benzines, naftes dhe gas-nafte dhe prezantimin e nje mekanizmi per monitorimin dhe reduktimin e emetimeve te gazeve serre dhe amendimin e Direktives 1999/32/KE per sa i perket specifikimit te lendes djegese te perdorur nga mjetet ne brendesi te rrugeve ujore	Jo	Udhezim i Perbashket "Per mbledhjen, ruajtjen dhe raportimin e te dhenave per cilesine e lendeve djegese"	Jo	Ministria e Energjise dhe Industrise	I plote	Tremujori 4 2017	Tremujori 4 2017

MENAXHIMI I MBETJEVE**Kuadri i Politikave Ekzistuese**

Titulli	Institucioni Lider	Periudha e Referuar
Strategjia Kombetare e Menaxhimit te Mbetjeve	Ministria e Mjedisit	2010 - 2025
Plani Kombetar i Menaxhimit te Mbetjeve	Ministria e Mjedisit	2010 - 2025

Inventari i Masave Ligjore Ekzistuese

Legjislacioni i BE-se	Legjislacioni Shqiptar	Institucioni Lider	Niveli i Perafrimit	Data e Miratimit (Legjislacioni Shqiptar)	Hyrja ne Fuqi (Legjislacioni Shqiptar)
Direktiva 2008/98/KE mbi mbetjet	Ligji nr. 10463, date 22.09.2011 "Per menaxhimin e integruar te mbetjeve"	Ministria e Mjedisit	I plote	22.09.2011	23.11.2011
	VKM nr. 765, date 07.11.2012 "Per miratimin e rregullave per grumbullimin e diferencuar dhe trajtimin e vajrave te perdorura".	Ministria e Mjedisit	I plote	07.11.2012	22.11.2012
	VKM nr. 117, date 13.02.2013 "Per kriteret ne baze te cilave percaktohet kur disa tipe te metalit skrap pushojne se qeni mbetje".	Ministria e Mjedisit	I plote	13.02.2013	01.03.2013
	VKM nr. 229, date 23.04.2014 "Per miratimin e rregullave per transferimin e mbetjeve jo te rrezikshme dhe informacionit qe duhet te perfshihet ne dokumentin e transferimit"	Ministria e Mjedisit	I plote	23.04.2014	30.04.2014
	VKM nr. 371, date 11.06.2014 "Per miratimin e rregullave per dorezimin e mbetjeve te rrezikshme dhe te dokumentit te dorezimit te tyre"	Ministria e Mjedisit	I plote	11.06.2014	19.06.2014
	VKM nr. 418, date 25.06.2014 "Per grumbullimin e diferencuar te mbetjeve ne burim"	Ministria e Mjedisit	I plote	25.06.2014	07.07.2014

	VKM nr. 608, date 17.09.2014 “Per masat e nevojshme per grumbullimin dhe trajtimin e mbetjeve bio si dhe kriteret dhe afatet per pakesimin e tyre”	Ministria e Mjedisit	I plote	17.09.2014	25.09.2014
	VKM nr. 641, date 01.10.2014 “Per miratimin e rregullave per eksportin e mbetjeve dhe kalimin tranzit te mbetjeve jo te rrezikshme dhe mbetjeve inerte”	Ministria e Mjedisit	I plote	01.10.2014	10.10.2014
Direktiva 2000/76/KE “Per incinerimin e mbetjeve”	VKM nr. 178, date 06.03.2012 “Per incinerimin e mbetjeve”.	Ministria e Mjedisit	I plote	06.03.2012	11.04.2012
Direktiva 94/62/KE Per Ambalazhet dhe Mbetjet nga Ambalazhet	VKM nr. 177, date 06.03.2012 “Per ambalazhet dhe mbetjet e tyre”.	Ministria e Mjedisit	I plote	06.03.2012	11.04.2012
Direktiva 1999/31/KE Mbi landfillin e mbetjeve	VKM nr. 452, date 11.07.2012 “Per landfillet e mbetjeve”.	Ministria e Mjedisit	I plote	11.07.2012	28.08.2012
Direktiva 2000/53/KE Per automjetet ne fund te jetes	VKM nr. 705, date 10.10.2012 “Per menaxhimin e mbetjeve te automjeteve ne fund te jetes”.	Ministria e Mjedisit	I plote	10.10.2012	06.11.2012
Direktiva 2006/66/KE Per baterite dhe akumulatorete, mbetjet nga baterite dhe akumulatorete	VKM nr. 866, date 4.12.2012 “Per baterite akumulatorete dhe mbetjet e tyre”.	Ministria e Mjedisit	I plote	04.12.2012	27.12.2012
Direktiva 2002/96/KE Per mbetjet nga pajisjet elektrike dhe elektronike	VKM nr. 957, date 19.12.2012 “Per mbetjet nga pajisjet elektrike dhe elektronike”.	Ministria e Mjedisit	I plote	19.12.2012	05.04.2013

Kuadri i Politikave te Planifikuara per Periudhen 2015-2017

Titulli	Institucioni Lider	Periudha e Referuar	Data e Miratimit	Hyrja ne fuqi
Rishikimi i Planit dhe Strategjise Kombetare te Menaxhimit te Mbetjeve, pas reformes administrative-territoriale	Ministria e Mjedisit	2016 - 2031	Tremujori 3 2016	Tremujori 3 2016

Masat Ligjore te Parashikuara per Periudhen 2015-2017

Legjislacioni i BE-se	Status i Perktimit ne Shqip (po/jo)	Legjislacioni Shqiptar	Status i Perktimit ne Anglisht (po/jo)	Institucioni Pergjegjes	Niveli i Synuar i Perafrimit	Data e Planifikuar per Miratim	Hyrja ne Fuqi
<u>AFAT-SHKURTER (2015)</u>							
Direktiva 96/59/KE "Per asgjesimin e bifenileve te poliklorinuara dhe trifenileve te poliklorinuara (PCB/PCT)"	Po	VKM "Per miratimin e rregullave per kontrollin e asgjesimit te PCB-ve, cndotjen apo asgjesimin e pajisjeve qe permbajne PCB dhe/ose asgjesimin e mbetjeve te PCB-ve te perdorura"	Jo	Ministria e Mjedisit	I plote	Tremujori 1 2015	Tremujori 1 2015
<u>AFAT-MESEM (2016-2017)</u>							
Direktiva 2010/75/BE Mbi emetimet industriale (kontrolli dhe parandalimi i integruari ndotjes)	Jo	VKM "Mbetjet e industrise se dyoksidit te titanit"	Jo	Ministria e Mjedisit	I plote	Tremujori 2 2016	Tremujori 2 2016
Direktiva 2008/98/KE mbi mbetjet	Po	VKM "Kostot e menaxhimit te mbetjeve"	Jo	Ministria e Mjedisit	I plote	Tremujori 3 2016	Tremujori 3 2016
		VKM "Per adoptimin e masave te nevojshme per zgjerimin e pergjegjesive te prodhuesve"	Jo	Ministria e Mjedisit	I plote	Tremujori 2 2017	Tremujori 2 2017

MENAXHIMI I UJERAVE**Kuadri i Politikave Ekzistuese**

Titulli	Institucioni Lider	Periudha e Referuar
Strategjia Ndersektorale e Furnizimit me Uje dhe Kanalizime	Ministria e Transportit dhe Infrastruktures	2011 – 2017
Memorandum Mirekuptimi per “Drin: Nje vizion strategjik i perbashket’, ndermjet Shqiperise, Maqedonise, Malit te Zi, Kosoves dhe Greqise.	Ministria e Mjedisit	Nenshkruar me date 25.11.2011
Memorandum Mirekuptimi per “Situaten e pas permytjeve dhe rregullimin e regjimit uhor te liqenit te Shkodres, lumit Buna dhe Drin”, ndermjet Shqiperise dhe Malit te Zi.	Ministria e Mjedisit	Nenshkruar me date 14.12.2010
Plani i Menaxhimit te Basenit te Lumit Mat	Ministria e Mjedisit	2013 - 2019
8 Librat e Rregullave Teknike per Sistemin e Ujesjelles Kanalizimeve	Ministria e Transportit dhe Infrastruktures	Hartuar ne vitin 2013 (te finalizohet dhe adoptohet me VKM)

Inventari i Masave Ligjore Ekzistuese

Legjislacioni i BE-se	Legjislacioni Shqiptar	Institucioni Lider	Niveli i Perafrimit	Data e Miratimit (Legjislacioni Shqiptar)	Hyrja ne Fuqi (Legjislacioni Shqiptar)
Direktiva 2000/60/KE per krijimin e nje kuadri ne fushen e politikave te ujit	Ligji nr. 111/2012, date 15.11.2012 per “Menaxhimin e Integruar te Burimeve Ujore”	Ministria e Mjedisit	I plote	15.11.2012	16.12.2013
	Ligji nr. 9103, date 10.7.2003 “Per mbrojtjen e liqeneve nderkufitare”	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	10.07.2003	04.08.2003
	Ligji nr. 30/2013, date 13.02.2013 qe amendon Ligjin nr. 8905, date 06.06.2002 “Per mbrojtjen e mjedisit detar nga ndotja dhe demtimi”	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	13.02.2013	12.03.2013

	Ligji nr. 29/2014 "Per aderimin e Republikes se Shqiperise ne ndryshimet e neneve 25 dhe 26 te konventes se Helsinkit "Per mbrojtjen dhe perdorimin e ujerave nderkufitare dhe liqeneve nderkombetare"	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	27.03.2014	15.04.2014
	VKM nr. 177 date 26.03.2014 "Per krijimin, perberjen, funksionimin, pergjegjesite dhe detyrat e Komisionit te Posacem per Administrimin e Ujerave Nderkufitare"	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	26.03.2014	02.04.2014
Direktiva 91/271/KE per trajtimin e ujerave te ndotur urbane	Ligji nr. 34/2013 qe amendon Ligjin nr 9115, date 24.7.2003 "Per trajtimin mjedisor te ujerave te ndotura."	Ministria e Transportit dhe Infrastruktures	I plote	24.07.2003	22.09.2003
	Ligji nr. 8102, date 28.3.1996 "Mbi kuadrin rregullator te sektorit te furnizimit me uje dhe largimin e ujerave te ndotura"	Ministria e Transportit dhe Infrastruktures	I pjesshem	28.03.1996	09.05.1996
	Ligji nr. 9915, date 12.05.2008 "Per disa shtesa dhe ndryshime ne Ligjin nr. 8102, date 28.03.1996 per "Kuadrin rregullator te sektorit te furnizimit me uje dhe largimin e ujerave te ndotura"	Ministria e Transportit dhe Infrastruktures	I pjesshem	12.05.2008	28.05.2008
	VKM nr. 177, date 31.03.2005 "Per normat e lejuara te shkarkimeve te lengeta dhe kriteret e zonimit te mjediseve ujore pritese"	Ministria e Mjedisit	I plote	31.03.2005	18.04.2005
	VKM nr. 643 date 14.09.2011 "Per miratimin e strategjise kombetare sektoriale te sherbimeve te furnizimit me uje dhe kanalizimeve"	Ministria e Transportit dhe Infrastruktures	I plote	14.09.2011	17.10.2011
	VKM nr. 1304 date 11.12.2009 "Per miratimin e modelit te rregullores per furnizimin me uje dhe per kanalizimet"	Ministria e Transportit dhe Infrastruktures	I pjesshem	11.12.2009	04.02.2010

Direktiva 98/83/KE per cilesine e ujit te pijshem	Ligji nr. 9915, date 12.05.2008 "Per disa shtesa dhe ndryshime ne Ligjin nr. 8102, date 28.03.1996 per "Kuadrin rregullator te sektorit te furnizimit me uje dhe largimin e ujerave te ndotura"	Ministria e Transportit dhe Infrastruktures	I plote	12.05.2008	28.05.2008
	VKM nr. 145, date 26.02.1998 "Per miratimin e rregullores higjeniko-shendetesore per kontrollin e cilesise se ujit te pijshem, projektimin, ndertimin dhe mbikeqyrjen e sistemeve te furnizimit me uje te pijshem"	Ministria e Shendetesise	I pjesshem	12.05.2008	28.05.2008
Direktiva 2006/7/KE per menaxhimin e cilesise se e ujerave te larjes	VKM nr. 835, date 30.11.2011 "Per miratimin e rregullores higjieno-sanitare te pishinave"	Ministria e Shendetesise	I pjesshem	30.11.2011	04.01.2012
	VKM nr. 797, date 29.09.2010 "Per miratimin e rregullores higjieno-sanitare per administrimin e cilesise se ujerave te larjes"	Ministria e Shendetesise	I pjesshem	29.09.2010	11.11.2010
Direktiva 2007/60/KE per vleresimin dhe menaxhimin e rrezeve nga permbytjet	Ligji nr. 9860, date 21.01.2008 qe amendon Ligjin nr. 8518, date 30.7.1999 "Per Ujitjen dhe Kullimin"	Ministria e Bujqesise, Zhvillimit Rural dhe Administrimit te Ujerave	I pjesshem	21.01.2008	13.02.2008
	Ligji nr. 9860, date 21.01.2008 qe amendon Ligjin nr. 8518, date 30.7.1999 "Per Ujitjen dhe Kullimin"	Ministria e Brendshme	I pjesshem	03.12.2004	28.12.2004
	VKM nr. 267 date 07.05.2014 "Per miratimin e listes se substancave prioritare ne mjediset ujore"	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	07.05.2014	21.05.2014
Direktiva 2013/39/BE per sa i perket substancave prioritare ne fushen e politikave te ujit	VKM nr. 246 date 30.04.2014 "Per percaktimin e normave te cilesise se mjedisit per ujerat siperfaqesore"	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	30.04.2014	12.05.2014

Kuadri i Politikave te Planifikuara per Periudhen 2015 – 2017

Titulli	Institucioni Lider	Periudha e Referuar	Data e Miratimit	Hyrja ne fuqi
Strategjia Kombetare per Menaxhimin e Integruar te Burimeve Ujore	Ministria e Mjedisit	2016 – 2021	Tremujori 4 2016	Tremujori 4 2016
Marreveshje Dypaleshe per Menaxhimin e Ujerave Nderkufitare me Maqedonine	Ministria e Mjedisit	2017 - 2027	Tremujori 4 2017	Tremujori 4 2017
Marreveshje Dypaleshe per Menaxhimin e Ujerave Nderkufitare me Kosoven	Ministria e Mjedisit	2017 - 2027	Tremujori 4 2017	Tremujori 4 2017
Plani i Menaxhimit te Basenit Ujor Drin-Buna	Ministria e Mjedisit	2017 - 2023	Tremujori 4 2017	Tremujori 4 2017
Plani i Menaxhimit te Basenit Ujor Seman	Ministria e Mjedisit	2017 - 2023	Tremujori 4 2017	Tremujori 4 2017

Masat Ligjore te Parashikuara per Periudhen 2015 - 2017

Legjislacioni i BE-se	Status i Perkthimit ne Shqip (po/jo)	Legjislacioni Shqiptar	Status i Perkthimit ne Anglisht (po/jo)	Institucioni Pergjegjes	Niveli i Synuar i Perafrimit	Data e Planifikuar per Miratim	Hyrja ne Fuqi
<u>AFAT-SHKURTER (2015)</u>							
Direktiva 2000/60/KE per krijimin e nje kuadri ne fushen e politikave te ujit	Po	VKM “Per kushtet dhe kriteret e nevojshme per krijimin, mbajtjen, menaxhimin dhe perditesimin e Kadastres Kombetare te Burimeve Ujore”	Jo	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	Tremujori 4 2015	Tremujori 4 2015
	Po	VKM “Per miratimin e tarifave administrative”	Jo	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	Tremujori 4 2015	Tremujori 4 2015
	Po	VKM “Per Programin e Monitorimit”	Jo	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	Tremujori 4 2015	Tremujori 4 2015
Direktiva 2007/60/KE per vleresimin dhe menaxhimin e rrezeqeve nga permbytjet	Po	VKM “Per kushtet dhe kriteret e nevojshme per krijimin, mbajtjen, menaxhimin dhe perditesimin e Kadastres Kombetare te Burimeve Ujore”	Jo	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	Tremujori 4 2015	Tremujori 4 2015
Direktiva 2009/90/KE qe parashtron specifikimet teknike per analizat kimike dhe	Po	VKM “Per kushtet dhe kriteret e nevojshme per krijimin, mbajtjen, menaxhimin dhe	Jo	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	Tremujori 4 2015	Tremujori 4 2015

monitorimin e statusit te ujit		perditesimin e Kadastres Kombetare te Burimeve Ujore''					
	Jo	VKM "Per miratimin e rregullores per programin e monitorimit sistematik te kushteve te ujerave siperfaqesore e nentokesore, nentokesore dhe zonave te mbrojtura"	Jo	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	Tremujori 4 2015	Tremujori 4 2015
	Jo	VKM "Per Programin e Monitorimit"	Jo	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	Tremujori 4 2015	Tremujori 4 2015
Direktiva 2006/118/KE per mbrojtjen e ujerave nentokesore nga ndotja dhe degradimi	Po	VKM "Per kushtet dhe kriteret e nevojshme per krijimin, mbajtjen, menaxhimin dhe perditesimin e Kadastres Kombetare te Burimeve Ujore''	Jo	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	Tremujori 4 2015	Tremujori 4 2015
Direktiva 98/83/KE per cilesine e ujit te pijshem	Po	VKM per "Rregulloren higjeniko-shendetesore per kontrollin e cilesise se ujit te pijshem, projektimin, ndertimin dhe mbikeqyrjen e sistemeve te furnizimit me uje te pijshem".	Jo	Ministria e Shendetesise	I pjesshem	Tremujori 4 2015	Tremujori 4 2015
AFAT-MESEM (2016 – 2017)							
Direktiva 2000/60/KE per krijimin e nje kuadri ne fushen e politikave te ujit	Po	VKM "Per permbajtjen, zhvillimin dhe zbatimin e Strategjise Kombetare per Ujerat, planet e menaxhimit te baseneve te lumenjve dhe planet e menaxhimit te rrezikut nga permbytjet	Po	Ministria e Mjedisit	I plote	Tremujori 1 2016	Tremujori 1 2016

		VKM "Plani i Menaxhimit te Basenit te Matit"	Jo	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	Tremujori 1 2016	Tremujori 1 2016
		VKM "Per percaktimin e kushteve te pergjithshme dhe te posacme te licencimit, autorizimit, lejes dhe koncesionit per perdorimin e burimeve ujore"	Jo	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	Tremujori 1 2016	Tremujori 1 2016
		VKM "Per komisionet e posacme te administrimit te ujerave nderkufitare"	Jo	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	Tremujori 4 2017	Tremujori 4 2017
		VKM "Per Miratimin e Planit te Menaxhimit te Basenit te Lumit Drin-Buna"	Jo	Ministria e Mjedisit	I plote	Tremujori 4 2017	Tremujori 4 2017
		VKM "Per Miratimin e Planit te Menaxhimit te Basenit te Lumit Seman"	Jo	Ministria e Mjedisit	I plote	Tremujori 4 2017	Tremujori 4 2017
		VKM "Per miratimin e zonave te vecanta ruajtjeje, per zona te caktuara, basene, pjese basenesh, rrjedha ujore, lumenj"	Jo	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	Tremujori 4 2017	Tremujori 4 2017
		VKM "Per vendosjen e kriterëve te objektivave mjedisore"	Jo	Ministria e Mjedisit	I plote	Tremujori 4 2017	Tremujori 4 2017
		VKM "Per klasifikimin e ujerave sipas statusit te tyre kimik dhe ekologjik, sasiore dhe kimik"	Jo	Ministria e Mjedisit	I plote	Tremujori 4 2017	Tremujori 4 2017
		VKM "Per shpalljen e zonave te mbrojtura te burimeve ujore"	Jo	Ministria e Mjedisit	I plote	Tremujori 4 2017	Tremujori 4 2017

Direktiva 2007/60/KE per vleresimin dhe menaxhimin e rreziqeve nga permbytjet	Po	VKM "Per permbajtjen, zhvillimin dhe zbatimin e Strategjise Kombetare per Ujerat, planet e menaxhimit te baseneve te lumenjve dhe planet e menaxhimit te rrezikut nga permbytjet"	Po	Ministria e Mjedisit	I plote	Tremujori 1 2016	Tremujori 1 2016
		VKM "Plani i Menaxhimit te Basenit te Matit"	Jo	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	Tremujori 1 2016	Tremujori 1 2016
		VKM "Per percaktimin e kushteve te pergjithshme dhe te posacme te licencimit, autorizimit, lejes dhe koncesionit per perdorimin e burimeve ujore"	Jo	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	Tremujori 1 2016	Tremujori 1 2016
Direktiva 2009/90/KE qe parashtrohet specifikimet teknike per analizat kimike dhe monitorimin e statusit te ujit	Jo	VKM "Per permbajtjen, zhvillimin dhe zbatimin e Strategjise Kombetare per Ujerat, planet e menaxhimit te baseneve te lumenjve dhe planet e menaxhimit te rrezikut nga permbytjet"	Po	Ministria e Mjedisit	I plote	Tremujori 1 2016	Tremujori 1 2016
		VKM "Plani i Menaxhimit te Basenit te Matit"	Jo	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	Tremujori 1 2016	Tremujori 1 2016
		VKM "Per percaktimin e kushteve te pergjithshme dhe te posacme te licencimit, autorizimit, lejes dhe koncesionit per perdorimin e burimeve ujore"	Jo	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	Tremujori 1 2016	Tremujori 1 2016

Direktiva 2006/118/KE per mbrojtjen e ujerave nentokesore nga ndotja dhe degradimi	Po	VKM "Per permbajtjen, zhvillimin dhe zbatimin e Strategjise Kombetare per Ujerat, planet e menaxhimit te baseneve te lumenjve dhe planet e menaxhimit te rrezikut nga permbytjet"	Po	Ministria e Mjedisit	I plote	Tremujori 1 2016	Tremujori 1 2016
		VKM "Plani i Menaxhimit te Basenit te Matit"	Jo	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	Tremujori 1 2016	Tremujori 1 2016
		VKM "Per percaktimin e kushteve te pergjithshme dhe te posacme te licencimit, autorizimit, lejes dhe koncesionit per perdorimin e burimeve ujore"	Jo	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	Tremujori 1 2016	Tremujori 1 2016
Direktiva 91/271/EKE per trajtimin e ujerave te ndotur urbane	Po	VKM "Per trajtimin e ujerave te perdorura urbane"	Po	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	Tremujori 2 2016	Tremujori 2 2016
		VKM "Per kushtet dhe kriteret per shkarkimet maksimale nga perdoruesit e ujit"	Jo	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	Tremujori 4 2017	Tremujori 4 2017
Direktiva 2008/56/KE per krijimin e nje kuadri ne fushen e politikave mjedisore detare (direktiva per kuadrin e strategjise detare)	Po	VKM "Per permbajtjen, zhvillimin dhe zbatimin e Strategjise se Mjedisit Detar"	Po	Ministria e Mjedisit	I plote	Tremujori 4 2016	Tremujori 4 2016

MBROJTJA E NATYRES**Kuadri i Politikave Ekzistuese**

Titulli	Institucioni Lider	Periudha e Referuar
Strategjia Ndersektorale e Mjedisit	Ministria e Mjedisit	2007-2013
Strategjia dhe Plani i Veprimit per Biodiversitetin	Ministria e Mjedisit	Miratuar ne vitin 2000

Inventari i Masave Ligjore Ekzistuese

Legjislacioni i BE-se	Legjislacioni Shqiptar	Institucioni Lider	Niveli i Perafrimit	Data e Miratimit (Legjislacioni Shqiptar)	Hyrja ne Fuqi (Legjislacioni Shqiptar)
Direktiva 2009/147/KE Per ruajtjen e shpendeve te eger	Ligji nr. 9587, date 20.7.2006 "Per mbrojtjen e biodiversitetit"	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	20.07.2006	24.08.2006
	Ligji nr. 10006, date 23.10.2008 "Per mbrojtjen e faunes se eger"	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	23.10.2008	15.11.2008
	Ligji nr. 10253, date 11.3.2010 "Per gjuetine"	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	11.3.2010	28.4.2010
	VKM nr. 546, date 7.7.2010 "Per sezonin e gjuetise ne Republiken e Shqiperise"	Ministria e Mjedisit	I plote	7.7. 2010	19.8.2010
	VKM nr. 547, date 7.7.2010 "Per miratimin e listes se llojeve objekt gjuetie"	Ministria e Mjedisit	I plote	7.7.2010	22.8.2010
	Ligji nr. 68/2014 date 3.7.2014 "Per disa shtesa dhe ndryshime ne ligjin nr. 9587, date 20.7.2006,. "Per mbrojtjen e biodiversitetit", te ndryshuar	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	3.7.2014	10.8.2014
Direktiva 92/43/KE Per ruajtjen e habitateve natyrore, floren dhe faunen e eger	Ligji nr. 9587, date 20.7.2006 "Per mbrojtjen e biodiversitetit"	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	20.07.2006	24.08.2006
	Ligji nr. 8906, date 6.6.2002 "Per Zonat e	Ministria e	I pjesshem	6.6.2002	11.07.2002

	Mbrojtura”, i ndryshuar	Mjedisit			
	Ligji nr. 10006, date 23.10.2008 “Per mbrojtjen e faunes se eger”	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	23.10.2008	15.11.2008
	Ligji nr. 68/2014 date 3.7.2014 “Per disa shtesa dhe ndryshime ne ligjin nr. 9587, date 20.7.2006,. “Per mbrojtjen e biodiversitetit”, te ndryshuar	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	3.7.2014	10.8..2014
	VKM nr. 866, date 10.12.2014 “Per miratimin e listes se habitateve natyrore, flores, faunes dhe zogjve me interes per komunitetin evropian”	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	10.12.2014	24.12.2014
Direktiva 1999/22/EC lidhur me mbajtjen e kafsheve ne kopshtet zoologjike	Ligji nr. 10006, date 23.10.2008 “Per mbrojtjen e faunes se eger”,	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	23.10.2008	15.11.2008
Direktiva 83/129/KE lidhur me importin ne shtetet anetare te lekures se disa llojeve te vegjlish te fokave dhe produkteve te derivuara prej tyre	Ligji nr. 10006, date 23.10.2008 “Per mbrojtjen e faunes se eger”,	Ministria e Mjedisit	I pjesshem	23.10.2008	23.10.2008

Kuadri i Politikave te Planifikuara per Periudhen 2015 – 2017

Titulli	Institucioni Lider	Periudha e Referuar	Data e Miratimit	Hyrja ne fuqi
Strategjia Ndersektorale e Mjedisit	Ministria e Mjedisit	2015 - 2020	Tremujori 3 2015	Tremujori 3 2015
Strategjia dhe Plani i Veprimit per Biodiversitetin	Ministria e Mjedisit	Rishikimi dhe perditesimi per periudhen 2014-2020	Tremujori 1 2015	Tremujori 1 2015

Masat Ligjore te Parashikuara per Periudhen 2015 – 2017

Legjislacioni i BE-se	Status i Perkthimit ne Shqip (po/jo)	Legjislacioni Shqiptar	Status i Perkthimit ne Anglisht (po/jo)	Institucioni Pergjegjes	Niveli i Synuar i Perafrimit	Data e Planifikuar per Miratim	Hyrja ne Fuqi
Direktiva 2009/147/KE Per	Po	Ndryshimi i ligjit “Per gjuetine”	Jo	Ministria e	I plote	Tremujori 1	Tremujori 2

ruajtjen e shpendeve te eger				Mjedisit		2015	2015
	Po	Urdher i Ministrit per miratimin e listes se shpendeve te mbrojtur	Jo	Ministria e Mjedisit	I plote	Tremujori 1 2016	Tremujori 1 2016
Direktiva 92/43/KE Per ruajtjen e habitateve natyrore, floren dhe faunen e eger	Po	Projektligj "Per disa shtesa dhe ndryshime ne Ligjin "Per zonat e mbrojtura" nr. 8906, date 6.6.2002", te amenduar	Jo	Ministria e Mjedisit	I plote	Tremujori 2 2016	Tremujori 3 2016
Direktiva 97/62/KE qe adapton ne progresin teknik dhe shkencor Direktiven 92/43/EEC "Per ruajtjen e habitateve natyrore, floren dhe faunen e eger	Po	Projektligj "Per disa shtesa dhe ndryshime ne Ligjin "Per zonat e mbrojtura" nr. 8906, date 6.6.2002", te amenduar	Jo	Ministria e Mjedisit	I plote	Tremujori 2 2016	Tremujori 3 2016
Direktiva 1999/22/EC lidhur me mbajtjen e kafsheve ne kopshtet zoologjike	Po	Urdher i Ministrit "Per rregullat e mbajtjes se kafsheve ne Kopshtet Zoologjike"	Jo	Ministria e Mjedisit	I plote	Tremujori 3 2016	Tremujori 4 2016

MBROJTJA NGA ZHURMAT**Kuadri i Politikave Ekzistuese**

Titulli	Institucioni Lider	Periudha e Referuar
n/a	n/a	n/a

Inventari i Masave Ligjore Ekzistuese

Legjislacioni i BE-se	Legjislacioni Shqiptar	Institucioni Lider	Niveli i Perafrimit	Data e Miratimit (Legjislacioni Shqiptar)	Hyrja ne Fuqi (Legjislacioni Shqiptar)
Direktiva 2002/49/KE 2 Per vleresimin dhe administrimin e zhurmave ne mjedis	Ligji nr. 9774, date 12.07.2007 "Per vleresimin dhe menaxhimin e zhurmes ne mjedis"	Ministria e Mjedis	Partial	12.07.2007	29.07.2007
	Udhezim i Perbashket nr. 8, date 27.11.2007 "Per nivelet kufi te zhurmave ne mjedise te caktuara"	Ministria e Mjedis	Partial	27.11.2007	15.11.2007
	Udhezim i Ministrit nr 2, date 07.01.2013 "Per treguesit, menytrat e vleresimit, rregullat dhe kerkesat teknike e metodike per vleresimin e nivelit te zhurmes, si dhe per verifikimin e nderhyrjeve te bera per zgjidhjen dhe permiresimin e gjendjes"	Ministria e Mjedis	I plote	07.01.2013	07.01.2013
	Udhezim i Ministrit nr. 1, date 07.01.2013 "Per kerkesat minimale per hartzimin strategjik te zhurmes"	Ministria e Mjedis	I plote	07.01.2013	07.01.2013
Direktiva 2009/40/KE mbi kontrollet e pershtatshmerise rrugore per mjetet motorike dhe rimorkiot e tyre	Udhezimi nr.2, date 11.3.2010 mbi "Kontrollin teknik te mjeteve rrugore"	Ministria e Transportit dhe Infrastruktures	I plote	26.03.2010	11.03.2010

Kuadri i Politikave te Planifikuara per Periudhen 2015 – 2017

Titulli	Institucioni Lider	Periudha e Referuar	Data e Miratimit	Hyrja ne fuqi
n/a	n/a	n/a	n/a	n/a

Masat Liqjore te Parashikuara per Periudhen 2015 – 2017

Legjislacioni i BE-se	Status i Perktimit ne Shqip (po/jo)	Legjislacioni Shqiptar	Status i Perktimit ne Anglisht (po/jo)	Institucioni Pergjegjes	Niveli i Synuar i Perafrimit	Data e Planifikuar per Miratim	Hyrja ne Fuqi
<u>AFAT-SHKURTER 2015</u>							
n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
<u>AFAT-MESEM (2016 – 2017)</u>							
Direktiva 2002/49/KE 2 Per vleresimin dhe administrimin e zhurmave ne mjedis	Jo	VKM "Per kriteret, procedurat dhe rregullat per certifikim, pezullimin dhe heqjen e certifikates se ekspertit te zhurmes ne mjedis"	Jo	Ministria e Mjedis	I plote	Tremujori 4 2017	Tremujori 4 2017
	Jo	VKM "Per perberjen dhe organizimin e Komitetit Teknik te Zhurmave (KTZH)"	Jo	Ministria e Mjedis	I plote	Tremujori 4 2017	Tremujori 4 2017

SHTOJCA 04: Bibliografi dhe Referenca

Draft report of the Albania's Third Communication to UNFCCC. Climate Change Programme, UNDP.

Gjeografia e Shqiperise, Botim i Akademise se Shkencave

Jiri Dusik, Albania - General Methodology on SEA - 1st Draft, June 2012

Kuadri i Investimeve ne Ballkanin Perendimor (KIBP).

Ligj nr. 111, Viti 2012 "Per menaxhimin e integruar te burimeve ujore"

Ligj nr.115/2015 "Per ndarjen administrativo-teritoriale ne Republiken e Shqiperise"

Ligj nr.9734, date: 14.05.2007 "Per Turizmin"

Ligji Nr. 11/2015 Per Aderimin e Republikes se Shqiperise ne Marreveshjen Shumpaleshe Ndermjet Vendeve te Europes Juglindore per Zbatimin e Konventes "Per Vleresimin e Ndikimit Mjedisor ne Kontekst Nderkufitar"

Ligji Nr. 12/2015 per disa ndryshime ne ligjin nr.10440, date 07.07.2011 "Per Vleresimin e Ndikimit ne Mjedis"

Ligji nr.73/2015 "Per disa shtesa dhe ndryshime ne Ligjin nr.107/2014 "Per Planifikimin dhe Zhvillimin e Territorit"

Ligji nr.8402 date:10.09.1998 "Per disiplinimin e punimeve te ndertimit"

Ligji nr.8652 date:31.07.2000 "Per organizimin e qeverisjes vendore"

Ligji Nr.8906, date: 06.06.2002 "Per zonat e mbrojtura"

Ligji nr.8927 date: 25.07.2002 "Per prefektin"

Ligji Nr.91/2013, date 28.02.2013 "Per Vleresimin Strategjik Mjedisor"

Ligji nr.9482 "Per legalizimin , urbanizimin dhe integrimin e ndertimeve pa leje, i ndryshuar"

Ligji nr.9780 "Per inspektimin e ndertimit me aktet nenligjore"

Plani i Integruar Ndersektorial i Bregdetit – Dokumenti i Nismes

Plani i Integruar Ndersektorial i Zones Ekonomike Tirane-Durres – Dokumenti i Nismes

Plani i Pergjithshem Kombetar i Territorit – Dokumenti i Nismes

Plani Kombetar per Menaxhimin e Mbetjeve 2010-2025

Programi IPA II

Raporti i gjendjes se Mjedisit, 2014

Samiti i Ballkanit Perendimor – rrjeti i korridoreve kyc rajonale te transportit

Shqiperia – Plani Kombetar per Integrimin Evropian

Shqiperia – Strategjia Kombetare per Zhvillim dhe Integrim

Strategjia e Bashkimit Evropian per Rajonin Adriatiko - Jonian (SBERAJ),

Strategjia e Evropes Juglindore 2020 (SEJ 2020)

Strategjia Kombetare Ndersektorale per Bujqesine dhe Zhvillimin Rural 2014-2020

Strategjia Kombetare Ndersektorale per Menaxhimin e Mbetjeve 2010-2025

Strategjia Kombetare Ndersektorale per Mjedisin 2015-2020

Strategjia Kombetare Ndersektorale per Turizmin 2015-2020 (perfshire trashegimine kulturore, artin dhe kulturen)

Strategjia Sektoriale Kombetare per Energjine 2015-2030

Strategjia Sektoriale Kombetare per Transportin 2015-2020

Strategjia Sektoriale Kombetare per Ujesjellesit dhe Kanalizimet 2014-2020

VKM nr. 408, date 13.08.2015 "Per miratimin e Rregullores se Zhvillimit te Territorit"

VKM nr. 510, date 10.06.2015 "Per miratimin e procedurave per transferimin e te drejtave dhe detyrimeve, personelit, aktiveve te trupezuara dhe te patrupezuara, te arkivave dhe cdo dokumentacioni tjetër zyrtar ne njesite e qeverisjes vendore te prekura nga riorganizimi administrativo-territorial"

VKM Nr. 620. date 07.07.2015 "Per miratimin e rregullave, pergjegjesive dhe proceduarve te detajuara per Vleresimin Strategjik Mjedisor ne kontekstin nderkufitar"

VKM nr. 671, date 29.07.2015 "Per miratimin e Rregullores se Planifikimit

VKM Nr.219, date 11.03.2015 "Per percaktimin e rregullave e te procedurave per konsultimin me grupet e interesit dhe publikun, si dhe degjese publike gjate procesit te Vleresimit Strategjik Mjedisor"

VKM Nr.247, date 30.04.2014 "Per percaktimin e rregullave, te kerkesave e te procedurave per informimin dhe perfshirjen e publikut ne vendimarrjen mjedisore"

VKM Nr.507, date 10.06.2015 "Per miratimin e listes se detajuar te planeve apo programeve me pasoja negative ne mjedis, qe do ti nenshtrohen procesit te Vleresimit Strategjik Mjedisor"

VKM Nr.598, date 01.07.2015 "Per percaktimin e rregullave dhe te procedurave per Vleresimin e Ndikimit ne Mjedisin nderkufitar"

VKM nr.672, date 29.07.2015 "Per nje ndryshim ne VKM nr.408, date 13.05.2015 "Per miratimin e Rregullores se Zhvillimit te Territorit"

VKM Nr.686, date 29.07.2015 "Per miratimin e rregullave, te pergjegjesive e te afateve per zhvillimin e procedures se Vleresimit te Ndikimit ne Mjedis (VNM) dhe procedures se transferimit te vendimit e deklarates mjedisore"

VKM Nr.742 date 09.09.2015 "Per funksionimin dhe menaxhimin e regjistrit te shkarkimit e transferimit te ndotesve, miratimin e listes se veprimtarive dhe ndotesve, qe jane subjekt i ketij regjistri, si dhe formularit te deklarimit te te dhenave per shkarkimet dhe transferimin e ndotesve nga operatori"

Direktivat e Bashkimit Evropian

- Direktiva 1999/31/KE Mbi landfillin e mbetjeve;
- Direktiva 1999/94/KE ne lidhje me disponueshmerine e informacionit te konsumatorit mbi ekonomine e lendes djegese dhe emetimet e CO₂ ne lidhje me tregtimin e makinave te reja te pasagjereve;
- Direktiva 2000/53/KE Per automjetet ne fund te jetes
- Direktiva 2000/60/KE per krijimin e nje kuadri ne fushen e politikave te ujit;
- Direktiva 2001/42/KE "Per vleresimin e pasojave ne mjedis te planeve dhe programeve te caktuara";
- Direktiva 2001/43/KE mbi gomate e mjeteve motorike dhe te rimorkiove te tyre si dhe montimi i tyre;
- Direktiva 2001/81/KE mbi Tavanet Kombetare te Shkarkimit per disa ndotes atmosferike;
- Direktiva 2002/49/KE 2 Per vleresimin dhe administrimin e zhurmave ne mjedis.

- Direktiva 2002/96/KE dhe Direktiva 2012/19/EU Per mbetjet nga pajisjet elektrike dhe elektronike;
- Direktiva 2003/35/KE mbi "Terheqjen e publikut ne vendimmarrje ne hartimin e planeve programeve ne fushen e mjedisit dhe amendimet per pjesemarrjen e publikut dhe aksesin ne drejtesi";
- Direktiva 2003/4/KE mbi te drejten e publikut per te pasur informacion mjedisor;
- Direktiva 2003/87/KE per krijimin e nje skeme te tregtimit te njesive te lejuara te gazeve me efekt serre brenda Komunitetit e cila amendon Direktiven e Keshillit 96/61/KE;
- Direktiva 2004/101/KE per krijimin e nje skeme te tregtimit te njesive te lejuara te gazeve me efekt serre brenda Komunitetit, ne lidhje me mekanizmat e Protokollit te Kiotos-s;
- Direktiva 2004/35/KE "Mbi pergjegjesine mjedisore, parandalimin dhe riparimin e demeve mbi ambientin";
- Direktiva 2004/42/KE mbi limitimin e shkarkimeve te komponimeve organike te avullueshme per shkak te perdorimit te tretesve organik ne disa bojera dhe llaqe te caktuara dhe produkteve per rilyerjen e automjeteve;
- Direktiva 2005/55/KE mbi perafrimin e legjislacionit te Vendeve Anetare ne lidhje me masat qe do te ndermerren kunder shkarkimeve te ndotesve te gazte dhe lendes se ngurte pezull nga motoret me ndezje me kompresion dhe motoret me ndezje pozitive qe djegin gaz natyral apo te lengshem per perdorim ne automjete.
- Direktiva 2006/118/KE per mbrojtjen e ujerave nentokesore nga ndotja dhe degradimi;
- Direktiva 2006/21/KE Per menaxhimin e mbetjeve nga industria nxjerrese;
- Direktiva 2006/66/KE Per baterite dhe akumulatorete, mbetjet nga baterite dhe akumulatorete;
- Direktiva 2006/7/KE per menaxhimin e cilesise se e ujerave te larjes;
- Direktiva 2007/60/KE per vleresimin dhe menaxhimin e rrezeqeve nga permytjet.
- Direktiva 2008/101/KE e cila amendon Direktiven 2003/87/KE ne menyre qe te perfshije aktivitetet e aviacionit ne skemen e tregtise se njesive te lejuara te gazeve me efekt serre brenda Komunitetit;
- Direktiva 2008/50/KE mbi cilesine e ajrit te ambientit dhe per nje ajer me te paster per Evropen;
- Direktiva 2008/56/KE per krijimin e nje kuadri ne fushen e politikave mjedisore detare (direktiva per kuadrin e strategjise detare);
- Direktiva 2008/98/KE mbi mbetjet;
- Direktiva 2009/147/KE Per ruajtjen e shpendeve te eger;
- Direktiva 2009/29/KE e cila amendon Direktiven 2003/87/KE ne menyre qe te permiresoje dhe zgjeroje skemen tregtare te kompensimit te njesive te lejuara te emisioneve te gazeve me efekt serre te Komunitetit;
- Direktiva 2009/40/KE mbi kontrollet e pershtatshmerise rrugore per mjetet motorike dhe rimorkiot e tyre.
- Direktiva 2009/90/KE qe parashton specifikimet teknike per analizat kimike dhe monitorimin e statusit te ujit;
- Direktiva 2011/65/EU Per kufizimin e perdorimit te substancave te rrezikshme ne pajisjet elektrike dhe elektronike.
- Direktiva 2012/33 ne lidhje me permbajtjen e sqfurit ne lendet djegese ne transportin detar;
- Direktiva 2013/39/BE per sa i perket substancave prioritare ne fushen e politikave te ujit;
- Direktiva 70/157/EKE mbi perafrimin e legjislacionit te shteteve anetare ne lidhje me nivelin e lejueshem te zhurmës dhe te shkarkimeve nga mjetet motorike;
- Direktiva 83/129/KE lidhur me importin ne shtetet anetare te lekures se disa llojeve te vegjlish te fokave dhe produkteve te derivuara prej tyre;
- Direktiva 86/278/EKE Per mbrojtjen e mjedisit dhe vecanerisht te tokes, kur llumrat e ujerave te ndotura perdoren ne bujqesi;
- Direktiva 91/271/EKE per trajtimin e ujerave te ndotur urbane;

- Direktiva 91/676/KE per mbrojtjen e ujerave nga ndotja e shkaktuar nga nitratet e perdorura ne bujqesi;
- Direktiva 92/43/KE Per ruajtjen e habitateve natyrore, floren dhe faunen e eger;
- Direktiva 94/62/KE Per Ambalazhet dhe Mbetjet nga Ambalazhet;
- Direktiva 97/24/KE mbi disa komponente dhe karakteristika te mjeteve motorike me dy ose tri rrota;
- Direktiva 97/68/KE mbi perafrimin e legjislacionit te Vendeve Anetare ne lidhje me masat qe do te ndermerren kunder shkarkimit te ndotesve te gazte dhe lendes se ngurte pezull nga motoret me djegie te brendshme qe instalohen ne makinerite e levizshme jo rrugore;
- Direktiva 98/83/KE per cilesine e ujit te pijshem;
- Direktiva e Keshillit 85/337/KE "Mbi vleresimin e efekteve te projekteve publike dhe private mbi mjedisin";
- Vendimi i Keshillit 2002/358/KE ne lidhje me miratimin, ne emer te Komunitetit Evropian, te Protokollit te Kiotos te Konventes Kuader te Kombeve te Bashkuara per Ndryshimet Klimatike dhe permbushjen e perbashket te angazhimeve ne perputhje me to;
- Vendimi i Komisionit Nr. 2010/2/BE i cili percakton nje liste te sektoreve dhe nensektoreve te cilet mendohet te jene te ekspozuar ndaj nje risku te konsiderueshem te rrjedhjes se karbonit;

Konventat:

- Konventa CITES (1975): Konventa mbi Tregtine Nderkombetare te Specieve te Rrezikuara te Flores dhe Faunes se Eger
- Konventa e Aarhusit (Konventa mbi te Drejten per Informacion, Pjesemarrjen e Publikut ne Vendim-marrje dhe te Drejten per t'ju drejtuar Gjykates per Ceshtjet Mjedisore) (1998)
- Konventa e Barcelones (1976); Konventa per Mbrojtjen e Mjedisit Detar dhe Zones Bregdetare te Detit Mesdhe
- Konventa e Bernes (1976): Ruajtja e Faunes se Eger dhe Mjedisit Natyror Evropian
- Konventa e Biodiversitetit (Diversiteti Biologjik) (1992)
- Konventa e Bonit (1979); Konventa per Mbrojtjen e Specieve Shteguese te Kafsheve te Egra
- Konventa e Espoos (1991): Konventa per Vleresimin e Ndikimit ne Mjedis ne Kontekst Nderkufitar se bashku me Amendimet dhe Protokollet
- Konventa e Ramsarit per Ligatinat (1971)
- Konventa Kuader e Kombeve te Bashkuara per Ndryshimet Klimatike (UNFCCC)
- Konventa Nderkombetare per te Drejatat Ekonomike, Sociale dhe Kulturore
- Konventa per Ruajtjen e Trashegimise Kulturore Nenujore(2001)
- UNESCO Konventa e UNESCO-s per Ruajtjen e Trashegimise Kulturore Jomateriale (2003)